1.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön január 2kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' köszörületlen gyémánt.

(Irta PÓLYA ENDRE.)

I.

‚Éljen a' szerelem! éljenek a' magyar hölgyek!‘

„Éljen a' kor, melly ad, 's a' sziv, melly megbocsát!“

„„Éljen a' csók, a' kicsin nő, 's a' jó!““

„„„Helyesen barátim! — Félre a' búval, mint az iskolás gyermek mondá, midőn tanitója meghalt.““““

„ „„A' barátságért! penditsünk reá! — nesze Jenő! bort neki fiúk, mert nem lesz kiállható, mig egy pár üveggel ki nem önt; éljen az első vadász! éljen a' házi ur!““ “

„„ „„Éljen Jenő!““ ““ — kiáltá száz torok.

„ „„Köszönöm barátim! vak szerencsém nevében. Sajnálom, ma sem bor sem tréfa nem barátom. — De, hova lett Zákó?““

‚Egy óra óta a' pesti uton.‘

„ „Hát a' másik mi állatka?“ “

‚Kicsoda?‘

„ „„Inasa, barátja, vagy mije.“ “

‚Ah! az az elhizott, tátott szájú.‘

„És a' ki ugy evett, mint egy vad indus, ki ujjai közt szaggatva nyeldesi a' nyers farkas-hust.“

„„Ne bántsátok fiúk, derék ember az; naponnan kiissza tizenkét kancsó borát, 's nem engedi, hogy pipája meghüljön még ebédnél is.““

„ „„De hova lett hát?“ “

‚Reggelihez ültünk, 's ő először egy kis cseppet, azután nagy cseppet, erre egy sereg cseppet, és később poharakat kóstolt, 's dicséretére válik, hogy nem egy hamar engedett Noe ur cseppjeinek, 's becsülettel megállhat bármi angol matróznak oldala mellett. — Egyre lőtt, 's mindig a' vadászok fejök felett, majd olly magasan, mintha a' levegő ásait kémlelné, majd olly földszint, hogy a' vadászkutyák léte kérdésben forgott. Végre ellenállhatlan vágy leptemeg földre borulni, 's mi udvariasak voltunk azt neki megengedni.

M. KIR. EGYET. KÖNYVTÁR

Bizonyosan valamelly [illegible]tevő tündér pártját fogta, vagy valamelly botanicus megtalálta, [illegible] már azóta spiritusban ül, mert sehol sem találtuk őt visszajövet.‘

„Szegény pára! ha valami ügyes anatomus kezei közé került, nehezen jut többé titulusához!“

„„És a’ leányok holtra epesztik magukat, hogy elefant-grátiáját nem láthatják.““

„„„Nem volna-e jó hirlapokban tudakozódni utána, hogy, ha valaki megtalálta, illő jutalomért szolgáltassa kézhez?““ “

‚Ha ha ha! tust rá barátim! Éljen Dembi!‘

„„„Éljen!““ “ — kiáltá a’ társaság, pohara fenekére bámulva.

II.

Még minden zöldelt; még talán egy levél sem hullott-le; még nem látszottak nyomai a’ legkisebb mulandóságnak; még semmi sem hirdeté az őszt. A’ kellemes reggel hüsét használá két csinos vándor, mindkettő fiatal, mindkettő szép.

‚Jenőnek ma van hires vadásza ta — mond az egyik; — a’ kerület minden ifjai egybe gyültek. — Mit gondolsz Ninám, nem téved-e egy pár régi imádó a’ hegyeken át? hiszen Jenőtől nincs olly tova Peröcsény, ’s rideg tömlöczünket illő volna egyszer felmelegitni! — De Istenért vigabb képet mutass; hiszen komor arczodra Democritus is elbúsulná magát; ’s az az Isten adta Zákó is csak előkerül. — Hej csak hamar jönne az az áldott vizkereszt, vagy legalább a’ boldogult sz. Márton, hogy lélek-ölő magányunkat városi vigalmakkal keverhetnők!‘

„Linám a’ nagy világ, a’ városi zaj romboló folyamhoz hasonlit, melly medrén kül pusztit, ’s csak csillapulva kapja vissza ama tisztaságát, melly az ég kékjét visszasugárolja, ’s illyenkor képzi a’ magányt, a’ természetet.“

‚Megállj! — mióta tértél-el hitedtől? valljon nem te voltál-e, ki a’ mult farsangot tüdő-gyuladással innepléd. Nem te vetted reá öreg atyádat, hogy podagrás lábaival Peröcsény zöld gyepei helyett Pest kövezetét tapodja? Nem te rendelgetted Sarolta nénénk mulatságait? Hohó! ide orvos kell; — kalapod alatt aligha minden rendben van. Én találgatni nem akarok, mert aligha igazat nem jósolnék. — De hát az micsoda? Nézd csak, Marczi vadász mi nagy vadat fogott. Lelkemre az szökevény, Jenő vadászai közül; elájult, vagy meglőtték, vagy valami hegyi Nympha megbűvölte. — Holla, Marczi! csak nem szántad pecsenyének? hiszen már két ezrede, hogy apáink vért nem isznak!‘

„„Isten ments kisasszonyom! de nem vihettem-el lelkemen, hogy ez urat ott hagyjam, hol fekve találtam, bár nem hiszem,

hogy a' vidék farkasai idővel háladat sak ... lettek volna. Lelkemre, olly nehéz, hogy minden lépten pihenned kell; — de ur, mert arany gyürűi, sallangos dohányzacskója, 's tajtpipája van: — és idővel gondolám, meghálálhatja, ha megmented; hát csak viszem!"

„Ez becsületesen volt Marczi — mondá Linka — vidd csak a' kastélyba; tegyétek a' vendégszobába, 's jól fütsetek reá; hadd izzadjon, hadd gőzölögjön. Ha kienged, megkérdjük, akar-e még élni, vagy tán szikláinkból akar emlékkövet."

„'S mit akarsz ott vele?" — kérdé Nina.

„Ej no, akármit. — Nem azt kivántuk-e, hogy a' sors Jenő vadászai közül szállitson-át nehányat? Az igaz, hogy ez csak egy, 's meg lehet, régen meghalt; de már itt van édes Linám; — ez végzés, ennek igy kellett lenni, azt nem lehet megváltoztatni — mint azon öreg dáma mondá, midőn inasához ment nőül."

Tiz percz mulva Peröcsény földes asszonya vendégszobája előtt öl-hasábok pattogtak — mintha ökröt akarna sütni az udvari nép, vagy gőzben fürödni az uraság. — Nina, a' házi asszony, mosolygva hajtogatá fejét; Linka vidámon nevetett, 's a' cselédség szájtátva bámult. Mindnyáján látszék, hogy valamit vágyott tudni, valamelly vig jelenetet várt.

„Marczi! kérd-meg uraságodat, nem parancsol-e valamit?" — mond Linka pajkosan.

Marczi belépett a' gőzhonba, de csak hamar holt halaványan vánszorgott-ki. — „Segitség nagyságos asszonyom! Hiszen, ha emberfi, el kell neki benne olvadni; vagy össze aszik, mint szilva."

„Szólltál vele?"

„Igen! 's feleletül bizonyos Ő — betűn kezdődő feleletet kaptam. Nyögött szegény — és" — 's Marczi olly képet mutatott, mintha még sokat mondhatna, de becsületért hallgat.

Most Nina indult az izzasztó elemnek; de visszataszitó hévbe ütközött, és szorongva kiáltá, hogy a' vendéget vigyék más terembe, 's hivják a' városi sebészt. — Az idegen nagy nehezen létre hozatott, de baja veszélyes volt; agyvelő gyuladása fejlődött; forró láz gyujtá-fel az egész testet, 's dühöngő eszelősködése fokonként sulyosbuló helyzetbe hozá a' házi asszonyt és sebészt.

„Mit gondol ön, meggyógyul?"

„Igen!" — mond a' sebész olly hangon, mitha fojtogatnák.

A' beteg csakugyan éledni kezdett, 's a' tudós sebész maig sem tudja, mi segitett betegén. — Elég hozzá, hogy meggyógyult, 's egyebet nem, csak rendkivüli hizottságát veszté, 's a' sebész ur gyógymódját hirlapokba nyomatta. — A' czikkely vitatkozások tárgya lön; de sebész urnak pártjára hatalmas biráló szegődött — 's e'

tudós értekezőnek neve viszhangzott a' vidék szikláin, 's már már reménylé, hogy facultás nagyjává jelöltetik. — Sokáig remélt, sokáig csalódott, 's utójára mint a' papagáj mondá, midőn nemcsak elfogták 's honából elvivék, hanem még angol nyelven is kellett beszélnie: „ez igazságtalanság!"

III.

Az egész világ szolgálója, a' nap, felkelt, 's tüzet kezdett élesztni, midőn Linka is másod nap ágyából felkelvén, ablakot nyitott, 's kinézett. A' multnak 's talán kellemes multnak álmai szökdeltek elméjén keresztül; homloka búsabb, komolyabb redőkbe vonult, mint reményünk semmisülténél szokás: a' pesti utból semmi sem lesz. Annyi gyönyörről, olly kedvesen ápolt örömekről lemondani, szeszélyét befelhőzé; pedig még egy keserű jelenet is várakozék reá. — A' pajkossága által kiizzasztott vendég mindig ismertebb alakot ölte. — Gyötrött elmécskéje nem birá ugyan visszaidézni az időt és kört, — mióta ismeri; 's a' szorosan átfutott névsorban sem akadt névre, melly az idegennek tulajdona lehetett volna; de belsejében sugá neki valami: — „már láttad" — 's félni láttatott a' találkozástól. Azonban a' vigságnak sajátja hamar túl adni a' komolyon, 's Linka egykedvűleg mondá, mint a' törökök, midőn nem azt nyakazták-le, kit kellett volna: „most már mindegy!"

‚'S a' vidám Linka is tud búsulni?" — kiáltá háta mögött Nina.

„Búsulni aligha — hanem egy gondolat gyötör. Jó, hogy jössz! játszad nagy Sándort, 's oldd-meg a' csomót! — Nem emlékezel, hol láttuk vendégünket?"

‚De igen is! Zákó ajánlá őt, mint barátját Pesten, 's ügyetlenségén annyit nevettünk, mennyit a' legügyesebb Pietrón sem, — 's ki rendesen egy pulykát emésztett-fel.'

„De a' mellett szelid jó szivű volt."

‚Igen, 's tulajdonai miatt javalák neki, hogy mint ritka exemplar pénzért mutogassa magát!'

„'S barátjai közt legkevésbbé volt garázda."

‚'S olly tekintetű, mint egy rajta kapott zsebelő.'

„'S a' mellett mindig őszinte."

‚'S velünk egy vad Irokéz nyájasságával bánt.'

„'S kiről Zákó mondá: — „ez köszörületlen gyémánt."

‚Hohó! lelépeztek leány; 's én csak azt veszem észre, hogy szárnyaid hibáznak; — 's még azt kérdezhettem, min búsulsz!'

„Annyira még alig vagyunk; mert éppen kérdezni akarom, hogy' hivják."

‚Tehát még csak kezdődik a' regény? 's tekintetes nemes Dembi Zsigmond ur lesz a' regényhős.'

Hogy nem szerelem volt, mi Linkát Dembi védelmére birta, azt Nina jól tudta; de szokatlan komolysága miatt ingerkedni akart vele, 's más lelkület mellett ez sikerülendett is: de Linka vidám szeszélyes volt, 's tréfáin tompultak barátnéja nyilai. — Nem hinnétek, a' nyájas kép mit tehet! Én sem hinném, ha vidám nem volnék. — A' világ egy hiv nagy tükör; — ki bele mosolyog, viszont mosolyt kap. — Ha kedvesem hideg és néma, 's karját megtagadja, egy mosolyomba kerül, már olvad, már meleg; mert egy pillanat, mellyet szivpillanatnak hivunk, mint varázs-erő vonz. — Azonban magamon is vizsgáltam, mi jutalmat ad a' vidámság, 's tudjátok-e, mit tapasztaltam? — A' vidámság az életet, mint éldeletet, — az örömet, mint nyereséget, — a' szerencsét, mint bőséget, — a' szükséget mint oktatót üdvözli. — Még ha alszom is, megtartom 's magammal viszem vidám nyilt képemet; — és komoly bátyám redői kiegyenesednek; a' reggel harmatja felszárad; a' borús felhők elszélednek.

„Jó reggelt szép asszonyaim — kiálta-be a' terembe Dembi, sallangjait csattogtatva — én inkább vagyok barátja a' felkelő napnak, mint a' lenyugvó Hesperusnak; azért ha szivesen veszik, leülök!"

„Mit akar azzal mondani Dembi ur?"

„Csak azt! hogy inkább akarom kegyetek, mint nagy nénjök társaságát, — 's most még meg is kell köszönnöm, hogy bódultságomból felépitettek. De apáim lelkére fogadom, hogy ki oka volt bajomnak, golyót röpitek fejének, 's ha ez nem lesz elég, egy másikat."

„Az Istenért, kit érdekel e' fenyiték?"

„Néhány fehér kezű uracsot; simát, mint kigyó: hajlékonyt, mint nád; tiszta keblűt mint Júdás; — egy pár finom uracsot értek, ki szemüvegét barkóján hordja; ülés helyett rendesen fekszik; a' legyeket korbácscsal csapkodja; veres nyakat, kiálló gallért, kis csizmát és nagy gyürűket, — kis órákat, nagy üres zsebeket, mesterségesen kötött nyak- és igen erős szagú orrkendőket hordoz. O nagyságocskám! sokan vannak illyenek; de könnyű megismerni; kéz-csókot csókra halmoznak; kocsiba le 's fel segitik a' dámákat; szinházba szüntelen jönnek mennek; tova csőveznek, integetnek; — kézszoritás, kaján mosoly modorjok; nappal utszákon pipáznak, vagy nem pipáznak, mert megismertetéstől félnek. Némellyik, ha rá nézünk, czigarrót gyujt; 's ha a' szem róla lefordul, elveti; mert már többször ártott. — Éjjel az utszákon lármáznak, kiáltoznak, — a' pinczéreket kereszt neveiken szóllitják, — 's több hasonló szabadalom által jelölik-ki magukat."

„Ha ha! csinos képek — neveté Linka — 's önnek mi baja velök?" —

„Csak az szép kiasszonykám — hogy Jenőhez gyültünk vadászatra, — 's ezen urak fundig tüznek czélt, mellyen nyelvöket köszörüljék, kin nevethessenek. — Nekem (köszönet derék mesteremnek) a' hizelgés, czifra szó nem kenyerem; 's nyomosan oda felelgettem. Látták, hogy czélt tévesztettek, és sárgultak boszújokban. Más tervet főztek, 's az sikerült. De Istenemre fogadtam, 's a' milly becsületes magyar vagyok, szavamat tartom, olly drágába kerül nekik, mint a' spanyoloknak Gibraltar!"

„Tiszta kebelnek nem rokona a' boszú; az erős a' gyávát mosolygja és szánja, édes Dembim! Hagyja ön magukra a' nyomorúkat 's az ég boszú-karjára; ez ritkán késik vagy marad-el!" — mondá Nina.

„Nem nagyságocskám! okosabb lesz, ha magunk végezzük, mint mesterem mondá, midőn az ifjak a' calefactornak nem akartak lefeküdni. (*Folyt. következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Csillagkeresztes dámák. Mult évi sept. 14-kén, kereszt felmagasztalása innepén ő felsége az anya-császárné, mint a' főnemes csillagkereszt-rendnek legfőbb védasszonya 56 főrendü asszonyságot méltóztatott e' rend tagjaivá nevezni, kik közül magyarok: 1) Königsegg-Aulendorf grófné, gr. Andrássy Györgyné. — 2) Cavriani Mathilde Amalia Therézia gfné, szül. Esterházy herczegné. — 3) Forgách Judith gfné, szül. Dezseö. — 4) Zichy Karolina gfné, gr. Károlyi Györgyné. — 5) Königsegg-Rottenfels Fidele gfné, szül. Pálffy gfné. — 6) Lamberg Karolina gfné, szül. Hoyos gfné. — 7) Marczibányi Antonia, szül. Kállay. — 8) Motesiczky Johanna Nepomucena Maria, szül. Pongrácz gfné. — 10) Pálffy Amalia gfné, szül. Erdödy gfné. — 11) Stahremberg Klára gfné, szül. Luzénszky báróné. — 12) Ürményi Alexandra, szül. Keglevich gfné. — 13) Walterskirchen Maria báróné, szül. Zichy gfné. — 14) Wenkheim Stephanie gfné, szül. Pribéri Jankovich. — 15) Zichy Maria Klára gfné, szül. De Ville marquise, Demblin gfné.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Szinvilági szótár.

(Szerkeszté Röjtöki.)

Ábrány. Egy a' szinvilágban igen elharapózott gonosz, 's leginkább abban áll, hogy némelly légszegdelők magukat első rangú müvészeknek hiszik.

Ármány. A' szinművek tengelye és szinészek levegője. Amazok nem foroghatnak, vagy ha igen, csak érdektelenül: emezek nem élhetnek annak nemcsak szinpadon, hanem azon kül 's főleg egymás közt egymás ellen is, gyakorlása nélkül.

Bérlet. Ez a' szinigazgatók csal-étke, melylyel a' közönséget horogra csalják. Leginkább hasonlit a' kereskedők azon cseléhez, midön leszállitott árt hirdetnek, 's a' rosz portékát drága pénzen adják-el.

Criticusok. Ha tiszta szándék vezérli őket, azok, mi gőzerőművek-nél a' gőz: az emelcsök lelkei. De ez a' nép többnyire két fajú: szivacs nemű, vagy márvány hidegségű. Amazokból ollyan áldozat- vagy gáncs-nedvet nyomhatni-ki, minőt pénz, hajlandóság, párt, rokon vagy ellenszenv által vezetve magukba szivtak: emezek a' szigorúság utján tántorithatlanul haladva, minden iránt érzéketlenül, a' legjobbon is gáncsoskodnak. Egyik olly czélszerűtlen 's veszedelmes mint másik.

Dalnok. A' színészeti légmérőben a' higany; minő időt ez mutat, ollyannal kell az igazgatónak megelégedni.

Én. Nagyobbára minden színésznek bálványa; annyira, hogy csupa *énség*-ből még *te*-zik is egymást

Feledékenység. A szinvilágban rendkivül dühöngő ragály. Némelly színész feledi szerepét; a' közönség iránti figyelmet; a' szabónak olly ruháért fizetést, mellyet már fél évtől koptat; de hogy e' vagy ama szerepben hányszor tapsoltatott-elő, egyik sem feledi.

Függöny. — Választó fal a' közönség és szinpadi hősök között. Ezek föltünését a' közönség gyakran zajjal, vagy a' tetszés *megtisztelő* riadó tapssával, vagy csucsoritott száj elriasztó hangjával fogadja. Legszebb rendeltetése sokra a' szeretet palástját teritni.

Gyakorlatok. Ezek némelly szinházaknál barátságos összejövetelek, másutt ismét, a' színészeknek egyiptusi csapásaik. Vide: látványos bohózatok.

Hirdetmény. Gyakran nyomtatott hazugságok összege. Egész legio személyzetet mutat az olvasónak, kik közül legfölebb 5—6 embernek van szava; a' többi sokat gondol, keveset szóll, 's nem ritkán meg sem jelen. Több izben egész sereg lovas fegyverest igér, 's az igérttek közül alig mutatja magát 2—3. Nem ritka eset az is, hogy jobb, mulattatóbb azon komédiánál, mellyet hirdet.

Igazgató. Ez tulajdonképp' az intézetnek vezére; ujabb időben azonban csupa czim, hatáskör nélkül. Ennek okai: szellem-hiány, tehetlenség, literaturai járatlanség 's vak hiedelem azon egyéneiben, kiknek müködése néha sükeres hatással bir; — item — olly ember, ki a' helyett, hogy igazgatna a' kedvező sors, barátai 's nem ritkán dulcineajától igazgattatik.

Jutalomjáték. A' színészek aratása, melly néha, különösen száraz nyárban, olly sovány, hogy az elvetett magot sem fizeti vissza, 's a' jutalmazandottnak tulajdon zsebéből kell a' költséget fizetni; — item — a' remény csillaga, mellyre a' hitelezőiktől sürgetett tagok utalnak, kiknek, ha a' csillagot borúk takarják, szép szóval, gyakran gorombasággal kell beérniök. Exempla sunt odiosa!

Karzat. Gyülhelye egy éppen olly fontos, mint müértő közönségnek, ha a' földszin pisszeg, a' felsőbb regiók lakosai zajosan tapsolnak; némelly színész stoicismussal vetvén-meg a' földszin itéletét és Schillerrel komoly megnyomattal mondja:

Fog a' mü müvészt dicsérni,
De fennről kell áldást kérni.

Képtelenségek. Némelly színészeknek kifakadásaik, illetlen maguk viselete, csinjeik, mellyekre maguknak a' legigazságosabb biráló ellen is szabadságot vesznek, ha az egyszer másszor felszóllalni bátorkodnék. A' dicséreten, mellyet adóként tekintenek, nem indulnak-fel; mert arra müvészségöknél fogva igényt tartnak.

Kifejlődés. Vig játékokban házasság, bohózatok 's divatos tünemények darabokban detto csoportozat, tanczokkal, ünnepek, meglepő diszitményekkel felczifrázva 's görög tüzzel szemet vakitva; szomorú játékokban különféle nemü halálok, mellyek a' 38 játszó személyt részint gyilok, méreg, máglya, részint pallos 's éhtorony által ragadják-el; a' sugót a' leeső függöny sujtja agyon, 's a' lámpa-gyujtogató koppantóval vet véget éltének; pantomiaknál ugyan azok vannak napi renden.

Majom. Már a' jeles **Klisnigg** és **Motti** majmok előtt honosak voltak ezen állatok minden szinpadon; az az: mindig találkoztak jeles müvészeket majmoló ifjú színészek, kik annyira iparkodtak amazokat utánozni, hogy buzgóságukban kiparodiázták őket — a' majmoknak sajátsága. Elavult

szerencsétlenség a' művészet 's uj a' közönségre nézve, midőn illy majmok megtapsoltatnak.

Művész. Egy a' jelenkorban igen fonákul felfogott szó; mert mellyik szinpadi cseléd nem hiszi már most művésznek magát? A' művészet akkor legjobb, ha megszün művészet lenni, 's valósággá lesz.

Nyelv. Aesop szerint a' legjobb 's legroszabb hús Itt azon kincsnek kellene lenni, mellynek simitása, köszörülése a' szinészet egyik lényeges rendeltetéseül van tüzve; azonban a' szinészek, Aesop utóbbi értelmében egymás ellen használják.

Olvasás. Nem mindig szükséges, hogy a' szinész jól olvasni tudjon. Mire valók lennének igy az olvasó gyakorlatok, mellyekben némellyek a' rosz irásra panaszolnak, mások pedig betegnek mondják magukat A' tánczszemélyzetnél csupa luxus az olvasás.

Összhangzat. Elkopott szó; most ritkán föllelhető még a' hangászkarban is, ritkábban az álfalak 's legritkábban a' szinészek között.

Pénz. A' szinház malmának vize; ha kifogy, a' legjobban forgott kerék is eláll.

Rend. Olly tőke, melly sok szinpadnál egészen fölemészté magát; olly mű, mellynek második kiadását várni a' jelenkor környületeinél fogva, képtelenség volna.

Rendező. Olly egyén, ki, ha szakára termett, 's a' dramai szülemények minden neme iránt egyenlő figyelem és szeretettel viseltetik, a' közönség mulattatására nézve érdemeket szerezhet: ellenkező esetben romlása a' szinháznak. A' rendező munkássága 's ügyessége nem abban központosul, hogy szinpadi cselédként dolgozzék: ajtót, asztalt, széket maga rakjon helyére; faragcsáljon; a' kar-személyzetnek egy gyakorlat alatt százszor is kiáltsa: „pszt! csendesség!" — hanem ha tekintete 's rendeléseivel azt eszközli, hogy szerepét mindenki jól tudja; a' gépek pontosan működjenek; első gyakorlatnál már mindenki tudja, hol lép-be 's hol távozik; — mi ritka eset!

Sugó. A' szinészek köd-oszlopa; háj a' tengelyen; viz a' halnak; ki nélkül eltévednek a' memorizálás pusztáján, 's elakad beszédök kereke, ön tudatlanságukba fulnak; de ki meg is kivánja, hogy szorgalmasan kenettessék.

Szünnapok. Azon idő, mellyben némelly szinészek gondolkodni 's cselekedni kezdenek; utazni mennek, hogy más szinpadokon betanult mesterségeiket megmutassák és szerepeket játszanak, mellyek leginkább kirínak kezeikből.

Talentum. Ha mint romai pénz nemét vesszük, minden szinész ismeri: de mi az különben, miben áll, mi által tudatja lételét, 's mint lehet leginkább ráismerni, ez még sok szinpadi hős, főleg pedig azon pártoltt bubák előtt, kik a' per varios casus történtt előtapsolások nagy számában vélik azt lappangni, egészen ismeretlen föld

Ujdonság. Ó szabatú szövet divatos köntösbe burkolva; pórias csárdai elménczségekkel, két értelmű szók, fejök lágyára esett tréfákkal, fényes diszitmények 's több szinü görög tüzzel megbélelt idétlen szülemények — a' legujabb szinpadi ujdonságok.

Ügyelő. Ez a' már rég feltaláltt de mindeddig el nem ismertt örök mozgony, a' mindenért vigyázó örökös szem, mindenért halló fül, a' szinészek locomotive-ja, kire minden támaszkodik, 's kire, ha valamellyik botlik, még is mindenik száz nyelvvel gágog; szóval, ez a' megtestesült Ixion kereke

Veszekedés, a' szinháznál az, mi természetben a' mennydörgés; a' rekkenő levegőnek megtisztitása, hogy egy időre a' nap annál szebben ragyogjon.

Zártszék. Olly hely, melly ujabb időkben legfeltünőbb illetlenségekre jogosit-fel. Ki zártszéket vált, akkor mehet szinházba, mikor kedve tartja; azon oldalról zavarhatja a nézők figyelmét, mellyről neki tetszik, 's valamelly érdekes aria éneklésénél vagy jelenet játszásánál akkor csattanthatja-le székét egész közönséget botránkoztatva, mikor szeszélye akarja.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

2.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap január 5kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Rábaköz 's népe szokásai és divatjainak ismertetése.

(Rábaközi földnép rajzával.)

E' lapokban mult éven a' mosonvidéki pórok divatját és szokásait közölvén, ezennel szerencsénk van kegyes olvasóinknak a' Rábaközieket bemutatni. *)

Sopron megyének azon keleti termékeny tér-része, — mellyet a' styriai hegyekből eredt 's Vas vármegyén átjött Rába folyó (Arabo), Keczölön alul két ágra oszolván, egy felől öreg Rába nevezet alat délkeleten Vas, Veszprém, 's Győr megyéktől — más felől kis Rába nevezet alatt, a' keczöli, beledi, viczai, mihályi, kisfaludi, babothi, garthai, kapuvári (nem, mint Dóczy mondja, kaposvári) határokon, 's Eger erdőn, a' királytó körül a' Hanságban elenyészve, majd egy csatorna által a' Kapinál Győr vármegyébe lépő, a' Hanságban eredtt Rábczával összekötve, haladtában a' megye felső részétől választ-el, Rábaköznek neveztetik. Keleten (a' két Rábaág, vagy már Rábcza 's öreg Rába között) Rábaközt Győr vármegyétől az ugynevezett Landzsa, vagy is a' barbacsi 's kónyi tavak kiáradásai okozták mocsáros lapály — mellyen keresztül legközelebb egy Győrbe vivő út nagy fáradsággal 's költséggel készült — választja-el. E' lapályos sziget (Rabae insula, Tomka Szászkynál) átalán jó búzatermő fekete agyag, itt ott kissé homokos, a' Hanságban pedig gyeptőzeg (turfa), melly itt használatlanul marad. A' Rába kieresztett árjai megmenték hajdan, Győr elfoglaltatása után 1598. a' moslemimek ádázatitól Rábaközt (melly időből némelly, a' viz árjaitól leromboltatott faluknak csak nevei mondatnak fönmaradottaknak) 's egész Sopron megyét; de

*) Bizonyos hazai lapokban nem a' legkedvezőbben üdvözöltettek ama mosoni pórok. Az üdvözlők hihetőleg nem voltak képesek felfogni becsét 's érdekét e' különben költséges vállalatnak, 's ők talán párisi divatos alakot 's öltözetet akartak látni azon képen, mellyen mi igen hü rajzát adtuk a' nép viseletének.

néha elveszik a' földmivelő reményét is; noha hosszanta kitörései gátlására állittatott 'q. nagy szorgalommal föntartatik az ugynevezett Eszteró (ösztörű) töltés: de reméllhető, hogy a' haza atyjaitól, mint törvény-könyvünk mutatja, több izben országosan sürgetett tisztogatása, legközelebb pedig tervbe vett szabályoztatása, nemcsak megmentendi a' lakosokat kártékonyságától, hanem azt hasznukra is forditandja. Rábaköznek kisebb, gyakran szomjas medrü vizei: Tordosa, 's egy az öreg Rábából, Vásárosfalu körül, kiszakadó, majdan Linkó 's Keszegér név alatt kettéágazó, ismét, a' csornai határban összekapcsolódva egy mederben a' barbacsi tóba ömlő Malomér; Sárdosér; Maákér. — Tavai: a' Királytó a' Hanságban, 's a' barbacsi, a' hasonnevü falu közelében, melly utóbbi (Vályi szerint) halakkal és tekenős békákkal bővelkednék; de mi jelenleg a' tekenős békákról mit sem hallottunk. A' lakosok száma az 1838. évi, győri egyházi megye papságának névtárában 40.000-nél többre tétetik; kik 47 közönségben 7 mvárosban, — u. m. Árpás, Kapuvár — várral, 's 3.500 lakossal; Mihályi, Csorna — a' sz. Mihály arkangyalról nevezett, Bel szerint 1180-ban fölállított praemonstrati prépostság diszes lakával, egyéb épületeivel, gyönyörü kertjével, hiteles helylyel (locus credibilis) 's 4.000 lakossal; Egyed — a' Festetics grófok kastélyával; Szany — a' győri püspök ékes kastélyával, és Szill mvárosokban: 40 faluban, 's 11 majorban laknak, mellyeknek birtokosaik: nagy részint Esterházy Pál herczeg; ezután a' győri püspök; Festetics, Viczay gróf; csornai 's pápoczi prépost urak. Árpást a' lotharingi herczeg özvegye birja. A' nemes közönségek száma 17. Ezeknek egyikében, Szill-Sárkányban, a' honi miveltségre törekvő számos ottani urak inditványára, aláirás utján, három évvel ezelőtt fölállott és számos részvényesből alakult rábaközi olvasó társaság könyvtára van. Némi szabadalmakkal élnek az Esterházy Pál herczeg birtokához tartozó Kapuvár, Gartha, 's mit Vályi is emlit, a' Nádasdy alatt katonáskodó Tamási helységek.

A' rábaközi nép földmivelés, marhatenyésztés, itt ott dohánytermesztésből él. Bő búzatermésüket a' lakosok a' soproni piaczra hordják, hova Rábaközből hetenként kétszer (hétfőn 's pénteken) tetemes számú szekérgabona vitetik, 's a' megye felső vidékéről a' horvát, német, 's ausztriai gabonakereskedők számosan jőnek-le, a' megvásárlottat Németujhelybe (Wienerischs Neustadt) szállitandók. — Nagy számú marhafalkáknak 's juhnyájaknak hallhatni harangkolompolásait a' kövér réteken; szép lócsapatokat láthatni Rábaközben mindenütt a' buja mezőn, 's több helyütt éven által az istálókon: de a' barbacsi 's pordányi lovak, a' csornai szarvas marhák legdicséretesbek. Gyümölcs Rábaközben alig terem: kevés Kisfaludon,

Mihályiban, Kapuváratt. Ezért nem csuda, ha ott a' gyümölcs-csere a' kereskedés egyik ágát teszi. Zalából némelly szegényebb rábaköziek szilvát, szőlőt, almát hordanak, 's kicserélik gabonáért. — Minket a' dohány bodor föstje annyira nem lelkesit, hogy képesek lehetnénk arra hymnust irni, előbb I. Jakab angol király példájára misocapnost (Rauch feind): de még is, hogy az igazságot ne rejtsük véka alá, 's valaki ellenünk egy antimisocapnost ne irányozzon, a' rábaközi dohányt dicsérni kénytetünk. A' Vittnyéden (Letting) termesztett dohány országszerte 's a' külföldön is igen hires.

Mi a' lakosoknak ide származta 's eredete iránt az ősz régiségből nem tapogattunk-ki semmit; de ha, mi állittatik, azt vesszük, hogy Ázsiában őseink azért, mert mageresztők (Einer der säet) voltak, magyaroknak neveztettek; vagy pedig (miből Bisinger, a' nagy statista, következtet) élénk 's tüzes vérmérsékűket, testökre szabott feszes öltözetüket, sebes járásukat, tánczukat, beszédüket, — őket magyar eredetűeknek tarthatnók; mert földmivelők levén magot örömest eresztenek, 's a' magyarok fölállitott charakteristikája is rajtok többé kevésbbé igaznak találtatik. Az, mi bizonyosabb ez ingatag következtetésnél, abból áll, hogy a' rábaközi nép magyarul beszél, 's magyar országban lakván, magyar.

(Folyt. következik.)

ELBESZÉLÉS.

A' köszörületlen gyémánt.

(Folytatása.)

IV.

Öt lovas könyű kocsi, himzett szerszámmal repült inkább mint hajtott Pest hatvani utszáján. — A' veres dolmányos fehér üngös kocsis melleti ifjoncznak ügyességére mutatott a' fordulat, midőn az ujvilág utszai aranysas vendéglőbe bevágtatott.

Fürge pinczérek segiték-le az izzadt utast: arczaikra öröm-sugárok ültek: mert kedves vendég érkezett, ki költeni szeret, 's fizetni van miből. — Pesten az illy vendég ritka 's igy annál kedvesebb.

„Hányadik lesz szobám?“

„Negyedik!“

„Ki a' szomszéd jobbról?“

„Egy öreg ur 's egy fiatal hölgy!“

„Hát balról?“

„Egy fiatal ur, öreg dámával!“

„Mennykőbe! öreg ur fiatal nővel, ifjú ur öreg dámával! Csakugyan igazam van tehát nekem, hogy egy idő óta nincs rendén a'

a

világ, 's gépelyzete tébolyog. Vagy tán csere-alkun munkálnak? — Hogy az öreg ur fiatal hölgyet keresett, nem csudálom; izlése nem rosz: de hogy ama fiatal bohócz eladta magát (mert másképpen nem lehet) az öreg máminak, bizonnyal sok pénze van, az ifjú ur pedig mélyebben nyult zsebébe, mint feneke volt, gyanitom, 's feltétlenül megadta magát. — De hát az az őrültházi kicsoda, ki amott mint örökös zsidó futkos?'

„Cseri ur!" — mondá a' pinczér —

‚Ugy-e? — jó, hogy találom — vele nekem is egyességre kell lépnem; adósa vagyok a' jenői vadászat óta, 's számolhatunk. — Hát a' konyha hogy áll?'

„Parancsára nagysádnak!"

Az utas, ki most az ebédlő terembe lépett, Dembi Zsiga volt; holnap a' jogászok bálja van, 's ő Linkát meg akará lepni: mert a' vidám nyers Linkának kedves képe árnyként kisérte minden eszméjét — 's ő diogenesi mestere tanitásainak daczára is eszmét ápolt, jövendőt rajzolt, 's tenni határozott. — Ismeritek-e a' kincset, melly után mindnyájan törekszünk, mellyet mindnyájan kivánunk? 's ha van, szeretnők nem birni, 's még sem cserélnők-el minden csekélyért: mert érezzük, hogy e' kincs szebb lelkűek sajátja. — E' kincset szerelemnek hivjuk: idősült szerelmünket testesitjük, alapitjuk; idomokat képzelünk, csillagokról álmodozunk, 's az első lepke-hölgy rablánczra füz; a' szerencsétlen gyermek addig bámulja a' bűvös éneket, az édes beszédet, a' villogó pillanatot, mig szerelmi tüze lángra lobog. — De hát szerencsétlen-e? Nem! Hiszen ő szeret, hiszen ő szerettetik. — Szeressétek tehát, kik titeket szeretnek, és szeretve szerettetni fogtok. — Vágygyal szerette Pan isten Ecchót, ez a' tánczoló Satyrt, Satyr Lidáért égett. De a' milly keveset érzett Pan iránt Eccho, Satyr Ecchóért: olly kevéssé égett, Satyrért Lida. Mindenik mást szeretett, 's lakoltak. — A' hellen költő ezt éneklé nekünk, — 's én óvólag ismétlem. — „Vigyázz fiam! — kiáltá a' Pestre indult Dembi után görög szellemű mestere — kora nyilatkozás kora bánat!"

Az ebédlőben a' munkálódás kés és villákkal kezdődött. Nagyobb része a' körnek kettő helyett evett, Dembi hat helyett; a' nagyobb rész két annyit beszélt, mint máskor; — de Cseri többet beszélt mindnyájánál. — Éppen egy hős történetet fejezett-be, mellynek vezére, gépelye, lelke 's minden életereje ő volt. Méltósággal nézett körül, hogy lássa a' hatást érezze, a' bámultatás dicsőségét.

„Ez éppen olly gőg, mint midőn a' kakas lenézve kevélyen sétál a' tyukok között; apró kerek szemeivel felsőséggel néz körül, 's jövő pillanatban a' földön nyujtóztatva hever a' szakács előtt!' — sugá Dembi szomszédjának ugy, hogy Cseri is meghallhassa.

Ez méreggel tekintett Dembire; de ennek arcza olly nyugodt volt, hogy szóllnia nem lehetett.

„Különös! — mondá Cseri — némelly emberek szeretnek vagdalózni, durva sérelmeket sugdosnak olly hangon, hogy a' süket is megértse — 's utána képet öltenek kő szoboréhoz hasonlót: de most egyszer e' kép keveset használ önnek Dembi ur!“

‚Hogy képem 's enmagam önnek rég nem tetszem, hogy szép nem vagyok, azt tudom; 's hogy buquet de roi szagú soha nem leszek mint ön, 's hogy midőn nevetek, igaz és hamis fogaimat nem igen fogják megkülönböztethetni, 's hogy hajam fejem bőréből nőtt — nem mint soké ön pajtásai közül, azt is érzem: de azt is látom, ön sem olly rettenetes szép, hogy kénytelen volna elcsufitani magát, 's igy a' szoborhoz hasonlitgatást bátran lenyelhette volna. — Részemről nem szeretek olly lényt létesitni, melly másoknak émelygést, undorodást okoz.‘

„Sajnálom uraim, hogy körüket zavarom: de ki kell mondanom, hogy ha Dembi ur elégtételt nem ad, becsületes embernek nem tartom.“

‚Én is sajnálom barátim — mondá Dembi — hogy köztetek 's az utszán zajt és lármát ütök: hanem azon embert, ki most beszélt, ki kell az ablakon vetnem.‘

„Mit akar azzal mondani?“

‚A' mit mondtam!‘

„Szeretném a' végrehajtást látni?“

‚Egy percz mulva érezheti!‘

'S valóban Dembi lépést tett, hogy szavait teljesitse, vagy legalább jól megijessze a' gyáva uracsot, ki vele Jenőn tréfáit üzé: azonban vissza tartóztatták. — Cseri pipacs-vörös lett boszújában.

„Uram, czim-kártyáját!“ — kiáltá.

‚Nem kapja-meg!‘ — felelt Dembi nyugodtan.

„'S miért?“

‚Mert tükör megé tenné, 's azt hinnék az emberek hogy önnél voltam.‘

„Holnap egy barátomat küldöm önhez!“

‚Köszönöm a' tudósitást; majd megparancsolom, hogy holmimre vigyázzanak.‘

Cserinek szája tajtékzott, 's ment. Hogy nyugodni nem fog, ezt Dembi jól tudta: de ő férfi volt, ki szélmalomtól meg nem ijed, 's ez alkalmat maga kereste, hogy a' nyalka urfit számolni tanitsa a' jövendővel. Cseri őt Linka előtt tevé nevetség tárgyaul, mert különben tán feledné e' történttet: de azok előtt, kiket szivünk tisztel, aljasnak láttatni, sülyedés saját szemeink előtt.

A' bor sokkal jobb volt, mintsem hogy olly hamar cserben hagyhatták volna, 's a' társaság nem oszlott-el, mig pohara fenekét nem látta. *(Folyt. következik.)*

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Közelebbi Karácson napja ködös volt. A' nagy sarat nevelé az e' napi estve és éjjel esett zápor. István ünnepén tiszta, szeles aprilisi idő mosolygott ránk. Más napon mindig esett. Dec. 30 31-ke, és jan. 1-je derült tiszta de hideg szeles volt jóforma fagygyal. A' mult évi utósó napi vagy is Sylvester-estvén igen nagy számú Budapestiek ajtatos nyilvános menet 's egyházi áldás részesülésében köszönék a' Mindenhatónak eddigi kegyelmeit, 's erőt, segedelmet kértek volt az uj év folyamatjára. Isteni szolgálat után, szokás szerint, mind untalan egy-egy zenecsapatra bukkantunk, melly elökelő 's ismerős házak ablakai előtt vig hangokkal nevelte az ó év letöltének örömeit. Ez élénkség csaknem éjfélig tartott; 's a' Duna mellett folyvásti lövöldözések párosultak velök. — A' takarék pénztári egyesület dec. 29-kén tartván 2-ik közgyülését, az igazgató választmányhoz még tizennyolcz tag neveztetett-ki közakarattal, al-igazgatóvá pedig t. Fáy András ur köz felkiáltással; igy tehát a' választmány 38 tagból álland. Jegyzőnek Szalay József, pénztárnoknak Mátray József, ellenörnek Sántha Péter, irnoknak Suhajda Fer. választatott a' mintegy száz személyig jelen volt tagok által. A' szabályok kinyomatni rendeltettek, és csak akkor vétetnek köz vizsgálat alá.

KÜLÖNFÉLE.

Ehret die Frauen
SCHILLER.

Viterboi nök. — Viterbo már hajdani időkben a' szép források és szép leányok városának nevezteték-el e' két nemben bővelkedésénél fogva. E' méltó elnevezés igazlására a' történetek tára több bizonyitványt nyujt, mellyek közül szép olvasóéink számára két példányt, mint jelesebbet, kiszemelve közlünk.

St. Angelo tornya homlokzatán egy különösen mesterileg készült domború faragvány, harczot képező, 's alatta egy romai alakú sarcophag látható. Egy köre vésett aláirat jelenti, hogy e' faragvány, a' szép Julia emlékét fenntartandó, tétetett ide. 'S ki volt a' szép Julia? — Intézd e' kérdést a' legközelebbhez, 's örömmel ragyogó szemekkel fog e' hires szépségü női lényrül beszélni olly hevülettel, mint midön szülőnek gyermekéről van alkalma beszélni, 's hihetlennek vélvén, hogy volna ember ki Juliárul, mit sem tudna kérdeni fog: „Juliát nem ismeri? Juliát? Viterbónak a' 12-dik századbani legszebb leányát? kit mi örömest Helenánknak nevezénk a' hason okú trojai harcz hősnéje után; mert szintén a' Romaiak is megakarának e' kincstül fosztani: de mi megóvtuk, megtartottuk, győztesek levénk, 's mindent, mit a' legyözött ellenség csengő kérelmeire nyerhetett, azon részünkről nagylelkü engedmény vala, hogy a' bájoló szüzet még egyszer megpillanthaták. Látja ön azon tornyon a' kis ablakot? Ott azon ablaknál mutatá magát az angyali

lény, mint a' felkelő nap a' hajnal gyenge pirjában, 's az ezrekből álló hadseregnek olvadó pillantatai csendes bámulatban, 's majdnem imádó tisztelettel valának ő reá, a' nők legszebbikére, irányozva. Ki csak elmegy e' torony mellett, fövegét emeli e' halandó angyal teremtője iránti hálaadó tiszteletére.

Még egy más nője vala Viterbónak a' kitüntetés 's köztisztelet tárgya; 's ez a' 13-dik században élt Sta Rosa di Viterbo volt. Holt tetemei e' női tökély ritka példáját a' város egyik zárdájában, ezüst koporsóban gondosan őriztetnek, 's nagy tiszteletben tartatnak. Életének chronikusa szerint három nagy ajándékot vön az örökkévalótul: egésség, szépséget, 's bátorságot. Midőn e' város II-dik Fridriktül ostromoltaték, ez akkorban még alig 16 éves gyenge szüz, mintegy második Jeanne d' Arc, a' harczolók soraiba állván, biztatá 's bátoritá az elcsüggött népet, 's a' már-már szétoszlandó seregeket lelkes beszédje által együve gyüjtvén vitézül ujitá-meg a' harczot, 's vitézül és szerencsésen végzé. Fridrik nagy veszteséggel távozni kéntelen vala. Győztesen tért vissza a' hös leányka, 's a' város minden rendü lakói tolongva közeledtek hozzá öt vállaikon a' városba viendök, ha e' szerény leányka az öröm-ittas nép elől el nem búvik, 's egy zárdába nem menekedik. Itt élt visszavonultan még kevés ideig, 's itt halt-el erényteljes élete zsengéjében. Utóbb a' szentek közé soroztatott. Csak nevét is elég kimondani, hogy a' viterboit legmélyebb tiszteletre, 's határtalan hálára fakasszuk dicsöült védnője iránt. E' városnak egy tudós társasága is ő róla nevezi magát. Ha e' kevés fellengzésimtől mentt soraim által azt eszközölhetném, hogy egy szerencsésebb toll magyar honunk egyik vagy másik széplelkü leánya élet-történetét e' lapokban közlené, czélomat értem volna.

Kr. J.

Reggelizés New-Yorkban. Ebédlő terembe lépénk, hol egy hosszú asztalt különféle meleg 's hideg, 's hal- és hus-étkekkel mintegy 30 vendégtül körülvéve találánk. Mindegyik ahhoz kezdett, mellynél állott. Egyik egy szelet hallal kezdé, utána nehány tojást, ezután egy csésze kávét, ismét egy darab sültet, végül egy pohár tejet eresztett-le. Szomszédja egészen ellenkező renddel lakott jól. E' különös evés módján elbámulva még egészen magunkhoz sem térénk, már minden étek elfogyott. Azért is igen csudálkozám, midön minden oldalrul villa után hallék kiáltani, miután tapasztaltam, hogy ők csak kezöket használják az evésre. Egy felügyelő egy tányér villát tön az asztal közepére. Amazok neki esvén, 's mindenik egyet kezébe vevén, a' terem más részére menének, hol egyik a' falra tamasztá lábait, másik a' székre, harmadik az asztalra — és fogaikat 's körmeiket kezdék piszkálni. Midön e' foglalatosságnak vége lön, zsebébe nyulván mindenik, egy darab dohányt huza-ki, 's ezt fogai közé vevén, dolgai után indult — Ez pedig mind 5 perczbe sem került. BARKÓCZY MIHÁLY.

Amerikai házasság-szabályok. Egyik amerikai lap következő szabályokat terjeszt a' nők elébe. — 1) Ne férjülj vallástalan emberrel; mert szivének roszasága megkeseritendi élted napjait, 's erkölcstelenségre vezeti gyermekeidet — 2) Ne férjülj játékos és iszákossal, mert ki csapszékekben magát meg nem becsüli, annál kevésbbé fogja nejét. — 3) Ne férjülj szavát nem tartóval; mert ki másnak adott igéretét nem teljesiti, annál kevésbbé fogja a' nejének adottakat. — 4) Ne férjülj ollyannal, kinek tettei gondolkozás-módjával homlok-egyenest ellenkezők; mert illyenben szenvedélyek foglalák-el az ész helyét, 's az illyen mind azon büntettre hajlandó,

mellyet alkalom, könnyelműség és féktelenség javal neki. Olly férjfiú, ki igaz és igaztalan iránti érzelmeit tettlegesitni nem tudja, nyomorult; 's igy minél kevesebb dolgod van vele, annál boldogabbnak vallhatod magadat. — 5) Ne férjülj ollyannal, ki már több hölgygyel járt jegyben, 's mindig visszalépett; mert ennek hajlandóságai ingatagok maradnak holtáig. — 6) Ne férjülj végre ollyannal, kinek kötelessége nem szent; mert ha az illyen addig tisztének teljesitésében nem pontos, mig csak magáról kelle gondolkodnia, annál kevésbbé leend, ha többekről kell gondoskodnia." — Arany szabályok; csak kár, hogy igen-igen kevesen követik. K. I.

Babonás nemzeti őr. A' parisi nemzeti-őrség egyik altisztje minapában hatósága elébe idéztetett, minthogy két izben elmulasztá szolgálatra megjelenni. A' kérdeztetett mindent megvalla, azon hozzá tétellel, hogy ő szives örömest kész előállni, csak a' hónap 13-kán és pénteken ne kerüljön reá a' sor; mert ezek boldogtalan napok. Ugyan is, midőn utójára az emlitett napokon kiállott, süvegére egy macska esett, mellynek tulajdonosával hajba kapott. Más izben szemle alkalmával szuronyával megsérté ágyékát Azért kész inkább magából rostélyost vágatni, mint 13-án vagy pénteken szolgálatra menjen. A' hatóság tekintetbe vevé a' babonás férjfi okait, 's — büntetlenül hagyá.

Irtózat, rettenet! A' namuri szinpadon egy szinész játékközben inguta következtében halva rogyott-le, 's esete a közönségben általános irtózást terjesztett-el. Miután minden orvosi segély sükeretlenül használtatott, lakába vitték Egy fiatal hölgy, ki ugyan azon házban lakott, a' halott láttára azt hivén, hogy atyja vitetik haza, annyira megrettent, hogy lefekünnie kellett, 's négy óra multán lélektelen volt.

Mulattató. 1) S—y ur S-a-ll-y városi vásáron levén, estve meglátogatá a' szinházat, hol egy régi ismerősével, F—y ügyvéddel akadt össze, kit midőn kérdeze: ‚mit csinál itt ügyvéd ur?' — „egy pár ökröt jöttem venni!" — felelt az ügyvéd. B-CZY MIHÁLY.

2) Egy már nagyon éltes férjfiút kicsufoltak, hogy még mindig kiván tetszeni a' szépnemnek. „Én — válaszolá — St. Evremonttal tartok. Midőn fiatal az ember, él hogy szeressen; midőn vén, szeret hogy éljen."

3) Egy gazdag előkelő dadogó angolnak nagy örömére volt, az egyházi rendűekkel illetlen tréfákat üzhetni E' czélból gyakran hivá asztalához őket, 's ezek a' lordnak magas állása tiszteletéből elszenvedék a' csufolódónak gunyos ötleteit. Egyszer egy nagy társaságban R. lordnál jelen vala a' lord udvari papja is Midőn mindnyájan vigan voltak, a' dadogó e' szavakkal fordult hozzá: ‚Ti-ti-sztelendő a-atya! mi-mi-éért be-be-szélt Bi-bi-leam sza-sza-ma-ra?' — „Mert ura dadogott!" — kapá feleletül.

...k..zy.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

3.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön január **9**kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' köszörületlen gyémánt.

(*Folytatása.*)

V.

Az arany sas vendéglő szük csarnokának lámpája mint kórőrnő pislogott, 's az éjszaki szél egy leheletére leélte világát. — Nehéz léptekkel haladott egy jókora tetem, 's a' szobákat sorolta.

‚Ez az!' kiáltá, 's ajtót nyitott. Gyertyafény lövelt-ki a' teremből.

‚Csakugyan figyelmes ficzkók ezek a' pinczérek!' — mondá Dembi felső öltönyét letéve. — Gyertyám ég, ágyam vetve; — 's vetköződni kezdett — no de hiszen jutalmuk soha sem maradtel; ez a' városi nép lelkét is eladja pénzért; — az ágybeli is tiszta. — Már az igaz, hogy semmi sem haladja-meg a' nyugalmas életet, mint a' toronyőr mondá, midőn őrhelyére állt. — De aludjunk, mert holnap meggyül bajunk. Az az átkozott jogászbál, az a' korcs Cseri — és Linka — jóéjszakát!' — 's Dembi e' névre akkorát sohajtott, hogy az ajtó nemcsak felnyilt, hanem egy alak is lépett-be — férfi? — nem! — nő!? igen — igen. — Ugy-e bámulnak szépeim? Dembi is elbámult, és Saturn nem volt volna jobban meglepetve a' nap látogatásával, mint Dembi a' nő megjelentével. Lélekzete fennakadt, mozdulni nem mert. A' nő egy asztali tükör elébe ült; haját leereszté, 's fejét karszékre támasztá; mert éjjel tán nem kedveli a' meleget; gyürűit szedegeté 's időnként mosolygott, pirult 's elkomolyult, mintha minden gyürű egy egy időszak képét viselné; azután fogait tevé az asztalra, de csak hamar szorgalommal dugá-el; majd felkelt, 's már valóságos alsó öltönyben volt. Egy levélkét vön elő, mosolygott, 's behajtá igen szép mód szerint. — Imádságos könyvét keresé, 's midőn megtalálta, ismét eltevé. — „De hova lett?" suttogá olly hangon, mint ki nehéz-hurutban sinylik, és sétálni kezdett. — Dembi most egy idomtalan, izom nélküli vázat, egy lényt látott, melly olly külsejű volt, mint szeszben roszul tartott cseresznye-szem, mestersége-

sen kiszáritva, 's most akaratlanul körülnézett, hova lett a' másik, ki előbb bejött; mert az szép, csinos, teljes volt. De hinnétek-e, hogy e' kettő, a' szép és csunya, a' csinos és idomtalan, a' gömbölyeg és csontváz egy 's ugyan az! — Lám mennyire haladt a' mesterség és művészet, 's mennyire aljasult a' természet. Nem kell-e még is minduntalan gunyokat hallanunk e' szavakban — „milly hátra vagyunk!“ Jőjjetek ide mesterség után sovárgó telhetlen betegei a' korszellemnek! bámuljátok 's némuljatok-el. — A' nőnek valami jutott eszébe, mert mosolygott, karja 's arczának minden izmát munkásságba helyezé; utójára még nevetett is, 's örömét azzal nyilvánitá, hogy olly sok burnótot szivott-fel, mennyi fél tuczat embernek, közönséges organizált orral, élet-hosszig elég lett volna. — Most már Dembi neveté-el magát. — Szerencsétlen fijai a' jelenkornak! hijjába utaztátok-meg Paris 's Londont! illy jelenetet nem láttatok. — A' londoni torz kép-gyártó kontár; mert nem látta e' képet. — Ha Dembi csak kevéssé kisebb lelkű, legalább négyszer kell neki ájulásba esni, görcsöket kell kapnia, szivdobogást, 's még egy tuczat kinos nyavalyát, millyent Priesznicz és Hahnemann soha nem gyógyitott. — Garrick szégyenülve vonult volna magányba dicső pályájáról; Demokritus sirva fakadt volna. — Most egy második jelenet következék, az előbbitől annyiban különböző, hogy a' hang, e' dicső előjoga a' teremtésnek is, szerepet játszott. — A' nő elsikoltá magát. — Hallottátok-e a' megrohanó tigris, vagy bőszült nő-oroszlán, vagy a' kopasz agyú moslimek harczriadását? — 's ha hallottátok, az nyájas fuvola-hang. — Vitézünk lelkéig rázkódott; e' hang uj vizsgálatokra, uj ismeretekre adna alkalmat; itt a' hangcsők fejlése tetőpontot ért; azt a' boncz-tanárok figyelmébe ajánljuk. — Dembi rés után nézett, 's két ugrással ajtót csukott maga után.

„Jó, hogy jő nagysád; már lelkemig fagytam e' kegyetlen hidegben!“ — mondá elébe inasa, és ajtót nyitott — 's bemenet fejét hajtogatá — mert a' sikoltást hallá 's utána ura futását. — Hogy gondolt valamit, 's alattomban találgatott is, képzelni lehet; — de mint okos ember szokott, ő is hallgatott.

Dembinek időre volt szüksége, mig kalandját rendbe hozta; a' sötétben eltéveszté szobáját, — 's mig azon szép dáma, ki olly jól mulatta csak imént, — künn járt, ő addig levetközödött az idegen tartományban: de futása rémitőbb is nevetségesebb is volt, mint Napoleoné Moszkvából. — Hujh! — rázkódék pelyhei közt, 's lassan susogá — „és ne vigy minket kisértetbe, de szabaditsmeg a' gonosztól!“

Nem akarom meghatározni, mi hatással volt e' történet vitézünkre: annyi azonban bizonyos, hogy más nap óvakodva nézett minden nő-neműt. — Az iszonynak bizonyos neme lepte-meg, 's ha az eset szépnem közelébe hozá, öltönyük minden ránczán keresztül hatott, mintegy találgatva a' hamis és valót; de utóbb is csak rá tért, hogy azon szép hölgytől bocsánatot kell kérnie: bár irtódzott e' gondolattól, 's a' reszketegségnek bizonyos neme szállta-meg, ha vissza idézte ama bájhangot, melly futásra birta lábait. Végre komoly arczot öltött, 's még komolyabban ismétlé: „igen, azt tenned kell, mielőtt huszonnégy órával öregebb lennél.“

VI.

Voltatok-e már a' pesti jogászok báljában? 's ha nem voltatok, siessetek! — Repülnek az órák, 's rövid napjainkból sokat lelopnak a' búk; — mondom hát, siessetek. — Az öröm 's éldelet köréből e' bál sajátságos jelenet. — A' jogászok előtte már két holddal csak e' vigalomról terveznek; számüzve minden gond, — minden nem illő komolyság; 's a' két hold ritkán elég a' készületekre. — A' két főváros szépei 's nem szépei remény 's kétségbeeséssel küzdenek. A' remény kecsegteti belépti jegyekkel, 's ritka éjfél álma tünik-el e' kép nélkül: — a' csalatás kigyója kétségbeeséssel mardossa, 's több szép hal-el Pesten meg nem jelenhetés bújában, mint ideglázban — Mintegy ez időtájban lép társas körökbe is a' jogászbál. — Itt rendesen mindig legtöbbet tudnak róla, 's ezek örökös kérdések: mikor lesz a' bál? — ki az elnök? kik a' biztosok? — miért hasonlottak-meg? — tánczolnak-e magyart? — 's a' t. Ez egy szép szaka az életnek; ekkor várt vendég a' jogász ur; tárt karok fogadják, sohajok bocsátják, mert egy keringőre is számol a' kedves szép. — Titeket szóllitlak-fel Pestnek boldog jogászai, nem vastollal irátok-e emléktekbe e' gyönyörű napokat.

Egy illy nap viradt-fel 's köszöntött-le. — A' redut-terem csarnokain olly nagy szorongás, öklözés, nyomakodás volt, mint mikor egy ritka vendég a' magyar szinházat meglátogatja. Belül forrongott a' néptömeg; a' biztos lábú fiatalság egyre lejtett, egyre izzadt; szemeit tárgyról tárgyra jártatta; hölgye fülébe sugdosott, 's ez füléig pirult. — Lehetett fiatalokat látni, kik nevettek az öregebbek okoskodásán; — lehetett látni fiatal dámákat, kik nem tánczoltak, mivel tánczosokat nem kaptak; a' társalgási terembe sem mentek, hogy ne láttassanak a' tánczról lemondani, hanem megszólltak mindenkit a' nélkül, hogy magukról roszul emlékeztek volna. A' lepke-fiatalság mindenütt volt, mindenütt lejtett: ennek intett, amannak meghajtotta magát; erre mosolygott, amannak kezét szoritotta. — Látni lehetett csudálatos öreg dámákat a' nap mendemon-

dáival vesződni ; lehetett látni házasságot koholó mamákat 's hölgyeket kiterjesztett hálóikkal, hogy' ejték-el kéztyűiket, mi ügyesen hagyták-el orrkendőiket, 's több illy mesterséges halászatot és vadászatot lehetett látni.

„Ki ama dáma az ablakszegletben?" — kérdé egy fiatal jogász, az előtte körző (tour) Dembitől.

„ Az a' vastag öreg?" kérdé Dembi mesterkéltlen ártatlansággal.

„Pszt! meghallják, 's Pesten nincs öreg és vastag dáma."

„„Azon öreg vastag nő az én jegyesem! — mondá egy izmos tetem — talán tetszik?""

„Azt éppen nem mondhatnám — viszonzá Dembi — 's bizton elhiheti édes Gombási ur, hogy nem egy hamar akad vetélkedő társa.

„„Ördög és pokol, mit ért ön ez alatt?""

„Semmit egyebet, csak hogy önnek a' szépségről sajátságos fogalma lehet — millyennek széles szép e' világon párja aligha lesz."

„„De van fogalmam a' becsületről! 's jelentem önnek, hogy ármányos szavaiért holnap dolgom lesz önnel, 's önnek velem tizenkét lépésre.""

„Hijjába mossuk a' szerecsent, uram!" — kiáltá Dembi a' távozó Gombási után. (*Folytatása következik.*)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Rábaköz 's népe szokásai és divatjainak ismertetése.

(Folytatása.)

A' rábaközi szójárás, némi eltéréssel, a' dunántuli, melly minden honunkbeli szójárás között legérthetlenebb 's legkülönösb a' hon többi lakosaira nézve, 's nem minden szavuk az egész magyar honban érthető. Ne ütközzenek-meg kegyes olvasóink e' szavakban ; ez nem a' mi itéletünk ; ezt mi más szájából, az 1838. évi Tud. Gyüjt. 3. kötetéből vettük-ki. Ez nem a' mi itéletünk ; 's ha szép olvasóinknak türelmét fárasztani vakmerősködnénk, megmutatnók, hogy a' tökélyes, szabályszerű, tiszta magyarságot honunkban sehol, még a' Tiszán túl és innen sem lelhetni-föl, 's azt mondanók, hogy a' tótok szomszédságában lakó magyarok tótizálnak, a' németekében németizálnak, a' ráczokéban ráczizálnak ; és még többet mondanánk : de most inkább érdekesb adatok fölhordására sietünk. Azonban bizodalmasan várjuk szives olvasóink jóságától 's engedékenységétől a' kegyes elnézést, ha grammatizáló viszketegünkben a' rábaközi szójárást itt alant megemlitendjük. *)

*) Mi a' rábaközi, részint dunántúli szójárást következőkkel véljük bélyegezhetni. — I.) Egyszer másszor a' magánhangzó a' közönséges nyelv-

Erkölcsi charakterök a' rábaközieknek jó, nemes, emberszerető. Barátságuk 's vendégszeretetük majdnem ollyan nagy, mint a' keleten ez erényről elhiresült Araboké, 's miképen ezekről utazók bizonyitják, nehány nemzetségeknél az 'a' szokás, hogy elkészülvén az ebéd egyikök a' legközelebb fekvő dombra megy, 's hangos

szokás ellen megékeztetik; p. o. bárka (barka); rigya, a' Szombathelyiek cziczamaczája: — vagy fölüle a' vonal elvettetik, p. o. kemény (kémény), buza (búza), nemelly (némelly) olly formán, mint Csa'óközben a' térd helyett terd, árpa helyett arpa mondatik. — II.) A' magánhangzók néha egymással fölcseréltetnek; igy néha az a-á-ra változik, p. o fársáng (farsang); — a—e-re p. o. berázda (barázda), vesárnap (vasárnap); — i—a-ra p. o. sepka (sipka) 's a' si-p-ká-ban az i—ü helyett áll = sü—sö v. üs (üs-tök), fő v. fej; innét sög, süg, süeg, süveg, süsak, v. sisak, mint a' német Hauptból Haube 's a' franczia chapeau a' latin caput-ból, sisak cassis-ból); — a—u-ra p. o. kupucz (kupacz). Edvi Illyés „iskolai kézi könyve" tiszamelléki birálójának kedveért, ki a' Tud. Gyüjt. fölemlitett kötetében nem érti, mi a' „kupucz = kupacz" megjegyezzük itt, hogy „kupacz" kúp gyök 's „acz" kicsinyező rag összetételéből képződik, mint: mal-acz, laz-acz 's a' t. — E 's é — a 's á-ra p. o geráblya gereblye, egyábkor (egyébkor), kankalék (kankarék, kankerék, kútgém); — e—i-re p. o. ripcze (repcze); é 's í—i 's í-re p. o. hí (hej, padlás); píz, pínz (pénz), míz (méz), kíp (kép), ídes (édes), há mísz (hova mégysz); — e—ö-re p. o. lölköm (lelkem); — i—a-ra; p. o nyifog = nyafog; i—ü-re p. o. szivem = szivem; hüt = hit; vünni = vinni; o—á-ra p. o. szalánna = szalonna; o—e-re p. o. pelyva (polyva), penyva, (ponyva) slav; beretva (borotva); — o—i-re, p. o. lapiczka = lapoczka, lapocska; — o—ö-re, p. o. dölögtévő nap (dologtevő); — o—u-ra, p. o. burulni (borulni), burító, (boritó buroktól), hun, (hon, hol?) — ó—ú-ra p. o. lú (ló); — u—i-re, p. o. tik (tyuk), lik (lyuk); — ö—o-ra p. o. bodony (bödöny, revesfa, innét Bodonyhely, falu, 's átvitt értelemben nagy üres has, pocz, potroh); — ő—é-re, p. o. réf (rőf); — ő—i-re p. o. bísig (bőség; — ő—ü 's ű-re p. o kű (kő); bürke (börke); u 's ü i-re p. o. tiker (tükör), könnyi, könnyid (könnyű), hosszi (hosszu); kódis (koldus). — III.) A' mássalhangzók köztt e' cserélgetés észrevehető: a' dj 's j gy-re változik, p. o. mongya (mondja), borgyu (borjú), 's a' birtokosban borgyuja (borja helyett); — d—gy-re, p. o. kögyök (ködök); bágyog bédog); húgy (hud); d—l-re p. o. melencze (medencze); — j—gy-re, p. o. gyüjj (jöjj); l—j-re, p. o. kújcs (kulcs vagy kúcs); — n—l-re p. o. gyalánt (gyanánt); n a' szó végén 's közepén lágy ny-re, p. o Istvány (István); Soprony (Sopron); fenye (fene), szányom (szánom; — 's viszont az ny—n-re, p. o. hánni (hányni); r—n-re ebben: sánlik (sárlik, sárhudik); — t—ty, v. gy-re p. o. butyor (bugyor, butor); — IV. Némelly szavakban szótag vagy hangtoldást; szótag vagy betükiszökeltetést tapasztalhatni, mikor azután vagy a' szó egészen változatlan marad, vagy a' mássalhangzó előtt fekvő vocalis megnyujtatik, vagy egy rokon betüvel összeolvad; igy az al—ó v. o—a-ra változik p. o. nyóni, nyoani (nyalni), ómáriom (almariom), foara (falra); ál-ban az l

szóval hiv mindenkit vendégének: ugy a' rábaközi „templom napibúcsú, 's egyéb alkalmakkor isteni szolgálat végeztével a' templom körében megáll, 's a' templomból kijövők közül rokont és idegent egyiránt szóllit, néha erőszakosan is vonz asztalához, hol nagy szivességét mindenképp' iparkodik kimutatni. Asztala, mig vendégei

---

egyszerűn kihagyatik, p. o. háni (hálni), áni (állni); — el—e, eë-re, p. o. nyéni, nyeeni (nyelni); — él, íl í-re, p. o. segíni (segélni), nyíni (nyilni); — ély-ben a' szó végén az ly néha elmarad, p. o. rosté (rostély), de származékaiban ismét fölvétetik, p. o. rostélyos; — ell = ü—ö-re ebben: kell (küö); — ol—ú-ra p. o. borsúni (borsolni), satúni (sajtolni), kiszökeltetvén a' j is; — öl—ö vagy ü-re p. o. fömenni (fölmenni), kükes (kölykes), föd (föld). Az l megkettöztetik ezekben: düllö (dülö), dulló (dúló), dullog (dúlog, dúlong), düllög (dülög, dülöng), billyeg (bilyeg, bélyeg), vállu (válu, váju). Az n kihagyatik ebben: ösztöke, eszteke (ösztön-ke, stimulus bovis). Ezekben: piharcz (piacz), divó (dió) a' v, h, r betük betoldatnak. Most a' szó szerfelett meghosszittatik, p. o. aztotat, eztetet (azt, ezt); valamintségesen (valamint), telestelenteli, v. telidestenteli (igen teli), végestelen végig (legvégig), ottannék, ittennék (ott itt), megintlennék, pediglennék, osztánnék (megint, pedig, aztán); — majd szerfelett megkurtittatik, p. o. hök (hüvelyk); sög (süveg); ög (üveg); höl (hüvely), há, máshá, sohá (hová, máshová, sehová), tom (tudom), örebbik (öregebbik); dologténap, dölögténap (dologtevő nap, (dies feriatus), sögölni (signum pro re signata 's mondják megtisztelni). Ebben „ezüst" az „ez" per aphaeresin elhagyatik „üst"; e' helyett „áp, áporodott, p. o. tojás, záp, Molnár Albertnél is záp (putridus, cariosus) mondatik. Ezek helyett: méh, csö, máj, zuz, pokoly (burok, mellyben az állatka anyja méhében fekszik) a' nevezőben: méhe, csöve, mája, zúza, poklya, mondatik, a' birtokosban pedig méhéje, csövéje, májája, zuzája, poklyája. Ebből: kiáltani, sietni, kihagyatik az „i" 's igy hangzik: káttanyi, sétni, sétnyi, sét. A' j 's l betük is igen gyakran kiszökeltetnek. Nem gyéren fordul elő a' régi forma is: adsza (aecza, eccze). Az ige a' határozatlan módban igy hangzik gyakran, p. o. irnya (irni, irnia). Szokásban van ez apocope is: adsz' ide, szob' ajtó 'stb. és e' végtoldalék: pediglen, megintlen 'stb. Rövidités történik a' „tó" többesében igy: tók; de nem soha a' ló 's hó-ban, lók, hók, hanem „lovak, looks, hovak" Pendel, pintö, pintölynek; pehely, pihe, pihének; ing, üng, ümögnek mondatik. Hallhatni e' kicsinyezőket illy formán: piczirka (kicsirke); és ezeket: nyakcsigolya, nyakcsiga; sölétormos, tormos (salétromos), szapirka (sziporka), keszkenö, kézkendö (kendö); „tör" az egyes nevezőben „törk, török"-nek mondatik, a' többesben „törkök"-nek; innét: törküni (törkülni). — V.) A' kemény 's lágy betük (incompatibiles) összeforrnak, p. o. atta (adta); aszongya (azt mondja) a' t-m t. i kihagyatik; haragunni (haragudni). — VI. Fordulnak elő a' honszerte ismeretes, németből honositott, szavakon kivül némelly ismeretlenebbek, minök: jánkli (Jacke); rékli (Röckel), csánk (Schenkel. Csánk = Schenkel, valljon nem egy-e a' héber sok = שוק = Schenkel szóval? sok, sak, csak, csák, csánk, Schenkel?); zséter (néhol félfülü, t. i.

későn este a' sok kinálgatás 's marasztalás után el nem távoztak, mindig ételekkel, 's italokkal rakva marad. A' vendégek poharaikat minden hörpentéskor asztalkörüli szomszédaikra szokták köszönteni, 's néha keletiesen hosszú, legkivált névnapi, 's uj évi elköszöntéseikben „bort, buzát, békességet, 's üdvösséget" kivánva, e' szókkal: „adom becsülettel — veszem becsülettel" nyujtják, 's veszik-át. Maga a' vendég, vagy a' házi gazda, 's asszony a' vendég ivása után mindig tele töltik a' poharat, 's ezek a' minden vendég elébe tett tányérokat addig halmozzák, mig csak férhet reájok valami. — A' fiatalság is korán beszokik atyjainak ezen erényébe. Ha egy szomszéd falubóli legénybarátja néhanapon látogatóba átvetődik, barátság, 's illedelem sértésének tartatnék őt a' korcsmába, egy pár itsze elköltésére, meg nem hivni. — A' két nemen levő fiatalságnak éven által többször szoktak lenni mulatságaik, minden a' helybeli lelkész tudtával 's engedelméből; igen is gyakran, ha Ceres istenasszony kegygyel halmozá földeiket, 's telvék kasaik, hombáraik. Az illy mulatságok néhol 's néha több napon tartanak, leginkább a' dööri barnák, kik tiszta 's finomabb szabatú öltözeteik miatt uri czigányoknak neveztetnek, dicséretes hangászata mellett. E' mulatságok rendszerint vasárnap, a' délesti isteni szolgálat után, a' fogadóban, vagy őszön, mint ők mondani szokták, a' falu csapján, kevés helyütt egy ugy nevezett legények gazdájának fölügyelése alatt egy gazdaháznál, hova, a' templomból haza induló szüzek elébe utszára lépvén a' legénység, egy-egy, mintha érkezett vendégekről is gondoskodnék, több lánykát is karjaira füzve bevezet. Alkonyatkor a' lánykák rendszerint haza mennek, de csak nem sokára egy két hangász kiséretében a' legények három négy felé kis csoportokban, mellyeknek egyikéhez két három legény csatlakozott, elmennek, tánczra megkérendők a' lánykákat szüleiktől, kiket házbelijeikkel együtt a' velük hozott boros palaczkokból megkinálnak, 's általuk viszont megvendégeltetnek. Az igy megkért lánykákat szokás késő éjjel haza kisérni, honnét ismét másnap reggel a' leirtt módon kérik

---

kis dézsa, sajtár); klázli, zsompor (szakasztó, kis véka), hókon (kis fejsze) a' hacken, vágni igéből; seráf, sráf (sróf, Schraube); purucz, puruszli (mellény); czégér (Zeiger); sódér, sódor (Schulter); pánt (Band, binden igétől; néhol lopótök); seráglya, soroglya, sráglya (Schranke), tarisznya (Tornister, 's talán mindkettő „canistrum"-tól 'stb. 's egy két rontott latin: donestálni (dehonestálni), subscribálni (suscribere); falamia (familia), paksus, passualis), fendementom, czimbóliom, czirkóliom (circinus). — VII. A' „kell" ige a' határozatlan módú más igével használtatik „én elkellettem hazul menni (kellett mennem, vagy nekem elkellett hazulról menni); hajlitásban pedig előfordul: keĕk, kék, keĕne, kéne, köne = (kellene, kéne helyett). (*E' jegyzet vége következik.*)

's viszik tánczra. Az illy mulatságot néha azzal is szokás némelly helyütt bezárni, hogy a' legénység a' tánczhelyről ünnepélyes menetben kiindul, mellyben elől a' legénység megy ugrándozva 's ujjongatva, utánuk kettő rudon borral teli dézsát visz, 's a' hangászkartól, és utszai gyermekektől kisértetve, mig a' falut, vagy ennek egyik utszáját megkerülik, minden elejökbe jövőt, poharaikat a' dézsában megmeritvén, itatgatnak. Itt egyszersmind helyén látjuk megemlitni e' népnek egyéb vigalma, játéka, szokásait 's előitéleteit is.

A' fiiatalság játékai közé tartozik a' patázás, csürök pi'nczle, négyes futós (ezeket Kresznerics szótárában emliti 's Plander Göcsej ismertetésében) és ördög lova. Ez igy készül. Egy karót földbe vernek, ebbe kerék huzatik, mellyre kötél tekertetvén, midőn egy vagy két legény vagy gyermek reá ül, a' kötelet erősen meghuzzák, 's illyenkor a' sebes forgás, ha a' keréken ülő keményen meg nem fogódzik, azt egypár ölnyire is ellöditja. — Lóbálás (lóbita vagy hintálás) kötélen.

(Folyt. következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Tele vagyok újsággal: alig várom hogy kiönthessem. Lisztet, a' zongora phönixet, n. Pest városa tanácsa 's választó polgársága, tekintetbe vévén abbeli hazafiságát, mellyet 1838-ban a' vizkárvallottak részére Bécsben adott hangversenyével tanúsita, télhó 4ről költ végzetében tiszteleti polgárrá nevezé-ki. — Az orvosi kar tanuló ifiúsága folyó hó 23-án nagy, pompás 's ritka fényü és elrendezésü tánczvigalmat adand, mellyre a' hivatalosok csak Zrinyidolmán és frakkban jelenhetnek-meg. — Az idő egy fordulatot tön, 's tetjesitni akarván ama közmondást: „farkas nem eszi-meg a' telet" kemény hideg után 4-én virradóra havazni kezdett, 's ötödikén sürübben folytatván, ugy látszik, farsangra még jó szánutat is készit. — Morelly 5-én délutáni három órától kezdve a' városi redut-teremekben megtartá farsangi bevezetésül szolgáló reunióját. — Jövő vasárnap lesz az asszonyi egyesület bálja. — Liszt Ferencz, hazánkfija 6-án adá a' nagy teremben utósó hangversenyét 's kedden Budán játszott. — Párisban valami Curille ur egy zongorázó automatot készitett a' clavir mellett ülő Liszt alakjában, melly Liszt által elhirült három darabot meglepö tökélylyel 's a' Lisztnek sajátságos mozgalmakkal csalódásig hiven játszik. Nevezetes még az is, hogy midön Curille ur előtapsoltatik, az automat feláll, magát könnyeden meghajtja 's ismét leül 's a' megtapsoltt darabot ismétli. Mit ki nem találnak még az emberek a' drága jó — pénz kedveért.

FÜLHEGYI

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

4.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap január **12**kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalánul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' köszörületlen gyémánt.

(Folytatás)

Gombási volt a' második vitéz, kire Dembi fogait fené a' jenői tréfák miatt. — Gombási erős izmos ember volt; egyenes fennálló haja à la kefe nyirva; két füle volt, egyik jobb, másik bal felől; szemei ollyanok, mintha állatok kukucsálnának belőlek; fülei kettőst mutattak; maga tartásában mérhetlen valami hanyag szemtelenség ült, 's Dembi fennen kaczagott e' találkozáson, e' jeleneten.

„Nézze csak kegyed, mi jól néz-ki Nina — sugá Dembinek Linka — de nem is csuda, Zákó itt van, 's ugy látszik megjózanult agya.“

„Hát baja volt?“

„Nem, de már az vérökben van önöknek, hogy nemünket először bámulják, azután hizelgnek, hódolnak, olvadoznak, 's midőn napjok derülni kezd, hidegülnek, ingerkednek, meghülnek. — Zákó is e' jártt utat tapodta, 's innen volt Nina baja; de mint látom, megbánta bűneit, üdvözitőjét ismét megismerte, 's hűséget esküszik vallásának. Mi szép is ez a' Nina!“

„Én még is szebbet ismerek.“

„Hogyan?“

„Igen, igen!“

„Hogy' hivják?“

„Hogy' hivják kegyedet?“

„Lina!“

„Hát azt is Linkának hivják.“

Hogy erre szóllni semmit sem lehetett, azt a' varga-inas is átláthatja. — Linka is csak elpirult; meghajtotta magát, 's pillantatából inkább megütközés mint öröm mutatkozott.

„Ön hizelgni nem akart; mert természet embere. — A' természet egyszerű, mesterkéltlen; kövesse ezt; ne tagadja-meg az ős anyát, 's ne alázza magát a' pulyák sorába. Ön szájába őszinteség illik: hizelgés kiri onnét, mint szolgáló a' bárson kalap alól!“ — mondá Linka kellemmel.

„Akasszanak-fel, ha ugy nem érzek, mint kegyed szóllt — ha hizelgni akartam, midőn szépnek mondám; 's most sem bókolgatok, midőn mondom, hogy mi előtt kegyedet láttam, azt gondoltam, minden nő rosz: de látom, ugy jártam, mint egy húsz éves vak ló.

VII.

Van egy régi rege uraim, melly azért, hogy igaz, egy cseppet sem roszabb; — egy rege — bizonyos fiatal nemesről, ki azon kérdésre, játszik-e hegedűn — azt felelte, hogy azon nem kétkedik, bár tökélyes bizonysággal azt nem is erősitheti, minthogy soha sem próbálta. — Éppen igy volt Dembi a' vivással. Egyszer volt csak, mióta él, kard kezében, t. i. midőn egy házi szinpadon a' darab hősét a' nélkül, hogy vivott volna, hátulról kellett átszurni; bár ez óráig nem is képzelte, hogy a' vivás szép mesterségéből valamit tudjon. — Igaz tehát, hogy senki sem tudja, mit tud, mit tehet, mig nem próbálja.

Képzelem, mint csudálkoznak szép olvasóném, midőn figyelmöket a' pesti redut-teremből csatasikra, vérmezőre vezetem. — Jaj, de másképp' nem lehet; örömineket többnyire üröm váltja-fel. Ugy van édes szépeim, estve vigan fekszünk-le, 's másnap halva kelünk-fel, mint az egyszeri szerzetes mondá. — Nekünk egymás után meg kell halnunk, mert különben mi is lenne a' sirásókból?! — — De kezdjük feljebb.

Ott hagytuk Dembit Linkával szép csendesen beszélgetve. A' mulatság vége annyiban volt különböző elejétől, hogy Dembi nem beszélt; Linka rá nézett, de nem sohajtott. — Mi a' bálnak többi tagját illeti, o! arról még sokat lehetne mondani: de a' szép ifjú urak és pihegő hölgyecskék, nem szeretik, ha titkaikat kifecsegi az ember, 's még sem lehet mellőzni olly könnyen a' ritkaságokat, mint p. o. hogy sok szép hölgy kéntelen volt öreg uraknak csinálni a' szépet, mivel tánczoshoz nem volt reménye; hogy egy igen-igen fekete szemű kis leány, tizenegy órakor, mamájához futott, 's kérdé — tánczolhatok B.. vel? A' mama azt felelte: „az Istenért! hiszen csak nyolcz száz forint jövedelme van; bizony szégyenlem magam' miattad;“ — hogy ismét egy világos szőke hajú szépecske kedvtelve tánczolt egy csinos ifjúval, 's epedő vágygyal kérdezősködött neve után, — 's midőn megtudá, hogy gyógyász, elbúsulta magát, mantillát öltött, 's többé nem tánczolt. — Még több hasonló ritkaságait sorolhatnám ide a' tizenkilenczedik századnak: de egy fiatal embernek 's egy becsületes ifjúnak résen kell lenni; az igazat ritkán szabad kimondani, hogy ne sértsen, hogy magáról rosz véleményt ne terjesszen; mert vajmi éles gyilok az a' közvélemény; kit ez egyszer elitélt, halva van erkölcsileg, semmisülve az örökké valóságig. Én is hallgatok tehát, 's visszatérek hősünkhöz az aranysasba.

A' vendéglő negyedik teremében Zákó pamlagon aludt, Dembi pedig gondolatjait a' világtól ugy vonta-el, hogy nevét mesterséges négy hüvelknyi betűkkel véste az asztalba, 's muzsikai talentumának bizonyitványát adandó: egy kocsis-dalt fütyölt.

Kopogtak.

Egy sárga képű ur lépett-be — nehéz volna meghatározni, ifjú-e vagy öreg; — haja 's testalkata fiatalnak hazudták; képén két élet leélt örömei, bün-dulta nyomok ültek, 's óvólag inték a' jámbort, őrizkedjék a' bün fijától. Mindenképp' igyekezett ébernek láttatni, 's még is olly külsejű volt mint zsebelő, olly félénk mint orgyilkos, 's reszketve nyujtott egy nyiltt levelkét Dembinek.

„Ha Dembi urnak becsülete szent, egy óra mulva a' városligetben segédével rágalmaiért helyt álland. A' levélvivő lesz kalauza: ha pedig nem, holnap Pest minden utszafalán, ma pedig e' lapon pusztai vadnak, pulya rágalmazónak, gaz éji kalandornak nyilvánittatik Cseri 's Gombási-tól.“

Dembi nyugodtan költé-fel Zákót, a' levélkét mutatá, 's kaczagva kiáltá: — „menjünk!“ — A' sárga hirnök még jobban elsárgult; félelem futkosott hátgerinczén, 's az ajtózárt görcsösen ragadá-meg. *(Folytatása következik.)*

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Rábaköz 's népe szokásai és divatjainak ismertetése.

(Folytatása.)

Pünkösti királyné; az az: pünkösd vasárnapja délutánján a' czeverék vagy is 13—14 éves leánykák összeállnak, körükből egyet, többnyire a' legszebbet vagy leggazdagabbat, királynénak választják, azt fölpiperézik, arczát nagy selyem kendővel vagy sürű fátyollal takarják, fejére virág- vagy sik-koronát tesznek, 's házról házra énekelve vezetik: azon, mit itt ajándékul kapnak, ez estve vigan mulatoznak. Természetes, hogy a' királynét ismerni kivánás midenütt nagy 's élénk; de kisérete szorgosan őrzi fejdelemnéje arczát. A' „pünkösti királyság“ szójárás hihetőleg e' játéktól vette eredetét, minthogy a' választott királyné uraság csak estig tart.

A' vizkereszti házról házrajárás, mint alacsony önzés szülöttje, a' vallás szentségét sértő koldulás, megszünt.

(*A' mult számbeli jegyzet vége.*) — VIII. A' rábaközi tájszavak többnyire a' hazánk külön vidékeiről eddig közlött „tájszavak ismertetésében“

A' fiú-gyermekek ünnepe Balázs napja. Ekkor ők seregesen házról házra járnak, 's verseket énekelnek. Öltözetük: fa vagy vaskard; 's ha kivált nemesség lakja a' falut, ezeknek csákóikat kölcsönzik-el, vagy pedig pántlikás kalapokkal járnak. A' gyermekek közül az egyik nyársat visz, mellyre a' kapott szalonnát és oldalas darabkákat vonják; más gyermekek kosarat, szatyrot (Zaine) czipelnek, mellyekbe egyéb ajándékaikat rakják: hazulról, szülőiktől pedig pénzt, egy két garast visznek. Ez ajándékok az iskolamesternél halmoztatnak össze, hol lakoma készittetik számukra, 's duda-szó mellett reggelig is elvigadnak. Ez is kezd már szünni.

Márton napja a' pásztorok ünnepe; ekkor ők nem hajtják-ki a' marhát. Reggel egy szép, több ágacskával diszes, sugár növendék-fácskát vesznek kezökbe; házról házra járnak, 's elmondván kivánatukat: hogy a' házi gazda barmai olly épek és szépek legyenek, mint a' kezökben levő fa, 's olly szaporák, mint annak bimbói (embryo), pénzt, tojást, lepényt, káposztás béles és réteseket kapnak ajándékul.

A' paszita (pasz-ital, Kindstaufschmaus) már ritka helyen divatozik, de a' komatál mindenütt, 's a' betegágyasnak (Wöchnerin) komája egy hétig naponként, többi barátnéi, rokonai, mig

---

vagy szótáraink, jelesül Kresznerics szótárában előfordulnak: még is egy két ősiségre mutató szavak közül érdekesnek tartjuk a' következőket megemlitni: ábdálni (összeaggatni, imigy amugy összevarrni); bagyulálni (pongyolálni); csetleni (keményülni); czelöke, csihar (bunkó), csingálni csinygálni (ravaszul kerülgetni); csörfös (csapos), csökönöz (tipeg, topog, keresgél); döher (testes, iztagos); egyivásiak, egyalomiak (egy idejüek, korúak); ejtődzni (ha jól lakás után a' gyomor megapad, az ember megejtődzik); eszteró (töltés a' Rába hosszanta, jobban ösztörü, összetörö, mert megtöri a' hullámok erejét); meggubolyodni, orrát megduzni (szomorodni), gyuba (szöszke); háibái (régi), hóbortos (eszelös, phantasta), hörögetni (kiabálni), kámpolni (nyelvkiöltve gunyolni); karicsálni (sokat beszélni, csevegni; kodácsolni, mint az eltojott tyúk), kajfos (irigy); köppenteni (Moln. potare, pitissare); kránicz (Moln. Carinthiacus; Rábaközben egy család neve), kuruszpolni (vásitni, huzni vonni, p. o. lábbelit); lombár (rest, tunya); lampértos (surdaster); merevin (mind, omne, totum), paszkoncza, p. o. tyuk, csibe, Molnárnál paszkoncza kender (cannabis foeminea); pityókos (fél részeg), pilinga (plenge, kés plengéje), pőcz, takonypőcz (pőtze Molnárnál: cloaca, sella familiaris), prézsmitálni (sokat beszélni, Moln brosmitálni, prosas cantare); puruttya (rút, csunya), ragyiva (rondán öltözött), rozoga (rosz, hitvány, aljas valami); sikér p. o. tál (sik és téres, területes); tungos (testes, izmos, faras); tuszkolni (tolva küldeni, kényszeriteni); ösztövér (sovány, zsirtalan, p. o hús); vedelni (sokat inni ludak módjára); zsimborogni, zsémberegni (tengödni) stb. stb. Ezt röviden a' rábaközi szójárásról.

csak egy háztól kikel, küldöznek enni 's inni. Husvétkor a' koma piros tojást és kalácsot küldöz keresztgyermekeinek, habár harmadik negyedik faluban lennének is azok.

Aratás végével és gabona hordáskor is meg van minden valamire való háznak a' maga lakomája; rétesből, kalács 's kalinkóból álló. A' kalinkó gömbölyű rostély-idomban font kalács neme.

A' mulatságok elősorolása után tartsunk kis rövid szemlét előitéleteik fölött is. — A' babona, eredetétől maiglan, borong az elme világán mint mindenütt, ugy itt is. Egyik ága a' babonának a' kabala (kabil héber vagy syrus szótól, mi assimilatio, occursus, congruentia értelmet fejez-ki) Ádámmal, ugy tartja a' rege — az angyaloktól közölteték. A' cisio (csizio) a' rábaközi nép kezében is forog, 's igy Aricenna 's más több bölcsésznek a' természet körül tett helytelen észrevételeik, balvéleményeik 's álmaik közöttök is élnek. A' kézből jövendölés (chiromantia) többi között tudományszeres alakban van e' könyvben előadva. Ehhez járul az „álmos könyv" — Igy nem csuda, ha a' czigánynők kézbőljövendőléseik, kártyavetéseik hitelt nyernek. 'S fejtegesse bár a' legbuzgóbb hitszónok 's legvilágosabban ezen igazságot: „Isten rendelése szerint jó embernek a' jövendőt nem tudni, 's kár arra felette számot tartani" olly berögzött 's maig könyvek által élesztett balhitet kiirtani nem könnyen fog. A' nőnem a' babonára fogékony szivvel bir, 's vágyik tudni, kivált a' szerelmes leányka, szerencséjét. A' leányok, szolgálók karácson vagy Sylvester estén, megtudni akarván, férjhez menendnek-e a' közelgő farsangon — vaktában felölelt fahasábokat visznek a' konyhára: 's ha a' hasábok párosak, azt következtetik ez eseményből, hogy ők is megpárosodnak. Uj év reggelén ismét, a' sertések kieresztésekor, megrugják az ól ajtaját, 's ha az öreg sertések közül röffent-meg valamellyik először, az a' következtetés, hogy öreg vagy özvegy mátka ölelendi őket ez éven; ha ártány vagy malacz röffen-meg először, fiatal legény. Sokan hiszik közülök a' ludvérczet (lidércz), melly tüzes rud alakjában röpül-be némelly asszonyokhoz a' kéményen; a' házban férfi-alakot ölt magára 's legfölebb lólábáról ismerhetni reá: — még többen a' tüzes embereket (bolygó tüz), kik az imádkozókhoz közelitnek, a' káromkodótól távoznak, 's ezért legtanácsosb védszer ellenek a' káromkodás; — a' boszorkány-nyomást, lelkek hazajárását (lélekjárás) vagy is kisérteteket: de ez utóbbira nézve a' fölvilágositók hitelt nyertek már a' józanabbaknál, annyival is inkább, minthogy némelly vakmerő tréfa vagy boszú ármánykodásának, ijesztgetésnek maguk is nyomára jöttek. — Továbbá azon balhit is él nálok, hogy a' rothadt

növények szeszének fellobbanása a' földben rejtező kincs tisztulása; 's ha illyenkor valaki csizmáját vetheti a' lángra, a' magát felhányó kincs csak térdnyi; ha pedig dolmányát, deréknyi; 's ha kalapját, már egész embernyi mélységre sülyedhet alá. — A' tolvajokat itt is, mint másutt, rosta-perditéssel, melly egy ollón történik-meg, iparkodnak kitudni, vagy gyöngygyel kirugatni szemét a' tolvajnak. — Azt is hiszik némelly együgyűbb asszonyok, ha az égő kemenczébe bizonyos nemű füvet vetnek; a' tolvajnak ülepe kisebesedik. — Igen tartanak az ártó, vagy, mint ők nevezik, rosz szemektől: mert ezek — ugy hiszik, megigézik barmaikat, kisdedeiket, kiket azután szenes vizzel mosnak, gyógyitnak. — Melly pénzzel (huszas vagy garas) a' sz. György nap előtt látott kigyónak vagy gyéknek fejét metszik, azon pénz mindannyiszor visszatér urához, valahányszor azt csak kiadja. — Ki sz. György nap előtt kigyót, gyikot fog, annak keze hasnos a' torokfájásnak vagy daganatnak gyógyitására. — Bizonyos kövecsek, mellyek tojásdadan hosszukás, lapos alakúak 's különös szinűek, mennykőveknek tartatnak, 's ezek a' tehén-tölgy daganatját oszlatják-el, ha velök azokat megdörgölik.

(*Folyt. következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Alom.

KÚN PÁLTÓL.

Legközelebb egy igen tisztes, csupa férfiakból állott, társaságban voltam. Több körökre oszolván a' társaság, különféle tárgyú szóváltások történtek, a' különböző körök 's egyének különböző szokása, természete, izlése, foglalalatossága 's a' t. szerint. Én illy alkalmakkor többnyire közömbös, magánosan maradva, hol egyik hol másik kör vitatkozásaira figyeltem. Azonban még is leginkább voná magára figyelmem' a' terem közepén helyt foglalt társaság; mellynek minden tagja csak egyre feszité figyelmét. Ezen egy pedig nem egyéb volt, mint X. orvos, városunk egyik leghiresebb gyógytanára, ki egy holt test bonczolása történetét adva elő, hallgatóit feszitett várakozású mély csendbe varázsolta.

Beszéde olly benyomást tön képzeletemre, hogy szüntelen csak azzal foglalkoztam, 's álomra ereszkedve is csak a' bonczolt holt testnek története zavarta elmémet, mig mély álomba sülyedve következendő természetes, de még is különös álmom volt.

Azt álmodám t. i. mintha egy téres, szép, a' legizletesebben butorzott teremben voltam volna, hol egy igen szerény fiatal orvos több szépnek jelenlétében egy piperőcz főt és — egy csapodár női szivet bonczolt.

A' bonczoló legelsőbben is a' koponyát nyitá-föl, mindenek előtt az agyvelőt akarván megmutatni; de köz bámulásunkra üres hézagoknál egyebet nem láthatánk. A' bonczoló szemüvegeket tett-fel; mi nézők is felfegyverzettük

szemeinket; de a' látó tehetség minden megerötetése mellett is csak az elöfőnek egyik üregében födözheténk-föl egy valamit, melly ugy látszott, mintha az agyvelőhez sokat hasonlitna. Öröm-ittasodva e' fölfedezésen igy szóllt a' bonczoló:

„Uraim 's asszonyaim! ez, az ugy nevezett, csak mostanában föltalált agyvelő-pótlék! És mint Homer irja, hogy az istenek vére nem valóságos vér, hanem csak a' vérhez hasonló folyó nedv, vagy is ugy nevezett Ichorus: éppen ugy egy piperöcz főnek agyvelőcskéje éppen nem valóságos agyvelő, hanem csak egy, az agyvelőhez hasonló anyag, melly bizonyos alkalmakkor egész a' csalatásig fontos szolgálatokat tesz."

A' szerény bonczoló tovább folytatva bonczolását a' csirbolya-mirigyet (glandula pinealis) mutatta azon észrevétellel, hogy némelly philosophusok azt tartották a' lélek lakának. Be volt az vonva egészen tükör-bőrrel; miből azt következtettük, hogy ez nem egyebet jelent, mint azon minden piperöcznek tulajdon hiúságot, melly szerint mindenik szüntelen csak a' tükörbe nézés napszámosa. Ezen csirbolya-mirigyből azonban folyvást jazmin-olaj, pézsma, colognei viz- 's a' t. szag gőzölge-ki.

A' koponya legtöbb ürege egészen üres volt, némellyek pedig különféle tárgyakkal tömvék, példaul: szerelmes levelkék töredékeivel, uj divatok rajzaival, szinházi lapokkal, Kisfaludy, Jósika, Vajda regényeinek egyes leveleivel, szipákkal, tánczfigurákkal, bohózatokból uj dalokkal, mindenféle, szükségben használható fillentésekkel, és semmit sem jelentő szóllásformákkal, rejtvényekkel, napi ujságokkal, apró versecskékkel, adós levelekkel, női arczképekkel, kutyákkal, lovakkal, tekegolyókkal, hizelgésekkel, eskükkel 's a' t.

Egy különös nagyságú üreg valamelly szesz forma kevertt szinü anyaggal volt tele. Azt mondá bonczolónk, hogy az az esztelenség. Mindegyik üregből cső szolgált a' nyelvre, mellyen minden cső egyesülve, egy közönséges csatornát képezett.

Különösen csudálkoztunk azon, hogy az ábrázatot fedő vastag bőr mögött egyetlen véredény sem találtatott. Ebből azt következtettük, hogy e rész egyátaljan hijával volt az elpirulási tehetségnek. Ellenben annál több apró mirigyeket találtunk az orr és száj közelében, mellyek egyébre nem szolgálhattak, mint bizonyos orr-fintorgatásokra és száj-elcsavaritásokra olly alkalommal, ha a' főnek tulajdonosa valamit nem értett. Szorosabb vizsgálat után azt vettük észre hogy a' lenyomó izmok (musculi amatorii) a' sok szerelmeskedésbe egészen elhasználtattak; a' szemeket égfelé emelő izom (musculus elevator) pedig, ugy látszik, éppen nem használtatott.

A' bonczoló sietni látszatott; mert legfinomabb késével hirtelen egy ezüst kosarkában fekvő csapodár női szív bonczolásához fogott.

„E' bonczolás — mondá ő — a' legnehezebb bonctani föladat; mert egy illy szivnek számlálhatlan tév-utai 's rejtélyes zugai vannak."

Legelsőbben is a' szív-zacskót mutatta, mellyen ezer kisebb sebeket pillantánk-meg, nyilhegyek által okozottakat, de csak a' bőr küljét fölkarczolókat; legkisebb nyomára sem akadhattunk, hogy csak egy is a' nyilvesszők közül a' szív beljébe hatott volna. A' bonczoló megvizsgálta azon vékony, vereses, folyó nedvet is, melly a' szív-zacskóban találtatott; és — ki hinné?! — kisült, hogy minden tulajdonával bir ama kénesőnek, melylyel az idő és hévmértéki üveg-csöket megtölteni szokták az idő változásainak és a' meleg

's hideg bizonyos fokainak megtudására. A' bonczoló beszélte, hogy ő próbaul egy üveg csőt megtöltött egy illy szív-zacskó-nedvvel azon remény alatt, hogy hatalmas időjóslót nyerend: de mennyire megcsalatkozott! — A' cső időváltozást éppen nem mutatott, hanem a' helyett sokkal érdekesebbet; t. i. a' szobába lépő férjfi rangját és tulajdonait. Ha valamelly gazdag vagy igen divatosan öltözött uracs lépett-be, akkor a' szívzacskóbeli nedv szemlátomást emelkedett: ellenkező esetben hirtelen leesett. Ha valaki barátságosan mosolygott rá, azonnal magasra emelkedett: ha pedig komolyan nézte, tüstént leesett.

Most már magára a' szívre került a' bonczolás, mellynek külseje olly sikamlós és hideg volt, hogy ha valaki megmarkolta, mint jégdarab kisiklott kezéből, 's ismét az ezüst kosarkába csett, melly, ugy látszott, hiúságának hizelge.

A' rostok annyira kuszálttak voltak, hogy a' hires gordiusi csomóhoz hasonlitnának. Csalhatlanul ráismerhettünk, miképp' e' földult állapot a' számtalan rendetlen ingerlések következménye lehetett, mellyek e' szívet szerelmeskedései köztt lázt okozva szüntelen tüzesiték.

Még egy volt igen szembeötlő, t. i. a' számos edények, mellyek a' szívbe és szívből jöttek-ki, és még sem volt egy is, melly a' nyelvvel volt volna összeköttetésben. Csalhatlan jel, hogy a' szép soha szívből nem beszélt. Legtöbb szív-idegek a' szem felé irányzódtak.

A' szív belseje hasonlitott egy üregekből, rejtek-zugokból álló tömkeleghez. Fölemeltem a' szivet, de hirtelen nagy ijedtség rázkodtatá-meg minden tagomat azon meglepetésemen, hogy egy szív olly szerfölött könnyű lehete. Az egész alig nyomott fél nehezéket; és még is lehete látni némelly üregeiben nehány valóságoknak tetsző tárgyakat, mint shawlokat, kalaptollakat, gyürüket, férjfi-arczképeket, arany 's ezüst pénzeket, hizelgő verseket, Strauss, Lanner keringőit, szerelmes kacsingatásokat 's a' t.

Láttunk sok apró pontocskát is, de nem akadhattunk nyomára, mik azok tulajdonképpen. Hasonlitottak olly fekete foltokhoz, millyenek a' beteges szemek előtt a' légben látszatnak uszkálni.

Kértük a' bonczolót, magyarázná-meg e' tüneményt. — ‚Ezek — ugy mond — ama számtalan ugy nevezett benyomások, mellyeket a' férfiak e' szivre szüntelen tettek minden következés nélkül, elvonódván azok e' fölött könnyen, mint fellegek hegy és völgy fölött.

Mind a' mellett is pedig, hogy e' szív olly sok marczonglás által kinoztatott, megmaradt része olly ép volt, hogy hatvan éves koraig is folytathatta volna csapodárkodásait.

Vége levén a' bonczolásnak, a' szerény orvos a' piperőcz főt és csapodár női szivet egymás mellé helyezé, 's im a' rokonszenv hathatós munkálkodásának következéseiben mindkettő mozogni látszék, mi a' jelen levőket annyira megzavarta, hogy hanyatt homlok rohanának-ki a' teremből, 's én is éppen arra ébredtem-föl, hogy a' tolongás köztt egy tetemes testü nő tyúkszemes lábomra hágott.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

RÉGÉLŐ.

Pesten csötörtökön január 16kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' köszörületlen gyémánt.

(*Folytatása.*)

Két negyed mulva, hidegen mint télutói természet, gond nélkül mint a' maroccoi dey, sétált a' városligetben a' két barát; Dembinek köpenye alatt kard, övében pisztol.

A' távulban három négy alak tünedezett a' reggeli köd homályából; a' sárga ur jelt adott, 's a' két ellenrész egymás képébe bámult. — Cseri oldala mellett egy hosszú sovány ember állt: egy vén kard, elég goromba, elég vad; Gombási mellett egy másik, a' rejtvények bizonyos neme; arcza becsületesnek is, igaznak is illő; ajkain gunymosoly 's a' szánakozás bizonyos neme ült; szemei vad lángot, szelid meleget löveltek; mostani valóján bizonytalanság, határozatlanság ömlött-el; ez Gombási segédje, 's első szóllalt-meg: hangja fenyegetőleg tréfás.

‚Ön Mars jegye alatt születhetett — mondá Dembihez — vagy a' gunyisten volt kereszt-apja, hogy hibáit illy kettősen kell leróni. Sok szerencsét uram a' viadalhoz! Kegyetek pedig, lelkemre mondom, aligha roszul nem számoltak. Ez ur ollyan, mint a' testesült Hercules, 's szemei csörgő kigyóként bűvölnek. De a' dologhoz! — Cseri és Gombási urak megegyeztek abban, hogy egyikök elég ön helytelenségeit becsületharczban megbüntetni, ön vakságát megvilágitni, vagy, ha ugy akarja, világát megvakitni; válasszon tehát közülök, mellyikkel vivja e' dicső harczot.‘

„Egyikkel sem — felelé Dembi nyugodtan — de megjelentem, önöknek szemökbe mondani, nem tartom méltóknak, hogy kardom véröktől legyen festve.“

„„Mennykő és villám — kiáltá Gombási — vivj vagy tüstént felnyársollak!““

Cseri földre veté szemüvegét, széttiprá — azután felszedé a' darabokat, zsebébe dugá, kezeit összetette, 's kihivólag nézett.

Dembi merően állt, mint vas, hidegen mint jég.

„„„Megijedt!““ — sugá a' rejvényes segéd.

A' társaság kaczagásra riadt.

„Nevessetek üres zsebeitek felett, ne rajtam; mert szép idő mulik-el, mig megtöltitek — kiáltá Dembi — 's kardját, mellyet a' török háború óta alig használtak, kirántá. — Gombási fogá-fel a' csapást; a' viadal férfias tusa volt, 's Dembi soha sem hitte volna, hogy illy ügyes vivó. — Gombási a' halált ölelgette; az örökké valóságot, a' paradicsomot látta, 's zörögve hullott a' hattyú-pelyhes közanya ölére. — A' viadalnak vége volt. — Gombási sértetlen; mert Dembi damaszkja fél század óta köszörületlen volt, 's csak ütött, nem vágott.

Most Cseri lépett Dembi elébe. — ‚Én engedek — dadogá — csak ismerje-el, hogy hibázott.'

„Mit? hibáztam? Higyje-el, soha sem hibáztam, csak midőn önt becsületes embernek képzeltem."

Ez uj sértés volt, 's uj elégtételt kivánt; Cseri pisztolt huzott; mert kardjában Gombási esete óta nem bizott.

„Mit akar ön? — kiáltá Dembi — lőni? — ha vivunk, én lövök előbb. De nézze ön e' feldobott főveget — 's az ongolyó ugyanazon pillanatban utat tört rajta keresztül magának. — No's uracskám! van-e még kedve lőni?" — Cseri szoborrá fagyott.

„„Török és Tatár! — kiáltá ujjongatva a' talányos segéd — ez már lövés volt. — Nem jósolám-e, hogy nem bábjáték lesz; de hogy tarthat ön illy otromba kardot?""

„Ezzel hon kutyáimat szoktam verni,'s ma reggel gondolám, ismét hasznát veszem, tehát elhoztam!"

„„De hallgasson hát — czirógatá a' vig segéd — hallgasson mondom — 's jőjjön, igyunk barátságot. — Isten velek uraim! — máskor ismerjék-meg ezen urat, 's párviadalra ne hivják, mert Plutóhoz küldi!""

Egy óra múlva Zákó, Dembi, 's a' talányos segéd a' sasvendéglőben ebédeltek.

VIII.

Ugyan hinné-e valaki; hogy századunkban valakinek baja legyen a' lelkekkel? Pedig ugy van; szegény Dembi annak betege; 's most már ki mondja nekem, hogy a' középkor bigott, babonás volt? — Mikor Dembit Marczi vadász megtalálta, 's haza vitte — mondom azon időtájban — álmodott-e, vagy valósággal látott egy öreg uri embert, tisztes szakállal, szemrehányólag, komolyan, vagy gunynyal kevertt szánakozással integetőt. — Hallottatok-e valamit azon különcz urfiról, ki egy szép leányról álmodott, álmában vele megismerkedett, nőül vette, az alvás idejét mindig

nyugtalanul várta, mert regényét álmában folyrtatta, 's csak álmában volt boldog. — Az álomkép megbetegedék, 's az urfi is roszul lett; 's midőn az álomkép meghalt, utána nem sokára az urfi is búcsút vett a' valóságos világtól. — Igy vala Dembivel is. — Rég volt már, hogy meggyógyult; de a' tisztes öregnek képe, gunymosolyával, mindig előtte állt; örömeinek határt, kicsapongásainak korlátot szabott; alig volt Dembinek egy szabad gondolatja, mellybe az öreg ur ne avatta volna magát. Ez boszontá Dembit; de illyenkor a' rémkép megvetőleg, földre sujtó gunynyal tekintett reá, 's neki engedni kellett. — Ennél kellemetlenebb helyzetet lehet-e képzelni? Kell-e ott öröm, hol azt mérgesitett kehelyben nyujtják? Édes-e ott az élet, hol nemcsak tetteink, hanem képzetünk szabadsága is békózva van? — Szegény Dembi érzé e' sulyt; nyögött minden kilátás nélkül a' segélyre; az utósó napi halmozott kalandok szinte meghomályositák üldözője képét. Ma azonban a' csarnokon halad, mellyre szobája nyilik; néz, megáll; ismét néz — 's szobája ajtajában egy alak áll, ugyan azon magasság, ugyan azon szakál, ugyan azon fekete öltöny, ugyan azon gunymosoly. — Vitézünk lépte fenn akadt; akaratlanul fordult vissza, 's ment. — Óráig futosta a' markolhatóvá fagyott levegőt; ismét visszatért, 's az alak a' csarnokon járt fel 's alá. — Ez nem lehetett rém-kép, ez valóság volt. — Sebesen haladt mellette Dembi, 's midőn ajtajából visszatekintett, azon tekintet, melly övével összeütközött, vért fagyasztott ereiben. Erőtlen, érzéketlenül rogyott egy nyugágyra; valóságos agykór lepte-meg; álmodott, félre beszélt, dühösködött.

Zákó nem távozott ágyától.

(Folytatása következik.)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Rábaköz 's népe szokásai és divatjainak ismertetése.

(Folytatása.)

Ha ki a' fecske fészkét leszurja vagy méhet megöl (ennek enyésztét „halálnak" mondják, 's minden más állatét döglés-nek), annak tehene véres tejet ad. — Hiedelmök szerint a' forgószélben boszorkányok tánczolnak, 's ezek éjféli tanyájaul a' sz. Gellért-hegyet tartják, hova kuruglyán (szénvonón), pemetén, vasvillán lovagolnak, hol lakmároznak, különféle alakot, macskáét, tyukét 's a' t. öltenek magukra, 's vendégségeiknél poharakul az állatok körmeit hasz-

a

nálják. — Melly asszony kevés tejről sok vajat gyüjt, boszorkánynak tartják, mert a' kaput feji, 's innen a' sok vaj. — Kristóf imádságával keresztuton a' sátánt vélik előidézhetőnek (miután az idézni akaró három ujhold-pénteken előbb meggyónt, három misét szolgáltatott, maga körül szentelt krétával három várt ((kört)) vont) ki nekik tetszés szerinti mennyiségű kincset hozzon. — Babonák gyakorlatára az év kitünőbb napjai, ünnepei használtatnak. Leginkább kitünő ezek közt karácson, midőn éjféli mise alatt a' Luczaszékre állván (mellyen Lucza-naptól Karácson estig minden nap kell valamit faragni, 's egészen elkészülnie csak karácson estéjén szabad), azt hiszik, hogy Ur-felmutatáskor egész falu boszorkányait megismerhetni; mert ezek akkor az oltár felé mind háttal fordulvák. Karácson esti harangszó után a' fiatalság ostorral pattogat, lődöz 's a' t. Ugyan ezen éjszakán készitik a' vöröshagyma-kalendariomot is. Egy nagy, ép fej vöröshagymát t. i. közepén kétfelé szelvén, leveleit szétszedik 's tizenkettőt kiválasztván, sorba rakják, 's mindegyikébe sót tesznek. Természetes, hogy mindegyik egy-egy hónap nevét kapja. Karácson napján korán reggel megvizsgáltatván a' hagyma-levelek, mellyekben a' só elolvadt, annak hónapja nedves; mellyben száraz maradt, annak hónapja száraz leend.

Imádságos könyveik: a' leányoknál „rózsás kert; arany kulcs"; a' korosb asszonyoknál Pongrácz Eszter nagy negyedrétű könyve, vagy „arany korona." A' legénységnél „jó nap" 's másféle. Házi vagy kézi könyveik; a' vallást illetők: „katechismus; Hübner historiája" 's „kis biblia;" kéziek a' „csizio; kis tükör; hármas historia." Literaturájok: „Argirus királyfi és tündér Ilona; Stilfrid és Brunszvik; Poena, a' disznó fejű herczegnő; Toldi Miklós; Angyal Bandi; Kádár historiája 's a' t. győri kalendariom, 's többeknél Trattner-Károlyi nemzeti kalendarioma."

Miután ezeken is átestünk, tekintsünk lakásukba 's jellemökbe is.

Vallási buzgóságuk 's munkábani szorgalmuk is igen dicséretes; de sok helyütt a' rábaközi magát jól biró népjobban állna, ha szorgalma 's takarékossága nagyobb, 's mint látandjuk, fényüzése, pompázása kisebb volna.

Lakásaikat a' rábaköziek maguk készitik; falait tömésből, néhol egy idő óta téglából is épitik. Tömők mindenütt találtatnak, szintén faragók is, kik a' gazdasági faszerszámokat elkészitik, de épületfa faragására leghiresbek a' győrmegyei, kónyi szomszédok. Ha belépnének kegyes olvasóink a' rábaközi embernek elől sövény vagy deszka-kapus lakába, itt a' szobában, mi minden tehetősbnél kettő épittetik — egy kisebb, hol közönségesen a' család lakik, 's egy öreg (nagy) tisztábban tartva — legelőször a' czifra faragású

mestergerenda ötlenék szemeikbe, mellyen rendszerint olvashatnák az épités évszámát, 's az épittető és hölgyének nevét, ki a' házat épitteté. Látnának ezenkivül egy szegletben (hova a' falon kétfelől czifra festett kék táblán, közép nagyságú 's jól magasan vágott ablakokon fényt öntenek a' nap sugarai) a' fal mellett két kék, vagy májszinre festett hosszú, virágos hátú padot, 's előttük egy tölgyfa-asztalt. E' szögletben, hol az asztal áll, a' falon különféle szenteknek számos, kisebb nagyobb tükörképei, középen igen gyakran az Ur vacsorájának rajzolata, 's egy tükör függenek. Legfelül a' falon egy hosszú fogas polczon a' pápai gyárból fejér tálakat, tányérokat, fölaggatott bokálákat (fogantyús fejér pohárkákat) 's a' polcz végén rendszerint az ajtó fölött egy széles sávolyos kendőt, a' mosdó számára oda akasztva, szemlélhetni. A' szoba egyik oldalán van közönségesen egy festett ajtó, falba vágott üresség (vakablak), hova holmi (kaczat) kelyeztetik. A' két három, párnákkal, dunnákkal magasan fölrakott, tarka takarókkal födözött fekete, jelesb ünnepekre fénymázolt (gefirnisst) ágyak közül az egyik rendszerint födeles, melly az érkezett vendégnek szokott fölbontatni. Legalább egy tulipános almáriomnak, 's egy két tulipános ládának is hely engedtetik; sőt szaporodván a' fiaiknak megházasultával egy háznál a' menyecskék, a' szerint szaporodnak e' szobákban a' tulipános almáriomok is. Az ágyak előtt mindig, néha finomabb munkálatú, székek állnak. Egyébiránt lakásaikat tisztán tartják; az asszonyok gyakran a' szobát, konyhát, kamarát mészszel, alól vizben vegyitett szénporral tevén vonást, az istállókat 's épület többi részét sárga földdel kenik-be. A' ház tisztaságára igen gondos házi asszonyt gyakran, ha a' vendég véletlen érkezett, az egyébiránt tiszta szobában is, az ajtó körül láthatni söpörgetve.

(Folytatása következik.)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Emberszörny. — **Osardeaux mellett, Blaie-ben, egy fiatal menyecske három fejü gyermeket szült. A' fejeknek mindenike más megmás kifejező vonalmakkal bir; egyik az atyához, másik az anyához, harmadik a' nagyatya bátyjához hasonlit. Az elsőnek fekete, másodiknak szőke, harmadiknak setét veres haja van. Igy mondják legalább a' franczia hirlapok; higyje, ki akarja.**

Az állatszeliditès titka, ugy látszik, felfedeztetett. Mondják, hogy az egy sebészi mütételben áll, melly a' hátgerincz oszlopát érinti, 's egészen a' hátgerincz velejeig terjed. Az állat idegei elerőtlenülnek; a' hátgerincz 's hátulsó lábak egészen elgyengülnek, 's az állatok természeti erejéből mi sem marad fenn, mint fenyegető tekintetök. Csakugyan sokan azon

tapasztalásukat bizonyitják, hogy Amburgh és Carter (hires vadállat szelidítők) állatjaik minduntalan összerogynak, 's ha nem feküsznek, mindenkor valamelly támaszpontot keresnek, mellyhez dülhessenek. Illyetén operatiót ez állatokon mindig kora fiatalságukban kell végbe vinni; de azok sokáig soha nem élnek. — E' véleményt minap Parisban az ottani leghiresebb orvosoknak egyike jelenté ki nyilványos helyen.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér *)

A' könyvek.

Irnedv az ötödik elem, és sajtó a' gondolatok álgyutelepe. Még az égen is van egy könyvnyomó műhely: az égöv közepén, a' kutya, bárány és evet között. Kár! hogy ama könyvekben a' természet könyve, Isten és erényről megfeledkeztek, és — mi szintén rosz — hogy régi könyvek okai a' sok uj keletkezésének. A' könyvekkel ugy vagyunk, mint a' tüzzel: kinek nincs, a' szomszédtól visz; mert a' tüz mindnyájuké, mint a' viz.

A' könyveknek nincs többé száma, és a' könyv valóságos merészlet, miként azt már don Quixotte is elismeré; mert a' lehetlenségek legnagyobbika olly könyvet irni, melly — mindennek tessék. Faust találmánya, a' nyomtatás, által csak azzá lettek a' könyvek, mik különben is, és — azért ragadál el öt a' sátán.

Könyvek a' világ legkülönösebb portékái. Ezeket hozzá nem értő emberek nyomják, még kevésbbé értő emberek árulják — noha korunkban sok könyvárus és kiadó magát tanult embernek hiszi, mivel folyvást tudósokkal és könyvekkel bajlódik — ugyan ollyanok kötik és nyirbálják, a' legkevésbbé értők pedig birálják; mi több, azt állitják, hogy sokan irnak könyvet a' nélkül, hogy ahhoz valamit értenének. 'S miután e' holmik olly sok értetlen kézen átvándoroltak, megtépve, mocskosan végre az antiquarius boltjába kerülnek, ki azokat font számra veszi, és gyakran a' szokott ár tizedeért. A' leghiresebb könyvek száz év mulva 's akkor is csak ugy nevezett könyvférgek-től olvastatnak, vagy pedig sajt alá és fidibus-nak használtatnak.

Van mindazáltal könyvdús időnkben is ember, ki a' könyveket nem csupán futólag hanem figyelemmel és szórul szóra olvassa: 's az — a' betüszedő, minthogy azt tennie ex officio kell. A' nyomtatásban valami saját bűvnek kell rejtezni, melly még az ördöngös Faust idejéből maradt fenn; különben a' hirlapokban olly gyakran olvasható halálozási jelentéseken, mellyek a' szerző elméjének erötetését homlokukon viselik, 's az „ipse feci" hizelgést minden betüben kitüntetik, nem izzadnának olly vérig.

Ezen régi axioma: „egy nagy könyv nagy rosz", csak egyről szóll: most igy lehet mondani: „könyvek sokasága a' rosznak sokasága" Egy szerző, ki müvét elöször látja nyomtatásban, jobban örül az uj ruhát kapó gyermeknél.

Gyakran egy könyv, az ifjúnak kezeibe eseményesen jutó, határozza meg annak élete vagy literaturai pályáját. A' könyvek hasonlók a' nember szivhez: minél mélyebben pillantunk beléjök, annál messzebb tévedünk a' homály tömkelegébe; czélszerüleg, mértékkel használva pedig annál derültebb kedélyü 's használhatóbb embert csinálnak belölünk.

*) Javitás. Mult számunkban a' hibásan nyomott „Álom" helyett olvastassék „Álom."

A' könyvektől mámort kapunk, mellyből nem mindig józanodunk-ki, mint Petronius rhetor, ki annyira jutott, hogy saját háza után is tudakozódnia kellett.

Némellyek annyira megtömik idegen vendégek, értsd, eszmékkel könyveiket, hogy saját gondolataik egészen kiszorulnak azokból, vagy használva is hatástalanokká lesznek.

Könyvek ollyanok mint az emberek: jók és roszak; csak azon különbséggel, hogy a' valódi jó könyv, néha igen is ritka madár.

Németből KLESTINSZKY LÁSZLÓ.

Franczia nők a' déli tartományokban.— De Blaguezac d' Etrangues leveléből de Blamont-Chauvry herczegnőhöz. Madame! még most sem értem Milanóba! bár mit irjanak rólam a' hirlapok Egy haszonkémlő kereskedő előtt talán kellemes, ha villám-sebességgel országokat átrepülhet; de nem igy a' romanticus iró előtt, kinek egy fő feladata, utazásakor kémlelni, 's minden legcsekélyebb tárgyat figyelmes vizsgálat alá venni; annál inkább, hol a' teremtés remekeit vettük vizsgálatunk tárgyaul. Én is tehát, itt franczia hon déli részeiben, az analysis telescopjat előveszem, 's annak achromatikai üvegeit a' legfinomabb batiszt kendővel, mellynek himzett szegleteiben egy 38 éves vicomtesse czimjei egész heraldikai pontossággal kivarva édeskednek, megtörülvén azt, a' déli tartományok hölgyein keresztül vonva, imígy adom elő vizsgálodásom eredményét

Higyje-el Madame! minél inkább távozám Paristól, annál inkább erősödém a' franczia tartománybeli nőkről már az előtt felfogott véleményemben, 's bátran kimondom bár ki előtt is: hogy csak Parisban, Faubourg St. Germaineben, található az igazi női szépség.

Mindazáltal megpróbálom e' levelemben déli tartományaink nőit leirni. Legelőször a' Lyoniakat. Ime képök: alacson nők, halvány sárgás arczczal; szemök olly különös kék szinü, melly a' chinai porczellan kékjébe átvegyül, vagy hollófeketék, vagy olly zöldek (?), milly zölddel a' tavasz a' fácskák ágait teriti. Orruk piczike, haragos orr. Arczvonásaik olly mit sem jelentők, hogy könnyen észrevehető, m képp' a' tajtékzó Rhone nem zajog szivökben. Elterült növésök iparkodó életmódra mutat Egész öltözetük selyemből készült. Nincs lyoni nő, ki annyit érne, mint öltözete; kivált jelenleg, midőn az iszonyú kiterjedésü váll-ujjak, 's nagy körü asszonyi ruhák divat rendén vannak, mellyeknek előállitására több anyag kivántatik, mint a' boldog emlékezetü exgigotokra. Lábaik nem hasonlatlanok a' keszeg halhoz; de e' helytelen mivoltuknak inkább a' rosz utszai kövezetben, mint természet mostohaságában lelni-fel okát. Midőn a' lyoni nőket már megtekintettem, vágyom mind inkább nevekedett a' jobban délnek fekvő tartományok nőit is szemügyre venni. Elutaztam Marseillebe, 's igy az asszonyi szépség physiologiája kedveért egy kis kerülést nem sajnáltam. Rendre megtekintém a' katholikus Viennet, Monteliamazt, Oranget, e' régi romai denevér-fészket, Avignont, a' pápák hajdani kisszerü lakhelyüket, 's végre Aix városkát, melly egy igazi földfeletti Herculanum. De kérem engedjen, Madame tovább sietnem; mert mind ezen elősámlált városokban nincsenek nők!

De Marseilleban, ott bőségben vannak! Igy biztatának: „ott látandja ön az igazi görög szépséget". — „Hol az a' magasztaltt görög szépség?" kérdém midőn a' Courson végig sétáltam. „Nézzen ön a' Canabiere felé" lön válasza egy virágáruló leánykának. — „Tekintse meg a' Beau-veau utszát" javaslá egy illatárus. — „'S hol a' görög idom?" kérdém, midőn a' kijelelt Beau-

veau utszába értem " A' „Place de la Comedie-n" minden utsza ablakain! felett egy vámszedö tiszt, ki a' „Café americain" elött czigaróját egész kényelemmel szivá.

O görög idom! mint rágalmaznak téged! a' marsellei nök éppen semmi idom alá tartozandók.

A' marsellei nö mozaik vegyületü, kiben minden déli tartományi nö vonásaiból valamicske össze van rakva. Tartományi szemeket hasonlitva, a' marseillei nöknek ugyan szép szemök van, de ez mind az mi, rajtok szép. Lényegileg hiányolják mind azon jelességeit a' szépség ideáljának, mellyek a' női szépség poesisát teszik. Lábaik szerfelett kicsinyek; én egy marsellei nönek czipöjét kesztyüm hüvelyébe dugám-el, 's mégis a' czipö birtokosnéja csak egy marsellei kalmár-nö vala. Általjában egy marseillei nö könnyen lábvizet vehetne egy bretagnei asszony gyüszüjében. Ezt tartománybeli nöinkrül, most 's a't.

Franczából K—r J.

Uj évi kivánat. — B . . . uraságnál szolgálatban levén, hogy már fájdalom! a' divatból számkivetésbe készülö uj évi köszöntésemet kötelességem szerint teljesitsem, tisztelt uraságomhoz bemenvén, öszinte lélekkel csak ezt mondám: „Nagyságos uram! ez ujonta beállott esztendöben az ur Isten tovább éltesse, mint az elmultban!" — 'S im! mi lett egyszerü kivánatomnak következése? — Több hirlapban, 's más kiadott mulatságos történetekben a' nevetség és guny tárgyává tétettem-ki; — mintha egy évben nem lehetne tovább élni, mint a' másban. — Egész tisztelettel kérem azért a' Regélönek t. cz. szerkesztöjét, hogy ön mentségemre 's gunyolóim megczáfolására, méltóztassék a' nagy érdemü közönségnek becses hirlapjában értésére adni, hogy ezen 1840-dik évben is többet élünk egy nappal, mint a' mult 1839-ikben — és igy én jól köszöntöttem. — Sapienti satis!

Miként utazik a' chinai császár? A' nap fija, (miként császárjokat a' chinák nevezik) ha utra indul valamellyik mulató kastélya felé, közönségesen igen nagy kisérettel szokott menni. A' vonalt 60—80 poroszló vezeti, kik röfös hosszú korbácsaikkal az ablakon kinézö kandik fejére kopogatnak, minthogy a' császárt minden idöben látni nem szabad. Ezek nyomában a' testörség, fejér 's fekete rabszolgák, udvari cselédek, apródok, országnagyok, a' Mandarinok rangjeleik szerint pávatollaikkal, császári herczegek, 's végre fedett diszkocsiban a' császár, lépdelnek. Kocsi után a' konyhai személyzet, lovászok, egy csapat lovasság 's ismét 60—80 korbácsos poroszló, ballagnak.

Vigasztalás szépeinknek. Valamelly statistikus felszámolá, hogy midön leány 15, akkor fiú mindig 16 születik. Keleten, hol egy férjnek több neje van, leány születik több, a' miveltebb nyugoton pedig, hol a' férj csak egy nöt tarthat, férjfi. Ez minden esetre vigasztalás szépeinknek.

Figyelmeztetés. Regélönk számaiból ez év elejétöl fogva kijött teljes példanyokat még meg lehet rendelni, mire e' lapok t. cz. pártfogóit, kik az elöfizetéssel megkéstek, figyelmeztetni kötelességünknek tartjuk.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-diksz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

6.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap január **19kén 1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' köszörületlen gyémánt.

(Folytatása 's vége.)

„Igaz — mondá Zákó, midőn barátja jobban lett — megkövetted-e szomszédnédat amaz éji kaland miatt?“

„„Meg, igen! — Másnap hozzá mentem nyolcz órakor. — Szép teljesen, ugyan azon fogakkal, ugyan azon gyürűkkel, csak hogy erősebben illatozva, lépett előmbe. Mondám, hogy egy barátom megbizásából állok előtte, ki bünei miatt bocsánatért esdekel. Nem akart érteni; segédül lettem tehát gyenge emlékező tehetségének; érintém a' történetet. Ő elpirult, 's mielőtt végzém, szavamba vágott, és nyájasan mondá, hogy olly kedves szószóllónak kedveért, mint én, megbocsát, 's többé nem akar róla emlékezni. — Azt elhiszem — gondolám magamban — 's csókot nyomtam kezére. Ő kezemet szoritá, maga mellé vont pamlagára, 's ugy mosolygott, hogy szemhéjjaiba tic douloereux-t gondoltam, 's nem akarva eszembe jutott derék mesterem mondása: — ‚ha valaha eszedbe jutna megházasodni, zárd-be magadat szobádba, 's végy-be mérget; mert felakasztani magát — ez nagyon közönséges — tehát végy mérget!‘ — Vidám volt, 's már hittem, jelen az idő, 's bátran nyilatkozhatom. Hideg cseppeket izzadva tettem vallomást, hogy tegnapesti vendége én voltam. — Ő nem szóllt, de pillantatából olvastam, hogy ha nem restelné a' fáradságot, hajamból legalább is annyit szaggatna-ki, mennyi négy öt hajgyürűnek elég. Ismét kezet csókoltam, 's hátrálva hajtogattam magamat. Utósó intése mintegy ezt jelenté: — ‚köszönd, hogy senkim közel nincs; mert lefizetném adósságomat: de ha még mutatod magadat, bőröd' kidolgoztatom!‘ — Ez óta csak azt tudom, hogy Cseri neje, 's a' kellemes fiatal hölgy nem több, mint ötven éves. — De igaz! szólltál-e Peröcsényivel és Linkával?“

‚Igen! — mondá Zákó — Linka homloka kisimult ajánlatodra; az öregé pedig redőkbe borult, 's mint észre vettem, aligha inyére

nem volna, ha Linka nem-et felelne: de az nem megy, 's én meghagyom magamat nyergeltetni, ha egy hold alatt Linka nem tied.'

Dembi meggyógyult, 's Zákó menyekzőjén Nináva ő tánczolta a' magyart. Linka ugyan elpirult, 's titkon integetett, hagyná már abba: de Dembi nem volt fél ember; 's minthogy már egyszer bele vágott a' fába, emberül akarta végezni. Még egy ugrás — gondolá magában — 's legyen vége az izzasztó munkának. Az ugrás meg van, de a' bakancsos nadrág-művész nem számolt illy kegyetlen mozgásra; — a' nadrág széles hosszat engedett, 's Dembi zavarjában elfelejté, magát tapsolóinak meghajtani. — ‚Levágom orrát a' gazembernek — mormogá a' mellék-szobában, midőn feslett ruhájától megszabaditá inasa, — vagy ugy teszek, mint a' muszkák; először megbotozom, aztán varratok vele.'

XI.

‚Láttad-e pajtás a' nász-menetet? Átkozott legyek, ha Salamon királynak diszesebb lakodalmi népe volt. — Hatalmas kis fiú ez a' Dembi. Ugyan ki tudta a' hölgyet szemelni; — és milly könnyen jutott hozzá! Fogadok, egy századdal ez előtt négy öt párviadalt kellett volna érte vivni. — Hallottad-e, hogyan ismerkedett-meg? — Nem-e? — Azt mondják, egy vadász részegen találta őt az erdőben, haza vitte, 's mihelyt kijózanult, mindjárt szerelmes lett. — Nem tudom e' második részegségből ki józanul-e. — De roppant gazdag is, az igaz — 's igy nem lehet csudálni, ha olly szeme szöktében bele szeretett a' leány. — Ollyan öt lovon is jött, millyent a' hajdani Phoebus ur aligha kormányzott; de vad mint pusztai csikó, 's durva mint pakrócz. Azonban ez mindegy, csak pénze legyen, — korunknak istene pénz. Az apa eladja leányát; a' fiú elárulja apját, csak pénzt lásson. — No hiszen lesz dolga a' menyecskének, mig őt megszelidíti.' — Illy dicsérő beszédet tartott egy különös ur Dembi felett, kinél pénz dolgából gyakran tenger-apadás volt, 's ki sokszor jónak látta reggeli helyett aludni, és ki csaknem minden harmadnap oda ült Dembi asztalához, 's most is szorgalmatosan megjelent a' lakomára. — Illyen a' világ édes szépeim! Kegyeteknek édes vendégeik megtörlik az asztalkendőbe szájokat, 's ezt sugják a' szomszédnak — „jól nem laktam, 's a' bor dohos" — 's ha kegyetek nem elég szemesek őket megvesztegetni, még fukaroknak is hiresztelik.

A' násznép Peröcsényi ur udvarán zsibongott. Egymást segiték-le a' vendégek; mindenik kedveséhez iparkodott; a' férj mindennek segitett, csak nejének nem, — 's a' nőnek mindig volt tenni valója, mig férje el nem ment, 's más csinos uracs nem

foglalta helyét. — Az öreg dámákat inasoknak engedték, 's azok olly csinnal szedegették-le, mintha üveg edénynyel volna dolguk. — Benn nem egy két szépecske égette-meg ujjai hegyét, 's nem egy bekes fogott rókát.

‚Magamon kivül vagyok örömemben, hogy láthatom!' — mondá Dembi Linkának.

„Az Istenért! ne legyen olly gondatlan; hiszen agyon szorit" — felelé Linka.

‚Látásod harmadik égbe ragad,'

„'S ölelésed egész toilettemet rendetlenségbe hozza."

‚Közelléted szivemet névtelen örömbe ringatja.'

„És a' te közelléted az egész szobát megtölti dohány-szaggal."

A' körülállók kaczagtak. — Dembi is nevetett, 's nem folytathatá kivánatait tovább.

A' társaság otthonosodott. — Már lehetett megjegyzéseket hallani a' vőlegény és menyasszonyról, 's több szépnek ruházatjáról. A' vidéki mende-mondák napi rendre kerültek — nem volt másod rendű melléknév, melylyel Dembit ne ékesitették volna. — Az öreg dámák a' régi időket emlegették; a' fiatalok Arcadiát és szalma-gunyhót sohajtottak; az öreg urak nem szólltak, de a' pipafüstöt bővebben eregették, 's az egészen látszott, hogy pénzért sem tudna sirni.

Ez alatt a' mellékszobában ismét megjelentek a' lelkek. — Linka karon fogva vezeté vőlegényét atyjához. — Dembi belép a' szobába; még egy lépést tesz, és szoborrá fagy. Kezeit szemére csukja, 's nyögve hull egy karszékre. Az atya elbámul; a' menyasszony mosolygós szája sirásra görbed. Szerencsére lépett-be Zákó.

‚Ez az!' — nyögé Dembi barátjának.

„Kicsoda?"

‚Rosz angyalom! rém-üldözőm!'

„Nemtőd, jó fiú, nemtőd! — kiáltá Zákó. — Csak könyörögj neki, különben megtagadja az áldást, mint atya, mint Linkád atyja.

Félve de ujszülötten lopta-fel szemeit Dembi. — Lassanként kiviláglott a' titok. Nina, most Zákóné 's Peröcsényi Lázárnak örököse — és Linkának atyja, Peröcsényi Márton, birták a' falut. — Midőn Marczi vadász félholtan haza vitte Dembit Nina kastélyába, betegségében meglátogatta Peröcsényi Márton, 's Dembinek kellett őt látni; mert alakja mélyen véséődött képzeményébe, 's betegsége multával is gyakran vesződött vele. — Pesten ismét látta; mert Peröcsényi Márton és Linka a' mellék-szobában szállásoltak; de ő nem tudta ezt, 's most, midőn a' szobába lépett, ismét csak a' rém-alakot látta. — Hihető, Peröcsényi arczán volt valami visz-

szataszító 's kellemetlen Dembire nézve; az illy kép és vonások többnyire mélyen nyomulnak képzetünkbe, 's minél inkább vágyunk tőlek szabadulni, annál élénkebben lebegnek előttünk. — Nem tapasztaltátok-e, hogy van kép, mellynek birtokosa nekünk soha nem vétett, még sem szenvedhetjük; örök ellenszenvet táplálunk iránta. Az illy alaknak kedvezései untatók, tolakodók: az illy emberek reánk nézve szerencsétlenség fijai, ellentalpúak; 's örömestebb társalkodunk ellenségeinkkel, mint illyenekkel.

Most láthatják édes szépeim, milly alapon nyugszanak ama tömérdek mondái a' középkornak a' lelkekről, kisértetekről 's a' t.

Hogy e' nap egyetlen nap volt Dembi életében, átlátja az is, ki orrán túl nem lát; — vége hossza nem volt a' tréfának, 's Dembi mindig leghangosabban nevetett. — De hiszen ma az örömhöz kinek volt több joga? mert Linka övé, 's az ember örömest nevet, mig ifjú.

Már kihordták az üres ludczombokat; már habzott a' pezsgő-patak, midőn Berei Farkas András collegája felkelt, 's ékes versezetekben tisztelé-meg a' boldog párt.

„Pedig kár kinevetni az embert! — mondá egy széles képű ur, kiből látszott, hogy Mecaenas, 's inkább illett volna ember-evő Kannibalnak, mint europai polgárnak — ez ember nem utósó költő, 's a' népvélemény sokat tart felőle, bár munkáit nem bocsátá közre.“

„Elhiszem! — kiálta Dembi. — Ismerek én is több költőt, philosophot, literatort, historicust, kiknek nagy hirök éppen ezen alapokon épült, ezen alapokon nyugszik.“

Azon szép olvasóném, kik lakodalmukat átélték, tudják végét elbeszélésemnek. Azon kedves szépeknek pedig, kiket a' lakodalom édes reménye kecsegtet, nem akarom a' jövendőnek legkedvesebb titkait kitárni. — A' nem képzeltt öröm édesebben lep-meg. Türjünk kedves szépek, várjunk; mennél több az akadály, annál édesebb a' győzedelem öröme; — a' nyakunkra esett gyönyör félig örvendeztet. — Bizzunk csak; szép növény a' bizodalom: csak kár, hogy olly kevés földben tenyészik; — 's ha csalódnánk is, mondjuk: „mindegy, meglehet, javamra történt“ — mint Dembi szokta mondani, 's mint az iskolás gyermek mondá, midőn megkorbácsoltatott.

PÓLYA ENDRE.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Rábaköz 's népe szokásai és divatjainak ismertetése.

(Folytatása.)

Mint már mondók, öltözetükben, legkivált a' nőnemében, majdnem mindenféle, nem egyiránt mindenütt még is, fényüzést, pom-

pázást láthatni. A' korosabb férfiak télente mellényt, nadrágot, prémes mentét (l. képünkön) viselnek, 's fölébe a' szűcskészitette bundát veszik, mellynek egész bárányből gallérja egy idő óta kerekre változik. A' mentét nyaranta juhbéléses, gömbölyü ónyombos dolmánynyal cserélik-föl. Fejüket telente az ugy nevezett bárányborból (erdélyiből) kalpag alakban készült fekete szalagos bagósóg, nyaranta széles karamú kalap födi. A' fiatal házasok rövidebb prémes vagy prémtelen dolmányt, ugy szintén a' legénység kurta dolmányt, mit nyaranta lobogós ujjú gyolcs-ingben járván palástul szoktak vetni vállaikra (l. kép) czifra zsinórzatú nadrágot, sarkantyús, zsinórral szegett baklyós szárú kordován csizmát, telente bagósógöt, vagy egyéb divatos sipkát (a' jobbról álló kurta prémes dolmányú férfi fején) nyaranta strucz- daru-tollal, szalagokkal, kerti, vagy csinált bokrétákkal ékeskedő, széles karamú kalapot hordoznak. Minden ruházatukban a' férfiak a' világos kék szint szeretik, ritkábban a' sötétkéket; a' legénységnél láthatni tarka mellényeket. Nyakra valójuk: az öregeknél fátyol, vagy más durva fekete szövet, a' fiataloknál selyem, néha arany-rojtos, kendő.

Eddig ugyan leirásunkban könnyen haladtunk, de őszintén megvalljuk kegyes olvasóinknak, hogy a' nőnem öltözetének leirására jutván az ész és a' divat istennőnek sugalmaiért kénytetünk sopánkodni. — Pandite nunc Helicona Deae! — Volt idő, mellyben a' rábaközi szintén, mint más vidéki nőember állandóul rokolyát (galbanum) 's a' lányka a' szüz párta alatt önkeze-fonta szoknyát (rázsát) viselt, mi következéseiben semmi kárt nem okozott, de ma a' piperézés, következéseivel együtt, másképp' van.

Quand de nos déesses civiques
On met en oubli les tuniques,
Aux passans nous les rappellons:
Vieux habits! vieux galons.

BERANGER.

(Folytatása következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Az uj évi üdvözleteket megváltók névsora megjelent: az 1421-re menő adakozóknak mintegy fele magyar, kik közül némellyek (valóban különös!) nem általlák neveiket magyarul beirni. A' nemzetiség kialvása iránt tehát ne essünk még kétségbe! — Budán, Gellérthegy alatt a' Duna parton, 13-dikán délutáni 4 órakor egy háznál tüz ütvén-ki, az hamuvá égett, és szomszédai is csak eröködéssel mentethettek-meg. — Liszt Ferencz művész hazánkfia Győrön, Pozsonon, Bécsen keresztül Prágába, Lipcsébe, 's igy tovább uta-

zik. Utitársul Kiss Mihály, tudományosan művelt derék hazánkfiját viendi magával, kitől a' magyar nyelvet is szándéka megtanulni. — A' „Mátyás emléke“ ügyében munkáló társaság folyó hónap 12-ének délelőtti óráiban megtartván első közgyülését, minthogy a' részvevők nem éppen olly nagy számmal, mint reméltük, jelentek-meg, előlegesen csak elnököt (t. Fáy András) pénztárnokot (t. Ilkey Sándor), 's jegyzőt (t. Nyáry Pál urakat) választa; az igazgató választmányt martius 15-kén reggeli 9 órakor tartatandó ülésében határzá-el megválasztani, midőn egyszersmind az emlékre legalkalmasabb helyről 's az emlék millyenségéről bővebb tanakodás leend. — Dunánk hatalmasan zajlik 's az átjárást tetemesen veszélyezteti — A' hideg kemény, maró; a' hévmérő szabadban 16 fokot is mutat. — A' losonczi casino jövő februarius hó 12-dik 's 13-dik napjának estvéin 48 kr. e. p. bementi díj mellett fényes tánczvigalmakat, az ottani működvelők pedig e' farsang lefolytában szini előadást szándékoznak adni, mellynek jövedelmét a' pesti magyar szinháznak küldendik. — A' pestmegyei szegényebb osztályúak számára alapitott takarékpénztár hivatala jan. 11-kén nyittatott-meg, 's a' befizetések az óta élénken történnek. Nyitva áll az intézet minden kedden, pénteken és szombaton reggel 9 - 12, 4 - 7 óráig. — áldást és boldog sikert ohajthatunk e' jótékony intézetnek!

KÜLÖNFÉLE.

Elveszett hajók 's ágyúk. A' legjelesebb 's hasonlithatlan katonai 's tengerészi folyóirat „United Service Journal“ utóbbi füzeteinek egyikében teljes hitelü 's hivatalos adatokon épitve következő állittatik: — I) **Francziaország** az 1792—1815-ig tartott háborús időszak közben 88 vonalhajót 6700 ágyúval, 217 fregátot 7400 ágyúval, 411 kisebb hajót 4000 ágyúval, összesen 716 hadihajót mintegy 18 000 ágyúval — II) **Holland** ország elvesztett 29 vonalhajót 1794 ágyúval, 40 fregátot 1336 ágyúval, 30 kisebb hajót 775 ágyúval, összesen 172 hadi hajót mintegy 3900 ágyúval. — III) **Spanyol** ország elvesztett 24 vonalhajót 1982 ágyúval, 30 fregátot 1068 ágyúval, 145 kisebb hajót 1016 ágyúval, összesen 199 hadihajót mintegy 400 ágyúval. — IV) **Dán** országtól elvettek 24 vonalhajót 1744 ágyúval, 24 fregátot 848 ágyúval, 37 kisebb hadi hajót 475 ágyúval; összesen 85 hadi hajót mintegy 3000 ágyúval. — V) **Orosz** ország elvesztett 1 vonalhajót 74 ágyúval, 2 fregátot 78 ágyúval; — VI) az ozman birodalom 1 vonalhajót 64 ágyúval, 7 fregátot 284 ágyúval, 8 kisebb hajót 110 ágyúval; — VII) az egyesült statusok 3 fregátot 139 ágyúval, 14 kisebb hajót 176 ágyúval. — Azon tengerészeti vesztesége tehát, mellyet az Angolok okoztak a' tengeri hatalmasságoknak, terjed: 167 vonalhajóra mintegy 12.500 ágyúval; 323 fregátra 11.000 ágyúval; 719 korvetra 's a't. mintegy 7.000 ágyúval; összesen 1209 hadihajóra 30.000 ágyúval, melylyek, kivevén a' felgyujtottakat 's elsülyesztetteket, átaljan véve angol martalékul jutottak.

Az angol őrültek közül, kik („Physic and Physicians“ angol hirlap szerint) nyilvános 's magány-intézetekbe gyógyitás végett vitettek, csak 60 férjfi 's nőszemély van, kik nagy Britannia törvényes de meg nem ismertt fejdelmének tartják magukat Egyik nőbeteg szorosan állitja, hogy ő a' valódi Victoria királyné, 's csak azért záratott őrülttek házába, hogy ama

trónra ne léphessen, mellyet ösei hagytak neki. Legmakacsabb módon 's legkülönösebb körülményekkel bizonyitja, hogy öt Lord Melbourne tartja e' menedék-helyen, hogy kedvese, ki egyébiránt a' trónbitanglásra nézve ártatlan, zavartalanul birhassa a' trónt, melly különben öt (a' beteget) illetné. E' képzelödöt minden más helyen igen nevetségesnek tartanák, mert legméltóságosabb követelessel lépdel fel 's alá, és azokra, kik hozzá nem közelednek méltó tisztelettel, igy kiált: „vissza! tisztitsátok-meg az utat jelenlétetektöl Victoria királynétok elött!

A' parisi társas életjelen állapotjáról következöleg ir a' „courier francais.“ Mostani telünk semmit sem irigyelhet a' multtaktól. Rablói történeteink hasonlók a' directorium idejebeliekhez, söt még borzasztóbbak, minthogy a' mivelödés és haladás mindenbe átszivárog. A' milly arányban az oroszlánok 's tigrisek most szelidülnek, ollyanban vadulnak-el az emberek. De nem csak érett korú férjfiak fajulnak a' legtermészetellenibb tettekre, hanem a' gyermekek is irtózatot gerjesztö tettek által igyekesznek kitünni. Egy tizenkét éves fiú, minthogy tanitójától vesszövel fenyitteték-meg, golyót repitett keresztül agyán; egy másik — 9 éves — hogy mostoháján boszút álljon, ártatlan hugocskáját méreggel öli-el. Hova vezet ez? Nem minden azt bizonyitja-e, hogy a' világ egy nagy crisisnek megy elébe? A' szerencsétlenség látnokainak alkalmasint igazuk lehet.

Ritka madarak. Paris kávéházaiban most két játék kártyával 's nyolcz személy játsza a' whisztet. Tehát két coeur disznó, 2 carro király, két pickdame, két treff valettal 's a' t.; ha egyszerre két egy értékü kártya vettetik egymás fölé, elöbb vetöé az elsöség. Ezen játék mellett, melly igen nehéz de szerfelett érdekes, még tizszer többet czivakodnak, mint az egyszerü whiszt játszása közben. Van azonban a' „mille des colonnes“ kávéházban egy társaság, melly e' játékot czivódás nélkül 's némán játsza, mint illik. A' kávés e' ritka madarakat most pénzért akarja mutogatni.

Bukta (Gugelhupf)-szörny. Bizonyos szakácsné urának neve napjára olly nagy buktát sütött, hogy a' legtermetesb ember sem tuda felette elnézni. E' tészta-szörny, melly harmadfél mérö lisztböl, 2.960 tojás, 1/4 mázsa mandola, 1/2 mázsa czukorból, 1/4 mázsa apró szöllö és 30 pint élesztöböl készült, 7 láb magas 's 5 láb általzatú Ajándékul két tuczat szegény ember kapta, kik két akó sört emésztének-fel mellé. Miután ezt mind tudjuk, még csak azt szeretnök tudni: hol és miben süttetett-meg e' szönyü tésztatömeg.

Beomlott terem-padlat. Franczia országban a' boos-i (Rouen mellett) község tanácskozási tereme télelö 17-kén beomlott. Emlitett napon tömérdek hallgató gyült a' terembe, 's midön Neél, ügyvéd ellenének, Duboisnak éppen válaszolni akart, a' terem-padlatnak a' szószék és hallgatók közti része nagy ropogással beomlott. A' jajveszéklés, a' szerencsétlenültek segéd-kiáltása majdnem minden szomszédot összecsöditett: 20 megsérült közül 5 terhes sebet kapott; a' többi kisebb 's nagyobb zuzással ment haza. Szerencsére e' napon éppen nem volt gabona-vásár: különben mind azok, kik a' tanácsterem alatti téren tartatni szokott vásáron megjelennek, a' leomló gerendázat és falmü által agyon sujttattak volna.

Orosz ország halálozási és születési statistikája. 1838-dik évben 2.333.992 ember született 's 1.563.733 ember halt-meg az orosz birodalomban. Utóbbiak között 858 volt 100–115, százhárminez 116–120, három 126–130, öt 131–140, egy 145, három 151–155, egy 160 és egy

165 éves. Kaukazia és a' kaukazontuli földek nincsenek ide számitva. Összes népessége a' birodalomnak 60 milliót haladott-meg.

Az alamizsna-gyüjtő nö. A' dolog egyszerü, de igaz. Nápolban történt. Durante, egy szegény tánczos, kit a' san carloi szinház álfalai között ütött-meg a' guta, nejét 's gyermekeit legnagyobb inségben hagyta. Ugyan azon színpadnak egyik művésznője megigérte a' gyászoló özvegynek', hogy részére énekelni fog; ezután minden barátjától zsarolt-ki valamit, 's végre — ez uttal büszke az udvar kegyelmére — a' királyhoz ment. „Sire — mond az angyallelkü nő — én sorsosom, Durante özvegye 's árvái számára koldulok. — „ „Signora, mint látom önnek lelke is olly szép, mint hangja " " — „Sire, én most koldulok. A' királyné és a' salernoi herczeg ötszáz frankot adtak; reménylem, fölséged nem fogja magát felülmulatni engedni " — „„Hát én mennyit adjak?"" kérdé mosolygva a' király. — „Ezer tallért " — „„Itt van!" " — Az özvegy most boldog, a' nagylelkü alamizsna-gyüjtőnének pedig meg kelle halni. Mi benne halandó volt, Brüsselben nyugszik. Neve — Malibran.

Pope 's a' bérkocsis. Pope, a' hires angol iró, kisded, idomtalan termetü ember volt. Eskünni közönségesen igy szokott: „Isten javitson-meg!" — „Javitsa? — monda egy bérkocsis, kinek elleneben az eskü mondaték — kár lenne a' fáradságért; mert csak fele munkájába kerülne, ha önt egészen ujból teremtené."

Különös végrendelet. Nincs nemzet a' földön, melly nagyobb barátja volna a' különczségnek, miként az Angol, annyira, hogy ezt még a legkomolyabb perczekben is gyakorolják. Ujabb példáját adta ennek bizonyos' Pleeck János, gazdag fukar, ki nem régiben halt-meg Londonban. Végrendeletének nehány pontjai következöleg szólltak: „Unoka-öcsémnek fekete öltönyömet hagyom; azon ujjas flanell dolmán, mellyet halálom után testemről vonandnak-le, unoka-hugomé legyen; hugom minden unokájának egy-egy darab azon fayence edényböl adassék, melly ruhaszekrényem fölött áll; hugomnak pedig, kit mindig a' többiek felett szerettem, mint igaz szeretetem zálogát hagyom az ágyam fejénél álló barna cserépkorsót." — Képzelhetni az örökösök bámulását ez eredeti végrendelet felolvasásánál; a' csalatott reményüek mindannyian epésen fakadtak-ki a' boldogult ellen. Huga boszújában mérgesen ragadá-meg a' korsót, 's olly erövel sujtá földre, hogy száz meg száz darabban omlott-szét. De képzelje most kiki a' másik bámulást, midön a' cserepekkel szépen csillogó aranykák is gördültek szerte. E' sárga portékácskák tekintete egyszerre egészen másképp' hangulá az örökösök kedélyét elhunytt rokonuk iránt; mindenik figyelmesebben vizsgálá-meg örökségét, és lám! a' félreismertt, átkozott rokon mindegyiket kedvesen lepé-meg.

Figyelmeztetés. Regélőnk számaiból ez év elejétől fogva kijött teljes példányokat még meg lehet rendelni, mire e' lapokt. cz. pártfogóit, kik az előfizetéssel megkéstek, figyelmeztetni kötelességünknek tartjuk.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-diksz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

7.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön január **23**kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Rábaköz 's népe szokásai és divatjainak ismertetése.

(Folytatás)

A' nőnem a' fehér ruha-neműket maga fonja, varrja, sőt kivevén az egyetlen réklit, minden öltözetét maga készíti. Van azonban majd minden faluban, legalább minden környéken, egy elhiresült varróné, kihez mindünnen kivarrás végett fejér kendők, különféle kartonok hordatnak szoknya-készitésre. Van egy jeles főkötő-varróné is (marchand des modes). Ezeknek izlése szerint változik a' divat, 's ők adnak, ugy szóllván, tónt az öltözetben, melly ugyan ezért különféle vidékeken különbözik, de lehet mondani, általán egyezik még is. A' tarkákat zsidók szállitják Bécsből, és két nagyobb 's hiresb boltban Csornán és Szillsárkányban egyéb portékáikkal együtt árulgatják a' környékbelieknek; más vidékeken kisebb boltocskákban, vagy szekeren 's háton hordva adják-el. Majd minden négy öt falunak van egy két zsidaja, kik a' hét napjain váltva egyik másik helységben megjelennek, 's onnan vissza csak késő este térnek. Megtörténik, hogy ugyanazon nap két ládás kocsi áll kifogott lóval az utszán, 's ezenkivül még egy két butoros „pántlikát, csipkét, tarkát" kiáltozva utszálló izraelita is ide oda beszóllittatik: de mind e' mellett is vasárnap délután leánykák 's menyecskék számosan mennek a' szomszéd helységben lakó zsidónak boltocskájába. A' környéken több ideig tartózkodó zsidók olly betanultak e' népnek minden házi viszonyába, környületébe, hogy merjük állitani, e' nép szent vérétől az igéret földére küldött kémek alig annyira a' kananitákéiba. Ők igen jól tudják, hol, kinek, mennyit lehessen hitelezni a' gyapjú (minek néhol némelly tehetősbek két három mázsáját is nyiratják) vagy a' bő termés 's egyébnek fejében; 's még e' mellett is dúsan megveszik ajándékokban várakozásuk díját. Némelly divat- de leginkább konyha-czikkeket: bors, sáfrán, gyömbér 's a' t. Bálisoktól (Wällisch, Dalmaták) vásárolják, kik egy hátszekrényben egész boltot hordoznak.

Ez igazságos megrovásunk után áttérünk a' rábaközi némbernek felöltöztetésére, vélvén, hogy olvasóink, de kivált szép olvasóinak őket látni ohajtják, annál is inkább, mivel bennünk egy kis epét 's megindulást sejtettek a' megerőtetett piperéskedésre. A' rábaközi leány legelőször is hosszú haja ékesitéséhez fog. Haját egyenes vonalban feje tetején kettéosztja, 's vagy egyszerűn hátul leereszti, 's hajtőben keskeny szalagocskával megkötvén, a' kurtább hajúak bele czopfot fonnak; vagy halántékaiknál két felül egy egy fürtöt külön választván, belőle sodratot csinálnak (ezt tikhusban tont hajnak nevezik), 's füleiken alul vivén a' hátul leeresztett fürthöz tőben kötik, 's befonják czopfukat, minek tövébe, 's végébe különszinű széles, néha arany csipkés szalagokból bokrokat kötnek. A' pendel, vagy hosszú ing fölé rendszerint egy kurta kis gyolcs-, patyolat-ing öltetik, 's ennek félkarig lenyuló ujjai piros szalagokkal bokrosan megköttetnek. Most a' lány a' szerfelett rövid derekú kis mellénynyel összevarrott, bokáig érő szoknyát veszi magára. A' mellény különféle; néha aranyhimzetű szövetből, tarkából, vagy selyemből készül; a' szoknya hasonlag sárga, piros, kék, zöld tarkázatú kartonból. A' szoknya alul három négy 's több sorban váltva fekete, vagy veres pamutbéléses sodrattal kigyódzó — kék vagy zöld, piros, sárga rojttal egyenes — ismét háromszögű fekete vagy veres apró metélékekkel egyenes — megint pamutbéléses sodrattal, vagy egyszerűn szalagokkal, kigyódzó menetben környeztetik. Illy szoknyája némelly fiatal lánykának vagy menyecskének 10—15 is van. Ezután a' lányka egy széles fodorzatú, varratos szélű fejér kendőt háromszög-alakban vet nyakára, 's melljén keresztül vonván, azt hátul derekán ugy köti-meg, hogy fodrai szélrül mindenütt kiálljanak, 's hátán a' kis mellényre tüzött harmadik szél, 's a' fojtóra kötött kendő végei lelógjanak. Majd egy fejér, vagy tarka, néha lángszinű habos selyem kötényt (előkötőt) köt maga elébe, nyakára pedig ekkor egy nehéz szövetű piros — gyász idején fekete — rojtos selyem kendőt, mellynek végeit két oldalról ugy szurja köténye szegélye alá, hogy ennek végei is oldalt kétfelől lelógjanak. Nyakukat gránát, vagy viasz gyöngynek nevezett, aranyfuttatos rézbe foglaltt, piros kövű gyöngygyel ékesitik; lábaikat zöld, piros, fejér, violaszin sarkas, egy idő óta sarkatlan czipő (szalagbokra a' szattyán szinéhez legyen illesztve) néha kordován, kis sarkú csizma födi. Melljén a' rábaközi lánynak tavaszant nem hiányzanak az odatűzött májusi rózsák, más időszakban pedig egyéb kerti virágok. Ha a' csacska hirtől el nem ámittatunk, ezután mondhatnók, hogy egy két helyütt a' lánykák toilettején az illatászat (parfum) nem egészen ismeretlen. Hüvösebb időszakban e' leirtt nyári

öltözetre a' lánykák réklit (Röckel) öltenek, melly különszinű tarkából vagy selyemből készül. Téli öltözetük is ettől csak annyiban különbözik, hogy ekkor több szoknyát vesznek magukra a' legczifrábbik alá, 's egy nyestes, vagy (mi legdivatosb) az ugy nevezett muszka prémes, buzavirág szinű posztó-réklit, melly elől két oldalt, és szintén hátul is helyes csoportban rakott, nehány fejér csontgombocskákkal diszesittetik, 's egy hátul czifrázatosan fölvarrt baklyós szőr-, vagy selyem zsinórral ugy, hogy az elől köténykre lógjon, összeköttetik. (L. a' képen levő menyecskét.) Ha a' lányka konty alá jut, ez öltözete soká nem változik, 's csak lassan, ha korosodik, cseréli az igen élénk szineket kevésbbé szembetünőkre; ma már a' vagyontalanabbak is ritkán fonott rázsára: házasságuk első éveiben egyedül a' főkötő által különöztetnek-el a' szüzek seregétől. A' főkötő egy vastagabb ék (cuneus) alakú kemény konty, hátul nagyobb vagy kisebb konyulással. Ez a' fiatal némbereknél aranyhimzetű selyemből, ritkán tarkából (kartonból) az anyókáknál fekete bársonból, selyemből vagy egyéb durva feketę szövetből készül. Ez emlitett szövetek ék-alakra kivágott 's összevarrott kemény táblapapirra (Pappendeckel) varratnak, 's kivül széleire csipkék, hátul szalagbokrok, a' fiataloknál élénkebb, az öregeknél vagy éppen semmi, vagy fekete szinűek szoktak aggattatni. A' főkötőt fejük tetején tekercsbe font hajukra teszik, 's piros vagy fekete selyem kendővel átkötik. Hüvösebb időszakban, vagy nyarant is ünnepélyesb megjelenésükkor, a' menyecskék és öreg asszonyok kontyos fejüket fejér kendővel szokták bekötni, melly kötést ekképp' szokásuk tenni: — a' nagy fejér fodros kendőnek egyik szögletét olly formán behajtva, hogy az egész szinte háromszöget képezzen, főkötős fejökre boritják 's füleik mellett és redőkbe szedve ajkon ugy viszik keresztül, hogy a' homlok fölött csucsos hajlás alatt szemök, szájuk, képök legyen látható, 's hátul azután megkötik nyakkupájokban, a' fodros harmadik véget háromszögűen kiteritvén réklijökre, 's a' korosabb némberek a' férfiakéhoz hasonló prémes 's bélelt mentéjökre. A' lánykák a' nyári nap' sugáraitól 's tél hidegétől magukat óvók, szintén fejér kendőt szoktak fejükre boritni, azt egyszerűn megkötvén álluk alatt, vagy hátul nyakcsigájokon. A' szokás, mit, ha nem csal emlékezetünk, Dugonics a' magyar ős anyákról emleget, a' rábaközi némberekнél is tapasztalható, miszerint t. i. korosabb nőknek ünnepélyes costumejök a' férfi-mente, 's ezeket és a' menyecskéket, 's lánykákat is gyakran férjeik, véreik dolmányában látjuk kimenni. — És igy e' czifra czikkelyen is átestünk volna! Exegi monumetum...!

A' rábaközi népi divat és szokásoknak e' részletes leirása után áttérünk e' nép menyegzőjeinek ismertetésére. Előre jelentjük olvasóinknak, hogy leirásunkban hasztalan keresendnek gyönyörélvezetet; ennek éldelhetése végett kegyes olvasóinkat Cattullhoz utasitjuk az „Epithalamium Pelei et Thetidos" 's carmen nuptiale 's a' t. — kegyes olvasónéinkat Schillerhez azon darabnak olvasására, mellyet Euripides után irva, igy kezdett:

„Wie lieblich erklang
Der Hochzeitgesang,
Den zu der Zither tanzlustigen Tönen,
Zur Schalmey und zum Libyschen Rohr
Sang der Kamönen
Versammelter Chor
Auf Peleus Hochzeit, und Thetis der Schönen"

de leirásunkban némelly komikai fordulatok által, mellyeket fölvett tárgyunk önként nyujtand, törekedni fogunk tőlük az unalmat, mákkoszorús rokonaival együtt, tova üzni.

A' rábaközi legény feleséget vagy ön maga választ a' szüzek koszorújából, vagy szüléi 's rokonsága tanácsára. Az illy tanácsban a' szülők 's közel rokonok néha olly szigorú birálatot tartanak a' szüznek magaviselete, erkölcse, 's egyéb viszonyai fölött, mintha a' kritizálásra merő kritikából álló literaturánkban okultak és szoktak volna. Miután a' szülők fioknak választását helyben hagyták, ennek anyja, vagy egyik közel nőrokona a' hét egyik napján a' kijegyzett leány szüleihez megy, aziránt kikémlelő őket, valljon leányukat oda adják-e, vagy nem? Ha ezek tagadólag válaszolnak, a' dolog abban marad: különben megegyezésük jeleül legott gyürűt és egy szalagot adnak-át, a' vőlegénynek megviendőt, és az ünnepélyes megkérésre időt határoznak. Ez ünnepélyes megkérés rendszerint a' legközelebbi vasárnapon történik, mikor a' lány szüléi rokonaik közül k i a d ó t, a' legényéi két k é r ő t hivnak-meg. A' kérők vasárnap reggel, pálczával kezökben, elmennek a' lány szüléinek házához, hol bekopogván, a' benyitott szoba-ajtó előtt megállnak, 's csak ez előre bocsátott szavaira: „van-e ez érdemes háznak ura, vagy kiadó gazdája? szabad-e ez érdemes házhoz bemenni? egy kis helyet kivánni, hol mig kegyelmetekkel beszélnénk, megállhatnánk?" nyertt felelet 's engedelem után: „szerencsés jó reggelt" kivánva lépnek-be. Itt középen megállva az egyik kérő e' szavakat declamálja: „Elsőbben is tudtára legyen az emberi nemzetnek, hogy az Ur Isten rendelte a' szent házasságot; azért mi is a' mi atyánkfiától N. N.től elküldött követek, házasságbeli szent szándékát tudtára adjuk az egész atyafiságnak. Ez érdemes lányt javalták neki, u. m. N. N.t.

Hogyha meg nem vetnék kegyelmetek legénységét 's emberségét, Istennek rendeléséből és az anyaszentegyháznak régi szent szokása szerint általunk kéreti elsőben jegyesül. Ez szavunk és mondásunk kiadó gazda uram!" — mire miután a' kiadó kellőleg felelt, az asztalhoz leülésre szóllittatnak, hol rövid egyéb tárgyú beszélgetés után a' szó a' hitpénz (dos, móring), hozomány, 's egyéb házassági föltétekre kerül, az az: még akkor csak a' kiadó által bizonyos pénzmennyiség a' leány özvegységének esetére kivántatik-meg, mit megértvén a' kérők, 's az asztaltól fölkelvén a' vőlegénynek és szüleinek hirül visznek. De legott, mihelyt ezeknek szándékát megérték, a' kiadóhoz visszatérnek másodszor, 's az egyik kérő ujolag a' szoba közepén e' szavakat declamálja: „Isten lakozzék mindnyájunkkal! Másodszor is követek vagyunk a' mi atyánkfiától ez érdemes szüzhöz. Nem különben mint az ifjú Tobiás kérte Ur Istent, hogy rendeljen neki igaz hiv társat, kivel élhessen Isten dicséretére, magzatok szaporitására, és a' mennyei karok betöltésére: ugy a' mi atyánkfia is kérte az Ur Istent, 's kivánná e' szent házasságra. Azért Isten rendeléséből és az anyaszentegyháznak régi szokása szerint kéreti általunk másodszor gyürűsül. Ez szava és mondása a' mi atyánkfiának." Most leülésre asztalhoz szóllittatnak, hol ujra az alkudozás ollyformán történik, hogy a' kért pénzmennyiséget a' legény, 's ennek szüleitől vett fölhatalmazásuknál fogva a' kérők be nem igérik, 's az asztaltól fölkelvén még egyszer megbizóikhoz visszatérnek, kitudandók ezeknek valódi szándékát. Harmadszor menvén a' leány szüleinek házához, az egyik kérő ismét középen megállva ekképen szóll: Harmadszor is követek vagyunk a' mi atyánkfiától ez érdemes szüzhöz. Valamint a' Noe bárkájából kieresztett galamb örvendetes hirt vitt: a' mi vőlegényünk is örömet várna, e' szüznek szép ajándékát: lobogós selyem keszkenőt (kendőt), aranynyal felékesitett bokrétát. Istennek rendeléséből és az anyaszentegyháznak régi szent szokása szerint általunk kéreti harmadszor hitesül. Ez szava és mondása a' mi atyánkfiának." — Erre a' megkértt szüz a' vőlegény képét viselő kérőknek kezet ad (kéz fogó). Miután ismét az asztal körül települtek, 's a' pénzmennyiség (mintegy 100—200 pgő forint) a' vőlegény és ennek szüléi meghatalmazásából beigértetett, az asztalra sültt és kancsó hozatik, 's mielőtt a' falatozás és hörpöngetés után eltávoznának, mindegyik kérő megajándékoztatik fejérkendővel, süvegeik pedig piros szalagbokros rozmarinággal fölékesittetnek. Ezek most az utszán végig, a' menyasszonytól a' vőlegény kalapjára tüzendő rozmarinágra kötözött szalagbokrétát, három négy, néha még több, selyem kendőt vive, a' vőlegényi házhoz ujongatások, 's a' legény barátitól tett, de már most megyeszerte tilos lődözések köztt

visszatérnek. A' háromszori kihirdetés ideje alatt nehányszor a' vőlegény mátkáját meglátogatja, 's neki ajándékot, egy kétforintost, vagy nehány pengő forintot ad. (Paraphernum)

(Vége következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Dunánk jege hosszas zajgás után 17-kén viradóra csaknugyan megállott; de szakadással, mint véleménycsatászaink; mert a' börzeépületen alul a' duna közepe mentt a' jégpánczéltól. — Most jö egy nagy ujság: Döbler a' bűvész feb. 15-én Pestre jö, hogy Pest szépeit is megbüvölje bokréta tskáival, és mutatványait — mint bizonyost állithatjuk — magyar szinpadunkon adandja.

KÜLÖNFÉLE.

A' zsebelők.

(Árnyékrajz a' parisi népéletből.)

A' sok rend mellett van még egy Parisban, melly érdemeit a' többiként nem kürtöli, diszjeleket nem mutathat, hanem felül-emelkedve minden hiú csillogáson és a' nagy tömeg magasztalgatásin, inkább zajtalan munkakör, félrevonult érdemben gyönyörködik! Ez a' kalandorok rende.

Azt hallám, hogy több mint 10.000 illy finom zsebelő él Parisban fényesen a' nélkül, hogy egyéb keresetök vagy csak egy fillér jövedelmök is volna. Cabrioletjeik, lovaik, livreés-cselédségök, hölgyeik vannak; és — honnan kerül-ki mind erre a' költség? A' banquierok és miniszterek hôteljeikből.

Barátommal, ki azt állitá, miképp' e' kalandorok közül Rotschild és Chateaubriand ünnepein több volt ötvennél jelen, ki megigérte, hogy még ma fog nehányat ez urak közül különféle alakban megmutatni, a' városba indultunk.

Első utunk egy templomba vitt; a' templom hajójában szerte térdelő buzgólkodókat pillantánk-meg

„Nézze ön — sugá barátom fülembe — éppen ott térdepel egyik a' szószék alatt.“

Milly buzgón, milly töredelmesen pillantgat ég felé, Szemei csak az oltárt látják, fulei csak a' kegyes adományt begyüjtő sekrestyésnek lépteit hallják. Buzgólkodónk nehány pénzdarabot csördit-meg zsebében, kulcsoltt kezét a' tölt perzselybe sülyeszti, 's adományát néma áhitattal bocsátja bele; feláll, más kápolnába megy, hol ujan misét hallgat, 's ujan áldozik.

Nemde követésre méltó életmód? Vegyetek példát róla! De tudjátok-e, hogy e' tiszteletgerjesztő tekintetü férfiú, ez ajtatosságban felolvadt lény, sem több sem kevesebb egy iparvitéznél.

„Ezen ember soha sem reggelizik, mielőtt legalább öt hat misét nem hallgatott. — Az elébe nyujtott perzselybe fél aranyat vet, de helyette egy egészet csen-ki abból.“

Mielőtt a' nap délpontra érne, ebédje felől már biztositva van.“

Változtassuk-meg a' szin helyét. Este van. Barátommmal egy fényes szalónba thé dansantra mentünk; lábaink becses szőnyegekre tapodtak; környezetünket gyémántban tündöklő hölgyek, gomblyukaikban vörös szalagot vi-

selő ékes uracsok tevék. A' társalgás vidám, fesztelen és szellemdús volt. A' játék, mulatság nem nyereményvágyból — a' táncz, vidámság nem fondorkodás szövése kedveért folyt.

De honnan egyszerre e' lárma ezen mivelt körben? Sértő czimekkel halmozzák egymást, minők csak a' nép sepredéke szájából hallhatók. A' hangosan vitázók egyike hirtelen eltün. A' hátra maradttaktól következőt hallhatni: „No's, no's, mennyit nyertél barátom?“ — „Csak 150 napoleond'or-t!“ — „Milly ügyetlenség! hol találkoztok?“ — „A' boulogne-i erdőben. — Pállal már beszéltem; ő fog bajsegéde lenni. Tudod, nekem gyors kezem van: előbb velem kell kezdenie, 's az után“ — „Értelek — itt 25 napoleond'or van; 's Pál?“ — „Ugyan annyit fog kapni“ — „Tehát holnap!“ — Ezen szavakkal eltünt e' botránkoztató jelenet becsületes tanúja a' társaságból. Barátom egy mellettünk elhaladott 's ékesen öltözött fiatal emberre figyelmeztetett.

„Nagyon csalódnám, ha ez uracs, ki divatos köntösét jó barátjától, egy szabótól, kölcsönzé, ama gazemberekkel egy gyékényen nem árulna.“

‚Ha ez igaz — válaszolék — meg kellene inteni ama csinos hölgyet, kinek füleibe, mint látszik, hizelgéseket sugdoz.‘

„Hagyja ön; azon fiatal hölgy, ki önnek annyira szivén fekszik, egy kapitán özvegye, kit ez minden táborozásában követett; az ezrednél leányasszonynak czimezték a' nélkül, hogy férje ezért legkisebbet is nehezteltt volna Minden szó, mellyet ön ez erény bajnoknéjára vesztegetne, falra hányt borsó lenne. Férje meghalt, 's ő most nagynénje, amaz öreg matrona kiséretében terjesztgeti itt hálóját, ha valamelly tapasztalatlan ifjú bele akadna Ő is tagja a' zsebelő rendnek!“

„Apropos, látja ön ama termetes, sárga képü és sebhelyes homlokú urat? — Ezt Durand-nak hivják 's Barcellonában zsibáros volt. Ama seb, mellynek helye homlokán látható, egy elbukásnak következménye volt. Egy napon következő irattal egy csomót kap:

‚Uram! Számtalan érdemének, mellyeket a' spanyol háború alatt 's különösen Figuerras előtt tüntetett-ki, tekintetéből, ő fölsége a' király önt a' becsületrend jelével tisztelé-meg. A' hadminister‘

„A' patenst minden gondolkozás nélkül elfogadta, 's a' derék Durand, a' zsibáros földije, ki a' visszavonulás alkalmával csatatéren maradt, 's kinek e' megtiszteltetés szánva volt, nem léphet-fel többé a' családd ellen tanúként.

De menjün, haza; most már ismeri ön a' kalandorok rendét is.“

RÖJTÖKI

Hindu szemfényvesztők. Még mind bámulva álltunk, 's nem tudánk megválni e' szent helytől — igy ir egy utazó a' mahabalipurami templomról — melly mélyebben véste sziveinkbe a' sanskrit vallás titkait, mint az első hindu látnok. Ekkor egy csapat kóborló szemfényvesztő 's kolduló Fakir lépett elő a falak mellől. Sokat hallottam már ez emberek ügyessége 's a' nekik tulajdonitott büveröről; igy, mint gondolni lehetett, két kezzel kaptam az alkalmon, a' dolog valóságáról meggyőződhetni Kérésünk azonnal meghallgattaték, s ollyasmit láttunk, mi a' szemfényvesztés évkönyveiben még eddig hallatlan.

Egy termetes, vad tekintetü férfiú lépett elönkbe; balján vékony risszalmából, ritkán fonott kosarat, 's jobbjában varázs jelekkel festett botot tartva; melylyel egy több lábnyi általzatú kört vont, hova a' belépés mindennek ti-

lalmaztaték. E' több helyen átlyuggatott kosár alá', mellyet megtekintés végett előbb kezünkbe ada, egy körülbelül 8 éves gyermeket bujtatott, egy kedves, érdekes ártatlan leánykát, kinek arányos termete's ruganyos tagjai egy Cherubnak szolgálhatának mintaul, kinek szine alig volt barnább a' déli franczia országbeli hölgyekéinél! — A' kosár alá zárt kisdedhez boszús arczczal több kérdést intézett a' férjfiú, mellyekre az rögtön 's reszkető hangon felelt. Az egész dolog alig történt másfél ölnyire tőlem, 's bizton leheték, hogy csalárdságnak helye nincs; így békétlenül vártam a' dolog végét.

Igy beszélgetének egy ideig; a' férjfiú hevesebb 's békétlenebb lön; szemei vadul forogtak; arczvonalait a' düh elfintoritá; szája tajtékzott. A' leányka aggodalmasabban rimánkodott; a' kegyetlen apa halállal fenyegete őt. Egész jelenetben borzasztólag csalóka valóság fekvék; hátunk felborsózott. Hosszas szünetekben még folyvást hallók a' gyermeknek kegyelemért esengését: — de az apa fegyvert ragadott, 's egy örjöngönek legiszonytatóbb tekintetével lábát a' gyenge kosárnak feszitvén, azt több helyen átszurdalá A' leányka kiáltása, nyögései, halálos hörgése — mind olly természetes és megrázó volt, hogy a' rémület miatt meredve ülék Első gondolatom a' gyilkosra rohanni 's őt földre teritni akarás volt; de ő fegyverkezve vala, 's én nem. Néma kétségbeeséssel néztem utitársaimra; ők is halványok 's látszólag megindulva voltak, mint én. A' vér patakban omlott elő, 's a' kosár erőszakosan emelkedett-fel a' leányka vonaglásai miatt. A' halál-hörgés lassudan elhalt, az utósó görcsös nyögést, a' végső mély lélekzést vélők hallani, melly az ártatlan léleknek porhüvelyétől elválását 's égbe költözését jelenté; a' hindu vallásnak egy uj áldozata vérzett-el.

De mennyire bámultunk, midőn a szemfényvesztő néhány érthetlen szó mormolása után a' kosarat fölemelé, 's alatta sem eleven, sem holt gyermeket nem láttunk; szóval ki nem fejezhető! A' hely szinén ugyan látszottak vérnyomok, de halandó tetem nem mutatkozék szemeinknek. És im, a' kis leányka vidámon szökelt-elő a' sokaság közül, 's mosolygva gyüjté össze az ezüst pénz-darabokat, mellyeket könnyült szivvel nyujtánk neki.

Az óra és szív. Valaki felszámolá, hogy az óra 17.160-szor kettyen egy óra, igy 411.840-szer egy nap's 150.424.560-szor egy év alatt. A szív el'enben csak 5.000-szer dobban egy óra, 120.000-szer egy nap's 48.830.000-szer egy év alatt.

Uj párviadal-törvény Északamerikában. Hogy a' legszigorúbb felügyelés mellett is elharapózó párvivásnak véget vessenek az északamerikaiak; törvényül hozták, hogy a' kihivó fél, a' kihivott helyett, a' bakóval és ennek segédeivel lövöldözzön, 's hogy a' bakónak mind addig joga van tüzelni, mig a' kihivó sebet nem kap. Ez időtől fogva senki nem viv párbajt.

Figyelmeztetés Regélőnk számaiból ez év elejétől fogva kijött teljes példanyokat még meg lehet rendelni, mire e' lapok t. cz. pártfogóit, kik az előfizetéssel megkéstek, figyelmeztetni kötelességünknek tartjuk.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-diksz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

8.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap január 26kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Rábaköz 's népe szokásai és divatjainak ismertetése.

(*Vége.*)

Eljő ez alatt az esketés ideje, mi rendszerint a' vasárnap bevégzett háromszori hirdetés után, kedden reggel, a' templomban szokott megtörténni, mindenképp' hozzá készülttten megjelenvén ott a' jegyesek, 's a' vőlegény részéről a' vőfény (néha kettő: kis és nagy vőfény; szintén nyoszoló lány is kettő), nyoszoló asszony, kit a' vőlegény fiatalabb nőrokonai közül választ — a' menyasszonyéról a' nyoszoló lány — 's mindkettejök részéről a' tanúk, vagy násznagyok (kérők) 's egy két rokon, honnan azután visszatér mind két fél övéihez. Délest az öröm-, vagy is vőlegényi házhoz mindünnen összesereglenek a' már harmad nappal előbb, 's folytonosan három izben meghivott vendégek, kik ide előre elküldék ajándékaikat: leöltt baromfiakat, pereczet, kalácsot 's a' t. A' menyasszonyi házhoz is ez alatt, de kisebb számmal, 's csak egyszer hivatva megjelenik a' közel rokonság. Majd este felé, vagy éppen este, de nem olly későn, hogy a' keleti parabolában előforduló, a' vőlegényre várakozó szüzek, 's lámpáikként elaludnának a' menyasszony barátnéi, a' vőlegényi háztól kiindul egy ünnepélyes menet, a' menyasszonyt ide átvezetendő.

„Qui rapis teneram ad virum
Virginem o Hymenaee Hymen
Hymen o Hymenaee!
. . . . . laetus huc,
Huc veni . . . . . CATULL.

A' menetet a' két násznagy, kezökben pálczával, 's csutorával (kulacscsal) és nadrágjok zsebéből kilógó fejér kendővel, 's telent ugy, mint föntebb leirók, öltözve, vezeti; utánuk egy lányrokonával a' vőlegény, majd a' vőfény; a' többi fiatalság, többen kezükben teli palaczkot vivén, hátrább az öregek, nők és férfiak párosan, végül a' barna kar mennek hangászat és ujongatások kö-

zött. A' menyasszonyi házhoz megérkezvén, ezen egész menet az udvaron a' szoba ajtó előtt megáll, hova már előre bementek: a' kiadó, nyoszoló leányok, a' menyasszony, 's ennek néhány rokonai. Itt az egyik kérő ismét szót emel, 's koczogván, a' zárt vagy kissé nyitott ajtón belül álló kiadóhoz e' szavakat intézi: „van-e e' háznak ura, vagy kiadó gazdája?“ — Nyertt felelet után igy folytatja: „Fris emlékezetben legyen kiadó gazda uram! hogy ez és ez esztendő (itt az évszámot megemliti) hava- 's napján megtiszteltük ezen érdemes szüzet, u. m. N. N-t., megkérette a' mi becsületes legényünk, el is jegyezte magának házastársul, 's ugyan az nap, mint a' szent házasság első zsengéjét kezök alól kezünk alá vettük, 's e' tisztességes jegygyel mind e' mai napig megnyugodtunk; de mivel ezen utósó napok elérkeztek, tehát kezök alól kezünk alá méltóztassanak adni kiadó gazda uram!“ — Erre a' kiadó őket mintegy megtréfálni akarván olly forma választ ad, mintha ezek megtévedve éppen nem annak helyén kereskednének, hogy éppen nem ide kell vala fáradniok az emlitett szüzért; mert az nincsen náluk. De miután ezek igaz és helyes járatuknak bebizonyitására több e' lépésöket megelőzött jelekre, körülményekre, most is a' háznál pusztitó sütésre, főzésre 's a' t. hivatkoztak volna, a' kiadó, mintha már nem birná keresetük iránt tett állitásukat megczáfolni, azzal törekszik őket ámitani, hogy a' szobaajtót félig benyitva, előttük a' szobában levő lánykák közül kettőt hármat megpörgettet, vagy fejöket kendővel leboritván az ajtón hozzájuk kibocsát, kérdezősködve, ha ez volna-e hát az, kit keresnek — mire ezek folyvást nemlegesen felelnek; de végre, a' néha igen hosszú, 's izetlen elménczkedés után magát, az ekkédig szemelől félre állott menyasszonyt nekik megmutatja, vagy hozzájok az ajtón kibocsátja. Azonban ők még ekkor sem eresztetnek a' szobába; a' kiadó 's násznagyok közt uj vita támad. A' kiadó t. i. kérdezi őket, hogy miután fellelék a' keresett szüzet, mit hoztak annak számára. Mire a' kérők ujlag elmészkedve, elménczségök a' régi szent történetek határain belül mozogván válaszolnak; p. o. aranypereczet (Ohrengehänge, und Armbänder) mint Eliezer (Damascus Eliezer, ki Abrahám sáfára volt, 's ki némellyektől Damascus város alapitójának tartatik) Rebeccának, Bathuel leányának. De a' kiadó ez arany pereczczel csak ugy elégszik-meg, ha az irott hitpénz iránt szólló levelet (Móring-levelet) neki minden külformalitással fölruházottan átadják, szoros megvizsgálat után a' menyasszony szüléinél eltétetendőt. Ezután kitáratik az ajtó, az egész karavan a' szobába tódul, hol némellyek a' teritett, sülttel 's palaczkokkal rakott asztal körül foglalnak helyet, mások a' szoba közepén

tánczot járnak. Itt szinte egy órafolyásig tart a' mulatság, mi közben a' vőlegénynyel érkezett minden vendég a' menyasszony, a' vőfény pedig különösen a' nyoszoló lány által megbokrétáztatik, piros szalagbokros rozmarin-ággal fővege fölékesittetik. A' karavan után kevéssel később érkezett kocsira fölrakatik e' közben a' menyasszonynak ruhájával tömött ládája 's ágyi ruhája (három négy párna, dunna, 's több vánkos), mit mindig a' vőfény 's nyoszoló asszony tréfás, leszólló 's viszontagosan fölbecsülő alkudozás után, csekélyke áron, vesznek-át az ugynevezett fonóktól (a' menyasszony nőrokonaitól), kik e' ruhaneműek átadására a' házi gazdától megbizattak. Végre keservesen elbucsúztatja az egyik násznagy a' menyasszonyt szüléitől 's leánytársaitól, mire mindenfelől megered a' könyzápor; majd felszóllitván a' menyasszony rokonait, hogy többen velök tartsanak, a' vőlegényi házhoz vissza indulnak, elől menvén a' násznagyok a' jöttükkor leirtt módon; utánuk a' vőlegény; balján a' nyoszolóleánynyal, a' vőfény a' menyasszonynyal, majd a' többi fiatalság párosan, hátul az öregek, legvégül a' barna hangászcsoport. Kevéssel ezután kiindul az udvarról a' menyasszony podgyászával rakott kocsi, ugynevezett siratóban, vagy is hangászat nélküli mulatságban, oda hagyván a' menyasszony szüléit, rokonait.

Megérkezvén az örömzajos menet a' vőlegényi házhoz, legottan a' már tova volta alatt fölteritett asztalokhoz letelepszik, elől a' násznagyok, a' vőlegény és menyasszony, nyoszolólány, nyoszolóasszony, majd kor 's tekintet szerint a' többiek, nők és férfiak vegyest. Ekkor a' vőfény a' régi lőcsei formára készült kalendariomokból, vagy egy sarokban ülő banya-bibliopolától megvásárlott nyomtatványból jól betanult vőfényi kötelességét teljesitendő verses mondásokban kijelenti, miképen a' házi gazda szép vendégeinek igen örül, 's miképen neki, vőfélének (vőfényének), megparancsolta, hogy hozna ételt; — melly mondását végezvén legénytársaival a' konyhára fordul, 's fölhozza a' füstölgő levest, 's igy sorban a' többi étkeket ő maga mindig az első, segédei a' a' többi asztalra; minden étek felhozásakor, valamint a' bor fölvitelekor is, mire kün egy rokon ügyel, más és más verses mondásokban tevén kinálgatását a' vendégeknek. A' hegedűnek és sarkantyúnak pengése nem szün-meg az egész lakozás alatt; mert folyvást egy két legényt, közben közben a' vőfélt és segédeit is pörögve láthatni a' szoba egyik szögébe tolt hangászkar előtt. Az ételfogások száma néha tizenhatot is meghalad. Leves rendszerint kétféle: marha- és tyuk-husból; ez mindig riskásával szokott föladatni; a' szőlős és czukros kásának sem szabad elmaradnia; legu-

tólszor a' sülttek (két három féle) tétetnek-föl, mellyekkel együtt perecz és kalács szokott bőven fölvitetni az asztalokra. Evés közben igen gyakran megéltetik a' vendégek az ujházasokat, az örömapát, anyát, 's egyebeket. Miután a' vendégek, mintegy esti tiz óra tájban végeztek evésükkel, ujra előlép a' bohóskodó vőfény azon uj hirrel, miszerint rájok nagy szerencsétlenség következett; mert a' muzsikusok hegedüje összetöredezett, 's hogy ezek azt összeenyvezhessék, ha valakinek táncz volna kedvében, tekintene erszényébe. Erre egy ezüst huszast tevén tányérra, azon fölszóllitással, hogy párositsák-meg, körüljár, a' vendégektől pénzt szedvén a' muzsikusok részére. Hasonlag szerencsétlenséget hirdetve, miszerint a' szakácsné kün a' kása kevergetésénél kezét megégette volna, a' kivántató tapasznak (flastromnak) budáróli meghozatása végett, ennek számára adakozásra szóllitja a' vendégeket; mire a' szakácsné sérvét szinelve, karját egy kendővel áttekerten vaskanállal körüljár. De ez inkább tréfa kedveért történik, semmint egyéb tekintetből; mert a' hangászok bő aratása később következik-el reggel felé, 's leginkább másnap a' korcsmán tartandó sok tusozásnál. Megtörténvén a' vőfénynek e' két rendbeli tréfája is, ő maga, segédtársai, és a' hangászok kimennek a' konyhára, vagy más szobába, hol számukra tálaltatott, megszóllitván az asztaloktól már kiszállongni kezdő vendégeket, hogy azalatt, mig ők 's a' muzsikusok kün falatozandnának, éljenek, 's mulassák magukat angyali muzsikával (énekkel); vagy kinek ez nem tetszenék, huzogassa nyirettyűként a' vastag mestergerendán egyik fügerendát. Mig tehát a' hangászok vacsorálnak, addig énektől harsog a' szoba, 's a' hátulsó asztalok onnét kihordatnak, hogy a' tánczra téresb hely legyen, egyedül az első asztal maradván helyén, 's rakottan kalács és pereczekkel, tele kancsókkal, poharakkal. Ez alatt osztja-ki az egyik násznagy a' menyasszony ajándékát (20—30 darab fejér kendőt) az uj atyafiságnak, sógoroknak, kik neki viszont tányérra rakott huszasokkal kedveskednek.

Megjön azonban rövid idő mulva a' dévaj vőfény hangászaival egyetemben, 's most legelőször a' szobát, a' tánczos lábaknak netalán akadékul földön heverő csontokat, kisöpörgeti; mert nem ritka eset, hogy e' vagy ama vendég asztal alá hányja azokat, máskori szokása szerint, midőn honn asztalnál ültekor hiv ebei körülállták, mint Scott Walternál Ivanhoeban du Bois Guilbert Brian, 's a' priorral vacsoráltakor a' szász Cedricet. Most megzendül a' hegedű, 's megtörténik a' becsülettáncz (Ehrentanz). A' vőfény a' menyasszonyt, nyoszolóleányt és asszonyt egymás után, mindegyiket háromszor a' szoba közepén megpörgeti, 's először a' menyasszonyt a' vőlegény-

nek, azután a' nyoszolókat a' násznagyoknak átadja, mindenik megpördités után őket mégkérdve „ismeri-e vőlegény, vagy násznagy uram e' tisztességes személyt?“ — csak harmadszori pördités és kérdése után hagyván a' tánczosné kezét tánczosáéban. Ekkor az emlitett tánczospárok, kikhez csatlakozik a' vőfény is, tánczba ugranak, 's eljárják röviden a' hármas tánczot, mikor azután körbe lép minden tánczolni akaró, inait reggelig fárasztandó. Az örömanyát sem szabad tánczolatlan hagyni. Meg kell itt azt is jegyeznünk, hogy ez egy becsülettánczon kivül az egész lakodalmi mulatságban a' vőlegény a' nyoszolólánynyal tánczol, a' menyasszonyt folyvást a' vőfény hordozgatja. Éjfél tájban a' körből mind kiállnak a' tánczosok, mert most ünnepélyesen házassági ágyába fog vezettetni, a' menyasszony:

„Claustra pandite januae,
Virgo adest; viden' ut faces
Splendidas quatiunt comas.

. . . . . .

Prodeas nova nupta.“ CATULL.

Ez ágybavezetési szertartás igy történik meg. A' násznagy egy három részre vágott gyertya darabkáinak végeit meggyujtván, azokat balkeze ujjai közé szoritja, jobbjával a' menyasszonyt kézen fogja, 's miután ennek ruháihoz, kezéhez fogództak a' nyoszolólány, nyoszolóasszony, vőfény 's több lányka, és a' muzsikai tapra (tact) a' szoba közepén többször körben vonódtak volna, egyszerre villámsebesen a' szobából a' kamrába, a' menyasszony minden magával hozott ágyi ruhájából vetett nyoszolyához, mellybe már a' vőlegény befeküdt, a' menyasszonyt kiragadják, hol először a' násznagy az égő gyertyadarabkákat ujjai közül földre vetve, 's megtapodva eloltja — majd a' nyoszoló-asszony vetköztetni kezdi a' menyasszonyt, a' vőfény pedig kioldja hajából a' szalagokat, ezeket fővegén viselendő; minek végeztével magukra hagyván az uj házasokat, vissza sietnek az örömtanyára, a' tánczdobogásoktól 's muzsikától harsogó szobába, hol azután a' mulatság jó reggel felé eltart, a' vendégek koronként énekléssel 's tréfás játékokkal mulatván magukat. Reggel felé a' korosabb férfiak 's nőemberek mindnyájan rövid nyugalomra hazamennek, egyedül a' nyugtalan legénység marad-fön nap feljötteig dőzsölve.

Korán reggel ismét a' vőfénynek jut eszébe a' bohóskodás. Ő t. i. legénytársaival czimbalom mellett az asztalon hortyogó barnákat fölrázván, vélük a' háló kamra elébe megy, 's az ott édes álmokat élvező uj házas párt szép zenével, mint ők mondani szokták, fölregöli (regényesen fölkölti), ritkábban egy sipos vagy trombi-

tásnak harsogó hangjával fölkürtölteti. Ezután belép a' nyoszoló asszony a' kamrába, 's a' menyasszonyt fölöltözteti; fölköti főkötőjét, ki azután igy felkészültten legelőször is egy, az atyai háztól magával hozott kalácsot 's abroszt visz a' szobába, hol ezt asztalra teritvén, a' kalácsot reá helyzi, miközben a' legénységtől ártatlan tréfákkal fogadtatik. De már ekkor szertebolyg a' faluban is egy két legénycsoport, a' reggel felé rövid nyugalomra hazatért, 's még heverésző vendégeket lánczra füző, 's az örömházhoz kötözve öszszehordó, ha csak ezek magukat egy két itsze árrán meg nem váltják. Majd, miután a' vendégek az örömházhoz ujra összeszállongtak, hozzá látnak a' jó villás reggelihez (Gabelfrühstück), a' menyasszony fölöltöztetik menyekzős ruhájába, feje fedéllel borittatik; egy ünnepélyes menetben, a' menyasszony most is a' vőfény balján menvén, a' templomba indulnak, hol egyházi szertartással beártatik (beavattatik) a' menyasszony. Isteni szolgálat után a' lelkész háza előtt eljárják a' hármas tánczot, honnan azután a' korcsmába mennek, ott tánczmulatságban töltendők az egész napot, 's hova, vagy néhol a' vőlegényi házhoz, a' vendégek maguk hordatják össze délben az ebédet, 's önköltségükön mulatnak. Későn este onnan rendszerint eloszlik a' társaság, 's csak ritkán adatik a' vőlegényi haznál a' második vacsora, kivevén talán az uj házasnak legénybarátait (vőfényt 's többi legénytársát), kiknek számára még is készittetik. Kiment náluk divatból azon szokás is, miszerint a' korcsmában mulatozás alatt némellyek saját vagy barátaik házához szoktak menni t i k v e r ő r e, mikor azután nagyobb pusztitás történt a' baromfiban, mint midőn gerény lopódzik az ólakba. Az ekkor agyonvertt baromfiból 's egyéb darabokból készültt ebédre meghivta most egyik, majd másik vendég a' társaságot, 's ez igy tartott néha több napon által, mig végre bele fáradva a' sok dorbézolásba, szerte oszlottak.

E' leirtt módon megy véghez a' menyekző akkor is, ha a' menyasszony más faluból hozatik: lobogós kendőkkel felczifrázott négylovas kocsikon menvén oda 's vissza a' vendégek. Ez esetben a' h á z t ü z n é z é s n e k nem szabad elmaradni. A' soromzó pénz, mit terjedelmesebben leirtunk a' moson vidéki pórok menyegzőjeinél, kevés helyen van szokásban; minthogy ez is, valamint a' lődözés, megye-szerte tilalmaztatik. E' helyett inkább azon szokás kapott itt ott lábra, miszerint, ha egy leány kivitetik a' faluból, a' legénység seregesen a' kiviendő leány szüléinek házához csődül, 's kárpótlásul, hogy elviszik egyik jó tánczosnéjokat, nekik a' hármas tánczot eljárni megengedtetik.

Még azt jegyezzük itt meg, hogy a' menyasszony rokonsága menyekző után egyik ünnep vagy vasárnapon kállátóba (kárlátóba) szokott menni az uj sógorhoz.

„Lusimus satis . . . at boni
Coniuges bene vivite.“ F.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Dunánk jege jan. 22-dikén délutáni negyedfél órakor a' csaknem két napig tartott esözés, Duna-áradás, lágy idő 's nagy északi szél következtében megindult; 23-án reggel egy óranegyeddel kilencz előtt a' parti 's felső vidéki jég is a' nagy széltől hajtatva nyomult lefelé. — Halljuk, hogy Reichel ur, a' milanoi scala-szinház első basso cantantéja, miután a' pesti német szinpadon elvégzendi vendégszerepeit, magyar szinpadunkon is fellép egy pár operában. Ezen rendkivül mély hangú bassista-művész, kit a' Pestiek már hét év előtt csudáltak a' német szinpadon, magyarul is beszél. Ő t. i. Buda mellett Boros Jenön született hazánkfija. Milly nyereség lenne ismét magyar operánkra nézve, ha öt magunknál tarthatnók, 's mellé Vurdát is megszerezhetnök!

KÜLÖNFÉLE.

Farsangi fánkok soproni lisztből.

1) ‚Nem méltóztatik tudni, kitől van azon zongora, mellyen a' nagy művész játszik?‘ — „Nem szolgálhatok mestere nevével, csak azt tudom, hogy egy Gróf munkája“ — lön a' felelet. (NB. Graf Konrád készité Bécsben ama fortepianót, mellyen Liszt ur Pesten játszott.)

2) ‚Mellyik már most az a' nagy hirü Liszt, fiam? hiszen heten is játszanak egy csoportban!‘ — „Biz' én azt nem tudom, édes apám; de ugy vélem, azon torzon- borz bajuszú lesz ő amott a' szélen; mert magyar nemes ember (ezt még honn olvastam hirlapunkban) de Köpcsény et Jánosháza, 's hogy táblabiró, az magától is érthető“

3) Soha sem voltak dámáink (jegyzé-meg egy több pusztát haszonbérlő uracs) jobb gazdasszonyok, mint éppen ez időben! Nincs azon nap, óra, talán percz, hogy az első fő rendü nő ajkán többször meg nem fordulna a' sima finom franczia izletü — Liszt.

4) ‚Mit csinálsz asszony? Mért lisztezed-be drága butoraidat?‘ — „Nem értesz te ahhoz férj! Nem hallád-e, hogy most az első szalónok tele vannak Liszt-tel“

5) ‚Ugyan jó molnárok lakják azt a' franczia országot, hogy gabnánkat igy meg tudák őrleni! Mit gondol fiscalis ur?‘ — „Igen ám Spectabilis, de még dicséretesb, hogy Lisztünket el nem cserélték, mint nálunk szokás. — Korpánk elég van!“

6) ‚Azt trombitálták ujságaink, hogy valódi éldelet ezen nemes vérből származott hazánkfiát hallani. Én öt ma teljes két óráig olly meredten hallgattam, hogy a' közben, szokásom ellen mondom, bajuszom' sem pödrém; de négy szem között, kedves doctor ur, megvallom, én még éhesebb valék utá-

na, mint elötte.' — „He, he! táblabiró ur, e' mennyei hangok nem minden embernek tápláló éldelet. A' taplóhoz tüzkö, aczél is kell, hogy szikrát fogjon "

7) ‚Én még mindig hallom Liszt-et zongorázni; olly hatása volt szép játékának reám! kegyed nem?' — „Én nem hallom, de érzem!" felelt a' másik, zsebébe nyulva. . . . ghy.

Napoleon mint jósló. Egy csata elötti alkonyon az örszemeket vizsgálván Napoleon, egy csapat bozontos bajuszú harcznokhoz közeledett, kiknek közepette egy öszbe borult bajnok egyik ujonczuak tolla alá levelet mondott. „A' császár jö" hangzék körüskörül. ‚Mi bajom nekem azzal?—mond az ösz medve dünnyögve. — A' császár nem ellenzi azt, hogy csata elötti napon valaki anyjához irjon: mert jól tudja, hogy a' következö napot nem mindenki látja leáldozni; nemde Sire, ön nem neheztel azért?' — „„Helyesen Trubert, dictáld csak leveledet."" — ‚Értem. Irj ujoncz! de azt mondom, a' felkiáltó jeleket ne kiméld, mert azok legtöbb hatást tesznek, mint a' bombák; irj: Mama, — három felkiáltó jel. — Mama, holnap csatába megyünk, ott fognak ám keményen füteni — tizenkét felkiáltó jel. — Az annyi csatát nyert kis káplár, szürke öltönyében, maga is jelen lesz. Mi több dicsöséget vivunk-ki neki, mint mennyit elbirhat, 's ö neveinket a' napiparancsba iktatandja; mert én elhatároztam, hogy uj barátom, Trubert, segedelmével (ki több töltést lödözött-el, mint czukros mandolát nyeltem-le) az ellenségtöl egy zászlót ragadjak-el. De ha szándékom kivitele elött valamelly gömb elölne, azon 36 frankot, melly most zsebemben van, Trubertnek hagyom, hogy az ön és én egésségemért, 's a' mi nagy Napoleonunk, a' francziák elsö császárja, a' rajnai szövetség protectora, a' svaiczi szövetség védelmezöjeért 's a't. ihassék.' És most csinálj három egész sor felkiáltó jelet.'

A' levél dictálását Napoleon végzé-be.

U. I A' levelet tegnap nem küldhetém-el; mert a' nagy táborból senki sem akart távozni. Most tehát tudósitom önt édes anyám, hogy a' csatában vitézül vivtunk, hogy vállamat egy gömb érinté, hogy azon 36 frank, melly zsebemben volt, egy gömböt tartóztatott-fel, hogy szünetlen Trubert oldalánál harczoltam, hogy ez a' becsületrend szalagát nyerte; a' császár jól tudá, miképp' ezt valóban meg is érdemlé. Mi engem illet — itt a' császár természetesen „„Quant à moi-t dictált."" — ‚Engedelmével Sire: tant qu' à moi-nak kell lenni.' — „„Ugy hiszem, tévedsz."" — ‚Sire, én értem nyelvemet, pajtásaimat is tanitom rá.' — „„Legyen tehát: tant qu' à moi." — ‚Igy van helyén' — dörmögé magában Trubert. — A' császár jónak látta, engem káplárrá nevezni. Holtig szeretö fija: Márton. — ‚Számot tartunk igéretére — monda Trubert.' — „„'S mi a' tiedre — válaszolt Napoleon."" — „„Éljen a' császár"""" kiáltá az ör. — A' csata végbe ment, 's minden ugy történt, mint Napoleon megjóslá.

Rendjeles iró. Dumas Sándor, a' müveiböl nálunk is ismertt franczia iró, jelenleg legtöbb rendkereszttel bir a' franczia irók közt. Ugyan is nem régiben tiszteltetett-meg az orosz Wladimir-renddel; 's már elöbb birta 1) a' juliusi keresztet; — 2) a becsületrend keresztjét; — 3) a' belga keresztet; — 4) az Izabella-keresztet; — 5) az arany sarkantyú-rendjelt; — 6) a' bajor keresztet; 's végre 7) a' portugalli Krisztus-rendjel keresztjét.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

9.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön január 30kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Nő- és férjszeszély.

(Novella.)

I.

Na már ugy csak az tehet, ki igen mélyen alszik. Feje, pamlagpárnák közé merülve, ajkai nyitvák, arcza kipirult, fedetlen nyaka a' fuladásig hátrafeszülve, 's horkolása olly iszonyú, hogy halottakat kürtölhetne vele feltámadás napján.

‚Valóban szendereg — mondá magának a' fejénél ülő hölgy, elvetve kötését kezéből — a' pezsgő illatja szörnyen tolódik szájából; egy hamar bizonyosan nem fog ébredni.' — És leoldá piros mellszalagját, 's felnyitván az utszaablakot, szines jelét az enyelgő szélbe függeszté. Azután keresztül kasul járta a' szobát; talán nem is léptein járt esze; 's élénk szemeit aránylag osztá-meg a' pamlag-hős és ablak között, mintha védené az alvó álmait, 's valakit várna az utszáról.

Egyszerre ebnyihogás támadt az udvar felől, mint falun szokott, ha ismerős közeledik a' házhoz. A' hölgy fülig pirula, 's örömteljes arcza olly szépen felderült. A' pamlag embere pedig csendessé lön, mintha horkolását mélyebb álom lepte volna-el, 's redőteljes homloka olly haragosan elkomorult..... ‚Most alszik már amugy, teljes lelkéből!' — gondolá a' hölgyecske, 's fényellenzéket tön a' pamlag végéhez, hogy ne süssön nap a' kedves szemébe.

Azonban az ajtó megnyilék, 's belépett Kelendi Ákos, izmos ép fiú, a' házi ur birtok- és koczkatársa, 's tiszta jó barátok, mint egymást bor- és vadászatközben nevezni szerették. Most azonban aligha barátságos szeszély üzte a' házhoz; mert igen halkan nyomá-be maga után a' kilincset, 's az alvó barát mögött bővérű karjaiba ölelte a' házi nőt..... Na, az még mit sem tenne; mert ha a' férj alhatik, miért aggódnék neje tetteiről? 's különben is, őrködhetik-e valaki álmában, saját jogai felett? de a' hölgyecske, a'

kis csintalan, gunyolni is szerette a' legbecsületesb embert, ki után főkötőt, kéjt, és nyugalmas életet örökölt... Hja! bizony már az csak ugy megy. Ugyan ki kivánna élni, ha még a' hála érzetével is bajlódnia kellene? Hiszen nem káptalan az ember feje, hogy a' boldogságnak közepette még az is eszébe jusson, kitől boldogsága jő.

A' hölgyecske illyesmiken éppen nem is töré kis fejét; hanem repkényző karjait szépen Ákos nyakába függesztvén, hátraomlott fürtjeit ellöké téjválláról, hogy tért engedjen Kelendi szeszélyes ajkainak, ki annyi csókba szegte gömbölyű birtokát, a' mennyibe tetszett.

„Csak nézd-el Ákoskám ezt a' pongyola bortömlőt, ismét hogy' általázott mint a' csap; ugyan mondd szerethetnéd-e....?"

„Olly józan angyal, mint te vagy édes Jankám, nemde?" sugá az orvbarát mosolygó szemekkel, mellyből kiszóllalt a' tagadó válasz.

Kelendi tettére semmi észrevételem. Illyesmi felett előbbutóbb a' törvény, 's büntudat biráskodik. Hanem Janka szavaira megjegyzem, hogy nem mind arany, mi féylik; 's következkészképen vélhetjük részegnek, ki nálunk józanabb, kivált ha, mert szeretnők, hogy ugy legyen; vagy, mert okunk van hinni, hogy miattunk arra vetemült. — Azonban ki vállalná-el fajult nőt tanitani? Azért csak hozzá látok a' történethez, 's azt hiszem, nem álmosodtok-el felette.

Tehát, Ákos ugyan csak körüle volt vállalatának, 's mondhatom a' jelenet igen ügyesen ment; látszék, hogy sok próbát tarta belőle. És hogy művészetében semmi ne akadályozza, leölté nyakából agárkorbácsát, 's olly nyájas arczot ölte, minő csak egy áruló baráttól kitelik.

„Az Istenért... ha férjem ébredni találna..... jer a' másik szobába...." — suttogá csókba tört szavakkal a' kis ártatlan; 's halkan nyitott ajtón átment, vagy vitetett biztosb helyre.

Utánok uraim nem mehetünk, mert az ajtót bezárták; 's azt ugyan jól is tevék; mert alig öt percz mulva ugy tetszék, mintha a' férj felőli kilincset nyitni akarnák. No de az gyermekség! A' hallóérzék gyakran csal; 's miért ne éppen most? és valóban Ákos igy vélekedék, de a' hölgy nem akará hinni állitását; mert a' büntudat sokat nem hagy hinni, mi a' benső nyugalomnak jól esnék. Hű szivecskéjét hangosan verte a' félelem, 's majd utól éré a' kétségbeesés. Minek következtében Ákos vagy akarta vagy nem

megugrott; vagy inkább, hogy az udvarias kifejezések ellen ne vétsünk, szives volt látogatását máskorra halasztani.

A' dolog rendén vala. A' férj kopogott; a' nő ajtót nyita.

‚Édes Jankám, — mond teljes nyugalommal, szemeit törülve Börvey — biz' ugy elzárod az embert, mintha féltenéd.'

„Álmodat édes férjem, nem magadat — felelé szeliden az őszinte nő — ládd, a' kertben valék; nemde bejöhetendett volna valaki?"

‚Igaz, igaz!... hadd csókoljalak-meg jóságodért..... de milylyen szép piros vagy ma hű angyalom!'

„O hiszen mikor ollyan meleg nap van!" — mondá egy kis zavarral, hölgyecskénk; 's a' felelet jobban elpiritá.

‚Hm hm! pedig mindig kérlek, hogy ne járj annyit a' napon.'

Börvey a' szomszéd terembe akart átlépni, de véletlenül valamiben megbotlott.

‚Ej ej, nézdd kedves, ez Kelendinek agárkorbácsa.... No de hogy' tudsz ollyrendkivül megdöbbenni..? hisz' bizonyosan az estve feledé itt; lám darutollas kalapja is amott hever. Tudod, jó kedvében távozék, és szeszélyből útra is eltön egy palaczk somlait.'

A' nő tiszta (?) kebele szabadabban emelkedék; 's mintegy jutalmul enyelgve függött férje tekintetén; vagy tán lélekállapotját kémelte a' szemekben; de ott ugyan mitsem talált, mi a' mondottakkal ellenkeznék.

Beszéltek, társalgottak, mint nő és férj szokott; 's történetesen az utszaablaknál vőnek állást. A' piros kötőlék még most is ott volt feledve.

‚Milly angyaljó vagy édes Jankám, — mondá Börvey kedélyes lágysággal — ismerem szalagodat; te ismét lekötéd az ablakernyőt, hogy álmomat fel ne csapkodja a' szél.'

„O Lajos, te minden csekélységet megemlitesz; pedig milly parányi része akaratomnak, 's milly mitsem jelentő gondja végetlen szerelmemnek."

Ezt felelé a' nő, ki nehány percz előtt magára zárá előttünk ajtaját. Igen igen... ugyan azon nő.

Elég az, hogy Börvey a' felelettel beérte; 's ollyan vig volt, mint csak lehetett. Azonban nőséletével egy furcsa sajátságot örökölött. Mihelyt ugynevezett jó kedvelön, szörnyen ivott; 's ilylyenkor mindig Kelendiben kerese és talált bajtársat. Én a' dolog okát nem fürkészem; mert minden nős életnek megvannak a' maga titkai; az egészet csak azért emlitém, hogy megértsétek, miért

hozata-fel jelenleg somlait a' házi ur, 's miért küldé inasát Ákos után? Azonban a' barátság most egyszer csötörtököt adott. Ákos nem jöhete dolgai miatt, 's Börvey mosolyga. Mi is ajkinkra vehetjük egy nemét a' mosolynak, melly alkalmasint különbözni fog a' férjétől.

Itt tán félbenszakadt volna a' történet-folytatása máskorra haladván — de Ákos szeszélye megletős bakot lőtt, melly átugorva a' folytatási időközt, összekapcsola jelent és jövőt. Inast külde tudniillik korbács- 's kalapjáért; ki egyszersmind bizonyos iratocskával is megbizatott, mellyet kézcsók alkalmával kelle a' házi nő markában felejtenie. De az egész kezelés olly ügyetlenül ment véghez, hogy csak az nem veheté észe, ki mindkét szemével vakon született. Azonban misem történt. Beszéltek, társalgottak tovább, mint nő és férj szokott.

„Elkészited-e egy hét alatt vadásztáskámat? Ládd, olly nélülözhetlen!" — kérdezé Börvey teljes nyugalommal, mintha csak ugy, természetesen ötlött volna nyelvére a' házi tárgy.

„El lelkem, szivesen" — monda őszinteségel a' kedves hölgy.

„Kezet reá Jankám!"

Janka balkezét adá; mert jobbjában a' kérdéses iratot tartogatta.

„Jobbodat nyujtsd édesem!" — szólla kérőleg az udvarias férj, miután egy jó pohár somlait eltemetett.

„A' nő összepirult, és szóllni sem tuda. No az igen természetes. A' hölgy fiatal vala; férjét szivéből szereté, 's csoda-e, ha minden érintkezés előtt kéjes zavarba jött? Mit volt tennie? Jobbját od' adá, 's lábaihoz egy darabka papiros esék, melly történetesen irott lapjával fordult felfelé. A' ki észrevette, ezt olvashatá-el:

„„Vigyáznunk kell. A' veszély közelebb állhat, mint vélnők. Többé férjed honlétében nem akarlak négy szem köztt látni. Ha távozik: a' pincze-szobában.""

„Valamit elejtél kedvesem; talán konyhajegyzék..?"

„Vagy a' mosott ruháké" — felelt kémelve a' nő 's összegyürtt levelét remegve rejté kebléhez.

Börvey, mind két szemére ép látású volt. De azért misem történt. Beszéltek, társalgottak tovább, mint nő és férj szokott.

„Kár, hogy nincs jelen Ákos barátom; — szólla egykedvűleg többek köztt, — darabideig nem látandjuk egymást."

„Hogyan?" — kérdezé meglepetve Janka.

„Székes-városunkba kell mennem. Holnap, törvényfolyam kezdődik. Ügyvédemmel van dolgom, 's a' törvényszék elnökével is értekeznem kell.'

„'S távulléted..?"

.Csak két napomat vieendi-el.'

„De e' véletlen határozat..? meg nem foghatom..!"

„Minő gyermekies agály; biz' éppen olly gyanakodó vagy kedvesem, mint a' ki bünös. A' dolgot vedd ugy, mint van: egyszerűn. Hiszen minden gondolat egy percz alatt jő, 's az eszmehozó percz legyen ez vagy más, az mitsem jelent..... Mondom, el kell mennem kedvesem.'

„'S mikor indulandasz?"

„Egy óra mulva..... Miska!.... fogjon a' kocsis!'

II.

Vállalatom némi bajjal jár, de az mit sem tesz. Az egész dolog magánállva csekély; csak a' szokatlanság nehezíti egy kisssé. Hiszen alig van éjfél; még alhatom eleget.

Ezeket egy férfiú gondolá, ki a' sz. andrási, hegyrenyuló telkek felett, bizonyos pinczegádorban, tolvajlámpai szük fénynél működék. A' pincze, földalatti folyosónak elfalazott része volt, 's ezt a' körüle porig pusztult várnak őslakosai épiték vala. A' gádor fölé csinos szobácska volt ivezve szemmel a' Dunára. Tulajdonosa, ki jelenben padlata alatt kinnal foglalkozék, egykor tán sok kéjórát élveze abban. Munkája teljes erőt kivánt; mert homlokára hév csöppekett üzött. Egy mozsárnyi lyukat akart a' granit-boltövbe vésni; hasonlót azokhoz, mellyeket az ivheveder- és gyámfalakba már befúrt: de a' kemény kő vagy nem akart engedni ütéseinek, vagy nagyobb forgácsokban pattogott szét, mint a' kimértt kör kivánta. Lámpafény és erő aránylag elfogyott mikorra szándokát végre hajthatá. A' kőforgácsokat köpenyébe sepré; szokott helyökre tön minden pincze-eszközt, 's a' belőlzártt ajtót felnyitá, hogy kivülről kulcsolhassa-be. A' homlokzat előtti mély uton tajtékzó fogatú hintó állt, mellynek kocsisa szokott ülésén mélyen aluvék. A' férfiú felült.

„Készen vagyunk; hajts!'

„Tekintetes uram! lovaink kidöglenek — aggódék a' felzavartt cseléd. — Ma délután Pestre futottak, onnan fel; 's most vissza ismét...?"

„Hajts mondom!' — kiálta mogorván a' férfiú; 's a' hintó elvágtatott. *(Vége következik.)*

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

K é k f o r r á s. A' kies völgyéről híres olasz város, Aosta-tól nem messze fekszik rétekkel 's gesztenyefákkal környezve, St. Marcel falu a' Doria mellett. A' kilátás e' faluból gyönyörű 's egész sz. Bernardig nyuló. A' falu közelében egy rézbánya 's több ritka kő is találtatik; de legnevezetesebb egy, a' rézbányát gyomrában foglaló hegyből ömlő patak, melly egy sziklárol a' völgybe zuhog, 's tova kigyózik. E' patak vize kékes szinü 's minden, mi bele mártatik, azon szint veszi magára. Valami feltünöbbet képzelni sem lehet, mint egy különféle árnyéklatokba játszó kék zuhatagot. A' patak kövei 's medrének egész feneke, legszebb égszin-kékek; a' part zöld, 's a' haboktól csak legkisebbé érintett tárgyak is halvány ég-kékek. A' viz tajtékja még neveli az árnyéklatok különféleségét, 's ha a' napsugarak habok felett tánczolnak, a' látvány mondhatlan hatást szülö; akkor minden szinü tüzet képzelünk a' sziklák hosszában elsurranni. E' különös patak vize egyébiránt tiszta, átlátszó, sem szaga sem ize nincs, e' mellett hideg és szörnyü mélységből látszik elöbuzogni. Ülepzete, mellyet a' kövekre lerak, hegyizöldnek látszik.

A' j e l e n k o r i l e g n a g y o b b ó r i á s Bostonban lakik: neve H a m i l a w, 's magassága 9 láb De e' mellett igen idomtalan; minden lábán, mi még eddig hallatlan, két térde van, 's ö e' térdek mindegyikére leereszkedhetik. Kora: 19 év; apja egy philadelphiai hajós-legény.

A' n e l u m b i u m l u t e u m, mellynek gyönyörü virága N u t t a l, északamerikai füvész bizonyitványa szerint a' nagy levelü magnoliaé után legnagyobb, 1839-ki nyárhó napjaiban elöször virágzott Európában, Charley, angol országnak lancasteri grófságában.

Á l l a t - b a r á t s á g. A' természet kifordul sarkából; a' kutya és macska megbarátkoznak; az állat állatnak védelmére kel. Halljuk! Egy sors-üldözte macskát a' szerencsétlenség szivtelen, kóborló gyermekek kezébe játsza, kik, mint a' „Liverpool Paper" fejezi-ki magát, illy semmirevaló kegyetlenségen kezdve nem ritkán elvetemültebb pályára tévednek, és szégyennel végzik éltöket. A' kis bakóinasok kinzást kinzásra halmozva, nehány izben megkövezék a' szerencsétlen állatot, ismételt izben pocsolyába mártogaták, üték szabdalák, 's kinzásában gyönyörködének. Több két lábú lény haladt-el a' görcsösen nyávogó állat mellett a' nélkül, hogy a' szivtelen bakókat szétriasztotta volna; végre egy n é g y l á b ú érkezett, melly a' méltatlanságon felboszonkodva, nehéztelését egy eleve ugatással kezdé, utóbb a' kinzóknak egyenkénti dühös megrohanása és szétriasztásával végzé. Ezután kivonván a' lankadt, keményen vérzett állatot a' hinárból, diadallal haza vitte, szalmájára fekteté, melléje terült, 's a' nyavalást saját testével melengeté. Midön a' macska kissé magához tért, ételről is gondolkozott a' gondos kutya. Ez érzékeny jelenet a' háziakat is elöcsödité. Most a' macskát ezek vették ápolás alá; meleg tejet adtak neki, sebeit kimosták, 's élelmezéséről folyvást gondoskodtak. A' macska nehány nap mulva tökélyesen felüdült. Ezóta a' két állat elválaszthatlan barátságban él, 's a' különösség-vadászó Angolok messze földről utaznak Liverpoolba, hogy a' könyörületes ebet láthassák.

L e g j o b b o r v o s o k. — „Ha válogathat ön az orvosokban, ne mulassza-el a' három legjelesebbel megismerkedni, kikhez minden bajában bizton folyamodhatik. Ezek: derültt kedély, mérsékeltt mozgás, mértékletesség." — E' három orvost ajánlá D u m o u l i n, korának legjelesebb orvosa. Midön halálos ágyán feküdt, az öt körülállott és szenderültén sajnálkozó sorsoaihoz követ-

kezöleg szóllt: „uraim, három igen jeles orvost hagyok magam után a' világon.“ A' jelen volttak mindegyike magára érté e' mondást; de| mint elcsudálkoztak, midön a' haldokló ismét régi themájára tért vissza: 's a' v i z e t, m o z g á s t és m é r s é k l e t e s s é g-et nevezé.

K é t f e j ü k i g y ó. — Amerikából különös természettörténeti tüneményről tesznek említést. Bizonyos W i n k l e J a k a b udvarán egy alig kétlábnyi hosszú, szokatlan vastag kigyót öltek-meg, mellynek mindkét végrészén tökélyesen kifejlett feje volt. Ez állat minden irányban mászhatott: azonban előre haladása nem tekergődzés által történt, mint más kigyóknál; 's minthogy két fejénél fogva megfordulnia soha sem kellett, akár melly oldalra könnyen indulhatott. Amerikában, sőt talán a' természetben is, ez az első példány.

KÜLÖNFÉLE.

A' s z i n é s z e k k a r p i t m ö g ö t t.

A' szinészek helyzete valóban sok csalódás alá van vetve. Kötelességeik kemények 's erősek, a' közönség követelései pedig számosak és tulságosak.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy mindkét nembeli kardalnokok kevesebb igényt tarthatnak az elnézésre, mint az első színészek: ellenkezőleg. De amazoknál korán sem olly fontos következményüek a' hibák, mint emezeknél. Ha egész kar fütyöltetik-ki, a' gyalázat egész tömeget éri. A' fütyölést senki sem veszi magára, mert a' hibát mindenik szomszédában keresi; 's ha a' hanyagságnak következménye pénzbüntetés, ujan mentegetödzések, kifogásokkal állnak elő, és elsötől utósóig, minden kivétel nélkül, igaztalanság ellen panaszolnak.

De érje csak e' gyalázat az első dalnokot vagy színészt, a' történetnek házon kivül is találkozik viszhangja. A' hirlapok azonnal készek kürtölni a' hibát, nagyitva előadni a' tévedést, 's vételkedve gáncsolni a' gyarlóságot; lefestik személyét, gunyos hasonlatokat keresnek, 's a' botlást napi beszéddé teszik; ez a' jelenkor jelleme. A' szegény művész pedig, kit egy szeszélyes füty halálosan sebzett, az álfalak között áll leverve, vigasztalhatlanul, könyüs szem 's kétkedő szivvel, neje vagy gyermeke kezét szoritván, mondva: „mi lesz már most belőlem?“

„„Mindennek, ki fizet, szabadságában áll fütyölni.““ — ez a' szabadelműek és szélpálok elve. De hány száz elv van, melly ellen ész és emberiség harczolnak?

Egyszer állnátok csak a' karpit mögött ti szilaj fütyölők! föleg, ha közel állnátok azon művész szivéhez kit olly irgalmatlanul tiportatok-el, látnátok kindulta keblök harczát, hallanátok indulatos panaszaikat, — bizonynyal felhagynátok elégületlenségtök nyilvánitásával, szigorú itéletetökkel 's határtalan uraságtokkal, mellyet ti egy reményt eltipró örömmel, 's egy gyászos jövöt összehalmozó nyugottsággal gyakoroltok. Higyjétek, hogy a' színész éjei nem mindig nyugalomhozók, 's hogy a' színész, midön öt a' tapszaj által egészen magán kivül ragadottnak hiszitek, igy szóll önmagához: „remélj, de reszkess; holnap talán eszébe jut valakinek benned olly gáncsot keresni, mi téged nem is mint színészt, hanem mint világpolgárt jelöl, 's kifütyölnek; és te, ki ma megtapsoltatál, koszorúkat nyertél, holnap bukni fogsz.“ — Színésznek öröme soha sem teljes felhötlen. De menjünk további

„Mit hirdettek mára?“

„Borgia Lucretiát!“

„ „Annál jobb!“ “

„Annál roszabb; én igen fáradt, 's rekedt is vagyok.“

„„Erről majd jelentést tesznek.“

Mi haszna ennek? — Hasonló jelentések, ha a' dalnok vagy színész rekedtsége mellett még páholyban is, bátorkodik magát mutatni, közönségesen tövis a' szemben, 's a' közönség — fütyöl.

„Igen, de az már ismer téged. — Mind való; de a' közönség néha néha szeszélyes 's igaztalan; ha történetből hangom kicsuklik, azt mondják, szerfelett erőtetem magam', — hogy hangom naponként veszt csengéséből 's tisztaságából; — 's ah, a' közönség nem tudja, mi egy dalnok torka. O, bár csak dalnok ne volnék!“

De menjünk még tovább!

Még is tovább? Hol is maradtunk?

„„Emberekre van szükségem — mond fejét vakarva a' rendező Két áldozat-szolga, ugyan annyi vadász. — Ne huzzátok-fel a' kárpitot!“

Történetből megbetegszik egyik áldozat-szolga; ezt más által kell kipótolni. Egyik vadász elmarad; mást kell helyébe tolni. A' karpit fölmegy, a' két helyettes egy betűt sem tud négy sor szerepéből, 's a' helyett hogy jobbra mennének, balra fordulnak; és a' közönség — fütyöl, az előadást roszalja. 'S ez onnan származik, mivel a' kárpit mögötti tért nem látta, a' szinfalak között történtteket nem tudja.

Valamint a' régi Romaiak évenként bebocsáttattak valamelly szent ereklye megszemlélésére: ugy kellene a' közönséget is, kevés pillanattal játék kezdete előtt, a' szinpad méhébe tekinteni hagyni.

Itt két statista vitatkozik az elsőség felett; amott spanyolnak öltözött negyven granátos 's ugyan annyi török kaczagja egymást; más oldalon egy Sylphide pirouette-jeit próbálva orsóként forog; kissé tovább egy boszús diszitő a' sziklákat 's tornyokat hányja veti. Más szegletben egy bassista hangja tisztaságát, a' tenorista pedig roulade-jait próbálja; egy lépéssel tovább egy kardalnokné ruhája hosszúságán aggódik; háta mögött pedig egy boszús kardalnok káromkodik, 's kárhoztatja a' világot, mivel jelenésről elkésteért megbüntetteték. 'S ezen férjfi, nő-, gyermek-raj között foglalatosan futosó gépnököket láthatni, kunyhók leszaggatásában, erdős vidék keszitésében, sánczásásban 's várépitésben munkálkodókat, és mindent, mi utjokban áll, széket, asztalt, embert irgalom nélkül ledöntőket.

És e' zürből még is valóság lesz, mint a' teremtés előttiből; a' város felépül, a' várat árkok védik, a' kunyhók megnépesednek, 's erdők kiirtatnak. A' kárpit föllebben, mindenki helyén áll, 's tehetsége szerint tisztét teljesiti, és a' közönség — fütyöl: fütyöli a' színészek, gépnökök, zenészeket, igazgatót, darabot, és — mas nap ujra kezdi.

A' szinház belseje, az az, a' kárpit mögötti tér, bármi vidámnak tetszik is, korán sem olly kellemes, mint némellyek hiszik. Bár csak egyszer meggyőződnék erről a' közönség!

Németből KLESTINSZKY LÁSZLÓ.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

10.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap február 2kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Cornelia.

Ha a' romai évkönyvek ezredes szőnyegét, a' működő lelkesedés 's aljas hanyagság e' hiteles tanúját, rövid perczre fellebbentvén, egy vizsga pillantatot szöktetünk azok rejtélyes keblébe: kétségen tul leljük, miként Roma, a' világ ez imádott nagy asszonya, olly virágzó családokat ápola éltető emlőin, mellyek utóbb izletes gyümölcsöket érlelének, 's mellyekkel egyedül ő, mint példátlan, méltó joggal kérkedheték. Ezek bámulatos rendében tünék-fel magasztalt szálltában egy ritka üstökös, 's ez — a' Corneliusoké. Kéjjel emelék ugyan érdekes voltokat egyebek, nemes, hős, törhetlen 's munka-edzette bajnokokat nevelve, esketve a' kérlelhetlen Mars vértől párolgó zászlója alá; de csak a' Corneliusok, a' gyorsak, vitézek, győzhetlen harczfiak, vagy ellenben a' majd utált béke áldott nemtői, tiszteltetének legkivált, 's imádtatának. Nem létezék fény-övedzte hölgy, kinek szemtelen, buja, — nem férfiú, kinek báva, félénk, csapodár szavak, mint annyi fertelmes bélyegek, undokitnák fönkelt lényegét.

Azonban egyedül Cornelia, a' lelkes némber, csiklandá a' rényt 's tudományt, 's ezekkel a' tünde hajlékot méltánylani képes 's akaró közönség léterét; egyedül Cornelia lebege ajkain, kit nagyobb, élénkebb dicsérettel áraszta alapos tudománya, mit könnyű szónoklattal hallata, mint ama véres afrikai győzelem, mellynek torlatlan vivóiul korcs szülöttei kürtöltetének; bár ezekhez, mielőtt világ-félte honuk ellen, annak veséibe mártandók eddig szenytelen aczélukat, kérlelhetlen boszút esküdtek, senki, Roma tüzes ifjai közül, ereje- 's elszántságára nézve vetélyül ajánlkozni nem bátorkodék. Miért is, kérdeztetvén egykor: miben lelné édesb gyönyörét: hogy annyi tanitványnak ismerné saját valójában érdem-koszorúzott tannokát, — vagy, hogy illy ifjaknak avatá a' gondviselés anyjokká? — Én, ugymond a' játszi sors kedvezőbb mosolyának vallom, ama tudományoknak, mellyek, mint sugár-körüllebegte-szentet dicsőitnek, birhatását: mint, kiket szültem, magzatimat; mivel azok által a' hálás tanitványban a' majd boldogultnak emléke, — ezekben annak dicsősége sugárzik örökitve

ravatalomba. Azokból, reménylem, naponnan jobbak fejlődnek: mig ezek, mert lehetséges, a' roszakból gonoszabbakká aljasulnak.

Minden irónak, kit a' végetlen hatalom létét vele élvezhetni szerencsésite, teljesek sorai, müveltsége, szerénysége, tisztasága, 's mi majd hallatlan, csüggedetlen munkáló, 's hogy ugy szólljak, ragályos hatással tanitó nagy lelke magasztalásival. 'S ezért, alig szótlanulának-el mézes ajkai, alig dermedeztek élénk izei: már is salaria utnál örökítő emlékét láttatja a' buzgó háladatosság, e' pár sort vésve homlokzatára:

Discipulis felix, Gracchorum Cornelia mater,
Quos docuit; natis, quos peperit, misera. —

Az ékesszóllás nagymestere, Cicero, leveleinek egyikében kérkedik: hogy Corneliának nemcsak láthatá, olvashatá iratait, de azok emlékmondatait, mint annyi igaz gyöngyöket, sajátithatá; 's mintegy elragadtatva utóbb ezeket mondja: „ha e' nőt a' Cornelia név nem gátolta, minden bölcsész felett emelkedett volna; mert soha egy porladó lényben azt nem lelém, mi annyira érdeklett Corneliában.“ De sajnos, hogy korunkig csak egyetlen levele, melylyel korcs szülötteit korholá, küzdhete a' vas-fogú enyészettel.

Vajha imádott szépeink, a' haladás sarkán illy példától lelkesitve illő magasztalással igy halhatlanittassanak!

FEHÉRVÁRY.

ELBESZÉLÉS.

Nő- és férjszeszély.

(*Vége.*)

A' budai hegyek alatt hármat üte. Igen hideg szél fútt, 's jeges boritékkal pillézte-be a' két araszos sarat. Az országuton egy összetörtt szekér vesződött.

„„Segitség uraim Isten nevében! megfagyandunk, 's még sem tudhatom egyedül elintézni bajunkat““ — monda egy, a' reszketésig átfázott durva hang.

A' sz. andrási utasnak emberséges szive volt, 's bár a' felebaráti szeretetről jelenleg teljességgel nem elmélkedék, megállott. A' szekérbeliek — ügyetlen agg nő, 's kocsisa — nyomorú helyzetben valának. Egyik kerék köves kátyúba sülyedt, 's az első tengely összetört. Egyes erő mitsem tehete; pedig a' nő, egyedül maradni illy szörnyű sötétben rettegett. Talán holtig fagytak volna már az élhetlenség miatt. Most azonban egész dolguk rendbe hozaték. A' felette szegény málhától megüritett szekér ott hagyatott; a' fuvaros gabancsairól gondoskodék; a' nő pedig, véd-barátja kocsi-

jába költözött, ki őt ismerni látszaték; mert átfázott vállait saját köpenyébe burkolá, 's jobb kézről engedé ülnie.

„De hogy is merészel téli éjszakán útnak indulni napam asszony?“ — kérdezé darab némaság után a' kocsitulajdonos.

„O istenem! de hát mit tegyek? — aggódék az elévült asszony; — ha nyomorú szállásomon akarok maradni, ma délig le kell fizetnem a' negyed-bért; 's nekem nincs, kihez folyamodnom, önön kivül édes fiam! O bár hálámat egykor.....“

„Hagyjuk-el napam asszony! — a' hála nem olly bőven terem, mint a' kendermag; 's azután az nem is nők tulajdona..... Tehát dolgai még mindig roszul folynak?“

„Roszabbul, mint valaha, — felele sötét lemondással a' megtört hölgy — az árviz előtt, férjem életében, csak volt kézi-műhelyének mit dolgoznia; de most....., a' külváros legszélső utszájában, egy pár kicsapott legénynyel mit tehet a' hitelvesztett özvegy? A' bútorgyárak felületes műveit gazdagon fizeti a' fényüzés; mert pompatárában száz ezrekről fecseg a' büszke árus; a' földhöz ragadt mesternek tömött műve pedig fillérekkel gunyoltatik-ki, mert szennyes pitvarban, éhes felebaráttal történik az alku. Az emberiség, ugy látszik, nagyon veszti isteni bélyegét.....“

„Aligha igaza nincs napam asszonynak, esék szavába a' férfiú — kivált ha a' szépnemet sem menti-fel megjegyzése alól. Azonban mitse' törődjék sorsával; az, általában az én feladatom. Nem ön volt-e oka eddig is, hogy többet nem teheték, mint tevék. Hakész volt volna gyermekeit magától nevelés végett kiadni, házamnál nyugalmas helyzete lön vala.“

„Nem utálat leendne-e tőlem még azt is elfogadni, 's önnek édes fiam ifjú életét öreg gyámoltalanságommal terhelni? Nem több-e, mint elég, hogy gyermekeim nevelésére évipénzt, magamnak szállást, családomnak életet rendelt? 's hogy leányomat olly végtelen boldoggá.....“

Az érzékeny agg nem fejezheté-ki egész gondolatát; mert az öröm boldog fájdalmú könnyei elfojták gyönge szavát. — És a' párbeszéd végeszméje a' férfiú könyűit is felhozá, de talán másnemű indulat csatornáin.

„'S kivántam-e mind ezért többet, mint leánya hűségét, édes anyám?“

„Nem nem, általában semmit nem.“

„Nem azért emelém-e magamhoz balitéletes osztálytársaim daczaul, hogy igényem legyen boldogitó állandóságához?“

„Azért, egyedül azért..... De miért e' szokatlan kérdés?.... még könyük is? kedves fiam, az Istenért, beszélj!“

A' férfiú hallgatott; hosszú szünet lön

„Mondja-fel ma szállását édes anyám! — szóllott később Börvey teljes öntudattal, egészen visszanyerve az előbbi gúny-keserhidegségét. Költözzék jószágomba, mindent ugy, mint van, örök használatába bocsátok.“

„'S nektek édes fiam...?“

„Nem leend többé szükségünk reá!“

„Hogyan..? szörnyűség! elutaztok talán?“

„El, édes anyám.“

„De mikor?“

„Holnap, vagy holnapután, a' mint jő.“

„És hosszú utra?“

„Igen hosszúra.“

„Mikor jöendetek vissza?“

„Nem tudom.“

„'S hova utaztok?“

„Azt sem tudom.“

„Istenem, tán leányom beteg?.... vagy éppen meg is halt?

„O nem, édes anyám; ő még él, 's igen egésséges.“

„Vagy lelkében beteg?“

„Dehogy! hiszen mi okozhatná azt? kedélye alkalmasint jobb, mint vélhetnők.

„Mindenre kérem, ne gyötörjön. Mit jelentend képtelen meséje?“

„Azt, hogy a' golyó, ha tetőpontjat elérte, visszaesik; 's a' rothadt ebnek földben helye.“

„Meg kell őrülnöm. Szóllj világosabban: nem vagytok boldogok?“

„Nőm minden esetre az.“

„És...?“

„Ime a' házbér édes anyám; — közbe szóllt Börvey — nem látja-e, kogy kapuja előtt állunk már? kérem, legyen szives egy pár óra mulva ügyvédemnél kocsimon megjelenni... Isten vele!“

Két óra mulva a' szép vagyonú nemes családfi minden birtokát az elévült özvegyre törvényszerűleg átruházá. Családjószágát halálig, önszerzeményét tulajdoni joggal. 'S az örökösödés egyetlen feltételeül azt követeli: hogy napája negyvennyolcz óráig senkivel ne közlekedjék, és szállása küszöbét tul ne lépje; 's e' végett a' szükséges ellenőrködést elrendelé.

III.

Harmadnap mulva Janka és Ákos a' pincze-szoba kandallós-melegét élvezék. Puha pamlag; fűszeres csemegék; szerelem

szerelemért, mi kell több azoknak, kik az életet csak napi gépelyül tekintik? Janka bizonyos, nyomasztó elősejtéssel küszködék; mert e' kimagyarázhatlan jelenet gyakran megfordul a' lélek dramáiban. Megkérte Ákost, hogy az élv olytatása máskorra halasztassék; de Ákos kinevette; 's van-e valaha szerelmes hölgyben félelem, ha kegyencze bátor? Tehát a' bitorlás, mint az előtt, tovább folytattaték.

Egyszerre beszakadt a' zárt ajtó; 's belépett Börvey egyedül, nyugodtan, fegyver és düh nélkül. Legfeljebb szemei voltak a' szokottnál valamivel fényesebbek. Kelendi amugy rókailag ki akart surranni. Lajos karon ragadá.

„Hogyan, tiszta jó barátom! Elfuthatnál-e tőlem, kinek barátságában folt nincsen, sem okod szeretetében kétkedni?“... Jelenlétemet nincs mért csudálnotok. Egészen természetes. Őrkémetöket gazdagabban fizetém, mint ti; 's az enyim pontosabb hirnök vala tieteknél.

Kelendi tönkre szégyenült.

„Csak vigan! töltsetek; én is iszom. Éljenek a' becsületes nők!“

„Bocsáss-meg barátom — szólla szégyenbe tördelt szavakkal — az efféle eset mindig egyszerűbb, mint a' férj vélni szokta. Tudod, hölgyekben több szenvedelem van, mint a' finemnél. Az egész dolog csupa nőszeszély.“

„Csupa nőszeszély?! Igazad van, mi is volna más?!“ 's tetted csak egy kis barátszeszély nemde? No tehát én megbocsátok; de mivel a' szeszélybeteg-divat egész nemzetünkkel köz: kölcsönben szíveskedjetek eltürni némi férfiszeszélyemet, miszerint kinomat, vétketöket magammal 's veletek eltemetendem.“

„Hogyan.? mit mivelsz?“ — sikoltának lelketlen ijedtségben a' gyáva hittörők. —

„Mesém fejtve leend; azt hiszem, nem soká kell feloldásaért várnotok. Addig igyuk-meg reá az előáldomást..... No — igyatok mondom, mert könnyen kifogyhatunk az időből!“

Hirtelen tompa ropogás támadt a' szoba alatti gádorban, melly a' szétrepesztett gránit-falakat személyzetével együtt levegőbe röpité. — A' kérdéses éjfélen készült pokolmű sikerült.

Jelenleg bizonyos özvegy asztalosné birja a' szerencsétlen férj javait; 's bár egykor keservesen tengeté nyomorú életét, az üldöző emlékbe foglaltt jóllétért örömest visszacserélné hajdani sorsát.

KUTHY LAJOS.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Halál szipa által Lipcsében egy ifjú halálos ágyán vallá-meg, hogy mind megvakulása, mind kora halála az erös szipázásnak (czigarro-szivás) eredménye. Halála után felbontatván teste, tüdejét a' szó teljes értelmében kiaszva találták.

Téli cseresznye. Marseille közelében egy majorban mult év végén tökélyesen érett cseresznyét szedtek a' szabad ég alatt egy fáról. A' növényvilág — ha a' „Semaphore Marseille-nak" hitelt adhatni, általában eddigelé hallatlan csudákat fejte-ki mult télelő napjaiban.

Vad selyembogarak. Brazíliában a' selyembogárnak bizonyos vad neme találtatik, mellynek gubói sötét barna szinük. Ugyan ott selymetszövö pókok is léteznek, mellyekből nehány példány Lizboába is szállittatek.

Óriási tök. Parisban, a' zöldség-piaczon öszutó napjaiban egy tök volt látható, melly minden töknek fejdelme lehetne; mert azonkül, hogy 10 láb kerületü volt, még 340 fontot is nyomott.

Légmérö a' hajban. — Tirolban, Botzen környékén, lakik **Ruckler András** nevü pór, kinek haja valóságos légmérö. Ha tartós szép idö következik-be, hajai szépen fejére simulnak; ha esöre változik, felkondorulnak, és ég felé merednek; tartós esözésnél pedig egész fejböre feldagad. 1834-ki nyárhó napjaiban, egy nagy égi háború alkalmával, szemölde egészen kihullott. Szomszédai minden nap megtekintik hajdiszét; ha Ruckert haja kondorodik, senki sem távozik messze lakától.

KÜLÖNFÉLE.

Az álarcz.

(Farsangi leczke.)

Nemde csudálkoznak a' tiszteltt olvasók, hogy az **álarczról** akarok leczkét tartani? — de a' dolog fontos, és elöre adhatom az intést, hogy óvakodjanak mind az **álarcztól**, mind **álarczosoktól**. Már Rókaurfi Aesop meséjében olly rutul megcsalódott, hogy elkeseredve e' fatalis ítéletet hozta az álarczról: „**veleje nincs.**" — Azonban én korán sem akarom Róka urfi emez állitását helyeselni; mert mai világban álarcz alatt gyakran **sok** és igen is **furfangos velö** rejtezik. De óvakodjanak t. olvasóim az álarczot magukra is ölteni! Ki nem olvasta **Tollagi Jónást**? A' jámbort majdnem a' falu börtönébe juttatá álarcza. — Ha álarczunk csinos, az értetlen bámul; de a' szemes vizsgáló észreveszi, mi lappang alatta, és jó izün mosolyog rajtunk. A' rút álarcz pedig az értetlent is messziről elijeszti, és az értö is roszat sejt; mert csak valljuk-meg, ritkán akarunk rutabbaknak látszani, mint vagyunk, — 's ha akarunk, vajmi különös czélból! — De térjünk a' dologra.

Az álarcz kétféle: mellyet farsangon öltünk magunkra, és az **álarcz a' való életben.** E' kettö abban megegyezik egymással, hogy mindenik mást mutat, mint valót; csakhogy azt a' vidorság ölti-fel, és alatta a' legszebb alakot rejtheti: ezt sötét tervek öltetik-fel némellyekkel, és rút külsö mellett is még rutabb belsöt fedez. Amazok festett anyagból készültek: ezek korán sem; de százszorta könnyebb azok alá hatni, mint ezeknek titokteljes belsejökbe. Röviden, az elsöbbek éppen [illegible] veszélyesek; de nem is ezekre aka-

Ezt

figyelmeztetni t. olvasóimat. Bátran kezet foghatunk az illy álarczúakkal, és sorákba vegyülhetünk a' nélkül, hogy rosztól tarthatnánk. Az álarczúak a' való életben, azaz, kik szinlés, tettetés leplébe burkolvák; igen, ezek leczkém tárgyai. — O ezek közül sokan igen veszélyesek. Óvjuk magunkat ezektől, kiknek szavaik, tetteik csalárdok, és csábittatásunkra irányozvák. De előbb szükség őket leplöktől megfosztani, hogy belsejökbe hathassunk. Gyujtsuk-meg e' végre lámpánkat; álljunk-ki a' világ zajos piaczára, és k'sérjük figyelemmel a' mellettünk elsuhanókat. Kérdik önök, mi e' varázslámpa? — az emberismeret; töltsük rá a' tapasztalás sürü olaját, gyujtsuk-meg a' józan ész világánál az éberség kanóczát, és — bátran indulhatunk.

Ime itt tünik egy mindjárt elönkbe sziklaként a' nép hullámai közt. Milly tüz lobog arczain! szemei milly nagy lelket tükröznek! a' csoport hangos örömrivalása közben közelg, hatalmas léptekkel. Jelszava: „Istenért, királyért, hazáért.“ Önök t. olvasóim benne nagy férjfiút, hü alattvalót, derék honfit látnak. Mondjam, hogy csalatkoznak? Nézzenek a' lámpa tükrébe; ott áll leplét hullatva. Káromolja az Istent; mert polgártársai vérében nem fürösztheti szentségtörő kezeit, és zsarnok igája alá nem hajthatja minden ármányai mellett is a' szelid atya kormánya által boldogitott nemzetet. Arczain a' vad tüz lobogása; szemei a' káröröm szikrájit hányják. És ha a' néptömeget tekintjük, melly öt istenli, a' tükör vakitottan adja elönkbe; csak itt ott látni nehány ép szemüeket szánakodó arczvonalmaikkal. — Ez egy a' századnak ugy nevezett nagy emberei közül, kiknek vállaikon egy vagy több nemzet sorsa nyugszik, de csak azért, hogy egykor ropogva hulljon alá; kiknek a' jelen vakitva hódol, de sirjukon a' jövő kor átka fog lebegni.

Ott áll egy, e' jelszóval „haza“; ajkain untalan e' szent név lebeg. Nézzünk a' tükörbe, — és álarcza megforditva hever e' felirással „üres hordó konog.“ Ő egyike azon sokaknak, kik szóval, de nem tettel hazafiak.

Ki ül ott amaz emeltt polczon? Komoly tekintete és helyzete birónak hirdeti. Feje felett jelképül az igazság istennéje áll márványból faragva, kezében egyensulyban nyugvó mértéket tartva. — Mit látunk a' lámpa tükrében? A' biró feláll; hirtelen befogja a' faragvány szemeit; a' mérték egyik felébe csengő anyagokat vet. Az egyensúly elveszett, és — kitekintve a' tükörből — ajkairól e' szavak hangzanak: „A' törvény itél.“ Önök értik?!

Itt lépdel az ifjú, deli hölgye mellett. Lángzók arczai, epedők tekintetei, édesek szavai. Szegény! tán szerelmet esküszik? Igen, és szerelmért esdekel, és — szerelmet nyer. A' tükörbe nézünk; egyike ő divatos uracsainknak: gondolatja e' pillanatban a' hölgyet illetőleg „szegény liba“

Ki az ott a' bámuló ifjaknak közepette? — fogják kérdezni t. olvasóim. — Deli termete, a' szabályos, kitünő arczvonalmak, enyelgő hang, bájos taglejtés kiváló tulajdona, és szép szavai nemes érzetü ifjat gyanittatnak. De siessünk a' tükörbe tekinteni, melly belsejét tünteti elönkbe, és mi a' sajnálkodás és boszúság vegyes érzeteivel fordulunk-el töle. Ő azok sorába tartozik, kiknek ajánló külsejök olly vonszó erővel bir, hogy első tekintetre szeretjük, bámuljuk, csudáljuk őket; de szorosabb vizsgálat után kénytelenek vagyunk elmondani felölük: „kinek szüntelen ajkain lebeg az Isten, vallás. annak szive többnyire üres azoktól“

Itt jö egy tágas léptekkel, utána nehezült edényekkel a' szolga. 'S im a' csoport tolong körülte, mig ő a' tele edényeket maga elébe helyezi, és

tartalmát a' körülállók közt osztogatja Ki ő? Olvasóim nemes emberbarát hiszik az alamizsnálkodót. Igen — nézzünk a' tükörbe. Ha ha ha! ott ül, ördögi mosolygás ajkain, és im! pénzzel a' körülállók szemeit dobálja-ki, hogy ne lássanak. És e' szegények még is — ha a' tükörből kipillantunk — hálát rebegnek neki. O ez valóban igen furcsa!

De ime, homályosul a' lámpa világa; a' tükörben alig ismerhetjük-meg ama csoportozatot. Azok hűtlen barátoknak neveztetnek. O ezek sokfélék, és leplöket olly igen magukhoz tudják alkalmazni, hogy alig néznök öket álarczúaknak. De éppen azért veszedelmes emberek! Vannak közttök ollyanok, kikről már szegény Ovid elmondta panaszos verseit. Ezek ollyanok, mint a napóra, melly addig mutat, mig a' nap süt Vannak mások, kik hévvel ragaszkodnak hozzánk, mig tetteiket, elmeszüleményeiket dicsérjük, magasztaljuk; azonban, ha véletlenül vigyázatlan de igaz szavunk által letalálnánk öket rántani képzelt egükből: — o! akkor elmondhatjuk rólok „ez is egykor barátom volt" Ezek veszélyesbek, mint gondolnók; mert bélyegük az állhatlanság. Az állhatlan pedig, t. olvasóim! salakja az emberiségnek; ki ma barátunk, holnap ellenünk lesz; ma titkunkat birja, de holnap a' világnak kikürtöli; mit ma imád, szentnek vall, holnap tapodja, kárhoztatja; szóval holnap minden, csak az nem, mi ma volt. Átgázoló minden jón, szépen, dicsön. Vannak illyenek a' szerelemben, vannak a' barátságban; de t. olvasóim! hihetik, ki egyben állhatlan, másban is az: még a' hazafiúságban is.

De tán kedvetlen önöknek e' szemle? Hagyjuk tehát e' csinos álarczúakat, és forduljunk azokhoz, kiknek rút álarczuk rútabb belsöt fedez; kik különös kiszámitásból képesek nagy orrú, ferde szájú, nagy szarvú álarczokat is magukra ölteni: az, az, kik tudnak, ha szükség, bármit, még ördögöt is játszani. De ne bántsuk öket! hiszen önök gyanitják ezeket, a' tettetés nagy mestereit, a' hizelgés alacson férjeit O ezek ismeretesebbek, hogysem róluk szóllni kellene, és undokabbak, semhogy odvas belsejükbe tekinteni kedvünk volna.

És én most tisztelt olvasóim! elvégzém hosszú leczkémet, min tán szint olly jó izün aludtak-el, mint ollyik tanitvány, tanitója hallgatásában. De legalább halljàk utószavaimat! Előadtam, hányféle az álarcz, és milly gyakori a' való életben; ismétlem, némellyike veszedelmes az álarczúaknak, szint' olly veszélyes, mint milly átláthatlan, és undok! Kerüljék öket, és gyülöljék önök; mert mai világban több velővel birnak, mint Róka urfi idejében! Óvakodjanak az álarczot is magukra ölteni; legyenek inkább önök szerények ha mindjárt csupa szerénységből leczkémet eléggé untatónak mondják is. És ha éppen tetszenék önöknek az álarcz, Isten neki, öltsék-fel a' farsangi álarczot, mig a' vigság jelen napjaiból ki nem fogyunk; játszanak benne csapodárokat a' szerelemben, állhatlanokat a' barátságban, igaztalanokat, fösvényeket, vagy ellenkezőket; mutatkozzanak álarczukban szépeknek, vagy rútaknak: csak kilépve a' cselekvések piaczára legyenek lepletlenek; legyen külsejük ollyan, mint belsejük, és ez ollyan millyennek a' haza és emberiség ohajtja!

HORVÁTH BOLDIZSÁR.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

11.

Ezz

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön február 6kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' lélekismeret szava.

(Eredeti novella JÁMBOR GÉZÁTÓL.)

Ne orozz!

TIZ PARANCSOLAT.

Uj esztendő volt, mellynek hajnala csikorgva fejlett-ki az idő méhéből. Az ég sikjain uszkáló fellegek elnyeldesék a' nap sugárait. A' szüntelen pelyhedző hó szemfödél gyanánt boritá-el a' halottiasan csendes Budapestet, mellynek utszáin mogorván barangolt az ádáz zivatar, 's mig egyik utsza havát hollószárnyaival elseprette, addig a' másikon ezüsthegyeket alkotott; a' kevély Dunát hatalmasan lánczolá tömlöczéhez, szilárd alakba szoritván szőke vizét; az elévülten ingatag házkúpokat irgalmatlanul megüstökölvén zuzmarás ajakkal fütyörészett-el a' büszkén emelkedő házak nyikorgó ablakain.

Illy zordon időben, reggeli 8 órakor egy farkasbundába gondosan beburkolt férfiút látunk térdig hóban kivánszorgni a' dunasor egyik házából, 's egyenesen a' váczi utsza felé tartani, hol, mennyire a' förgeteg miatt kivehetők, egy kereskedő bolt ajtaján csengetett, és eltünt.

A' ház, mellyből az imént emlitett férfiút kijönni láttuk, nem éppen óriási, de nem is törpe. Két sor-ablakokkal fogá-fel a' világosságot; ábrája az ó világra emlékeztetett. — Kapun bévül jobboldalvást csigalépcső kanyarodott-fel, mellynek végén egy ajtó vezetett az udvarba néző erkélyre, honnan réz- 's czinedényekkel dús konyhába lehetett tekinteni; ennek egyszerű csinje és tisztasága a' házi nő selyemizletét és vas-szorgalmát tudatá a' bemenővel. Innen balra kékelt egy tágas étterem ajtaja, mellyben zöld szövettel boritott karszékek, mélypiros sikárlatú éttábla, és egy a' teremnek vadászkalandokkal ékes falához lapuló ősi edénytár, a' terem kék boltjáról pedig ezüst sikokkal tarkázott veres selyem-zsinóron

leereszkedő üveglámpa volt látható, melly pazarolva árasztá vil[illegible] az estebéd fölött.

A' szomszéd teremben a' házi nő teremére ismerünk, mellynek négyszegű talapdeszkázata fényes és sikos vala, mint a' dunai jég. Az egész szoba azonban igen egyszerűen volt bútorozva: nehány divatos szék, egy virágos szövetű rugalmas pamlag, erdei színű menyezettel és spanyolfallal ellátott nyoszolya, kicsi kerekded asztalka, 's vele rokonszinű lábszékecske, az égkék falon pedig az őrködő Maria képe széles aranyrámával szépiték a' nő termét, ki éppen azon pillanatban, mellyben amaz ismeretlent láttuk eltávozni, nemes érczkereszttel ékült imakönyvét nyitá-fel, és az uj évi fohászt magas ihlettséggel bocsátá a' Mindenható elébe. Az Istenben helyzett bizalom mosolygó pirral festé halvány ajkait, és felragyogott bánatos arcza, mint az istenülteké; lelke bennső örömének szerafszárnyain repdesé túl a' halandóság határait, lebegve mennyhazája körül, mellyből ő, a' szelid angyal, csak szenvedni szállott alá e' porhonra; mig szent elragadtatása túl hordá őt a' kinok megyéin, nem tudva, hogy szive vérzik, mint minden szerencsétlené, és egy pillanatra boldog volt.

Lejárván az ajtatosság órája, egy reszketeg sohajjal csuká-be a' vigasztaló könyvet, miután ismét szomorú lett lelke, mint a' boldogtalanok panasza, és egy kinos előérzet fájdalma alatt remegve görbült-le pamlagára, maga mellé idézvén Izáját, az öt éves leánykát, ki páracsillagként hullott ölébe; ruhája uj volt, mint az év, mellyet ünnepelt, és tiszta fehér, mint lelkének ártatlansága; gyermekded arcza, melly a' mosolygást látszott feltalálni, szőke volt, mint a' szürkület csillaga; bodor arany haja, melly gömbölyű kis fehérselyem-vállain gyürűdzött, a' napsugár foszlányaiból állott; szempillái, mint verőfény-takargatták-el a' kék szemek egét, mellyek midőn édes anyjára nyiltak, tisztán ragyogtak-fel, mint az ég kékjét leorzó ezüst ér, 's liliomajkán olly édes nevetés vonult-el, millyet csak az illetlen gyermeki boldogság tud felcsalni a' szivből, és megszóllitá anyját: ‚anyám! ma uj év van, és te olly szomorú, az idő pedig olly durva; miért ez?'

„Izám! — felel az anya — istentelenek az emberek, embergyülölők, kárörvendők, orzók; ezekért nehezedik reánk az ég haragja, irtózatos idő által intvén minket jobbulásra. Jövel szerencsétlen gyermekem, imádkozz; az ártatlanok könyörgése meghallgatást talál Istennél!"

‚Mit mondasz anyám, én szerencsétlen gyermek vagyok? mi az? hisz' van én nekem jó atyám, és igen-igen jó anyám!' —

Ezzel mosolygva csókdozá össze a' jó anyának kezét, kinek szemeiben felcsillogott a' fájdalom, mellynek néma követeit selyem kezkenővel takará-el a' vizsga leánykának szemei elől, 's egy hosszú anyai csókkal zárá-be a' tudakozó kis ajkakat. Egykét percz után ismét sürgeté Izát az imára, mire ez mint égi kegyeltt hajlék-meg Maria képe előtt, és igéző hangon kezdé rebegni az isteni tiz parancsolatot. Az erényes anya elmélyedett gyermeke tekintetében, melly olly szelid, olly tiszta és angyali volt; érzelmei összhangzának az ártatlanéval, elfeledve mindent, mi földi, 's mintegy kifejledezve a' halandó lét gyötrelmeiből, egy pillanatra ismét boldog volt!

Midőn a' térdelő leányka a' hetedik parancsolatot „ne orozz!“ rebegé, csendesen tárult-fel az ajtó, és egy magas teljes idomú férfiú lépett-be a' terem ajtatos angyalaihoz; képe a' fagylaló zivatar által egésséges szinre festetvén pipacsveresen égett; ajkán egy szilárd mosolygás szaladt végig a' nemes jelenetre; mindazáltal homloka redőin némi benső nyugtalanság jelei vonaglottak; 's ez a' házi ur volt, a' bánatos hölgy férje, Izának atyja, kit ez előtt a' váczi utsza felé láttunk menni, 's kit most a' tizparancsolatnak hetedike menydörgésként járt keresztül, és elnémult, mint a' bünös, kit az itélet villáma ér. De nagy küszködéssel, nagy lelki tusával lecsillapitván magában a' zavarodás harczait, a' pamlagon fogott helyet, hol Izáját ölébe emelve, piczi kezeire a' legszebb arany-karpereczet illeszté, mondván: „a' jó magzatnak ajándékot hoz az uj év!“ — Mig a' leányka örömet lihegve kulcsolgatá, és csókdozá az atya karjait, a' szelid anya elbúsult, és sárga lett arcza, mint az uj évi ajándék, melly Iza kezén fénylett.

Ezt látván férje, remegve illeté-meg a' nő kezét, és részvevő hangon szóllitá-meg: hölgy! te az én gyönyörködtetésemre teremtettél, és keserveket árasztasz az élet kelyhébe, mellyet hatalmamba vetett a' sors; mert titkos kinaid tengerén az én örömim merülnek-el! Tehát a' lengyel Dürinszky leánya, a' lelkes Julia, ki nem is a' földiek számára alkottatott, kit az Isten eddig elfeledett angyalai közé igtatni, igen, az a' lelkes, hibátlan Julia, Romane Fidél neje, ábrándképekkel, képzeltt fájdalmakkal fojtandja-el magában az életet, mellyet, ha mindenható volnék, örökitenék! Ismét borúsnak látom arczodat; ismét emelik kebledet a' sohajok; ismét könyek a' szemben, mellyek, mint áradás, mossák-ki a' kebel nyugalmait, és miért? O hölgy, azon férj, ki vérszövetségben áll veled, nem tekinthet-e be azon szív titkaiba, mellyért szivet adott?“

„Arany szavak, forró részvét ömlengnek-le ajkidról — mond a' hölgy — de valódi részvét, melly nemesen verő szivből melegül-

fel, az érzetek legszebbike, 's azért ritka, mint üstökös csillag. O vajha illy részvét szóllott volna belőled ember! — De miért? nem leend szükséges fájdalmim enyhitésére a' részvét, csak oltsd-el a' kinlángot, melly szivemet hamvasztja; törd össze a' tőrt, melly keblemben gyilkolódik; csak tépjed össze a' bú fátyolát, melylyel bünös kezeid hálózák-be egemet, és eltelik örömekkel az ür, mellyet a' számüzött nyugalom hagyott keblemben, és derült, mint egy üdvözült, olly derült leend Fidél neje, 's bútalan mint e' gyermek, ki bánatot nem izlel, mert jövendő szerencsétlensége a' gyermeki tudatlanság homálya alatt rejtezkedik. Ah ezen karpereczek ismét egy fájdalom fájdalmimhoz!"

„Jó asszony — mond amaz — egy férj, ki nejét szereti, imádja, megtudna-e attól valamit tagadni? szóllj, én nem értlek!"

„„Nem értesz? ah csak e' szó is képes lenne üdveimet visszaidézni, ha igaz, ha a' lélek szava volna! De borzasztó előérzet remeg végig tagaimon, midőn gyakori távulléted, a' könnyedén 's reményfölöttien szaporodó kincseket, éji kalandidat, gyanús barátid, 's o ég! ezen gyilkot (mire a' bámuló férj téli meze alól kivillogó aczélt előrántá), mellynek csengése rémes halálszó, 's az itt ott látható vörös foltok megannyi szomorú emléke egy legyilkolt életnek; igen, ha mind ezt latolóra veszem, rémesen serked-fel agyamban egy gyanú: mert ah Fidél! e' honban egy ecset, bár milly mesteri, ezeket meg nem érdemli. Ember! a' vallomás szakad most fel lelkemből — te megcsaltad szivemet, melly olly igaz volt hozzád, mint igazságtalan a' tied, melly csak erénydús kebel után vert, nem bünöséért, mint tied. Te nem vagy keresztény; mert felebarátid orzott vagyonával táplálod hölgyed, gyermekeidet; mert ah ismét egy boldogtalan élet reng e' szív alatt." — Itt elhallgatott, és sirt; az összeborzadt férj pedig küszködve ragadván-meg kezét, szóltt:

„Igen, ékességeid' illy áron vásárlottam. — De o angyal! te megtestesült bocsánat! ha meg tudsz nekem bocsátni, az Isten is elfeledi vétkemet!"

E' szavakra eliszonyodott a' hölgy; öntudat nélkül ragadá-fel Izáját; iramni, az életből akart iramni, de a' fájdalom lenyügzé pamlagára, melly majd ismét felemelé őt, 's a' kétségbeesés ürét mutatá neki; körülötte a' lég, lábai alatt a' talap égett, 's férje kezeit lerázván kezeiről, érzékenyen jajdult-fel: „Tehát csakugyan valósult a' gyanú; tehát nem ábrándképek ijesztgettek engem? O ember! szived érzéstelen volt, mint az ércz, melly az élet fölött villog, midőn az enyim örök mozgásban kezdett irántad dobogni; ölelő karaid rablánczok, 's első csókod halálos volt, mint a' sirocco lehelete; mert

nem irtózál gyalázatot okozni nekem 's gyermekeidnek, kik tisztelet nélkül fognak egykor tipródni sirodon, kárhoztatni a' bünt, melly nevöket beszennyezé. És még bocsánatot kérsz tőlem 's az Istentől? Hah! magam, igen is magam födözendem-fel vétkedet, nehogy ennek eltitkolása is sulyositsa egykori számadásomat. — De nem, még is nem teljesithetem ezt; valami győzhetlen indulat őrködik ajkamon, 's letiltja a' felzugó vádhangokat; lelkemben pedig reményalakban képződik azon csillapitó gondolat, hogy te ember szeretsz engem, 's e' szeretet ingere eltéritend ezen dicstelen életpályáról, és a' rejtélyes jövőt kiesbbé és ohajthatóbbá teended? O érjékmeg e' kivánságom! Férfiú! tulajdonid, tehetségeid diszes tettekre elegendők; szorgalmunk fénylőbb kincseket kamatozand; lépj-le ez ösvényről, mellyen bár örökké járdalsz, nyugtató irányhoz nem juthatsz-el. — Ha nem csalatkozom, szemeidben a' megtérés sugárait látom felcsillogni! látom, hogy méltánylod kesergő nőd javalatát és forró szeretetét, melly vétkeid daczára is szent, mint az oltár, mellynek kövén azt neked esküvém. Hidd-el, hogy mig igazán biráló lelkem zordonul mondja-el feletted az itéletet, addig szivem, melly miattad vérzik, bocsánattal kinál."

A' férj, miután a' szégyen is hajlandóvá tevé a' büniszonyra, elérzékenyült; keble felmagasadott, mint a' Duna hulláma; nejét átkulcsolá: bánathalavány arczairól égő csókokkal szivta-fel a' lepörgő könyűket; jobbulást igért, 's esküdött. Mire a' reménykedő hölgy fájdalmain tul emelkedett, egy boldog jövő mosolygott feléje, mellynek tündérképei elfeledtetni készték a' multakat, és ő egy pillanatra ismét boldog volt! Mert egy boldogul leszaladt életkor is csak pillanatnak látszik a' mult tükrében; mig egy kinos percz az örökség képében óriáskodik előttünk!

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLE.

Házassági ős szokások.

A' házasság az élet édene; nem, az egy földi menny, hol, enyészve a' szilárd hit 's éltető remény, örök szerelmi mámorban élvezi boldog létét az üdvözült pár; hol lelke egyetlen bálványát kéjteljes olvadozásban imádja az igaz szerelem oldhatlan szalagjával czukorzott rokon-szív; mert mi istenibb, mint a' kölcsönös hő érzelem virányos mezején lejthetni tünékeny pályánk megyéje felé?! — Minden nemzet méltánylá ennek szükséges voltát, 's mint szokása hozá, más más móddal szentelé. Igy:

A' Teutonoknál, divatozó szokásként, a' vőlegény menyasszonyának 's ez annak levágá hajfürtjeit; melly különös tettet zajos tor követett.

Örmények törvénye volt, hogy a' házasulandónak neje bal- 's ez annak jobb fülét meghasitá, melly tettel örök szerelmet eskvének.

A' Czimbroknál, miután az atyafiság a' házasságban megegyezett, a' vőlegény lemetszett körmeit mátkájának küldé, 's ez szinte az övét; és ha mindketten elfogadák, meglett a' házasság.

Az Elamiták szokásban tarták, hogy a' férj megszurta a' nő gyürüujját, 's az abból szivárgó vért ajkával szivogatta; 's ha ezt tevé a' hölgy is kedvesével, összeadattak.

Numidáknál a' házasulandó a' földre pökött, valamint a' nő is, 's az ezek által készült sárral egymás homlokát bekenék, és ezzel megáldattak.

A' Dáczok bizonyos helyre vivék összekelendő gyermekeiket, 's ott a' magukra hagyottak egymásnak uj nevet osztának, 's meglett a' házasság.

A' Thráczok egy erre készült tüzesitett szerrel némi jelt sütének egymás homlokára, melly összekelésöket czimzé.

A' Sicyonoknál papucsot külde a' férj kiszemelt nejének, 's ez annak; és az egyező elfogadás kötelezett.

A' Tarentinoknál a' férj és nő egy tele asztalhoz ültek, 's egymást étették; ha pedig feledekenységből egyik vagy másik ön ajkához vivé kanalát, a' reméltt házasság kötelei azonnal széttépettek.

A' Scytháknál a' vőlegény mátkája lábát lábával, térdét térdével, kezét kezével, könyökét könyökével, fejét fejével illeté, mit ha a' nő ölelése követett, szent vala a' frigy.

A' Pannonok ezüstből öntött bálványnyal tisztelék imádottjaikat, mit a' kedves is tevén, megáldattak. FEHÉRVÁRY.

Bravo füles! Bizonyos városban a' halott-takarító társaság alapszabályainak első czikkje következöleg kezdödik: „Minthogy kevés ember van, ki maga magát eltemetné" 's a' t.

Chinai ebéd. Bizonyos utazó, ki mult éven Chinát is meglátogatá, Cantonban ebédre hivatott. Az ebéd mintegy 50 fogás ételből állott. Minden vendég elébe kis ezüst tanyérkát, hasonló érczből egy ivásnál használtt csészét, elefantcsontból két pálczácskát 's egy porczellan kalanat tettek. E' két pálczácska a' villa és kés helyét pótolja-ki; az utazó azonban bajosan tudá használatukat megszokni. Mindkettőt jobb kézben tartja az evő; egyiket a' hüvelk és mutató, másikat közép és gyürüs ujja között, és a' Chinák olly jártasok használásukban, hogy a' legkisebb ris-magot is fáradság nélkül emelik-föl vele. Az indiai madár-fészek hat féleképp' készitve került asztalra, azután egész galambtojások bárány-lévben főzve, kutya-cotlettek, czápauszószárnyak — a' Chináknak különösen kedves eledelök, — Holothuriák, fekete, vastag, hat ujjnyi hosszú tengeri férgek, 's több más hasonló tárgy mellyeknek izelitésénél az europai aligha köldökcsömört nem kapna.

Sátán kényszerítés. Egyik német főváros közelében ismét illy esztelenség történt. Alkalmat e' bolondsághoz egy agg dada szolgáltatott, ki azonban már hüsön ülve várja méltó büntetését. A' rozzant banya egy bárgyu szerelmes pórficzkót tüzött-ki csalárdsága áldozatául. Örökös regélése által

annak, hogy ez által sok pézhez 's végre Margitja kezéhez jut, rá hagyá magát beszélni az együgyü suhancz, hogy a' vén Hecate rendelménye szerint sátánt idézzen. A' rendelmény következtében 11 napig nem volt szabad a' suhancznak kenyéren 's vizen kivül mást izelitni, magát megmosni, 's kéz és lábujjairól a' körmöket lenyesni. Pórfiúnak ez mind könnyü föltétel, 's Jackl örömmel teljesité is: terhesebb volt már azonban; hogy egymásután 11 éjszaka, 12 és 1 óra között, a' falu melletti rosz hirben álló legelőre kelle mennie, 's magával következő tárgyakat vinni: szájában darab fülfüvet, jobb zsebében egy élettelen verebet, hátán egy lehuzott macskabört, melljén egy nyullábat. Reszketve szerzé-meg Jackl e' tárgyakat 's majd félajultan ment velök első éjen a' legelőre. Minthogy azonban semmi baj nem érte, sőt még nem is akadályoztaték utjában, mind inkább neki bátorodott, és következő éjeken csendes lélekkel járta-meg titkályos utját. Utósó éjre azon föltétel toldatott vándorlásához, hogy két különböző helyről öt-öt ezüst forintot kölcsönözve, e' pénzt jobb markába szoritván induljon utnak, 's midőn a' legelő közepére ér, kinyujtott jobbal erös hangon kiáltsa: Jöjj, jöjj, jöjj! 'S ha a' sátán megjelenik, mondd érthetőleg — folytatá oktatását a' szent gellérthegyi — Vedd, vedd, vedd! 's ha a' pénzt csakugyan elveszi, ismét háromszor „Adj, adj, adj!" — Jackl mind ezt betanulván, az elébe szabott módon a' legelőre ment. Az éj sötét 's viharos vala. Jackl szive keményen dobogott. Alig rebegé kétszer: jöjj, jöjj! már egy nagy fekete alak előtte állott, 's a' pénzt elvevé markából. A' „vedd, vedd, és adj, adj!" helyett azonban csak ismételt „jajt" hallatott, melly még hangosabb lön, midőn az alak két markos pofot nyomott képére stentor hangon kiáltván: kotródj haza fajankó! Jackl magán kivül futott haza, és csak sokára lehete a' történttek elbeszélésére birni.

A' feldarabolt minta. Parisban egy 64 évü, nemes, fönkelt termetü aggastyán vezettetik a' fenyitő törvényszék elébe, kinek szép arczéle 's leginkább szabatos arczvonalmai bámulásra ragadtak. — Elnök. Önnek családi 's keresztneve? — Vádlott Tripet Péter Simeon, az ugy nevezett Antinous. — Elnök. Ön a' házakba tolakodás és koldulásról vádoltatik. — Vádlott. Elnök ur, bennem a' hir semmiségét, 's az emberi mulandóságot láthatja ön. Én Achilles láncsáját hordozám; Sándor pajzsával födém magam'. Büszke homlokomon több király koronája ragyogott, 's ma koldulni kényszeríttetem, hogy darabka kenyérhez jussak. — Elnök. Hogy értsem ezt? Ugy látszik, ez ember őrjöng. — Ügyvéd. Az actákban egy betü sincs, melly őrjöngésről szólna. — Vádlott. Legyenek önök nyugodtan; fejemnek legkisebb baja sincs. Nemde bámulnak szavaimon? Bámulásuk mulni fog, ha megértik, hogy én minta vagyok; az az, egy elkopott minta, még pedig — ezt önbecslés nélkül mondhatom — az első. — Elnök. Mind jó; de hát éppen semmi segédforrásai nincsenek már önnek? — Vádlott. Semmi. A' fényes sükertől elkábitva, azt hittem, ifjúságom örökös leend — szép valék! Ha a' directorium korában látott volna ön; akkor még veszekedtek fölöttem a' művészek. Vicu semmi volna nélkülem, és David, a' hires David, derekamnak köszönheti hirét. A' „sabinai hölgyek rablásá-ban" rám találhat ön; balról, az első sorban, második vagyok. Elnök. Ez mind nem tartozik az ön ellen benyujtott vádhoz. — Vádlott. Hisz' én semmit sem tagadok, De még is fáj az ennyire sülyedés, midőn olly fenn állottunk. Ugy, mint önök itt látnak, részenként Europa minden fővárosában rám találhatnak. Egyik lábam porosz, egyik csipőm orosz országban van, fejemet Madridba vitték,

bal vállamat Amsterdamba. — — Mi derekamat illeti, az egész világon látható. Derekam legjobb részem — és ez némileg még vigasztal. — Elnök. Nem tagadja öntehát, hogy koldult? — Vádlott. Tehettem-e másképp'? miután külsőm megrogyant? Azt hittem, ez örökké fog tartani; de Achilles háta meggörbedt; Philoktetes térdei csuklanak; Ajax elpohosult, és Hektor szük mellű lön. Most már semmire sem vagyok használható, még csak Diogenesnek sem, kivevén öltözetemre nézve; most legfölebb a' vén csavargót festhetik rólam. A' vádlott leült; ajkain szomorú mosoly terült-el. — Elnök. Senki sincs, ki önhöz igényt tarthatna? — Vádlott. Senki. — Szülőimet nem ismertem; művészeim kihaltak " — A' törvényszék 24 órai börtönre ítélte Tripetet, azon rendeléssel, hogy kiállott büntetése után vitettessék a' szegények intézetébe.

Nevetés jellemezi az embert. Egyik angol lapban következőt olvashatni a' nevetésről. „A' nevetés sokféle: 1) tele torokkali hahota vagy az illetlen nevetés; 2) kellemes nevetés vagy a' mosolygás; 3) méltósággal teljes nevetés vagy a' pártfogás nevetése; 4) együgyű vagy bárgyú nevetés, mellyet azonban meg kell különböztetni a természetes őszinteségtől; 5) önhittségi nevetés, vagy a' buta hiúságé; 6) a' finom müveltség és fashionable társalgás udvarias mosolygása; 7) a' megvetés affectált kaczaja; 8) nyiltság, őszinteség, vidorság és megelőző szivesség nevetése, melly kedves tetszetőséggel ömlik-el minden mozdulaton; 9) a' kétszinüség és ármány nevetése, mellyet 10) a' rögzött gonoszságétól meg kell különböztetni; 11) az erőszakos vagy mechanicai nevetés, melly tulzott csiklandás, beteges állapotnak vagy diaphragma sebeinek, vagy bizonyos ártalmas italok használásának eredménye. 13) a' fájdalmas nevetés, mit elkeseredett kedély, kétségbeesesés, csalódás, boszúszomj és megsértett büszkeség szül, 's végre 14) az elolthatlan nevetés, mint Homer görögül nevezi, vagy is magyarán forditva vihogás, mellynek kitörését meggátolni hatalmunkon kivül van. — 1662 körül egy olasz csillagász 6 kötetü röpiratot bocsátott világ elébe, mellyben a' vérmérséket nevetés szerint osztja-fel 's határozza-meg Állitása szerint a' melancholicusnak nevetése hi hi hi; a' phlegmaticusnak ha ha ha, 's a' vérmesé ho ho ho! hangban tör-ki.

Szakácskönyv melancholikusok részére Naumburgban jelent-meg Ez csupa komor étkek készitését tanitja: u. m. gyászlevest, marhahust gyászban; köny-sültet; fekete halat búsongó lével, ragou-t gondokkal; sohaj gyökér-salátát; csokolád-tortát keserü zsufával; fagylalttat siró czitromból; fekete kávé-kocsonyát fekete bodzavirág lamento-val. — Liqueur készitését is tanitja: fanyar gyümölcsből és gondredős körtvélyből. Végül igéri a' szerző, hogy a' többi vérmérsékűekről is fog gondoskodni.

Ügyvédek száma Frankfurtban. Frankfurtban, egy alig 50.000 lelket számláló városban, nem kevesebb mint 99 ügyéd van. Pfalz-ban ellenben, majdnem 12-szer annyi nép mellett (570.000) alig van 50 ügyvéd. Amott minden 500 lélekre esik egy ügyvéd, itt pedig minden 19.000-re. — Mit szóllna valljon e' czikk irója, ha tudná, hogy nálunk Budapesten 130.000 lakosság mellett mintegy 550 ügyvéd van.

Szerkezi Mátray Gábor, halpaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

12.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap február 9kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Pulcinella.

(Olasz novella.)

Carneval idejében volt.

Tarka vitorlájú gondolák (sajkák) ezrei metszék-át a' tükörtiszta Lagunákat. Az adriai tenger, a' doge-ok kevély mátkája, szenderegni látszék 's álmodni régi fényről, régi dicsről. Hullámainak álmodozó moraját a' gondolások vig dala követé. Fél Velencze sietett elburkolva a' Marktérre, hol egy álarcztenger hullámzott. A' dogepalota, régi művészet 's régi zsarnokság e' nagyszerű emléke, közönyös hidegen nézett-le a' hangos, őrült örömzajra, melly minden oldalról körül-árjongá. Illyszerű látmány nem volt előtte uj; mert még szigorúbb időkben is, midőn a' Tizek tanácsa itt, e' csarnokokban, naponként uj halálitéleteket okáda-ki, minden órában uj kinszereket gondola, szabad volt a' velenczeinek a' carneval idejében sohajait, könnyeit álarczozni, és, ha ugyan lehető volt, vigan lenni.

'S Velencze még most is birtokában van e' szabadalomnak.

A' Marktér nagy tánczteremhez volt hasonló. Álarczok ezrei, szines kövekként a' kaleidoskopban, hangosan tolakodának egymáson át. Legtöbben hazafiúságból olasz álarczokat választának. A' velenczei Pantalon és Pagliasso, a' bergamaski Arlechino, a' bresciai Brighella, a' romai Spavento és Pasguale, a' milanoi Truffaldino, Tempesta (a' régiek Thrasója), Tracasso, Hiangurgulo, Gelzomino, Mezzolino, 's a' t. tevék ez álarczsereg magvát.

Nem messze a' doge-palotától a' piazetti dei Leonin egy Pulcinella tünt-föl mindenkinek. Roppant széles fehér gyapjúnadrágot viselt, hasonló szinű rövid kabátot, csaknem földig érő ujjakkal 's fekete bőrövvel. A' kabátra vörös posztó szivecskék valának tüzvék, nyaka körül széles fodor, fehér vászonból, 's fején fehér gyapjú, hosszú szárnyú sipka, vörös gyapjú-bojttal. Arcza felső felét fekete álarcz födözé. Pulcinella nagy figyelmet gerjeszte tréfái által. Elmés-

ségek kimerithetlen szökőkútja volt, mellyek bár nyersek és csipősek, de általában megnevettettek. Egy álarczot sem hagya ingerlet nélkül; mindenikkel tréfáit üzé. Itt egy verset idéze Tasso „megszabaditottt Jerusaleméből“ — ott egy helyt „Casti beszélő állataiból“ — itt egy petrarcai canzone-t, ott egy strophát Dante „isteni comoediajából.“ — Egy női álarcz szépségétől lelkesültten néha néha rögtönözni kezdett, 's a' hevenyészeti költészet e' nemében sgriccii ügyességet bizonyita-be. A' nőknek hizelgéseket monda, a' férfiaknak ironiába takart gorombaságokat. Kabátja minden zsebe nagy és kis aranypénzekkel voltak megtömve, mellyeket bőkezűleg oszta-el nézői között. Egy Colombinenek, ki boszankodni látszék, hogy Pulcinella szép nyakát megcsókolá, száz forintos bankjegyet ajándékozott. Az arany semmi becsesel nem látszék előtte birni; dukatikkal hajingált maga körül, mintha játékpénz volnának. Pulcinellának herczeg, fejdelemnek kell lenni, ki incognito akarja aranybeli fölöslegét mindenkivel megosztani. — „E viva! e viva!“ — kiálták az álarczok, kiket megajándékoza. Pulcinella nem fárada-el kincseit szórni, 's zsebei kimerithetlen aranyaknáknak látszottak. Annak, ki rosz időben igy hajingálhat maga körül, aranynyal és bankjegyekkel, milliókkal kell birnia. Az illy madár ugyancsak ritka. 'S igy történt, hogy minden nő megakará fogni; de az arany paradics-madár nem hagyta magát leigázni; majd itt volt, majd ott, 's végre — sehol. Ezer szem vágyakozva keresé a' fájdalom! olly jókor eltünt rejtélyes alarczot.

De egyszerre a' dogepalota basilicája fölötti négy ló egyikén láták az aranyárasztó Pulcinellát. Ezer hangú éljenkiáltás zengett a' tér egyik végétől másikig, midőn Pulcinella egymásután lökdösé-le magasságából aranyait. Tolakodának, verekedtek. Pulcinella mosolygva nézte a' mindig komolyabbuló látványt; most összeszedé aranya maradékát 's egyszerre lökte-le mind. Ez aranyesőnek látásánál dühös örömzajra fakadtak az álarczok. Pulcinella most üres sipkáját veté-le, 's csak hamar utána — önmagát. A' tömeg bukni látta, 's visszavonulva iszonyú kiáltásra fakadt. Összezuzva fekvék Pulcinella a' vérpirositotta köveken.

Egy velenczei hirlapból:

„Azon Pulcinella, ki tegnap a' Marktéren olly nevezetes szerepet játszék, a' roppant gazdasága és szerencsétlen szerelme által ismeretes Lorenzo Marchese vala, ki három hét előtt az elmekórházból, hol tizenegy hónapig volt becsukva, szabadon bocsáttaték; mert minden orvos meggyógyultnak hivé; de mi fájdalom! nem vala ugy. Egy uj paroxismusi rohamban a' dogepalota basilikája fölötti

lónak egyikéről leugrott, miután körülbelől 400,000 lirát aranyban és bankjegyekben oszta-el az álarczok közt.“

SZÁNKY KÁROLY.

A' lélekismeret szava.

(Vége.)

Mig a' férjében bizodalmas nő féligmeddig nyugodtan élvezé a' parlag élet silány örömeit; az idő jót haladott, szárnyán hordva a' sebek balzsamait, a' kedv 's szerencse mirigyeit; kinek életkinek halálcseppeket harmatozva; lesujtva a' felbőszülőket, felmagasztalva az alázatosság fiait; befellegezve a' fényt 's nyilvánságot, feltárva a' régi titkokat; elrágva a' remény gyökeit, felmelegítve a' kétségbeesés jegét; elüzve a' zordon telet, előidézve a' fényes nyarat, mellynek végnapjain, midőn elfordulánk a' nap égető képétől, és az éj, mint szörnyetegholló telepedett a' világosság helyére, büvösb léget árasztván körülünk ingatag szárnyaival, 10 és 11 óra közt a' városi tömlöcz-őrhöz közelitett egy másik őrtárs amazt igy szóllitá-meg: „Andor! én Tamás vagyok benne, hogy ez az ember, kit őrzesz, bünös volna; ő büntelenségét esküvel bizonyitá, 's csak a' kirablottak sürgeték a' véres elégtételt, szintén esküvel erősitvén gonoszságát. Ki a' dolgot hallja, mind azt kiáltja-fel: „ezt nem hittem volna!“ — Ő valóban olly nyugodtan, olly bútalan várja a' halálos órát, mintha nem is ő volna az, kinek a' holnapi nap véresen fog feljönni. Mit gondolsz?“

„Én — felel Andor — nem hiszem, hogy annyian merték volna terhelni hamis vádokkal. Ő nagy vétkes; több kereskedő család jutott miatta tönkre. Annyira megismerték őt a' kárvallottak, hogy mezét, szavát, alakját, járásmódját, és mindenét olly hiven tudták lefesteni, miképp' a' poroszlók minden kétkedés nélkül reá találtak. Nem akar ő vallani öcsém! ez egy agyafúrt ember; de bizony csak maga fog ő kimenni a' temetőhelyre. Isten bocsássa-meg büneit, egy rosz emberrel kevesebb lesz a' világon!“

„De Andor — szóll Iván — ez vagy ártatlan, vagy leggonoszabb ember; mert a' lélekismereten rágódó bün daczára is olly nyugodtnak szinleni tudni magát, csak a' vétekbeni megrögzöttség következménye lehet. Hallottam ma a' templomban, hogy a' nép szava Isten szava. Ha ez igaz, ő ártatlan; mert őt mindenik büntelennek kiáltja. — Tegnap egy csinos menyecske látogatá-meg a' siralomházban; valami rokona lehetett, mert keveset beszélt búvában, de sokat sirt. Szép kis leányka is volt vele, szőke mint

a' fehér vászon, haja sárgás, mint a' holdvilág; ajka mint kikirics; szemei, millyeket soh' se láttam-még! — Ha anyja sirt, ő is zokogott, mint a' kis tuba, 's midőn a' csörgő lánczokat vizsgálgatá, megesett rajta szivem. Hidd-el Andor! én kész volnék azon szerencsétlent' —

„Talán bizony megsiratni? — mond Andor — Isten bocsássa-meg büneit, csak hadd menjen az utból; egy gyilkos, ki ember társa vérével jegyzi-föl nevét az utódok emlékébe, csak annyiban méltó a' részvétre, mennyiben ő is gyarló ember, 's mennyiben megbánja tévedéseit."

„Andor! Andor! — sohajta Iván — szived kemény, mint oldalodon a' fegyver. Én szivből ohajtnám szabadulását."

Itt az óra ütött, 's uj őrök válták-fel ezeket, kik nyugalomra mentek.

Más nap, reggeli hat és hét óra köztt, bámész sokaság zajongott a' siralomház előtt, várva egy szomorú életjáték utósó felvonását. A' sajnálkozás közös volt; soknak szemében forrtak-fel a' részvét meleg gyöngyei. Nem sokára megkondult a' halálharang, mellynek búhangja mélyen hatott az érzékeny keblekre, 's mindjárt utána halk léptekkel jött-ki a' siralomházból egy szálas, szikár ember, képén a' falak színét viselő, mellyek köztt kellemetlen óráit töltötte; de a' benső nyugalom jelei királyként székeltek redőkben homlokán, mellyekből önkénytelen olvasá-ki a' sokaság, miképp' ő büntelen. Majd imádkozva, majd a' vallás emberével csendesen szót váltva, ballagott az enyészet helye felé. Itt kissé reszketve rebegé-el vég imáját. E' közben elcsöndült az óra, hogy az élet karpitja legördüljön, és felvillogott az emberölőnek aczéla; midőn a' néma sokaságon áttörtetve szivrenditőleg harsogá egy kétségbeeséssel küzdő férfiú: állj-meg bakó! kegyelem! — 's az elitélttnek nyakán csüggött. A' fegyveres kéz leereszkedett, 's a' tömeg, mellynek kebléről mintha egy nehéz kő hullott volna le, könnyebben kezdett lélekzeni 's örömittasan zajogni.

„Ne tipródjék ártatlan vére felett a' gonosz" — szóllalt-meg hullámzó kebellel a' gyász-csapást meggátolt férfiú. E' férjfiú, kit itt láttok, Romane Julius, ikertestvérem; ő ártatlan, a' bünös én vagyok. Julius, neked élni kell, 's büneimért magam lakolok. Vigyetek a' törvényszék elébe, ott mindent felfedezek.

Ezzel bocsánatot kért 's vett testvérétől, és az őt körülfogott poroszlók kiséretében a' város felé indult. Most egy éles sikoltás harsánylott-át a' nép öröm-zaján, melly egy kinözönbe fuladt halvány nő ajkáról sikamlott-le. A' hölgy Dürinszky Julia,

Romane Fidél neje volt, ki kétségbeesve rohant határzatát nyilvánitó férje után; de ingadó léptei 's terhe által gátolva csak későn 's a' megtörtént vallomás után érkezett kelyre. — Ájultából felocsudva Julius karján, 's egy csapat részvevő között ballagott férje után, ki fejeresztve haladott a' poroszlók között. — „Lásd Andor — mondá ezeknek egyike — jól sejtém én, hogy ártatlan" — 's ellágyulva tekintett vissza Juliusra, kinek jótetteiben egyko részesült.

A' tömeg szétoszlott. Fidél börtönbe, Julia pedig már rég kietlenné vált lakába vonult.

Mig a' bünös férj nem éppen remegés nélkül várá a' végitéletet; addig Julia epedve, társtalan giliként élt-le egy hosszú évet, azon titkos inger daczára is, melly a' vigasztalására nem gyéren jelenkezett Juliust vele kivántatá, 's talán szeretteté.

Fidél a' törvényszék előtt minden bünét megvallván, világos lön: hogy tolvajsága mellett kétszeres gyilkos is volt. Elmondá többi között, hogy midőn a' hatóság gonosz tetteinek nyomába jövén, iránta nyomozó iratokat bocsátott-ki, egy időre elvonult, hogy hozzá mindenben, még öltözetében is hasonló öcscse kerüljön kelepczébe, kit titkon mindig gyülölt részint azért, hogy a' szerencse mindig kedvezett kisérleteinek, részint 's leginkább pedig azért, mert nejének, kit ő imádott, némi hajlandóságát tapasztalta a' nálánál szelidebb lelkű öcs iránt. Megvallá, hogy erős elhatározása volt testvérét veszni engedni; de midőn a' halálharang rémes kongását hallá; a' fölébredt lélekismeret szava önkénytelenül ragadá a' vesztőhelyhez, öcscsét megmentő vallomást tenni.

Mig Fidél felett a' törvénykezés folyt: egy évtesten kúszott végig az enyészet. Végre megérkezett a' legfelsőbb helyen megerősitett vér-itélet, 's Fidél, büntetteinek érdemlett jutalmaul, pallos alatt esett-el.

A' jó testvér és nő sokáig gyászolák az erény utjáról letántorult boldogtalant; végre kölcsönös vonzalmuknál fogva, egyházi engedelem utján egypár lettek. Napjaik gyönyörteljesek valának, mint Julius remek festményei, 's Julia boldog volt a' sirig.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Tengeri szörny. Mi után rég hiában ohajtoztak, egy tengeri kigyónak kézre keritése, 12 amerikai halásznak a' Delaware torkolatjánál végre csakugyan sükerült. A' csata 10 óráig tartott. Egy halász áldozatja lön a' merényletnek, kettőnek pedig lábát zuzá össze a' szörny. 600-nál több lövést

tettek reá. A' martalékul esett állatnak hossza 220' 's kerülete 22'. Szarv nemü álladékkal ruházott farka iszonyú nyársként nyulik-el ; három soros fogai a' rozmár agyaraihoz hasonlók. A' halászok 1.000 dollar tiszteleti dijt kaptak ; a' meghalt nejének nyugpénz rendeltetett, a' sebesültek pedig status költségén gyógyíttatn.k. A' kigyó New-Yorkba szállíttatott.

Élő halak 's növények meleg forrásokban. Bizonyos Sonnerat urtól következőt olvashatni a' „Mirror" lapjain: „Catambertól hat mértföldnyire, Luçon szigetén egy forrást találtam, mellynek vize olly meleg volt, hogy bele mártott ujjam ki nem állhatta. Illy fokán a' hévségnek nem tenyészhet növény, 's igy nem kevésé bámultam-el, midön nemcsak a' parton, hanem magában a' vizben is több bokor növényt láték, mellyeknek gyökerei a' vizben usztak, vagy a' meleg fövénybe tapadtak, 's mind e' mellett buján zöldeltek, noha leveleik a' göztől alig voltak láthatók. A' kigőzölgés azonkívül olly kártékony, hogy a' viz felett hat lábnyi magasban repülő apró madarak élet nélkül hullnak a' vizbe. Képzelje ön tehát ámulatomat, midön a' vizhez lépve, annak fenekén vidámon uszkáló halakat pillanték-meg, olly virgoncz-sággal tovább iramlókat, hogy valamellyt kézre keritnem teljes lehetlenség volt. A' halak pikkelyei barnák, 's maguk az állatok 5—6 ujjnyi hosszúk voltak. E' tulajdon föl födözésem ideje óta olvasom Kirby and Spence entomologiájában: „Legkülönösebb Bute lord azon állitása, miképp' a' meleg vizekben nemcsak növények, hanem apró fekete bogarak milliardjai is hemzsegnek, mellyek kifogva 's hideg vizbe téve azonnal megszünnek élni " — E' tünemény láthatásaért nem kell külföldre utaznunk. Esztergamban, az ugy nevezett hevvizben is feltaláljuk azt.

A' farkasok Agra környékén Indiában olly számosak, hogy mult évi tavasz 's tavaszutó napjaiban nem kevesebb, mint 144 gyermeket ragadtak-el. Már ott aztán pompás hajtó-vadászatot lehetne tartani.

Bezoar-kő. Ezen, nálunk már hire vesztett gyógyszer, az északafrikaiaknál még nagy becsben áll. Ugyan ott kigyó-kő név alatt ismeretes, minthogy mérges állatok marása ellen hasznos gyógyszernek tartatik. Davidson utazónak három darabot bocsátottak árúba, mellyekért már 22 darab arany igértetett: Davidson szerint igen sok pénz egy Mórra nézve, ha neki adni, 's egy Arabra, ha tőle megválnia kellene. E' kövek közönségesen az Antilope-ok egy M'hor nevü nemétől nyeretnek; a' köveket mandigo nyelven Selsi-nek nevezik.

KÜLÖNFÉLE.

Müutazásokról.

Müutazás, mint mindenki tudhatja, olly utazás, melly a' művészet kedvéért tétetik. — A' czél itt kétféle lehet: ön-művészetét gyakorolni, vagy másokét idegen honban ismerni tanulni. Az utas ekképp' maga is lehet művész, vagy utóbbi esetben csupán műbarát. De mivel olly eset ritkán jő elő, hogy valaki, ki nem művész, csupán műszemle végett utaznék (ámbár a' művészet iránti lelkesedés és egy ország érdeke sokszor ezt is tüzheti-ki főczélul), igy közönségesen műutazás alatt olly utazást értünk, melly művészektől művészet kedvéért tétetik. — De, mint mondók, a' nemművész ritkán utazik kizárólag a' művészet kedvéért, 's tekintetbe vevén a' különféle tulajdonú müutazásokat,

mellyek jelenleg napi renden vannak, joggal állithatni, hogy a' művészek még ritkábban veszik a' művészetet főirányul, és ezen fennen ragyogó kifejezéssel többnyire visszaélnek, eltakarván azon rosz ösztönt, melly őket utazásukra vezérli. — Igy tehát a' műutazásoknak még is egy szép eszme fekszik alapul. Minden esetre a' művészet az egyén korlátain fölül emelkedő; ő maga a szépség; melly az emberi szellemet teremtve áthatja 's lelkesíti; és igy ki élethű, emberhez illő fenségest akar előteremteni, arra őt az emberi ecset szépségének szemlélése kecsegtetheti. — Nem igy van ez a' tudománynyal; mert ha a' tudós nem mozdul is szobájából, még is ismerheti olvasás által az országok 's népek elömeneteleit. De nem minden művészet érthető körülményes leirás által. Igaz ugyan, hogy a' poesis igen közel áll a' tudományhoz, 's ha a' költő utazik, azt azért teszi, hogy kiterjedtebb emberismeret által kedélyét tágitsa, mint sem művészetét az uton gyakorolja, 's idegen költészetet ismerni tanuljon. Egészen más volt az, midőn költő, dalnok vagy szinész egy személyt játszának. A' legrégibb időkben találunk a' Görögöknél vándordalnokokat, kik fejdelmek vagy nép előtt éneklének, 's bámultan és gazdagon jutalmazva utazának; mert a' művészet görög országban a' nemzet érdeke volt. Az ujabb poesisben bukkanunk ugyan vándor troubadourokra: de ezeknek sáfárkodásuk nem volt a' nép közönséges érdekére számitva.

A' költészetnél sokkal inkább szükséges az utazás a' képző művészet kifejléséhez. Ezek közé tartozik az épitész, ki szülő földén vagy hazájában ritkán talál elég alkalmat művészetének tökélyes kiképzéséhez. 'S mi a' szobrászt vagy festészt illeti, elismertt dolog, hogy antique ecsetek studiuma nélkül mire sem mehetnek. És ez azon alap, miért legujabb időben a' műutazások legnagyobb része olasz ország classicai földére irányul. Utazik itt a' természetbuvár 's műbarát; épitész és szobrász; történet 's tájfestő; hol ők a' régiek szép emlékműveit, az ujabb művészet szentségeit, 's a' természetet legfenségesb oldalairól tanulják ismerni. A' hangászatra nézve mindazáltal majd forditva áll a' dolog; mert ámbár olasz ország az ének 's melodia honja, még is több olasz virtuóz él és utazik német 's franczia országban, mint forditva: a' képző művész azonban e' hont még akkor is meglátogatná, ha ez országon kivül háromszor gazdagabb museum léteznék is, mint a' parisi volt. —

Legtöbb befolyással van a' műutazás szinészre nézve; mert azon szinész, ki csak publicumát, vagy azon művészkört ismeri, mellyen maga is áll, a' kiképzés igen korlátolt fokán teng. Egyes publicum izlése sokszor igen részrehajló és alacsony azon osztály 's rangbeliekhez mérve, kik az illy helyen uralkodó tónnal birnak. Illy közönségtől utójára a' rosz szinész is elszigeltetik, a' középszerű (mivel jobbat nem láttak) minden modorjával otthonos, 's értékén fölül tiszteltetik, sőt sokszor istenitetik is; és igy, ha az elmedús szükölködik jó előképekben, szomorú egyedüliség és egyoldalú mechanismus által végül megrozsdásodik. — Műutazások tehát próbára teszik a' művészt, 's mind magára, mind rosz szokására figyelmeztetik; művészetét nagyobb kiterjedésben mutatják meg, mint közönségesen azt a' művész észrevenné, 's megörzik a' Philisthaeusok káros üldözéseitől. Azért kedvelék a' szinészek már régóta a' vándorlást, 's Thespis szekere ismeretes: ámbár mai nap nagyobb fizetés mellett már kimult a' szokásból.

Illy műutazások azonban minden tekintetben művelt országot kivánnak meg, hol a' művészet érdemeihez illő méltányra talál, mit a' valódi művész

joggal követelhet is; mert a' mű, mellyet előhoz, mesterével elenyészik, mint Schiller is mondja:

Denn schnell und spurlos geht des Mimen Kunst,
Die Wunderbare an dem Sinn vorüber 's a' t. —

Mennyire hat az utazás a' kedély 's izlés kiképzésére, eléggé megmutaták Iffland, Rode, Spohr, Hermstädt, Liszt, Ferenczy és más eredeti művészek. — Ki azonban művészet gyakorlása végett utazik, szükség, hogy valóban művész is legyen (az az eredeti teremtő erővel birjon), vagy a' természettől ennek leendő birására fel legyen jogositva; 's a' műutazó átaljában ne csupán azért utazzék, hogy ismeretlen vidéken — az erény 's komoly studiumokról lemondva — az emberi társaság 's főképp' az igazgatóknak terhére váljék. FOLINUS.

Egy szamár végrendelete. (Spanyolból.) Végső akaratom és gondolatom szerint nyelvem, ha meghaltam, azon gyermekeimnek jusson, kik hizelkedők 's rágalmazók; azon utódimnak, kik forró vérüek 's békétlenek, farkamat hagyom legyezőnek; agyvelőmet aranyászok (alchimista) s időjósló csillagászok örököljék; szivem legyen a' kincsre áhitozóké; füleimet a' lázitók 's bujtogatók kapják; orromon osztozzanak a' naplopók, falánkok 's iszákosak; csontaimat nyerjék örökül a' lomhák; veséimet a' kevélyek; hátgerinczemet a' nyakasok; hátulsó lábaimat a' törvénytudósok; első lábaimat a' birák, 's fejemet a' jegyzők és ügyészek. Husomból töltezzenek a' szegények; bőrömből pedig osztozzanak feleim.

Elhagyatott nő. A' „new-yorki" lapok egyikében következő czikk olvasható: „Nebel Ábraham, harisnyatakács, férjem, gyalázatosan elhagyott, hogy másutt valamelly szüzet vagy özvegyet ismét jégre vigyen. Ez okból minden harisnyatakács-özvegyet 's leányt óvólag intek, hogy ez utálatos ficzkótól őrizkedjenek. A' megszökött egy hitvány pipogya ember; orrán mély seb van, mellyet megszökése előtt karczoltam rá.

NEBEL JUDIT.

Jó szokás 's jó imádság. II-ik Károly, angol király, idejében szokás volt, hogy az udvari káplánok az udvarnál egy külön asztal mellett ebédettek. A' fejdelem e' szokást eltörülni akarván, hogy a' kegyetlen parancsolatot némileg enyhitse, az utósónak határzott ebédnél maga is megjelent. A' Deo gratias akkor igy hangzott: Isten tartsd-meg a' királyt, 's áld-meg ebédünket. Ezt ez alkalommal South káplánnak kell vala mondania; ez készakarva megforditá 's mondta: „Isten áld-meg a' királyt, 's tartsd-meg ebédünket." A' király elmosolyodott 's monda: „Ám, legyen ugy!" 'S a' régi jó szokás továbbra is megmaradt.

Eben gubát. Két Irlandi tetemes pénzösszegben fogadott, hogy egymást asztal alá fogják inni Reggel mindegyikök pad alól kelt-fel; minthogy azonban egyik sem emlékezék, mellyikök ázott-el előbb, a' fogadás eredménye bizonytalan volt. Mit tesznek? hogy hiába ne ittak legyen, mindenik lefizette a' határzott összeget, 's egymás pénzét kölcsönös cserével zsebökbe seprették.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

13.

RÉGÉLŐ.

Pesten csötörtökön február 13kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnek egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

K o n d i t ó.

Hüves őszi éj volt. Az egész természetet édes álom ringatta puha karjain; háboritlan csend terült-el a' szunyadó vidék felett; csak lassú szellő susogott a' ritkulni kezdő lombok között, 's csak a' csermely futó vize csörgött az apró kövecseken bukdácsolva. A' hold, harmatos föld felé fordità tele-arczát, 's kiszabott utjában nem usztak fellegek, ezüst sugárait elfedezendők. Közel volt már az éjféli rémes óra, midőn az átalános csendet lassú léptek hangja zavará-föl, 's a' vadfák által árnyazott keskeny völgyben, melly Tasnádnak délkeleti részén mintegy két boltozatos hegy közé van szorulva, egy nyulánk férfi-alak lépdelt azon lassú csermely keleti partján, melly a' völgy teknőjében, zöld pázsittal szegett ezüst szalagot képezve kigyódzik. Az éji kalandornak szőke fürteivel pajkosan enyelgett az őszi lebel. Szemeiben fiatal tüz, egész arczán benső elégedés 's zavartalan boldogság érzelme, vegyitve bizonyos ábrándos elmerültséggel, vala észrevehető. A' hegynek, melly a' kis csermely keleti partján emelkedik, erdő-ülte oldalán egyszerű kápolna állott. Barnák valának már falain a' régi idők nyomai, ötszegű üveg darabokból összerakott keskeny ablakain nyájasan lopá-be sugarait a' szelid arczú hold. Nyugoti végében fatorony emelkedék, mellynek oldaldeszkázata már jobbadán leszaggatva volt; benne egy halál-harang függött, 's lecsüggő kötelét lassan hintázgatá a' nem gátolt játszi szellő. — A' kápolnát környező tér nehány ölnyi távulságra ki vala irtva, de beljebb magas tölgyek emelték lombkoszorúzta fejeiket, sötét árnynyal fedvén-be az alattok levő sirdombokat, 's a' dérforrázta falevelek panaszos sohajjal hullottak a' néma sirkeresztekre. Z ö l c z e y B é l a (az éji kalandor ő volt) elhagyván a' csermely partjait, e' kápolnához irányzá lépteit, 's miután oda jutott, gyorsan kerülé-meg a' szent helyet övező tért; szemei valakit keresének; nyugtalankodva ült-le nehány pillanat mulva a' fatorony észak felőli alap-gerendájára, és szemei

merően valának függesztve a' szomszéd völgyből a' kápolnához vezető ösvényre.

„Irma még sem jő! — mond nyugtalanságát arczvonalain tüntetve-ki — pedig, hogy eljövend, örömmel igéré-meg. De mindjárt“ e' szóknál fölkelt ülőhelyéről, 's lelkesitve kielégitő ötlete által, a' torony recsegő lépcsőin sietve szaladt-fel, 's ugyancsak az északi oldalban vizsgálódva megállott.

A' kápolnától északra a' völgy már szélesebb, 's a' kis csermely, egy forrás vizével is nevekedve, tágasb mederben folydogál, 's nyájasan csókdossa a' lehajlott füzfák lombjait. Tágas kert terült-el a' folyam kelet felőli partján, mellynek belső elrendezése a' birtokosnak jó izlését árulá-el, de akkori elhagyatott állásából, hanyagságra is lehete következést huzni. Egy régi izléssel épült kastély nézett-le a' kertre, 's elég tágas udvarát nehány gazdasági épület környezé. A' kastély birtokosa Cservölgyi Lukács volt. Mély csend terült-el az egész lakhelyen, csak az őrebek vakkantottak néha egyet-egyet. Minden ablak deszkatáblája be volt csukva, egyet kivéve, mellyből halvány lámpafény, mit a' szép holdas éjben lehete megkülönböztetni, hatott a' kápolna tornyában gondolatokba mélyedt Béla szemeibe. Erre függeszté ő minden figyelmét, mert az ablak Cservölgyi Irma szobájának ablaka volt, 's onnan várta ő ölelő karjaival az imádott hölgyet.

Egy óranegyed mulva sebes léptek zöreje ébreszté-fel Bélát elmerültségéből, 's ő az ösvényen, melly kanyarogva jő a' kápolnához Irma lakától, szemeit hirtelen végig hordozá, de senkit sem látott. A' lépések mindig közelebbről hallatnak. Béla hátratekint, 's egy férfit, kinek szemeire széles karamú kalap volt lenyomva, 's egész testét tág köpönyeg takará, lát a' kápolnához közeledni. 'S ez nehány percz mulva a' toronyhoz érkezvén, az a' mellett levő tölgyfa-lóczán helyet foglal. Béla a' vándor arczát nem láthatá, bár mint törekvék is erre nézve legczélszerűbb állást-venni magának. Egy gyötrő gondolat villant-meg agyában, 's már Irmára kezdett gyanakodni: de mielőtt e' megfoghatlan körülményről kielégitőleg gondolkodhaték, egy hölgy, kinek jöttét Béla észre nem vevé, simult az ismeretlen férfi keblére. — „Soká várakozál, ugy-e kedvesem? — mond a' hölgy enyelegve — de e' csók Irmád ajkairól talán csillapitja haragodat!“ — E' szavakra Bélának haragja legfelsőbb fokra hágott, 's dühe által megvakittatva ragadá-meg a' halálharang kötelét, hogy abba fogózva sebesebben rohanhasson-le. Megkondult a' halál ércznyelve, 's hangját a' mély álomból felriadt viszhang boszúsan ismétlé. — Irma ölelésre tárt karjait borzadva rántá vissza,

's merően nézett az előtte álló Bélára. Ez, a' keserű szemrehányásokra, már felnyitá ajkait; de bezárattak azok ismét, mert az ismeretlen férfi, mielőtt őt Béla megtekintheté, ennek melljébe gyilkot döfött.

Nehány percz mulva ismét siri csend volt a' kápolnánál. Béla omló vérében feküdt a' zöld gyepen, jobbját mély sebére nyomá, melly azon meredve maradt. Az eszmélete-vesztett Irmát pedig az idegen karjaiba ragadván, szapora léptekkel haladt a' völgy ölében; lábai alatt hullott falevelek zörögtek; Irma elszórt hajfürtei köztt pedig búsan susogott az őszi szellő.

Ez ármányos tett két lángkeblű szerelmest örökre elszakitott egymástól. De hogy a' dolog előttünk tisztán állhasson, szükség feljebb kezdeni e' történet folyamatját.

II.

Tasnádhoz mintegy félórányi távulságra délnyugot felé hosszan nyúlik-el egy sürű cserjéssel borított hegy. E' mellett tágas térföld terült-el, 's ezt kanyargó menetben hasitja egy hegyi patak. E' hegy aljában feküdt hajdan Zölcze nevű falu, Zölczei Kálmán és Béla testvérek birtoka; jelenleg puszta telkein már csak barmok legelnek. Másfél század előtt büszke méltósággal nézett-le egy pompás kastély a' domb oldaláról az őt környező pórlakokra: de ma már a' kastély helyén, multakra nem gondolva, szántogat a' szegény jobbágy.

Kálmán és Béla, indulataikra 's vonzalmaikra nézve, nagyon különböztek. Kálmán zajban nevekedett, zajhoz szokott, 's kényére, csak zajban élhetett; ellenmondást nem szenvedhetett; parancsokat osztott, de azokat senkitől el nem fogadta: hirtelen határozatú, semmi gátot 's akadályt nem ismerő, 's feltétele mellett a' konokságig állhatatos volt; a' multra nem gondolt soha, sem a' jövőről nem aggódott; a' pillanatnak élt, 's ennek örömeit bármelly árron is fizetve használni, volt életelve: a' vadászatot szenvedélyesen szerette; 's a' vadász-kürtök harsány hangja és a' számtalan ebek csaholása, a' rengeteg erdő által százszorozva, zajos keblének durva érzelmeit mondhatlanul gyönyörködteté: 's ha a' gyakori vadászatok alkalmával egy mesteri lövésért őt hozzá méltó barátjai égig magasztalák, 's nagyravágyásának hizelgve tömjéneztek, lakomára tért a' zölczei kastélyba a' vadász csoport, és számos éjeken hangzottak ott a' dőzsölő nép mámor-szülte kurjongásai, a' kicsigázott jobbágy pedig minden illy alkalommal bánat-könyeket sirt, 's minden örömrivalgásra fájdalmas sohaj szakadt-föl kebléből.

Béla szelid arcza 's epedő kék szemei ellenkező indulatoknak valának tükrei. Ő, gyermeki éveiben egy lágy érzelmekkel gazdag keblű anya oktatásait vevé lelkébe, 's megtörtént többször, hogy ha a' szánakodó anya egy szerencsétlennek sorsát megkönyezé, kis Bélája szemeiben is, mint tiszta harmat a' bájos emlény kelyhén, köny csillogott. Évei számával gyarapodtak e' szelid érzelmek benne, 's végre némi ábrándos érzelgőséggé változtak. Egy holdas éj, egy andalító homályba burkolt erdei magány, egy érzetteljes zene, egy fájdalom-szülte bájos ének, fölébe emelék őt a' földi életnek; feledve volt körüle minden, csak képzete által teremtett angyalok körében élvezé mondhatlan örömeit. Gondolhatjuk, hogy Béla keble az apai háznál, miután oda iskolai pályájáról lelépve visszatért, rideg volt és puszta. Kálmánt ugyan testvérileg szerette, de zajos körében magát fel nem találhatá; 's a' szelid anya is, kinek rokon keblén magát kinyugodhatá vala, már régen megszünt élni. Több izben forró ölelések között inté testvérét emberhez illőbb tettekre, de hasztalan. Kálmán nem vala elég erős kiszaggatni szivéből a' romlott erkölcs elágazott gyökereit. Ha látta a' szelid lelkületű Béla, hogy testvére mindig csak a' régi, 's ha az éjeken keresztül zugó lárma őt erővel ragadá-le képzetes egéből, bucsút vön gyakran az apai laktól, mindenkor forró könyűkkel áldozván előbb anyja sirboltjában a' dicsőült lélek emlékének. Huzamos ideig nélkülezte Kálmán zajos körét, 's ha visszatérve annak tettei csak a' régiek valának, egy két nap mulva eltünt ismét. Bevándorlá Erdély népesebb városait 's az egyedül állott ifjú mindenkor hőbb vágygyal keresett magának egy rokon kebelt, hogy abba érzelmeit kiönthesse. Nem sokára egy pillanat birtokába is vezeté őt a' rég ohajtott kebelnek.

III.

Egy kellemes tavaszi napnak délutáni szakában temetési pompára hivák össze Tasnád lakosait az egyház fa-tornyában búsan zugó harangok. Az eltemetendő, az alig harminczöt éves Cservölgyiné volt. Csoportosan tódult a' nép az előttünk már ismeretes völgybe, 's alig volt valaki, ki egy pár könynyel nem áldozék a' jó asszony emlékének Idő mulva a' gyászmenet elindul a' kápolna melletti temető felé; egy férfi, könyekben uszó szemekkel, vállán barna fakeresztet emelve, halk léptekkel megy elől, 's ügyesen kimért lépteit lelket rázó csenddel követi a' sokaság. A' koporsó közelében némellyek fáklyákat, mások fris virágból fontt koszorúkat visznek. Ezek után egy magas, már élete delén jóval túl levő férfi lépdel, karján gyászfátyollal fedett arczú hölgyet vezetve. E' hölgy, kinek

szivfájdalmai hangos jajokban törtek-ki keble mélyéből, az anya-vesztett Irma volt könyező atyja karjain. Majd gyászének váltá-föl a' néma csendet, melly összevegyülve a' búsan kongó halálharang hangjával; mélyen hatott az érzékeny szivre. Már rögök döngeték a' sirba mélyedt koporsót, 's a' rajta hagyott virág-koszorúkat kimélés nélkül zuzák össze; a' jajgató Irmának szivét rdeklék a' dübörgő hangok. Már állott, a' sirkereszt, midőn Irma könyekkel áztatott virágfüzért aggatott reá, kezeit mint egy imádkozó angyal égre terjeszté, 's majd a' gyászkeresztet karolá-át, majd a' fris földdel fedett sirdombra dőlt. Vigasztalást rebegve emelé-fel végre a' bánatos atya érzékenyült leányát, 's ez tántorgó léptekkel ment atyja karjain, még egyszer visszatekintve a' völgy öléből az illattal telt alkonyi szél által lengetett sirkereszt koszorújára.

A' kápolna mellett vezet az út Tasnádról Erdélybe. Ezen lassan léptetett a' város felé egy fiatal lovag; barna lovásza kiséretében A' lovag a' kápolnánál leszálla lováról, 's az akkor éppen oda érkezett halotti kiséret közé vegyült, és egy magas sirdombon vizsgálódva megállott. Arcza szelid volt, mint a' csillagos ég, de szemei azur egében részvét-könyek csillogának; mert Irma jajaira érzékeny szive megindult Érzette annak méltó fájdalmát, 's midőn ez á' sirkereszt előtt térdre omolva, arra virágfüzért aggatott, bánatfelleg árnyéklá szelid arczát a' könyező ifjúnak; de mikor egybekapcsolt kezeit égre emelte, 's a' pajzán szellő az arczot fedő leplet fellebbenté, a' halvány madonna-kép 's a' harmatban fürdött szemcsillagok az ifjú szivét varázs erővel kapák-meg. Már messze távozott a' hölgy atyja karjain, 's ő még is mint szobor állott a' sirdombon Végre feleszmélvén elmerültségéből a' körülállóktól megtudá, hogy a' jó Cservölgyinét bánat vitte sirba, mit férje hidegsége okozott, ki őt hónapokig is elhagyá, 's mig a' békén türő nő a' házi bajokkal vesződött, és kedves Irmája nevelésével foglalatoskodott, addig a' férj lármás társaságokba vegyülve feledé családját. A' naponként hervadó anyát jó leánya ápolá csak, 's ennek karjain szenderült-el a' végetlen álomra is.

(Folyt. következik.)

KÜLÖNFÉLE.

Életét hölgyeért.

Ez czímje egy spanyol dramának, melly 1626-d.kban először adatván, még egy névtelen gyüjteményben megvan, melly azon időtájban Madridban

megjelent. Költészete 's adatása e' drámának a' körülményekkel kapcsolatban áll, 's ezek megérdemlik, hogy elbeszéltessenek.

Az említett év télutó hava első napjaiban vala. — A' madridi palota egyik kabinetjében két férjfi volt bezárva. — Egyik, mintegy harmincz éves, aranynyal gazdagon himzett ruhájú; a' másik, mintegy huszonötös; szép termetét a' pattantyús hadnagyi fényes egyenruha még inkább emelte. Ezeknek egyike komor vad arczát egyik kezére támasztá, mig másikat játszva jártatta nyaka körül. — A' másik élénk szemeit merően szegezte egy irományra, mellynek foglalatját fenn hangon olvasá. — Az irománv drama volt; az olvasó éppen az utósó felvonásig jutott.

„Jó! igen jó!“ — ismétlé az aranyhimzett ruhás, 's komolyszerü ajkain könnyü mosoly vonult-el.

Az ifjú, bátoritva e' laconicai jóváhagyás által, igyekezett szavának emeltebb nyomósabb hangot kölcsönözni. —Midőn a' catastrophához ért, engedményt kért megállapodhatni, 's jelenté határozatlanságát két különböző modor között, melylyel dramáját bevégezhetné. — Egy szenvedélyes szerelmes körül forgott a' kérdés, kit szive hölgye különféle próbákra tett-ki. Az utósóban e' próbák közti élete koczkáztatott; 's most kérdés volt — ezen — e' próba megállhat-e, vagy nem? — Az olvasó igent vélt, a' hallgató ellenkező véleményben volt.

„Soha sem akarhatta egy hölgy valamelly férjfinak halálát—mondá az utóbbi — nekem ugy tetszik, a' hös elég vizsgálatot állt-ki, és a' nőnek ezért végre engedelmet kell töle kérni.“

A' katona ellentmondott; tüzzel 's okokkal mutatta-meg a' lehetőséget, hogy saját éltünket feláldozhatjuk szerelmünk bizonyitványaul.

„Nohát az utósó próbához — meggyőződése önt egy szép jelenethez fogja lelkesitni.“

„És a' drámának czimje legyen: „Életet hölgyeért“ — mondá a' tiszt chevalieri kitétellel.

Most tovább olvasott, 's hevenyészte a' végezetet ugy, mint kevéssel előbb lerajzolá. — „Jelesen — kiáltá a' hallgató — meg vagyok önnel, derék ifjú, elégedve — és az irományt elvevén, hozzá tevé — igérem önnek, hogy minekelőtte egy holnap lefolyna, adatik a' madridi szinpadon.“

Öröm 's önérzettel pirulva kelt-fel a' költő ez igéretnél. Köszönetet akart mondani, hanem a' komoly ember, ki előtt állt, hallgatást parancsolt, és megjegyzé:

„Igéretem viszonzásaul egy feltételt kivánok öntöl. — Senkinek — jól megjegyezze ön, senkinek e' világon nem szabad tudni, hogy ön szerzője e' drámának.“

Éppen ugy megütközve e' szavakon, mint előbb elragadtatva, hordott az ifjú nehány ellenmondást elő; — de a' másiknak egy pillantata öt elnémitá. Miután védnökének szavát adta, hogy mindenben akarata szerint alkalmazandja magát, biztositással jó jutalom iránt a' királyi pénztárból, távozott.

'S most itt ideje az olvasónak tudtára adni, hogy e' fiatal ember Don Pedro Calderon de la Barca volt, akkor hadnagy a' pattantyússágnál; később, mint tudva van, száz húsz dramai mesterdarabnak szerzője,

mellyek közül a' szóban levö a' többinek csak elöznöke volt. — Örömét a' darabnak felvétetésén, 's megütközését a' neki ajánlott feltételen könnyü megmagyarázni, ha a' másik férjfi nevét tudjuk, ki itélete alá veté dramáját. E' férjfi nem más volt mint IV-ik Fülöp, spanyol király, ki irói névre vágyott. — A' hires Lopez de Vega sokáig volt dolgozó társa e' fejdelemnek; de jónak látta másnak engedni e' helyet; 's minthogy az ifjú Calderont, ki vele darabjának tervét közlé, ismerte, öt mint remény-teljes talentumú ifjút a' királynak bemutatta; 's igy történt, hogy az ifjú pattantyús hadnagy fejdelme helyett egy munkát irt.

A' király által elsajátitott irói névnek felfedezése annál szomorúbbá tette, minthogy ez első mutatványával egy édes terv volt egybe kapcsolva. Legtüzesebb szerelemtöl lángolva az udvarnak legszebb asszonyáért, d' Avalos Antonia grófnöért, elhatározta szenvedélyét ugyan azon nap vallani-meg, midön Antonia dramája által megérti, mit ért ö szerelem alatt. Egész szive, egész lelke, minden érzelme ömlenge dramájának soraiban. — Nagyszerüséget a' kifejlésnek, chevalieres vonást a' czimnek azon szerelem adott. — 'S most minden elveszve.

A' drama, mint Fülöp megigérte, csak hamar színpadra került. — A' próbák don Lopeztól igazgattattak, 's a' király is jelen volt. — Kihirdettetett, hogy a' szerzö ismeretlen akar maradni: de az udvarnokok fönevet sugdostak egymás füleibe. — A' király soha sem mondá, hogy a' darab töle való; de még is gyönyörüségét találta benne, ha mások azt hitték. — Ez alkalommal még is titok teljesebben beszéltek, mint máskor; és kevés volt, ki az igazi szerzöt gyanitotta.

Don Pedro Calderon az elöadás napján egy decretumot kapott, melly neki a' királyi kincstárból évenkénti nyugpénzt rendelt, és ez estve azon tisztelet érte, hogy a' király széke mögött volt szabad állnia. — Történetböl d' Avalos Antonia grófnöt, ki nem messzire ült a' királytól, jól láthatta, és akadály nélkül figyelmezhetett, milly hatást tesz a' drama reá, 's igy lehet gondolni, hogy pillantata egész elöadás alatt rajta függött.

Látta szép arczán, mint tükrözött vissza mind azon érzelem, mellyekkel munkája lelkesitve volt. — Észre vette csudalkozását a' szebb jeleneteknél, 's különösen azoknál, hol a' szerelem hatalma legvilágosabban volt kifejezve. — A' közelgö kifejlésnél megindulva, elérzékenyülve látta; — látta, mint nyomultak könyük szemeibe az utósó próbánál. E' könyeket ö vérével jutalmazhatta volna. — És midön a' király tapsolt, látta Antoniának szép kezeit is, valamint az egész szinházét tapsra emelkedni.

Calderon az érzelmek, a' gyönyörök tengerében uszott a' nélkül, hogy meggondolta volna, miképp' neki azt nyilvánitni nem szabad; — 's csak akkor tért magához, midön az első szinész kijött, és mondá: „a' drama a' föváros egy irójától való — legyetek engedékenyek a' hibák iránt, mellyeket benne elkövetett."

„A' fövárosnak egy irója!" — Ez volt közönségesen az álarcz, melly mögé a' spanyol király rejtezni szokott.

A' nöknek nemcsak azon különös tulajdonuk van, hogy érzik jelenlétét annak, kit kedvelnek, hanem egy más nem kevésbbé csekély tulajdon-

nál fogva is mind azt, mi körülök, történik gyanitják, eltalálják a' nélkül, hogy észrevennök, hogy ök azt látták

Antonia az előadás alatt gyakran vizsgálta a' fiatal pattantyús t sztet. — Ő ismerte Calderont, mint lelkes fiatal férjfit. — Neki gyanitni kellett a' szerzöt; mert midön székéről felemelkedék, mondá: „e' darab az iró szivének és lelkének becsületére válik. – Sokat adnék érette, ha ismerhetném a' fővárosnak ezen iróját.“

E' szavak mélyen nyomultak Calderon lelkébe; ugy tetszett neki, mintha utána mondta volna „szerethetném öt“ — ö egy hálás pillanattal felelt.

Midön Antonia mellette elment, észrevette, hogy Calderon pillantatai még akkor is reá voltak szegezve.

Nem sokára egy eset bizonyitá gyanitásainak igazságát.

IV-dik Fülöp Madrid környékén vadászatot rendelt, mellyre d' Avalos grófné és Don Pedro Calderon is meghivattak. — Egyszerre egy hajtott vad sertés a' grófnéra rohan, ki a' király mellett lovagolt A' két ló megszökkent, 's a' grófnét lova levetette. — A' király segitségére akart ugrani, de a' vadkan látása félénkké tette.

A' grófné közel volt ahhoz, hogy a' vadkantól szétszaggattassék, ha egy váratlan szabaditó öt meg nem menti. — E' szabaditó egy ifjú férfi volt, ki kardjával azon pillanatban rohant a' kanra, midön az éppen prédáját szét darabolni készült — 's kardját markolatig a' vadnak hasába szurá. — De a' bátor ifjú is megsebesittetett. — Midön a' grófné magához tért, élete szabaditójában megismerte Calderont.

‚Sennor don Pedro! — mond a' grófné, midön csak hamar vele egyedül maradt — miként érdemlém öntöl e' fáradozást?‘

„Igy bizonyitom kegyednek szerelmemet, Antonia!“ — viszonzá a' költö.

‚Dar su vida por su Dama! — felelé Antonia — látom, hogy ön ugy cselekszik, mint ir; és most ismerem a' főváros iróját.‘

„Csendesen!“ — susogá Calderon elpirulva, 's körülnézett, nincs-e közel a' király.

‚Legyen nyugodt! — mondá a' grófné — ön titka ne legyen elárulva!‘ — 's midön egyik kezét szivére tette, a' másikat Calderonnak nyujtá csókra.

Igy kezdé Calderon dramai pályáját, és hirnév helyett szerelem osztá néki az első iróijogot a' legszebb, legédesb jutalmat.

PÓLYA ENDRE.

Szerkezi Mátray Gábor, halpaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

14.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap február 16kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Kondító.

(Folytatása.)

IV.

Azon éjszakán, melly a' fennebbi temetést követé, sötétség és mély csend honolt a' zölczei kastély felett. — Sötétség, mert a' barna fellegek hátán repülő éj gyászfátyolba burkolá az egész vidéket, 's a' csillag-lámpákat renddel oltogatá-ki, és repültében hollószárnyai alul zugva tört-ki a' tavaszi szellő: — mély csend, mert Kálmán barátival 's cselédei nagyobb részével vadászaton maradt, és igy szokatlan csendnek kelle lenni a' csaknem pusztán hagyott kastély falai között. Csak egy magányos szobából tört-ki halvány fénysugár az éjnek kormos fátyolára, 's azon szobában egy gondolatokba sülyedt ifjú járdalt nagy léptekkel fel 's alá; agyában, mint homloka redőiből lehete kivenni, tervek keletkezének; néha ború fedé arczvonalait, de egy boldogitó érzet, egy távulból csillogó reménysugár azokat ismét kiderité.

Az ifjú Béla volt. — Csak az — ki rokon keblet keresve, évekig bolygott az élet vadonjában, 's midőn reménye már majdnem elhagyá, akkor lebbent-el szemei előtt egy bájos angyal, 's égi mosolylyal nyujtott egy üdves pillanatot; az üres kebelt vágyak töltékmeg, és hő kivánatok feszíték, feltalálhatni az elrepült képet — csak az képzelheti Béla érzelmeit. Ő megpillantva Irmát, a' könyezett, a' fájdalmakkal küzdött angyalt, későbben megtudva annak aggasztó helyzetét, mellybe az egyetlen szerető szív az édes anyának meghidegültével bukott, élénk szinekben festvén-le képzelő ereje az elhagyatott leány helyzetét, keblét ismeretlen vágy dúlá, szivét varázs erővel ragadák-meg az édesen gyötrő indulatok. Ezek nőttön nőttek, 's azon indulat, mellyet először csak szánakozásnak lehete nevezni, pillanatok mulva szives részvétté, ez pedig végre hő szerelemmé változott. Éjfélig tépelődött gondolataival, 's azok őt nyughelyén sem

hagyák-el, sőt álma, mellyben Irmát segélyért könyörögve látá félig éber lelke, még olthatlanabb lángra lobbantá érzelmeit.

Még nem hunyt vala le a' következő nap, már Bélát indulatai Irmához kényszeriték. Csak nehányszor láták egymást ezután, és a' rokon keblek zárai már felnyiltak; a' két sziv könnyen megérté egymást; mindkettőt egy indulat lelkesité, 's mindketten mondhatlan boldogok valának.

V

Az ujságon kapó nép figyelmét Bélának Irmánál tett gyakori látogatásai ki nem kerülheték, 's egymásiránti viszonyaikat könnyen ki lehete találni. Később, midőn Cservölgyi cselédei már menyekzőről is suttogtak, a' nép ezt nemcsak elhitte, hanem, mint szokás, az egybekelés napját is ugy vélé, hogy bizonyosan tudja.

Ez időben Kálmánt vadászatra ragadá szenvedélye. Egyetlen társa a' legkisebb hirt is kifürkésző 's azt tetszés szerinti alakban előadni képes B ö g r e i volt. Fáradtan hevert a' két vadász egy magas tölgy tövénél; Kálmán a' vastag faderékhoz támasztá hátát; az alkonyatra hajlott nap sugárai a' sürü lombok között általtörve, arczát fénybe boriták; szokása ellen komoly gondolatokba merült, 's a' komolykodás, a' megfoghatlan szótlanság lezárá a' bő beszédű Bögrei ajkait is.

„Igaz tehát — megszóllal végre Kálmán — igaz, hogy Irma — Béla neje leend?"

„Olly igaz, olly bizonyos — válaszolt Bögrei — mint a' jelen idő. — De nem is csuda; a' sima képű Béla a' képzelet világában lebegő leánynak könnyen férkezheték szivébe, 's mi több, Cservölgyi is, bár az óta, hogy őt egykor olly érzékeny oldalról sértédmeg, utálja a' Zölczei nevet, őt Irma társaságában békén türi; mert Béla, a' mézajkú, be tudá magát lopni ármánya által az ingadozó határzatú apa szivébe; 's én tudom, hogy, e' czélra ugy jutott-el, hogy becsületedet, melly Cservölgyi előtt különben is gyenge lábon állott, még inkább legázolá, 's annak romjain állva, könnyen megnyerheté a' leány kezét, és talán most is az angyal szépségű Irma keblén érzeleg, kinek kezét te, egy valódi magyar levente, meg nem érdemelhetéd!"

„Hallgass! — mond Kálmán, fogait csikorgatva — hallgass; mert lehet, hogy boszúm hamvadó szikrája emésztő lángra gyuland."

„De azon láng gyenge elolvasztani a' szerelemlánczot, melly szégyenedre Irmát, az előtted olly kedves leányt, más boldogabbal kapcsolja össze."

„Nem! — rivallt Kálmán, felpattanva ülő helyéből — nem! a' pityergő kölyök, ki legázolá becsületemet, ne örvendjen ugy, hogy

engem kinom üldözzön, 's majd talán Irma karjai között kaczagjonki gunyolódva. — Nem! ez nem lehet!'

Gyors léptekkel indult utnak a' kastély felé a' két vadász. — Kálmán agyában tervek keltek, 's a' megutált szerelem azoknak kivitelére ingert adott.

VI.

Hogy Béla megnyerte Cservölgyinek szeretetét, azt ő nem ármánynyal, mint Bögrei mondá, 's nem Kálmán becsülete legázolásával, hanem erénye szép vonásai, fiatal éveit meghaladó tapasztaltsága, megelőző nyájassága önhasznot nem vadászó emberszeretete által teheté; 's e' tulajdonok miatt Cservölgyinek, bár egykori felhevülésében boszút esküdt a' Zölczei név ellen, Bélát becsülni és szeretnie kellett. 'S a' kéjre lobbant ifjúnak lángszemeiből Irmája iránti vonzalmakat látott kicsillámlani; ha látta, hogy egyetlen leánya csak Béláért él, azon gondolat, hogy ők egymásért vannak teremtve, egy részről örömet okozott, de más részről a' gyakran felébredt öntudat szelid neje iránti hidegségeért vádolá őt.

Örömtől lelkesedve 's reményteljesen állt egykor Béla Cservölgyi előtt; jobbjában a' hajnali pirral festett arczú Irmának remegő kezét tartá; elragadtatva boldog érzelmeitől szerényen esdeklék az egyetlen leány birásáért, 's Irmának epedő pillantata és igéző arczvonalai mintegy erővel csikarák-ki az áldást a' magányosan élő apától, ki egyetlen örömét is elvesztendő vala.

Ez időben a' változó akaratú Báthory Zsigmond ült Erdélynek ingadozó fejdelmi székén; ki bele unván a' nyugalmat zavaró kormányzási gondokba, bizonyos feltétek alatt Rudolf császárnak ajánlá Erdély birtokát. De még vissza sem tért a' követ, kit a' császárhoz küldött, már tettét megbánva, készületeket tett az elhagyott fejdelmi széknek visszafoglalására; 's e' czélból, hogy állhatlanságát népe előtt valami módon menthesse, a' császárt igazságságtalannak nyilvánitá. A' kegyetlen Basta boszuló fegyvert hozott Zsigmond ellen a' császár parancsából, 's a' fejdelem minden hivét, és azok között a' fejdelmi udvarban eléggé ismeretes Bélát is magához parancsolá. A' hazának szent szózata 's a' fejdelem iránti hűség-eskü nem engedének halasztást Bélának, kinek a' megválásróli gondolat boldogságának tetőpontján mondhatlan keserű vala. Egyetlen vágya volt csak nehány pillanatig is szabadabban szóllhatni Irmával, mint eddig többnyire a' komoly apa jelenlétében. Lovásza kezébe levelet adott, mellyben Irmát boldog szerelmökre kéri a' kápolnánál megjelenésre. Irma válasza kielégitő volt. — A' kápolna melletti eset már tudva van előttünk. Lássuk a' későbben történteket.

VII.

Borzasztó volt az elragadtatott Irma helyzete. Egy föld alatti keskeny pincze-alakú szoba, mellybe semmi ablakból nem hathatott világosság, hanem csak egy pislogó lámpa haldokló fénye terült-el barna falain, leend történetünk néző helye. A' szoba nedves volt ugyan, de a' lehetőségig tiszta: egyik szegletében tölgyfa-asztal, rajta a' halvány fényű lámpa, e' mellett egy vizzel tölt edény; az átelleni szegletben egyszerű készületű nyoszolya, 's ennek végén egy avultt kerevet állott. — Lelket rázó volt a' csend. Egyszerre halk ajtó-nyikorgás hallatszik, 's egy falüregből két férfi lép-ki; egyik a' benyitott ajtót, mellyet a' faltól a' vizsga szem sem különböztethete-meg, gondosan bezárja, 's azon helyben, mint szobor, mozdulatlanul megáll. A' másik égő szövétneket tartva kezében, a' nyoszolyához közelget. Egy hölgy pihegő kebléből, ki a' nyoszolya vánkosain egész szokott öltözetében feküdt, lassú sohaj szakadt ekkor fel; bágyadt szemhéjai félénken emelkedtek, 's mint ki édes álomból retten-föl, szilárdan nézett az előtte álló férfira. — Egy hosszú pillanatig borzasztó szünet volt. Kéjteljesen lépett a' férfi e' hölgyhez, 's ennek kezét erőtetett gyengédséggel ragadá-meg. A' hölgy rémültten sikolta-fel, kezét a' durva kézből borzadva rántá-ki, 's egy hirtelen ugrással a' szoba közepén termett.

„Irma! talán kisértő szellemnek vélsz — mond a' férfi félig komor, félig gyengéd hangon — 's kedvesedet, kit nehány órával ez előtt angyali csókkal idvezitél, nem ismered?"

Kétszer lépett Irma e' férfi elébe, de rémülve hátrált mindannyiszor, 's perczek mulva csudálkozást kifejező hanglejtéssel mondá: „Kedvesem? te az én kedvesem, Béla volnál? Nem; — ah! hiszen ő már nem él; láttam őt, midőn egy gyilkos csapás alatt földre rogyott; láttam vérét folyni, és szép szemeit bezáródni. De hol vagyok jelenleg? vezess, Istenre kérlek, vezess atyám karjaiba! E' hely, valamint komor tekinteted is rémit; de hiszem, kebledben is ég az emberiség tüze; vezess, az égre kérlek, vezess apám karjaiba!" — Vontatott lépésekkel vonult ekkor mindig hátrább Irma; reszketett a' férfinak komoly tekintete előtt, kinek homlokára redők vonulának, és szemöldei összehuzódtak.

„Béla nincs többé — dörge a' vad tekintetű férfi — őt sötét sir rejti."

„Béla nincs többé; 's őt néma sir rejti!" — ismétlé Irma vontatott hangon.

‚Igen — mond a' férfi hidegen — feledd a' holtat, szeresd az élőt, 's az, ki előtted áll, ugy hiszem — kevély méltósággal emelve fejét — szerelmedre nem éppen érdemetlen. — No's? tetszik-e Irmának a' szép ajánlat?'

Fagyos borzadás rázkodtatá-meg e' szavaknál a' mind inkább álmélkodó Irmát, 's karjait erősen feszité a' hozzá közeledő férfi elébe. — „Vissza! — kiált egész erővel — vissza, gyilkos, Béla gyilkosa; most már mindent tudok: te vérszomjas, te ölted-meg őt, engem e' rémitő helyre hurczolál, 's most engem is meg akarsz utáltt szerelmeddel gyilkolni. — Hah! kegyetlen tigris!" — Remegve hagyá-el ekkor állását Irma, és szaladt a' szoba másik végéhez a' kimenetelt minden oldalról tapogatva. Ördögi mosolylyal kisérék őt az ismeretlen férfi szemei. Már kétszer kerülte körül Irma a' szobát; a' félelem 's kétségbeesés mind inkább gyorsabbiták lépteit; fájdalmai egész lelki erejét kifeszitéк, 's mint mennykő-csapásra, ugy döbbent-meg e' dörgő hangokra: ‚innen csak keblemre van ut!'

„Hah! átkozott!" — mond Irma visszaborzadva; — lábai ingadoztak; egy pillanat mulva köny-özön folyt alá epedő szemeiből; arczvonalai igéző rendbe szedődtek, 's esdeklő, könyörgő hangon szóllt: „Bocsáss, mindenre, mi szent előtted, kérlek, bocsáss; ne tépd-ki gyilkos kezekkel vérző szivemet; hagyj engem élni, egyedül Bélám emlékének élni; ugy is sivatag puszta már keblem; szerelem-virág abban már nem virulhat; csak egy, a' könyűim által táplált emlény élhet ott, 's az majd egykor Béla sirhantjain hervadand-el."

A' durva sziv fagyát ez esdeklés sem olvaszthatá-föl, 's hideg határozattal mondá: ‚Esztelen pityergő! szerelmemet megutálva sorsod a' halál; visszonozva: élet hő keblemen. Okosan válassz!'

(Vége következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Gyászhir Pestről. A' magyar literaturának különben is nem igen gazdag mezejéről ismét egy reménydús növényt vágott-le a' halál kaszája, Lukács Lajost, a' „Jelenkor" politikai hirlap szerkesztői segédét. A' boldogult f. hó 12-én élte 26-ik évében hunyt-el sorvasztó lázban, 's hideg tetemei 13-kán délutáni $5\frac{1}{2}$ órakor takarittattak-el a' váczi-ut melletti czinterembe. Béke nyugodjék hamvain!

Gyászhir. Budán f. h. 12-kén mult-ki nehány napi betegeskedése után ngos Lenhossék Mihály ur, m. k. helytartósági tan., magyar ország főorvosa, Vasa Gusztáv rend vitéze, több külföldi academiának tagja.

PESTEN jan. 20-kától kezdve mind inkább lágyult az idő, 's mai napig (febr. 14) tavaszi légmérsékünk van ugyan, de a' közben jött gyakrabbi eső

miatt feneketlen sárban járunk. A' hid-beállításhoz mindeddig nem látunk készületet; de a' gözhajó-társaság hivatala hirdeti, hogy „Erös“ gözhajó innen febr. 15-kén indul ez évben elöszer Zimon felé. — Szinházunkban, az olasz honiak szokásaként folyó hó 29-kén 's 2-kán nyilvános tánczvigalom fog adatni.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

A' kór-ápolónö.

Parisban a' nöknek egy jövedelmes foglalkozásuk van, melly súlyos oldalai mellett is kedves a' lomháknak; mert a' lomhaság nem annyira vágy és akarat semmit nem tenni — mint undorodás a' napi rendes munkától. — Egy rest inkább futossa reggeli hét órától késö estig keresztül az utszákat, mintsem hogy három óráig napjában, tollal kezében, csendesen üljön egy iró vagy kereskedö teremben. Mi nekik olly sok meggyözödésbe kerül, mi benső természetökkel annyira ellenkezik, az készti öket munkához. — Példák azok, kik semmi helyezetben, semmi álláspontjában az emberi foglalkozásnak sokáig békésen nem nyughatnak, 's utójára szemfényvesztök, kötéltánczosok lesznek, 's kéntelenek betegen vagy épen magukat az idö vészeinek kitenni, 's naponnani csekély bérért nyakukat koczkáztatni, holott becsültt vagyonos munkások lehetnének. — Kedv, hely, és ideje a' foglalkozásnak, — és a' foglalkozásnak változtatása inkább jellemi bélyege a' restségnek, mint a' tulajdonképpi munkaiszony, és azon nök, kik azon foglalkozást üzik, mellyet leirni akarok, életet élnek, melly a' leggyakoribb, lak és kör változásaival jár, a' legfeszültebb munkálódást haladja-meg.

Jacqvemart asszony rendesen minden négy hétben változtatja lakát, ágyát (ha t. i. engedik a' körülmények, hogy ágyban alhassék); uj arczokkal ismerkedik, uj jeleneteket tanul, mellyekhez magát alkalmazni kénytelen, 's kedvezö bánást igyekszik magának biztositni a' különböző házakban, hol lakik. — Szerencséjére ama hosszú éveken át, mióta foglalkozását üzi, szemeit annyira élénkitette; hogy azon háznál, mellybe elöször lépett, egy pillanatra megismeri a' háztartásnál fontosabb személyeket; mindjárt észre veszi, ki érdemes becsülésére az uraság közül szintugy mint a' cselédség közül; hizelgést tékozol reájok, 's ravaszsága által meg tudja azokat nyerni, kik kényelme megszerzésére szükségesek. — Éppen olly jól érti — köszönet vándor csillagzatának — midön gyakran diszteljes családai közül az aristocratiának a' középszerüség egyszerü termeibe hivja foglalkozása, hangját, társalgását, söt még vágyait is a' ranghoz alkalmazni, mellyet akkori helyzete a' polgári társaságban kiván. — Ö azoknak, kiket szolgál, rang, czim, vagyon, 's életkoruk szerint különböző — beszédes vagy hallgatag, (ez utósó minden esetre csak benső kedvetlenséggel), munkás vagy tunya, alázatos vagy bizodalmas, és sokszor fáradságba kerülne Jacqvemart asszonyt a' harmadik emeletben annak ismerni, ki kevéssel ez elött első emeletben volt.

Hogy Jacqvemart asszonynak családja 's gyermekei vannak-e, vagy nincsenek, az mindegy; mert ö hozzájok soha nem megy. — Azt sem lehetne állitani, hogy azok hozzá jönnének. — Legfeljebb három négyszer éven át,

negyvennyolcz óráig él Jacqvemart urnak, kedves férje urának; mert Jacqvemart assz. egy hasonlót szerencsésit, és miután első férjét, kit boldogitott, a' halál elragadta, szorosan rajta volt, hogy magát ismét eljegyeztesse; mert nem csak azt kivánta, hogy honn valakit találjon, midőn egy különös eset tulajdon lakában nehány órára körültekinteni megengedte; hanem olly személyre is volt szüksége, ki szobáit 's cabinetjét rendben tartsa, és sok port ne engedjen meglehetősen csinos butoraira rakodni. — 'S igy másodszori választása Jacqvemart urra esett, egy becsület-teljes férfira, ki a' diplomatiához tartozott, és harmincz két év óta a' külministeriumi bureau szolgájának hivatalát viselé. — Jacqvemart ur szobájában lakik, mellyet rendesen és csinosan tart; nőjét minden nyolcz nap felkeresi azon házban, mellynek számát neki általadta; tiszta ruhát hoz neki; tudósitást ad kis ölkutyácskájának és kanari-madarkájának hogy' létéről: ő pedig átadja férjének azon bért, mellyet héten át*) kapott, és még a' mit keresztelési ajándékok 's más rendkivüli jövedelmek behoztak. — A' mit Jacqvemart ur átvesz, uzsorára adja, és igy a' hétibér meglehetősen magasodik; minthogy Jacqvemart asszony szobájához lánczolva nem igen jö kisértetbe, hogy elköltsön csak tizenkét sous darabkát is. — E' nyolczadnapi összejövetel (melly gyakorta zavartatik csengetyü-hang által) legfeljebb tiz perczig tart, 's többnyire az előszobában, hogy hosszas beszédnek helye ne legyen, történik. Jacqvemart asszony természetesen sok kellemetességtől fosztatik-meg, mellyet az alsóbb osztály asszonyai izelhetnek. — Séták, kirándulások Paris körüli falvakra, a' külvárosok szinházai, bohózat, 's érzékeny darabjaival, olly örömek, mellyekre csak fiatal korából lehet emlékeznie. A' tiszta lég hiányát nem szabad neki érezni; mert juliusban sem engedtetik a' kórterem ablakait kinyitni, ha mindjárt azon dáma, kinél őrködik, a' forróságtól fuldoklanék is.

E' nélkülezésekhez járul még, hogy több éjen át nem alhatik; hogy sok kellemetlen szolgálatokat kell véghez vinnie. Azt gondolná az ember ezeknél fogva, hogy Jacqvemart asszony szerencsétlennek érzi magát: pedig ellenkezőleg van. — Ő igen kedv szerinti életet él, különösen, ha valami jeles accoucheur őt védnöksége alá vette, 's neki csak a' gyermekágyasokra kell ügyelni.

Igaz, több éjen át le kell mondania azon gyönyörről, hogy fáradt tagjait puha ágyban nyugtassa: de ő ahoz lassan lassan hozzá szokott. — Minden órában, legyen az éjjel vagy nappal, nyugágyon, kényszékben, vagy fapadon is alhatik; 's ha felköltetik, és tőle valami kivántatik, olly éber arczczal ugrik-fel, olly kész, mintha hét órai álom után ébredne-fel.

Ha a' reggelizésnek ideje eljött, Jacqvemart asszony bő adag kávét kap téjjel. — E' percz egyike a' legkellemesebbeknek, mellyek neki naponnan elkondulnak; mert a' jóltevő sors ugy akarta, hogy Jacqvemart asszony természettől nyalánk legyen; és a' jó evés ivás neki örömet szerez. — Minthogy többnyire gazdag vagy legalább vagyonos családok házaiknál lakik, van alkalma nyalánk falatocskákhoz jutni, mellyet nélkülöznie kellene, ha saját háztartást vinne. — Körülte élénk igyekezettel szolgálnak; de ő érti is e' tüzet éleszteni, és azért regél naponnan azon jó házakról, mellyeket elhagyott; azon szives fogadtatásról, mellyre ott talált, csak hogy iráutai megelőzésöket tüzelje azoknak, kiknél most lakik. Ebédjét és vacsoráját egy pohár jó

*) 24 órára hat frank egy kór-őrnőnek fizetése.

bor vidámitja, és azon kivül napfolytában itt is amott is kerül a' pohárka. — Van neki egy kedves burnót-szelenczéje; és egy jó szippanat, mellyet minden öt perczben vesz belőle, kellemes elszóródtságot szerez neki; éberré, vidámmá teszi öt. — És ekkor elömleszti lelkét jóltevő elégedettséggel azon édes öröm, hogy nem kénytelen tüvel, kora reggeltől késő estig, husz sous-ért dolgozni. (*Folyt. következik.*)

Spanyol hölgyek. Egész spanyol országban egyetlen egy elpiruló hölgyet sem találhatni Asszony 's leány keményen néz a' férfi szemébe, 's nem ritkán tartózkodás nélkül hajhássza is azt tekintetével. Zavarodás nélkül vegyülnek minden társalgásba, mellynél más nemzet hölgyei fülig pirulnának: 's ez még is nem szemtelenség, hanem szokás eredménye, melly mozgalmaik 's föleg szabadságaikban is fentartja jogát. A' mivelödés azonban utóbbi időkben az affectatio és arczfintorgatás némi nyomait láttatja, 's ezt különösen Madridban. Az egész Europát elbájoló nemzeti tánczok, a' csábos cachucha számüzvék innen, 's az unalmas contredanse-nak kénytelenek helyt engedni. Egyedül a' manola (spanyol grisette) függ még egész lélekkel e' kellemes tánczon, 's mondhatni, remekül is tánczolja azt. A' gouvernante-i szigorúság, mellynek igája alá Europa egyéb tartományaiban a' hölgyek szoríttatnak, itt ismeretlen. Madrid legelőkelőbb házainak hölgyei csupán barátnéikkal mennek sétálni a' pradóba, templomba 's látogatásra; 's éppen legkomolyabb ismeretségeik látszanak előttünk gyanúsaknak. Ha valamelly leánynak megtetszik egy ifjú, az mint Nooio, az az, elismertt szerető azonnal bemutatia magát a' leány szülőinek házánál, 's mint ollyannak elfogadott, szabadon szóllhat-be minden perczben a' házhoz, kedvesével egyedül mehetki, a' tánczvigalmakban kedvese tánczigérkezése fölött rendelkezhetik, szóval, egészen a' jegyes szerepét játszhatja. E' szerep azonban néha igen soká tart, 's az imádóknak többnyire 6—7 évig kell várakozni, mint Jákobnak Lábannál; mert spanyol országban a' szerelemből senki sem kénytelen titkot csinálni: de mig az alhadnagy előbbre mehet, rendesen huzamósb időbe szokott kerülni. E' hosszas ujonczkodásnak is megvannak azonban hasznai: a' szeretök tökélyesen kiismerhetik egymást. Ha a' leány szülői a' Nooio-t házukba nem akarják bocsátani, földszinti ablakon át a' társalgást még is tartoznak megengedni. Ha a' szülők ellenkezése soká tart, a' szerető ifjú a' lelkész pártfogását keresi, 's ennek segedelmével a' leányt szülői házából a' városnak tiszteletben álló valamelly agg matronájához vezeti Itt egy hónapig mulathat a' hölgy, melly idő alatt csupán a' matrona társaságában 's egyedül csak templomba mehet-ki Ez idő alatt a' kedvesnek nem szabad öt látnia, a' szülők azonban naponként meglátogatják, és szenvedélyéből kiggyógyitni iparkodnak. Ha a' szülők igyekezete megfeneklik, 's a' leány még egy hónap mulva is hü marad szerelméséhez, ezek nem gátolják többé a' törvényes mátkásulást Innen magyarázható a' spanyol hölgynek szavait 's tetteit bélyegző büszkeség és jellemszilárdság erényeikben ugy, mint vétkeikben; innen van, hogy a' spanyolnő félelem vagy hazugság által soha be nem mocskolja szenvedélyét, 's hogy a' példátlan hüség nem ritka eset nálok.

Szerkezi Mátray Gábor, halpaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

15.

RÉGÉLŐ.

Pesten csötörtökön február 20kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Bicsei vár.

Az avult kor emlékeit kiváncsian vizsgáló szenvedély is el van hintve az emberiség köztt, mellynek egyénei legnagyobb kézséggel képesek felmászni a' meredek hegytetőkre, hogy az ott puszta homályban álló romokon az eltünttt dicsőség bámulatával melengessék kebleiket.

Mennyivel inkább dagad keblök, hol nemcsak puszta romok, nem egyedül a' képző erő hatalma bájolja vissza az eltünttek idealjait; hanem az elmult kor fennmaradt nehány jeleit is szemlélhetik.

Méltán számitható ide a' bicsei vár, hol a' vándort bús érzet lepi-meg, látva itt is a' mulandóság jeleit: azonban könnyebbül keble, ha a' hajdaniság ködén a' mai korra elhatott emlékeknek szemtanúja lehet.

A' trencsini megyének vágbeszterczei járásában létez e' sikon fekvő vár, nem messze a' Vág jobb partjától. Épitője a' nagy várkapu fölötti föliratból tudatik, hol ezek olvashatók: „Sub auspiciis pii invictique Caesaris Maximiliani II-di Electi Romanor. Imperatoris, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiaeque Regis, Franciscus Thurzo de Bethlenfalva, sumptibus propriis hoc opus a fundamentis fieri curavit, exstruxitque. Anno Domini 1571.“ Ezen kivül a' nagy várkapun két jelkép kifaragva (Justitia, Fortitudo) a' bemenőt figyelemre késztik. — A' nagy udvarba kettős bemenetel szolgál; egyik nyugot felől, másik keletről Bicse mezőváros fölött, egy alacsony de erős torony alatt. — Az erre bejövő jobbra hagyjael a' különféle udvari épületeket, balra pedig magát a' sánczokkal és bástyákkal körülkeritett várat szemléli, hova hajdan csak leboczsájtó hidak eszközlötték a' bejárást. — Mi a' vár alakját illeti, ez nem tökélyes négyszeg, 's minden szegletét egy alacsony gömbölyű torony ékesiti. — Észak felé szolgáló közepén, veres rézzel fedett 's különféle czimerekkel diszlő torony nyulik-föl, mellynek büszkélkedő tornáczából a' regényes vidéken messzire lehet látni, — 's ha ekkor a' torony-órának kondulása a' szép vidék terüle-

tén merengő vándor füleit meghatja, kétszeresen érzi a' felmenetel csekély terhét. — A' harang majdnem egykorú a' vár alapjaival; rajta e' körülirat: „Comes Georgius Thurzo de Bethlenfalva Comes Arvensis. Anno Domini 1594.“

A' vár első emeleti folyosójára, mellyet 24 kőoszlop tart, feljutva, a' vár kápolnája, 's különféle haszonra forditott szobákban, következő képzetek 's feliratok találtatnak. — A' kápolna ajtaja felett egy emberi alak hét almát tenyéren tartva, mohón eszik. E' felirat jeleli azt: „Devorat Diem.“ Benn a' kápolnában az oltár felett Esterházy herczegi család czimerei látszatnak. Ereklye gyanánt őriztetik itt e' vár első alapitójának koponyája.

A' nagy magtár sárga rézzel bevontt ajtaja felett négy kifaragott jelkép, u. m. Majestas, Dignitas, Prudentia, Potentia, szemlélhető. Az ide bejövő azonnal átlátja, falra függesztvén szemeit, hogy e' terem, melly most Ceres áldásainak enged helyet, hajdan tiszta atyai szeretetnek volt bélyege. Bizonyitja ezt a' most is olvasható félirat: „DEUM time, Honora REGEM. A' romai birodalom paizsa körül: Spect. ac Magni. Dom. Georgius Thurzo de Bethlenfalva Comes Cottus Arvensis, — Pincer. Reg. in Hung. Magister, ac Scrae. Caes. Reg. Ap. Mattis. Consil. ex amore paterno pro solemnitate nuptiarum Charissimarum filiarum suarum a Domino DEO sibi donatarum, si Dominus DEUS tamdiu eas superstites voluerit, Palatium hoc fieri et extrui curavit Anno Domini 1601. Benn a' magtárban karzat is van 's kőből kifaragott négy oszlop, mellyek hajdan a' Thurzó gróf nyoszoláját fogadták körükbe; e' félirattal: „Circumscinde superflua, et in arctum Desideria tua constringe, considera, quantum Natura pascat, non quantum Cupiditas expetat; imponeque concupiscentiae tuae modum, omniaque blandimenta, quae occultam Voluptatem trahunt, reiice.“ A' külső folyosó falai telvék részint az akkori időben élt, részint más nevezetes férfiak arczképeivel, kiknek hős tetteik a' festés alatti versekkel dicsőittetnek. — Emlékezetre méltó még az ügyvéd ur szállásán látható fekete márványból készült edény, melly is a' Thurzók idejében keresztelésre való viznek használtatott, e' körülirattal: „Franciscus Thurzo de Bethlenfalva Episcopus Nitriensis. Anno 1556.“

Annál inkább érdekesnek tartám e' várnak jelenlegi ismertetését, minthogy ennek valamint hajdani birtokosai, a' hires Thurzók, fáradhatlanul munkálódtak a' hon boldogitásán, ugy jelenlegi ura

is, Esterházy herczeg a' kül öldön törekszik hazánkra fényt lövelő sugárokat hinteni.

IFJ. STHYMMEL SOMA.

ELBESZÉLÉS.

K o n d i t ó.

(Vége.)

Irma nem hallhatá a' végszavakat; elhagyá őt minden ereje, 's eszmélet nélkül rogyott a' nedves földre. A' halvány angyal-arcz, 's a' lassanként bezáródott szemcsillagok, a' kellemes rendetlenségben elszórt éjfél-barna hajfürtök egy pillanatig magukra vonák a' kevéssé lágyult érzetű férfi szemeit; de andalodásából fölébredve intett a' falnál álló szolgának. Ez eleséggel megrakott kosárkát tett az asztalra, olajat töltött a' lámpába, 's a' félig holt Irmát vánkosaira emelé. Pillanat mulva Irma egyedül volt.

VIII.

Csak nehányszor hunyt-el a' nap a' fennebbi jelenet után, 's az idő alatt Tasnádon, és környékén nagy változások történtek. Basta, a' császári sereggel 's rabláshoz szokott hajdúival, Majténynál táborozott. Báthory pedig, a' hozzá még ekkor is hű erdélyi néppel Tasnádon várta boszús ellenét. Ez később el is indult, de a' visszavonuló fejdelem Goroszlónál megtámadtatván, ennek tábora elszélészteték. E' győzelem végveszélyt hozott a' különben is nagyokat szenvedett kis hazára. Mint tigriscsorda széledt-el a' győzelmes csoport az ütközet helyét övező környéken; faluk és városok füstölgő üszkei 's az éhelhalásra meghagyott lakosok jajai valának maradványai pusztító dühének. Zölczére is elszaguldott a' rabló csapat, 's gazdag zsákmányt remélve, kurjongások között rohaná-meg a' kastélyt. A' védsereg, melly nehány, fegyverhez nem szokott parasztból állott, kevés percz mulva halál martaléka lön. — Borzasztó robajjal törték-be a' szobák ajtait; feldultak mindent. Végre égő üszköket szórtak a' büszke kastély fedezetére; borzasztó füstgomolyagok emelkedtek egymás hátán, a' zugó szél pedig földre nyomá azokat ismét; magasra csapkodott a' láng, 's a' kavargó szél által élesztgetve boszúsan emésztett-meg mindent; a' roppant gerendák középen szakadtak ketté, 's terhök alatt lezuhant a' boltozat 's a' romok közé temetett üszkök még inkább füstölgének. A' rabló csoport ördögi kaczaj között hizlalá szemeit a' pusztító elem romjain, 's már csak puszta falak állottak, midőn az udvart elhagyá, 's kimélet nélkül fosztá-meg a' szegény falu lakosait utósó falat kenyeröktől is.

a

Kálmán e' vészteljes napon nem vala honn, mert a' goroszlói harcz után, a' fejdelem Erdély belsejébe hátrálván, ő is azon csekély számú, de hű csoport tagja vala, melly őt el nem hagyá. Ott volt Béla is. — A' seb, mellyet a' kápolnánál kapott, veszedelmes vala ugyan, de nem halálhozó. — Reggelig feküdt vérében, 's akkor a' közel levő Cservölgyinek lakába vitetett, 's ott szerencsés orvoslás mellett nehány nap mulva fellábbadozék. Futni, haladék nélkül akart futni Cservölgyi lakából, hol őt minden tárgy, minden pillanat az elvesztett Irmára emlékezteté, kinek hollétét legczélirányosb nyomozás sem fedezheté-fel. El akará hagyni a' különben is nagyon puszta vidéket; de meggátolta erőtlensége, 's csak akkor, midőn a' fejdelem fényes táborával Tasnádra érkezék, hagyhatá-el a' megunt szobát, 's ő is, bár gyenge erővel, de buzdulva a' honszeretet tüzétől a' fejdelem seregéhez csatlakozott. — De Basta győzött, Báthory szaladt, 's őt a' két Zölczey sem hagyá-el.

Egy napon Kálmánt egy fáradt, 's alig pihegő paraszt szóllítá-meg. — „Uram! — ugy mond — kastélyod hamuba dőlt; faludat a' rabló hajdúk feldulták; minden cseléded elhullott; jobbágyid pedig, kik éltöket megmentheték, a' vad erdőkben bujdokolnak. Én eljöhettem meghozni neked e' szomorú hirt.“

E' szavakra Kálmánt borzalom rázkodtatá-meg, 's pillanat mulva a' fejdelem kiséretéből Bögrei társaságában eltünt. — Béla is megtudván birtokuk felprédáltatását, engedelmet nyert Zsigmondtól az eltávozhatásra, parancsot véve a' rövid időn leendő visszatérés felől.

IX.

Azon rengeteg erdőségben, melly a' Tasnádhoz nem messze levő Zálnok nevű falucskát környezé, Béla egyedül lovagolt. Éppen Irmáról, 's boldogtalan szerelméről gondolkodék, 's mélyen merült-el gendolataiba. Egyszerre lassú nyöszörgés tör-ki az út melletti bokrok közül, 's Béla elmerültségéből felébred. Akaratlanul vonaték a' helyhez, honnan a' nyögés kelt, 's borzadva állt-meg egy vérében fetrengő férfi előtt. A' sürű lombok kétes homályba burkolák annak különben is aludt vérrel boritott arczát; de nehány kivehető vonások 's a' vérrel áztatott öltözet tiszta foltjai a' csudálkozó Bélát igen meglepék. Leszállott lováról, 's a' testhez közeledett. Mind inkább, növekedő tüzzel mereszté reá szemeit, 's egyszerre: „Kálmán! Kálmán!“ kiált-föl. Igyekezett a' félholtat karjaival emelni-fel fekvéséből. Ez végső erejét szedé össze, de földre nyomák összezuzott tagjait kinzó fájdalmai. Reszketve fogá-meg Béla kezét, 's alig hallhatólag mondá: „Béla! Irmádat testvéred ragadta-el, 's az döfte gyilkos tőrét melledbe. — Egy kulcs fekszik keble-

men; vedd, 's az a' kastély rejtek-üregébe vezetend; Irmádat ott találod, ah! de talán élet nélkül.“ — E' szavakra leirhatlan érzelmek dultak Béla keblében; több perczig mozdulatlan állt a' vonagló Kálmán mellett. Szelid arczvonalait kétségbeesés dulta-fel. E' pillanatban a' borzasztó jelenet helyére Bögrei érkezett nehány pórral és szekérrel, 's Bélának elbeszélé, hogy nehány órával az előtt őket a' rengeteg erdőben bujdokló parasztok megtámadák. A' nagy erő ellen Kálmán darab ideig vitézül küzdött, de egy hatalmas csapás alatt elszédülve földre rogyott, 's a' pórnép, kétségkivül azért, mivel őt az utált Basta emberének tartotta, dühösen vagdalta és zuzta össze tagjait, és csak akkor, midőn már életnélkülinek látszék, hagyta oda.

A' dolog éppen ugy történt, mint Bögrei előadá; de azt feledé mondani, hogy a' dühös megtámadáskor, csak hogy életét megmenthesse, ő is a' gyilkos parasztokhoz csatlakozék, 's nem borzadt barátját elárulni.

Béla a' haldokló Kálmánt Bögrei gondjára bizá, 's mint villám, sem hegy sem völgy által nem gátoltatva, röpült a' Zölczére vezető legrövidebb uton.

X.

Béla Zölczére érkezve itt mindent szomorú pusztaságban talált; az egész kastély romba dőlve, a' kiprédált falu oda hagyatva volt, 's benne csak egy két remegő lakos tévedezett. Ezek által a' kastély romjait, az ajtók elébe omlott dirib-darab gerendákat 's köveket elhányatta. Villám-sebességgel futott a' puszta szobákon keresztül; gyors lépteit búsan hangoztatá vissza a' kongó kövezet. Végre megállapodék egy keskeny folyosóban, 's annak kövezetéből egy négyszegű márványlapot feszitvén-fel, az alatta rejtezett zárt a' Kálmánnál talált kulcscsal megnyitá, 's fáklyát ragadva kezébe, sebesen rohant-le a' meredek lépcsőken; ismét egy zárat nyita-föl, 's egy lépéssel a' már előttünk ismeretes pincze alakú szobában termett. — „Irma! Irma!“ hangzott a' keskeny szoba falai között, 's egy pillanatig lélekzetét visszaszoritva hallgatódzék. De hasztalan; nem jöve felelet. Egy pillanat alatt a' hosszú szoba másik végéhez szaladt, 's a' szegletben álló nyoszolyára merőn szegezé szemeit; tagjait hideg borzadás reszketteté-meg. A' nyoszolyán egy lélek nélküli hölgy feküdt szánakodást gerjesztő helyzetben. Közel tartá a' halálsárga arczhoz az égő fáklyát, majd elvetve azt kezéből, hangosan jajgatva borult a' hideg kebelre, átkarolá a' merevedett tagokat, végre karjaira emelé a' kiszenvedett testet, 's terhét nem érezve kiemelte azt a' szabadba; leste abban az életszikrát, forró csókokkal illeté a' fagyos ajkakat, de ezeknek jegét föl nem olvaszthaták tüzcsókjai.

Az életnélküli hölgy Irma volt. A' kastély földulásakor az udvari felügyelő is, kinek Kálmán gondjára bizá Irmát, a' rablóktól megölettetvén, a' titkot senkinek fel nem fedezheté, 's igy az ártatlan Irma tömlöcze koporsójává lön; mert részint a' betolult füst, gőz, és melegség, részint a' kinzó éhség és szomjúság kiolták fiatal életét.

Még hangzottak Béla jajai 's panaszai; még omlottak arczain alá a' fájdalom-könyűk, mellyeket boldogtalan szerelmének érzete szült, midőn e' lélekrázó jelenetnél Bögrei megérkezik Kálmánnal, kinek életéből csak nehány percz volt hátra. Még volt ereje remegve megfogni Béla kezét, mert érzelmei lelkének vég erejét megfeszíték; de már nem valának könyűi, csak tompa nyögés tört-ki kebléből, 's csak ezt: „engedj-meg" rebegheték félig fagyott ajkai, 's az élet végszikrája benne örökre elhamvadt.

* * *

Két évtized után egy remete hitvány kunyhót épitett egy magas hegyen, melly Tasnádtól délkeletre emelkedik, mellyet akkor vad erdő fedett; most pedig gazdag szőlőfákkal van beültetve. Két sirgödör hantját ujitá-meg kunyhója közelében a' remete, 's az ujonan állitott sirkeresztek közül egyikre: „TESTVÉREM" másikra pedig e' szavakat metszé: „IRMÁM MINDENEM."

A' remete Béla volt, ki magát, mivel minden szenvedése e' kápolna tornyában függött halálharang megkonditásától kezdődött, Kondító álnévvel nevezé, 's a' hegy, mellyen leélte unt napjait, ma is azon néven ismeretes.

KOROKNAY GYÖRGY.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

A' kór-ápolónő.

(*Folytatása.*)

Jacqvemart asszony örömest gyakorolja nyelvét; 's minthogy soha sincs egyedül, mindig találkozik egy 's többnyire nő-lény, ki öt hallgatni kénytelen. — Ha egy figyelmes hallgatóné találkozik, mondhatnók, önkéntes; — tehát megörvendezteti öt korábbi sorsának terjedelmes festői leirásával és azon nevezetes esetkékkel, mellyek azon családok ölében, hol huszonöt évig betes és kór-örnő volt, történtek. — Túlságokat és hazugságokat nem gyülöl annyira, hogy ne menekednék hozzájok hallgatói figyelmének lelánczolása végett; és igy képes levén azon kellemetlenség mellett beszélni, és sokat beszélni, érzi egy költőnek ama jóltevő érzelmeit, midőn költeményét figyelemmel látja megajándékoztatni. — Születésének 's gyermek korának évei többnyire mysticus homályban tévednek-el, melly a' legkülönbözőbb gyanitásokra ad alkalmat, 's kalandos regényeinek tárgyat szolgáltat. — Tizenhét éves korában többnyire férjhez megy egy fiatal szélmalomhoz; ez csak ha-

mar meghal, 's öt özvegyen, szegényen, 's mint négy gyermek anyját hagyja hátra. — Élete folytában kalandjai voltak, mellyek öt nemzedéknek is elegek volnának; kórágyaihoz factumokat kapcsol, mellyek a' legnevezetesebb orvosok figyelmét is felingerlik. — Ha elfárad azon üldözésekről beszélni, mellyek védtelen fiatalságát fenyegették, akkor kórházba megy, hova mint kór-örnö, legszebb éveit töltendö; vonult. — Ő egy szép multat költött magának, 's hazugságaiba ugy betudta magát, hogy végre maga is hiszi ama történetkéket, mellyeket másoknak hazudik. — 'S minthogy egy fiatal dáma, ki tulajdonképpen nem beteg, de még is kénytelen ágyat őrizni, magának unalma üzésére örömest regéltet, — tehát Jacqvemart asszony csacskasága gyakorta nyer helybenhagyást; — 's ha azon eset nincs, akkor elfordul a' hallgatni nem akaró asszonyságtól, 's az ujság-kíváncsi cselédségnek beszél, 's mindig keres időt hosszas beszélyek szőhetésére, mellyeknek néző helyök az előszoba, a' konyha, vagy sokszor a' nagyságos asszony szobája, hol a' szobaleányokkal fenn hangon csacsog.

Azon szenvedélye mellett, hogy beszélnie kell, Jacqvemart asszony végetlenül ujság-kíváncsi. Tudja ő egy lelkes embernek e' jeles mondását: „ki keveset lát, keveset tud beszélni.“ — Azért i azon napot élénk nyugtalansággal várja, midőn betege ismét fogadhat látogatókat. — Mihelyt egy dáma bejelentetik, szorgalmas kötögetést tettetve, ablakhoz áll. Köt pedig azért, mivel a' kötésnek azon elsősége van a' többi munka fölött, hogy azt minden pillanatban félre tenni, 's minden perczben ujra kezdeni lehet; és szemei 's fülei olly hű, olly jeles szolgálatot tesznek, hogy az idegennek egy mozdulata, a' társalgásnak egy szavacskája előle el nem sikamlik. — Lassan mondja-el megjegyzéseit, helyesli vagy helyteleniti, a' mi mondatott, és szives örömet érez azon kis gonoszságon, ha jó szerencséje megengedi, hogy illyesmik a' társalgásba becsusszanak. — Egyébiránt nagy ritkaság, hogy ő néma szerepet játszék. Ha látogató van, azonkivül hogy a' legfutólagosbb kérdés, melly hozzá intéztetett, alkalmat ad neki, szokott csacskasággal felelni, — még a' gyermeket is meg kell mutatni; 's ekkor nem téveszti-el megyjegyezni, hogy a' kis baba mennyire hasonlit papájához; hogy szép szemei egészen a' nagyságos asszonyéi, és ezer hasonló meggyőződéseket, mellyeket negyed század óta, minden egyénjénél az uj nemzedéknek, kinek első sikoltásánál jelen volt, ismételni szokott. — Ő még minden gyermeknek dicséré szépségét 's figyelmesité a' kedves szülékkeli hasonlatosságra, habár az atyának, anyának vagy gyermeknek olly arcza volt is mint Macbeth boszorkányainak.

Egy harmadik, 's ha az emberi nem kizárólagos vonzalma szerint akarunk következtetni, legfőbb éldelete Jacqvemart asszonynak az uralkodási vágy, kivéve azon tiz perczet, midőn az orvos látogatását végzi, 's midőn Jacqvemart asszony királyi pálczáját leteszi, és a' legnagyobb alázattal fogadja a' napi parancsot; — kivéve ezt, korlátlanul parancsol a' betegek termeiben. — Senkinek sem szabad ajtót nyitni, port a' székről letörülni, viaszgyertyát gyujtani, darabka-fát kandallóba vetni, mig azt bölcsessége jónak nem látja. Semmi látogatót belépni nem enged, mig meg nem vizsgálja, hogy a' belépő erős kenőcsöktől nem illatozik-e, mig halk beszédre meg nem inti. — Ha a' legtávulabb szobában lassú zörgés hallik, dühösen rohan-ki Jacqvemart asszony, hogy a' cselédség közt csendet parancsoljon, kik a' nagyságos asszonynak főfájást akarnak szerezni. Azonban ama gondoskodás mellett, mellyet az anyára tékozol, semmiképp' sem mulasztja-el a' gyermek feletti

szünteleni vigyázatot. — Ő rendeli-el, hova helyeztessék az uj szülöttnek bölcsője; ő adja-meg a' czukor mennyiségét, melly a' vizbe jö, 's mellyből az nehány cseppet nyel-le; ő végez kérelem-alakban ennek toilettje 's álma felett 's a' t. — Röviden, reggeltől estig rendelkezik, parancsol, 's korlátlan uralkodást gyakorol; a' háznál minden emberrel ugy beszél, mint uralkodóné; ha nyájast játszik azon szobaleány iránt, ki a' házi asszonynak különös kegyeben áll, vagy kinek gondja alá bizatott a konyha és pincze, annál keményebben érezteti uraságát a' többi cseléddel. Jaj nekik, ha azon csekély utasitásokat pontosan nem teljesitik, mellyeket ő kiadni jónak látott, hogy öket megtartsa azon hiedelemben, miszerint szükséges jelenléte nélkülözhetlen; minthogy a' legkisebb csekélységnél nem kevesebb, mint a' nagyságos asszony élete forgott veszélyben.

Jacqvemart asszony nemcsak a' cselédséget hajtja igája alá, maga a' nagyságos asszony is alattvalója. — Az orvos utasitványaival felfegyverkezve soha nem lép ágy elébe a' nélkül, hogy ne mondaná: „nagysádnak kell inni; nagysádnak kell levest enni.“ Mindent, mi neki eszébe jut, az orvos rendelt; és a' nagyságos gyermekágyas még szerencsés, ha Jacqvemart asszony gyöngéd gondoskodása azon sok különféle házi orvasságtól megkiméli; mellyeknek nevezetes hatását több mint száz alkalommal tapasztalta, és mellyeknek dicséretök után azon örök ismétlés jö: „ha nem használ is nagysádnak, semmi esetre nem árt.“ — Ha pedig Jacqvemart asszony házi orvosságaihoz csakugyan folyamodott a' gyermekágyas, akkor a' körörnő — egy az orvosi facultastól megvizsgáltt 's jogositott orvosnak arczvonalait ölti-fel, és azon öröme mellett, hogy a' gyógytudományban kontárkodhatik, még egy uj oka, uj joga is van, mindentől a' házban feltétlen engedelmességet kivánni. — Őrizkedjetek Jacqvemart asszony előtt valamelly fájdalomról, melly titeket kinoz, beszélni; ő azt mind ismeri; minden fájdalmat érzett már; vagy legalább kedves férje sinlik benne; — 's mind ezek ellen tud ő szereket böséggel; tudja a' módot, miként kell bánni a' legkönnyebb és legveszélyesb betegségekkel: azért is azon házba, hol ő lakik, soha orvos nem hivatik; ott senki nem hurutolt közbenjötte nélkül. — Hogy valljon senki az ő segitségével nem halt-e meg, már ez más kérdés; mellyet azonban Jacqvemart asszonyhoz intézni nem volna tanácsos. — Egyébiránt kifogyhatlan a' nevezetes beszélyekből, mellyek nadály, székfü-thee, rhabarbara körül forognak; — ki öt nem ismeri, egy régibb időszak orvosi tárának tartaná.

Jacqvemart asszonynak némi hasonlatossága van Rousseauhoz. — Kedvencz akaratja, hogy az anya maga táplálja gyermekét; mert akkor szükséges azon óráig, mig a' gyermekre ügyelő leányka betanittatik, 's ég tudja, milly magas modorban adja elő a' szegény lánynak — hibátlan tanácsait; 's ezen leányka őrizkedik minden tekintetben nem tetszeni: — mert azt képzeli, hogy helyzete a' körörnő jó akaratjától függ. — Ha Jacqvemart asszony a' gyermekágyasnak házánál már szoptatót talál, e' szegény lény czélpontja minden nyilainak, szeszélyének; mintegy feladat gyanánt tekinti azt korántól késöig ócsárolni, kinozni. Ha a' gyermek sir: „a' kedves babácska éhen hal-el“ — ha szopik: „gyakran szopik, tudni kell a' gyermeket tejjel nevelni, 's azt nem tanuljuk egy nap!“ — Azon talentumot, miként kell a' gyermeket pályáiba takarni (olly talentum, mellyet Jacqvemart asszony magas fokig vitt) nem lehet egy nap tanulni; 's ez oldalról is Jacqvemart asszony igen adakozó utasitásokban a' szoptató nőhez. — „Vigyázzon! de ugyan vigyázzon! ugy szoritja ön e' szegény gyermeket, hogy vér-vörös lesz!“

„Vesse-el azt a' nagy gombostűt, mellyet olly közel szúrt szivecskéihez; hiszen olly nagy tü sem szükséges egy gyermeknek megölésére. — És a' fiatal anya reszket, 's kiált ágyából a' dajkának: — „édes dajkám! mindenben igazgassa magát Jacqvemart asszony után, 's tegye, mit ő mond.“ — És Jacqvemart asszonynak örömében dobog szive — és felemeli fejét, mint fövezér a' nyertt ütközet után. (*Vége következik.*)

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

16.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap február **23**kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Átok és áldás a' művészetben.

(Négy felvonás az életből.)

— The best in theyr kind are but shadows, and the worst are no worst, if imagination amend them.

SHAKSPEARE.

I.

Azon művész társaságok közül, mellyek Thespis töredékeny kocsiján ó angol ország kis városkáit valaha csak bekalandozták, 's félszerekben, istálókban és csürökben Shakspeare-t és Sheridant pelengérre állitották, legroszabb tagadhatlanul az igen tisztelt mr. Bat-é, 18** telén a' Yorkshireben játszóé volt. — Mr. Bat maga a' világ e' minden részéből összesodort testnek feje, nemeslelkű atyák, zsarnokokat, cselszövő 's karakter-szerepeket játszott, 's ki azt állitá, hogy játékán a' r é s z e g lelkesedésnek egy neme ömlött-el, éppen nem mondott sokat. Az első szerelmes egy megszökött kork-i szabó legény volt Irhonból, ki (leróva a' hazájára erősen emlékeztető kimondást) korábbi művészetét a' mostanival összeolvasztani minden mozdulatában törekedett. A' komikust egy vásáron kaparta-fel mr. Bat, hol levonván őt az ingó kötélről, mellyen targonczát tolt-fel és szélpuskát sütögetett-el, szilárdabb ösvényre, a' világot képezőre, hivá. De ezek csak egyes 's legkitünőbb elemei azon ember- 's marha-chaosznak, melly fölött mr. Bat szelleme, rendezve 's igazgatva lebegett.

De hát mi okozhatá még is, hogy mr. Bat csür-szine 's pénztára, e' semmit jelentő személyzet daczára is, minden estve várakozáson felül megtelt? honnan ezen majdnem olly sűrű és zajos tolongás, mint a' Drury-Lane előtt, a' szerény istáló vagy csür kapuja körül? És mért rándultak még yorki lovagok és kocsik is a' kis megyei városkákba, mihelyest hire futamult, hogy mr. Bat vándor csapatjával itt vagy ott megtelepült?

A' titok megfejtése egyszerű: mert mr. Bat egy ellenállhatlan iranynyal, egy sárban heverő gyöngygyel birt, mellynek értékét

sem ő maga, annál kevésbbé ismerék pedig faragatlan legényei. De a' yorki ifjak jobban tudák becsülni e' kincset; és azért, mihelyest miss Ellinor (a' hölgyet közönségesen csak kereszt nevéről nevezék; noha a' házias D r u m m o n d sem volt kevésbbé kedves hangzatú) a' szinfalak közül kilépett, tapsvihar rázá-meg az ingó állványt, és minden szegletből ezer dobogó sziv, két ezer villogó tekintet repült elébe annyira, hogy még maga John-Bull is szünni nem akart taps és lábdobajba keveredett a' tip-top karzaton. Vajha hű rajzát is adhatnám e' halvány papiron a' tizenhat éves hölgy mondhatlan kellemei 's könyűségének, melylyel a' nehány fillérgyertya pislogó fényében, a' szemetes szinpadon lebegett. De toll elégtelen a' szüziség ama legtisztább és szendébb leheletét, a' szép éjpillangó szárnyán a' porhont, ama sikamló 's lebegő mozgékonyságát az Elfnek, amaz értelmileg bennső szövedék 's életét korlátolt művészetének leirni. És van-e szó, kifejezni képes csengését ezüst hangjának, midőn az az énekben a' hang-lajtorja tiszta fogain fel- 's leszökelt, vagy midőn a' fél-ének-beszédben, a' szenvedélyek, szerelem, kétkedés, remény, félelem és fájdalom buvárharangjait tudva és még is öntudatlanul hangoztatá?

De hiában erőködöm. Ellinor egyike volt ama ritka, csudálatos lényeknek, kiket a' természet már születésöknél a' művészet forrásából itat; kiknek ragyogó homlokára a' művészi tökély bélyegét nyomja, hogy felhatalmazza őket a' közvetlen 's kifürkészhetlen életteljéből alkotásra, miként ő maga alkot. Hol volt volna különben alkalma Ellinor, egy szegény mosónő leányának felolvasást hallgatni a' szósuly és szavalás felett? mi könyvből fogta valaha kibetűzhetni a' hű emberjellemezés titkait, kipuhatolni azon száz meg száz rejtzugot 's titkos ösvényt, mellyen a' kenyérkeresetes művészet, a' haszonkémlés czélt ért? Ellinor csak ama gyermekes tehetséget vette észre magában, más embereknek hajlongás, mozgalmait 's hangját utánozni; anyja pedig, a' mosónő, magyarázhatlan ingerlékenységet fedezett-fel benne, minél fogva a' legnagyobb 's zajosb öröm fokáról pillanat alatt könyűk 's kétségbeesés örvényébe sülyedhetett. Művészetre hivatásról gondolat sem volt mind addig, mig Ellinor tizedik évében egy nyomorú alakosok ronda csapatját meg nem pillantá. A' szennyes, rongyos függönynek föllebbentével szétszakadt a' leányka belseje is, és lázosan dobogó szivének azon mély meggyőződésével tért haza, hogy rendeltetése vagy ott a' gőzös lámpákon tuli deszkázat, vagy semmi legyen. Ezentul maga is komédiázott; anyjának mosóteknője első szinpadjaul, egy kötény lovagpalásttul, a' mángorló henger pedig harczbárdul szolgált. Még négy év folyt-le, 's ő először gyermekeket, majd soubrette-okat, végre

szerelmesnőket játszott mr. Bat-nál; tizenhatodik évében mrs. Bat-ot, ki legfeljebb háromszor volt nálánál korosabb, az első szerepektől a' pénztár mellé szoritá, 's mint prima donna állt ott, a' daljátékban szintugy mint a' dramában, olly czélnál, melly kevéssel előbb még legigézőbb, egyedüli 's talán elérhetlennek látszott volna előtte.

Bár mi valószinűtlennek lássék is magában azon állitás, hogy Ellinor szivtisztaságából és szüzi lényéből éppen olly keveset veszte szinpadon kivül, mint művészet iránti hajlandóságából azon belül: még is igaz 's erős bizonyitványa annak, miképp' lelkébe tiszta művészet 's nem csupán egy futó, az uj és szabad felé dobogó kej szikrái hulltak. Ellinor most is azon heves maga oda engedésével játszék, melylyel Juliáját betanulá; környezetének szokatlan, mocskos életmódja csak külleg volt reá nézve visszataszitó a' nélkül, hogy jelleme vagy művészetére hatást tehetett volna. Miként királyné, miként egy szent állott a' csőcselék nép között, melly őt hallgatva 's még is nem irigyelve, mi több szeretve fogá körül. A' korki szabó mérséklett durvasággal közelitett feléje, ha szerepénél fogva megölelnie kellett; a' komikus tompitót tön sületlen tréfáira, ha Ellinor dicskörben uszó szőke fürtjei 's nagy kék szemeivel, ellenében állott; és mr. Bat, ámbár igazgató és zsarnok volt a' szinpadon mint korcsmában, akaratlanul hajlott-meg, ha mellette elment. A' művészetnek mindenütt meg van a' maga bűvereje és mindenhatósága; Ariont védve viszi-ki a' tengeri szörnyek közül; ama leánykát hét rétű fátyolába takarja a' barbarok között, kik gonoszabbak, mint Orpheusra nézve a' Thrákok voltak.

Igy haladt Ellinor sikamlós pályáján, Istenét szivében hordva botlás nélkül, bizton és békében. Annak töviseit, a' szegénységet és egy vándor élet korlátoltságát, a' nélkülözést és áldozatokat, egy előitéletes tömeg megvetését, a' hazai Múzsának álfényét és szinezett nyomorát nem érzé; az ifjúság boldog könnyelműsége sértetlenül vitte keresztül, 's hivatása iránti szeretete vakká tette minden iránt. Csak midőn nehézségek gördültek törekvése utjába, midőn ipara társai tompasága vagy köznapiságán megfeneklett, csak ekkor bokrosodott-meg az ökör mellé igázott nemes szárnyasló; csak ekkor pillantott vágygyal egy távulabbi czél felé, mellynek létezését mindig sejté, valahányszor egy korábbi vágyát elérte.

Hogy a' yorkshirei piperőczöknek éppen olly veszélyes nagyság volt ennyi tökélyeivel miss Drummond, mint a' hitszónokok és szatócsok leányainak, kik feltünése előtt vetélytársn · nélkül játszák az első szerelmesnőket, alkalmasint szükségtelen vitatás lenne. Mert hisz' közösen tudva van, hogy a' fiatalság a' zártszéken ülő 's tónadó megyei őrség tisztjétől kezdve, egészen az éppen nem érzéket-

a

len hirdetmény-széthordozóig, az első szerelmesnőket félre ismerhetlen barátságos részvéttel igyekszik vigasztalni azon gyülölségért vagy becsmérlő dölyfért, melylyel az asszonykák és agg papucshősök a' kendőzött szinpadi herczegnők iránt viseltetnek. Ellinor ezt éppen olly mértékben tapasztalá, mint hozzá hasonlók minden időben és helyen tapasztalandják, csakhogy ő kevésbbé aggódott e' felett; gyakorlataira könnyű kebellel ment, 's a' vele találkozott és reá epedő, eltordultt szemekkel tekintő, sohajtozó, utána nézdelő 's melljeiket sujtoló kereskedő-ujonczokat 's törvény-gyakornokot figyelmére sem méltatá. Könnyült kebellel lépett szinpadra, 's kellemmel hajtá-meg magát, ha a' szokott taps elébe harsant, még mielőtt ajkai megnyiltak volna, és szerepe folyamatában csak akkor vete egy pillantatot a' zsufolásig tömött és sircsendű közönségre, ha szerepe ugy kivánta. Midőn a' függöny utószor gördült-le, 's ő piruló örömmel a' látsovár közönség tapsaira még egyszer megjelent, danolva lebegett kis öltöző-zugába; holmijét szorgosan kosárba raká, és leányát követett anyja oldalán maga vitte orvlámpája fényénél, 's a' mosónővel vigan csevegve ballagott haza felé; nem ügyelve azon burkolt alakokra, kik körülte ácsorgának, 's kéretlenül a' „félholdig" kisérék, hol anyjával lakott, midőn mr. Bat*** városkában, Yorktól hat mértföldnyire, üté-fel sátorát.

Valljon az ifjúság elfogultlansága és Ellinor hölgyi értelme, vagy pedig csupán a' választott művészetének élés okozá-e, hogy minden hódulat nyila eltompult keblén? Valljon szerelmet csak festeni 's nem egyszersmind érezni is tudott?

Ha a' „fél hold" erkélyszobájába egy pillantatot vetünk: kérdésünkre megkaptuk a' feleletet. Egy szombati napon ismét „Romeo és Julia" került szinre a' bérlő csürében. Ellinor az erkélyen és koporsóban, mellyből a' közönség riadó tapsa még előbb felkölté, mint a' korki Romeo sohajai, mindent elbájolt. Csak kilencz órakor ment haza, de ez uttal anyja nélkül, ki előre ment, estebédet készitendő. Fürge őzként siklott-át a' deli termet *** hólepte 's holdvilágitotta utszáján; három ugrással fenn volt a' kisded szobácskában mellynek kandallójában köhécselve fujdogálá az öreg mosónő a' tüzet.

„Anyám! — kiáltá a' belépett — vess egy marokkal több theát vizbe! Ma estve gazdag aratásunk volt. Nézd csak, részemre 16 silling jutott!" 'S örömvillogó szemekkel rakván-ki viaszosvászon zacskójából a' csillogó ezüst pénzt, a' szobát körültánczolta, czipőit egy 's nyakkendőjét más szegletbe löké ugy, hogy zsémbelő anyjának kelle azokat összeszedni 's rendes helyökre rakni. Végre a' törött tükör elébe állva, harmatarczáról a' czinober utósó maradvá-

nyát is letörülvén, selyem hajának mindkét oldalról lehullámzott természetes fürtjeit mosolygó öntetszéssel hátra simítá.

Alig települt-le a' két hölgy theás asztalkája mellé, midőn az utszán egy tiszta hang, a' fürjszót csalódásig utánzó, csendült-meg. — „Ez Frank!“ ujjongá Ellinor, 's meghatározni nem tudta, valljon az ablakhoz vagy ajtóhoz ugorjék-e előbb. Egy percz mulva nem kelle gondolkodnia; mert egy berohant, szép, nyulánk ifjú karjaiba repült, hol az édelgés, csókok, ölelés még százszorta igézőbbé tevék, mint mr. Bat lyukacsos szinfalai között Romeo viszontlátásánál.

Itt a' kulcs Ellinor azon közönyösségéhez, mellyel minden ostromlás 's hódulat iránt viseltetek.

Frank a' békehiró fija volt. Atyjának háza a' „félhold-tól“ harmadik szomszéd vala. Egy reggel kapujokban a' templomból hazatérőket nézdelvén, az öreg Drummond is szemébe tünt, ki egyedül, 's a' gyöngeség és hidegtől reszketve, ingott végig a' jégsikos utszán. Az ifjú megsajnálá az idegen elhagyatott nőt; midőn pedig kisiklani, 's a' csonttá fagyott földön nyögve elnyulni látá, feledve atyjának, a' békebiró és első osztálybeli kereskedőnek rangját, hozzá futott, fölemelé, 's lépteit gyámitva a' „félhold“ erkély szobájába kisérte. Ott ült Ellinor, egy uj szerep betanulása 's a' vasárnap daczára is, egy uszaljas ó manchester köntösnek sik — arany és vastag papir-virágokkali felcziczomázásával foglalkodva. Frank még soha sem látott illyesmit. Egy könnyű pongyolában ülő szép, mosolygó, éneklő, varró és szavaló leány; az erkély-szoba, egy kényszeritlen igéző rendetlenség képe; — az ifjú soká meredten, némán álla, 's nem tuda szót találni. Most az anya mindent elbeszélt; és Ellinor sirt egy, 's hálát mosolygott a' Samaritainak más szemével; jobbjával anyját czirógatá, mig balját szivesen az ifjú felé terjeszté.

Frank, a' békebiró fija, e' kedves körben maradt, mig a' délutáni két óra nem inté, hogy már későn jövend ebédhez, 's atyjától hoszszas elmaradásaért le fog korholtatni. — „Enni! — kiálta Ellinor — valóban, az étel eszembe sem jutott!“ — Anyja azonban már rég kandalló előtt ült, kenyeret piritott, 's a' nyulánk ifjú távozását (de nem boszúval) leste.

Az ifjú ment, de hogy ismét visszatérjen. Ellinor minden lépten nyomon Frank világos barna szemeit látá; mi több szinházban is reá fordult első tekintete, reá ki ama reggeltől szabályszerűleg az első padon, a' sörházi bőgős háta megett ült. Csak azt csudálta a' szinésznő, hogy az ő fel- és leléptekor Frank is nem tapsol a' többivel, hogy szemei szünetlen ő rajta függtek, 's melljén keresztbe vetett karokkal némán 's mozdulatlan ült ott. De kevés idő multán nem csudálta többé tetteit, hanem örvendett, és kevés idő multán —

No's, szerették egymást. Frank tizenhat éves ifjú, tiszta, csalárdság nélküli kebel; Ellinor 17 évű, színésznő, 's még is először szerelmes, bensőbben, hűbben, tisztábban szerelmes, mint az általa szinre hozott ideálok. Frank, a' békebiró 's leggazdagabb kereskedő fija: Ellinor egy mosónő leánya, 's egy vándor komédias cselédje.

Mit akartok tovább? Ők szerették egymást. Korlátoztatja-e magát a' szerelem? 'S ha igen, szerelem-e? Ők szerették egymást. Frank minden estve elosontott könyvei mellől, midőn atyja a' klubba ment, és a' „félhold" erkélye alá állott. Itt megfuvá fürjsipját, 's ha Ellinor fejér kendőt nem tüzött-ki az ablakon, repülve rohant-fel a' szüette lépcsőken, az ajtón be, csókolt, édelgett 's boldog volt. Éppen mint azon estve, midőn szerelmesét előbb, mint Juliát, imádta, 's mint Ellinort, szürke házi köntösében, szivére vonta.

Még mind hárman a' thea-asztalnál ültek, melly mellé Frank kedvese számára drága süteményt hozott, midőn a' lépcsőn ismét férjfi-léptek hangzottak? Ki lehetett ez? A' mosónő reszketett, Frank elhalványulva atyjára, a' békebiróra gondolt, Ellinor nevetett. — „El már nem futhatsz, — monda fortélyos tekintettel az egyetlen szobát átfutva — de legyen, bujj ágyam alá!"

E' közben, a' léptek közelebb jöttek. A' hetes durván löké-be az ajtót. „Csak ide be, sir — szólt vissza egy utána botorkázónak — itt lakik e' csőcselék nép!"

(Folyt. következik.)

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

A' kór-ápolónő.

(*Vége.*)

Jacqvemart asszonyt soha el nem hagyja hatóságának érzete: de még is tudja a' körülményekhez alkalmaztatni magát. Csak hamar otthonos lesz ő hátulsó szobácskájában Lerour urnak — egy jól hizott mészárosnak a' Rue st. Jacqves-en, kinek nője harmadszor vagy negyedszer használja most örnökségét — mint a' herczegnő boudoir-jában, mellyet éppen most hagyott-el. — Ő éber és nyájas mosolylyal lép a' szobába; köszönti a' vágó legényeket, mint régi ismerősöket, és a' gyermekre ügyelő szép leánykához védnöki főhajtást intéz. — „No édes Lerour ur! — szóll a' szerencsés ház atyjához fordulva — önnek valahára ismét szüksége van reám; ez szép, szép. — No, reménylem, kedves hitese most is olly könnyen állja-ki, mint az előtt.

A' mészáros házánál a' ravasz Jacqvemart asszony, nyiltan, kereken, minden tekervény nélkül beszél. — A' csacskaság a' gyermekágyas asszonysággal csak a' kávé, ebéd 's vacsora által zavartatik; mert Lerour asszony gyönyörködik regéiben, mellyek neki fogalmat adnak a' nagy világról, elökelő dámák életéről, gazdagon ékesitett termeik, fényes öltönyeikről. —

Jacqvemart asszony egy illy figyelmes hallgatónét méltólag meg tud becsülni, és kifogyhatlan a' szomorú és vig történetekben: különben a' polgári háztartásban jó oldalról mutatja magát; semmi követeléseket nem tesz; nem akadályoz senkit; mindig kész a' gazdálkodásban segéd kezet nyujtani, 's maga főzi magának a' kávét a' kis konyhában, mert ő éppen nem kevély mint egy herczegné, mivel elökelő dámák állnak szolgálatára. — De Jacqvemart asszony is mint házi barátné, ugy nézetik, Lerour urtól 's övéitől. — Ő a' családdal 's vágó legényekkel eszik az asztalnál; meghivattatik keresztelőre, és ha ezen ünnepélyes alkalommal a' dessert felhozatik, a' szerencsés atya a' jó sajthoz, egy üveg ó Cognac-ot hoz pinczéjéből, mit tréfásan Jacqvemart asszony barátnéjának nevez. — Jacqvemart asszony illyenkor még beszédesebb lesz, mint máskor, 's elmondja legjobb regéit, és bizonynyal a' felkeléssel nem ő zavarja-meg az asztalt; mert el nem mulasztá már a' levesnél megjegyezni, hogy Nanettet a' kedves gyermekágyashoz felküldte, 's hogy ez semmi hianyt nem érez.

Itt megkiméli magát Jacqvemart asszony mind azon apró gondoskodástól, mellyekkel az elökelőbb háznaknál a' gyermekágyast 's minden háziakat kinoz; és a' jó polgárnő 's az uj született gyermek olly egésségesek, hogy a' beteg asszony negyednapra szülés után felkelhet, 's tiz nap lefolyta után Lerour asszonytól elbocsátva munkásságát más családnál kezdi-meg.

Jacqvemart asszony mindig tisztán és gondosan öltözik; és még is, mint ő mondogatni szereti, egy percz alatt kész. — De nem mulasztja-el azon észrevételt, hogy hosszabb időre volt szüksége, mig fiatal és szép volt, midőn a' hallgatóknak alkalom adatik azon észrevételre, hogy bizonyos friseség, melly még fenn maradt, öt jogositja az embereket arra Litetni, hogy hajdan szép volt; és ha megtörténik, hogy neki valaki bókolatot mond, hogy fiatal korában igéző bájló volt, akkor szemérmesen meghajtja magát, 's ez hiúságának hizelkedik, ámbár a' bókolat régen mult koráról emlékezett.

Leggyönyörüségesebb szellemi munkája Jacqvemart asszonynak felszámlálni, hogy a' jövő hónapi bevétel mennyivel haladja-meg a' mult hónapit, 's hogy ez két három évi kamattal mennyire fogja szaporitni vagyonát. — E' számolásnak kettős haszna van: szabad óráiban foglalatoskodtatja, és képzetét azon boldog időkbe ringatja, midőn végre hosszas fáradalmainak jutalmát izelheti Akkor ő szeretett férje oldalán tulajdon házában ur és parancsnoknénak képzeli magát; mindkettejeket egy leányka szolgálja, kinek tehetségét a' szakács-művészetben erős akarattal kiképezni feltette magában; azután asztalhoz ül, mikor neki tetszik; szeszélye szerint fekszik és kél; szóval egy asszonyságnak kényelmes életét viendi, ki magának szép vagyont szerzett. E' képei a' kedves jövőnek könnyitik minden kellemetlenségeit foglalkozásának; mind untalan ujra meg ujra örnönek béreltet k; azon vágy, hogy vagyona nagyobbodjék, 's talán a' változékony élethezi kedv, mit olly hosszú sor évekig folytatott, késő vénségre juttatják a' nélkül, hogy tervének kiviteléhez foghatna, és békét éldelhetne. — Végre saját házában akarja magát ápoltatni; — itt a' végső idő, mert a' szegény nő betegen 's gyengén jő házába, 's kevés nap mulva jó férjének karjai közt hal-meg, ki házasságuknak hosszú ideje alatt három hónapig alig lakott vele. Csendes halállal, kinok nélkül, egy egész boldog élet után a' nélkül, hogy kímulását képzelte volna, hal-meg.

PÓLYA ENDRE.

Angol különcz. Mult évi őszutó 5-kén halt-meg Charlton-ban Andrews Richard, az előtt dowerí órás és ékszernök. A' boldogult igen nagy különcz volt, mit itt következő életvázlata eléggé tanúsit — 22 év előtt torkát metszé-meg a' boldogult abbeli hiedelmében, hogy e' világ hiúságát elég hosszasan szemlélte. Szándéka hihetőleg sikerülendett is, ha szolgája a' dolgot észre nem veszi, 's bizonyos Smith-et nem hiv, kinek segedelmével Andrews élete megmentetett. Smith e' történet után egy uj órát kapott a' veszély perczében tanúsitott szolgálataért hálaemlékül. A' boldogultt, miután foglalatosságával felhagyott, 's tetemes pénzzel a' világ zajától félre voná magát, naponként, télen nyáron, délutáni 4 órakor lefeküdt. Ebédjét közönségesen a' legszegényebb vendéglőben költé-el; theát azonban mindig honn ivott; e' czélra a' vizet mindig maga szivattyúzá, 's e' munkára folyvást egy egész órát szentelt. A' munka és viz e' mértékletlen pazérlásának okaul azt adá: hogy a' vizet maga saját eredeti tisztaságában akarja kapni. Halálával több mint 14.000 font sterling vagyont hagyott magyott maga után, mellynek nagyobb része végrendelete végrehajtóinak jutott; a' többi pedig vagyonos személyek birtokába került; szegény rokonairól emlitést sem tön. Neje már mintegy 15 év előtt lelépett az élet szinpadáról; de a' boldogult azért halála vég óráiban is kijelenté abbeli kivánatat, mi szerint nejével nem akar egy ravatalban pihenni. E' hosszas gyülölség oka abban gyökeredzett: hogy neje saját vagyonának nagyobb részét rokonainak hagyá. Ez annyira boszontá az öreg urat akkoriban, hogy azon rézlapot is, mellyet mint neje koporsójára tétetendöt előre készittetett, magánál tartá; a' testet nem akarta sirjáig kisérni, hanem csak a' nagy kaput nyittatá-meg; 's midőn a' test elvitetett, ismét lakába ment. Ez időtől egészen magának 's magában élt. Asszonyi lénynek tilalmazta küszöbét átlépni; szobáját maga takaritá, ágyát maga veté-fel, 's minden házi dolgot legpontosabban maga végzett; egészen felöltözve aludt örökkè. Halála előtt csak mintegy hat héttel esett ágyba; betegségében legközelebbi szomszédát szóllitá-meg ápolásért, kivel eddig szóba nem állt Betegsége alatt nagyon türelmes volt, 's minden szolgálat iránt, mit vele tettek, igen hálásnak mutattá magát. Halálos ágyán jelenté-ki azon kivánatát is, hogy koporsójára ama rézlap tétessék, mellyre saját kezével véste az „Andrews Richard, Esq.“ szókat, mert — kifejezése szerint — ez nem olly romlandó, mint a' horgany vagy ón. Továbbá kivánta: hogy négy becses gyürüje hagyattassék ujjain; feje alá egypár uj bakbör nadrágot, 's jobb kezébe bárson sipkát tegyenek; halotti ümögül ezüst gombos uj ümög adatván reá, gondosan nagy anyjáról maradt lepedőjébe burkoltassék. Halála után egy, a' háló-szobája melletti kamrában nagy vas ládát találtak, melly saját vallomása szerint arany és ezüst lemezek, gyürük 's régi pénzekkel volt rakva Minden szert, mit foglalatosságánál használt, gondosan 's jó karban tartott. Teste a' charltoni egyházban tétetett örök nyugalomra; gyászmenete önrendelte mind két nemű népből 's egy kömives mesterből állott, ki utóbbinak vagyona egy részét is hagyta.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

17.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön február 27kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Átok és áldás a' művészetben.

(*Folytatása.*)

Az ajtón egy szikár idegen hosszú fejér öltönybe burkolva, mélyen szemére nyomott kalappal, 's meggörbült testtel bukott inkább mint lépett a' szobába, nemezének karimáját csak alig illető. A' némberek csudálkozva álltak-fel: mrs. Drummond udvarias mély bókkal, Ellinor kedvesének karját, nevetve, megrántva. A' késő vendég hozzá fordult.

„Ön Drummond? Juliát játszá, — igen jelesen, — sok tehetség — semmi kiképzés. Ha!“ — 's e' szaggatott szavak után leereszkedőleg akará a' szinésznő arczát megcsipni; ez azonban gyorsan tova perdülvén, olly negéddel nézte a' különczöt tetőtől talpig, hogy az zavarodásában kezeit dörzsölé, azokat ismét tág nyilatú öltönyzsebeibe rejtendő. Frank barna szemei szintén villámzólag futottak rajta végig, de közbe szóllni még sem bátorkodott.

„Engedelmet! — dörmögé kissé több udvariassággal az idegen, 's nagy léptekkel járt fel 's alá a' szük teremben, még mindig föltett kalappal, és zsebébe dugott ujjaival pénzt csörgetve. — Engedelmet! Én azért jöttem, igen, azért jöttem, hogy önért valamit tegyek!“ — És kémelve futák-át pillantatai a' szegény butorzatú szobát.

„„És kicsoda ön, sir?“ — kérdé Ellinor.““

„„'S ön nem ismer? — Különös! Nem volt még a' Drury-Laneben? Előbb a' Drury-Lane-t tartottam, most az Italian-Opera bérlője vagyok Londonban. Nevem mr. Pike.“ — A' vendég büszkén futtatá végig tekintetét elbámultt három hallgatóján, 's lábait hosszan kinyujtva, egy töredékeny székre veté magát, melly terhe alatt kinosan nyikorgott.

„Tudja-meg ön — folytatá beszédét töredezett szavakban 's csak a' l á t t a m-ot nyomva-meg különösen, — hogy önt Juliában láttam. Becsületemre, igen derekasan! Igaz; semmi iskola, csak egy körömnyi sem; de természet, jó organum, bizonyos gratia, de nem

a' kissé nagyon előrefeszitett könyök-mozgásban. Mit?“ — Ellinor mosolygott. —

„Mit gondol ön? Nekem kedvem volna, az az, talán jöhetne — ért engem? — ön kiképzésére; jó iskola, jobb élet, bizonyos állandó fizetés; mert ön bandája itt — érti? — 's ön podgyásza, valóságos koldusság!“

Ellinor reszketett mérgében, 's haragját nehány heves szóban sujtá a' halvány, meredt tekintetű, goromba vendégnek szeme közé. A' mosónő engesztelőleg lépett közbe, de az idegen elhallgattatá. — „Szép lélek — monda Ellinort, féloldalról vizsgálva — heves vér, kis művészi negéd, annál jobb! Mit?“

A' szóváltás egy ideig még illy különös módon folyt. — Mr. Pike-nek az Italian-Opera nagyszerűségéről 's master Bat ringy-rongyáról odavetett szavai tüzet fogtak Ellinor keblében. A' bizonyos fizetésre gondoló anya éleszté azt; Frank pedig hallgatva 's mozdulatlanul meredt maga elébe. Végre Pike is kijelenté szándékát, ámbár rebegve: „Lássa ön, gyermekem! első évre 80 font sterlinget fog kapni, 's az éneklésben, szavalás, táncz, járás, mimikában, beszélés és taglejtésben ingyen oktattatik! Igen, gyermekem, csak a' karral fog kimenni, hogy a' fényhez szokjék, 's mig én nem mondom, hangot sem énekel! Nyolczvan font, mit?“ — És zsebében a' pénzt csörgeté.

A' leányka gondolkozék, anyja integetett, 's ruhájánál rángatá. Véletlenül Frankra fordult tekintete. — „„Mit gondolsz, Frank — sugá felindulva az ifjú fülébe — elfogadjam?““ — Frank fájdalmasan tekintett reá, de hangot sem szóllt. — „„Frank, szerelmem szóllj, mit gondolsz?““

„„Örvendek szerencséden!““ — mond az ifjú, és nagy köncseppek gördültek-alá arczán.

„„Nem tehetem, sir! — mond a' hölgy elhatározottan. — Vagy inkább, nem akarom tenni, uram! Válasszon e' kifejezések közül tetszése szerint.““ — Mr. Pike cselesen pislogott az ifjúra. — „Tudom okát monda zsémbelve — de ficzkó! te is utánunk jöhetsz! Türhető termet! egykor tán még alkalmazhatjuk is!“

„„Ez a' békebiró fija! — mondá a' kedvesére büszke Ellinor, 's az ifjú szög-haját homlokáról fölsimitá. Frank azonban hevesen szökött-fel mr. Pike végszavainál, 's azt öltönye gombjainál megragadván, erősen kérdé: „„Igazán utánok mehetek, sir?““ — Pike nevetett, 's némán igent inte. Ekkor Ellinornak nyujtván kezét az ifjú, mintegy ihletéssel mondá: „„Elly! neked menned kell! Hallod Elly? menned kell!““ 'S zokogva karaiba zárván a' megindultt hölgyet, elrohant.

Egy órával később kicsikará Pike az igen szót; az alku megköttetett. Három negyedkor kettőre egy postakocsi állott a' „félhold“ előtt, mellybe két női 's egy köpenyekbe 's bundákba burkoltt férfi alak lépett. A' hölgyeknek egyetlen bőrdönyből álló nyomorú málháját, megvetőleg rugá mr. Pike ülés alá. A' hetes égő lámpákat tüzött-fel, a' kocsis megfuvá sípját, 's a' kocsi tova robogott. Midőn a' békebiró nagy háza előtt haladtak-el, ennek egyik mansard-ablakából még fény sugárzott-ki. Ellinor könyezve tekintett-fel; 's egy kedves alakot látott ablaknál állni, felé terjesztett karokkal neki: „Isten hozzád-ot“ intőt, a' kerek zörgése közé pedig szivét tépő fürjszó vegyült. Ellinor hátrahanyatlék, 's többé mit sem látott. — Mr. Pike kényelmesen hortyogott; az öreg Drummond óvakozva zsugorodott össze, 's bár mi telve volt is szive, hangot sem szóllt, nehogy a' hatalmasnak álmát megháboritsa. Hisz' a' fényes kocsi, dagadó vánkosok már elég örömet szereztek neki, 's boldogsága ez érzetében kulcsolt kezekkel hálálta Istenének, hogy ezentul már nem lesz kénytelen fedetlen kocsin, álfalak 's léczek köztt kuczorogni, ha sorsa tovább szóllitja.

Miket érzett azonban a' más napra felvirradt szegény Frank, csak az tudhatja, ki maga is volt valaha hasonló helyzetben. A' „félholdra“ 's ennek erkélyére világért sem tudott volna tekinteni; a' jegyzőkönyvektől is undorodott atyja irószobájában; legörömestebb vonult egy zugba, 's könyezett Elly-je után, kit már örökre elvesztettnek hitt; vagy szép szög-haját tépdelé, mint master Bat tön vendéghajával, midőn hirül adták neki: hogy Drummond megszökött. — „„Romlásom bizonyos — kiáltá elkeseredve — vizbe ölöm magamat!““ — 'S zavarodásában csakugyan sok vizet, — de szeszes vizet — is ölt magába. — „„Hálátlan poronty! Gyermekemként ápoltam őt! Tegnap még 15 sillinget 's 3 pence-t kapott; 's ma megszökik! Szerencsétlen, tönkre silányult ember vagyok!““

Vigasztald magad' master Bat! van még egy náladnál is szerencsétlenebb, 's ez: a' szegény, elhagyatott Frank!

II.

Ki ismert volna — mintegy három év multán — azon büszke felhivó szépségben, melly gyémántok ragyogása köztt, suhogó selyembe öltözve, minden szépitő vizek 's a' cityi royal parfumers-ek illatában uszva, *** herczegnő társas köreiben elhatározóbblag játszá az első szerepet, mint az előtti esten a' nagy daljátékban; ki ismert volna kérdem benne Ellinorra, a' mosónő leányára 's a' yorkshirei csürök hősnéjére?

Esti 11 óra volt, midőn kocsija a' herczegi palota kapuja előtt megállott. — „Donna Ellena“ — sipegé, suttogá minden a' tágteremekben, hol a' londoni high life ha nem is atticai, de angol estét bizonynyal ünnepelt. A' dámák elhalványodása még a' karminon keresztül is feltetsző volt; a' férjfiak oda hagyák whist-asztalaikat, a' tánczosok feledének sorba lépni, 's minden azon ajtó felé tódult, mellynél a' többi vendégeiről egészen megfeledkezett herczegnő a' belépőt fogadá, ölelé 's csókolá. — „„Gonosz! illy soká kell váratni magára“ “ — mond a' házi nő; és Ellena (mert az „Ellinor“ név szinpadszerűleg e' változást szenvedé) panaszlólag mondá-el, hogy előbb, legalább magát megmutatandó, még két esvélyhez kelle beszóllnia.

Most planéták köre fogá-körül a' szép asszonyt, kiket ő olly belátással tudott igazgatni, mintha ettől egy világ jóléte függött volna. A' dámák utósó öltözete 's gyönyörű fejékének készitőjéről kérdezék; a' férjfiak utósó szerepét dicsőíték. Minden szem csak őt látta, minden fül csak őt hallotta; minden ajk az ő sáwlja szegélyét csókolta; 's minden derék keletileg hajolt-meg, ha márvány ujjacskái a' legyezőt elejték.

És Ellena!

E' győzelmeket már megszokni látszott, 's e' hódolatokat éppen olly közönyösséggel fogadá, mint az előtt a' yorkshirei urfiak 's kereskedősegédekét. Mi több, alig ült, járt, csevegett fél óraig a' társaságban, nyilván ásitott, 's lankadt szemei az ajtót keresék. Arcza halvány volt, de szép; a' gyönyörűn piros rózsabimbó kifeslett, nem lángoló centifoliává ugyan, de gyöngéd pirral átlehelt hófejérré. Szemei szintén kékek és nagyok voltak, mint hajdan, ha bár fényök és gyermekies kifejezésökből vesztének is. Finom metszetű ajkai, mellyeknek hangjai most egész O Anglia nemességét lelkesiték, paradicsomi kék kigyókként, majd egyes redőjét 's rejtett vonásait mutaták az elteltségnek, gunynak és büszkeségnek, majd barázdákat, mellyeket nem aggság hanem élet, nem szükség, hanem bőség vésett.

Igy állott Ellena, elmélyedve 's némán tisztelői körében. Környezetéről látszólag egészen megfeledkezett; szemei gondolatlanul meredtek a' zajgó emberörvénybe; feje kellemes pongyolasággal bal vállára hanyatlott, ugy, hogy csillogó fül-ékei lángolva csókolák a' mezetlen váll havát, bal kezével pedig a' másikról tetszelgőleg legyürt fejér kesztyűt tépdelé. Az imádottnak álmodozása felett mély csend terjengett, 's bár mint igyekezett csak nehány percz előtt mindenki magára vonni figyelmét, háborítani most még sem bátorkodék. Ellena a' nagy világ zajában egyedül képzelheté magát.

E' csend közepette az utszáról egy hang csapott-fel azon ablakhoz, mellynek Ellena hátát veté, a' fürjszóhoz csalódásig hasonló. A' jelentőség nélküli hangot kivüle senki sem hallotta; legkevésbbé gyanithatá pedig valaki, hogy Ellena mély ájulását, melly földre veré, e' fürjszó okozta legyen.

Halk 's csak félig elfojtott kiáltás szorult-ki melljéből; egész társaság hozzá tódult, 's mindenki segély. viz, kocsi után lármázott. „Hirtelen elgyöngülés! hangzott mindenfelé — mellynek okát tudni nem lehet; talán szédülés, talán idegroham!" — Ellenát a' betegség még igézőbbé tette, mint koronkénti ábrándozásai. A' érjfiak művészi és sajátságos természetének érdekes talányát keresék ez esetben; a' nők pedig evődtek, hogy legkiszámitottabb és szabályszerűleg véghez vitt ájulásaikkal sem boldogulnak annyira, mint e' szinpadi herczegnő természetes bajával.

Midőn Ellena ismét fölveté bágyadt pilláit, első tekintete egy szép, fiatal emberével találkozott, ki aggódva leste minden lélekzetét. Az ifjú legközelebb térdepelt a' henyeszékhez, mellyre az ájultat vezeték, 's hidegült kezét kezeiben tartván, elakadt ütereit erősitő lél-lel dörzsölé. Ellenának első mozdulata keze elrántása volt; erősödve állott-fel, és szigorú, metsző hangon mondá az előtte porig hajolttnak: „Köszönöm fáradságát sir Charles! de látja, hogy segedelmére nincs többé szükségem! Távozzék!" — 'S a' nélkül, hogy bucsúzott volna, az ajtón el- 's kirohant, és kevés pillanat mulva kocsijában ült.

Ellena nem veheté észre, hogy az inason kivül még más férjfi is szökött a' bakra. Midőn kiszállott, az nyita neki ajtót; a' lámpa fénye arczára sugárolt, bár mint igyekezék is azt elrejteni. Ellena sir Charlesra ismervén az ifjúban, határozottan mondá inasához: „John, holnapon tul meg ne pillantsam házamnál"! — Ezután a' könyörgőleg hozzá felnézőhez fordulván, lépcsőn felhaladtában mintegy futva monda neki: „Ezzel önnek is ki van adva az ut, sir Charles!" — És az ajtó becsapódott utána. Sir Charles hevesen ütközött megfordultában egy ifjúba, ki Ellena ablakai alatt fel- 's lejárt. — „Engedelmet, uram!" — szaporázá sir Charles; de az idegen hallgatott, 's keményebben köpenyébe burkolá magát.

Mig más nap reggel minden előkelő házban donna Ellena ájulásáról folyt a' szó, ez kényelmesen nyujtózott ágyában, szemeit dörzsölve, 's mint valamelly rosz álom után kémlőleg körülnézve. „Nem, nem; az nem ő volt; — szólla magához mintegy megnyugtatólag — miként jött volna ő, a' szegény, félénk ifjú ide? Nincs-e elég fürj kalitkákban? 'S én egy illyet hallottam, vagy gondoltam hallani. Ő nem lehet, nem volt az."

Ez általa eredménynyel félre tolván ágya vörös selyem függönyeit, csenditett. A' belépett komornát háló teremének rendetlensége miatt gáncsolá; az ágya előtti medvebőrön gondtalanul lerugott 's összegyürtt fejér atlasz czipők hevertek, asztalok és szekrények fiókjai kihuzva voltak; a' székeket szét szórtt ruhák fedék, 's az asztalokon feldöntött illatszeres üvegcsék feküdtek; szóval, egész szoba valamelly fő rangú dámáéhoz hasonlitott, egy átvirrasztott bál után. A' komornától most megérté, hogy egy ifjú ma már több izben jelenté magát, még pedig először már 9 órakor, midőn éppen ő is föl-kelt; de nevét nem akarta megmondani. — Ellena reszketett. — „Minő külsejű?“ — Nem megvető, donna Ellena! Nyulánk, jól termett!“ “ — „Piros?“ — „„Sőt ellenkezőleg; halvány, szenvedő arcz!“ “ — „Öltözete?“ — „„Kissé viseltes!“ “ — „Nem ő az!“ sohajta könnyű szivvel, 's az idegent elutasitni parancsolá.

(*Folytatása következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Időjárat. — A' tél hihetőleg valamelly szomszéd tartományba ment farsangolni, 's nálunk testvérét hagyá helyettesül rövid időre, hogy ez annál inkább élessze a' budapestiek farsangi tánczkedvét, kik egyre adják a' társas, zárt bálokat Pesten az „angol kirányénál.“ Vagy pedig azt kell hinnünk, hogy tél ur ő kegyelme látván a' redutokban megjelenő álruhások silány voltát és gyérségét, ön maga öltözött álköntösbe, 's a' kecsegtető tavasz álarczát tevén-fel, majd három hétig üzte nálunk dévajságát; mert ime bele untt a kétszinűségbe, és demaszkirozván magát, febr. 14-től fogva naponkénti nevekedő kemény fagygyal, változó éjszaki 's keleti széllel, 20-kán reggelre ujjnyi magasságú hóval, 21-kén ismét hóval és a' Dunán (mellyre már a' hidat készültek volt rakni) uszó sok jéggel vonta-ki szánkból a' mézes fonalat, melylyel egy ideig álnokul kedveskedett. — 23-kán reggel a' sürü jég jóformán megnehezité a' két város közötti közlekedést. Estve azonban 's más napon a' kemény hideg lágyulni kezdett. Gőzhajóink jó idején visszavonultak téli rejtekökbe. — Emlitendő, hogy ama tavaszi napok közben a' bodza már leveledzni kezdett.

INNEPLÉS.

Csusza-innep Veronában.

Ha a' nyilvános népinnepeket a' nemzet valódi belélete tükreiül tekinthetni, mellyeknek tarka szinén hiven adatik vissza jellemi képekben a' nép gondolkozás és cselekvésmódja: nem látszik érdektelennek a' számos innep közül, mellyekkel a' carneval idejét élénkiti igyeksz.k az olasznak élénk képzelete, itt kivált egyet kiemelni, melly mind korára 's alapittatása jótékony czéljára, mind müvészi 's izletes fölékittetésére, melylyel az ujabb időben ismét

életbe lépett, méltó a' történeti 's politikai búvár méltánylatára, ámbár neve inkább carnevali bohójelenetet hirdet: t. i. az ugy nevezett csusza-innep Veronában, mellynek eredete 1530—1531. évekre esik. Veronát ugyan is olly nagy inségre juttatá akkoron a' borzasztó éhség, hogy sz. Zeno külváros lakosai fellázadván, nagy rendetlenségeket követtek-el; csak az akkoron mint gyógyász, bölcs és emberbarát egyiránt hires Tomasoda Vigo czélszerű rendszabályainak sikerült helyreállitani a' csendet a' fellázadt városrészben midön a' tisztviselőség segedelmével annyi élelemszert, mennyit lehetett, összehordott, 's éppen farsang levén, azokat vidor szertartások közt a' sz. zenoi térre hordatta, 's a' megszorult sz. zenoiak közt nyilvánosan kiosztotta, mi nemcsak a' pillanat nyomasztó szükségein segitett, hanem a' viditó innepélyesség által, mellyel az népinnepként történt, a' felizgatott kedélyeket elszórakoztatá, 's a' fellázadt sokaság fölhevült idegzetét ártatlan innep bútalan örömévé változtatá. Megszabaditás a' drágaság ijedelmeitől, mellyekhez ragály is csatlakozott, és vállalának szerencsés sikerülte arra határozták a' nemes da Vigót, hogy a' szabadulás e' napját évenkénti népinneppel innepeltesse, egyszersmind e' városnegyed szegényeit a' sz. zenoi egyház mellett saját költségén nyilvánosan megvendégelje, és pénzzel 's ruhaneművel megajándékozza. Azonban meg nem elégült ezen emberbarát nemesszivű jótékonyságának csupán saját rövid életidejére szoritásával; azon túl is terjedendőnek 's az utóvilágra is átadandónak akará azt; melly czélt az által törekvék elérni, hogy végrendeletében tetemes öszveget törvényesen letett, mellynek kamataiból a' meghatározott napon, farsang utósó péntekén, az általa alapitott innep évenként megületnék, a' közös étasztalhoz megkivántató élelemszerek, italok 's a' t. tarkán felékitett s felkoszorúzott edényekben, a' nép örömzaja 's hanga közt, álorczás társaságalakban a' sz. zenoi térre vitetnek, 's ott a' szegények a' da Vigo által felállitott tömör köasztalon megvendégeltetnének, a' csuszától, mellynek fő és kedvenczéteknek kellett lenni, az egész innepnek nevadatván. A' néphála megdicsőité utóbb da Vigo emlékét márvány mellszoborral, melly a' nevezett köasztallal közel a' templomhoz egy falrejtekben, nem messze Pipin sirjához, ma is látható. — Ez innepélyt ismetlék az óta mindig, majd gazdagon és pompásan, majd szegényül 's egyszerűen, mint azt az események folyama föltételezé; 's bár gyakorta legnyomorúbb alakban, még is fentartá magát a' századok viharai közti, 's nagy tökélyre jutott a' velenczei kormány alatt, midön a' büszke köztársaság dicszerető kormányzói gazdaságuk fénye mellett számos válogatott álorczás menetek által a' titoknak ama rejtélyes leplét tudták beszöni az innep vidor örömébe, melly hasonló, csakhogy komolyabb módon födé a' velenczei statusmozgony egész politikai kerékművét. Csak a' franczia forradalom — melly lábbal taposá a' jámbor szokások régi alakjait, és szétsszaggatá a' tisztes kötelékeket, mellyek jámbor atyák ohajtásihoz köték a' jelent — idejében kezdett enyészni az ezen innep iránti közérdek; 's noha az országos kincstárból alapitványt tett utóbb nagylelkűen a' franczia kormány annak fentartása 's földiszitésére, még sem eszközölheté-ki ama fesztelen vidorságot 's közrészvétet, mellyek hajdan olly szépen jellemesiték ez innepet; csak üres, lelketlen jelenet maradott az, melly nélkülözé utóbb az innepi pompát és az elrendelés finom izlését, mit azon körülmények között elidegenedett kedély megtagadott töle. Csak miután több tér engedteték az ujabb kor jótékony befolyásának, a' jobb napok némelly erényével visszalépett a' vidor egyszerűségnek ezen innepe is a' nép vidor kegyé-

be, 's a' mult évben ismét ama dús pompával 's részvevő vidámsággal, mellyek az elenyészett fénykorra emlékeztettek, innepelteték. Köszönhetni azt a' mostani veronai podesta dicséretre méltó törekvéseinek, ki magas helyzete minden eszközét jelesen fordítja arra, hogy szülővárosában fentartsa, magasbra emelje azon vidor fényt, melylyel az méltóan kitünt minden időben. Ő bölcsen tudá használni polgártársai idegzetét ezen innep becse 's fényének saját költségükön, 's igy felfogván emberbaráti alapitója czélját, szülővárosuk dicsének nagyobbitására, ugy hogy az csakugyan szokatlan pompa és fénynyel lön megülve, midőn az egész olasz országban uralkodó, a' mult ősz-okozta örvendetes idegzet önként megelőzé az érdemes podeszta fáradozásait, 's ugy elősegélé az innepléstt, hogy az fény és gazdaságra nézve minden korábbit, a köztársaság legfényesb karabelieket is homályositott, 's legörvendetesb vidámság es vidor rend szellemével nyilván bebizonyitá, a' legujabb események mi jótékonyan hatottak a' nép beléletére. — Febr. 8-kán, az ezen innepül kijelelt napon, már egész délelőtt szokatlan mozgás uralkodott a' város minden utszájában; számtalan embercsoport hullámzott vidám arczczal fel 's alá; minden ablak és erkély lassanként tarka szőnyegekkel, végre szép nők és leányok még tarkább virágfüzérével kezdett ékülni; egyes álorczás kocsisorokat lehete látni, 's élénk tolongás köztt mindenki a' delegatio-épülethez nyomult, hol az innepélyes menet elrendeződött, mialatt minden szinnel ragyogó 's a' sz. zenoi lakosok küldöttségét ábrázoló álorczás csapat innepélyesen ment a' delegathoz, régi szokás szerint engedelmet az innepre kérendő, 's öt annak megnyitására meghivandó. E' menetet a' sz. zenoi gyermekcsoport nyitá-meg számtalan, tarkán befestett papiroszászlócskákkal, fejér üngökben (ezért camisciolli-knak is hivatnak) 's magas czukorsüvegalakú fövegekben; ezeket macheroni-k, csupán e' czélra behozott álorczások, pulcinelle vagy harlekinokként, kikhez ruházattal hasonlitnak is, követék; ezek vidor bohózatok köztt ugrándoztak, 's egyszersmind disztestőrségül szolgáltak az ugy nevezett csuszakirálynak, az álorczás társaság főnökének, ki szintén pulcinellszerü csinos öltözetben egy kis, tarkán fökszerelt szamáron méltósággal lovagolt számos álorczások, torzképek 's hangászcsapatok, mint udvarnépe, kiséretében; 's e' bohókás járdalat örömzaj, dobpörgés és hanga köztt a' pompás Piazze delle Erbe és Signorin át a' delegatio-palota széles márvány lépcsőin fölment a' nagy, izletes gyülésterembe, hol a' delegat vörösdamasz szőnyegekkel födött asztal megett helyet foglalt, 's a' legfőbb polgári és katonai hatóságok számos társasága e' nézőjáték tarka látványában gyönyörködve mindkét oldalról fényes félkört alakita. A' pompás csarnok megtelt nem sokára a' bohó ás küldöttséggel, mellyből a' macheroni-k, mint garde du corps, két sorba kiváltak, 's közttök a' csuszakirály érdekes ábrája, szamáron lovagolva, lassan tova sompolygott 's asztal előtt a' delegathoz ugy nevezett macheroni (pulcinell)-nyelven beszédet tarta, mellyben böles kormányzását általánosan, különösen sz. Zeno városrész nevében az innep kegyes megengedését megköszöné, 's öt az innepély dicsöitése és megujitására röviden meghivá, mire a' hős százsoros éljenkiáltás köztt kiséretestül ismét lejött, 's a' tulajdonképpi innepélyes menet kezdődék. (*Folyt. következik.*)

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

18.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius 1jén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Átok és áldás a' művészetben.

(Folytatása.)

Ellena chocolate-ot reggelizett, 's e' közben először öltözteté-fel magát. — Mr. Pike jelenteték. Kedvetlenül üdvözlé a' mély bókkal belépettet. — „Megint hangjegyek?“ — szólla nyersen 's egy csomó papirra mutatva, mellyet Pike hónalja alatt hozott. — „„„Fölséges szerep, madonna! Egészen kegyednek irva! Bolena Anna! Négy hét mulva szinre kell kerülnie! Csupán kegyedtől függ!“ “ — „Négy hét mulva!? Pike, megőrült ön? e' tömeget négy hét mulva? Négy hónap mulva sem, azt mondom én!“ — „„„Igen de, madonna, szerződésünk!“ “ — „Felbomlott, mihelyest ön akaratommal ellenkezik; értette mr. Pike?“ — Az igazgató hallgatott, 's zavarodva játszék, alázatosan az ajtónál állván, kalapjával. — „Inkább tehénfejő szolgáló, vagy valamelly utazó családnál nevelőné leszek; sőt, Istenemre! inkább egy podagra és asthmában sinlő agg férjet ápolok, mint önhez szegődni, Pike! Igen, ez gonoszabb a' cornwallisi bányákban dolgozás és gályarabságnál!“ — és eltikkadva hallgatott. — „„„Madonna emlékezni fog — monda fájdalmasan az igazgató — mi volt három év előtt, midőn“ “ —

Ellena halkkal felállott. — „Pike! — harag sápadtan 's reszketve a' megrettentnek szemébe pillantva — Pike! Még egy szót ama boldogtalan időről, 's nevem nem jövend többé ön hirdetményére! Igen, nem tagadom, nyomorult ujoncz voltam, midőn ön egy szerencsétlen órában, valóságos koldús-bérért, felfogadott. De, ins g fija, ha tudnád“ — szavait elharapá, 's hidegen, büszkén monda tovább: „Kinek erejével jutottam mostani fényes pályámra sir? önével, vagy magaméval? Menjen, keressen ön helyembe mást, ki csavargó komédiásnéból egy év alatt prima donnává küzdi-fel magát. Igaz, ön tanittatott; de ki szedi ezért művészetem gyümölcsét? Menjen ön, kisértse-meg miss Myrtlevel, a' feszes, angol szinpadi vázzal, vagy a' ravasz, hangjavesztett olasznővel, vagy kivel tet-

szik! kisértse-meg mondom, zsebébe seprend-e egy estve „Desdemonára“ 6.000 frankot? Menjen ön!“

Büszkén fordult-el a' porig sujtottól, 's pipere-asztalához lépvén hosszú, aranyló haját leereszté, melly gazdag fürtökben hullámzott-szét a' hófejér pongyolán. Pike még megkisértett nehány szóllásmódot, de a' dalnoknő ugy tön, mintha jelenlétéről mit sem tudna. Csak akkor fordult-meg hirtelen Ellena, ki a' tükörben minden mozdulatára vigyázott igazgatójának, midőn az a' hangjegy-csomót alattomban egy márvány asztalkára tolván, sok hajlongás között elosonni akart. — „Pike — monda neki a' nélkül, hogy tekintetére méltatta volna — Bolena Annát vigye onnan magával; e' seasonban nem fog adatni, érti?“ — Az igazgató mélyen hajlott-meg. — „Azután holnapra hirdettessen más darabot; nem vagyok egészen helyén, 's Camillát nem énekelhetem. Vagy használja helyettem Sophyt, 's mondja a' közönségnek, hogy az kérelmemre történt.“ — 'S kezével távozást inte. Sohajtva, 's a' mosónő leányára boszús pillantatot lövelve, dugta mr. Pike hosszú fejér öltönye zsebébe Bolena Anna szerepét, 's ment.

Ellena hangos kaczajjal nézett a' távozott után, 's a' reggeltől érkezett látogató-jegyeket 's billet-doux-kat forgatá. — „Mylord Fitz-Allan bátor tudakozni, miként nyugodott donna Ellena teg“ — 's az illatos billet ásitás közben repült földre. Hasonló sors ért még egy tuczat rokon tartalmút, két annyi meghivó 's három annyi látogató-jegyet, mellyeknek mindenikén férjfi-név állott, 's mindeniknek csucsa behajtva volt, az elavult „E. P.“ kipótlására. Csak egy fejér, szerény külsejű 's arany metszetűt tartott még gondolkodva kezei köztt a' tisztelkedésekkel elárasztott. A' jegyen „sir Charles“ volt olvasható: olly név, melly a' dalnoknőnek annyi anyagot nyujta elmélkedésre, mint minden hölgynek egy ollyané, ki még idegen ugyan, de övé lehet. A' jegy ölébe hullott, 's Ellena ismét álmodozva meredt maga elébe. Lenni, vagy nem lenni? Dalnoknő vagy mylady? — Pike rabnője vagy Charles zsarnoknéja? Ellena mindkét szelenczét pártatlan szemekkel méregeté. Őt szeretni — lehetlenséggel határos; nejévé lenni — könnyű dolog. Ellena határzott, de előbb, mint némberek szokták, más gondolkozását is tudni akarta.

E' kedvező pillanatban lépett-be miss Sophy, másod rangú dalnoknő, csinos, de donna Ellena mellett kevés fontosságú tünemény, amannak pótléka, ha megbetegednie tartá kedve, vagy szinház helyett valamelly estélyre mennie, 's egyszersmind biztosnéja a' szinpadon 's azon kivül. Ennek hű keblébe rakta-le most Ellena kétségeit 's aggályait. Kölcsönösen panaszlák-el egymásnak hivatásuk terheit; gáncsolák a' reggeli hosszadalmas gyakorlatokat, mellyeken a'

kora kelés és hidegtől dideregve, a' sötét szinfalak köztt támolyogniok kell; az érdektelen 's részint annyira hasztalan szerepeket, hogy egyszeri betanulásra is méltatlanok, részint pedig emberi elme fogékonyságát meghaladók; magukat az előadások estvéit, mellyeken egy ismeretlen 's szeretetlen tömeg elébe kell állni, még pedig gyakran kedv nélkül, minden karzati matróz kényének martalékaul adva, 's egy részt a' részrehajló kritika nyilainak, más részt előkelő, szemtelen, feslett életű piperőczek tolakodásainak kitéve.""

Ellena összeborzadt. — „Előadás után pedig — monda a' rajzot kiegészitőleg — lankadtan 's felindulva valamelly izetlen vén anyóka estvélyére menni, ott a' vendégeknek ritkaságként mutogattatni, mint valamelly tanitott hiena, mint a' rudon ülő papagáj, 's hátulsó lábain tánczoló känguruh!"

„„Igen — folytatá Sophy — 's éjfélutáni két órakor fejfájással, migräne-vel hazatérve az asztalon uj szerepet 's mellé egy mérges kritikát találni, mellyet valamelly éretlen pimasz firkált össze, minthogy őt mint szemtelen koldúst eligazitottuk. — O nem, kedves Ellenám, te jobb vagy, hogysem illy életet, szebb, mintsem illy fárasztó pályát, nemesebb, hogy sem illy lealacsonyitásokat érdemelnél!""

„Hizelkedő! — De hát még szerelmök!? — Lehet-e valami irtóztatóbb, mint ajánlataikkal halmoztatni? Nézd csak!" 'S szekrényéből egész halom, minden szinű és idomú levelet szedett-elő.

„Egy tönkre jutott hajfodrász kezével kinál-meg, hogy mint eleven czégért boltjába állitson. Ez volt szini pályámon az első. Második: a' White-Chapel egyik legnyomorúbb boltjának ujoncza wertheri hangon fenyegetődzik, hogy főbe lövi magát, ha meg nem hallgatom Harmadik, negyedik, ötödik; hasonló tartalmúak mindenből kikopott sártipróktól. Tizedik: egy éhen halással küzdő iró halhatlanságot igér tollával, ha én hangommal kenyeret szerzek neki. Huszadik: egy ötven 's hatvan köztt biczegő falusi nemes, ki, saját vallomása szerint, örökös ugyan de veszélytelen hurutban sinlik! O drága Sophym, engedj megszünnöm elsőrolásuktól." — Sirás és nevetés köztt ingadozva löké az egész csomót kandallóba; csak egy fejér lap menekült-meg az elhamvadástól, melly a' csomó közül Sophy lábaihoz repült.

„„Nézd csak — kiálta ez élénken — a' sors szava!"" — Lehajolt, 's a' megmentett lapot Ellenának nyujtá, ki az aláirásból félig örvendő pirulással olvasá-ki „sir Charles" nevét. Sophy ujjongva tapsolt. — „„Igen, ez a' neked való férj. Tisztán imádó szív, 's tizenhat ezer font évi jövedelem, mit kivánsz többet?""

Sophy kifogyhatlan volt az imádónak tulságos dicséretében; ragyogó szinekkel festette-le egy kényelmes, gondnélküli élet képét; a' franczia, olasz, német országon teendő utazásokat; a' négy lovas hintót; szinházban az undoritó green room *) helyett saját páholyában ülést. — „„Fogd mindjárt azt a' tollat — sürgeté a' gyöngén ellenszegülőt! Irj sir Charles-nak egy pár kedvező sort! Engedd magad szerencsédre kényszeritni.““

Ellena vonakodva lépett asztalhoz; leült, három tollat 's hat iv legfinomabb Bath-papirt tépett-szét, 's végre is futtában odavetett nehány sorocska lön eredménye tépelődésének.

Sophy azonban egy végre még is kivivott diadalnak tekintetével függött az irónőn, 's arczai sötét pirral lángoltak. Most már czéljánál volt; Ellena lelépett a' szinpadról; a' nap letünt, 's a' hold felragyoghatott; álnok szive hatalmasan dobogott az öröm miatt, 's még is szinlett sajnálkozással panaszlá, miképp' nemcsak legjobb barátnéja, hanem a' művészetben vezető fönséges mintájától is meg kell válnia, és vevé-át a' beirott lapot. A' koczka el volt vetve. Nem telt-el fél óra, sir Charles már a' szép dalnoknő lábainál hevert, ki ama nehány sorban hattyú-dalát éneklé-el. Az eljegyzés megtörtént, 's mig a' kéj tengerén merengő, nászajándékokat összevásárlandó, vőlegény boltból boltba nyargalt, a' menyasszony magányosan 's némán ült ebédjénél. Az ezüst tálak gőzölgő tartalmai alig illettettek, egy intésére minden elhordatott, 's Ellena forró fejét kezére gyámitva kerevetre dőlt, egy nyugtalan szendergésben enyhet, vagy forró könyűiben lecsendesülést keresendő.

De mennyire bámult-el donna Ellena, midőn rövid pihenés után fölébredve lábainál, feléje háttal egy idegen férjfiút látott ülni! A' fiatal hölgy rémültten szökött-fel, melly neszre a' különös vendég is felé fordult: „„Jó estét Elly — monda egy hang, melly sirból felhangzottként csapott füleibe. — „Az Istenért, Frank! te vagy itt? Hogy' jöttél ide? “ — kérdé szorongó kebellel. A' hajdani kedvesnek minden válasza egy keserű mosoly vala; arcza, mennyire a' szürkület látni engedé, halvány, beesett, 's idő előtti redőkkel barázdált volt. Ellinort aggály szállta-meg a' váratlan vendég közelében, 's világért akart csengetni; de Frank izmos karral visszanyomá a' kerevetre. „„Ne félj tőlem Elly! — mond az ifjú — azt hiszed tán, őrült vagyok? Még nem! Csak bucsúzni akarok tőled; mivel, mint hallom, a' szárazra mégy utazni.“ “

Ellena csak egy szócskát sem tudott felelni. „Hogy 's mint van atyád, Frank?“ — kérdé, hogy a' beszédnek más irányt adjon.

*) Angol műnyelven az öltöző szobának neve.

„„Nem tudom, — lön a' válasz — mióta küszöbét utószor átléptem, nem láttam a' békebirót.“ “

„'S nem vagy többé atyád házánál?“

„„Azt hitted tán, hogy ama nyomorult fészekben fogok elpenészedni? Én is művész lettem, Elly! Esztendeig kóborló csapatokkal kószáltam; egy ideig mr. Bat-nél is játszottam, minthogy a' komikust valami lopásért hüsre tették. Tegnap estve pedig a' Conventgarden-ban léptem-fel vendégképpen.

Ellinor nem tudá, az őrjöngés szólt-e ez emberből, vagy a' való. Kérdezni nem bátorkodott; mig végre Frank, hosszú, rejtélyes szünet után ismét megszóllalt. — „„Nem mindenki olly szerencsés, mint te, Elly. Első felvonásban kikaczagtak, mit jó jelnek tarték, minthogy Fallstafot játszám; másodikban kifütyöltek, harmadikban pedig fel kelle hagynom szerepemmel, minthogy egy burgonya éppen orromat találta, mellyből a' vér nem folyt, hanem patakzott. Az igazgató szemembe mondá: hogy legkisebb hajlam nélküli fajankó vagyok, 's inkább csizmatisztitónak vagy hetesnek illem, mint színésznek.“ “

Ellinor helyzete mondhatlan gyötrő volt. E' különös emberrel magára létel a' mind inkább sötétülő szobában, holott sir Charles minden pillanatban visszatérhete, annyira megzavará, hogy nem tudá elhatározni, mihez kezdjen. — „Frank — monda végre igézőleg lágy hangon — gondoltál-e néha reám 's a' régi szép időkre?“

A' boldogtalan tagadólag rázta fejét.

„„„O ne, Elly! — monda — ne igy kérdezz. Hisz' te lady léssz, és a' szinpadnak, mellyre éretted léptem, bucsút mondasz. O Elly! — De hol van anyád?“ “ — kérdé közbevágólag.

Ellinor habozva rebegé: „Szülőföldjén, egy házacskát vettem neki, 's most ott tölti napjait. Szegény öreg nem tudá megszokni a' nagy világot, haza kivánkozott, 's én engedék kivánatának.

Frank hallgatott. — „Te nem vagy többé Elly; — kezdé ismét hosszú szünet után — most donna Ellenának neveznek, rövid időn pedig your ladishyp-nek fognak tisztelni.“ “ — Az ifjú vadon szökött-fel, karjánál olly kiméletlenül rántva maga után Ellenát is, hogy az jajdulva bele fogózkodott. — „„Asszony! — monda a' dühöngő fog-csikorgatva — hogy engem megcsalál, 's bennem a' szent szerelmet elárulád, megbocsátom; hogy öreg anyádat magadtól segedelem nélkül eltaszitád, bocsássa-meg Isten. De, asszony! hogy művészeted' is odahagyád 's nem szerelem, hanem dölyfös önzésből, azt meg nem bocsátom, 's annál kevésbbé bocsáthatja-meg Isten!“ “

Nyöszörgve rogyott az eliszonyodott nő Frank lábaihoz, mintha annak átkától sujtatott volna le. Meredten nézett ez rá, 's erősen

tartá karjainál. — „„Hiába torzankodol, hiába hivnád teremtményeidet is. Az előszobát bezáróltam.““

„Mindenható Isten, elvesztem!“ — nyögé Ellena. Egyszerre egy szabaditó eszme merült-fél agyából. Lassanként fölegyenesült, 's a' régen mult idők hangján sugá kinzója fülébe: „Frank, játék után a' kutnál foglak várni.“ — E' nehány szó bűverővel hatott az ifjúnak dultt lelkére. Nevetett, sirt, sőt még régi jelét, a' fürjszót is hallatá, 's mintha a' „félhold“ erkély-szobájába lépne, hallhatólag zokogva veté magát Ellinor keblére, csókokkal, könnyűkkel áraszt-ván-el őt.

E' kétes perczben harsant-meg sir Charles szava a' csarnokon, 's a' komorna kopogtatott. — „Frank! — sipegé Ellena eszmélet-lenségében magát feltalálva — mr. Bat havi béremet hozza. Osonj-el, holnap estvére viszont látjuk egymá t!“

A' boldogtalan helybenhagyólag inte igent; még egyszer meg-csókolá, 's lábhegyen kicsuszott. Felzárván az előszobát, árnyékként surrant-el a' bámuló sir Charles mellett, 's három szökéssel utszán volt.

Sir Charles idegenkedve de vőlegényi boldogság érzetében uszó kebellel, 's katulyákkal terhelve lépett Ellena szobájába. — „„Hogyan kedvesem, gyertya nélkül?““ — kérdé a' belépő. Semmi felelet. A' baronet rémülve nézett körül; Ellena eltünt. Csak akkor találtak a' szőnyegen élet nélkül elnyultt, 's kezeit görcsösen szivéhez nyomóra, midőn a' gyertyát hozott komorna belépett.

(Folyt. következik.)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 's TUDOMÁNY.

Verebek termékenysége. A' „Progrès du Pas de Calais“ egy esetet beszél-el, melly ha való, felvilágositást ad a' verebeknek majdnem hihetlen termékenységéről. Mult tavaszon t. i. egy valaki tágas nyilású agyag edényt függesztett-ki ablaka elébe. Nehány nap mulva jő egy veréb, az edénybe fészket rak, 's azután tojni kezd. Mielőtt azonban kotlani kezdett volna, a' cseréptulajdonos elszedte tojásait. A' távul volt veréb megérkezik, látja a' rablást, 's a' nélkül, hogy ezen megindulna, ismét tojik. Ezek is elszedettek alóla, és a' veréb olly jó lelkű volt, hogy a' vizsgálónak tréfáit elrontani nem akarván, folyvást ujból és ujból tojott egész nyárutó közepeig; akkor már még is bele unván a' kötözködésbe, elmaradt, 's nem láttatá magát többé azon edényben, mellybe egy folytában 56 darabot tojott! A' derék tojás-tolvaj azonban emléket érdemel kandiságaért; mert miután Buffon szerint egy pár veréb évenként egy véka gabonát emészt-fel, ezen 56 tojás, ha t. i. mind kikel, első évben 28, 's ha ismét minden pár 56 tojást fogott világra hozni, második évében 812, harmadik évében pedig, folytonos gyarapodás mellett, már 22.764 mérő gabonát emésztendett-fel.

Földrengés Persthire-ben. Az e' grófságban majd nem évenként dulongó földrengés minapában Crief és Strathean városokat rázta-meg, szerencsére azonban semmi kárt nem okozott.

Vizet izzadó fák. Ferro szigetén csak három forrás, 's ezek is majdnem hozzá férhetlen részén buzognak-fel a' partnak. E' mostohaságért azonban más pótlékot nyujta nekik a' természet: fákat, mellyek vizet izzadnak-ki. E' forrásfák közép-nagyságúak: leveleik kemények, hosszudan hegyes 's mindig sötét zöldek; természetbuvárok a' laurus indica egy nemének tartják őket. Koronájok ormán örökös köd uszik, melly annyi vizzel látja-el a' leveleket, hogy azok folytonosan csepegnek. A' viz tiszta és jó izü, embernek, baromnak egyaránt hasznos.

Tengeri tigris. Hawre közelében egy eddigelé ismeretlen halat fogtak. Alakja hasonló a' tengeri vagy is fóka-oroszlánéhoz; minthogy azonban egész teste csikokkal és pettyekkel van elöntve, mint a' bengali tigrisé, némellyek tengeri tigrisnek nevezék-el. E' ritka harács további 's pontosabb megvizsgálásul december 4-kén Parisba szállittatott.

Rovar növény. A' „Dumfries Courierből" (l. Galignani's Observer dec. 5.) következőt olvasunk: Mackay ur, a' britt consulság tagja Maracaibo-ban, egy növény leirását közli, melly ott a' tartományban Protojoy név alatt ismeretes; 's egy rovarnak különös átváltozása által lesz növénynyé A' leirtt rovarnak már nehány lába gyökérré változott, 's Mackay ur kezébe illy állapotban került. Egy illy rovart nem rég északi Carolinában is találtak. Midőn e' teremtmény rovar alakot ölt magára, mintegy ujjnyi hosszú, 's jó formán darázshoz hasonlit. Ha egész hosszúságát elérte, föld alá búvik 's élni megszünik; nem sokára előtün két első lába, a' növény felserdül, 's rövid időn 6 ujjnyi magasra nyulik. Galyai 's levelei a' lóherhez hasonlók; az elsőknek hegyein bogyók támadnak, magukon sem levelet sem virágot nem hordók, hanem méhökben egy rovart rejtök, melly midőn felnőtt, vagy földre hull, vagy a' növényen marad, 's a' levelekből táplálja magát mindaddig, mig az egészet fölemészté; ekkor ismét visszatér a' földbe, hogy ujan növénynyé serdüljön.

KÜLÖNFÉLE.

Valami sz. Bálint ünnepéről. Londonban a' királyi literaturai társaság első ülésében, a' titoknok Hammer-Purgstall bárónak egy közleményét olvasá-fel sz. Bálint ünnepéről, melly már több sükeretlen fürkészet tárgya volt; mert magyarázatát nem a' katholicus naptár, nem is Februata istennő romai ünnepében kell keresni, hanem a' legrégibb korból fennmaradt naptárakban, mellyeknek ünnepei a' romai és katholikusokéval összeolvadtak. Télutó 14-ke, vagy is sz. Bálint napja, mellyen még sok tartományban, sőt magában angol országban is, az ifjak mátkásodnak, az indus naptárban Ganesanak, a' házasság istenének, van szentelve. Azon népmonda értelmenél fogva, hogy e' napon választják a' madarak is párjaikat, keleten egy régi naptár-szóhagyomány forog a' nép ajkán. Télutó napjaiban három csepp harmat hull égből a' földre, első 7. második 14. harmadik 21-kén, mellyeknek hatása a' természetbe tavaszon uj életet önt. Első csepp szétgőzöl a' légben, második a' vizbe hull, harmadik a' földdel elegyül össze; első a' légkör nemzőerejét költi-fel, második az állat-, harmadik a' növényországot. Sz. Bálint ünnepe tehát egy napon esik a' Hinduk, Persák és Arabok legrégibb ünnepeivel, kik a' napon a' házasság istenét, a' nemző erő ujraszületé-

sét ünneplék. Innen magyarázható-meg azon általános keleti szokás is, miszerint e' napon (mint szintén nagyan e' hó 23-dikán) szoktak szerelmi leveleket irni.

INNEPLÉS.

Csusza-innep Veronában.

(*Folytatása.*)

Elől t. i. az egész sz. zenoi vidor küldöttség, camisciollik, macheronik 's a' t. páronként, ujongató tolongásban, mellyből bohózatos fönségében tünt-ki annak főnöke, környeztetve álorczás hangászcsapatoktól, mellyek el nem mulaszták azon hatást gyakorolni a' fülre, melly igen is megegyezett a' sokszinü festvénynyel, melly felötlött volna minden oldalról a' szemnek, ha egy másik menet, melly amahoz csatlakozék, kellemesen a' szemet meg nem lepte, 's a' felizgatott képzeletet a' bohóskodó farsangi szeszély e' jelenetétől ösz századok tiszteletre méltó csarnokába át nem helyezte volna: középkori ruhába, fekete bársonköpönyegbe 's négyszögü papi süvegbe csinosan felöltözött lovas álorczás diszes kiséretével — melly szintén jeles lovakon dúsan fölékitett bársonköpönyegekben 's magas tollzatú papi süvegekben (öszszesen 24.) méltóságos magatartással a' nép előtt elment — vonó magára a' figyelmet. Ez által Tomaso da Vigo, az innep alapitója, volt képviselve, midőn Verona elökelő nemesei kiséretében a' nyugtalanság lecsillapitásaul sz. Zenóba menvén, megjelentével csendet, szabaditó segitséget 's a' felzudult sz. zenoiak közé vidámságot hozott, 's e' menet valóban nemes magatartása, 's gazdag és izletes öltözete, lármás innepélyesség közepette is, alkalmas volt ama fönséges benyomást szülni a' kedélyekben, melly illő volt mind jótékony czéljához, mind méltóságához azon innepnek, melly három viharos század alatt tisztes szokásban tudá magát sértetlenül fentartani, tán hosszszasb ideig, mint némelly fenszárnyaló politikai alkotvány, melly örök idővel vélt kevélyen daczolhatni. — 36. kocsi vagy kocsihoz hasonló műnek pompás sora, szines posztókkal, lobogó zászlókkal, koszorúk és füzérekkel földiszitve, kiséré a' csinos sereget. Ezek képviselői voltak a' mesteremberek és kalmároknak, kiknek minden neme illy 6. lóval vagy ökörrel vontatott 's az illető emlékképek és ismertető jelekkel művészileg fölékitett kocsi által ábrázolá rangját vagy mesterségét és müveit, vagy, hol ez meg nem történheték, azokra czélzó irott utalványokat osztogatott bőven mindkét oldalról a' sürü néptömeg köztt a' kocsiból. Ugy nevezett facchini-k felkoszorúzott sajtczipókkal, boredényekkel 's a' t. sorban mentek e' kocsimenet előtt, mellyet bőség kocsija (carro dell' abbondanza) nyitott-meg, honnan ezen innep hajdanta bőség innepének is neveztetett. Ez mozgatható, csinosan elrendezett konyhából álla, hol az egész menet alatt csuszát készitettek 's osztottak folyvást; ezt a' többi kocsi követé.

(*Vége következik.*)

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

19.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön martius 4kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Átok és áldás a' művészetben.

(*Folytatása.*)

III.

Három évi időköz. — Ez alatt Ellinor, vagy Ellena, lady *** lön; volt a' franczia postahajón; látta Parist; megjárta angol fütékonysággal a' havasokat, Lombardiát, a' milanoi székesegyházat, Firenze márvány palotáit; vándorolt a' capitolium romjai között; állott Nápoly kikötőjén; ismerkedett Herculanum és Pompeji halottaival — 's mind ezt olly gyorsan, olly egymásra következőleg, mielőtt bámulás-szültte szédelgése megszünhetett volna.

Mámorából a' genfi tó partján, egy kies mezei lak magányában, ébredt-fel. De sem Feraney, sem a' hold fényben uszó jégcsupok, sem a' tó kék hullámain rengés, sem a' kékelő fürtökkel gazdag szőlőhegyek tekintete többé el nem ringathaták; — álma elreppent.

Mint tapasztaltt emberek tudják, két világ van: egy valódi 's egy képzeti. A' fiatal házaspár e' pillanatban lépett ebből amabba; de kik e' képzeti világban egyek voltak, az élet ingatlan köreiben eltéveszték egymást, hogy soha többé ne találkozzanak. Sir Charles nemeslelkű, gyöngéd, adakozó, figyelmes volt, mint előbb: de azért lelkében, mellyet amaz álom idején csupán a' szerelem foglalt-el, lovai, vadászat, clubbok, politika is helyet foglalának. A' szenvedélynek minden szabályszerű fokán átment, 's most éppen azon higgadt vérmérsékkel birt, melylyel legjobb férj lehete.

Neje a' mézes hetek hűségével ragaszkodott hozzá; 's mind e' mellett is elhervadt. Arczának rózsái az élv közepette hullottak-le, 's az élet legdúsabb forrásánál is, tán öntudatlanul, elégületlen volt.

Egy nap alkonyán gazdagon 's izléssel butorzott kerti szobában ült Ellinor, mellynek nyitott ajtóin tul igéző kilátás nyilt az alkonyi biborban uszó őszi vidékre. Szelid lebel és száz meg száz virág illata tölté-be a' magas terem üreit; mellyben a' kereveten elnyult ladyn kivül még miss Eugenia, sir Charlesnak egy fiatal rokona is ült. Elsőnek kebléből egy akaratlan sohaj szorult-ki, utóbbi figyelmét magára vonó; bámulva hanyatlott Eugenia himző keze ölé-

be, 's részvéttel nézte Ellinor arczát, mellyen egy mély, bennső lélekgyötrelem kifejezése különös ellenzetben állt a' legigézőbb kecscsel. Mint fél-piros őszibaraczkon tört-meg a' leáldozó nap egy gyönge sugára a' merengőnek halvány arczain és gazdag csigákban szétfolytt szőke fürtjeiben; ajkai pirtalanok, szemei életnélküliek 's félig hunyvák, fejét gyámító keze nedves 's átlátszó; — igy ült kerevetén a' lady.

Eugenia rettenve szeközött hozzá kérdeni: mi baja?

„„Semmi,—lön válasza — sajátlagos kórtól soha sem voltam menttebb, mint éppen most!““

„Megsértette önt sir Charles?“

„Hogyan teheté? ő legjobb férj a' földön; és még is Eugenia, még is egy mondhatlan lankadtságot érzek belsőmben, tagaim elzsibbadását, 's minden külsőség iránt általános részvétlenséget. Azt hiszem, Eugenia, éltem végpercze közel van.““

Az aggódó hölgy szorongva ragadta-meg beteg barátnéja kezét, 's vigasztalólag jegyzé-meg, hogy a' vérnek majd sebes nyargalása majd csiga-lejtése a' forró nap következménye lenne. — „Myladinek több szórakozást is kellene keresnie — monda javalólag — és maga körül társaságot gyüjteni.“

A' lady keze nem-et inte, 's inkább magához, mint barátnéjához mondá: „„Utóbbi hat év alatt legvidámabb életet éltem; nálamnál boldogabb nő nem volt. A' pillanat fontosságát nem tudtam becsülni; az unalmat nevéről alig ismertem: mig — itt elakadt szava — mig szinésznő valék.““

„Mylady egészen meglep; — szólla közben Eugenia — meglehetnek ugyan azon állapotnak is maga örömei, de az örökös nyugtalanság, örökös munka“ —

„„Nem is munka, jó gyermek! vagy ha igen, a' legkönnyűbb; a' folytonos szokás által könnyűvé lett eredetiség nem éppen legerősebb oldala drama-költőinknek, 's egyetlen minta egész szerepszakra elég. Ezt én már jól tudom.“

„De hát a' reggeli alkalmatlan gyakorlatok, mellyeken a' hidegtől dideregve kell a' börtön-sötét szinpadon állni; az estvéli megjelenés egy ismeretlen, szeretetlen tömeg előtt; a' nyilvános föllépés előtti nevezhetlen aggály, a' megbukás veszélye; a' pártos, tehetetlen kritika gunynyilai! Ugyan kérem, mylady, nem elég árnyoldalok-e ezek?“

„„A' némberek szokás szerint legbátrabb teremtmények — válaszolt a' szenvedő hölgy fél mosolylyal. — Vagy azt hiszi ön, több bátorság kivántatik a' világot csak képező szinpadon föllépésre, mint a' valóságos világban? Teszem, a' tánczteremben állhatatos-

nak 's rettenthetlennek maradni férj-vadászás közben, vagy társalgási szalónokban a' leggonoszabb kritikusok, kaján némberek szemüvegelésének tárcsaul szolgálni? Azon kivül a' színésznőt inkább elfoglalja szerepe, hogy sem az első emeleti opera-látcsők orrfintorgására sokat ügyelhetne. A' gyakorlatok pedig olly érdekes, humorteljes eredeti jelenetek, mellyekről más körök embereinek sejtelmök sincs, legmulattatóbb torzképeket láttató fresco-festmények, eleven nyáréj-álmok. 'S a' megbukás, 's mi több, a' kritika! Amaz mindig a' költész és hangszerző rovására történik, mihelyest emezt nehány sillinggel részünkre vonjuk. Az ebek csak addig ugatnak mig éhesek; azonban soha sem harapnak!"'

„De mylady feledni látszik, mi kellemetlen dolog lehet, folytonosan színészek között, az ármány, irigység, cselszövény hálójában, a' köznapiság és nevetségesség örvénye szélén élni, kizárva a' kiváltságos társaságokból, mihelyest ezek a' művészt látmányul nem használhatják!"

„„Minő társaságokat nevez ön miss Eugenia kiváltságosoknak? — kérdezé a' volt színésznő, ajkán a' guny vonásával.—Amaz unalmas, szinehagyott, becs nélküli, lelketlen és szivtelen világot, mellybe most vagyunk kárhoztatva?"'

A' lady felállott, 's hevesen járt fel 's alá a' teremben; barátnéja félénk tekintettel kisérte, mintha még valami szivét nyomná, mit kimondani szeretne. Végre ismét megszóllalt félig fojtott hangon: „De nem fogott volna-e myladi gyönge 's ingerlékeny természetére káros befolyású 's eltürhetlen lenni fárasztó hivatása, a' gyakorlati éneklés, légvonatos házakban játszás, 's késő éjfélen tul virasztás?"

„„A' virasztás terheivel herczegnők szalónjaiban ismerkedtem meg — monda a' művészet konok védelmezője fél ásitással. — Mielőtt az estvélyre készültt londoni fő rangú dámák először mázolták volna fonnyadt arczukra a' karmint, már enyhitő álom karjain pihentem, ha kedvem tartá, Ah, Eugenia! még álmom is kéj volt! A' nagy világ alakai 's rémei nem lengék azt körül; elvesztett fogadás, titkos adósságok, tönkre jutásra gondolás nem riasztának fel; a' szinpad hangjai melodiásan csengtek füleimben. Művészeti alakok lebegtek körültem, az álomnak kétszeres illatködébe burkolva. 'S én közepettök mint királyné, miként Szylf, virágzó rózsalugosban, vegy elefantcsont-királyszéken fogadám-el az általam megbájolt ezernyi térdelőnek hódolatát."'

A' beszélőnek élénk képzete egy pillanatra ismét elgyujtá arczait; szemeiben fellobogtatá a' régi tüzet; 's az ábrándozó hölgy, magasztaltságának fényében megdicsőülve, valósággal mint királyné

vagy Szylf, olly szép és nagy volt, miként tavaszkora legvirányosb napjaiban sem soha.

„Engednem kell — mond a' lady kezét mosolygva csókoló Eugenia — mert ha szinpadon is olly csábító tekintete volt önnek, mint itt 's e' perczben, kész vagyok hinni, hogy ezerek hódoltak szépsége trónja előtt.“

A' magasztaltt lopva tükörbe pillantván, még elevenebb pirral festé-be arczát a' bennső örömnek önmagát visszasugárzó fénye. Eugeniát homlokon csókolván, félig pirulva 's félig fenyegetéssel mondá: „Hát nem tudja ön, kedves gyermek, hogy nemünkből még egy sem halt a' hódolatok özönébe? Azonban higyje-el, hogy egy zsufolásig tömött szinterem riadó tapsa, a' közönség kegyenczére aláhullámzó babér-koszorúk, költemények, szalagok, szerelmes bölcsek 's balgatagok hizelgései, 's a' művészetnek minden illy nemű külső diadalai nem érnek-fel azon pillanattal, mellyben magunkhoz elégültten mondhatjuk: ezt jól végezted! A' teremtés feletti öröm, a' művészetben haladás, a' benső látkörnek fölemelése 's kiterjesztése, a' tulemelkedés egy szük, minden akadály iránt elfogult világ felett mind olly eredmények drága barátném, mellyeket más élet meg nem érlel, mint a' művészé, a' szó teljes és tiszta értelmében művészé. Ezek valóban olly Hesperidák gyümölcsei, mellyeknek magvai lelkemben is felcsiráztak, midőn még a' mosónő leánya 's egy vándor társaság prima donnája voltam; gyümölcsök, mellyeket ama boldogtalan estvén önelműleg elszórtam“ —

Ellinor észrevéve, hogy férje közelről rokonának jelenlétében már is sokat monda, elhallgatott. Kinos szünet következék, melylyet Eugenia azzal szakasztott félbe, hogy erőtetett tréfával barátnéjának engedve a' diadalt, magát ajánlá: egy estvélyre készülendő, mellyre együtt fognak menni. — „'S ha myladi addig foglalkodni akar — monda elmentében — olvassa csak az inas által imént hozott angol lapokat; hihetőleg ujan telvék leendnek csudák, divatok, opera, megérkezési, elutazási, 's világtörténeti érdekű, divatos, politicai hirekkel. Mindjárt ide küldöm őket.“ — 'S Eugenia ment.

Mennyire bámult-el azonban, midőn visszatértekor a' ladyt egészen megváltozva, halványan, könyben uszó szemekkel 's kétségbeesés-dulta vonásokkal találta. Illy állapotban ült ez asztalnál, fénytelen szemekkel egy óriás lapra meredve, melly előtte kiterjesztve feküdt.

Aggódva 's rémültten ugrott Eugenia a' szánandóhoz, felindulása oka felől tudakozódni. Ez felelet helyett a' lapnak egy helyére mutatott, 's a' sováron odatekintő szende leány csudálkozva jegyzé-meg:

„Micsoda? nem egy vérengző csata, egy elsülyedt hajó szerencsétlenségének hire, nem megbukott részvények vagy divat, hanem egy alig szembetünő zugba szoritott, csupán colonell betűkkel nyomott czikkely lázitá-fel ennyire a' lady érzékeit?"

„Huzamos idő után tegnap ismét „Romeo és Julia" adatott. A' dalmű hősnéjét a' fula-„dásig tömött szinteremnek osztatlan tetszésére a' kedves miss Sophy Turner éneklé. „Ha korábbi, 's minden tekintetben remek előadásainak emléke elménkből kitörlődött volna, „is, ez utóbbi tagadhatlanul legkitünőbb levele azon babérnak, melly a' fönséges művésznő „homlokát diszíti."

„„Itt, itt — monda ismét könyzáporba merülve, 's az elrántott lapot lábaival tapodva a' lady — itt lásd példáját a' legalacsonyabb árulásnak. Utálatos teremtmény! Most már tisztán látom, mi volt czélod! Utadban állék tehát pór lélek, megszabadulni akartál tőlem? O én boldogtalan asszony!"" — Eltikkadva a' kerevetre rogyott, 's egészen átengedé magát féktelen haragja kifakadásainak egykori hivtelen barátnéja ellen.

Hiába kisértett-meg Eugenia minden eszközt megnyugtatására. A' hazatérő 's dámáit estvélyre vezetni akaró sir Charles még könyűkben 's ajuláshoz közel találta nejét.

„„Menjetek magatok — kiálta makacson — én honn maradok. Mehetek-e illy indulatlázadtan világ elébe?"" — Hiába ajánlák sir Charles és Eugenia, hogy mulattatására ők is honn maradnak. — „„Ha életem kedves előttetek — monda mintegy parancslólag — menjetek e' pillanatban, 's hagyjatok magamra! Hisz' látjátok, hogy majd megfuladok!""

A' magára hagyatott nő nyugodtabb lön. Minél tovább elmélkedék jelenje és jövője felett, annál hátrább szoritá ezeket a' multnak édes-kesernyés emléke. Ez utóbbinak minden képe csábitva merült-fel ismét. Frank, szivének első szerelme, csendes boldogsága, mr. Batnél töltött napjai, sebesen emelkedett hire — minden, ellenállhatlan erővel rohaná-meg a' dultt lelket, 's e' zavarból egy gondolat, egy erős határozat fejlett-ki világitva.

Még nem volt tiz óra, midőn a' villa hátulsó kapujánál egy postakocsi állott-meg. Mylady siró komornája éppen az utósó katulyákat vitte kocsira. A' többi cselédség házon kivül 's részint sir Charles és Eugeniára várakozással volt elfoglalva. A' különcz asszony tervének minden kedvezett; egy óra alatt összeszedvén ékszereit, vagyonát, köntöseit, és utra készültten éppen asztalhoz ült, férjének nehány felvilágositó sort irandó, midőn a' komorna jelenté: hogy parancsa szerint minden el van igazitva. Mig tolla a' sima papiron

tánczolt, ütereiben sebesen nyargalt a' vér. Még egy futó tekintet a' levélre, egy ugrás a' kocsiba — 's mylady elillant!

Sir Charles, ki későn tért haza, 's még később kelt-fel, csak más nap reggel, Eugenia sirámai által felriasztva, rohant mind eddig nem nélkülözött nejének szobájába, 's találá asztalon a' következő sorokat: —

„Fájdalommal távozom ugyan öntől, de megfontolás után 's örökre. A' láncz elszakadt, melylyel ön egy más körhöz füzött, olly körhöz, melly enyim soha sem volt, és soha sem leend. Minden, mi ön nejeé volt, itt marad; a' lady valódi fényét 's uraságát önként cserélem-fel kendőző 's a' komédiásné álnevével. Szerelmét, melly egyikünket sem boldogita, nem köszönöm önnek. Művészno soha se álmodozzék más szerencséről, más czélról, mint tehetsége, hivatása és szokásai körén belül fekvőről! A' művészetnek legnagyobb átka, de egyszersmind legszebb áldása az: hogy ő mindenható, 's egyedül 's örökre lekötelez; a' művészet egész életet kiván, nem mással osztottat. Megkisértem, valljon egy elpártoltt töredelmes szivvel megtérő leányát, visszafogadja-e. Üritse reám áldását egészen, vagy pedig sujtson-le végképp' átka, mellyet egykor egy szeretett őrjöngő szavaiban fölöttem eldörgött! ELLINOR.“

(Vége következik.)

INNEPLÉS.

Csusza-innep Veronában.

(Vége.)

Ámbár az egész menetnek csinos, vidámság-mozgatta tekintetet adtak a' tarka diszitvények 's gazdag czifrázatok: még is a' kitünő fény, pazar gazdagság, diszitvények izlésteli megválasztása fölébe emelének egyes kocsikat a' többinek. Az egész kép felfoghatásaul nehányat megemlitni nem lesz érdektelen. A' földbirtokosok p. o. 's gabnakereskedők egy diadalmaskodó Cerest választának képviselőjökül, a' mint ez aranyzott nyergű föllegen, körültte szárnyaló nemtők köztt, kalászfüzérrel koszorúzottan, áldásthozólag tovalebeg, csakhogy az egész alkotványt vonó 6 fortyongó lónak kelle némileg segitni merész röptében a' képzeletet. — A' mészárosok áldozatjelenettel tudták megérzékitni mesterségöket. Kocsijok egy görög templom ékes körrajzát ábrázolá; a' háttéren gazdagon bevontt magasb széken a' mindenható Zeus ült, lábainál csalatásig utánzott bika vala, mellynek feláldozásához a' régi pogányságnak több, fejér öltözetü, arany papi övvel ékitett magas alakja készületeket tön. — Egy, szőlőfüzérekből alakitott lugosban, bor- és örömittas Mänadok seregében, Bachus és Ariadne inneplének diadalmenetet; vidor dalok hangzának a' vig körből, 's hirdeték a' nagy örömhozót, ki itt csaplárosokat és borkereskedőket ábrázolva, számos utalványt szórt isteni ajándékára a' vigadó nép közé. — A' fül leste még a' vidám dalolást, midőn a' szem egy második dunsinani erdő által lön meglepetve, 's egész cserjét mozogni láta. Ez Diana virgoncz kisérete vala, mintegy bokrok, 's fácskák kis erdejébe elbú-

va; nyulak, ôzek, madarak 's a' t. függtek körösleg a' sürü lombozatú ágak között, 's egy hatalmas, csalatásig kitömetett medve kényelmesen nyujtózott a' fürge tivornyázók seregében, kik szép zöld vadászruhában fáradozásuk gyümölcsét, madarakat, foglyokat, sőt egész nyulakat hánytak a' tolongó sokaság közé. Egy finom, tarkán befestett bőrökből összerakott, medve- és tigrisbőrökkel fölékitett chinai pavillonról a' timárokra lehetett ismerni; egy másik, sajtdarab-oszlopokra támasztott és salami-füzérekkel művészileg felcziffrázott templomban a' salami-kereskedők inneplék diadalukat. Ezután a' czipővargák, asztalosok 's mások egészen felbútorozott 's vidoran élénkitett műhelymásai haladtak-el; egy hámoros is, vasas lovagok környezetében, fegyverek 's mindennemü jelképekkel földiszitve. A' montorioi papiros-gyár is megjelent enminiature-ben, 's mialatt a' munkások egy része papirost készite háboritlanul, másik nyomtatott hangzatkákat szórt-ki. A' Veronához tartozó Chieve helység, melly föleg madarászattal foglalkodik, szintén el nem mulasztá egy tovalebegö, hálókkal beaggatott kalitkával elmésen magát megismertetni, mellyből megnyirt szárnyú madarak, vadgalambokat 's a' t. eregettek-ki koronként. A' kőfaragók és szobrászok, egész ateliert választának művészi szobrokból, mellyek izletes nyilt csarnokokban haladtak-el, 's ezekből számos kenyeret és nyalánkságot hánytakki annak bizonyságaul, miképp' kövek is kenyerekké változhatnak. A' kalmárság csinos, áru-kötegekkel megterhelt hajón evezett-el, mellyen tarkán elvegyülve valának a' világ kereskedö nemzetei;'s fügéket, malozsát, narancsokat, kendöket, vásznat 's a' t. hánytak-ki. Igy lehete többeket is látni, kik illetö sajátságaikkal levén fölékitve, egészben pompás látványul szolgáltak, mellyben számos hangászcsapatok 's a' dalszini énekeskar különféle öltözetben mozgának 's harsogó dobpörgés és hangos dissérőénekek által tréfás áldozat-jellemet nyomtak e' vidám mozgalmú életre. E' tarka menet után jöttek az elökelö elöjáróságok diszkocsijai, mellyeket annyi szép equipage kisért, hogy telve volt majd valamennyi ut és utsza.

Tarkán felczifrázott házsorok köztt igy haladott e' menet a' pompás Piazza Signoritól keresztül a' nevezetes Piazza d' Erbén 's végig a' tiszteletre méltó régi Porta Borsarin, a' magas nemesség palotáitól környezett Corso vecchio-n, 's a' régi, merészen épitett, boltozatos hidjáról hires Castel vecchio mellett sz. Zeno városnegyed felé fordult; hol a' piaczon közel a' hasonnevü egyházhoz, mellyben Pipin sirja látható, izletes sátoralakú pavillon álla, 's csucsáról fejér és vörös zászlók lobogának; beltérét, mellyhez két, széles lépcsökkel ellátott feljárás vezetett, csinosan teritett asztal foglalá-el, 's egyik végén mozgatható tábori konyha volt roppant kazánokkal, mellyekben csuszát főztek és készitettek. E' konyha mellett haladván-el az egész terjedelmes menet, 's megérkezvén a' delegat, ezt a' sz. zenoi számos küldöttség fogadá, pavillonba vezeté, egy tányér csusza és favillával megtisztelé. Erre a' jelenvolt vendégek és elökelök szintén csuszával, borral és sajttal megvendégeltettek, mialatt a' házi urak szerepét viselö harlekinek furcsán tüntek-ki a' csinos dámák és fényes egyenruhák közül, 's mindnyájan egész kényelemmel lakmároztak az étkekből, kivált ha szép szomszédnö kinált velök, mit a' kedves veronai nök szokott kellemmel tenni el sem mulasztának. Az egyház mellett, da Vigo mellszobra alatt, egy kis kerités mögött 's a' hajdankortól származott márványasztalnál a' városnegyed szegényeit örvendezteték-meg egész lakomával. Ennek végén az egész járdalat szép rendben visszament a' Corso Porta Nuova és Piazza Bra-ra, hol kocsik és álorczá-

sok hosszú kettős sorozatban késő éjig jártak fel 's alá a' gyaloglók sürü csapatai közt. — Benső örömmel függött a' szem ezen, az életnek örvendő képen, 's ittasan csatangolt a' tarka álorczatolongással 's fényes kocsisorokkal, a' hangos örömzajjal és vidor renddel párult élet és munkásságon csalhatlan ismertető jeleit vevén észre egy szerencsés jelennek, mellynek bútalan vigsága különös ellenzetben állt a' sötét komolysággal, melylyel az Arena régi falai, a' romai nagyság ime töredékkoronái, az ó kor rémes intői gyanánt pillantgattak-le a' vigadó embernemre. Azonban a' tarka élet 's a' jelennek szép napjai a' régiség e' koloszát is örömre látszának hevitni; mert szelid biborra festé fekete ormait a' hanyatló nap rózsafénye, 's ugy mutatkozott, mint szép jövő reménysugára a' setét multnak összetört emlékein. — Az Arena akarat ellen is emlékeztetett a' századok mindazon viharaira, mellyek erőtlenül zugtak-el azon óriási falak fölött, 's magától ajálkozék a' nevezetes tapasztalás, mi helyes általán az e' czikkely elején röviden érintett népmegjegyzés a' innepekről; mert éppen ezen innep története egészen megegyezik a' különféle korszakokban történt eseményekkel, 's az inneplés módja jellemi kinyomata volt az akkori népidegzetnek (mit a' menet mostani összeállitása is tanúsitni látszik), midőn körülmények majd egyet, majd mást, mi az akkori viszonyok bélyegét viselí, tettek hozzá; igy p. o. az egyszerű, még is vidám sz. zenoi küldöttség az innep eredetének művésztelen, de erős korára emlékeztet 's a' da Vigót kiséretével ábrázoló gazdag, pompás álorczás menet Velencze pazarlásig fényszerető kora ráadásának látszik; a' hosszú ingü s kúpalakú fővegü pajzán gyermekek lármás csapatja meglehetősen képviseli a' sanscoulottismus szegény, izléstelen idejét; a' két rendbe felállitott katonaság fényes szuronyai a' napoleoni dicsőség vakitó fényére emlékeztetnek; végre a' mesteremberek és művészek mesterségesen izléssel és gazdagsággal fölékitett kocsijai, a' kenyér, nyalánkság és ruhaosztogatás, mi utóbbi években hozatott-be, valamint az általános, szives részvét és kényszerittetlen rend csak az ujabb idő sajátságai lehetnek, midőn bölcseség és kegyelem, béke és gazdagság jótékony áldással árasztják-el az országot. — A' vidámság és szives részvét, melly olly szépen jellemezé a' mult évi innepet, 's azt minden előbbi fölé emelé, a' zajgó tolongás közt is megmaradt az utósó perczig. Csudálatra méltó volt az egész innep alatt ama nyugodt, magára hagyatott, még is kényszerittetlen rend, melly a' legnagyobb vidámság daczára is uralkodott a' százezernyi nézőknek mintegy testté olvadt tömegében; ezen, legörvendetesb kéjjel telt sokaság nem tört-ki ama féktelen kedvvel, mellyet csak a' törvények fenyegető hatalma képes korlátok közt tartani; világosan lehetett olvasni a' nemes örömtől sugárzó arczokon, hogy csak szeretet és tisztelet, nem félelem ama hatalmas királyi pálcza, melly itt uralkodott az egész vidor sokaságon, 's melly a' havasok és sziklás Apenninek szép tág vidékeiről sereglett össze gyönyörködésül a' dús tartalmú látványban, melly majd csudás képzeletfestvény eszményi pompájával, majd farsangi bohózat vig szeszélyével leplezé-be a' nagyszerű jótékonyságnak ezen emberbaráti tettét, 's legszebb fényben láttatá ezen innep fő jellemvonásait, a' méltósággal párult gazdagságot, jótékonyság 's vidámságot. L—g—y.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

20.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius 7kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Átok és áldás a' művészetben.

(Vége.)

IV.

És ismét három év mult-el. Ekkor — éppen az olasz staggione kezdetén, a' season első napjaiban, midőn a' brittanni hármas királyság minden részéről a' Themse melletti szük köpűbe tódult a' fő nemesség, magát mulatandó vagy tönkre teendő, mint a' körülmények hozák — ekkor jelenteték-be egy reggelen mr. Pikenél, az olasz opera impressariojánál, egy dáma, vele egyedül, négyszem köztt, szinpadi dolgokról beszélni kivánó.

Mr. Pike halhatlan fejér öltönyében, melly most már reggeli pongyolává csapatott-le, reggelinél ült. — „Várakozzék!“ — szuszogá az inasnak, nagy darab hideg rostélyost tömvén magába, 's a' csordultig töltött kristály billikomból hatalmas korty szikrázó porter-sert zuditva-alá, dörmögé magában: „Négy szem köztt! bizonyosan kardalnoknő! Hangját akarja próbáltatni!“ 'S miután reggelijét kényelmesen benyelte, dagadt szemekkel, 's tetemesen feldomborult hasán keresztbe vetett kezekkel, kényére a' henyeszéken elnyult volna, kiáltá a' várakozó inasnak: „Hadd jőjjön!“

Egy sugár termetű fátyolos, 's mennyire a' lepel látni engedé, igen halvány dáma, lépett-be, 's hajtá-meg magát illedelemmel. — Mr. Pike csak oldalfélt tekinté-meg, mint dologhoz értő az árúba bocsátott lovat szokta. — „Közelebb!“ makogá szuszogva.

A' hölgy két lépéssel hátrált, 's egy gyönge de kedves csengésű hang majdnem büszkének mondható nyomattal szóllalt-meg. — „„Ugy látszik, már nincs szerencsém mr. Pike által ismertetni?““ — A' szinpadi zsarnok közönyösen vetvén félre az asztalkendőt, a' kérdezőt tetőtől talpig nézé; válasza érthetlen röfögés volt, mellyet csak husos képének rázkódása, és fél vállvonitásából lehete n e m - nek magyarázni.

Erre a' dáma hátra veté fátyolát. A' halál-halvány arczon futó pir terült-el, de csak egy másod perczre, 's a' beesett szemekben boszonn-

kodás villáma lobbant-fel. — Mr. Pike-hez sietett, 's kezét annak vállára tevén, fülébe sugá: „„Én Ellinor vagyok!““

Mr. Pike hosszú alakja villanyozottként szökött-fel a' karszékről. — „Isten kárh — 's valóban — kegyed volna mylady?“ — És első pillanatban nem tudá meghatározni, valljon székkel kinálja-e, vagy ajtót mutasson neki; mert még nem sejtheté, mellyiköknek leend egymásra szüksége.

„„Ne többé e' czimet! — vága a' dadogó szavába Ellinor. — Az ön előtt álló hölgy nem sir Charles neje többé; azon színésznő, dalnoknő, azon kóborló komediásné ő, kit ön 9 év előtt a' „félholdból“ elszöktetett.““

Mr. Pike feszitett figyelemmel hallgatta a' beszélőt, vizsga szemekkel nézdelvén egyszersmind külsejét, arczvonalmai kifejezését, 's több mint egyszerű öltözetét. — „Ugy ugy! — szóllalt-meg végre hosszas szünet után, hüvelkeit elmés keringéssel egymás körül forgatva — Ha jól emlékszem, ugyan az, ki hat év előtt megszegvén szerződését, elszökött, és férjhez ment, mit?“

„„Ne feledje-el mr. Pike — felelt határozottan 's kissé metsző hangon a' visszatért — ha kérnem szabad, hogy sir Charles önnek személyemet tárgyaló igényeit több mint nagylelkűleg vásárolta-meg.““

„Az nem tartozik ide — monda a' beszédnek más fordulatot adó 's magát lábain hintázó impressario — tudja-e ön, hogy csak hajszálon mult tönkrejutásom, 's mind azt ön miatt? mit? Tudja-e ön, hogy csupán az által segitém-ki magamat a' sárból, hogy operám számára a' külföldről egy majmot és békát hozattam? mit?“

Ellinor gunyos mosolylyal felelé: „„Ugy látszik, édes mr. Pike, ön semmit sem vesztett az által, hogy az emberektől állatokhoz folyamodott.““ Pike elégültten mosolygva tekintett potrohára 's hallgatott. — „„De hagyjuk a' multat illetetlenül — folytatá Ellinor. — Én szolgálatom' ajánlani jöttem önhez! (E' beszédre csupa fül lön az igazgató.) Sir Charlesnak már három év előtt bucsút mondék. Nem maradhattam — a' művészet — elég erről mr. Pike, mert ön ugy sem fogná megérteni inditó okaimat; elég, hogy mélyen érzém, miképp' csak a' szinpad legyen életem és szerencsém rendeltetése. Svaiczból egyenesen Brittanniába akartam repülni, de Hamburgban egy váltólázba fajuló forróláz ágyba nyomott. Pike! van-e lelke e' szót felfogni? három évig éltem kölcsönzött név alatt, idegen emberek köztt, ékszereim 's ruháim árából!““

Ellinor nyelve elakadt; arczán lángoló pir, a' szégyen vagy büszkeségé, bizonytalan, terült-el, és következővel végzé szavait.

— „„Most szegényül térek-vissza önhez, Pike! szegényül, mint midőn először talált. Mit gondol ön, egyezhetünk-e ismét?““

Pike egy hangot sem felelt. Hátán keresztbe vetette karokkal mérte a' szoba hosszát, a' várakozót koronként erősen szemügyre véve, 's ismét magába merültten érthetlenül dörmögve: „Hat évig távul, három évig kór — hervadt arcz, hanyatlott hang — kevéssé hóditó külső — a' közönségnél feledve — — Szegény Ellinor, mérlegszelenczéd fölreppent! De: sir Charles neje, férjétől megszökve, régi becsültetés, titokteljes eltünés, botrány, napi ujság“ — határozata megért. Vontatva 's még is töredezetten vetett oda következőket a' haragtól reszkető Ellinornak: „Első szak, jól ellátva. Miss Sophy Turner; minden hirlap telve dicséretével. Tegnapelőtt nyolczszor hivatott.“

„„Pike! — vága szavába Ellinor — ne emlitse többbé előttem e' gyülöletes nevet; már mindent tudok. Csak egy szót: igen vagy nem. Játszhatom-e jövő héten Juliát?““

„Csak lassan, lassan! — válaszolt a' rendithetlen, sétáját hallgatva folytatván. — Valamit mondok, — kezdé ismét — Nothing like trying, mond a' példabeszéd, mit? Megkisértjük! Szerdán daljáték. Ön játszani fog. Fiasco — fél pennyt sem kap; furore — ismét prima donna. Közép ut nincs. Mit szóll ön hozzá? Feleljen! Mit?“

Ellinor szót sem szóllt. Kezét, mellyről a' fejér glacé-kesztyűt levonta, Pike-nek nyujtá. Ah, de mi vékonyak, sárgákká, 's hidegekké lettek azon rózsaujjak, mellyek hat év előtt, *** herczegnő társas köreiben, agg 's fiatal ábrándozók egész seregét lelkesültté tevék, ha puha, tömött galambokként fejér házukból kireppenének. — Mr. Pike nyers „topp-al“ csapott az elébe tartott kézbe, mi közben szemeiben alig rejthetett öröm lángja lobogott.

A' szerda elérkezett. De már az ezt megelőző hétfőn, kedden, 's a' végzetes napnak reggelén is, minden hirlapban, minden utsza szögletén, minden kávéház és boltban, különféle nagyságú és szinü betükkel nyomva lehete e' hirdetményt olvasni: „Szerdán, tavaszutó 5-kén donna Ellena, a' művészet és közönségtől évek óta elvonva, Julia szerepében vendégképp' fog föllépni.“ A' szépmű-árusok ismét előkeresék a' nagy művésznő fac-similés arczrajzát, a' divatárusnék à la donna Ellena csipkéiket, a' hangmű-árusok pedig rég nyugalomra tett Ellena-phantasiáikat.

Midőn esti nyolcz órakor Ellena a' szinházba kocsizott, még egy arczrajz sem kelt-el. Rosz jel! De nem ez okozá szivszorulását, mert hisz' ő erről mit sem tudott; maga a' nap rázta-meg annyira idegrendszerét. Tavaszutó 5-ke. Tizenhárom év előtt e' napon lépett

először szinpadra a' csürben, hol mr. Bat „az elvesztett, de ismét szerencsésen megtalált leány“ francziából forditott hét változatos 's végjelenetében bengali fénynyel világitott melodramát adatá a' megbájolt serfőzők és marhakereskedőknek. Akkor a' serfőzők és marhakereskedők tapsa szünni nem akaró volt; midőn a' bengali fény, mellynek füstje a' közönséget kicsinbe mult, hogy meg nem fojtá, Ellinornak angyalszende arczára sugárolt; mert Ellinor éppen akkor lön 13 éves. Ma már a' huszonhatot haladta-meg; de nyomasztóbb terhek voltak ennél szenvedelme, lélektusái és gyötrelmei; a' rózsák elhervadtak; ezüst hangjának olvadékonysága elcsengett, az ifjúság kellemét az iskolázott illedelem kiszoritá; — jaj neked, E l l i n o r!

Mr. Pike a' szemlelyukhoz állt, melly meglepő ügyességgel volt az első függönyre festett lantba alkalmazva. Homloka komor redőkbe vonult. — „Rosz jövedelem — dörmögé kedvetlenül, a' jövedelmet hozzávetőleg felszámitva. — Ez már keveset hoz a' konyhára!“

Az előzene elhangzott, a' függöny felreppent, 's a' kar első jelenetének vége volt. Romeo jön, megtapsoltatik, R o m e o megy, megtapsoltatik; T e b a l d o jön, tapsvihar üdvözli, Tebaldo megy, tapsvihar kiséri. A' sugó változásra csenget; a' fenékszin szétoszlik, 's ott áll Julia — Ellena, halványan a' kendőző alatt, lélekzet nélkül, elszéditve a' lámpafény, emberek, zene kar hangjai által, ott áll ő.

A' szinteremben sir-csend volt; Julia megkezdi nagy ariáját — sir-csend! — Bevégzi nagy áriáját — sir-csend! Julia a' szinfalak közé inog — sir csend!

Ott ájulva rogy-össze. A' rendezőnek szinpadra kell lépni, jelentve: ‚donna Ellena hirtelen elgyengülése kis szünetet kivánván, a' nagy érdemű közönség türelmeért esedezünk.‘ — A' karzatokról lassú moraj, 's mi több, az utósóról éles süvöltés hallatszott, mellynek hangja E l l e n á t, az éppen magához térőt, vendégszeretőleg üdvözlé.

Ellena mosolygott — o, de e' mosolyban mondhatlan keserűség fejezé-ki magát. Az éledezőt komornája karjai segiték-tel. A' többiek közül egy sem közeledett feléje. De lehetett-e másképp'? — A' szinészek és szinésznők nem ismerék személyesen, minthogy mr. Pike utóbbi hat év, az ő távulléte alatt, uj egyéneket szerze dalszemélyzetéhez. Az egyetlen név, mellyet régi időkből ismertt, utáltt volt előtte, 's e' név birtokosnéjára egy első emeleti páholyban, már első pillanatban, ráismert Ellinor. Miss Sophy Turner közönyösen fordità-el hosszan uszó tollak 's gyémántokkal ékitett fejét, midőn látcsöve b a r á t n é j a tekintetével találkozék, és a' szinpadnak há-

tat forditva, hallatólag hangos beszédet kezde a' körülte szállongó gentlemen-ekkel.

Hat évi időköz! E' hat év alatt egészen uj közönség foglalá-el az első emelet páholyait; az ott ülők közül tán alig van egy tuczat, ki téged ismerne. 'S ha ugy is, nem változtatja-e a' közönség izlését, divatját, kéjeit 's kegyenczeit? Számolhat-e a' művész, ki közönségének idejét, erejét, vérét, szellemét, ifjúságát, életét oda veti, hogy annak egy unalmas óráját ellopja; számolhat-e mondom többre, mint muló hirre, mellyet egy hét hulláma elmos, ha már a' következő nap el nem nyelte? Ezen kivül egész terem el volt árasztva miss Sophy bérnökeivel, kiknek a' felső és középső emeletről énekkel, földszinről még valami becsesebbel kelle üdvözleni rémváznál inkább rettegett vetélytársnéját, és pedig saját rendelete szerint nem első felléptekor, hanem midőn a' keblet megható sircsend uralkodand, hogy a' dalnoknő érdemével forditott viszonyban fajuljon az morgás, kaczagás, dobogás, orditás, hajgálássá, nevetés és pisszegéssé.

És te csudálkozol Ellinor? Sirsz, hogy könyűid sós árja arczodról a' kendőzőt föleszi? ájulva rogyol-le, ámbár egy kar sem siet a' hajdani ezrekből, feltartásodra?

De nem, Ellinor nem csudálkozott többé. Egészen más lénynyé olvadva szökött-fel a' földről; szemei villogtak; keble magasan hullámzott, 's illy ingerültségben lépett csatatérre. 'S valamint a' nap elől (elavult hasonlitás, de engedjétek itt használnom!) a' ködök oszolnak, széttépve, darabolva szirtnyilásokba rejteznek: ugy oszoltak-el művészete, az ujan született, elől utóbbi hat év árnyai. Ő ismét fiatal volt, hangja ismét a' régi olvadékonysággal csengett, 's egyik tekintet másik után fordult, mintegy irany által vonva, minden oldalról szinpadra, és miss Sophy tekintete mind inkább sötétült, mr. Pike-é pedig mind inkább felderült, minél fellengzőbbek lettek a' hattyú-Ellena szárnyalásai. A' második felvonás finaleját menydörgő d a c a p o! üdvözlé; Ellena mosolygott 's engedelmeskedék. Harmadik felvonási ariája 's atyjávali meglepő jelenete zajosan tapsoltatván-meg, ujan d a c a p o! harsogott! Ellena mosolygott 's engedelmeskedék. Mint fogyasztá benső erejét, ezen áldozat, mellyet az angol népsalak lelkesedésének hozott, alig érezé; ő ismét szabad, erős és boldog volt.

„„Pike! — monda az impressarióhoz, midőn harmadik felvonás után kétszer hivatott — Pike! kivánjon nekem szerencsét! én ismét a' régi vagyok.““

Az igazgató arczvonalmai azonban mintegy azt fejezék-ki, hogy ő annak éppen nem örvend; azonban eléglé szokásaként csak annyit mondani: „Gondoljon ön szerződésünkre! Fiasco — fillért sem kap! furore — prima donna! Mit?“

Negyedik felvonás kezdetett. Julia, a' csalódásig szép halott, koporsóban fekvék; hosszú szőke haja myrtus füzérrel átfonva a' régi dús fürtökben terült-el halvány arczán. Romeo megjelent: „O Giuletta, o mia Giuletta, ove sei tu?“ És Julia fölébredt; de első hangjával boszús barátnéjának bérnökei is. Korábbi jelenetekben hiába küzdtek teremtményei az általános tetszés zaja ellen; piszegésök egy orkánba eresztett sohajként halt-el. Ezért rohant-ki miss Sophy felvonási szünet köztt, 's tüzelteté-fel lekorholt első tapsolója által a' karzat hőseit. — „„„Ember! — riadá boszúsan dobbantván-meg a' földet — semmivé kell őt tennetek! Igérj háromszoros bért suhanczaidnak! szaggassátok és szórjátok-le a' karzat deszkáit; orditsatok, ujjongassatok, utánozzatok minden emberi és állati hangot, hogy fő jelenetében csak egy általános kaczagás, nem, a' kaczagásnak csak máza maradjon részére! Indulj!““

Furiaként tért vissza páholyába, 's nyájasan, csábitólag mosolyga, mihelyest láthatólag elhidegült imádói körébe ért. Szánakozó fejcsóválással mutatá megindulását, midőn Julia első hangjánál a' karzat-betyárkodása ismét kitört. — „ „Szegény asszony!“ — mondá, mi közben boszus tekintetet lövelt Ellenára. Ez azonban keveset látszott ügyelni a' zavargókra; művészete kiemelte e' porhonból. Mig barátai és ellenei között a' harcz viharzott, hallgata, 's midőn már a' zajon hangja áthathatott, ismét énekelni kezdett, számba sem véve, valljon szándékoznak-e felülről a' csalódásig utánzott kutya-vonitás és macska-nyivákolások őt félbenszakasztani. Lehet, tán nem is hallá őket. De egyszerre, midőn egy hizelgő cadenzával Romeo karjaiba akart repülni, a' karzat egyik szegletéből egy hang csapott felé, egy csekély fontosságú, 's csak kevéstől hallatott, de neki szive mélyeig hatott hang — egy fürjszó!

Szivmetsző sikoltás renge végig a' házon. — „„Frank!“ kiálta még egyszer, 's eszméletlenül rogyott-le az előszinbe.

Nem, Ellinor! ő nem Frank volt, mert Frank már tán rég kiadá lelkét valamelly börtön szalmanyalábja, vagy az akasztófán vagy kórházban, ha fájdalmaival angol ország minden tava es folyama mellet életben mehetett-el. Nem, Frank nem volt: a' visszatorlás istene, vagy sors volt — melly hozzád egy kormos kéményseprő inas szájából szóllt, ki béreért szintén eleget akart tenni miss Sophy hangversenyében. Ő jól talált. Ellinor lerogyott, 's mögötte a' függöny is lehult. A' rendezőnek ismét jelenteni kelle: ‚a' nagy érdemü közönség meg fog kegyesen engedni, ha a' negyedik felvonás donna Ellena veszélyes betegsége miatt, be nem végeztethetik.‘ Mért akadozott az öreg, 's mért rekedt a' hang majd-

uem torkába e' neki nem éppen szokatlan hirdetésnél? Mivel látta benn elnyulva donna Ellenát, halványan, görcsökben, a' hihetőleges halál révén, és mivel történetből hat év előtt is ismerte őt, midőn még prima donna, ő pedig — páholynyitó volt.

A' közönség nagy része nevetett, sokan zajogtak, egy pedig sirt — egy dajka, ki sillingjét sárba vetettnek tekinté. És egy sem futott szinpadra, a' veszélyesen kórt megtekintendő.

Ez azonban a' green roomba vitetvén, a' régi bőr-pamlagra fektettetett. — Mr. Pike közönyös tekintettel hagyá oda a' szinházat, miután Ellinor komornájának meghagyta volna, asszonyának megmondani: hogy nincs alku. A' komorna sirva térdelvén Ellena mellett, nem hallá őt. A' szinházi orvos és szinházi szolga a' betegnek fejénél álltak: amaz üterét tapogatta, emez érzéktelen bárgyúsággal a' halvány vonásokra meredve.

„„James! — monda végre hosszú szünet után az orvos, vékony orrába egyszersmind szippanat burnótot dörzsölve — James! fiam, valamit mondok! ez itt holnap illyenkor vagy nyujtóztató padon, vagy az őrültek házában fog lenni. Bizonyosan még meg nem határozhatom.““

DINGELSTEDT után RÖJTÖKI.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Fej és szív.

Fej és szív a' világ nyelvén gyakran forgó, de kevéssé ismertt két tárgy; becses két kincs; ki birja, ritkán beszél felőlek, mint kincseiről a' gazdag bölcs. Ha a' fejet és szivet jól megvizsgáljuk, amazt férjfiúnak, emezt asszonynak kell ismernünk. A' fej uralkodásra vágyó és szenvedhetlen, mint a' férjfi: a' szív hajlékony 's barátságos, mint a' nő. Hol két fej találkozik, többnyire véres nyomokat hagy; hol ellenben szivek találkoznak, első perczben már némberi megbizottsággal susognak.

A' fej mint férjfi számitja a' pénzkeletet, planeták forgását, betekint a' conclave 's kabinetokba, financz- 's csataterveket készit: a' szív mint nő, szerelmi hálókat füz, házassági lánczokat kovácsol.

A' férjfiúi kényelem koronként nyugtot enged a' fejnek: a' szív ellenben örökké mozog, mert asszony.

A' fej férjfiúi kérkedékenységgel csak magát dicsőiti, a' szív némberi alázattal minden szív érdemét elismeri.

A' fej, férjfihoz hasonlag, szerencséjét birtokban keresi; a' szív, nőhez hasonlag, csak akkor boldog, ha birtokát másokkal is megoszthatja.

A' férfi (fej) az Istent gondolni igyekszik, 's ön dölyfös törekvésén szélhüdik-el: a' szív (nő) érzi az Istent, 's ez érzés nyugodttá, boldoggá teszi,

Ha a' fej alsóbb rendű fejekkel találkozik, 's e' mellett igen udvari, valódi férjfiúi önérzettel lealázza magát hozzájok, melly tetteért a' megalázottak titkon fenekednek ellene: a' szende női sziv ellenben magához emeli a' csekélyebb sziveket, és szelidségeért háladatos szerelemmel jutalmaztatik.

A' fej kárhoztat, a' sziv menteget; a' fej boszul, a' sziv megbocsát; a' fej elmél, a' sziv érez; a' fej gunyol, a' sziv kegyel; a' fej sebesit, a' sziv gyógyit; a' fej eltipor, a' sziv boldogit; ezért is férfi a' fej, 's nö a' sziv. E' hasonlitást méltán lehetne azonban tovább is füzni, mondva: a' fej és sziv férj és nö, az az: házastárs; mert

Fej és sziv, mint éppen látók, mindig ellenkező véleményüek.

A' fej mindenben gáncsot keres, mindent megszaglal, mint a' férj; a' sziv beszélni engedi 's még is azt teszi, mi neki tetszik, mint a' nö.

Fej-urhoz csinos bókkal közeledünk: szív-asszonyt epedö tekintettel, mézes szavakkal ostromoljuk.

A' fej, elvetemült férfi-szokásként, a' szivet csak védhelyül tekinti, mellybe akkor tér, ha a' világ kifogott rajta 's halálra boszontá, és hálátlan férjként ismét zajba csap, ha a' sziv homlokáról a' kedvetlenség baráz-dálta-redöket leenyelgi.

Ha fej és sziv összeperlenek, mindig szivé az utóső szó, mint asszonyé; de ezért olly udvariságot is mutat illy alkalommal, mit más férjek nélkülöznek; ha a' sziv lármázni kezd, ö elhallgat.

Ha fej ur sziv asszony felett zsarnokoskodik, nincs egyesség a' házasságban; legfordultabb világ azonban az, ha a' sziv papucskormánya alatt nyög a' fej.

Ha fej ur tönkre jut, 10 eset közül 9-szer sziv asszony a' bukás szerzője.

Fej és sziv gyakran együtt élnek, mint divatos házaspár; de illyen esetben ritkán is kell másikat ott keresni, hol az egyik van.

A' fej, mint férfi, leghamarább elhallgat, ha igaza van: a' sziv, mint asszony, akkor pattog leginkább, midön éppen nincs igaza.

De most veszem észre, hogy fej ur és sziv asszonynak némi házassági titkaiket kifecsegtem; 's ki tudja nem hasztalanul faradtam-e? mert fogadni mernék, hogy tisztelt olvasóim és szép olvasónéimnak ugy sem valami ujat mondék.

PUSZTAY IGNÁCZ.

Különös alku. A' deszka-kereskedés anyafészke Christiania, 's a' deszkát szállitó földnépe között, itt egy valóságos nevetséges szokás uralkodik. A' szállitók raktáraik felügyelöinek adják-át áruikat, kik krétával betükben és számokban, hátára irják a' pórnak, hova fog deszkája szállittatni, 's ezeknek számát. Az utba igazitott most telhető gyorsággal nevezett kereskedöhöz siet, hátán az eredeti kötelezvényt czepelve. Ha utközben megállnának, hogy valamelly más dolgot végezzenek; könnyen letörlödhetnék a' hátukra irtt számadás, 's ök minden igényöktöl elesnének. Ha a' pénztárba jutnak, szót sem kell szóllniok, csak hátukat a' pénztárnok felé fordítniok, 's azonnal kifizettetnek; a' kefe, melylyel a' kielégitettek háta megtisztittatik, nyugtatványul szolgál.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

21.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön martius 12kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy nap Pluto planétán.

— Subterranea regna
Nec pueri credunt. —
Sed tu vera puta.

JUVENALIS.

„Pluto planétán? — kérdik az olvasók. — Mi nem tudunk Pluto planétáról.“ — Csak lassan édes uraim 's szép dámáim! mert Pluto planéta csakugyan van. Hát nem tudják önök, mit mondanak felőle a' nagy Halley és Steinhaüser tannok? Olvassák-meg csak ez urak irományait; vagy ha azoknak átolvasására sem idejök sem kedvök nem lenne, a' legfőbbet, e' nevezetes planéta létezésére vonatkozót, elbeszélem én. Figyelmet kérek!

Mindenek előtt egy két szót magamról. Én egy kis német városban születtem, és atyám, ki nem volt éppen minden vagyon nélkül, jó korán egy jövedelmező mesterségre, a' vargaságra szánt. Miképp' történhetett, hogy mesterségemben semmi haladást nem tettem, mai napig sem foghatom-meg. Böhm Jakab véréből szorult-e valami belém, vagy Sachs Jánosként költészetre vala hivatásom? — elég, hogy czipőim és saruim készitésével nem boldogultam; magam pedig, miként atyám fejezé-ki magát, mind inkább belső ember levék. Folyvást tépelődtem, eszmélkedém, és langyos nyáréjeken a' vizsgálódónak azon tekintetével függtem csillagokon, melly a' fiatal, bamba suhancz köznapi, érzelgő tekintetétől egészen különbözik. Külső viseletemben tartózkodó, szigorú voltam, 's egész lényemen bizonyos borús komolyság terült-el. Minthogy pedig ez ünnepélyes hangulatom mellett folyvást rosz sarukat készitém, gazdám egy szép napon kiigazitott műhelyéből, apám pedig ugyan azon időben kinyilatkoztatá: hogy számomra házában nincs hely, 's a' nagy világ nyitva áll előttem. Rettenetes szó, de reám nézve nem. — Nemtőm fülembe sugallá, hogy rövidséget sehol sem fogok szenvedni. Apai házból történtt eligazittatásom éppen a' csillagászi évkönyvek fénylő korszakában esett. Rövid idő alatt három üstökös

vándorlá-át az ég kúpját, és tömérdek, addig magánosan élt csillag párosan mutatkozék az elbámultt vizsgálódó szemének, a' tejutban pedig csudadolgok történtek. Én e' fönséges tudomány tanulására szántam-el magamat, 's többszöri sükeretlen bekoczogásom után végre Cellarius csillagásznál, ki famulusi minőségben fogadott-fel, megakadtam.

Mesterem nem keveset fáradott oktatásomban, mi egy ideig igen jól is ment. A' csillagok neveit tanulám, 's a' legnevezetesebbekéét elő is számláltam ujjaimról hiba nélkül. De egy napon bizonyos hirlap akadt kezembe, mellyből következő felszóllitást olvastam: „N. N. több évi fáradhatlan buvárkodás után reá jött, hogy földünk gyomra lakattatik; hogy ugyanott egy középponti nagy tüz körül egy planéta forog, mellyet ő előlegesen Pluto-nak nevez. Ezennel felszóllit tehát mindent, kinek a' tudományosság lelkén fekszik, ki bátorság 's csüggedetlenség mellett ügyesség és fürkésző szellemmel is bir, vele, az uj planéta fölkeresésére, utnak indulni.“ — Az is kipuhatoltatott — álla továbbá a' lapban — miként a' földsarknál egy a' föld gyomrába vezető nyilás van, mellyen a' t. cz. karavannak leereszkedni kell, ha czélhoz akar jutni.

Én mesteremhez vittem e' nevezetes sorokat, 's ő mosolygott. — „Mihez akarsz kezdeni?“ — kérdé mesterem. — „Utitársul ajánlom magamat“ — felelék kurtán. — „Látom, te is rajoskodó, képzelgő vagy! — válaszolt. — Maradj a' föld szinén, 's tápláld magad' becsülettel.“ — „De Columbus fölfedezte Amerikát — viszonzám hévvel; — 's valljon sükerülendett-e ez neki, ha ő is honn marad, 's magát becsülettel táplálja?“ — „Ah igen, Columbus! — monda mesterem — ha észnélküli vélemények létesitése forog kérdésben, mindjárt ez ember neve pendül-meg. De utazzál fiam Isten hirével; szerencsédet nem akarom gátolni. Talán sükerülend Pluto planétán darabka felleget dughatni zsebedbe; az éppen elegendő lenne e' földön egy gondnélküli élet megalapitására!“ — „Darabka felleget?“ — kérdém álmélkodva. — „Igen — lön mesterem válasza — Pluto fellegei más természetűek, mint légkörünkéi. Fogd-e könyvet, és szerezz magadnak ismeretet e' nevezetes planétáról. Volt idő, midőn én is egész komolysággal foglalkodám e' planéta csendes völgyei magyarázhatlan ködeivel és csudálatos tavaival. Menj, olvasd e' könyvet figyelemmel, mielőtt utra indulnál.“

Átvevén a' szekrényből előkeresett foliantot, szobácskámba vonultam. Éj volt; meggyujtám lámpámat, 's folyvást több több olajat öntvén bele, egyre és szakadatlanul olvastam. A' város órái tiz, tizenegyet, tizenkettőt olly gyorsan vertek-el, mintha az élet

nyakra főre rohanna. Csak annyit tudok, hogy a' könyvet elkábulva csaptam-be, 's mentem aludni.

Korán reggel lehetett, midőn utnak indulék. Az idő itt is olly különös sebességgel haladt, 's ámbár nagy utat kelle tennem, mielőtt észrevenném, már azon nagy városban voltam, mellyet N. ur gyülekezés helyeül rendelt. Milly tömérdek nagy és híres nevet találtam itt! hosszú czimű 's még hosszabb tisztelkedésű férjfiak, akademiai rendes és levelező tagok, birák és nem-birákat, tudomány csillagai és szónoklat meteorait, uj rendszerek alapitói 's elavultak szétdulóit, őszbe vegyült, közönyös pedantokat, 's elegans világfiait! De ki tudná mind előszámlálni ama nagy férjfiak neveit, kik az alvilági utra indultak?

Huzamós de sükeretlen ide oda csavargás után végre a' föld gyomrába vezető nyiláshoz érkeztünk; de ki lépjen-be először? E' kérdés felett heves vita támadt, a' vállalatot majdnem dugába döntő. Minthogy már az alvilág bejárásánál állottunk, minden esetre nehéz volt meghatározni, ki üsse orrát elsőbben is e' rendkivüli vállalatba. A' vulkanisták vagy tüzemberek, kik azt állitják, hogy a' föld belseje örökké lángoló tüzből áll, szenvedélyes igénynyel küzdének e' tiszteletért. A' Neptunisták vagy vizemberek ellenben epigrammokban fakadtak-ki a' tüzemberek ellen. A' vitatkozás hosszas, de eredménytelen volt; 's im egyszerre, miként történt, nem tudhatám, sötétben és a' föld gyomra felé vivő uton valánk. Minél tovább haladtunk, annál rejtélyesebb lön köröttünk. Utunk a' helyett, hogy tágult volna, mindinkább keskenyült, 's végre összeterelt falka-bárányként négy kéz láb kényteténk mászni. Érzékeinkre borús, bizonytalan világosság 's zuhatagéhoz hasonló örökös zugás nehezült; de bátorságát azért senki sem veszté-el. A' tüzemberek a' középponti tüzet akarták már látni; az ujjongó vizemberek pedig a' föld alatti vizek zugására tettek figyelmessé. El is feledém emlitni, hogy alkalmas öltözetbe burkolt kedvesemet, mesteremnek angyal szépségű, de kissé tenyeres talpas leányát is sükerült magammal vinni, ki iránta szerelemből szenvedélyes pártolónéja lön a' földalatti utnak, 's mellőlem tágitni csak arasznyira sem akart.

Plutóra érkeztünk; miként? leirni nincs hatalmamban. Részemről azt hiszem, valamelly földalatti légfolyam ragadt magával, vagy valamellyik szegletben haszontalanul heverő darab irany kisérté-meg rajtunk vonszó erejét: elég az, hogy lábaink alól elvesztők a' földet, 's midőn ismét reá tapodtunk, már Pluto planéta földén valánk. Mesterem foliantjában olvasott leirásáról azonnal reá ismertem. Pluto valóban igen különös planéta volt. Mi egy nagy, száz meg száz szinű és ragyogó virágokkal fedett, réten állottunk. De csak egye-

dül én és Friderika; a' többiek ég tudja, hova széllyedtek; ez azonban nem is aggasztott.

Mint költészileg gondolkodó szerelmesek azonnal elhatárzók, a' nap feljövetelét megvigyázni. Nap feljövetelének nevezem; de az sajátképp' egy összesajtolt 's lángba borultt légtömeg megjelenése volt, melly most szemünkbe tünt. A' természeti tünemények egészen különbözők itt a' földszíniekéitől; igy a' nap-támadatnak is különbözni kelle amazétól. Semmi sem hasonlitható ama csudálatos fényhez, melly szemeinket, az égboltra fordulókat, vakitá. A' reggeli egen hosszú rétegekben heverő, 's tiszta arányból, ezüstből és platinából álló felleg-csoportozatok uszkáltak; egy zivatar fölségesen renditő zajaival foszolván-szét ezek, colossalis chinai tüzjátékhoz hasonlag, ezer irányban szét-folyó láng, czikázó sugár és szines kigyózással tünt előnkbe a' középponti tüz. Mi reszkettünk örömünkben, és tekinteteink sovár vágy kifejezésével függtek a' fényesre csiszolt ezüst fellegeken, mellyek a' sötétpiros egen becses ezüst himzeményként tündököltek, néhelytt arany ködfátyollal áttördelve. De ez bővebb magyarázatot kiván. A' föld tömlőjében lángoló középponti tüz egészen ellenkező erőt gyakorol a' Plutóra, mint napunk a' földre. E' szerint természetes, hogy ott minden physicai tünemény ellenkező földünkéivel. A' sulyerő nem lefelé hat, mint földünkön, hanem fel, a' középponti tüz fészke felé; 's e' szerint minden nehéz testnek légbe kell emelkedni; mi nálunk legkönnyebb, ott legnehezebb, u. m. a' fellegek; és azok korán sem gőzből alakulvák, hanem tömött arányból 's ezüstből. Kalandjaim, mellyeken egy napi ott tartózkodásom alatt átmentem, igen is meggyőztek e' nevezetes valóságról.

Miután az uj nap nézdelésének gyönyöreit eléggé éldeltük, és szemeink a' csillogó aranytól 's szines tüzektől már majd nem fájni kezdettek, arról kezdtünk tanakodni, hol reggelizzünk; mert az éhség hatalmasan jelentgeté magát. Eddigelé még egy Plutóival sem találkozánk: de legyeken 's lepkéken kivül, mellyek e' különös természetben nagy számmal repkedtek, még csak egy állatot sem láttunk. Végre egy szirthasadékban kis szürke, igen szikár's alvó férfira találtunk, ki nem kevéssé bámult-el, midőn kiváncsi kezekkel övig érő szakálát rángatám. Az igazi bölcs elve szerint azonban semmin sem látszék álmélkodni; mert reám 's Friderikára közönyösen tekintvén, ernyedt szürke kantusát összevonva kérdé, mit kivánunk. — „Vezess valamelly csermelyhez vagy forráshoz — szóllék én — mellyből mindenek előtt is szomjunkat enyhithessük.“ — „„Szivesen — felelé — de az odavezető ut terhes; többi között egy meredek hegyre kell feljutnotok.““ — „Hogyan? — kérdém álmélkodva — 's nem volna itt körülbelül

közelebb kut, mellyhez könnyebben juthatnánk?“ — Az öreg mosolygott. — „„Nálunk a' viz csak hegytetőn szokott felfakadni.““ — „'S okosan — kiáltám közbeszóllva, 's tudatlanságomat palástolni akarólag — a' viz nehéz, 's másutt nem is fakadhat-fel, mint hegyormon. Jer Friderika! kapaszkodjunk-fel ama hegyre, melly ott fényárban uszik.“ — „„Ott czélt értek — mond az öreg; — de vigyázzatok, hogy magatokat valamivel, mi természeti sulytokat nevelné, meg ne terheljétek.““

Megköszönvén az utba igazitást, hegynek indultunk. De e' hegyremenés életem legveszélyteljesb 's aggasztóbb perczeinek egyike volt. Hányszor mentem honomban hegyre derült kedvvel 's vig dalokat zengedezve! — itt egészen másképp' kelle mindennek történni. Alig jutottunk az első lejtőre, midőn lábainkban már szokatlan mozgékonyságot is érzénk; akaratunk ellen is futnunk kelle, 's a' falmeredekségű sziklákon futva haladánk. Ahha! gondolám, igen nehezek vagyunk! 's Friderikának minden terhünk elvetését javalám. Részemről mindenekelőtt igy egy tuczat vázolatoktól 's papirtekercsektől szabadulék-meg, mellyeket észrevételeim följegyzésére vittem magammal; egy leginkább sajnáltt csillagászi műszernek is bucsút kelle mondanom. Azonnal megszünt futásbeli esztelen kedvem, 's mérséklett léptekkel haladhaték föl felé. Nem igy Friderika. Mint már emlitém, ő a' nélkül sem volt Sylphide, 's most még nehéz arany lánczát, nehány darab aranyat 's némi nem éppen könnyű fülfüggőt, szóval, egész örökségét is magához vette. Rettenve láttam, mint repült-fel toll-könnyűséggel egy szirtnyergen ő, ki honn a' legmenedékesb halmon is többszöri kipihenés után haladhata előre. — „Megállj! — kiálték — ez nem maradhat igy, arany holmidat el kell vetned magadtól.“ — „„„Nem, soha sem! — kiálta sirva.““ “ — „De meg kell lenni, különben mind ketten elveszünk.“ — „„„Miért?““ “ — „A' nehézség forditott törvénye miatt.“ — 's e' szavaknál megragadván lánczát, letéptem nyakáról 's elvetém. De o csudák csudája! az arany láncz toll-könnyűséggel légbe emelkedett, 's most valószinűleg egy részét teszi Pluto fellegeinek. Azonban legyen bár ugy, szegény Friderikám ez által legnagyobb veszély torkából ragadtatott-ki.

Hihetlen gyorsasággal jutánk a' hegytetőre 's egyszersmind forráshoz, melly a' legemeltebb ponton kristály oszlopként fel felé folyt 's tündökölt. Milly jótetemény illy helyen szomját oltva pihenhetni!— Egyszersmind némi izes 's éh-csillapitó gyümölcsöket is találtuk. Mi olly vidámok, olly elégedettek valánk, hogy a' jövő órára nem is eszmélénk; ámbár helyzetünk, ha legkimélőbben fejezem is ki magamat, szerfelett aggasztó volt. *(Vége következik.)*

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 's TUDOMÁNY.

Képei a' láthatlannak a' látható világ törvényeiben.

Ujabb időben legtöbb tudomány kilépett előbbi magányaiból, és fő állitmányaikban a' miveltebbek közjavává lettek. E' változásnak különös hatása 's egyszersmind jele (mennyiben ezek valamelly tudományhoz tartoznak) azon egyes tételek analogi használatában áll, mellyek a' tudomány egészen ellenkező ágaiban a' közönséges miveltségre szükséges fogalmak jeleléseül szolgálnak. Különösen találjuk e' hatást a' természet-tudományoknál, mellyek mihelyt köz figyelem tárgyai lettek, olly gyakran használtattak társas és erkölcsi rend 's az ember belső állapotja legfontosabb viszonyainak képes kijelelésére, hogy csak hamar nélkülözhetlennek látszanának. Igen sokféleképp használtattak az emberi társaság körülményeinek kijelelésére a' sark-ellentétekről, vonzó s taszító erők, műszeres és mechanicai összetét, kristályosodás, földképzés, rétegezés, földindulás, magneticai és villanyos behatásróli fogalmak, mióta a' természettan, vegytan, geologia és természet-történet köz-érdeket gerjesztettek.

A' mathesis még legkevesebb részt vett e' közönséges mozgásban; mintha azt már megszokták ugy tekinteni, mint sikeretlent felsőbb eszmék és közönséges mivelődésre, melly a' figyelmet csak az egyes részekre hasznos alkalmazásai miatt érdemli. És még is e' tudományban találjuk az emberi nyelv valódi lelkes a. b. c-jét a' fogalmak világositó előképeinek örök tisztaságában, melly által az érzéki és érzékfölötti világ legfőbb viszonyai jeleltetnek, az ismertt és ismeretlennek fogalma, a' szabad akarat és szükségesé, véges és végetlené, változó és változhatatlané, tér és időé, alak és tartalomé, felsőbb és alsóbb rendé, pont, vonal, és középponté, kör, mozgás, nyugalom és egyensulyé. E' képek közül, igaz, többek már régi korban közönségesen használtattak a' nyelv mivelődésével: de a' legfontosabbak még nincsenek használva, mások pedig értéköket vesztették-el az által, hogy eredeti jelentésökre vissza nem vitetve használtattak. A' mathesisben, ez oldalról tekintve, még gazdag kincse van a' nézeteknek minden tudományra nézve és ama titkos tanitások fő forrásának kitalálására, mellyek az oda nem tartozók különvalasztásával még jobban megérdemlik, mint az előtt, hogy napfényre hozattassanak. Csak némellyeket legyen szabad emlitni, mellyektől a' mathesisben kevésbbé jártasok sem idegenkedhetnek, mivel ez által a' nélkül, hogy valamit előre föltennénk, reméljük, hogy béketürésökkel vissza nem élendünk.

A' Geometriában tanuljuk megismerni az egyenes vonalú három szegletet, mint a' legegyszerűbb magában zárt figurát, mellyet ugy nyerünk, ha három egyenes vonal egymást keresztül metszve egy tért kerit-be, melly alapállató része sok összetett figurának, 's az ős hegyek granitjaihoz hasonlitható, mellyen a' föld gömb végetlen sok képeivel nyugszik. De e' legegyszerűbb figurán igen különböző nagyságokat lehet megkülönböztetni, mint elemeket, mellyeknek összetétele által ama figura alakittatott; ugy mint: három vonalt, és ezen három vonalnak hajlását egymáshoz (szeglet), mellyek közül az elsők hosszában méretnek, az utósók egy 360 egyenlő részekre osztott körnek fokai által. — Hogy azonban egy háromszegnek (triangulum) formáját, tartalmát és minden részét megtalálhassuk, nem szükseg mind ama hat nagysá-

got valósággal megmérni, sőt ha csak egy részét mérjük is meg — név szerint a' három vonalt szegletek nélkül, vagy két vonalt és az általuk bezárt szegletet, — vagy vonalt és a' két ráfekvő szegletet, a' más három nagyságot is, és ugy formáját, tartalmát a' három szegnek számolás vagy rajzolás által mintegy a' lélek szemeivel kitalálhatjuk (olly törvény, mellyről mindenki meggyőződhetik, ki egy három szegletnek ismertt részeit papirosra teszi, mellyen — ahhoz akkor az ismeretlen részek szükségképp' csatlakoznak), — olly arány, mellyet a' mathematikusok a' figurák előterjesztésekor az által iparkodnak érzékitni, hogy az ismereteseket, testi szemekkel látható nagyságú kihuzott világos vonalokkal és körökkel jelelik-meg, az ismeretleneket csak a' lélek szemeivel láthatólag a' pontok világos szózatával: ugy mint a' festészek, kik csak a' belső szemekkel sejdithető, a' léleknek magukat külsőképp' tárgyasitott képeit, vagy a' test kötelékeitől megszabaditott szellem — a' világ képét szokták előterjeszteni.

Tettlegesen is csudálatosokat lehet tenni az ismertt és ismeretlen közötti viszony, a' látható és következés által található nagyság által, az ember korlátozott érzéki műszerét, egy a' testi kötelékektől megszabadult térhez többé nem köttetett szellemi lebegését, a' menny téreit és az idegen világtestek távozásait megmérni a' nélkül, hogy a' mérő lánczczal ahhoz repülnénk, a' föld mélységeit kipuhatolni a' nélkül, hogy oda lemennénk, az egész föld felső szinének egy képét készitni a' nélkül, hogy csak száz ezered részét is valósággal megmértük volna.

Ha a' hold és föld közötti távulságot akarjuk megmérni, semmi egyéb nem szükséges, mint tudni két helynek távulságát a' földön, melly olly nagy; — honnét a' holdat különböző állásaiban látni lehet, hol akkor a' földön levő két helynek távulságai egy vonalát és az állások két szegletét képezik egy három szegletnek, mellynek csúcsa a' holdban van. De a' három szegnek ismertt és ismeretlen részeiről levő törvény nem csupán azon erőt adja nekünk, hogy érzéki műmozgonyunkat csaknem végetlenre nyujtsuk, hanem egyszersmind az ember a' láthatlan világgal viszonyának egy képét. Mert az ember cselekedetei nem egyebek, mint valamelly figurának ismertt nagyságai, mellyekhez felsőbb szellemek a' megfelelő láthatlan de szükségességgel következendő vonalokat rajzolják, mellyek mint történet, viszonzás, és gondviselés gyakorta hirtelen vágva-le, életünkhez csatlakoznak, mi alatt még hibásan azt vélnők, hogy annak másik feléről szabadon rendelkezhetünk.

Mind három szeglete valamelly háromszegnek együtt véve 180 fokú fél kört tesz, miről mindenki meggyőződhetik, ki a' legkülönbözőbb háromszegek három szegletét összerakni nem resteli: mert mindenkor ugyanazon következményt nyerendi. És igy, hacsak két szegletet tudunk is, a' harmadikat számolás vagy rajzolás által föltalálhatjuk, mivel a' harmadik szeglet egy fél körnek maradéka, kivonván a' két szegletet. Mivel a' három szeglet a' három szeg formáját határozza, azért két szeglet által is annak formája adatik.

A' három szeglet mindenkori egyenlő resultatuma a' félkörnek 180 foka; — mutatatják nekünk a' testi szemekkel nem látható de a' lelki szemekkel kivehető ös-számát a' három szegnek, melly ollyanon uralkodik és minden más figurától megkülönbözteti, mellyek közül ismét mindenik különböző neme

szerint más számot foglal magában. Igy — már a' legrégibb bölcselkedés szerint van a' növénynek is ezt a' kötöl, állatoktól 's emberektől megkülönböztető száma; — igy van az állatnak, embernek is egy száma, melly öt más nemü lényektöl megkülönbözteti, mellyen fölül ö nem emelkedhetik, és melly öt a' földre visszahozza, midön már azt hitte, hogy ollyanon győzedelmeskedve égbe röpülhet.

(*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

A' harczjátékok még korunkban is divatoznak, 's mi több Tiflisben. Mult évi télelö 10-dikén nagy tatár ünnepély ment ott végbe. Egy a' szabadban tartott vásár után kezdettek a' lóversenyek és nagy lovagjáték. A' sorompók közé 80, talpig fegyverzett, lovag rugtatott 's harczolt egymással három óra folyásaig; elöször láncsával 's utóbb karddal. Egyik osztály aranyzott fegyverzetet, vörös derék-övet viselt, és szürkén lovagolt; a' Tatárok ezüst fegyverzetben, zöld övvel 's fekete harczméneken jelentek-meg. A' győzelem amazoké lett; mert a' játék végével még 8 ült közülök nyeregben, holott az ellenfél mind homokba hullott.

A' müasztalosság Parisban 14.000 személyt foglalkodtat, 's évenként 12 millio frank értékü portékát állit-elö, miböl mintegy millio értékü külföldre szállittatik.

Higyje, kinek tetszik. Egy Amerikai, szomját oltandó, szekrényéhez lép, de mélázásában nem a' rumos üveget hajtja-fel, hanem egy mást, ahhoz hasonalakút, mellyben hajfestéshez használt folyadék állt. Alig nyelte-le az utósó cseppet, már szine is kezdett változni, 's mielött egy hét lefolyt, tökélyes Néger lön. Az átváltozottnak neje vigasztalhatlan.

Kellemetlen hálótársak. Madridi lapokból olvassuk: „Jelennen nagy számú éhes farkas csordák barangolnak spanyol országban, 's elannyira félelmessé teszik az utakat, hegy a' keleti tartományok lakói alig merészelnek házaikból kilépni. E' vérengzö csoport megszokván a' forradalom kezdetétöl halottakkal fedve találni a' földet, minden egyéb tápszert megvetnek, 's hol csak szerét tehetik, megtámadják ez utasokat. A' ciudad reali politicai parancsnok követet külde mult évi télelö kezdetén a' piedrabuenai hatósághoz. A' sürgönyök vivöje estvére Retuerta nevü nyomorult 's lakatlan faluba ért. Egyik épületnek lépcsöin az elsö emeletbe vonult, 's miután az ajtót maga után bezárá, lenyugodni készült. Egyszerre iszonyú farkas-vonitás csapja-meg füleit. Egy csapat farkas, melly ugyan azon épület istálóiban éjszakázott, a' neszre elösietett, 's az épületet ostrom alá vette. A' boldogtalan, kelepczébe szorult lehetségig elsánczolá magát, ámbár majd nehézség törte-ki félelmében. Reggel, midön a' farkasokat el távozni látta, utra kelt, 's Ciudad Realba visszaérve többször ismétlé, hogy a' kiállott veszély félelmeit egy grandság-ért sem vállalná-el többé.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

22.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius 15kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Lavater János Gáspár.

Nem földi lény, melly dalba varázst ;vegyít,
'S nagy tettek utján törni előre int,
Mig a' dicső rénynek bejuthatsz
Szirt tetején alapult lakába;
Fél isten ő!

Nincs intézmény, melly képesebb volna lelket a' Teremtőhez fölemelni, — nincs mi keblünket a' hon és szabadság iránti szeretetre inkább buzdithatná a' lant szavánál, az éneknél. Ez azon szelid dajka, kinek ápoló karjain a' sziv-emő örömet, enyhülést lel; ez azon tolvaj-kulcs, melly a' mivelt miveletlen, tudós tudatlan, a' deli ifjú 's a' törődött aggastyán keblét egyiránt feltárja. Minthogy pedig a' lant bűv-szózata túlvilági erővel működik ama sziv-hurokon, mellyeknek rezgése örömmel vagy búval, félelem vagy magasztos lelkesüléssel tölti-el belsőnket, szüntelen gyakorlá hatalmát az emberi kedélyen; nem is jelelhetni-ki olly időszakot, mellyben valamelly nép köréből a' költészet végképp' számüzetett volna; hanem inkább a' valódi költőket, kik tudván hivatásuk nagyságát, 's ismervén azon czélt, melly felé a' dalnoknak törekednie kell, hogy fél istenné válhassék, túl emelkedének a' mindennapi élet határain, és sziréni hangon éneklék szerelmöket, mellynek tárgya hon, szabadság, 's polgári rény vala, minden időben 's minden helyen a' halhatlanság dics-fényével ékesitve szemléljük. Ezen dicső lelkek sorába tartozik Schweicznak nagy nemű költője Lavater János Gáspár; született Zürichben 1741-ki őszutó 15-kén.

Valamint több nevezetes tudós, ugy Jánosunk is gyermekségében kitünő vonzalommal viseltetett a' festészet és szemfényvesztés iránt, mellyből korán sem lehetett következtetni egy fényes 's érdemekkel gazdag irói-pályára; csak később, midőn szellemisége öntudatra vergődött, midőn rügyben levő tehetségei rendkivüli ipar 's csüggedhetlen állhatatosság mellett fejleni kezdének, mutatkozott benne a' költészi hajlam. — Ifjúsága azon időszakba esik, midőn Klopstok halhatlan „Messiása" sebes árként ragadá magával a' fön-

érző lelkeket, a' német szép-izlésnek egy valódi műéleményt nyujtott, 's mint varázsütés ébresztett-fel sok szunyadó talentumot, de még többet bóditott-el a' gyöngébbek közül, kik ama sziv-hangokat 's rokonszenvi lelkesülést, mellyet az üdlött költő nagyszerű gondolatai 's magasztos phantasiái támasztának belsejökben, csalódásukban egy titkos irói ösztönnek 's költészi-hivatásnak vélték, és e' hizelgő hiedelem által megvakitva számos izetlen műszörnyekkel árasztották-el az olvasó közönséget. E' lelkesült szép szellemek között találkozott bizonyos tisztviselő is, ki hivatalát több nyilvános jogtalansággal szennyité; az uralkodó irói-lázban sinlett ez is, 's mit sem hagyott mozditlanul, hogy művének közméltánylást szerezzen. Lavater használá ez alkalmat, 's őt igaztalanságáért megfenyitendő beteges agyszüleményét egy epés, de erőteljes gunyorban (satyra) támadta-meg. — A' barátságos viszony, mellyben családja Zürich főbb kormány-személyeivel állott, oltalmazák őt a' megsértődött költészke tettleges visszatorlásától: és a' szellem, melylyel e' tollharczot folytatá, correct sztylje, hajlandósága az elmésségre, melly gondolatjai mélységét árulá-el, elegendő eszközök valának a' szellemdús és szeszélyes anya hiúságának a' szeretett fiú javára történtt felébresztésére; 's a' kis lelkű apa keletkező rettegésére. És ugy látszik, ez eset veté az első gyujtó-anyagot élénk képzelő tehetsége közé; ez éleszté inkább és inkább az ifjúnak költészet iránti vonzalmát. De minthogy e' hajlam benne fejlődése tetőpontját el nem éré, 's igy kizárólag a' belletristikai ösvényre téritheté, szülői őt Berlinbe küldötték azon remény fejében, hogy talán az édes hontóli távullét, 's közelebbi megismerkedése a' való élettel fellengző képzelete tündér-várait lerombolják. Utitársai meghitt barátjai Hess és Füssli valának; ez utóbbi mint festész nevezetes. Berlinben professor Sulzer és Spalding apátnak ajánltaték. E' férjfiakkali szorosb szövetsége nevezetes befolyást gyakorlott bölcsészeti világ-nézetére. — Berlinből visszajövet Zürichben Péter-egyháza diakonjává neveztetvén, hivatala terhétől mentt perczeit literariai munkásságra szentelé. — „Kinézések az örökségbe" 's „schveiczi dalok" czimű munkái kevéssel beiktatása előtt látának napvilágot. Bár milly csekélynek tessék is ez utóbbi műnek tartalma, mindazáltal szerzőjének Schveicz nemzeti költői közt becses helyet vivottki. — A' bérczek fijának szabad vidám, természetes szelleme, 's meg nem romlott érzelme ömlik-el e' dalok mindenikén, mellyekben a' legfönségesebb gondolatok az anyai nyelv legegyszerűbb köntösében jelennek-meg párosulva kellem- erő- 's a' rhythmus könnyűségével.

Poetikai munkálatai 'a' német költészet arany korszakának kezdetébe esnek. — Ugy látszik, hogy inkább e' tájban mutatkozó közenthusiasmus a' hősi- 's oktató-költemények iránt, mint tulajdon hivatása határzá-el őt a' költészet e' nemét megkisérteni, 's ámbár „uj Messiad" „Arimathiai József" 's „az emberi szív" czimű művei egy „Messias" genialitását el nem érheték, 's kevéssel utóbb Schiller és Gőthe által hát-szinbe tolattak; mindazáltal nincsenek minden költői kellem 's aestheticai szépség nélkül, mellyek még sokáig méltánylatot aratandnak. Legalább ez oktató-költemények szabadok azon bizarr phantastikai képek 's pityergő ömlengésektől, mellyek e' korszakot olly szembetünőleg bélyegzik. „Pontius Pilatus 's „kézi könyvtárában" nyilvánitott eszméi kortársai gúnynyilainak czélpontjai levének, azonban literariai működésének más irányt nem adhattak. — Ő csuda-hitéhez élte fogytáig hű maradt. Kár, hogy csudákbani hivősége annyira lebilincselve tartá e' különben szellemdús 's a' közmüveltség látkörén jóval feljebb emelkedett férjfiút, hogy gyakran a' rejtett természet-erőknek titkos munkálódásait egy föntebbi 's emberek által működő hatalomnak tulajdonitni nem átallá. E' gyöngeség nemcsak kortársai, hanem az utóvilág itélő-széke előtt is az emberiség magasán egy lépcsővel alább helyzi őt.

Midőn a' rosz hirű csuda-ember, Cagliostro, csalfaságival még a' müveltebbek közül is számos hivőket 's tisztelőket nyert pártjára, Lavater, ki mysticus iratai miatt minden oldalról a' legkeserűbb gunyokkal támadtatott-meg, minthogy magát a' babona 's rajongás védnökévé alacsonyitá, — „számadás barátimnak" czimű műve első lapján többi között igy irt: „vér-könyűket sirhatnék, hogy egy alak, minőt csak minden században alkot a' természet, hogy egy illy teremtmény olly igen félre ismertetik." — Hogy e' csudatevővel, kire egész Európának szemei szögezvék, szóllhasson, 1781-ben Strassburgba utazott. Cagliostróval beszélt. A' kevés szók, mellyeket tőle kivehetett, olly ravaszok, mint elutasitók valának: — „ha kettőnk közül ön a' müveltebb — igy szóllt a' bűvész — ugy semmi szüksége reám; ha én vagyok, ugy nekem nincs önre." — Lavater elbucsúzván, másnap e' kérdéseket intézé hozzá levélben:

Honnan származnak önnek ismeretei?
Miképp' szerzé azokat?
Miben állnak azok?

mellyekre Cagliostro ekként válaszolt:

In verbis = szókban.
In herbis = fűvekben.
In lapidibus = kövekben.

Nevetséges mysticismus, melly még azon két értelműségnek is, mi a' régi görög oraculomok fő tulajdona vala, hijjával van.

Lavater azt sem titkolá, hogy Mesmer magnesi álma-, 's Gassner csuda-gyógymódjához teljes bizodalommal viseltetik. Azonban hibáznánk, ha csuda-hitét elmebeli tehetlenségtől akarnók magyarázni; hanem buzgó ajtatossága, melly figyelmét mindig egy föntebbi kormányra 's jövő életre fordità, győzedelmeskedett az ész hideg okoskodásain.

Legtökélyesb munkája illy czimű: „Physiognomi töredékek az emberismeret és szeretetet előmozditasára.“ — Noha ez ösvényen több görög bölcsben 's német philosophban szellemdús kalauzokra talált; mindazáltal egy szilárdabb elveken alapult Physiognomiának dicsősége őt illeti.

Kitünőbb lélekvonásai: jószivűség 's nyájasság valának, mellyeket helyzetének méltóságával 's tisztje pontosságával akképp' tuda párositni, hogy sem pulyává nem aljasodott, sem hivatala követeléseit nem hiúsitá. — Szilárd charactere mellett nyilvános idegenséget mutatott minden bizonytalan 's kétséges iránt; az erő pedig 's a' lángbuzgalom, melylyel meggyőződését szokta kifejezni, eléggé elárulák, hogy érzelmei hite 's nézeteitől egészen áthatvák, és képesek a' legelmésebb hihetlenségen is diadalmaskodni.

Midőn Massena hada Zürichben szálla-meg, Lavater pillanatra elhagyván lakát, egy Franczia közvitézzel szóvitába keveredett, mellynek következtében az embertelen marsfi őt teste alrészén golyóval megsebesité. Sebe hosszabb időre szegzé ágyhoz a' szép lelkű irót. Sokan ez esetet bizonyos párt bujtogatásainak tulajdoniták, melly Lavatert boszú-áldozataul tüzte-ki. De a' derék férjfi teljesen meggyőződvén e' vélemény alaptalanságáról, nagylelkűleg elhallgatá bőszült gyilkosának nevét, és megbocsájtá boszúdühét, melly őt e' tettre készteté. Betegsége alatt folyvást levelezett barátival, kik őt vigasztalni igyekeztek, és bizonyosokká tevé őket, hogy szelleme vidámsága testi fájdalmitól mitsem szenvedett. — Végre 15 hónap mulva e' gyászos eset után télhó 2-án 1801-ben megszünt élni, miután 129 külön nemű 's érdekű munkával ajándékozá-meg az olvasó közönséget.

V-I BARNA.

ELBESZÉLÉS.

Egy nap Pluto planétán.

(*Vége.*)

A' szerelemnek azon sajátsága van, hogy minden helyen és időben szeret a' henyélésre és semmivel gondolásra támaszkodni, habár olly bizonytalan földön tartózkodjék is, mint Pluto fölszine.

Eltelve étellel, itallal, 's megittasodva az édelgéstől, egy óra mulva fölállni 's vissza felé indulni akartunk, 's im rettenve kelle tapasztalnom, hogy Friderika, mint valamelly léggömb, erőszakosan föl felé iparkodott. A' boldogtalan bizonyosan kissé sokat evett, 's ez által természeti súlyát tetemesen nevelé. — És — irtóztató! ha még jókor megragadnom nem sikerül, visszavonhatlanul a' — fellegekbe esik. Minő helyzet! A' földön tréfából sokszor angyalnak nevezvén őt, azon költészi aggodalmam' jelentém-ki, hogy egyszer egekbe fog előlem szállni (csak nem jó a' sátánnal tréfálni!); 's im most a' szó legteljesb értelmében fellegekbe vonatott. 'S mi több, nem is valamelly szép érzés, hanem busás reggeli vonta-őt oda! Ez mondhatlan prosai 's még is szerfelett siralmas eset volt. — „Friderika! — kiálték halálos rettegésemben — te hullasz!" — „„Igen — válaszolá — a' fellegekbe hullok!"" — És csak nagy bajjal tartózkodék egy fügefa gallyain. Kétségbeesésem határtalan lön; bőszültként szakitám-le nyakkendőmet; evet-gyorsasággal másztam a' fára 's kötém-meg a' kedvest egy lábánál fogva; ki ez által egy mindjárt mindjárt elszállni akaró, de tehetlen madárhoz hasonlita. Soha sem feledem-el ama kinteljes órákat, mellyeket kedvesem oldalánál a' fán kelle eltöltenem, mig a' középponti tüz hanyatlani 's vonszó erejéből mind inkább veszteni kezdett, és én imádottamat végre leoldhatám. Most a' hegyről kezdénk leszállni, mi olly terhes volt, mint a' földön valamelly meredek szirtre jutás; — és szerencsésen a' völgybe érkezvén, ott találók kis szürke emberünket, ki sükerült vállatunkhoz szerencsét kivánt. — „„Mi engem illet — monda fájdalmasan a' hegyre tekintve — három nőmet vesztém-el leggyászosabb módon; feledém t. i. őket jól őrizni; 's igy egymás után rohantak az égbe. Én részemről soha sem követhetem őket; mert a' kaján természet olly könnyű gyurmából teremtett, hogy örökre a' földön kell mászkálnom.

Éppen felelni akartam az öregnek siralmas panaszára, midőn a' középponti tüz lenyugvása egész figyelmemet magára voná. — „Ez fölséges látvány — mondám Friderikának; — de éldelete még sem érdemli a' mai nap aggályait. Valóban rettenetes volna, ha örökre Plutón kellene maradnunk!" — „„Pedig itt kell maradnotok — válaszolá az öreg kárörvendő kaczajjal — innen nincs ut a' felső világba, ha csak a' középponti tüz által hamuvá nem égettetitek magatokat. Igy parányokká változva a' földnek iranyozott kérgére fognátok tapadni, 's lassanként mint kő, utóbb mint növény, később mint állat 's végre ember ismét a' föld szinére szállnátok; de e' vándorlás legalább is ezer évig tartana.

Eliszonyodva sikolték-fel. E' pillanatban ugy tetszett, mintha a' középponti tüz már rágódnék rajtam. — „Friderika! — kiáltám

fájdalmasan, 's egy hang fülemnél szóllalt-meg: „„Mit akarsz, hisz' előtted állok! Fölébredsz valahára renyhe álmodó? Atyám már háromszor is kérdezett! Menj a' csillagász-toronyba, 's tisztitsd-meg a' műszereket.“ “ — Felugrottam; 's im Pluto, a' kis szürke ember, a' középponti-tüz, az arany és ezüst fellegek, mind, mind eltüntek, 's Friderika lámpájával ágyamnál állott, és szemembe világita. — „Hála az égnek — sohajtám könnyült kebellel; — reggelizzél édesem kedved szerint, itt a' földön nem árt, de ha ismét a' Plutóra jutunk —“ — „„Plutóra? — kérdé Friderika bámulva, 's még közelebb tartá szememhez a' lámpát. — Mi bajod Plutóval?“ “ — „Semmi! — lön válaszom — álmodtam, 's ott ama nagy könyv olly különös dolgokat vert fejembe. Édesem! ennél különösebb utja ritka embernek van!“

Felöltöztem 's megtisztitám a' műszereket. Bár mint igyekeztem is a' Plutót fejemből kiverni, ez időtől rajoskodó maradtam, 's derék tanitóm sokszor mondá fejcsóválás közben: hogy a' tudományra nézve elromlottam; mert komoly buvárkodásnak legnagyobb gátja a' költészi ábrándozáshoz vonszódás. És igaza volt: én már egyszer arra voltam a' sorstól kárhoztatva, hogy a' planéták körében is olly ügyetlen legyek, mint a' saru- és czipő-varrás mellett.

STERNBERG után PUSZTAY IGNÁCZ.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Képei a' láthatlannak a' látható világ törvényeiben.

(Vége.)

Minden háromszeg, mellyeknek egyenlő vonalaik vannak, és hárántékos magasságuk az általellenben levő csúcscsal e' vonalon vagy ennek hosszitásán egyenlő, a' forma szerint ugyan végetlenül különbözhetnek, de tartalmukra nézve eredetileg egyenlők; mi megtetszik onnan, ha amaz egyenlő vonalokon egy háromszeglet képeztetik hárántékos magassággal éppen a' vonal közepébe eső, és szegletei az alapvonalon egyenlők. De ha olly háromszeget képzelünk egyenlő szegletekkel és vonalokkal az alapvonalra állitva, ellentétben sok másokkal, hasonló vonalú 's magasságúakkal, mellyek a' szegletek mindenkori nagyobb egyenetlenségeik és a' fölszinen mindenkor növekedő terjedéseik által, tartalmukra nézve még sem növekednek, — melly egy darab papiroson egyenlő szegletekkel az alapvonalon a' szemnek legtetszőbb módra a' vonalok és felső szinnek legkisebb kára nélkül annyi tért zár-be, mennyit egy egyenlő alapvonalokkal és magassággal lakásunk fölött mértföldnyire fölnyuló: ugy van tiszta képzetünk minden földszinről, mellyek a' tárgyak lényegét kerítik, és azoknak csalóka látszóságáról 's erőtlenségéről. Ha már az is nehéz a' szemnek, hogy a' valóságos tárgyak ez árnyék-képeinél egy asztalunkra rajzolt figurát kisebbnek ne tartson, mint e' figura torzképét, melly-

nek fölszinei mértföldekig mérethetnek: mennyivel könnyebben lehet csalatkozni a' dolgok tartalma vizsgálatakor, mellyeknek fölszine, fénynyel és szinekkel fölruházva a' szemet vakitják 's látásában akadályozzák?

Itt vannak a' geometria legfontosabb törvényei végetlen jelentőséggel és használattal, mint tiszta képei a' küldolgok elrejtett gyökereinek és viszonyaiknak a' láthatlan világhoz.

Az alkalmazottt mathesis is, különösen a' mechanica, gazdag anyagot szolgáltat illyes vizsgálódásokra, mint ez annak első törvényeire irányzott első tekintettel kitetszendik. — Ha egy élettelen testtel valamelly erő közöltetik, akkor a' test egyenlő irányzatban 's egyenlő erővel mozog és örökké, mig mozgása ellenkező erő által meg nem szüntettetik. Az élettelen test a' vele közlött erőt maga által magában meg nem változtathatja. Éppen ugy a' láthatlan erő nem korlátozhatja magát, sem a' testtel történt összeköttetését nem szüntetheti-meg. Azért az ellenkező erők lehető eltávulitása által minden mozgásnak lehet rendkivüli tartósságot és látszató erősséget szerezni. Egy ló — kerekek nélküli kocsin csak egy két mázsát vonhat; kerekes kocsin darabos úton hat mázsát; jó úton tizenkét mázsát; vasúton két száz mázsát, 's ha lehetne tükör sima útakat készitni és azok fölött légnélküli tért vonni, vonhatna két ezer mázsát is. — És illyen, több mint tükör-simaságú úton tökéletes légnélküli téren keringnek naprendszerünk bujdosói, az idő elején kapott mozgások következtében ezeredektől fogva gyengithetlen erővel és alig gondolható gyorsasággal. — Mi alapja van a' láthatlan erő egy holt testteli ezen belső és föltételesen örökös összekött etésének, és hogy az erő miért nem hagyhatja-el magától a' testet, azt a' tudomány nem világositja-föl; meg kell elégedni azt megmutathatni, hogy olly összeköttetésnek minden tapasztalat szerint kell lenni, hogy a' gondolkodás törvényeiveli ellenmondások kikerültessenek. — De mi — ezen egy láthatlan végetlen erőnek összeköttetése által a' lelketlen anyagokkal — a' legegyszerűbb és legtisztább képét birjuk az emberi életnek, és egy symbolumát a' test által munkálódó halhatlan léleknek.

A' második törvény mutatja a' végetlen erőnek más erők ellen hatása általi megszorittatását. Mert minden test nemcsak erőt fog-föl, hanem annyit, mennyi vele összeütközésbe jő, és e' különböző erőket egy uj erővé változtatja, egy termékké, mellyben azon erők, mellyeknek egyenlő irányuk van, sokasodoak; az ellenkező irányúak kevesebbednek; az egyenetlen irányú erők egy közép oldal-mozgást eszközlenek, és az ellenes egyenlő nagyságú erők következése — egyensuly, nyugalom. Azért is minden test egyesitő pontja az öt érdeklő erőknek, — tartója, mellyben azok egy egészszé dolgoztatnak, egy kis világ a' külső körnek ellenében. Minden erő e' földön, mihelyt hatni kezd, mindjárt akadályoztatik ellenkező erő által, mig ez egyenlő erősségű levén, öt nyugalomra kényszeriti. Az ágyúgolyó melly villám-erővel látszatik küzdeni minden ellen-erővel, és mintegy égbe emelkedni, minden pillanatban növekedő ellentállást szenved, melly öt csak hamar visszasülyedni kényszeriti, 's utójára is alig enged időt, hogy magának egy gödröt furhasson. — Itt egy képe az emberi erő küzdésének a' külvilággal, de egy képe a' bevégezett harcznak is a' halálbani nyugalommal.

A' harmadik törvény mutatja, miszerint az erő, külvilág általi megszoritása ellenére is, nagy tettet, a' végtelenhez közelitőt, tehet. Az emelő használatakor a' teherrel történt küzdésben egy szabaditó hatalmat hivunk segé-

dül, az anyaföldet, melly minket mindünnen körülvéve, nehezebb, mint bármilly teher; támaszpontul pedig minket tart és győzni segít. Minél közelebb választatik a' támaszpont az emelendő teherhez, annál többet segít az, annál inkább edzi az erőt, de annál kisebb a' mozgás is, és annál nagyobb az idő, türés, és kitartásbeli áldozat. Ez képe a' halhatlan lélek nehéz de végre még is győztes küzdésének a' földi erőkkel. KÚN PÁL.

KÜLÖNFÉLE.

Amerikai könyvárus felszólllitása. „Tisztelettel szóllittatnak-fel mind azok, kik alólirtt könyvkereskedésnek adósai, hogy mult évi tartozásaikat már valahára fizessék-le. Mit ér a' sok halasztgatás, szép szó! Egyszer esztendönként csak még is meg kell fizetniök, hacsak nem akarják, hogy nolens volens pokolba menjek. Azután a' világ még is azt mondja: „mi jól megy Woodruff ur kereskedése" holott csak annyi sincs takarék-perselyemben, hogy magamnak egy üngöt vagy egy pár inexpressible-t szerezhetnék. Nőm éppen most dolgozik egy ócskának megforditásán, 's két rongyos ümögből egy ujat készit. Éppen tegnap estve nyilatkoztatá-ki, hogy Virginiában, születés-helyén, a' némberek nem foglalkodnak illy lealacsonyitó munkával. Rajta tehát, édes barátim és pártolóim, jertek, fizessétek-le tartozástokat, ne zavarjátok-meg házi csendemet, és tegyetek eleget kötelességteknek, hogy ne kénytelenittessem ruháimat mindkét oldalról elkoptatni. Fogalmatok sincs, mennyire lekötelezenditek ez által legalázatosb 's hivebb szolgátokat, Woodruff-ot.

A' szerelem teremtetése. Szép olvasóném nagy része már alkalmasint ismerendi e' szót szerelem — ismerendi mondom, 's teremtetésének történetét még sem tudja. Egyet a' többi közül, mellyet egy öreg urtól (nevét elhallgatom, nehogy megrémüljenek töle) tanultam, emlitek — Figyelmet kérek! — Venus születésének napján az istenek örömünnepet ültek. A' vigadók között Porus (bőség), Metis (okosság) fija is jelen volt. Az ünnep nagy, gazdag lakomával végeztetett. Ebéd végével Penia (szükség) is megjelent azon reménynyel, hogy a' hulladékból valamit összegyüjthet. Porus kelleténél több nectart szürcsölvén, Jupiter kertjében elszunnyadt. Penia itt találá öt. Egy idő mulva fijat szült neki, ki Amornak nevezteték. Reménylem e' divatszerü uracsot is fogják kegyetek par renommé ismerni? Amor felnött. Kivánesian várá az istenek serege, mi fog a' bőség és szükség gyermekéből kifejleni. 'S a' fiú valóban szülőinek minden jó és rosz tulajdonát örökülte. Amor soha sem volt gazdag, soha sem volt szegény; ő philosophus és alakos, bárgyú 's mély belátású, halhatlan és halandó, 's gyakran azon nap szün-meg élni, mellyen szerencséje tetőpontjára jutott. Mit jelen perczben keres, jövőben eltékozolja. Illyen a' szerelem édes szépeim! ma vigad, holnap meghal. Ma gyémánt, holnap csupán gyémánt szineket játszó szappanbuborék. Nem igy van édes szépeim? De ha a' szerelem már a' szerencse és szerencsétlenség fija, mondják-meg kérem kegyetek, micsoda a' szerelem tulajdonképp': szerencse vagy szerencsétlenség?

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

23.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön martius **19**kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy őrült naplójából.

October 3-kán.

Ma különös eset történt. — Későn keltem; Mawra behozta tisztitott csizmáimat; kérdém, hány óra? És midőn hallottam, hogy tiz rég mult, siettem öltözetemmel. Megvallom, csak nagy nehezen mentem-el a' cancellariába, mivel előre tudtam, milly savanyú képeket fog csinálni főnököm. — Már rég óta mondogatja hozzám: „Mi zavar van ön fejében barátom? hisz' olly keverékké teszi munkáját, hogy az ördög sem birja tisztába hozni! az etikette-nél kis betűket használ, 's elfelejti a' napot és számot!“ — Tudom ő irigyem; mivel az igazgató kabinetjében ülök, 's ő excellentiájának tollakat vagdalok. Röviden, aligha mentem volna a' cancellariába, ha a' remény nem kecsegtet, hogy a' pénztárnokot megláthatom, 's e' zsidó embertől csekély fizetésemből valamicskét előre kicsikarhatok. Én nem is tudom megfogni, mi előbbség van abban, hogy a' ministeriumnál szolgálhat valaki. — Mi mellék-jövedelmek vannak itt? — Igen, a' kormánynál, a' polgári- és pénzügyi hivatalnál — már ez más! — Nézzétek csak őt, ama szegletben, mint guggol, mint firkál! Egy nyomorú ruhaneműt, talán frakkot hord, és képe pökedelem. — De lássátok csak, milly mulatóházat bérlett! Ajándékozzatok csak neki aranyzott porczellan-edényt vagy más illy neműt, 's meglátjátok, mint jártok! Ő megengedi, hogy ez illő ajándék egy orvosnak; neki pár rókát vagy legalább három száz rubel becsű hölgymenyét és nyuszt-prémet vigyetek! — Külleg olly csendes és olly delicát beszél: — „Engedje-át kérem tollkését, tollat akarnék vágni!“ — ellenben a' könyörgőre ugy reá dördül, hogy a' szegény ördögnek ünge alig marad testén. — De az is igaz, a' mi hivatalunk igen nobel: mindenhol tisztaság, millyent amott sehol nem találni; a' székek mahagoniból, és az előjárók ön-nek szóllitnak. — Az igaz, hogy ha ezen noble nem volna a' hivatalban rég elmaradok a' ministerium cancellariájából!

Egy vén köpönyeget ölték, 's esernyőmet vettem; mert rettenetesen ömlött az eső. — Az utszák üresek voltak; csak nőket fe-

jökre vont rokolyákkal, esernyős házallók és kocsisokat láttam. — Egyszerre megáll egy kocsi egy pipereraktárnál, hol keresztül kelle mennem. Mindjárt megismertem; az igazgató kocsija volt. — De mi dolga neki a' raktárban? mindjárt gondoltam, hogy leánya lesz. A' falhoz nyomultam; az inas hágcsót eresztett, ajtót nyitott, 's ő mint egy madárka szökelt-ki. — Mint pillantott jobbra balra, szemei, 's arcza mint fénylettek! — ah édes istenem! egészen végem volt. De miért kocsiz-ki illy esőben? Engem nem ismert-meg, 's magam is igyekeztem, mennyire lehetett, magamat köpönyegembe burkolni; mivel köpönyegem piszkos és régi szabatú volt: most a' köpönyegeket hosszú gallérral hordják, 's az enyimé rövid egymásra szegett, 's posztója sem valami különös. — Kutyácskája nem elég gyorsan ugrott utána az ajtóba, 's a' raktárból az utszára záratott. Ismerem ez ebecskét; Medschi-nek hivják. Alig álltam egy perczig — midőn egy finom hang mondá: „jó napot Medschi!" — Ej mi az? gondolám körülnézve, 's láttam — két dámát esernyő alatt; de ők már elhagytak, midőn mellettem ismét hallám: „Ej, menj Medschi!" — A' mennykőbe! láttam hogy Medschi és az ebecske, melly ama dámák után futott, egymást megszaglalták, és füleimmel hallám, hogy Medschi mondá: „nem Fidele, nincs igazad." — Oho! gondolám magamban, talán fejed nincs rendén! De ez nem igen történik velem. — Hallgass! már ismét: „Én au, au. Én au au au igen beteg voltam." — Ej te porongy! Megvallom nem kevéssé voltam meglepve, midőn az ebecskét olly emberileg hallám beszélni. — Az igaz, midőn a' dolgot jobban megvizsgáltam, semmi rendkivülit benne nem találtam. — 'S valóban hasonló dolgok történtek már a' világban. — Mondják, Angliában egy halat fogtak, melly két szót olly különös nyelven mondott-ki, hogy a' tudósok három év óta hijában fáradoznak magyarázatán. Még is, megvallom; nagyon elcsudálkoztam, midőn Medschi monda: „Én neked levelet irtam, Fidele; sultanunk bizonyosan nem szolgáltatta kézhez." — Veszitsem-el fizetésemet, ha hallottam éltemben, hogy az ebek irni tudnak! — Egészen megfásultam!

Meg kell vallanom, egy idő óta dolgokat kezdek látni és hallani, mellyeket más nem látott, nem hallott. Majd egyszer nyomában leszek ezen ebecskének, gondolám magamban, mi lesz belőle. — Esernyőmet föleresztém, 's utána menék a' két dámának. — Jobbra balra mentek, végre egy nagy ház előtt megállottak. E' házat ismerem, gondolám magamban ez a' Schwerkoff-ház. — Milly rettentő házgépely! szeretném tudni, ki nem lakik benne? Mi sok szakácsné, mi sok vendég megy-be! Itt bókolgatnak a' hozzánk hasonló tiszt-társak egymásnak, mint az ebek. Ott lakik barátom is,

ki a' trombitát igen jól fujja. — A' dámák az ötödik emeletbe lépdeltek-fel. — No jó! gondolám. — Most nem megyek tovább utánatok, hanem a' helyet és környéket megjegyzem, és első alkalommal ezen ismeret használatában nem fösvénykedem.

October 4-kén

Ma szerda van, azért is főnökömnél voltam a' cabinetben. Kész akarva előbb menvén, leülék, 's minden tollat elkészitettem. — Igazgatónknak igen okos embernek kell lenni; egész cabinetje tele van könyvtartókkal. Némellyeknek czimjét olvastam; csupa tudományosság! olly tudományosság, millyentől a' minszerűknek távul kell maradni. Minden franczia vagy német! és midőn az ember arczára pillant — hah, milly méltóság villog-ki szemeiből! Még soha sem hallottam, hogy a' kellőnél csak szóval is többet mondott volna. — Csak ollykor midőn a' papirokat valaki elébe terjeszti, kérdi: „Hogy van kül?" — „Nedvesen excellentiád!" — Nem, ő nem tréfál senkivel! Országos ember! — Én még is tapasztalom, hogy különösen szeret O ha ezt leánya is tenné. — No de semmi, semmi, csendesen!

A' „Méh" czimű hirlapot olvastam. Milly ostoba nép az a' franczia! — Én mindnyáját szeretném összekötni, 's megkorbácsolni. Ugyan azon lapban olvastam egy tánczvigalomról egy kellemes előadást, bizonyos kurski birtokostól. — A' kurski birtokosok nem roszul irnak. — Ezután megtudtam, hogy már egy óra; 's a' mieink közül senki nem jött elő. Másfél óra tájban történt valami, mit toll le nem irhat. Az ajtó felpattant. Gondoltam, az igazgató, 's felugrottam papiraimmal a' székről. — De az ő volt, ő maga! Minden szentek! milly szépen volt öltözve! Ruhája hattyú-fejér — hah — 's milly szép ránczos! És hogy' pillantott! — Isten verjen-meg, tiszta nap! Fejével billentett, 's monda: „papa nincs itt?" — Ej, ej, ej, milly hang! — kanárimadár; lelkemre! kanárimadár! „Excellentiád" — akarám mondani — „ne fosszon-meg éltemtől! Hanem ha csakugyan el akar vesziteni, végezze saját excellentiás kezeivel!" — Vigyen-el a' hóhér! igen, nyelvem nem mozgott, és én semmit sem tudtam előhozni, csak: „engedelemmel, nincs!" — Megnézett, utánam a' könyveket, 's elejté orrkendőjét. — Én négy taggal rohantam reá, 's az átkozott sikárlaton elcsusztam; — de összeszedtem magam', 's fogám a' keszkenőt. — Minden szentek! milly orrkendő! a' legfinomabb batiszt. Ambra, tiszta ambra! csupa excellentia illatozik belőle. — Köszönte, és szendén mosolygott, méz-ajkai alig mozogtak, 's ment.

Egy óráig ültem még, midőn egy inas bejött, 's mondá: — „menjen csak haza Aksentiy Ivanovits! Az ur éppen kikocsizott." —

Én az illy lokaj társaságot nem szenvedhetem; ez mindig az előszobákban leskelődik, 's alig bólint fejével. Igen, egy ezen bestiák közül már annyira is ment, hogy burnóttal mert megkínálni. Nem tudod-e nyomorú lokaj, hogy én tisztviselő 's nemes vagyok? De fogtam fővegem', felöltém köpönyegem', mivel ezen urak ugy sem adják-fel, 's mentem. — Honn többnyire ágyban feküvém, azután nehány szép verset irtam:

Szeretem őt lángzó kebellel,
Miként ég angyalát,
Ki földerité báj-napomra
Mosolygó hajnalát.
Szeretem őt vakon tüzesen,
Miként vak képzetét;
'S mint Istenét néma imádja,
Imádom én szivét.

Ezt jeles költőnek kellett irni. — Estve köpönyegembe burkolva ő excellentiájának kapujához mentem és sokáig várakoztam, valljon nem kocsiznak-e ki. Nagyon szerettem volna még látni. De nem, ő nem ment-ki.

November 6-kán.

A' főnök megboszontott. — Midőn a' cancellariába értem, magához szóllitott, 's mondá; ‚de mondja-meg az Isten szerelméért, mit csinál ön?' — „Mi az? — én semmit sem csinálok!" felelém. — ‚Mikor szedi már ön egyszer eszét össze? — monda tovább. — Már negyvenen felül van, 's rég itt volt az idő, mellyben okosodni kellett volna. Mit képzel ön? Azt hiszi, nem tudjuk bohóságait? Ön az igazgató leányának udvarol, nemde? Tekintsen csak maga körül, 's gondolja-meg kicsoda: egy nulla és semmi egyéb. Fillér nélkül zsebében! Nézze-meg, képét a' tükörben: hogy' gondolhat illyesmit?' — Az ördögbe! minthogy az ő képe ollyan, mint egy gyógyszeres üvegcse, 's minthogy nehány szál haját fodorba tudja szedni, 's ama rosz rózsa-kenőcscsel kikent fejét mindig magasan tartja, tehát azt hiszi, hogy csak neki szabad minden. — Értem, már értem, miért nyargal ő ennyire rajtam: — ő irigykedik reám alkalmasint azon tapasztalt kegy-bizonyitványok miatt. — Gondoljon a' hóhér vele! micsoda? erőszakosan — egy udvari tanácsos! Aranylánczos órája van, harmincz forintos csizmát parancsol — ej vigye-el a' manó! Hát paraszt vérből származtam-e én, szabó vagy kefekötőtől? nem vagyok-e nemes ember? Én is feljebb emelkedhetem még. Hisz' még csak negyvenkét éves vagyok, olly idős, midőn a' hivatalnak kezdődni kell. Várj csak barátom, felvisszük mi még

ezeredességig, vagy, ha Isten ugy akarja, még feljebb is. Adjatok csak egy szűcs-mestertől készitett frakkot, a' divat után vágottat, és engedjetek nyakkendőt kötnöm, millyen neked van, akkor sarkomba aligha lépsz többet. Csak pénzünk nincs; — 's itt a' baj!

November 8-kán.

Szinházban voltam. Egy bohózatot adtak, nevetséges énekekkel az ügyvédekre, különösen egy registratorra — igen szabadon irva, ugy hogy csudálkoztam, mint engedte-meg a' censura. A' kereskedők és journalistáknak is befizettek. Igen furcsa csipősségeket irnak most össze a' költők. Én örömest megyek szinházba; mihelyt egy pár fillér van zsebemben, nem tartóztathatom magam'. De tisztviselőink köztt valóságos korhelyek vannak, kik soha sem mennek szinházba, mig szabad jegyet nem halászhatnak. — Egy szinésznő szépen énekelt. Én ***-re emlékeztem. Ej teringettét! semmi — semmi, csendesen!

November 9-kén.

Nyolcz órakor a' cancellariába mentem. A' főnök tetteté, mintha észre nem venné jövetelemet. Én is ugy tettem, mintha közttünk mi sem történt volna. Keresztül néztem a' papirokat, rendszereztem, 's tizenkét órakor mentem. Az igazgató lakása mellett léptem-el, de senkit sem láttam. Délután többnyire ágyban feküdtem.

November 11-kén.

Ma az igazgató cabinetjében maradtam, huszonhárom tollat kellett neki csinálnom, és neki — ej ej ő excellentiácskájának, négyet. — Ő szeret sok tollat maga előtt. Hu, annak kell ám fejnek lenni! mindig hallgat és gondolkodik, és mindent fejében rendez-el. Csak én azt tudnám, miről gondolkodik legtöbbet, és mi történik fejében? Nagyon szeretném ez ember életét közelebbről vizsgálni minden házi's udvari jelenetében; — hogy' vannak, 's miként megy az ő körükben, szeretném tudni. Már nehányszor ő excellentiájával beszédbe akartam ereszkedni; de vigye-el a' hóhér! nyelvem nem engedelmeskedett, és illyenkor csak ezt mondám „kül hideg vagy meleg van" — többet nem tudok előteremteni. — Örömest tekintettem volna egyszer vendégszobájába, hol ollykor az ajtókat nyitva láthatni, és a' vendégszoba mögött még egy szobácskába. O milly gazdag minden! milly tükrök és porczellan! Azon szobasorba is szeretnék pillantani, hol ő excellentiácskája lakik. Azon terembe szeretnék, hol amaz üvegcsék, cserépkék és virágcsák állnak, mellyek mellett félelemmel kell szagolni; hol az ő ruhái elszórva hevernek, mellyek inkább levegőhez, mint ruhaneműhez hasonlitnak. — Hálótermébe ohajtnék benézni; itt, hiszem, csudák vannak; itt paradicsom van! Ha azon lábszéket láthatnám, mellyre az ágyból felkelésnél lábait rakja, és midőn e' lábcsákra a' hófehér harisnyák huzatnak. Ej, ej, ej! de semmi, csendesen! (*Folytatása köv.*)

Hirszekrény.

A' honi szobrászat 's különösen Mátyás király emléke felállításával foglalkodó társaság második nagy gyülését mult vasárnapon, mart. 15-én, délelőtti 10 órakor mindkét nemből igen népes gyülekezet jelenlétében tartá Pesten a' megyeház nagy teremében. Hosszas vitatkozások után e' tárgy külön részei felett Ferenczy szobrász ur költségterve (száz ezer ezüst ft.) és tervrajzai (mellyek szerint az emlék talajzata kőből lesz, e' fölött pedig Mátyás király lovon érczből) elfogadtattak, e' rajzok rézmetszvényen előleg kiadatnak, hogy kiki egyes részei iránt használható észrevételeit közölhesse. Addigis a' szükséges kövek fejtetése helybenhagyatott; 15 tagból álló igazgató biztosság választatott, melly a' vidékeken is megbizandókat nevezneki, 's az egész műnek ügyeit rendezze-el; a' jövő közgyülésre pedig f. e. aug. 30-kra tüzetett-ki. A' mai gyülésre bejelentett pénzmennyiség e' czélra 3.370 's nehány ezüst forintra terjedett

Hajóhidunk több napi munka után elkészülvén, rajta az átjárás mart. 15-kén délutáni 3 órakor kezdődött.

Időjáratunk zordon. Mart. 8-tól fogva jeget a' Dunán nem látunk, de csaknem naponkénti fagy, hidegszél, eső 's hóval felváltva tevé kellemetlenné pesti vásárunkat, akadályozá a' kereskedő szekerek és hajók megjelentét.

Döbler, a' hires bűvész megérkezett, 's mint előleg értettük, szerdán mart. 18-kán szándékozott megkezdeni mutatványait a' magyar színpadon.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Négyszemű leány. Bailly le Tour mellett, a' dordogne-i megyében egy erdősznek neje négy szemű leányt hozott világra. Két szeme e' természeti csudának rendes helyén van, kettő pedig, szintén aránylagos távulságban, kissé alább. Ha e' hölgy most felserdül és szép lesz, mi tömérdek bajnak fog négy szemével szerzőjévé válni? midőn már a' rendes kettő is elég az elmezavarásra. Legérdekesebb leend pedig e' négy nap birtokosnéjára nézve egy négy szem közötti magánybeszéd.

Időjárati hirek Mainzból. Ez uttal gyönge téllel gázoltunk-át az idő tengerén; Rajnánk még csak nem is zajlott keményen. Kemény telek egyébiránt még a' déli tartományokban sem ritkaságok. 860-ban az adriai tenger nagy darabon be volt fagyva; 1709-ben hasonló történt, 's Velenczében 20ω R. volt a' hideg. 1236-ban a' Duna, forrásától egész torkolatáig, befagyott, 's egész egy hétig jéggel volt boritva. 1323-ban szánon lehete a' keleti tengeren keresztül Lübeckből Danzigba, 's Koppenhágából Stockholmba menni. 1364 's 1408-ban jéghid kapcsolá össze dán országot svéd 's norvég országokkal; Pomeraniából Bornholm szigetre, 's innen Ystadt-ból Karlskronáig szintén jegen lehete jutni. Flandriában 1408 télen baltával mérték-ki a' fegyvereseknek boradagukat; 1507-ben Marseille kikötője fagyott-be, 's az utszákon három lábnyi magas hó volt; 1621-ben a' velenczei hajóshad a' lagunákba fagyott, 's 1638-ban olly erősen álltak Marseille révében jég köztt a' hajók, hogy őket kimozditni semmi erővel sem lehetett. 1716-ban olly vastag

jég boritá London mellett a' Themsét, hogy fölötte kereskedő sátorokat, korcsmákat 's táncz teremeket készitettek. Száz év előtt Mainz mellett, a' Rajna jegén vidám népünnepek tartattak.

Terve egy Amerika 's Európa közti léghajózásnak. A' napi lapok szorgalmas olvasói tudni fogják, hogy Green, a' hires léghajósnak komoly szándéka léghajójával az atlanti oczeant átrepülni. Egyik angol-lapban következőt olvasunk e' tárgyról. — „Green azt állitja, hogy a' szenezett vizanyaglégszeszszel töltött léggömb tovább marad feszes és ruganyos, mint a' csupa viz-gas-sal töltött. A' gasnak utóbbi neme olly ritka, hogy a' selymen át elrepül, mi az elsővel soha nem történik. Green ez állitásának alaposságáról 275 levegői utjában saját tapasztalásán győződött-meg. A' szenezett viz-gas minden esetre nehezebb is a' tisztánál, 's igy előre gondolhatni, hogy nagyobb léggömböt is kiván; de e' mellett hasznai is nagyobbak, és a' szóban forgó vállalat az atlanti oczeanon átteendő utra alkalmasabb. A' Green módszere szerint töltött léggömbökből hetekig sem ürül-ki a' gas. Ő ugyanazon egy gassal 3.000 mértföldnyi utat tön, 's még három hónapig is használhatta volna. Az alsó légfolyások és földi szelek fölött mindig találni állandó légömlésre, az atlanti oczeanon át nyugot vagy északnyugotnak omlóra. Ha a' léggömbbel már e' légömlésig lehete emelkedni, a' haladás mintegy magától jö. A' szél által hajtott léggömb egyszersmind kiegészitő részévé válik a' légfolyamnak, melly öt tova ragadja. Egy, a' nassaui-nak nagyságában készültt léggömb három személyt 's 3—4 hónapra való eleséget könnyen elvihetne. Emlitett magasságban már tetszés szerint lehet emelkedtetni vagy szállitani a' gömböt, és Green abbeli bizalmában, hogy a' légfolyamot több hétig használhatja, elhatározá New-Yorkból angol országba repülni. Ő semmi jutalmazást sem kiván, ha öt a' közönség, mellynek várakozását még soha meg nem csalta, olly karba helyzi, hogy egy vállalatához megkivántató léggömböt készithessen.

KÜLÖNFÉLE.

Malassart és Ney. — Több évig lehete látni a' cambraii kapu mellett eg öreg férfit, ki a' mellette elmenőnek csonka karját mutogatá. E' férfi Malassart Monaco vala, 's története imez: 1797-ben egy este több társával a' douaii csapszékben tivornyázott Malassart. Colonel-general ezeredéből több huszár is dözsölt ugyanazon szobában. Ezek közt egy fiatal lotharingi, alfourir, lármás és átható szavával kitünt társai közül. Malassartnak e' zajongás nem tetszék. Gyakori palaczkürítéstől fölhevültében durván támadá-meg a' fiatal huszárt, ki nem éppen udvariasan válaszolt. Csúfszókat szórt mind a' két fél. Kardok villogtak legott, 's egy borzasztó vágás töcsontjától választá-el Malassart jobb kezét. E' csonkulás miatt kéntelen levén lemondani a' katonáskodásról, visszatért szülővárosába. Csüggetegsége és erőtlenségében itt kóboréletet élt, jóllehet munkával jobb és tisztesb napokat biztositandhatott magának. Tolvajságra is vetemült, 's e' vétekért öt évi tömlöczczel bünhödött. Több hónap óta volt már szabad, midőn egykor a' cambraii gyakorlattéren fegyverben látta az egész várörséget. Fölötte egy herczeg 's birodalmi marsal szemlét tartott. Átnyomul tehát Malassart a' sokaság köztt, hogy kedvére szemlélhesse a' kitünő 's tiszteletteljes rangú hires bajnokot. Ez ama hu-

szár, ki öt megbénitá, Ney Mihály vala. Mialatt ő, nyomorú koldús, a' szerencsétlenség, restség és bün minden következményét szenvedé: az, kivel vivott, hajdan társa, most hires general vala. Malassart éltében egy nap hasonló volt a' másikhoz: Ney minden napja elölépés vala a' szerencse's dicsőség pályáján. Kevés év alatt kitünteté magát Altenkirchen, Würzburgnál 's Rednitz martjain; Rothenberg erősséget ostrommal vevé-be; bátorsága 's ébersége eldönté a' neuwiedi nap ingadozó szerencséjét; Frankfurt, Mannheim, Zürich, Innsbruck, Hala, Jena, Magdeburg, Eylau, Friedland, Moszkva 's több más hely hirdeté diadalait. Ő elchingeni herczeg a' becsületrend nagykeresztese, 's birodalmi marsal vala. Ney ráismert a' koldúsra az öt környezte sokaság köztt. Előhivatá öt, nyájasan szóllt hozzá, 's beszédét azon nyilatkozattal végzé, hogy annak ki Neyjel egykor vivott, nem lehet koldulni. — „Mai nap óta nyugpénzed lesz tőlem, melly csak valamellyikünk halálával fog megszünni!" — Ney előbb halt-meg; miképp? tudva van! Monaco elhaló őszként testi fájdalom és léleknyugtalanság nélkül kórházban nyugottan végzé életét.

Hinc illae lacrimae. Nehány évtized előtt, az olympusi utósó közgyülés első napján, nehány isten Jupiter elébe lépett, az öreg urat kérő; hogy foglalatosságaikat egymással kölcsönösen fölcserélhessék. — „Annyi évezred óta örökös egyformaságban tespedni untató — mondának a' folyamodók — mért ne kisérthetnők-meg mi is egyszer uj szerepben föllépni? Hisz' annyi idő óta volt alkalmunk egymásnak cseleit 's fogásait eltanulni!"

Olymp alkotmánya, mint kiki tudja, constitutionalis, 's igy a' jó Zeüsznek mit volt tenni, mint isteni hübérnökei kivánatának hosszas szorgalmazás után engedni? — „Tegyetek miattam tetszéstek szerint vessétek-meg az ész tanácsát — dörmögé az öreg — de meglássátok! megérem még azt az időt, hogy a' világot fejére fogjátok állitani.

Jupiter megegyezése tehát megnyerve 's igy a' formalitas is megtartva volt; most már a' végrehajtáshoz fogtak. — Mars, ki mint közönségesen tudva van, a' nembereket nem gyülöli, Hymentől a' házassági kegyuraságot vevé-át, 's ennek a' hadi tárczát engedé; Amor Mercur aranymérlege és röfbotjáért cserélte-el puzdráját s nyilait; Momus, a' tréfa és elménczség főnöke Minervával lépett alkura a' philosophiai rectorságért; mi több, még Apollo is átengedé napszekerét 's lantját Neptunnak, 's ettől a' vasvillát és kagylókürtöt vette-át. De fájdalom! az istenek csak foglalatosságaikat cserélték-fel, nem fejeiket is; innen van a' sok veszekedő házas társ és békes hös; innen a' kereskedésbeli bukás és haszonkémlő szerelem; innen a' sok elménczkedő philosoph és komoly, száraz humorista; innen a' sok vizenyős költemény és költeményes uti rajz.

Az öreg, tapasztalt Jupiternek jóslata pontról pontra teljesült; a' világ valóban fejére állt. Vajha még jókor észre vennék az istenek botlásaikat és javunkért foglalatosságaikat visszacserélnék.

RÖJTÖKI.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

21.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius 22kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy őrült naplójából.

(Folytatása.)

Mint villám szökelt valami fejemen keresztül: 's én vissza emlékeztem ama két ebnek párbeszédére. — „Jó, gondolám magamban, igy mindent megtudok; birtokába helyzem magamat e' két undok porongy levelezéseinek. Ennek fontos felfedezésre kell alkalmat nyujtani.' Megvallom, már egyszer magamhoz csaltam Medschit, 's mondám neki: — „Hallgass csak Medschi, most magunk vagyunk; és ha akarod, az ajtókat is bezárom, hogy senki ne lásson. — Beszéld-el nekem mind azt, mit kisasszonyról tudsz. — Hogy' van urnőd, he? Esküszöm neked, senki sem tud-meg semmit.' — Hanem a' gonosz ebke behuzta farkát, megcsóválta, hajlongott, mintha nem értett volna, 's kifutott. Már régen gondoltam, hogy ez eb okosabb az embereknél, 's csaknem elhiszem, hogy beszélni is tud, csak hogy fejeskedik. Ő rendkivül politicus, mindent észre vesz, minden lépésöket az embereknek. Nem, holnap akármint a' Swerkow-házhoz megyek, Fidèlet kihallgatom, 's ha lehet, minden levelet, mellyeket Medschi neki irt, lefoglalok.

November 12-kén.

Délután két órakor azon feltétellel, hogy Fidèlet lássam 's kihallgassam, útra keltem. — Midőn a' hatodik emeletbe felvergődtem, 's csengeték, egy leányka jött elő, csinos szeplős kis leányka. Mindjárt egyiknek ismertem ama két dáma közül. Egy kissé elpirult, és én gondoltam: „Hej galambocskám, szeretnél-e egy kedvest?' — „Mit parancsol?" — kérdé a' leány. — „Szeretnék kegyed kutyácskájával beszélni.' — A' leány megzavarodott, látszott képén, hogy ostoba.

Az ebecske éppen ugatva futott-ki. Meg akartam fogni, de a' csunya porongy csaknem ujamon harapott. Ekkor láttam-meg kosarát egy szegletben. Hah! éppen erre van szükségem! Hozzá léptem; szétturtam a' szalmát és végtelen gyönyörűségemre, egy kis kötet-papirkát vontam elő. Midőn ezt a' csunya eb észrevette, először nekem

kem rohant, azután midőn megszagolt, hizelkedni 's nyalakodni kezdett. De én mondám: „Nem kedvesem, à Dieu!“ — és elsiettem. A' leány biznnyosan őrültnek tartott, olly zavartt volt külseje.

Haza érvén olvasáshoz akartam fogni, minthogy gyertyavilágnál egy kissé roszul látok; de Mawrának eszébe ötlött a' padlatot tisztitni. Ezek az ostoba finn nők mindig alkalmatlan időben tisztogatnak. Tehát kalandomról elmélkedve sétálni indultam. E' levelek — gondolám — mindent kitárnak előttem. Az ebek igen okos nép; ők tudnak minden politikai nézpontot, 's azért is e' papirokban minden benn lesz, minden tette az igazgatónak. Talán jő elő valami róla is, kit én — de semmi! csendesen! — Estve felé vissza jövén, többnyire ágyban feküdtem.

November 13-kán.

Most majd meglássuk! — Az irás olvasható, de a' vonásokban még is van valami ebnemű. — Olvassuk:

„Kedves Fidèle! Még most sem tudok polgári nevedhez szokni. Mintha nem is tudtak volna jobbat választani! Fidèle, Róza — milly közhang! De félre ezzel! Igen örülök, hogy egymásnak irhatunk.

Az irás korrekt, a' pontozás és nagybetűk elrendezése jó.

„Gondolatinkat, érzelmeinket, előérzetünket, egymással közölhetni, ugy vélem, első java a' világnak.“

Hm! ez a' gondolat egy tudós munkájából van kivéve; kár, hogy nevére nem emlékezem.

„Ezt tapasztalásból mondom, bár házunk kapujánál alig voltam tovább a' világban. Nem foly-e életem csupa gyönyörök közt? kisasszonyom, kit papa Sophiának hiv, mértéktelenül szeret.“

Ej, ej! — semmi! semmi! csendesen!

„A' papa gyakran czirógat. Theát és kávét iszom téjfellel. Ah ma chère! neked meg vallom, semmi gyönyörűséget nem találok olly nagy csontokon, millyeneket Sultanunk a' konyhában kap. A' kevert levesek izét is szeretem, hanem kapor és fűszer ne legyen benne.“

Az ördögbe! milly bolondokat firkál össze, mintha semmi okosabb irni valót nem találna! Lássuk, más oldalán lesz-e valami okosabb.

„Örömmel tudósitnálak minden előjöhető esetekről. Már valamit mondtam a' főszemélyről, kit Sophia papának hiv. Különös ember.“

Aha, végre itt van! hiszen ezt gondoltam! ő nekik politikai nézetök van mindenre. Lássuk hát mi lesz a' papával!

„Különös ember. Többnyire hallgat, ritkán beszél; de a' mult héten állandóul ön magával beszélt: — „„Megnyerem-e, vagy nem? — 's e' mellett egyik kezéből másikba szedegetett egy papirkát, és

szüntelen ismételte: „„megnyerem-e, vagy nem?““ — Egyszer hozzám is fordult e' kérdéssel: „„Mit gondolsz Medschi, megnyerem-e, vagy nem?““ — Én semmit sem értettem! belőle, körül szaglaltam csizmáját, 's elfutottam. Egyszer ma chère! egy héttel később, nagy örömmel jött papa haza, és egész reggelen át urak jöttek egyenruhában és tisztelkedtek. Asztalnál olly vig volt, millyennek még nem láttam. Kisasszonyom Sophia“ —

Ah! most Sophiáról hallunk. Eh, teringettét; de semmi, semmi, csendesen!

„Sophia rendkivüli örömmel megy tánczvigalomba, ámbár az öltözködésnél többnyire boszonkodik. Én nem tudom megfogni, mi gyönyörűség lehet tánczvigalomba menni. — Sophia reggel hat órakor jő haza, és én halvány, beesett arczán mindig észre veszem, hogy szegénynek nem adtak semmit enni. Megvallom, nem tudnék igy élni. Istenem! ha én saucet (mártás) kappan és sült pulykával nem kapnék, mi lenne belőlem?! A' sauce és tészták jók, csak babot, krumplit és répát ne lássak.“

Rendetlen, egyenetlen sztyl! mindjárt látszik, hogy nem ember irta. Rendesen kezdődik, 's ebül végződik. Lássuk máshol! Hm! itt már egyszer datum is van!

„Ah, kedves, alig várom a' tavasz jövetelét; Szivem dobog. Tudnod kell, hogy sok tisztelőm van. Rendesen ablaknál ülve nézem őket. De ne hidd ma chère! hogy szivem e' hódolatokra egykedvű marad! o nem! Ha te egy gavallért láttál volna, mint szökelt-át a' szomszédház sövényén, neve Tresor! Ah ma chére, milly szép ő!“

Pokolba e' bohóságokkal! hogy' lehet illy bolondságokat összeirni? Adjatok valamit az emberekről; én az embereket akarom látni! Én élelmet akarok, ollyat, melly lelkemet enyhitse. Forditsunk! nem találkozik-e valami jobb a' más oldalon?

„Sophia asztalnál ült 's vartt. — Én kipillogattam az ablakon, mivel örömest nézem a' keresztül menőket. Egyszerre jő az inas, 's jelenti: ‚Teploff!‘ —„Jó!“ — kiáltá Sophia, és olly erősen ragadott-meg, és olly tüzesen csókolt. — „Ah, Medschi, ha tudnád, ki az! Egy kamarás, barna — és milly szemek! fekete és tüzes.“ — 'S ezzel szobájába futott. Egy perczczel később bejött az ifjú kamarás, fekete barkójával; tükörhöz közeledett, rendbe szedte haját, 's körülnézett a' szobában. Én morogtam, és szokott helyemre mentem. Sophia csak hamar visszajött, 's vidor köszöntéssel viszonozta bókolatát. Ugy néztem, mintha mit sem vennék észre, ki az ablakon, de fejemet ugy tartottam, hogy mindent meghalljak. — Ah, kedvesem, milly bolondságokat csacsogtak össze! Arról beszéltek, hogy egy dáma milly roszul csinált bizonyos figurát a' tánczban; hogy

bizonyos Boboff mellfodraival milly igen hasonlitott az eszterához; hogy bizonyos Lidin asszonyság azt hiszi, kék szemei vannak, pedig szemei zöldek 's a' t. — Én nem tudom, ma chère, mi van e' Teploffon, mi bájolót talál benne a' kisasszony."

Nekem is ugy tetszik, itt nincs rendén a' dolog. — Az lehetlen, hogy Teploff őt annyira megbűvölhette volna. Tovább!

„Ma chère Fidèle! Bocsáss-meg, hogy olly sokáig nem irtam. Tökéletes részegségben voltam. Milly igazán mondja egy iró: a' szerelem uj élet. 'S ezenkivül házunkban nagy változások történtek. A' kamarás minden nap jő hozzánk. Sophia dühödésig bele szeretett. Papa igen vidám. Sőt Gergelytől, ki mindig ön magával beszél midőn a' padlatot sepri, hallottam, hogy nem sokára lakadalom lesz, mivel a' papa Sophiát, mindenképp' férjhez akarja adni egy tábornok, kamaráshoz, vagy ezredeshez."

Az ördögbe! mindig kamarás vagy tábornok! Én magam is örömest volnék tábornok, nem azért, hogy kezét megnyerjem 's a' többi, — hanem tábornok szeretnék lenni, hogy lássam, mint forognak körülem, 's azután szemökbe mondhatnám: gondolok is én veletek! — Őrültté lehetnék! — Darabokra szaggattam ez ostoba eb leveleit.

December 3-kán.

Az nem lehet! ostobaság! Menyekző nem lehet! — 'S mi ő, ha kamarás is? — Semmi egyéb, mint tiszteletbeliség; semmi látható, semmi kézzel fogható benne. Azzal, hogy ő kamarás, nem szerezhet homlokára egy harmadik szemet, 's orra nincs azért aranyból. Már sokszor akartam oda hatni, honnan e' különbségek. Miért vagyok én tiszteletbeli tanácsnok? Talán gróf is vagyok, vagy tábornok, és csak ugy tetszik, mintha tiszteletbeli tanácsnok volnék. — Meglehet; — hiszen én magam sem tudom, ki vagyok. Mennyi példa van a' történetekben: itt láttok egy közönséges — nem nemest, semmit egyebet mint polgárt, sőt csupán parasztot; 's egyszerre magnás, báro, vagy mit tudom én, mi lesz belőle. És ha illyesmi történhetik paraszttal, mi nem lehet a' nemesből? Példának okáért belőlem: jobb vállamon epaulette van, bal vállamon ismét epaulette, mellemen kék szalag! mi? no most, milly danát fog az én szépem énekelni? mit mond ehez igazgató papánk? O ő rettentőleg dicsvágyó! ő szabadkőmives, ámbár tetteti magát. De én mindjárt megtudtam, hogy szabadkőmives. Midőn valakinek kezét nyujtja, csak két ujját bocsájtja-ki. Nem lehetek-e én véletlenül tábornok, kormányzó vagy más illyesmi? Én csak azt szeretném tudni, miért vagyok én tulajdonképp' tiszteletbeli tanácsnok? miért éppen tiszteletbeli?

December 5-kén.

Ma egész reggel hirlapokat olvastam. Különös dolgok történtek Spanyol országban! ki nem okulhatok belőlek. — Irják, a' thrón megürült, 's a' karok zavarban vannak az uralkodó választása ügyében, a' zendületnek lehetlen elmaradni. — Ez különösnek tetszik nekem, Hogy' ürülhet-meg thrón? Mondják, egy Donna lép a' királyi székbe. — Egy Donnának nem lehet oda fellépni, teljességgel nem. Thrónon királynak kell ülni; 's a' király is bizonynyal van valahol csak némileg ismeretlen. Talán közel is van, más nézetekből, vagy félelemből a' szomszéd hatalmasságoktól, mint franczia ország, vagy mások, rejtezik — vagy más valami oka lehet.

December 8-kán.

Ma készen voltam a' cancellariába menetelre, midőn több ok visszatartóztatott. A' Spanyol viszonyok nem mennek-ki fejemből. Hogy' lehetne az, hogy egy Donna királyné legyen? Ezt nem is engednék-meg; de Anglia sem egyeznék-meg benne, 's még politikai érdeke egész Európának is igy hozza magával. Meg kell vallanom, ezen esetek olly feszültségbe hoztak ugy megzavartak, hogy egész nap semmit sem tehettem. Mawra azt jegyezte-meg hogy, ebédnél nagyon szórakozott voltam. És valósággal csupa szórakozásból két tányért ugy földhöz vágtam, hogy darabokra pattogott. Délután a' sima hegyre sétáltam. Semmi tudomásra méltót nem tudtam következtetni. Azután többnyire ágyon feküdtem, Spanyol ország viszonyaiba elmélyedve.

2000 év. April 43-kán.

Mai nap a' legnagyobb ünnepély napja. Spanyol országnak van királya. Megtaláltatott: e' király én vagyok. Éppen ma tudtam-meg. Megvallom, egyszerre, mint egy villám által érzem magam megvilágitva. Meg nem foghatom, miképp' hihettem és képzelhettem, hogy tiszteletbeli tanácsnok vagyok. Mint jöhetett illy őrült gondolat agyamba? Jó hogy valakinek eszébe nem jött engem őrültek házába záratni? Most minden kifejlett előttem; mindent ugy látok, mint sima tenyeren. Ezelőtt meg nem foghatom, mint felhőben állt előttem minden. És ez, ugy gondolom, onnan jő, hogy az emberek ugy képzelik, mintha az agyvelő a' fejben volna: pedig éppen nem igy van. Az agyvelő széllel jő a' kaspi tenger felől. — Legelőször Mawra tudta-meg tőlem, ki vagyok. Midőn megtudta, hogy egy spanyol király áll előtte, kezeit feje fölött össze csapta, 's csaknem megfásult félelmében. — Az ostoba, soha sem látott még Spanyol királyt! Igyekeztem őt megnyugtatni, 's mondám neki, hogy nem leszek kegyelmetlen azért, mivel ollykor roszul tisztitá csizmáimat. Közönséges emberek ők, fensőbb tárgyakról nem igen lehet velök beszélni. De azért

ijedt volt meg, — mert azt gondolja, minden spanyol király ollyan, mint II-dik Fülöp volt. De én megmagyaráztam neki, hogy közttem 's Fülöp közt semmi hasonlatosság nincs.

A' cancellariába nem mentem. Manó vigye-el! — Nem, barátim, többé nem kaptok-be! az ő piszkos irásaikat nem fogom többé irdogálni!

(Vége következik.)

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir Gyönkről. — Böjtmás hava 3-án a' semmi kivételt nem ismerő halálnak mogorva kezei által tiz hónapi betegség után elhervasztva az örök életre költözött Dorjai Hajós Sámuel több t. n. vgye táblabirája, és a' tolnamegyei egyház gondnoka — életének 85. évében. Nevét az idő mohától félteni nem lehet; nemes jótékony tettei megőrzik, és megmentik öt a' feledékenység tengerének mélységétől; késő maradék is hálásan vissza fog emlékezni, dicsérvén és áldván termékeny végintézetének a' közjóra hatását. Tetemei illő szertartással martius 5-kén takarittattak-el a' tanuló ifjuság, hiv jobbágyság, 's számosoknak gyászkiséretével.

Gyermekei a' boldogultnak nem levén, vagyonának nagyobb részét közhasznu intézetekre áldozá. A' helybeli gymnasiumak hagyott 16.000., pápai collegiumnak 2.000; szegszárdi kórháznak olly feltétellel, hogy ott a' szegény sorsú gyönkeiek dij és kivétel nélkül fölvétessenek, 800; minden jobbágyának a' zselléreket sem vevén-ki, 20 pengő forintot. — Áldás 's béke lebegjen perai fölött! STANN.

KÜLÖNFÉLE.

Farsangi fánkok pesti 's vidéki lisztbül.

1) „Meghivott-e már valaki tánczra Anikó?" — „Nem biz' engem mamám; egyik még csufolódva hozzám jött, 's kérdé, hogy van-e Anikazsirozva. Talán azért, mert kisvárosi vagyok. A' csunya, kereszt apám Zsigája volt, ki ősztül fogva itt tanul; rá ismertem!"

2) „Nézd, csak nézd, annak ott tyukszeme lehet lábán, mert fel-fel biczen táncz közben, ugy-e hogy fájdalmában?" — „Divat az jó atyám; mind ugy kering most." — „Divat? no fiam most már igérem, hogy eljövök esztendőre is báltokba, hogy láthassam még éltemben, mint keringtek majd egy lábon — divatból."

3) Egy német uracs kezébe jutván a' fiatalok bálja táncrend könyve, fejcsoválva forgatta újjai közt mondván: „soha sem hittem volna, hogy Tancrédet illy mignon-kötetbe lehessen foglalni."

4) „Hogyan állja-meg fiatal ember, hogy füzértánczot nem tánczol?" — „Nem lehet; homoeopathice élek, 's a' mellett a' fűszer föleg tilos!"

— ghy.

A' gyürűk első kora.

Ha, miket a' teremtő szorgalom, — igy ir egy nagy férjfiú — vagy nyilvábban, a' találós hiúság létesite magasztos ékek rendein, vizsga figyelemmel vezetjük kémlő lelkünket; ha némellyek számos mesterkéz remekeivel ékitett, 's mintegy ezüst-aranyba foglaltt ujjain legeltettjük ügyes szemeinket:

alig lelünk, ugyhiszem, olly tökélyesen képzett ékességet, mellynek akármilly részben is, a' bár naponnanivá alázult szerény hiúság-fútta gyürü, a' végetlenség e' nagyszerü jelképe, engedne elsőséget. Ugyan is, hol ama, noha legizletesb ékszer, melly teljesb idomzat- 's kényelmesb hordhatással kérkedik, holott ezzel koronázott kis ujjod is akadálytalanul viheti szolgálatát? De tekintsd kissé anyaga drága voltát is, melly a' föld-érlelte érczek legbecsesbje — arany, ezüst. Bámulva kénytetik bizonynyal, bár gyéren, szemlélni az ember, midőn némellyik terjedelmes vagyona, több falvak 's egyéb javai értékét egyetlen gyürüjében, e' büszke fitogtatása parány szerében játszva hordozza még a' legkisebb ujon is!

A' gyürük eredete napunkig csak talány. Regéli ugyan több költő ezeknek eredetét Hercules Prometheushoz, midőn öt nehéz bilincséből kioldá, intézett ama parancsából, melly ezt márvány darabkát foglaló vasgyürü viselésére készté; mit azonban Plinius és egyebek alapos gyámokkal kétségbe hozni söt eldönteni törekszenek.

De mind eredetük ideje, ugy feltalálási helyük is bizonytalan. Majd hellenek, majd romaiak, majd izraëliták, kiknek körükben létre kelésök hirdettetik. A' hány fő, annyi vélemény. Plinius hiszi, hogy a' trójai vész előtt nem létezvén, itt kelle elöször fényt látniok, vak hiedelmét koszorús Homér állitásával támogatván, ki ama királyi áldozat emléke remek dallásában arany p e r e c z e k, fülékek, 's más drágaságokról emlékezik. Azonban, mennyire csalatkozik a' mesés férjfiú, tanúsitja Trójának romba hanyatlását előző 550 's több év. Ugyan is, ki nem tudja, hogy Pharao, Egyiptusnak e' nagy királya, a' testvéri kajánság-üldözte Józsefnek saját gyürüjét huzá ujjára; hogy Judas Thamares menyének ön gyürüjét 's pálczáját nyujtá-át emlékül; hogy maga az ur arany gyürükkel kivánná ékitni az ó frigyi szekrényt; hogy a' romai nép már keletkezése hajnalán vas gyürükkel, mint divatos foglalóval, kötelezé magát a' boldogitó házasságra?

Tagadhatlan, hogy a' gyürük, kivált aranyból, eleintén igen gyéren valának láthatók; azonban, miután a' gögös romaiaknál ragályos kórként terjedett az azokkali elés: követeik, hogy az idegenek nagyobb figyelmét 's tekintetét vonják magukra, a' napi szokástól, melly a' vas gyürük hordásában központosula, elállván, arany gyürüt huzának ujjaikra. De ez csak kiküldendő követeiknél; mert egyébként még a' küzdő 's más játékok alkalmával is, mellyekre a' nép szokásaihoz illő fényben 's pompában seregle, csakvas gyürük láttattak. Miután pedig az alábbi rang is aranybóliakat merészle szerezni, 's ezek által a' megkülönböztetés elleneztetését sejté a' felsőbbség: szigorú törvény hozaték, nehogy valaki a' tanácsbelieken, vagy ide némi befolyással levőkön kül, aranyat viselhessen. Söt ezennel a' gyürük általános hordhatása is csak nagy férjflaknak; kik a' hadban kitüntek, engedtetékmeg. Innét Julius Cäsar, midőn vitézeit serkenté, mintegy esküt mondani látszatván, arany gyürüvel ékitett ujját mutatá-fel, mit a' nézö sereg, vélvén, hogy ő is ollyannal ajándékoztatandik, dicső elszántsággal küzde-meg ellenével.

Végre időfolytával annyira terjedett azoknak viselése, hogy, mint Livius és Plutarch irják, Hannibal a' cannai hadban elhunyt romai hősök ujjairól levontt három véka gyürüt külde honába. A' Carthagoiak annyit hordhattak, a' hány hadban jelen voltak.

A' régiek csupán bal kezök ujján, melly ettől gyürüujjnak mondatik, hordák gyürüiket; 's ezt Numa parancsából. 'S miért éppen balujjon? Külön-

bőző a' vélemény. Mások ama szerénységből eredtnek hizelgik e' szokást, hogy e' tettel némileg menthető hiúságuk. Mások, hogy a' jobb kéz a' kard 's egyebek markolásában még ez által sem gátoltassék. Mások a' közönségesen befoglalt drága kő miatt, melly ezen kézről, mint nem olly igen elfoglaltról, nem könnyen veszhet-el. De legvalóbb színűnek látszik ezek fölött Macrobius szerint amaz állitás, hogy bizonyos ér, melly a' szivből ered, azon ujba hat, 's ez által a' sziv, egyéb testi részek legnemesbbike, mintegy megkoronáztatik.

Első és legrégibb használatuk, ha több jeles irónak hihetünk, a' lezárásnál volt. Ezek által zárattak-le levelek, palaczkok, szekrények 's minden kedvesebbek 'S illy használásuk már az ó frigyi Izrael kóborfiai köztt is ismeretes. Igy Isabel ama rendjeit rejtő levelét, melyben Naboth kivégeztetése jelentetett, gyürűjével állittatik pecsételni. Igy Darius; a' hatalmas perzsa fő, a' Danielt beljében tartó oroszlán-barlangra görditett követ ön 's udvarnokainak gyürünyomásával erősité.

A' gyürüket közönségesen több vagy kevesb értékű kövek más más metszvényekkel ékiték. Octavian gyürüjei kövébe a' thebasi szörny metszetett, mellyet utóbb, midőn némellyek balra magyaráznák, Nagy Sándor képére változtatott; Maecenas, ennek lelki barátja békát; Pompeius oroszlánt; a' romaiak fejedelmeik arczulatát.

Később, midőn a' hiúság tengerébe mélyebben ereszkedék a' gyenge emberiség, ékül kezdettek szolgálni. Igy tudjuk a' szent lapokból, Judith, Holofernes táborába fénynyel lépendő, egyéb ékei köztt gyürüit is felvevé. A' romaiak hüvelk 's közép ujjaikon kivül, a' többit gyürükkel rakták-ki, elannyira, hogy időszakonként más-mással élnének, 's minden ujra tartozókat más névvel különböztnének.

Időnkben majd a' felhozott okból hordoztatnak, majd tiszteltetés jeléül, kivált egyházi személyektől Legközönségesb használásuk a' házassági egybeköttetésnél, mit, hogy a' mult hosszú farsangban több szépeink szerencsével cserélhettenek, szivből ohajtom! LÁPI.

Különös történet. Troyes, franczia városban, élt Huchard nevű kereskedő, kinek nagy és édes apja 51-dik esztendős korában, még pedig mindketten ugyan azon egy napon, télhó 16-kán, halt-meg. A' fiú, ki a' babonára, 's igy ez eseményre is keveset vagy éppen semmit nem tartott, télhó 15-kén tizenhetedikére ebédre hivá-meg barátit, még pedig ezen tréfás megjegyzessel: „ha 16-án meg nem halok.“ — 16-ik reggelén hirtelen megbetegszik Huchard, 's estve — már nyujtóztató padon fekszik Igy nagyapa, fiú és unoka ugyan azon életkorban 's ugyan azon egy napon haltak-meg!

A' serail-i könyvtárról Texier utazónak egy levele következőleg szóll: Aja Sophia és a' többi mecset mellett a' Serail némelly részeit is megtekintők. Én a' könyvtárba mentem; ez kisded, mecset idomú épület, melly a' belső udvarok egyikére nyilik. A' szekrényben tömérdek török 's arab nyelven irott könyv áll szép rendben: a' szomszéd szobában ellenben rendetlenül halmozvák egymásra a' czim nélküli kötetek, mellyeknek felforgatása 's átnézése érdekes lenne. Ugy hiszem, érdekes tárgyakat tehetne bennök találni; de ehhez előbb a' követ engedelmét kellene megnyerni.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

25.

RÉGÉLŐ.

Pesten csötörtökön martius **26**kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy őrült naplójából.

(*Vége.*)

Martius 86-kán
nap és éj közt.

Ma jött a' pedellus, 's felszóllitott a' cancellariába menetelre, minthogy már három héten tul maradtam-el a' hivatalból. Tréfából elmentem. A' főnök azt gondolta, hogy őt köszönteni, magamat pedig menteni fogom; de én egykedvűleg, sem kegyelmetlenül sem hódolólag, néztem reá, 's helyemre ültem, mintha mi sem történt volna. Nézdeltem a' cancellaria holmiját, 's gondoltam: ‚ej ha tudnák, ki ül közttök! Ah édes Istenem, milly zürzavar volna az! És a' főnök is éppen olly mély hajtással köszöntene, mint most az igazgatót.' — Egy papirt, nem is tudom, mi neműt toltak előmbe, hogy belőle kivonatot készitsek; de én meg sem illettem. Kis idő mulva minden mozgásban volt: susogák, az igazgató jő. Sok tisztviselő igyekezett szeme elébe kerülni: én csendesen maradtam. Midőn a' mi osztályunkhoz került, mindnyája gombolózott: én éppen nem. Puff! egy igazgató! 's én felkeljek előtte? Soha sem! Micsoda igazgató ő? — Csak dugó és nem igazgató; egy mindennapias, közönséges dugó, melylyel üveget dugdosunk. Különösen nevetséges volt, midőn egy papirost, aláirás végett előmbe toltak. Ők azt hitték, hogy mint máskor, a' lap aljára irom nevemet: átnézte ez 's ez. Igen, ha bolond voltam volna! Nem, felülre, hova az igazgató szokta magát irni, rajzolám: „nyolczadik Ferdinand.“ Milly ünnepélyes csend terült-el! Hanem én csak kezemmel intettem, 's mondám: „Nem kivánom semmi jelét a' hódolatnak!“ 's ezzel távoztam.

Innen egyenesen az igazgató lakába mentem. Nem volt honn; az inas nem akart beereszteni: de én jól oda mondtam, ugy hogy füleit leereszté, 's hallgatott. Egyenesen a' toilette-terembe lopództam. Ő éppen tükör előtt ült, felugrott 's visszavonta magát. 'S még sem mondtam neki, hogy spanyol király vagyok. Csak annyit mondtam, hogy olly szerencse környezi, millyet nem remélt, 's hogy

mi, ellenségink daczára is, egyesülünk. Most többet nem akartam mondani; mentem. — O ez hűtelen nép, azok az asszonyok! Csak most láttam-át, mi a' nő. Eddig még senki sem tudta, kibe szerelmes. Én fedeztem-fel legelőször, hogy a' nő az ördögbe szerelmes. Igen is, tréfa nélkül! a' physicusok ostobaságokat firkálnak össze, hogy a' nő ez 's az; nem, ő csak az ördögöt szereti. Nézzed csak amaz első rendű páholyból hova irányozza távcsövét! Azt gondoljátok, azt a' sirtetemet nézi ama csillagos mellel? Isten mentsen-meg! ördög után néz, ki amannak háta mögött kullog. Nézd csak, éppen most rejtőzött ama vastagnak öltönye alá! Nézd csak, onnan integet előre ujjaival. 'S ő hozzá megy nőül — igen is hozzá-megy! Ez mind dicsvágy, 's ezen dicsvágy onnan jő, hogy hajtekercse alatt egy üvegcséje van, és ez üvegcsében egy féregke van, nagyobb egy gombostű fejénél. És ezt bizonyos borbély szerzi össze, ki a' borsó utszában lakik. Nem emlékezem jól nevéről.

Datum nélkül;

e' napnak nem volt datuma.

Incognito indultam a' Newski sétatérre sétálni, és semmi által nem árulám-el magamat, mint spanyol király. Nem tartám helyesnek, ott az egész világ előtt magamat megismertetni, mielőtt az udvarnál bemutatva volnék. Ezt azonban nem tehettem, mivel spanyol nemzeti öltönyöm hiányzott. Bár csak valahol királyi palástot kapnék! Meg akartam rendelni egy szabónál, de városbeli szabóink nagyon tudatlanok. Elhatároztam e' palástot saját egyenruhámból, melly a' nélkül is csak kétszer volt rajtam, készittetni. Hogy azonban a' kontárok semmit se rontsanak-el, magam akarom varrni, és hogy senki se lássa, bezárt ajtóknál. Egyenruhámat darabokra metéltem, mivel a' modornak egészen másnak kell lenni.

Nem emlékezem a' datumra.
Ez nem is volt hónap;
a' hóhér tudja, mi volt.

A' palást megvarrva, kész. Mawra hangosan felkiáltott, midőn felöltém. Még sem határozhatom-el, hogy az udvarnak bemutattassam magamat. Még most sem jött semmi követség spanyol országból, 's követség nélkül nem illenék megjelenni; rangomnak nem volna az udvarnál semmi hitele. Minden pillanatban várom őket.

Első datum.

A' követség kimaradása végetlenül nyugtalanit. Mi tartóztathatja őket vissza! Alkalmasint franczia ország oka. Ez már csakugyan kárt ohajtó hatalom. A' postán voltam kérdeni, valljon a' spanyol követség nem érkezett-e meg. De a' postaigazgató rettenetesen tudatlan; ő semmiről sem tud. — „Nem — mond ő — itt semmi spa-

nyol követség nincs; hanem, ha vannak küldendő levelei, tehát a' szabott árért felvesszük.' — Hát még mit! miért a' levél? a' levelek ostoba dolgok; a' gyógyszerészek irnak leveleket.

Madrid februar 39-kén.

'S igy már spanyol honban volnánk. Olly sebesen jöttünk, hogy alig tudtam magamhoz jönni. A' spanyol követek ma jelentékbe magukat nálam, 's azonnal kocsira ültem velök. Nekem szokatlan volt e' rendkivüli gyorsság. — Olly sebesen utaztunk, hogy fél óra alatt elértük a' spanyol határokat. Nem hijába vannak most egész Európában vasutak, és a' gőzönyök bámulatos sebességgel haladnak.

Különös föld ez a' spanyol ország! Midőn az első szobába értünk, egy csoport embert láttam borotváltt fejjel. De mindjárt eltaláltam, hogy ezek vagy grandok, vagy testőrök. A' status-cancellariusnak magaviselete, ki kezemnél fogva vezetett, igen különösnek tetszett. Egy kis szobába taszitott 's mondá: „itt ülj, és ha még tovább is Ferdinand királynak akarsz hivattatni, majd kiüzöm fejedből a' mámort.“ — De én jól tudván, hogy ez csak próba, nyomosan oda mondám neki véleményemet; mire ő botjával kétszer hátamra vágott olly erősen, hogy csaknem fennhangon kiáltottam. De visszatartóztattam magamat, mert megemlékeztem, hogy lovagszokás, magas helyzet elfoglalásánál ütlegeket kapni, és éppen spanyol országban e' lovagszokás még most is gyakorlatban van. Mihelyt egyedül voltam, a' status-foglalatosságoknak adtam magamat. Felfedeztem, hogy China és spanyol ország ugyan azon egy föld; csak tudatlanságból tartatnak különböző tartományoknak. Én tanácslom mindenkinek szorgalommal papirosra irni e' szót „spanyol ország“ és — tüstént China lesz belőle.

Azon eset, mellynek holnap kellene történni, rendkivül megijesztett. Holnap t. i. hét órakor történik, hogy a' föld holdra ül. Én az ország házába siettem a' rendőrségnek parancsokat osztani, hogy, ha lehet, akadályozzák e' szerencsétlenséget. A' borotvált Grandok, kik közül egy csapatot találtam a' szálában, igen okos emberek lehetnek; mert alig mondám nekik: „uraim, mentsük-meg a' holdat, a' föld reá akar ülni!“ — mindjárt siettek mindnyájan, legfelsőbb kivánatomat teljesitni, és sokan akartak a' falon felmászni, hogy a' holdhoz juthassanak. Hanem ezen pillanatban jött a' fő cancellarius. A' mint meglátták, mindnyája szétfutott. Csak én, mint király, maradtam. De a' cancellarius legnagyobb bámultomra bottal ütött, és szobámba kergetett. Illy erejek van spanyol országban a' népszokásoknak.

Ugyan azon januariusban, februarius után következő évben.

Még most sem okosodhatom-ki belőle, milly föld lehet spanyol ország. A' népszokások és udvari etikettek egészen szokatlanok. Én nem értek semmit, éppen semmit, a' legkevesebbet sem belőle. Ma megberetválták fejemet, bár milly erővel lármáztam is, hogy nem akarok barát lenni. Nem tudok vissza emlékezni, mint történt az, hogy fejemre hideg vizet csepegtettek. Illyen pokol-kint soha sem éreztem. Közel voltam hozzá, hogy dühösködjem, alig birtak tartani. Én meg nem birom fogni magyarázatát e' különös szokásnak. Ostoba, oktalan szokás! Megfoghatlan azon királyoknak gyávaságuk, kik illy szokásokat el nem törültek. — Valószinűleg az inqusitio kezei közé estem, és kit eddig fő cancellariusnak tartottam, maga a' fő inqvisitor. De hogy vethette magát egy király alá az inqvisitiónak? Meg lehet franczia ország részéről történt ez; talán Polignac által. O, beh fertelmes ember az a' Polignac! Ő megesküdt engem halálig üldözni. — De hiszen tudom én barátom, hogy téged az Angol orrodnál fogva hurczol. Az angol nagy politicus. — Ő tud keringni. Hiszen azt az egész világ tudja; mikor Anglia egyet szippant franczia országnak tüszenteni kell.

A' 23-dik datum.

A' főinquisitor ma szobámba jött. Mihelyt távulról lépteit hallottam, szék alá rejtém magamat. Midőn nem látott, kiáltani kezdé „Popricscsin?“ — Nem szólltam. — Azután: „Aksentiy Ivanovits, tiszteletbeli tanácsnok, nemes ur!“ — Egyre hallgattam. — „Nyolczadik Ferdinand spanyol király!“ — Már ki akartam fejemet dugni de gondoltam magamban: nem, rajtam nem fogsz kikapni! már ismerünk, már ismét hideg vizet akarsz fejemre öntetni. — De most észre vett, és botjával kikergetett a' szék alól. — Rendkivül fájdalmas ütések esnek azon átkozott bottal: de mind ez jóvá tétetett mai találmányommal. Én t. i. felfedeztem, hogy minden kakasnak van spanyol országa, 's hogy ez tollai közt találtatik. — A' főinquisitor haragosan hagyott-el, 's büntetéssel fenyegetett: de én nem hallgattam gyáva gonoszságára, mivel tudom, csak mint angolok eszköze bánik velem.

Nem, nincs erőm ezt kiállni! O Isten, mit csinálnak velem! minduntalan öntözik a' hideg vizet fejemre. Nem hallgatnak reám, nem gondolnak velem. Mit vétettem én nekik? Miért kinoznak engem? mit akarnak tőlem szegénytől? mit adhatok nekik? Hisz' nekem semmim sincs. Ez erőmön fölül van; e' kinokat ki nem tudom állani. Fejem ég, és minden inog szemeim előtt. Szabaditsatok-ki! Adjátok hármas fogatát a' szélsebességű lovaknak. Ülj-fel sógor! csen-

gessetek harangcsák! horkoljatok lovak, és vigyetek-ki e' világból! Tovább, tovább, hogy mit se lássak! — Hah nézd! az ég kitárul előttem, és csillagom tündöklik a' távulból; az erdő homályos fáival és a' hold ellövelnek mellettem. Egy kék felhőcse terül-el lábaim alatt; egy lant hangzik a' felhőből. Itt a' tenger; túl olasz ország; nézd ott egy muszka paraszt-ház! Az én házam az, melly a' távulban kéklik? Az én anyám az, ki ablak alatt ül? O anyácskám, szabaditsd-meg szegény fiadat! — engedj egy könyűt cseppenni beteg fejére! Nézz ide, mint kinozzák őt! Nyomd a' szegény árvát kebledhez! Nincs neki menedékhelye e' földön; mindenütt üldözik. O anyácskám! szánd-meg szegény beteg fiadat! — De tudjátok mit? Az algieri deynek egy szömörcs éppen orra közepén ül!

PÓLYA ENDRE.

KÜLÖNFÉLE.

Essays.

SZÁNKY KÁROLYTÓL.

I.

Első estem a' szinházban *)

Crosz-court éjszaki végén még most is egy diszkapu áll, magasb építészeti igényeivel közelelének más kapu- 's ajtóinál, bár jelenleg maga is csak könyvsajtó műhely egyszerü ajtójaul szolgál. E' régi bemenet jelentőségéről az olvasó, ha fiatal semmit sem tud; nem sejti, hogy ez a' régi Drury, Garrick Drurya bemenetének ajtója, 's egyszersmind minden, mi ama dicsből fölmaradt. Soha nem megyek rajta keresztül, hogy negyven évet le ne rázzak vállamról 's vissza ne idézzem azon estet, midőn rajta átmenék, elöször látni színművet.

Délután esni kezdett 's elhatároztatott, hogy szinházba menjünk (szüléim és én), ha az eső megszünendnék. Szivem dobogott, mig az ablaknál álltam 's rettegve figyelék a' pocsolyákra 's az esöviz futására az utszákon; mert csak ezek legyenek nyugodtak 's kevésbbé mozgékonyak, szép időnek is kell lenni csakhamar, azt megsugák nekem. Ah, mi vágyakozva néztem-ki utána! Még emlékezem örömemre, mikor az utósó csöppek leestek, 's miként szaladtam tudatni azt.

Szabadjegyünk volt, miket F. keresztatyám, olajkereskedö, (most Davies) a' Feather-Stone-Building Holborn szögletében, külde. — F. nagy idomú férfi volt, beszédeiben komoly és pompázó, 's rangján túlmenő igényekkel teljes. Gyakran összejött John Galmer szinészszel, kinek járását és tartását sokat fáradozott utánozni; de igen hihető, hogy inkább John figyelt 's tanulá keresztatyám modorait. Sheridannel is ismerős volt, ki gyakrabban meglátogatá. Az ő háza volt Holnborban, hova az ifjú Brisley elsö nejét a' szép Linley Mariát, kit egy bathi nevelöházból elszöktete, vivé. Szüléim éppen ott valának (négyszögü asztalnál ültek), midőn estve kecses ragadmányával meg-

*) Charles Lamb, Anglia legjelesb 's tiszteltebb (whig) irója után. Sz. K.

érkezék. Illy ismeretségeknél hihetőnek lelendjük, hogy keresztatyám, valahányszor kedve volt, szabadjegyet kérhete-ki a' Drury-Lane színházhoz. 'S valóban hallám mondani, hogy e' szabadjegyek — apró levelkék Brinsley kezétől — az egyetlen dij valának, miket a' zenekar és színház különféle erkélyeinek több évigi világositásaért kapott. Azonban tökélyesen elégült vala a' fizetésnek e' nemével; a' közelebbi ismeretség Sheridannel, legalább ugy képzelődék, több vala keresztatyámnak pénznél.

F. a' legnemesb lelkü volt minden olajáros közt; bizonyos finom illedelem soha nem hagyá-el; a' legegyszerübb dolgokat vagy eseteket ciceroi kifejezésmódba tudá foglalni; csaknem szüntelen két latin szó volt szájában ('s mint hangzik az egy olajáros ajkairól folyó latin!). Tanulmányaim később képessé tettek e' két szót megjavitni; helyesen mondva-ki: vice-versa-nak hangzanának; de ha ma olvasnám Senecában vagy Varroban, vagy valamit felolvasnék belölök, még sem tennének rám olly imponáló benyomást, mint gyermekkoromban, midön nagybátyám különös kimondása egytagú szavakká huzá össze 's bizonyosnemü angollá tevé, mint verse-verse. Kevély modoraival 's e' megcsonkitott szótagok segélyével ah! (elég kevés volt az) a' legkitünöbb tiszteleteket vivta-ki, mit a' st. Andrew-plebania osztogathatott.

Meghalt, 's legalább a' hála e' jelével tartozám emlékének, részint az első szinjegyekért (apró csudás talismanok), becstelen 's első látásra hitvány dolgocskákért, de mik nekem többet tártak-föl a' kelet édeneinél. Más részint végrendelete az egyetlen birtok tulajdonosává tett, mit ez életben enyimnek nevezék, a' szép Puckeridges falu mellett, min a' nagy országút megy-át Herford-grófságban. Midön oda utazám elfoglalni azt, és lábamat saját földem és birtokomra tevém, a' végrendelönek fontos modorai rám látszottak átjönni; csak megvallom hiúságomat, megnagyitám lépteimet, hogy háromnegyed hold földemet, kéjelmes házacskájával közepében, átmérjem, tele azon érzelemmel, mit angol földbirtokos érez, ki elmondhatja magának, hogy ég 's föld között, hova lábait teszi, minden övé. A' jószág okosabb kezekre mentát, 's nem kevesebb mint szántóföldi-törvény kivántatnék rá, hogy jelenleg ismét megszerezzem.

Azon időben szabadjegyek voltak a' földszinre. Átkozott legyen azon igazgató, a' comfort ellensége, ki öket megszünteté. Mi hát illy lappal mentünk-be. Még emlékezem, mint kényteténk rendben és sorban állni az ajtó — nem még most is a' felálló — előtt, de ez 's egy más belső közötti téren. O, mikor fogok még igy várakozni ismét! körülem a' nonpareilek (apró czukorszemek) kikiáltása, kimaradhatlan toldaléka a szinházi látogatásnak azon időben. Éppen ugy emlékezem a' szinház akkori gyümölcsárusnöinek fashionable kiabálására: „keressen ki valamit magának, almát, nonpareileket, szinlapokat!"

Ekképp' tehát bejutva, midön a' zöld függönyt látám, melly képzetemnek egész mennyét födé-el, melly előttem föltáruland — ah, mint dobogott akkor szivem, mi leheléstelen valék várakozás miatt! Már láttam valami hasonlót — Rowenak Shakespeare, Troilus, és Cressidáját mutató aczélmetszetén, a' sátorbani jelenést Diomedessel, — 's valahányszor e' lapot látom, azon est érzelmei mindig ujra ébredeznek lelkemben. Az elegans toilette-ü előkelő hölgyekkel telt páholyok, akkor a' földszin fölébe emelkedtek, 's a' földig nyuló faloszlopok, nem tudom, micsoda ragyogó valamivel voltak behuzva, — nekem jégczukornak látszottak, de nem a' szokott közönséges, hanem va-

lami egészen különösszerű jégczukornak, egészen más világból, dicsőnek 's isteninek!

Végre meggyujtattak a' zenekar lámpái. A' csengetyü először zendültföl a' szinpadon. Még másodszor kelle hangzania, de várakozásom igen is hatalmasan vala fölidegezve. A' lemondás egy nemében csuktam-be szemeimet, 's fejemet anyám ölébe rejtém-el. Akkor zendült-föl a' harang másodszor; a' függöny felgördült. Én csak hat évü valék; Artaxerxest játszák.

Kicsit már bekukkanék az egyetemi történetiratba, az ó részbe; a' persa udvar vala, mi itt szemeim előtt állt; a' multkornak rajza volt hát, melly előttem legörögjön. Nem különös érdekkel követém a' cselekvény menetét, melynek értelméből természetesen keveset érték; de a' Darius szót hallám 's Daniel próféta közelében valék; minden érzékem a' látásában enyészett-el. Pompás ruhák, kertek, palotak, fejdelemnők eltüntek előttem; nem láttam szinművészeket; e' perczben Persepolisban valék, 's a' tüz bálványa, a' persák vallási imádatának tárgya, csaknem szolgálatára térite-meg; elragadtatásomban e' jelképi előadásokban valami főbbet láttam az anyagi tüznél. Rám nézve minden büv és álom vala; csak álmaimban érzék később hasonló kéjt. — Artaxerxes után Arlequin ötletét adák, 's még egészen világosan emlékezem, hogy a' tisztviselő-személyek átváltozása tisztes vén anyókba, történeti igazság komoly példajaul tünt-föl nekem. Azon szabóban, ki saját fejét kezében hordá, éppen olly erősen 's elfogulttlanul hivék, mint szent Dénes legendájában.

Másodszor, midőn szinházba menék, a' Lady of the Manort látám. Egyes külsőségek kivételével csak egy gyönge nyoma maradt-meg belőle emlékemben. Erre pantomime: a' Lun kisértete adaték, gunybohózat, mint képzelém, Rich ellen, ki rövid idő mulva azután meghalt. De akkori eszméimben (mint tarthattam volna gyermeki jólelküségemben valamit satyrának!) Lun éppen olly messze ókor gyermekének látszék nekem, mint Lud, az arleqnin öse. Láttam a' vén arlequint fölszállni néma sirjából, phantasticai sirleplében, minden tarka rongyocskáit szinetlenül, elhalaványodott szivárvány jeleneteként. Illyenek, gondolám az arlequinek haláluk után.

Csakhamar azután harmadszor valék szinházban. A' világ folyását adák; 's birónak minden gravitásával fogék helyt székemen. Még igen jól emlékezem, hogy a' jó Lady Wishford vapeurei 's affectioja tragicai 's ünnepélyes szenvedélynek hatását tevék rám. Erre Robinson Krusoe következek; Krusoe, Péntek 's a' papagály éppen olly hitelesek voltak nekem, mint a' történetirat. A' chlownok és pantalonok bohózatai egészen kitüntek fejemből. Éppen olly kevés ösztönt érzék magamban nevetni fölöttök, mint a' goth és grotesk fejeken (miket akkor csak vallásos értelemben néztem), kötorz képeikkel vén gömbölyü templariusi egyházunk falain.

Ez előadásokat az 1781—82-ki szinévben láttam; hetedik évembe menék Hat vagy hét év elfolyása után (az iskolában tudniillik a' szinház minden látogatása szorosan el vala tiltva) ismét átléptem egy szinház küszöbén; de azon régi est, midőn Artaxerxest láttam, mindig fejemben volt. Ugyanazon érzelmeket vártam ugyanazon szinműtől felköltve látni. Ah! csekélyebb különség van hatvanadik és tizenhatodik évünk között, mint a' tizenhatodik és hatodik között.

Mit nem veszték-el ez idő alatt? Amaz első korszakban semmit nem tudék, semmit nem értettem, semmit meg nem különbözteték, mindent érzettem, mindent szereték, mindent csudáltam.

„El valék ragadtatva 's nem tudtam miért.“

Én a' templomot buzgó hivőként hagyám-el, 's okoskedó critikusként léptem ismét bele. Ugyanazon tárgyak valának még meg külső létökben, de jelentőségök 's az első érzelmek varázshatalma oda volt. A' zöld függöny nem vala többé, melly két világot választa-el, 's ha felgördült, elmult századokba nyita kilátást 's fölesküvé a' királyok árnyait; nem vala több, nagy darab zöld szövetnél, melly egy perczre a' nézőket más személyektől választá-el, kik olly emberek valának, mint ök, 's futékony szerepet kelle játszaniok. A' zenekar fölötti lámpák közönséges otromba mechanismus által jöttek-föl; az első és második jel puszta rántása volt a' csengetyűnek a' sugó kezétől, e' csengetyűnek, melly egykor földfölötti hangként tünt-fel nekem. A' színészek semmik sem valának, mint festett férfiak 's asszonyok. Őket okozám, mig a' hiba bennem volt, 's a' változásban, mit annyi század, hat sebes év, szüle bennem. Talán szerencsém vala, hogy e' kopasz, száraz est darabja csak hitvány comoedia volt. Időt nyerék oktalan reményemtől megszabadulni, 's igényeket 's várakozásokat megszürni. Különben tán megzavarhatták volna azon tiszta kéjt, mit érzék, midőn rövid időre aztán misz Siddonst először látám Izabella szerepében. Hasonlitás 's emlékezet elsülyedének a' jelen kecs hatalma előtt, 's a' szinház ismét, más tekintetben, legbecsesb lön nekem minden élv között.

Cardeyret, egy merényes 's ügyes uti lator és tolvaj-csapat feje, ki franczia országban csudálatos kalandjairól már rég ismeretes, nehány nap előtt ismét megugrott a' bresti fegyházból, hol nehány hónap óta a' toulousei törvényszék itélete következtében ült. Most már 15-szer illant-el e' fogházból, kétszer pedig a' touloni gályákról.

Lélekjelenlét. — Nem rég egy dáma férjével, kiben egész valójáról első pillanattal gazdag férfira lehetett ismerni, fagylaltat evett Parisban az olaszok boulevardján. Egy piperkőcznek, ki egy kissé mélyen pillantott a' champagnei palaczkba, kedve jött az idegen dáma kalapja alá igen tolakodóag kandikálni, 's cigarója vastag füstföllegeit arczába fúni. A' férj, ki éppen egy pohár fagylaltat tarta kezében, a' nélkül, hogy szólt volna, pohara egész tartalmát a' legnagyobb hidegvérüséggel csapá a' tolakodó arczába, 's kiáltá: „ah, bocsásson-meg uram! én csak cigarróját akarám eloltani, mert nöm nyakkendője veszélyben forgott attól meggyulhatni! — Mialatt ezt mondá, fölkelt, nejét karon fogá, 's távozott; a' jelenvoltak hangosan felkaczagtak, a' dandy pedig, kinek szakála és hajáról a' fagylaltnak felolvadt alkatrészei csepegtek, villámsujtottként álla.

Figyelmeztetés. A' Regélő számait fertályévenként és igy jövő aprilis elejétől kezdve is lehet megrendelni a' kiadó hivatalban.

Az eddig évnegyedenkénti t. cz. előfizetők méltóztassanak a' jövő fertályévi folyamat iránt most megtenni rendeléseiket, hogy az illető lapokat félbeszakadás nélkül küldhessük. *A' szerk.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón, uri utsza 612.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius **29**kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul: postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Sanche.

(portugalli novella a' hajdani regényes lovagkorból.)

Azon időnek, mellyben Aliaton kormányzá Portugalt, Sanche de Guimaräens vala legrettenesb 's legszerelmetesb bajnoka. A' dicsőség volt legsürgetősb szüksége szivének legzsengébb ifjúsága óta: tüzlelke soha nem volt megelégedve. Hiába futotta-meg spanyol országot, győzött óriásokat, foglalt-el várakat, szabaditott szépeket; a' nyugtalan bajnok búslakodék, hogy még nincs eléggé elfoglalva. A' szerelem nem késik segedelmökre jőni az illy forradozó henyélőknek.

Bizonyos napon, midőn Sanche Tomart — az utazót eltévesztő ágazatairól hires erdőt — átnyargalná, utólére egy lovagot, ki ugyan azon útat, de lassabban, tette. Hősünk csupán azért ment olly sebesen, mivel unakodott. Örvendve, hogy úti társra akadott, lassúbbitá menetét, 's üdvözlé a' lovagot. Ez viszonzá üdvözletét, félrerántva lovát, neki kitérendő. Sanche kérdé, nem tart-e Lissabonnak. — „Nem!" — válaszolt neki az ismeretlen. — „Messze vagyok-e még azon várostól?" — kérde újra Sanche. — „Igen is!" — felelt neki a' lovag. És a' beszélgetés megszünik, ha bajnokunk nem lángol azt folytatni éppen azért, minthogy a' másik nem látszott rajta aggódni. —

Több hasztalan kérdés után Sanche dicsérni kezdé az ismeretlen fegyverei 's lova szépségét. Amaz ezt nagyon szerényen 's főképp' igen lakonilag köszöné-meg. Sanche majd kétségbeesett; száz sarkantyúvágást adott ménjének, hogy az ismeretlen legalább ennek okát kérdezze-meg. A' szegény ló hasztalan ugrásokat tön: a' nyugodt idegen lépésben ment a' nélkül, hogy csak fejét is megmozditná oldaláról. A' két bajnok azonképp' egy mértföldet haladott, melly Sanchét és lovát többet fárasztá, mint tiz napi utazás.

Végre hősünk nem tartóztathatá magát, és a' hallgatékony lovaghoz fordulva: „uram" — szóll igen hevült hangon — azon hideg-

ség, melylyel magát irántam viseli, nyilván tanúsitja, hogy kevés tisztelettel van irántam. Én ebbeli megvetést nem türhetek, 's mivel engem önneli enyelgésre nem talál méltónak, legaláb azon szivességet teendi-meg, hogy velem láncsát törjön.“ — „Én meg nem vethetem önt — felele az ismeretlen, indulat nélkül — minthogy nem ismerem. A' hosszú beszélgetések engem fárasztnak, hanem a' kihivás még eddig nekem soha vissza nem tetszék. Csak siessünk, mert az éj közelget, 's én messze innen akarok aludni.“ — „Sajnálom, hogy önt késleltetem!“ — mond Sanche sértett hangon, 's rögtön kitüzve dsidáját, röpül helyet foglalni, és visszarohan, mint villám, az ismeretlenre. A' két bajnok dsidáji összezuznak, aczélaik csillámlanak, 's ezer kettőztetett csapás csal-ki szikrákat fegyvereikből.

Sanche féltékeny vala fegyvereinek szépségére. A' legsimább aczélbóli vértje ezüst szegekkel volt elhintve: sisakján arany kakas ült, melly fölséges forgót tarta-föl; ugyan olly kakas volt paizsán is e' szavakkal: h á b o r ú é s s z e r e l e m. Az ismeretlennek kardvágásai már megalaktalaniták Sanchénak szép sisakját. Földühödve ékessége eltörlesztésén, kiereszti lova kantárait, és két kézzel fogván-meg szablyáját, azt minden súlyával 's egész dühével ellenének fejére sujtá. A' csapás rettenetes volt; de lesikamlott az aczélon, és csupán a' sisakot zuzá-szét. A' sisak felbomlik, 's a' porra legördül. Hosszú szőke fürtök hullnak a' fegyvertelenitett bajnok vállaira; a' nagy kék szemek, mellyeknek hosszú pillái a' vágás hatalma miatt lemerevedtek, fölemelkednek Sanchéra, és visszaveszik a' győzelmet, melylyel ő magát szerencsésité. Hősünk remegve ejti-el kardját: lehág a' lóról, és messzire hajtva sisakját, a' megrémült bajnok az előtt térdel, kit éppen most győzött-meg.

Sanche szép vala: a' vitézség tüze, melly szemében ragyoga, azon megindulás, mellyet mind a' gyönyör, hogy győzött, mind a' félelem, hogy sebesitett, benne okoza, az ő állása, ámulása, mind ez még szebbé tette őt. A' bajnoknő megpillantja, 's elpirul: mosolyogni erőködik, nehogy Sanche pirulását észrevegye, és kellemmel nyujtva neki kezét: „keljen-föl lovag — ugy szóll — ön a' győztes; nekem kell önt életemért kérnem. — „Ah — felele Sanche — igen is érzem, hogy az én életem kezd kegyedtől függni. 'S e' szavakat mondva, visszaadja neki sisakját; és a' lóra hágván, folytaták útjokat nem beszélgetve egymással, de mindketten gondolva, hogy most utójára verekedtek.

E' szép bajnoknő a' galiciai király leánya, E l v i r e herczegnő volt. Egy lovag sem mulá-föl vitézségre nézve; egy hölgy sem volt

hozzá hasonló szépségre. Szive még mitsem szeretett, de azon érzékeny szivnek egyedül egyszer kellett szeretnie.

Sanche szép arcza, a' tisztelet, szerelem, miket szemeiben olvasott, foglalatoskodtatják Elvirét. Legelőször ohajta tetszeni; és, azon ürügy alatt, hogy összetört sisakját átallja, nyerge kápájára függeszté azt, hogy magát a' szerelmetes Sanchénak mutassa. Hősünk, ki nehány perczczel az előtt vele csupán azért verekedett, hogy őt beszéltesse, félénken, zavarodva tekintget reá, 's lesüti szemét: ezer kérdés, ezer gondolat tolul csoportban elő, 's ismét elenyészik ajkain. Szemei keresik Elvire szemeit; de mihelyt összetalálkoznak, rettegéssel süti-le. Rövidnek látszott az út Sanchénak, sőt magának Elvirének is. A' nap leszállt régen; az éj jöve őket megfosztani a' gyönyörtől egymást láthatni, midőn egy fölséges várhoz érkeztek.

A' nyár éppen akkor forrósága tetőpontját érte vala el: a' nap fölkelte óta felleg nélkül sütött. Ez vala Sanche napjainak az egész természetre nézve is legszebbike. Ezer gőz, mellyeket a' forró föld kipárolgott, gyúlt-meg 's lebegett a' látkörön. A' távulban nehány mennydörgés tompa moraját lehete hallani. A' fák szeliden inogtak fokonként, gyökeröktől kezdve csúcsjokig: ágaik egymás felé nyomakodva panaszkodni látszottak a' sors fölött, melly őket fenyegeté. A' menny mogorvává komorulva, minden perczben veszite nehány csillagot: sötét boltozatán tüznyilak röpültek czikázva; minden rettenetes vészre mutatott, de azzal nem gondoltak útasaink.

Egy villámcsapás észrevételé velök a' várat. Sanche itt javasla menedéket keresni; Elvire megegyezik; de a' hid fölvonva, széles és mély árkok tiltják a' bemenetet. Hősünk a' kürtbe fúv. Tüstént láttak a' legcsillogóbb szövétnek fényénél megjelenni egyik torony tetején nem rút törpét, ollyant, millyenek azok voltak, kik apródul szolgáltak akkori időben az uraknál, — hanem gyermeket, a' gyermekek legszebbikét. Egyik kezében tartá a' szövétneket, mellynek fénye olly élénk; másikában kis ivet visele. — „Lovagok — igy kiálta hozzájok — én vagyok e' várnak ura, és magam vagyok elégséges annak bemenetét védelmezni. Hiába akarná a' Spanyoloknak minden királya magát annak urává tenni; a' mindenség minden bajnokának járnék végére ezen ivvel. Azonban van egy eszköz — adá hozzá mosolygva — nálam menedéket találni: két szerelmes, kik kapumnál teszik az esküt, egymást mindig szeretni, bizonyosak lehetnek vendégeimmé lenni; rajtatok áll hozzá látni, ha be akartok jőni.“

E' szavakra Sanche Elvirére tekint, ki lovát válasz nélkül megforditja, és kis lépésben ujra ez útat járja, mellyen az előtt haladott. Hősünk megköszöni a' gyermeknek, és szomorúan követi kedvesét.

A' mennykő dörg az alatt, a' villámok csillognak, a' szelek üvöltnek, 's a' fellegzetek folyamokat ontnak-ki. A' büszke Elvire lováról lehág, egy fa mellé leül, 's elalszik a' villámlás 's zivatar ellenére, vagy szinli, hogy alszik. Sanche mellette állva nem gondolkodik a' pihenésről: szomorúan tekinti-meg azon szép várat, hol födél alatt lehettek volna; és nem mervén zugolódni, hogy erdőben kell töltenie az éjt, arról gondolkodik, miként vezethetné még vissza Elvirét, hogy a' szép vár kapuján kopogjanak.

Az alatt, hogy mindketten andalgásaiknak engedék-át magukat 's talán ugyanazon gondolatoknak, egy kürt harsogása hallaték. Elvire e' pillanatban talpon vala; láttak a' villámok fényénél egy lovagot, ki minden erejéből kürtölt.

Nem sokára ugyanazon gyermek jelent-meg a' tornyon, 's a' lovagnak ugyanazon szavakat mondá, mellyeket Sanchénak. — „Nyissd-föl, nyissd-föl — válaszol a' fiatal hölgy, kit a' bajnok lován tarta karaiban — nyissd-föl hamar: én Chariffe vagyok, ez kedves Abindarraèsm; régen esküdtünk egymásnak örök szerelmet. A' csapóhid rögtön lebocsátkozott; Chariffe és kedvese rajta átmennek, 's a' hid ujra fölemelkedik. Sanche az éjbe visszaesve, fölsohajt. Elvire nem mer sohajtani, ujra leül a' fa aljára, 's az eső erősebben hull, mint valaha. Két szerelmesünk hallgatva várá-el a' napot; megjött végre, 's az eső megszünt. A' hajnal alig festé a' látkört, midőn Elvire már lován volt, és Sanche követé. Midőn a' szerelem vára előtt elmentek, kijöttek belőle a' boldog Abindarraès és a' gyenge Chariffe, útjokat folytatandók. E' két szerelmes, mindkettő a' kornak virágában, szép, vidor, 's elbájolva a' szállástól, mellyet találtak, mosolygva üdvözlék Elvirét és Sanchét, kik az üdvözlést egészen megázva, sápadttan, leverve, nehézkedvűleg viszonzák. — „Bánom — szóll Elvire sértett hangon — hogy nem törekedtem azon várban menedéket találni' — — „Ha visszatérünk — felel Sanche — igérem kegyednek, semmit nem fogok kimélni, hogy kegyed itt elfogadtassék."

Valóban a' bajnok csupán azzal foglalkodék, hogy visszavezesse Elvirét a' szép várhoz; de félt, hogy ez utját többé nem fogná találni. Tomar erdejének elágazatai majdnem tömkeleget képeztek körülte. Sanche valami egyedül előtte ismeretest szeretett volna az uton hagyni; de lovagnak, kinek nincs egyebe fegyvereinél, nincs semmije, mit útakon hagyhatna. A' szerelem ébreszté-föl benne a' gondolatot, melly neki sokba került.

Az javaslá, hogy minden ezüstszeget, mellyek összetarták fegyverzete darabjait, kiszedegesse, 's azon mértékkel, mint azokat

kiszedte, elhintse az úton. Elvire ezt nem vevé észre; 's a' hallgatást, melly őt nyomasztá, félbe akarván szakasztani, kérdé tőle életrajzát. Sanche elbeszélé neki azon érzékenységgel 's bájjal, melylyel a' szerelmesek szépjöknek tett minden beszélyt fűszereznek.

Keveset emlite cselekedeteiről, éppen semmit egykori kedveseiről, és sokat a' szerencséről, hogy Elvirével összetalálkozék.

A' szép bajnoknő viszont tudósitá őt mind születéséről, mind az okról, melly őt kényszerité kóborló életet élni. Elhagyá atyjának királyi udvarát, hogy magát egy durvaságáról hires lovagnak üldözése elől elrejtse. A' rettenetes Rostubald, Ferragus fija, születésére, óriási termetére és szokatlan erejére kevély, merészlette Elvirét atyjától nőül kérni. Galicia királya sokkal félénkebb, mintsem hogy Rostubaldot megvesse, oda igéré neki leányát, 's a' fiatal herczegnő, egyedül a' barbar elleni irtózását követve, minden helyet került, hol szörnyű szerelmesével összetalálkozhatnék.

A' szép bajnoknő elbeszélése mindinkább fölhevité az ifiú Sanchét. — Midőn szeretni kezdünk, olly igen rettegünk, nehogy azon sziv, mellyet meg akarunk hóditni, már valakié legyen! Remegve kérdezzük mind azt, mi által a' kétség fölvilágositva, a' szerelem 's remény kettőztetvék. Sanche elragadtatással hallgatá Elvirét; Elvire gyönyörködék ugyanazt ujra mondani; és nem merészelve megvallani, hogy őt szereti, ismételve erősitgeté, hogy Rostubaldot gyülöli.

E' beszélgetés alatt elvégzé bajnokunk a' fegyverzetéről csavarszedést; kar és mellvasa már semmin sem tartának. De mit árt az? ő egyedül Elvirére gondolkodik; csupán azzal van elfoglalva, hogy őt rá birja a' szép várnak utjára visszatérni.

Midőn az útra befordultak, messziről láttak lovagot, fölséges ménen ülőt jöni, ki alig vevé észre őket, sebes vágtatva röpül feléjök. Elvire meglatván őt, felsikolt; mert Rostubald vala. A' két vágytárs egymást soha sem látta. A' szilaj Rostubald rettenetes tekintetet vete Elvirére, 's fölemelve kardját Sanchéra, vág és vágatik. Sanche csapása megtántoritja Rostubaldot; de panczéla ellenáll; Sancheé ellenben semmin sem tart: ő maga vette vala-ki a' csavarokat. A' barbarnak kardja ellenállás nélkül áthat, és szörnyű sebet ejt a' vakmerő szeretőnek melljén. Elesik vérében fürösztve; elhaló szemei Elvire felé fordulnak, hogy boszút kérjenek. A' győztes igy gunyolja: „gyönge vágytárs! kedvesed vitézségére számoltál; azt gondolád, hogy őt védeni tudod? vessz-el; de kimulásod előtt lássd őt karaimban!

E' szavakat mondva lehág lováról, és Elvire felé halad. Kétségbeesés, szerelem, dühösség dultak a' bajnoknő szemei és szivében. — „Ne közelits! — riadott rá — 's védelmezd magad!“ — Földre ug-

rik a' nő; ezer csapásokat tesz a' szilaj Rostubaldra; amaz eltéríti, 's fél azokat visszaadni a' szép Elvirének. De a' szép Elvire nem vala többé asszony; ő Mars vala dühében, ki mind azt széttöri, mi ellenáll őrültségének. Rostubald fegyverei szálkákként röpülnek-el; vére vörösíti mellvasát, 's nem tudja, fusson-e a' bajnoknő előtt, vagy vele mint ellennel bánjék. Végre a' fájdalom és szükség elragadják. Rostubald többé mitsem hall, megtámadja részéről Elvirét, visszaadja neki mindazon csapásokat, mellyeket kap, 's e' két küzdő feldühödve látszék, 's készebb vala folyvást vivni, mint élni.

A' jogosság és szerelem ragadák-el őket. Rostubald már elbóditva Sanche vágásától 's Elvireéitől, nem állhat többé ellen a' vitéz amazonnak: azon perczben tántorga, mellyben ez inogni kezde. Elvire ezt észreveszi, 's ereje nevekedik. Rostubald térdre hull, kegyelmet kér. — „Nem, áruló!“ — válaszol a' hölgy, kardját keblébe mártva. Sanche felé szalad, ki öntudat nélkül fekvék; letérdel melléje; könyei sebére hullnak, de ezen ir már nem gyógyitá. A' szerencsétlen Sanche szemei zárvák 's még csak alig lehel; vére nagy mennyiségben omlik· Elvire csillapitja azt, széttépi a' mezt, melly őt fegyverei alatt födé, hogy kedvese sebét bekösse; fölemeli fejét, kezét szivére teszi, hogy tudja, dobog-e még. Semmi sem nyugtatja-meg; aggódik, hogy Sanche most utósó sohaját ereszté-ki; bizonyossá akarván lenni ha lehel-e még, ajkai megérintik a' haldoklóéit. Sanche kinyitja szemét. Elvire elragadtatva röpül vizet hozni sisakjában. — „Barátom — szóll hozzá — élj értem, élj szerencsémért!“

Sanche feleszmélt, 's Elvire segélyért akart futni, hogy kedvesét a' legközelebbi faluba vitesse. — „Nem, nem — mond Sanche gyönge hangon — térjünk inkább vissza azon gyermek várába!“ — Elvire elpirul, és megvallja, hogy nem bizonyos eléggé az utról. — „Előre látám azt — felel a' sebesitett — de fegyvereim ragyogó szegei fognak téged vezérleni a' várig: elhintém azokat az útra, hogy oda visszavezethesselek. Nem reméltem, hogy az olly hamar leend.“

Elvire, ki most Sanchénak sebes csatavesztése okát megérté, megilletődés könyeit hullatá. A' nélkül, hogy neki válaszolt volna, levág több galyat, és gyaloghintót készitvén, azt Sanche és Rostubald lovaira köti, 's rá tevén a' szerencsétlen sebesitettet, kedves kalauzul lön az ezüst szegek nyomát követve.

Alig érkeztek-meg, a' gyermek már a' tornyon megjelent. Elvire nem engede neki időt beszélhetésre: „nyiss kaput, — igy szóll, — mi örökre szeretjük egymást.“ 'S e' szóra „örökre“ felnyilnak a' kapuk. Sanche szive erősen dobogott, midőn a' hidon átment. A' gondoskodás, melylyel őt a' várban ápolták, és mellyet reá Elvire pazérolt, nem sokára visszaadá neki az egésséget. Egy hónappal felüdülése után megkö-

köszönték a'szép gyermek jóságát,'s Elvire atyjának udvara felé siettek ki őket örökre egyesité.

Francziából H—i J.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Gyászhir. — PESTEN: 1) mart. 12-kén tüdőszélhüdés következtében szenderült boldogabb létre, élete 73-dik évében, méltóságos Ádámföldi Bornemisza Gábor ur, kir. tanácsnok, a' f. m. hétszemélyes törvényszék 's több t. n. vgye táblabirája. Hült tetemei 24-kén vitettek a' pesti Ferencz-szerzet templomának sirboltjába. Kesergi elhunytát: elmaradott özvegye m. Vizeki Tallián Jusztina, 's fija Bornemisza Sándor, t. n. Sáros vgye főszolgabirája, ugy ennek hitese Pécsujfalusi Péchy Maria hat kiskorú gyermekével.

2) Mart. 24-kén költözött örök nyugalomra tüdősorvadás következtében, élete 35-dik évében, t. Dlholukai Dlholuczky Victor ur, t. n Árva vgye szolgabirája. Fiatal szeretett neje, Rumunyesti Fábry Anna aszszonyság, illy kedves férjnek olly reménytelen 'a kora elhunytát méltó keservvel gyászolja. — A' boldogultnak hült tetemei 25-kén vitettek a' váczi ut melléki sirkertbe.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Az állatok növényismerete. — Linné, a' nagy füvész, 2.314 kisérlet által bizonyossá tétetett, miképp' az ökrök 267 növényt esznek-meg 's 218-at illetettlen hagynak; kecskék 449 növényen rágódnak, 's 126-ot elmellőznek; juhok 387 növényen találnak tápot, 's 141 mellett egykedvüleg mennek-el; lovak 262 növényt emésztenek-meg jó izün 's 212-től undorodnak! sertvések pedig 72 növényt esznek-fel 's 171-et megvetnek. Ezt már lehet aztán növényismeretnek mondani.

Husevő növény. Legnevezetesb 's a' növénytanban járatlanra is tagadhatlanul legérdekesb az ugy nevezett „husevő“ növény faja. Ezeknek egyike — az ugy nevezett „Venus légyfogó“ — miként Knight kipuhatolá, nyers hus vékony izomrostjai által is táplálható. E' csudanövény méznemü folyadéka által magához csábitván a' legyeket, levelei azonnal összezáródnak, mihelyest érintetnek a' reá szálló legyek által. A' nehány napra következő szétnyilás után a' legyek szétzuzva 's belőlek minden nedv annyira kiszopva találtatik, hogy a' mumiákat legkisebb lebel tovább fujhatja; egy más fajánál e' növénynek pedig nyársok állják-el utját a' kibujni akaró légynek.

Camelliák. Éppen száz esztendeje, hogy Camelli, jesuita, egy élő növényt hozott magával Japanból, mellyet Linné a' hozónak nevéről Camelliának keresztelt; és e növénynek most, tenyésztés és nemesités által, 8 növénytani, 's 582 kerti diszfaja van; ültettetett volna azonban, mint több más, herbariumainkba, most nem volna olly fontos kereskedési czikk, 's egy-egy kis példány nem kerülne 100 és több forintba is, 's nem tenné majdnem nélkülözhetlen részét a' fej- és mellbokrétáknak.

Uj állatszeliditö. — Waaks ur, Londonban, annyira megszeliditett egy pár tövisesdisznót, hogy egyik a' gitárt pengeti, másik pedig társa zenéjére tánczol. Azon kivül 16 tengeri nyulat vörös egyenruhába öltöztetett; ezek gyakorlatokat tartanak, 's egy mezei nyul által vertt dob szavára marsiroznak; ezek mellett egy trombitáló házi patkányt is mutat. Végezetül „halálos ellenségek lakomája" név alatt egy állati ebédet ad, mellynél kutya, macska, egér, süldisznó, pinty, menyét, galamb, róka és tyuk egy tálból esznek egy 's ugyanazon időben. Az állat-szeliditésnek ez utóbbi részét olly örömmel nézik a' londoniak, hogy Waaks ur egy hónap alatt 3.000 font sterlinget keresett vele. Majus végeig Londonban marad; akkor Parisba utazik, 's onnan hihetőleg német 's orosz országba.

Hamu-eső a' tengeren. Londonban, a' földtani társaság öszutó 6-diki ülésében egy hamu-esőről tettek emlitést, melly a' zöld szigetek közelében Noxburg hajó födözetére hullott. Kedden, télutó 4-kén, dél felé, az északi szélesség 14ω 31' 's a' nyugoti hosszúság 25ω 16' alatt állott a' hajó; az ég borult, az idő ködös, a' hőség kiállhatlan volt; ámbár a' hévmérő csak 72ω F. (18ω R.) mutatott. Délutáni három órakor egyszerre szélcsend lön, azonban délnyugotról csak ismét hamar szél kezdett fujni, magával esőt hozó, 's a' lég porral tölt-el, melly az utazók és hajós nép szemének alkalmatlan volt. Télutó 5-kének déli óráiban az északi szélesség 12ω 36' 's nyugoti hosszúság 29ω 13' alatt uszott Noxburg; a' hévmérő 72ω F. 's a' légmérő 30ω mutatott. Fogo, vulkán, a' zöld szigetek egyike, mintegy 45 mértföldnyire feküdt a' hajótól. Az idő tiszta és szép volt; a' vitorlát azonban finom, rötbarnás porral lepve találták, melly a' vulkánokból kiszálló különféle nemü hamvakhoz hasonlita inkább, mint az afrikai puszták homokjához. Noxburg tisztjei ez uttal elmondák: hogy 1822-ben Kingston, bristoli hajó vitorláit, midön Fogo mellett Jamaikába ment, hasonló barnás és kén szagú por lepte-be. Canaria szigetek mellett, a' nyugoti hosszúság 35ω alatt, két-három izben is vették észre a' hamu-esö hullását Bombay mellett egyszer ujnyi vastagon lepé-el a' hamu egy hajó födözetét, mellyről közönségesen azt hitték, hogy Arabiából fujta-át a' szél. 1838-ban egy hajó emberei Chinai utjok közben, Bassi szigettől jó távulnyira, porködöt láttak. 1812-ben egy Braziliába vitorlázott postahájóra hamu hullott, midön a' száraz földtől már 1000 mértföldnyi távulságra volt.

Figyelmeztetés. A' Regélő számait fertályévenként és igy jövő aprilis elejétől kezdve is lehet megrendelni a' kiadó hivatalban.

Az eddig évnegyedenkénti t. cz. előfizetők méltóztassanak a' jövő fertályévi folyamat iránt most megtenni rendeléseiket, hogy az illető lapokat félbeszakadás nélkül küldhessük. *A' szerk.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón, uri utsza 612.

27.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön april 2kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Mindennek néném oka.

(Levelekben.)

I.

Terv.

Őszhó 30-dikán

Rokonaim ugy intézték azt el; meg akarnak gyógyitani roszul használtt szenvedélyemből — mint ők nevezik.

SCHOPPENHAUER.

„Türés az élet édes párom!“ — igy vigasztalhatá borda-anyánk por-apánkat, miután az édeni gondtalan életből egy verejtékesbe taszittattak.

„„Türés az élet édes Évám““ — ismételtethetett, midőn ez, a' világ egy negyedét csak hamar leölő miatt, az idáig változatlan átok következményében éles fájdalmak köztt sohajtozott.

„„Türés az élet!““ — Hány millio ajakon fordult már meg ez a' rövid kis vigasztalás?!

Én is láttam már szerelmest, kinek számára remény-bimbók nyiltak, egy a' tejuton is felül magasztaltt lény rubin ajkain: azonban az üdv-gyümölcsök más boldogabbnak számára érvén-meg, most pisztolyt, majd tőrt ragadtt a' sujtott érzeményűnek első heve; de később a' vértorlat lappadásakor, a' helyéről lekábult észnek ismeti felvergődése után igy vigasztalá magát: „türd békével, hátha siriglani türéstől mente-fel a' kegyetlen sors?“

Hallottam, midőn a' bánat-boszús férj vas veszővel fenyegette szerelmeséért a' szívtelen temetőt; de egyszersmind ezen ön-szülte vigasztalását is hallottam: „türd békével, hiszen te a' türésben elég gyakorlott vagy!“

Van is ennek valami kis gyógy-ereje változhatlan körülményeinkben; de ott, hol a' változhatlanság legyőzhető ellentorlásban, 's ne-

hány küzdést váró akadályokban gondoltatik, boszontó a' lehetőt 's lehetlent ellátónak ha másoktól keletkezett, gyávaság bélyege, ha bennünk támadt.

Egy hónapot és igy egy harmadát türtem-át én is azon időnek, mellyet ez ujan tulajdonolt pusztánkban töltöttem, 's ugy látszik első tekintetre, hogy türésem némi gyávasággal határos, holott tudod bajtárs! gyáva nem vagyok, hanem a' békét mindenek felett szeretem 's mindig nagy kedvem volt — ha lehetett — játszva adni tul a' sors komoly gáncsain. Most is igy akarok próbát tenni. Ha dülőre vihetem jó: ellenben pedig a' sors velem ki nem köthet, vagy ha igen, csak párviadalra köthet.

Azonban, ne valami szerelmes kalandban keresd ám e' párviadallal fenyegetődző lázomnak okát. Mert jóllehet érzem magamban az észtani bő, könnyű, tartós, hű, tulajdonokkal hatalmasitott fogékonyságot, mellyben e' csintalan szócskának — a' szerelemnek — egy kedves tanártóli, bármilly széles magyarázatja is elfér; melly azt könnyen fel fogja; melly örökké, hűn, 's a' maga eredeti valóságában tartja magában: még is, éppen azon okból, miből némelly diszitményi festvényeket, jó távulról, szerettem biz' én mind eddig nézdelni. És láttam, mint izzadtt szénnek égetendő behantolt kalangyaként kedveseért a' titkos szerelmű szép leány; — titkon izzadt, mert a' mondhatlanul szép szőke hajú sudár ifjút apai halálos tilalom tiltá tőle. De a' „vagy ő, vagy halál!“ jelszavú ifjú ismét végetlen, boldog imádottja karjain, 's im a' felrobajzott ajtóból dühtüzű szemvillámok csapnak rá légi gyulvány-sebességével ablaknak 's onnan a' mélységbe riasztók. — Szerencsés szerencsétlen, hogy a' pisztolyok elsülése pillanatig késett.

A' levetett lánczként összeomlott szegény szőke hajú ifjú remeklő gyógyászi ipar által helyre, 's a' szigorú atya egy házzal tovább állván: ‚béke porainak!‘ kiváná poharazva a' boldog pár örömében osztozkodó lakomás nép. Azonban, tiz mézes hét 's egy mérges év mulva, a' szerelem izzó tüze gyülölet-lángra lobbant, és a' jelszó — „inkább a' halál, mint ő“ — leve. Ismét más, ki szerelem nem viszonozhatást hallott titkos mankóját előtte felfedezett sziv-bálványától: megcsonkittatá lábát, hogy a' hasonalakúságban kegyét nyerhesse, — 's golyó fúrt szellőző lyukat fél év mulva az életuntt férj agyán.

Sárkány teringettét is bajtárs: hát nem igazi fagylaltjai az illyles események párvágyunk hevének? Én is ezektől intetve csupa jó czélból álltam-fel a' fontolgatás dombjára az ovakodás csőjével élet-csillagom után kémlelődő, 's uramfia! még nőgyülölőnek kiált-

nak-ki; üstöt állít — bármelly serfőzőjét is is dióhajnyivá törpitőt — a' felettem kétségbe esett rokonság; forr a' külön nézetekből bele hánytt javalat-terv; atyám naponként elégületlenebb velem 's végre is az agg Kelepdombi Borbála néne — a' pártás osztály ötven évű szüze — adatott mellém; gazdálkodási kinézésből-e vagy egy bájos nő hiányát éreztetni? nem tudhatom: de annyi bizonyos, hogy valamit akarnak velem. Nem nevetsz? engem hanyagsággal vádolni elememben — a' gazdálkodásban! — már micsoda scandalosus gáncs ez?! Ezenkivül még valamelly rozzant kakukos fali órának gondolják az embert, mellynek működése csak a' földig nyuló zsinegekre füzött teher által eszközöltethetik, — annak gondolnak; mert különben ez örök zajtól — kinek lefekvése harag, álma pör, kelése pirongatás, nappala dérr durr, étele fogai miatti zugolódás — megkiméltek volna.

Ez oka türésem 's lázomnak. Régen is éltem volna már a' pusztában illyesmivel bajlódó urunk szavával, csak valami nagyobb ne állna előttem. De hiszen gondolhatod, mire erőtetnének ismét, ha rajta kerekdeden kiadván, jajveszékelésével lázasztaná ellenem a' különben is ingerelhető rokonságot. Azért én is egy tervet 's csinosabb módot gondoltam-ki. A' türés ideje alatt ugyan is tapasztalám, hogy — ha rajta állna — megujittatná a' pipázás kezdetekori büntetést, minthogy egyes pipámé is p ö r é t bevégző hurutot okoz neki; — továbbá, a' lövéstől jobban fél mint Caligula a' mennydörgéstől. Nézz össze nehány Apafy hű unokáját, 's jöjjetek minél elébb; van jó vékim, malomsokim 's a' t. Állitsunk szobáimban füst-, kertemben lőversenyt, 's nagyot mernék mondani, hogy ezek fellegébe oszland nénikémnek udvaromban maradási kedve. 'S ki lesz ekkor az ok? — saját gyengesége! Hiszen többnyire minden derék magyar szokott pipázni, 's hány életre való férfinak ad életenyt S c h w a r z dörgő pora? Sokára ne maradj; teljesitsd mire kér — B a r á t o d.

II.

T i l o s.

Őszhó 16.

Panasz mindig csak panasz.

LESSING.

Mit sem csudálkozhatnál rajta édes Lajosom, ha boszúm mennyköveitől átszaggatott, különben is nem valamelly tatár, vagy franczia divat himzethez hasonló eszme szövetemnek, csak rongyait küldeném ez alkalommal. Aha! mert nem is hiszem, hogy nem ürmöt növeszteni hagyott fenn a' sors minden ötven évű szüzet.

Emlékezel—de hiszen hogy is ne—Flóra vizslámra? tudod mellyet itt létetekkor mutattam, a' rétárki ispántól egy borjús tehenen cseréltet, melly talán a' viz alatti csukát is megállná. Gondold csak, mi történik vele.

A' nálam tartatott pipa, lőverseny 's távozástok után rögtön levél érkezett hazulról, bizonyos dolog miatt haza sürgölő. Éppen ekkor kaptunk egy vendéget is, de nőszemély levén, én miatta indulhatok; azt tudom, hogy nem látogatásomra jött. Igy jó, legalább ismét szép szerével szabadulok-meg a' veszedelemtől. — 13-án jöttem vissza nem is sejtve a' fölém borulandó felleget, 's alighogy kocsimról leszállok, tüstént beállt a' boszontást nem feledett nénikének némelly aratáskori felleg-viadalnál is félelmesebb nyelv harcza; légrontóknak, nemzet vaczkorainak, 's tudja még miknek el nem nevezett mindnyájunkat. Hatást vesztve sikamlottak rólam egy előre a' hidegvérűségnek hirtelen felállitott villámháritóinál fogva sulytolásai: de később, részint a' villámháritók rozsda-kapásától tartva, részint tudván azt, hogy a' bevett gyógyszer nem hathat az idegekre, ha más elleni szerbe, vagy kiizzadásba oszlik-fel ereje, nem ártana most — gondolám — ismét a' rendes vadászatinál hosszabb útat tennem. De hova? Meg kellene kimélnem az öreg Galyasit, ezen nemes telkek közti, huszonkét éves veséket is igazán megpróbáló utaktól; ugy is — mint atyámtól hallám — rég' akar velem értekezni hozzám szállitandó juhairól, mellyeknek legelőjét nagyobb részint ár önté-el (ez kellene a' többi viz-szabályozás elleneinek is, évenként legalább háromszor). Galyasra megyek.

Szinte a' sikai tilosig haladtam, midőn egy szép s ű d ő n y ú l ugrott keresztül kocsim előtt sebesen iramva a' tilos felé. — ‚Rosz jel' — szokta mondani a' pór-jóslat; igen, ki elől menekülhet: de nekem jó, tartson bár a' sasok utjának. Utána gyujtottam hát a' jobb csővel, de ez csak sebesitett; a' balból pedig fülcsenditő foganat nélküli puffanás után olly sürű gőzkör terült előmbe, mellyből könnyen jósolhatták volna az atomisták egy ujabb föld-gömb alakulását.

Mig a' jelenet okát t a l á l g a t v a bámultam, az alatt a' sebzettet nyomozva jól behaladt Florám a' tilosba, hol nem sokára az elfogott nyul sirása után puska-pattanás 's kutya rivalás hallatszott. Huh sárkány teringettét! ez aligha az én Flórámé nem? Hoh! jaj neked vadadnál vadabb, ha gyanúm valósul.

Hirtelen ujra töltök 's im a' poros szarúból korpa-adag száll alá, 's ugyan ilylyel telvék más lőkészületim is. Ejnye tarajos sárkány! micsoda gonosz szellem tör ellenem kárhozatos varázsával; lehetett-e már ennél nagyobb bajrohama ős-apámnak, midőn győzedelem-döntő vita alkalmakor törött ketté kardja Koronczónál? Hát

még mikor guta-ütéstől környezve pillantám-meg, miként az elfogott nyulat czipelve három lábon vergődik felém hű ebem, üzetve két kopótól 's a' sürűben csörtető emberek zajától, — mit érezhettem: voltaképp' ki nem fejezhetem. Szinváltozatimat képzelheted, vérem sustorgását hallhattad volna. — Változzatok bár — szóllék fogcsikorgatva—átkos hely terebélyes tölgyei mind meg annyi bozontos óriásokká; ragadjátok-fel egymást ellenemi harcz-szerül: de én nem távozom; látni akarom — legyen bár Gorgon — a' szivtelent.

I.

Meg állj fiu, egy nyommmal se tovább!
VÖRÖSMARTY.

„Lépést se hátra — dördülék a' tilosból kibukkant 's ismét visszavonulni akarókra, kapva' korpa gyalázta fegyveremet — mellyik lőtte-el kutyám lábát?" Jól látám, hogy Ezop kincskereső ebének a' sárkány lyuk birtokosával találkozása, szerelmesek számitott összejövete volt ezekéhez képest: még is egy roszul álló álbátorsággal akartak felelet helyett törvény-palástot huzni embertelen tettökre. Legfeljebb is puska-fojtás válik belőlek boszúm körmei közt, ha — ha — No de tudod bajtárs! szépeinknek ada a' végetlen erő mindenhatóságából egy részecskét, hallatlant hallhatóvá, láthatlant láthatóvá tevőt. Ez az erő finom rejtélyű mozgépe emberiségünk világának; ez nyitmennyet 's szül egyszersmind földi kárhozatot; e' teremt agyunkban torz rémeket 's kéjben lejtő kegy-leánykákat füz ugyanott rózsa-lánczra. Fojtássá lettek volna hát—mondom—ha egy mellettünk elrobajozni akaró hintóból nő-alak nem lépett volna hozzánk. Ne kérdezd millyen; mert nézetem főtárgya, fájdalom reszkette Flórám, előttem feküdt vérében.

Hunyászkodva akartak ismét visszalopakodni a' szemtelen kalász-alaku hősök; de puskám fenyitő emelésével mind hármat legyökereztetém alattomban; jóllehet minden alattomosnak ellene vagyok. No de egy ismeretlen szép jelenében valakivel hajba kapni, vagy még azt jól el is páholni csakugyan nem illenék; ugy is az a' botor hir szállong rólunk „nem is magyar, ha nem durva." — Rajtam pedig — mint tudod, külsőmre szint' ugymint belsőmre nézve, szigorú criticusaink sem fedezhetnének ám fel csak egy vonásnyi idegent is; azt sem tudhatám előre hogy az idomos kis teremtmény, melly országából való édes honomnak 's micsoda idegen neemzet közé vihetné-el a' magyar siheder balhirét. De ugyan mit is akar itt éppen most? — Szóllni akart, de szavai — mint látám — kutyám által lett meglepetésébe veszének. Igy állt egy előre aggódva kérdő tekingetéssel, — 's majd érzete gyengédségét kinyomó hangon kérdezé „o Istenem, mi lelte e' szegény állatot?"

Ott azon emberbék közül lőtte-meg valamellyik — válaszolék — 's engedelem édes galambom, ha nyiltan szóllok, — most éppen számve-

tésemben tartóztat-fel. Most is pirulok bajtárs! ha nyerségemet engesztelésért esdő pillanatjával mérlegezem: de a' harag rövid düh 's megbocsát nekem az idegen szép, miután az ingerültséget okozott történetet voltaképp' elbeszéltem; meg bocsát, miután mondom, hogy életemben illy szép kis leányt soha sem láttam. Ugy ám bajtárs! ő engesztelőleg simult hozzám,'s most már ideje hogy kérdez millyen volt tehát?

(*Folytatása következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' mákony szivása. Londonban, a' növénytani társaság ülésében Sigmund tanár egy értekezést olvasott-fel a' mákony szivásáról. Fő ok melly a' chinákat a' mákonynak szivására (nem evésére, mint más nemzeteknél szokás) készteté, a' gyorsság volt, mellyel a' mákonytól elrészegülhetnének. A' mákonynak tüdőken keresztül beszivott füstje gyorsabban hatja-át az egész testet 's különösen az agyvelőt. Az értekező azt is előadá, hogy a' mákonyszivók mennyisége felszámittatott. Ezeknek szaporodása 1820-tól kezdve rendkivüli. Emlitett évben hozzávetőleg mintegy 365 569-re lehete tenni a' mákony szivók számát, kik 4.287 szekrény mákonyt emésztének-fel; 1835-ig 2 039.998-ra, a' fölemésztett, mákony száma pedig 12.339 szekrényre szaporodott; most már 12 milliót halad-meg a' mákonyfüstölők tömege. Egy személy 17 1/2 szemert füstöl-el naponként egyremásra. 1837-ben 16 916 szekrénynyel szállitott Chinába a' keletindiai társaság, mellyből mintegy 15 millo tallér haszna volt.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Nőm sátán.

A' házasság sorsjáték. Én is a' fazékba nyultam, de fájdalom! nem jó sorsot huztam, mert nőm — sátán!

Tizennyolcz hónappal dajkáját harapta-meg, tiz évvel babáját pofozgatá, tizenöttel nyelv- és muzsika-mesterét halálra boszontá, most huszonöt évvel dühösségét rajtam, férjén, ereszti-ki. Mi fog még történni, ha negyven éves lesz?

Minap egyik barátném ünnepnapjára nehány rimet akarék csinálni. Ő szobámba, és igen halkkal székem mögé lopódzik: de a' velem szemköztt volt tükör elárulá őt. Én tehát sebesen kezembe összecsavarám a' papirt; de ő erővel tudni akará mit irtam. Egy kis perlekedés támad; de ő nem tud egyedül szájával veszekedni, illyenkor minden tagjának mozgásba kell jönni; — most most kezecskéi jövének egy kissé szerfeletti mozgásba, és im lám! uj angol nyakkendőm szélén egy repedés van, chinai porczellan-irószerem összetörve, 's pompás kazimir nadrágom tele van tintával. — Meg kell vallani: nőm sátán!

Egyébbként ha jó órájában látja őt az ember, egészen más fogalma lesz róla; mert ha nem veszekszik, meg nem szün nevetni és énekelni. Igaz ugyan, hogy én természetemnél fogva kissé komoly vagyok, és az örökös trillázások halálba

ellenemre | vannak: de mit tegyek? — Ha engedek; mindenkinek elbeszéli, ki csak hallgatni akarja, hogy én character nélküli férj vagyok; ha ellenszegülök, széttép, széttör mindent. — Valóban! nöm sátán!

Házasságom első éveiben engedelmet vevék magamnak, nehány intést tenni toilettje iránt (melly egykor igen is sokamba került) és őt arra birni, hogy a' helyett inkább az asztalra költene többet. — De ő éppen ellenkezőképp' tett, mint kivánám. Az ékszer- virág- és toll-árulónék 's a' t. árjegyzékek végetlenségig szaporodtak, és az evés olly állapotba jutott, hogy kéntelen valék egyik barátomat, kit megakarék vendégleni, fogadóba vezetni, hol négyszer annyit kelle fizetnem, mint mennyibe otthon került volna, hol e' felett még genirozva is valék. És ki itt a' hibás? Sátán nöm!

Mivel éppen étkekrül beszélek; emlékezem egy vonására melly egész characterét lefesti. — Tudniillik, egy kertésznél apró zöld borsókat láttam. Én ezt szeretvén, kérdém, mibe kerülnének! A' kertész iszonyú dijt kért érettök: 7 ftot egy meszelyért. Én ezt honn elbeszélém nömnek; ő viszonzá, hogy tüstént érettök akar küldeni. Én nem-et mondok; ő igent: én ismét nem-et mondok, ekkor ő semmit sem szóll. — De halljátok és bámuljatok, mennyire mehet egy nönek ellenmondás-szelleme. Más nap egyedül ülök asztalhoz. — Mit teznek-fel? — Levest zöld borsóval; bárány-becsinálttat zöld borsóval; fricandeau-t zöld borsóval; ázalékot zöld borsóból; — söt még a' saláta köztt is találtam zöld borsót. — Ekkor minden zöld és sárga lön szemeim előtt; derekasan meg akarám szidni, és az étkekhez sem nyulni: de éhes voltam tehát evém, és csak csendesen gondolám magamban: „e' nő csak ugyan sátán!"

Azt hiszik, hogy illy' növel legalább soha sem jön az ember a' féltékenység esetébe, és hogy neki nem sajátja e' hiba? — csalatkoznak. Ha néha tovább beretválkozom mint egyébkor, és öltözetem gondosabban megválasztom, fejecskéjét azonnal magasabbra emeli; gyanakodni kezd, hütelennek, ledérnek nevez; esküszik hogy valami hóditásra megyek-ki, és valami hütlenséget szándékozom elkövetni. 'S lehet-e nekem ellentmondani?! — Szemrehányásokkal halmoz, és esküszik, hogy visszatorlást használand. És sokszor, midön éppen azon ponton vagyok, hogy valamelly rosz mükedvelők zenéjébe, vagy valamelly borzasztó házi-szinházba menjek, kéntelenitve látom magamat levetkezni; és otthon maradni, hogy a' még élesebb jeleneteket kikerüljem. De ellenben mit tesz az érzékeny nö, ki, sokszor titokban szolgálót küld utánam, hogy bizonyosságot nyerjen, valljon igazán bureauba mentem-e? — Mit tesz ő? Unoka öcsémmel, a' segéddel egyedül kilovagol, vagy az örnagygyal, igen távulróli, tán 100-ik ágon levő rokonával páholyba megy; és ha én csak legkisebbet is ellentmondok, azonnal elnyomatás, zsarnokság ellen lármáz, és udvariasabb elveket ajánl nekem. — Igen, én ismétlem: „nöm sátán!"

Nem csak nekem, de mindkét részröli ismerőseinknek is sokat kell szenvedniek szeszélyei miatt. — Jaj annak, kitől magas termetet megtagad a' természet, vagy kinek egy kis kövérséget adott. Nöm csak magas 's karcsú férfiakat szenvedhet. Jaj főképp' a' kék szemü és szőke hajú hölgyeknek! mert nömnek barna haja és korom fekete szeme van. Nöm előtt az, kinek rosz fogai vannak, nem is beszélhet jól. Egyébként nöm nem buta, — igen, ő nem — buta, de — sátán!

Azonban lássátok a' szokás hatalmát. Ha bár sátán is ő, még sem cserélném-fel örömest mással. Ugyan igaz-e, hogy vannak nök, kik szeretik ha fér-

jeiktöl megverettetnek; és férjek, kik jól érzik magukat, ha hölgyeik egyre veszekednek velök? — Én hinni kezdem e' paradox elvet. A' czivakodás mozgásba hozza a' vért és és egésséget elömozditja. Példa reá, hogy nagyapám, ki örömest czivódott, igen vén korában halt-meg: nője ellenben, ki még veszekedöbb volt, öt évvel élte tul férjét. Apám 's anyám erösen ragaszkodnak szüléik szokásához és igen jól érzik magukat. Mióta házas vagyok, még soha sem voltam beteg: holott az elött minden perczben volt valami bajom, és én kisértetbe jövök, azt nőm vgszekedési vágyának tulajdonitni. És igy e' sátán kedvesebb nekem sok angyalnál, ki tán nem sokára sirba untatna.

Németbül BARKÓCZY MIHÁLY.

Nevezetes prémajándékok. Hajdanta nagy szokás volt, az udvaroknál egymást kölcsönösen gazdag ajándékokkal megtisztelni; ezek köztt, mint egyik legnevezetesb, méltán érdemel említést azon prémbör ajándék, mellyet Ivanovics Fedor, orosz czár, 1595-ben II-dik Rudolf német császár 's magyar királynak küldött. Állott pedig az 400.120 darab nyuszt, 20.560 nyest, 120 fekete róka, 337.000 vörös róka, 3.000 hód, 1.000 farkas és 74 jávorszarvas-börből. Olly mennyiség, mellynek most mind értéke, mind maguk a' börök, bajosan volnának előállithatók.

Mellyik a' föld legkisebb városa? Zisiwersk, északkeleti Syberiában, melly a' müvelt világtól minden részről 200 mértföldnyire fekszik. Áll pedig e' kis városka 7 házból, mellyekben ugyan annyi család lakik: 2 popa, 1 postamester, 1 tiszt, egy kereskedő, egy özvegy asszony 's egy biró. De hát városnak nevezhető-e e' hely, melly, mi több, még kormányszéki kerület helye is? vagy minek neveztesék hát illy iszonyu lakatlan tér középpontja? Azon kérdésre: miből él e' nép? — itt nagy mennyiségben találtt hal, nyul, farkas, róka, iram- 's jávorszarvasból és medvéből, a' felelet.

Óriási pástétom. A' gyomor birodalma naponként terjed 's gyarapodik. Már most nemcsak különbnél különb izü, hanem szokatlan nagyságú darab ételek is használtatnak követelései kielégitésére. Ujabb bizonysága ennek azon óriási pastétom, mellyet egy parisi falánknak szakácsa készitett. Tésztáján két sütő három nap három éjjel dolgozván, üreje egy egész sertvés, két ürü, nehány borjú-fej, hat nyul 's tizenöt fogoly husával töltetettmeg. A' kemenczében 8 nap volt, 's midön megsülve elővonták, kerülete 18 lábat tön.

A' madagaskar-i királyné ügyvivője, ki 1831-ben Parisban volt: Kiujiaa—Mohallau—Zwoll—Zig—Zou—Mu—Kompuluff—Kir—Kerid—Ziz—Zog—Mi—Nanuf—Mor—Fi—Fink—Ziu—Rom—Othara—Att-nak nevezteték.

A' közvélemény. Napoleon azt mondá egykor Campan asszonynak: „Ha a' közvélemény ellen sikra szállhatnék nem rettegnem; minthogy azonban nincs ágyú, melylyel hozzá férhetni lehetne, igazsággal és szelidséggel kell ostromolnunk. E' két hatalomnak nem szegül ellene; ki másképp' akarna reá hatni, becsületét 's vagyonát koczkáztatná. Ellenében meg kell tanulni a' magát türtöztetést is.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón, uri utsza 612.

28.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap april 5kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Mindennek néném oka.

(Folytatása.)

Ha valaki, ugy én hordhatom-fel méltó joggal az aranyló fürtöket, a' magaskéjű hatalomban derengő homlokot; eldalolhatnám szemeiről egyik jeles költőnkkel:

Két szemében ég két
Gazdag drága kő,
'S moszka czár fején sincs
Gyémánt illy dicső.

Alkalmazhatom a' feselő rózsabimbó-ajkakat, az ifjúság gyönyörű arcz-rózsáit, a' habmetszetű tagokat; állíthatom, hogy ő, a' nemzet disze, egy kedves kis magyar leány. Jó is, miként talán senki más nem; mert ellenzésemre is kutyám ápolásához fogott, tulajdon kendőit használván-fel kötözékül. Érzékeny jó lélek—tünődtem téjhab kezecskéje 's gömbölyeg ujjainak működését, a' minden izek felett bájszinben tünelgő gödröcskéket tapadó figyelemmel kisérve — téged a' jó történet most hoza velem össze legelőször, — mi füz még is illy jótevőleg sorsomhoz? bizonnyal nem más, mint közrészvétű angyalszived!

A' szenvedő oktalan hálás nyalással jutalmazá az utójára végig simogató kezecskét. Hát én, ki még a' reszvét gyémántját is megsejtém a' kéj-borús szemekben, tettlen álljak? — Nem bajtárs! itt igazán helyén volt, hogy a' szándékom' megsejtett, tiszta szemérem pirjával elgyult angyalkának szende vonogatására is egy szives magyaros kézcsókkal áldozzam. Ne is vétkeld ám szokásod szerint e' tettemet; mert mondom, hogy itt helyén volt, nem ugy, mint a' divatkor kiosztásaiban, melly már az „Isten jónap“ helyett is kézcsókkal üdvözöl, mintha bizony nem az metszett volna édes csókú ajkakat, kit a' csókkor annyira kezd elfelejteni.

2.

Kifáradhatlan volt békitő tisztében.
JÓSIKA.

Az ur pora — szóll hahotázva egyik delinquens — nedves helyen lehetett; mert, mint látom, penészt kapott; vagy talán éppen uj találmány? ha ha!

Nézek szemre főre, 's gondold csak, sárkány teringettét! a' kocsiról leszálltamkor nyakamba vetett szarv-adagositó szere, mellyet a' bűvölt por észrevétekor kiürités végett mozditottam-le helyéről, de melylyel a' közben jött jelenet miatt fel kelle hagynom, egészen levált, 's daráló malom-garatot képezve özönlött előmbe a' korpa.

Pirultam, mint sülni kezdő vakarcs, 's — „de azt is látja az ur" felelék lángolva, puskám tusát mutatva — hogy még ez ép, és ha" —

Itt a' kis leányka rám tekintett 's elfelejtém a' folytatást.

„Helytelen ingerkedés — szóll most ő — gyuladást okozni, 's távulról kaczagni a' vészt; o báro ur! ez nem jó szivre mutat."

„Ej hagyjunk-fel az efféle csekélységekkel — válaszol könnyedén — én baro Csapdári vagyok G**ből; engem keressen-meg egyedül ebéért; most az eső csepeg, azért induljunk édes Lórám; ajánlom magamat én is uti társul."

Nézd csak, bizony talán a' korpa adta neki ezt a' váratlan vakmerőséget?

„O azt nem tehetem — szóll magát karöltése elől visszavonva — valahányszor önre tekintek, a' fájdalmasan nyivogó hű állat jut eszembe; esdjen béke 's bocsánatért, különben atyuskámnak sirva panaszlom-be kegyetlenségét!"

„Azt éppen nem akarnám édesem; azért is — hadará gunyosan — bocsánat bűvös vadász ur, à Dieu!" — 'S mi előtt ellent állhatott volna, a' hintóban ülő nő mellé emeltetett az utána majomként felugrott uracs által.

Semmivé tehetnélek — gondolám — aljas féktelen: de kimélem benned e' kül 's belbecsű báj-alakot, kivel — mint gyanitom — (de ne add Isten, hogy ugy legyen, mert nem össze valók) nem rokonos, hanem más közelről viszonyban állsz, még pedig, ha ugy van, ő kényszeritést szenvedve; mert illy két ellenkező kedélyben nem lehet önkéntes szerelmi viszsugárzás.

Külön nemű indulatok árvonulatja közt néztem az elrobogó kocsi után, mellyből a' garázda folytonos gunybókokkal, az érzékeny szép pedig, mintha mondta volna — „bocsáss-meg neki, mert nem tudja, mit cselekszik" szelid visszatekintgésekkel vön tőlem bucsút.

3.

Csak sovárgok, csak tünödöm,
Nem tudom, miért;
Mintha égnék 's vágyakoznám
Birhatatlanért.

CSABA.

Ez alatt a' másik két vadász is a' t i l o s b a szökött, én pedig sebzettemmel visszatértem. — Honi szoros vizsgám után kisül, hogy mindennek néném oka, ki a' multkori ingerlést megboszulva, részére hajlott pinczéremmel vitte véghez a' csint, minden fegyve-

rem 's lő-készületemet korpával tömetvén-meg. Szerencsétlenségemre a' jobb csőben maradt még nehány szem srét, melylyel bár csak tévesztettem volna. — — Uti-fű talpad alá galádul pártot ütött szolga! 'S várj még te is, te Gellért-hegyi pemét-paripájú szüz; hiszem, hogy borsot török orrod alá a' korpáért! — Azért is bajtárs jőjjetek ismét; minél előbb, annál jobb; — lelkedre kötöm ám kérésemet. Itt végeznem kellene levelemet; de nem, előtted nincs, nem lehet titkom: azért még nehány sort.

Akaratunk ellen is támadnak szivünk körül némelly érzelmek, mellyeknek majd nevet sem tud adni hirtelen az, ki ezeknek országában járatlan. — Tünődve tünődtem én is, mi az, mi sovárt 's epesztő vágyat teremte eddig csendes keblembe; mi neve azon szellemi erőnek, melly pillanat alatt varázsolna tán még patagon honból is a' sikai tiloshoz látni azt, kiben lelkem annyira örvend; kit eszmém minden gondolatába ékül sző-be. Tünődésem után kitalálám, hogy bizony nem más, mint szerelem. Lásd, lásd bajtárs! milly hamis, milly önző kis változat sok részben ez a' mi szivünk tája! Hányszor járunk ugy vele, mint Isten félelmében, jámborságban nevelt lánykájával a' kegyes anyácska, — ki is nagyban merne kikötni, hogy attól csak jó szót sem remélhetnek a' csapdi férfiak; és mi viszont, hogy a' kis bolt soha sem, vagy legfeljebb fontolgatás után nyilandmeg némelly vendég-indulatoknak. És im azt csókon kapja „Uram ne vígy a' kisértetbe" kiáltással a' hiedelmi mennyéből alá bukott anyácska; rögtön, észrevétlenül nyilik-fel ez a' szerelem-bélyegezte vendég-indulat előtt, 's majd erővel ragadja-be — mint a' pesti zsidópiaczon szokás — a' szomszéd bolt ajtajából. Igen, engemet féltékenység, mi több ollyas irigység nemű környez, melly — mit idáig nevetséges gyengeségnek tartottam — legalább is egy tuczat vetély-társsal, Csapdárival, vagy akár kivel is lándsát törethetne általam. Bezzeg lesülyedt alattam a' fontolgatás dombja, egy bizonytalan után űz ellenállhatlan vágyam; de merre? hiszen az óvakodás csőjével sem láthatok arasznál tovább; — 's hát ha éppen késő is lenne már? Semmi! teszek még is egy próbát. Flórámat ugy is G**be vitetem gyógyittatás végett, hol bizonyosan hallani fogok — akarok is — b. Csapdáriról. 'S ha valami Lóra nevű jegyesről is lenne a' szó, felkeresem őt is, őszinte feleletet váró e' kérdésemre „ha bárójával boldog leend-e?" — Ha igen — mit nem hihetek — Isten áldja; ellenben pedig — noha bárói czimmel nem dicsekedhetem — tettre kerülés esetében bizvást ajánlom versenyzésemet.

Hitted volna-e ezt bajtárs! ez előtt nehány nappal is? Elhiszem, hogy nem. No de mit teszünk neki? Változik a' suhancz, mint selyembogár; változást szenvede ten hű barátod is. Miksa.

III.

Nyilatkozás.

Lajos Miksához.

Őszhó 18.

Szerelem hősei a' barátságban nem erősek.
KÖLCSEY.

Lóra, báro Csapdári! Fergeteges zivatar! miért ki nem tekerted legalább csak nyakát is ezen utóbbinak. Karikás ostoromra! ez a' báro skorpio-jegyben született; nekem is ezzel van egy különös bajom. De még nénédnek is átokból leend ám szemfedele, ha jóvá nem teszi, mit megrontott. Minden bajomnak csak ő oka. — Ne is hivj bajtárs! egy darabig hozzád; küldj inkább Indiákra bálványkigyót vadászni, csak hozzád ne hivj; mert jaj annak, ki sátánnal ingerkedik. Hallj 's itélj!

A' nálad tartatott füst- 's lőverseny végeztével vigan haladtunk — uti pipáinkra gyujtva — egészen Palánkosig; de itt mint meg annyi ostrom-álgyúk, egyre mást durrogtak-fel a' falu közepén pipáink, szakálunk, bajuszunk 's hajunk nagy pusztulásával. Ehez járult még az összecsődült fustélyos pórság darabos bánása, melly valódi gyujtogatók gyanánt tartóztat-le, ha a' gravitással megjelentt kántor felismerésem után pártul nem fog szánandó Saulus társaimmal együtt. Pipáinkban — mellyeket nem mi tölténk-meg — lőpor volt; bizonyosan ez is nénéd műve. Ám menjen kölcsönbe ez a' sokszoros visszafizetés: de már egy másik tette, kölcsönön túl vétkek közé számláltatik.

Egyetlen titkom volt idáig előtted, melly felett ezen jeligéd őrködött: „Szerelem hősei a' barátságban nem erősek." Megtörténhetik. Voltak is barátink, kik vidám körünkből kiandalodva, sohajtottak, mikor mi nevettünk; epedő aggodalom lappangott vonalmukban, mikor a' mienken nyiltt barátság öröme derengett. Ők megvallák szerelmöket, de mind e' mellett is vesztettek meghittségökből azért, hogy ollykor magukról felejtkezve epedtek ott, hol nekünk örömkitörésünk volt; mit mi többre magyarázván, reájok alkalmazád az emlitett jeligét. Én hát, kinek mázatlan barátságod méltánylása vala érzetim czélpontja, döbbenve gondolék azon helyzetre, mellyben tapasztalásod tanúsítása szerint előítéleted alá jöhetnék; 's miután a' dolgok kül 's belső mineműségét változtató idő által el végre is belevonattam, tanácsosbnak vélém a' hallgatás vétkébe esni, mint nyilatkozásom által barátságodat irántam hidegiteni, 's nevemet a' többi szerelmesedett barátokéhoz iratni. Ezért megbocsátsz ugy-e?

Most pedig nyilatkozom. Tegnap Galyasiéknál nowaja-i hidegséggel fogadtak. 'S mielőtt okát kérdezhetném, megvetőleg nyilvánitja Galyasiné, hogy ő iszákosnak, garázdának nem nevelt leányt.

„No hiszen azt igen helyesen tevé — válaszolék — 's mit tovább? ne áruljunk zsákban macskát.' — Ő többé szót sem váltott velem, hanem Galyasi beszélé, hogy néném Galyasiné előtt, éppen mikor te haza sürgölő levelet kaptál, borzasztó iszákosnak 's garázdának festett.

Éppen bizony! megesnék, ha mind iszákos volna, ki a' barátságért egy két poharat kiürít, 's garázda, ha jó kedvében egyet talál csipni a' pipára menyecske-szemű tüzet adó piros pozsgás Erzsók arczán.

Süker kecsegtetheti — igaz — bünös törekvését; mert Galyasiéknál is, mint több más háznál, talán mindjárt a' mézes mákos hetekben megtörtént az életbeni legveszélyesebb csere, — a' kalapnak fökötöveli felcserélése, mi szerint az apósnak — ki eddig egyedül nekem szánà leányát — hinni kell, mit nője hisz, 's parancsára csak teljesitéssel lehet neki visszafelelni: de azért — mondd meg bajtárs nénédnek — korán se verje ám ökleit egymásra kárörömében; mert Lóra, kit nehány nap óta rejtegetnek előttem, multban, jelenben, jövőben is enyim, — 's báro Csapdáriné, minek olly erővel kennék-fel — Istenemre mondom! — soha sem lesz. Felkeresi őt a' csillagokon túli ür-képzetével egy végetlenségű szerelmem; hozzá rontok, legyen bár Acris réz-tornyában, 's jöhet akkor ellenem száz Antinousz is. De érts-meg jobban édes bajtárs! a' sikai tilosnál megjelent béke nemtője Galyasi Lóra volt, kivel két hónapja, hogy boldog szivrokonságban vagyok; 's hiszem, hogy ezt tudva más irányt veendnek jó érzelmeid. Ezt hát nem is kérem: de annyival inkább ez egyet. Tudd-ki Galyasiéktól Lóra hol létét (mert azon naptól óta, mikor őt láttad, valahol rejtegetik előlem), 's kitudván tüstént irj ölelő barátodnak!

(Folyt. következik.)

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — Miskolczon mart. 20-kán nyugvék-el örökre altestbeli betegség következtéből, élete 59-ik évében n. mgú Miháldi báró Splényi Ignácz ur cs. k. aranykulcsos, val. bel. tit. tan., lovassági tábornagy, az orosz sz. Anna rend nagykeresztese, Miksa József bajor rend vitéze, József főherczeg huszár ezredének másod tulajdonosa, a' magyar ns testörző sereg kapitánja, magyar ország zászlósa, több megye táblabirája. Hült maradványai Szilvás Ujfaluba (Zemplén megye) a' családi sirboltba rejtettek. — Kesergik elhunytát számos tisztelői, de különösen — hitese n. m. Nagy-Szigethy Szily Maria assz. csillagkeresztes 's udvari dáma; gyermekei: Maria (gr. Guyon Rikhard hitese), Amalia; Karolina; Lajos (József fő-

herczegi huszárezred kapitánja); Béla bányászati tanitvány; Geyza, gr. Noszticz könnyű lovas ezrede alhadnagya.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Déli-báb, Saône völgyeiben. A' délibáb (mirage), a' fénynek ama magiai tüneménye, melly némelly természetbuvárok állitása szerint eddig csak Egyptus forró ege alatt tünt-fel, Saône partjain is teljes pompájában látható.*) Auxonne környékén nagy sik völgygyé terül a' vidék. A' város kis menedékes halmon épültt a' folyamparton, melly vizbe nyuló földszoroshoz hasonlit, midőn a' réteket viz önti-el. Meleg nyári napon, ha szél nem lengedez, 's a' föld szine felett nyugvó légrétegek mozdulatlan állnak, a' sik közepén álló szemlélődő, ha az északnak nyugvó város felé néz, meglepő látmányban kéjelghet. Távulban a' száraz föld eltünt, felette végetlen viz-ár terül-el, 's a' város tengerből emelkedettként látszik, melly a' házak 's fákat olly tisztán tükrözi vissza, mintha a' város valóban csendes viz közepén állna. Különös azonban, hogy e' tünemény, melly napfénynél naponként látható, 1791. előtt soha sem láttatott, vagy legalább emlités róla mind addig nem tétetett. Első, ki felőle tudományosan nyilatkozott, Monge volt. Az egyptusi hadsereg egyik kalauza, mint szintén egész sereg is, egy pillanatra, de csak egy pillanatra elkábitni engedvén magát, tévedését azonnal észrevette. Ha a' föld nagyon átmelegült, 's a' viz tükre csendes, tapasztalásból tudjuk, hogy az alsó légrétegek a' nap heve miatt szétterjedvén, bizonyos magasban annál ritkábbak lesznek, minél inkább megközelitik a' földet. Ez esetben a' napsugárok, ha a' látkörön felül fekvő tárgyakról földre lövelődnek, és különféle sürüségü légrétegeken furódnak-át, megtörnek, és minthogy egyik rétegből másikra igen ferdén csapnak, azt át nem törhetik, 's visszaverődnek. Ha már most a' nézö ugy áll, hogy mind azon fénysugárokat, mellyek a' tárgyakról ő reá magára esnek, mind azokat, mellyek ugyan azon tárgyakról a' földre csapnak 's megtörödnek, közvetlenül látja, mind magukat a' tárgyakat, mind azoknak forditott képét látni fogja Ha már most e' nézö egy sikság közepén áll, melly olly emeltt és téres, hogy azon sugárok, mellyek az égnek azon részéről csapnak-le, melly a' látkört a' föld irányában zárja-el, 's a' légrétegek területét olly ferdén érinti, hogy a' sugárok visszaverődnek, az ég képét földön fogja látni, 's ez azután ama tünemény, mellyet ő tiszta viz tükrének hisz. (Spectateur de Dijon).

Két fejü gyermek. Lüttichben egy asszony két fejü leánykát szült, mellynek fejei ugy egymásra fekszenek, hogy az alsó előre, a' felső hátra hajlik.

Meteor-hullás Bokkenvelden. A' „London and Edinb. Philos. Magaz.“ szerint 1838-ki őszutó 13-án nem egyes meteortömeg hullott-le Bokkenvelden, mint eleinte beszélék, hanem tömérdek kö, mellyek 150 angol mértföldnyi területen elég sürüen szétszórva hevertek. A' szétpattant meteor durranása erösebb volt, a' legkeményebben tüzelő álgyútelepénél, és a' levegöt több mint 80 mértföldnyire minden irányban megrendité.

*) Ha azon természetbuvárok magyar hazánk alrészét, különösen a' sziksavas tájakat megutazták volna, hasonló tüneményekben rég gyönyörködhetének.

A' szerk. jegyzéke.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Nőm angyal.

Minap olvasék egy czikket, mellyben egy szegény férj megmutatni iparkodik, hogy neje sátán, 's végén megvallja még is, hogy ő e' sátánt nem szivesen cserélné-föl egy angyallal.—No's, most van házamban egy illy angyalom, ki éltemet meghosszitja, 's gyönyöreimet megröviditi, 's kit én szivesen oda adnék egy olly sátánért. Ezért föltevém magamban annak tulajdonságait nyilvánossá tenni, 's egemet a' világ előtt föltárni; tán sikerülend elsuhannom abból.

Én nem vagyok egyike azon könnyen hivő 's tetszetes férjeknek, minőket mindenhol számtalanokat találni. Én nagyon szigorú vagyok, ha a' női kötelességek teljesitéséről van szó, 's mennél több becsületes férjet látok, kik bizzonyos dolgoknál erősen behunják szemeiket, annál jobban fölnyitom éjjel nappal enyéimet; annál gyanúsabb 's féltékenyebb vagyok: még is semmit sem fedezhetek-föl, éppen semmit, mi csak legkisebb feddést is érdemelne, sőt inkább mindig csak magasztalásra kell nyitnom szájamat; mert valóban: n ö m a n g y a l!

Ő igen ritkán megy-ki, 's nélkülem éppen nem. — Sajátlag az ő kényelmére elég csinosan butoroztattam-ki egy szobát; de ő nem marad abban, mindig velem 's körültem akar lenni.— Ha irok, közvetlen asztalom mellé ül, 's majd minden betüt lenéz a' papirról, 's azután fölkiált: „milly csinos irásod van édes férjecském!" — 's ismét nehány percz mulva fennhangon ismétel valamelly gondolatot, mit éppen most irék-le, és megesküszik, hogy lelkéből vétetett az. — Igy persze minden pillanatban kijövök az összefüggésből, 's nyiltan meg kell vallanom, mióta nős vagyok, semmi okosat nem vittem véghez; de szeretetét még sem vethetem szemére, 's meg kell ismernem: n ö m a n g y a l!

Ő nem kel-föl korábban nálamnál: azért van azután, hogy a' szakácsné mindent olly drágán vesz, 's kávénk gyakran olly rosz, minő csak kávéházban lehet; még csak a' konyhába sem megy, hogy pillanatig se legyen távul tőlem, 's azért gyakran éhesen kelünk-föl asztaltól; mert minden meg van égetve 's elfőzve. Ha azután pirongatni akarom a' szakácsnét, nem engedi, mert a' harag megárthatna. N ö m a n g y a l!

Kedveért még majusban is két ünget 's három mellényt kell viselnem, csak hogy temperamentumomat nagyon sebesen ne változtassam.—Ha szomjas vagyok 's inni akarok, előbb mint gyermeknek, homlokomat kezével megtapogatja, hogy lássa, nem vagyok-e még fölhevülve. Nem dohányozhatom, mert az által mellem szenvedhetne. — Heringet, salátát 's hasonló étkeket, mellyeket igen szeretek, nem szabad ennem, mivel azok sok savanyúságot okoznak a' vérben; édes étkeket soha sem izlelhetek, mert azok, ugy mond, megrontják a' gyomrot. De ellenben minden fris zöldséget 's finom húsokat, mellyeket csak nyujtnak az évszakok, előmbe tesz, 's azért konyhám roppant sok pénzbe kerül. Nem tagadhatom hát, hogy ő egésségemről leggyöngédebben gondoskodik, 's meg kell vallanom: n ö m a n g y a l!

Minden napot, melly a' legcsekélyebb kicsinségre is emlékeztet, ünnepnappá tesz, 's e' napok mindegyikén uj ajándékkal, vagy uj mulatsággal lepmeg. Születésem napján, tudtom nélkül, száz személyt hivott-meg ebédre; névnapomon zenével, szavalásokkal, tableaukkal, 's bállal lepett-meg; öszszekelésünk évnapján (január közepén) minden szobámat fris virággal rakámeg; megismerkedésünk évnapján (nem kevés csudálkozásomra) pompás ezüst dejeunêrt találtam; sőt még az első kézszoritás emléknapja is arany szelenczével ünnepeltetett-meg, mit jól talált arczképével nyujta nekem. E' napok mindegyikén tetőtől talpig uj 's pompás ruhába öltözve jő elömbe Mind ez természetesen saját erszényemből jő (mert neki nincs tulajdon birtoka), 's iszonyú sok pénzembe kerül; de ő csak azért teszi ezeket, hogy örömet szerezzen nekem; 's igy ismét föl kell kiáltanom: nőm angyal!

Ő nagyon is meg van győződve arról, hogy valódi igaz szerelem nem állhat fenn féltékenység nélkül; 's ezért végetlen szerelmét bizonyitandó, végetlenül is féltékeny; ő képes valamelly társaság közepette fennhangon sirni, ha más nőnek csak kezét fogom is meg. Minap délután a' sánczokon sétálánk, 's majd elájula, midőn egy leány, kit ő nem ismert, köszönt nekem. Nőm angyal!

Sok fáradsággal vehetém reá e' farsangon, hogy velem tánczmulatságba jöjjön. — Többen kérék-föl tánczra, de ő egyet sem fogada-el, mig végre én kérém, fordulna nehányat kedvemért. Alig hallá, hogy kedvemért! azonnal repült a' sorba, 's folyvást tánczolt. Két órakor haza kivántam menni: de ő mondá, hogy meg akarja mutatni, mit képes tenni kedvemért, 's még dühösebben tánczolt, mint előbb, 's valóban hiszem, még most is tánczolna, ha erővel nem czipelem-ki a' teremből. No's, nem angyal-e nőm?!

'S még is egybekelésünk óta majd mindig gyöngélkedő és rosz kedvű, kéjelmetlen, szomorú, és—és—nem is tudom, mi minden vagyok.—Most sárgaságba kezdek esni, mivel kevés mozgást csinálok. — Már csak e' mellett maradok: angyalok mennybe valók és nem földre!.

CSEBBI.

Különös kedvtelés. Dumas Sandor, az ismeretes franczia iró, kit munkáiban a' rendéntuli erkölcsiségért éppen nem lehet vádolni, jelenleg egy misekönyv leirása 's rajzolásával foglalkodik. A' szakok nagy betüi mindannyian aranynyal, azur kékkel, karminnal, ezüst és smaragdzölddel festvék velinre, 's azonkül bámulandó türelemmel, még arabeszkek 's vignettek-kel is körülrajzolvák. Legnevezetesb azonban egészben az, hogy e' könyv egy szinésznőnek készül ajándékul, kivel Dumas szorosabb viszonyban él (Voleur.)

Anekdota. — Egy uraság családostól Pestre indul, a' farsangot ott töltendő. Gyöngyösről családját előre bocsátván, egy idő mulva maga az ur is utnak indul. Hatvan mezőváros előtt az uton találkozván egy emberrel, kérdi ettől: „látott kend egy kocsit két asszonynyal? 's hol találta? - „Láttam uram“ — válaszolt a' kérdeztetett. — „Hatvant elhaladták volt már?“ kérdi tovább az ur. — „Biz' a' mint láttam, tekintetes uram, az egyik hatvan körül járt, de másik már a' nyolczvant is meghaladta“ — lön a' kielégitő felelet.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi betüivel, valóságos angol vas-sajtón, uri utsza 612.

29.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön april 9kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Mindennek néném oka.

(Folytatása.)

IV.

Reunio.

M. L—hez.

Őszhó 20.

Egy különös növényt fogsz látni, mellyről azt akarják elhitetni, hogy hazai.

NOTA.

Nagy szerencsénk, hogy a' bajok öblös ellenszenvi adagjait az örömnek egy kis parányi hasonszenvű adagja is túl hatja, legyőzi 's becsvesztéstől óvja-meg az életet. Szerencse; mert különben zugolódva adna-ki rajta a' bajra született; de már igy még a' béna is harczosan ragaszkodik a' halál elől hiányát pótoló munkájához. — Ebből csak azt akarom kihuzni, hogy én is megátkoznék minden várost, vagy átokkal zárnám-ki belőle magamat, ha a' legközelebbi G**ben létemkor rajtam átviharzott kárhozatos események közül nyugtatólag nem mosolyognának öntudatom elébe nehány édes élvezetű pillanatok. — Olvass tovább.

Terjedelmes hirdetményt bámultak nehány ujság-vágyúak egy sárga ház szögénél. Meg kellene tekintenem — gondolám — bizonyosan megint valamelly olasz törekszik magát gússá tekerni. Hadd lássuk! — „Reunio“ arasznyi betűkkel. No még illyen komédiást nem hallottam; ugyan diákos neve van; — ha jól emlékezem, összetett nomen substantivum volt ez principista koromban. További olvasásával felhagytam; mert nem magyarul volt. — Hol 's mikor lehet látni? kérdezem a' mellettem állót. — „R* teremben esti nyolcz órakor!“ — lön a' válasz.

Ez különös lehet; mert én idáig mindig szabad-ég alatt láttam illyes kézen menőket. Ej már csak látnom kell, ugy is jó reménynyel biztat Flórám orvosa is.

A' határ-időn megjelentem hát, 's a' több felmenőkkel tartva, egy a' két nemi tömegtől hullámzó terembe jutottam. Egyszerre megütköztem, mivel sem tánczkötelet, sem más készületeket nem láttam: de hiszen még ezután rendezik — gondolám — lesz addig mit bámulnom az ékszerben ragyogó szépeken. Szerencse-csillagom vezérlett, mert Lórádat is (megérts; mert ugy nézém, mint tiedet: más irányt adva hő érzelmimnek) megpillantám az átkozott Csapdárival. Szóllitani akarám, de éppen ekkor történt egy majd lábaimról leejtő dördülés, mi miatt őt is eltévesztém. — A' zene kezdődött, végződött, 's tapsoltak is: de az olasz még csak nem is mutatja magát.

„Barátom! — szólliték egy göndör hajú hirtelen piros alakot — Nem fog játszani Reunio?"

Kémlő végig nézésem után, mintha agyában valami különös villant volna fel: „o igen — válaszol — de várjon itt egy kissé kegyedkém, ezennel visszajövök!" — Nem is csalt; mert csak hamar többed magával jövén: „legyen társ, kérem, Reunio kihivásában — mondá — az illy nagy művészeknek már ma lovaikat is kifogják kocsijokból; ez is most uralásra vár, különben ma sem jelenend-meg."

Hosszú légvevéssel készültünk a' működéshez, — 's el is kiáltám vagy kétszer amugy restaurationaliter a' reuniót: de az álnok csapat szájtapasztottan gyérült bugdácsolva mellőlem, miután szörnyű piszegetés, kaczaj 's hozzám tolakodás keletkezett. Effective ki is igazitnak vala, ha gyenge alapzaton álltam, 's nehány becsületes urak, mentegetődzésemet meghallván, csalódásom felől világositást nem adtak volna. Annyival inkább piritó volt pedig, mivel Lóra is szemtanúja volt esetemnek. — A' csaló nagy szerencséjére eltünt.

Önként akartam tüstént távozni, de a' tizenkét játszandó, olasz muszka, 's tatár tudja még micsoda darabok közt — mit a' magyar urak magyaráztak-meg — verbungot pillantván-meg, 's Lórádal is okvetlenül értekezni törekedvén: most már maradnom kell — gondolám — talán csak magyarul játszák-el, ha tán németül van is felirva. Hallám pedig, hogy a' tetszést nyert darabok ismételtettek, ugyan azért én is a' verbungéra határozodtam, pezsgővel is szaporitván párthiveimet.

Elragadtatva hallám magasztos lejtésében, 's kevésben is mult hogy öröm-elragadtatásomban egy sziveset nem kurjantottam frisbe lett átváltozásakor. — „Ujra" — kiáltám vezérhangon — 's o áldott legyen az izgató lélek! már az akár a' pezsgőé, akár a' nemzetiségé lett légyen, „ujra"-t kiálta velem együtt az előbbinél hivebb párt is.

Eleget tapodta ám lábomat piszegetve sok velőtlen könnyű uracs, kiváltképp' a' hős Csapdári, 's még az oldaldőfések sem maradtak-

ki: de tudod, hogy egy czipő mit sem árthat bagariáimnak, — 's biztosan paizsolja bordáimat is holmi vérvesztett sima öklök elől bárány-bőrrel bélelt öltönyöm.

„Mit ordit paraszt betyár? talán a' korpa vette-el eszét? — támada rám dühösem Csapdári — nem tudja, hogy Taglioni-Walzer következik?"

Ejnye hogy a' sárkány ragadjon-el minden walzereddel együtt. Takarodj korcs ivadék! Gyáva, ki honi sarjadéknak mond! 's egy lökéssel utjára is igazitám. — „Ujra!" harsogam párttommal, 's nem is szünénk, mig a' kedvencz verbung nem ismételtetett.

Köz figyelmű tárgy levék ezután. Sokan boszúsan néztek-le; többen gunyos orrfintorgással járdaltak mellettem: de volt — hála! — egy kis rész is, mellynek igenlő mosolylyali deringése teljesen jutalmazott, 's magasitá győzelmi érzetemet. Ebből való a' lelkes Lóra is, ki effective karon fog; mennytől földtől dicsér nemzetiségemért, 's Flórámról is tudakozódik.

1.

Csudálatos leszen az úr előtt, a' mit mondok, mert az előttem is csudálatos vala.

BAJZA.

Legelsőbben is rólad hozakodtam elő; eleve tudatám vele, hogy meghitt barátoddal szóll: de ő még is kétkedő bizonytalanságban tétovázott, 's érteni sem akart. Bizony győz a' korcs Csapdári — tünődtem boszúsan — 's ugyan azért a' csillagokon túli ür képzetével egy végetlenségű szerelmedet hozám-fel hűségre példázva: de vigyázz amice! szélütést ne kapj, még csak tudni sem akar rólad. Csudálatos kis lény! Nem következtethetek mást, mint hogy Lórát, az egyszeri félénk szerelmesként, tudta nélkül szeretéd olly végetlenül; mert magas kedélyét, szende ártatlanságát minden aljasságtól menttnek sugja bennem valami; azért — tárult sziv szavait hallod — tetszésnél többet kell ismét akaratom ellen is érezni iránta. — Az ellenedi hamis vádok czáfolásához akartam fogni, midőn egy nőszemély sietve jő tudatni, miként Lóra nénjén hirteleni változás történvén, ez rá várakozik lent kocsijában. A' minden körülöttiről felejtkezett rettenve távozott a' hirthozóval.

2.

Több mint uton álló rablók.

FÁY.

Fürkészségből, hogy hol létéről bizonyost irhassak, én is követém 's az éppen leértemkor induló kocsi hátulját elkapva, vizen sáron, utszákról utszákra hurczoltatám magamat, mig szerencsémre — mert már tüdőm le akart mondani szolgálatáról — egy szükes közben meg-

állapodtunk, hol a' felpattant ajtóból setét alakok szökeltek a' hintóhoz- mire ijedés, adta sikoltás 's — pszt! nézd szép leány, be hegyes e' tőr!" — sziszegő fenyegetődzés hallatszott.

Megborzadtam, de megijedni — tudod — nem szokásom. Most is, midőn a' kocsiból kiemelt ájultt leánykát magukkal akarák beragadni, vas-gyurásra is eléggé edzett öklöllel, 's — „mit akartok semmire kellők" rivallással rohantam-meg őket. Egyiknek egész képe kezemben maradt, a' másik bal karomat szurta-meg: de hiszem, hogy Nogaret vas-kesztyűje sem hagyott öklömeénel látszóbb nyomokat, 's a' harminczkettőből aligha nem hiányzik nehány. — A' kocsi elején mindjárt tovább haladt; a' rém-alakok tüntével az ajtó is bezárult, 's egyedül maradtam a' karaimon tartott ájultt Lórával. Kis közű tünődésem után egy távulabbi lakba leendő vivésére határozódtam, hol világosságot sejték: de ő e' közben felocsódott, 's küzdve akarta magát kiszabaditni. Hijában volt ismertetésem, bátoritásom; az első rettenet mélyen ragadá-meg; ő nem hallott, nem ismert, 's mind egyre irgalomért rimánkodott. Ekképp' vergődtünk a' bünlak megjegyzését is elfelejtve, egy tágasabb utszába, hol örömemre nehány lámpa közelgett felénk.

„Itt a' gyönyőrü madár!" — szóllának nehány körbe fogó rendőrök — bizonyosan ez lesz a' gaz, a' leányrabló' — 's gyanújokat még inkább valósitá leánykám jajveszéklése.

„Semmit se búsuljon a' kisasszony — mond egyik — a' nemes város nevében egy társunk e' lakba kiséri 's tüstént kocsi jő érette te pedig — hozzám intézve — gaz ember, a' nemes város nevében rabom vagy; mars!"

„„Barátim!"" — szóllaltam nem mindennapi mérséklettséggel; — de a' durva had első szavamnál tüstént fokosra kelvén, bizonynyal a' szokott rendőrségi bánásmóddal él vala, ha egy földre teritettnek fegyverével nem védtem volna magamat.

Én parancsolok most már marsot, becsületem nevében, — 's az összetódult sokaság kiséretében, előttem bocsátva a' szarvvesztetteket, elértünk.

3.

Bizz a' jövőben; csak lelked legyen —
Mint a' kelő napfény — szeplőtelen.
KOVÁCS.

Szigorú benevolumra készültt urak várták a' gonosztevőt, kik közül az elnök, s á r o s k ü l s ő m r ő l itélve, mocskos lelket illetőleg fogadott.

„Uraim — kezdém komoly illetődéssel — büntelenségem paizsa alatti jöttöm önkéntes inkább mint nem, — 's ha becsületszavam

hitelt nyerend, miként önök előtt egy leány szabaditója áll, jó; ellenben pedig más törvényhatóság keressen birtokomon. — Én Szabadfalvi Rengessy Miksa vagyok.'

A' torzképek egyszerre szelidebb vonásokat kezdtek ölteni, 's dur-ból moll-ba menő hangon kérdezé egyik: „talán csak Rengessy Pál barátom fija?

„Igen, ez neve atyámnak.'

„No, hoc iam aliud!"

„Ohajtom, hogy inhább büntelenségemről győződés, mint atyám neve, eszközöljön számomra szelidebb szavakat.'

Egy rendőr lépett-be, a' rabló-kocsi elfogatását jelentő.

„Be a' büntárssal!' — szóllt az elnök — és a' büntárs bevezettett.

„Micsoda ember vagy?"

„Tens ifjú Rengessy kocsisa!"" — 's effective az is volt. (A' homlokok redősödtek.)

„Mi neved?"

„„Markos Jancsi.""

„Miért vezettettél ide?"

„„Azt nem tudom; én csak uram parancsát teljesitettem."" (Gyanakodó összenézés.)

„Hm! urad parancsát?"

„„Igen is; mert szegődésemi feltét szorulttakon, fáradt vándorokon könyörülni. Most is, midőn tünődve vizsgálám, ha megközeliti-e pusztai kutágosunkat az a' ház, melly előtt uramra kelle várakoznom, egy szagos ur jön, mindent elkérdez, 's habfejér marokpénzzel kér beteg anyja 's testvére haza vitelére. Dijt nem fogadva ajálkozám. — A' mellém adatott segéd mit sem hallgatva figyelmeztetésemre 's az eleinte mindjárt élesen sikitott betegre sebes kanyargások után czélra hajtott, hol a' beteg egy sikoltás után meg is halt, 's ugy emelték-ki kocsimból. Mi történt később, nem tudhatom; mert segédem gyorsan elhajtott, majd tágasabb helyen lovaimat neki vagdalván leugrott mellőlem. Ragadtak, mig ragadhattak; de végre egy szük hely által feltartva, zablán kapattak nehány haragos katona alakúaktol, kik tüstént leányrablásról szólltak, 's nem is kellett nekik a' záros pelengér — mellyen a' multkor azt is magára vallá egy nyavalás, hogy a' gönczöl előtti ökröket ő orozá-el; hanem hübele Balázs! egyszerre agyba főbe fokosoznak — a' mint szokás — 's nem elégedvén-meg vallomásommal, végre is ide hurczoltak. — No csak igaz ez a' vasorrú bába meséjében „jótettedért jót ne várj!""

Hatósan szóllt mellettem gyanút oszlató kocsisomnak őszinte vallomása, mind egyszerre vérző balom sérve, a' történetből zsebembe dugott álarcz, Lorávali viszonyod érintése, 's megbizásodból lett utána

vizsgálodásom: még is illyeshez nem szokott lelkem részint ensorsom, részint az emberi indulatvetemültsége felett, majd le nem győzhető elkeseredésbe süllyedt Előbbi biráim vigasztalóimmá lettek, 's emberi erőtől kitelhető nyomozást igérve és barátságukról biztositva bocsátának-el. — Mihelyt levertségemből magamhoz jövök, azonnal Galyasiékhoz megyek; mert nincs öldöklőbb rémje az igaz léleknek, bár az égbolt összetöredezését nyugton nézi is, mint az utálatosan reá vontt aljas gyanú. Lóráról ennél többet nem irhatok. Isten veled!

(*Folyt. következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Emberi suly és nagyság. A' férfi, gyermek közvetlenül születése után 6 1/2 a' leánygyermek pedig 6 font. Elsőnek magassága 1' 6'' 4''', 's utóbbié 1' 5'' 10'''. Egy 's ugyan azon korban a' férfi mindig nehezebb a' hölgynél, csak 12-ik évökben hason-sulyúak. Tökélyes kifejlettségekor már 20-or nehezebb 's 3 1/4-szer magasabb a' férfi, mint születésekor. Öregségében mindkét nem 12 fontot apad-le nehézségéből 2' 's 7—8' magasságából- A' férfi legnehezebb 40, a' nember 50 éves korában. Elsőnek közép nehézsége 96, utóbbié 86 fontra számitható; az emberé pedig nem különbség nélkül 90 font 3 lat.

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — Bécsben böjtmás hava 31 én élete 57-dik évében, inlász következtéből mult-ki n. mtgú gr. Batthány Maria asszonyság, n. mtgú Cziráki és Dénesfalvai Cziráky Antal gróf, status és conferentialis ministernek 's a' t. hitese. Hült tetemei sz. György hava 2-án vitettek ns. Vas megyébe, hol a' Kenyeriben levő sirboltba tétetnek-le. — Elhunytát kesergő férjén'kivül m. Cziráky János gr. ur, Sopron megyei t. aljegyző is mélyen gyászolja.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Pesten f. hónap 2-kán szenderült el tüdő szélhüdés következtéből, élete 74-dik évében ngos Nedeczki Nedeczky Ferencz ur, kir. tanácsnok 's több megyei táblabiró. Hamvadó részei Csórott (Fejér megye) a' nemzetiségi sirboltba vitettek. Siratják elhunytát: fijai t. Nedeczki Nedeczky Ferencz hitesével t Bernrieder Aloizia asszonysággal 's Agnes, László, Aloizia és Andor, gyermekeivel — t. N. Nedeczky Maria, Visontai Kovács József, több megyei táblabiró hitese) — végre unokái Kápolnay Károly, Ignácz és Rozalia (néhai t. Kápolnay Antal, több megyei táblabiró és N. Nedeczky Erzsébet árvái).

INNEPLÉS.

Zsidó lakodalom Smyrnában. — Előttem utaztakat nem örömest ismételvén, Smyrnából semmi tudósitni valóm sem volna, ha egy zsidó lakodalom tanúja nem vagyok vala. Meg kell mindenek előtt jegyeznem,

hogy a' smyrnai zsidók közt házasságkeritők vannak, kik igen jól tudják, melly házakban vannak eladó leányok, 's melly családok illhetnek össze. Fáradságuk jutalmaul 5 pctet kapnak a' fiatal férfi nászhozományából 's ugyan annyit a' leányéból. — Házasságok a' keleti zsidók közt igen korán köttetnek. — „Legjobb kor — ugy mond a' Talmud — 13 év; jó kor 18 év. Ki 20 éves korában sem akar házasodni, törvényszerüleg kényszerittessék rá.“ — A' zsidó törvények hasonlitnak e' részben a' lacedaemoniakhoz, mellyek becstelennek nyilvánitták e' nőtelenséget. Smyrnában közönségesen csudálják a' zsidó családok házi boldogságát; mindenki dicséri e' népnek női erényét: a' házasságtörés legnagyobb vétségnek tartozik; semmi ürügy, semmi szenvedély annak megbocsátást nem adhat; 's az Istennek, ki harmad 's negyed iziglen büntet, minden villáma ellene van irányozva. A' zsidó nők példás magaviselete kétség kivül azon erkölcsi érzelmekből fakad, mellyeket fiatal korukban csepegtetnek beléjök; azonban a' szokás is, hogy, mihelyt megérnek, férjhez adják, sokat tesz erkölcseik tisztaságára. Elválás csak azon esetben szabad, midön a' nő megfeledkezik házas tiszteiről, vagy 10 évig magtalan. A' lakodalmi ünnepély sohasem történik zsinagógában, és szorosan tekintve, zsidóknál a' házasság nem vallásos cselekvény.

Egy zsidó Cicerone meghivott, lennék jelen a' lakodalmi ünnepélyen, 's belépthetést szerze számomra. Végig menvén a' zsidó lakhelyek több csendes utszáján, a' völegény házához értünk, melly kivülről nyomorúnak látszék, belől azonban palotához hasonlita. Egy nagy, szembetünőleg tisztán tartatott teremben valánk: a' boltozatról szép lüszter függött, a' falak körül skarlátpiros pamlagok valának, mellyeken 200-nál több zsidó ült, s lassú fejrázás közt David nyelvén ismétlék az egykor Moriah hegyén hangzott énekeket. „Boldog, ki féli az urat, 's ösvényein jár! Keze munkáiból él az, és szerencse részese leend; neje termékeny szőlőhez hasonlitand; gyermekei pedig fiatal olajfákhoz, mellyek ünnepélyeit diszitik; illy áldott lesz a' férfi, ki féli az urat. Árassza reá Szion ormairól áldásit a' Jehova, 's mutassa-meg neki Jerusalem dicsőségét. Élje meg gyermekei gyermekeit's békét Izraelben!“ E' szavak éneklése alatt egy fejér szakálú ősz lépett a' terembe. Rabbi vala. A' jelenvoltak tisztelettel hajlának-meg előtte. Ő egy pamlag szögébe, (keleten t sztelet helyére) ült, 's mindnyájan megcsókolák jobb kezét. Nem sokára elindult vele e' sokaság, az ara házához menendő. A' fiatal völegény közepén vala a' menetnek, 's két ősz vezeté őt. Zsoltárok éneklése nem lön félbenszakitva az utszán, hanem folyvást tartott a' fiatal leány házaig. Itt szobát látánk külön a' némberek 's külön a' férjfiak számára. Az ara, tetőtől talpig hosszú, fejér, arany himzetű fátyollal födötten, egy magas estradon ült koros asszonyok és fiatal leányok környezetében. Oldalt egy asztalon ezüst edény álla, mellybe ajándékát tevé mindenki. A' fiatal férfi is ezüst tálat járatott maga részéről az asszonyok közt, 's ezek is egy egy darab pénzt adának. Ezzel vége lön az első napi szertartásnak.

Más nap az ara háza telve volt emberekkel; a' fiatal férfi két ősz kiséretében az ara szobájába lépett, ki folyvást be vala fátyolozva; jegygyürüt tett ujára, 's hangosan mondá: „e' gyürü által nekem légy szentelve Mózes és Israel szerint!“ — Azután egy zsidó pohár bort adott a' Rabbinak, mit ez kiiván, a' poharat egy ezüst lapon széttöré. E' szokás az örömnek csekély baleset általi mérsékléseül van rendelve; mert Jerusalem elpusztulta óta a' zsidók nem vélnek örömet élvezhetni keserüség nélkül. A' pohár összetöre-

tése után száz torok hangoztatott vidor énekeket a' teremben. Görög hangászok duda, czimbalom, fuvolák és kis gitárokkal olly melodiát vegyitettek a' királyi próféta énekeibe, mellyben kisem ismerné egy könnyen — a' Parisiennet! — A' harmadik 's utósó szertartás legrövidebb. Az ara több asszony kiséretében a' fiatal férfi házához ment. Itt egymás mellé álltak mindketten; a' Rabbi nagy, fejér fátyolt teritett-ki fölöttök, 's hangosan felolvasá a' házassági szerzödést. Azután két némberre támaszkodva rövid léptekkel az arakamrába ment a' leány; két asszony itt lemetszé haját, vagy ugy befoná, hogy azt többé látni nem lehete; mert keleten férjhezmenete után semmi idegennek sem mutathatja haját a' zsidónö. Legtöbb keleti népnél összekelnek a' fiatalok a' nélkül, hogy egymást valaha látták volna. E' szokás a' zsidók köztt is uralkodik. (Revue de Paris).

KÜLÖNFÉLE.

Az orvosok tisztelet dija Londonban jelennen már rendén tul is megy. Egyszeri menetért a' city-nek majd minden orvosa kap 30 tallért, és évi jövedelmeik 10—20.000 font sterling, tehát folyvást 100—200.000 pengö forint!! körül libegnek. Bravour-orvoslásért, vagy valamelly nehezebb mütételért több száz guine-t fizetni nem ritkaság. De a' föváros jelesebb orvosai ki is alkusszák elöre dijukat, a' fizetés iránt biztositják magukat, 's a' szegény lábadozó iránt gyakran semmivel sem kiméletesbek a' dulónál.

Tojás-árus. Egy haszonkémlö Havreból nehány láda tojást szállitott minapában Londonba. Az árú szerencsésen rendeltetett helyére szállittatott egy gözösön, 's a' londoni partokon azonnal kapós is lön. Az elsö láda tartalma megpróbáltatván, a' tojások frisek voltak. Franczián hasznos beréhez (Geschäft) kezdett. Egyszerre lárma támad: a' többi ládákban keményre föt, tojásokat találtak. A' gözösön t. i. olly közel tolák az üsthez a' szekrényeket, hogy mig rendeltetésök helyére jutottak, a' tojások egészen megsültek.

Taglioni szánja. A' „Temps“ szerint Taglioni Maria Pétervárott négy pompás elöfogat és szakállas orosz kocsissal együtt, egy szánat kapott ajándékban, melly csupán arra van rendelve, hogy a' müvésznöt gyakorlatok 's eloadásokra vigye. A' szánnak ormán bronsz alak, Taglionit a' „la gitana“ tánczban ábrázoló van; a' szán belje becses nyusztprémmel van bélelve, a' lovakon pedig 2.000 ezüst csengetyücske zörög. Midon a' müvésznö szána elindul, majdnem fél Pétervár bámulására csödül.

Parisban tilos tüzet kiáltani. Parisban egy házi asszony 's leánya birságra és a' perköltségek megtéritésére itéltettek, minthogy a' lakók nyugalmát „tüz van! gyilkos!“ vak lármájokkal megháboritották. Egy félénk cseléd t. i. azt képzelé, hogy orv lopódzott házukba, 's ezen hiedelmében kezdett-el kiabálni. Az elitéltetés alapjaul azon ok hozaték-fel: hogy illy vak lárma könnyen közönyössé teheti az embereket az igazi veszély zaja iránt is.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón, uri utsza 612.

30.

RÉGÉLŐ.

Pesten vasárnap april **12kén 1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Mindennek néném oka.

(Folytatása.)

V.

Vád.

Öreg Rengessy fijához.

Őszhó 24.
Sirva megyek a' koporsóba.
SZ. DÁVID.

Elfajult ivadék!

Hol a' vér, melly azon szelid anya tápnedvéből szivárgott legelőször ereidbe, ki most az üdvözültek seregében siránkozik kárhozat-szülő tetted felett? Hova hangzának-el ősz apád intései, mellyek szerint Istennek hivet, világnak embert akartam adni? Ki ringatott valaha bujaság párnáin, hogy annak ösztönéből végre szentségtelen tettre vetemülj? Hah! milly halálos borzalmat lövelt roncsolt tetemimen át azon hir, hogy te leányrablást követhetél-el! Meg is háboritodtad e' tetteddel szeplőtlen őseid hamvát; gyalázatot vonál ősz fejemre, 's tenkezeddel ástad-meg siromat, mellybe sirva fogok leszállni. Ám lásd hálátlan gyermek! de készülj, mert mind itt, mind ott, hol a' gondolatok is tudvák, nagy számadásra vonják bünös lelkedet.

VI.

Intés.

L. M—hez.

Őszhó 25.
Vágytársinkat a' szerelemben gyülöljük.
SCHRÖDER.

Ássátok, csak ássátok a' sirt két elitélt sziv leöltt reményének, ha lelketek előtt semmi az üdv: de vigyázzatok; mert a' sirban éji rém viraszt, melly a' temetési órán fellegekig óriásodik, hogy azokból viadal-lángot szedjen a' kiséretre. Akkor fussatok; mert futnak feje utjából a' csillagok is. Egy angyal nem fut csak, és ez Lórám leend — 's az ijesztő rém én magam.

Értesz ugy-e? o én is értelek; most látom, hogy két vetélytárs ellen kell szerelmem aczél-paizsát balomra ölteni, 's zuzni jobbommal, mi utamban áll. Hittem volna-e, hogy a' két testű egy lelkű barátok egymásnak dult szive romjain leljék-fel boldogsági bájvirágukat, hogy legdrágább kincsemért kelljen hű barátom ellen Isten 's a' sziv törvényére hivatkoznom?! Emlékeztetlek is barátságunkra; kérlek ten-szerencsédre, lépj vissza Lórámtól; ne tagadd, mert neked tudni kell hollétét; mondd, hogy nem küzdenél-meg érette akár kivel; tagadd, hogy tetszésnél többet érzesz iránta; ne mondd, mert Isten büntet, ha, kit ő angyalnak avatott, ördögnek nevezed, hogy rólam mit sem akar tudni; ne vonj következtetést a' félénk szerelmesről, mert Isten 's Lórám szive a' tanú, hogy szerelmem viszonozva van. Lépj vissza; erősödj a' tántorodás ellen, 's Csapdárival végeznem gondom leend. Rablásbani vétségedért — ha ugyan nem hozzá jogositásért gondoltatott-ki az egész — vedd köszönetemet, 's értsd-meg a' sajtolt sziv nedvével irtt sorokat. — L.

VII.

Látogatás.

Őszhó 27.

Nem érdemled-e meg, hogy jól lehordjalak?

LAFONTAINE.

Ha atyám levelét látnád, ha érezted volna fájdalmimat, 's ha tiszta érzetim fenekére képes volnál lelátni, ugy a' szánakozás 's megbánás könnyeit meg nem tagadhatnád tőlem. Vigasztalásul ezt sugja lelkem, „a' vipera is sérelmed nélkül esék-le kezedről;“ atya aggodalmain fenn nem akadni, fiúi kötelesség; egy szerelmes barátnak megbocsáthatsz. Legyen. De arra kérlek, valami érzéktelen tuskónak ne gondolj, ha ennyi bajok köztt is az előbbi vig modorban maradok; nekem ez természetem.

Elhiszem, hogy a' szerelem körül nálamnál jártosabbak több nemét is ismerik a' szerelmeseknek: de én csak kettőt emlithetek. Egyik hasonló az ugy nevezett szembekötősdi cziczéhez, mellyet a' körülötti nesz falnak is ugraszt, 's nevetségesen tapogattat ott is, hol senki sincs. Lázas betegnek mondom a' másodikat, melly küzdve küzd forró vére ábrándjaival, izmos ököllel fenyegetvén legyúrtt párnájáról az ártatlan léget. Az első, mellyhez magamat is számlálom, bohóskodó; a' második, mellynek hőse te vagy, — eszelős.

Valld is meg lelkedre, mellyik dühös románból loptad-ki közelebbi leveledet? 's vedd kérdőre szakácsnédat, ha nem etetett-e veled a' napokban bolond-gombát. Kérded, ha értelek-e? — Nagy dolog a' hagymázosnak megértése: de még is gyanitom, hogy Ló-

rád csábitójának gondolsz, a' miért megérdemlenéd, hogy jól lehordjalak. De nem. Eléglem, ha mondom, hogy engemet kevésbbé értesz, mint az a. ab. abs-ot, miért ujoncz-diák korunkban legelőször térdepeltünk. Tizenkét éven át sem ismertél-ki, 's igy az előtted függő tiszta viz-cseppen sem látsz keresztül. Vetélytársakról szóllsz, szavam visszavevésére intesz? Az nem vagyok, 's voltam; ezt nem tehetem; mert megfontolám mind azt, mit mondtam, és mind az igaz vala. Elmondom, miért.

1.

A' macska tette a' zajt.
B. STEIGENTESCH.

Tegnap Toborkai kapitán tekintett-be hozzám — sürgős dolgai miatt — futólag, mig nehány pohár 34-ikin tul adnánk, 's hirtelenében egyet sakkoznánk. Szobáim padlóit éppen surolták, ez okból nénémtől kelle egyet átkönyörgenem. — Terv tervet üzött; valósult, vagy semmisült; végre sakk-matt kapitán ur! mire rövid átnézés után „ugy van tatártábor" — szóllt — 's ugy sujtja fővegét asztal alá, hogy az ott szundikáltt kandúr az ablaknak rugaszkodik, ezt kitöri, a' kaktuszos cserepet a' háználi egyetlen kegy-tárgyra, néném ölebecskéjére rugja, maga pedig az éppen ellent álló nénének effective nyakába ugrik, — ki is, mi előtt, a' sikitozó ebecskejósolta vész elől tova állhattunk volna, beront hozzánk a' szélvész vihar, forgatag zegernyéivel; gelencsér-alkotta kartácsot irányoz fejemnek, de melly egy szerencsés bukás által sakk-lapunkon zuzott össze, nehány vitézeink végromlásával.

„Tatár tábor!"

„Huh sárkány teringettét — riadánk nedvvel boritott szemeinket törülők — kapitán ur! sós pereczekké lettünk!"

„És — válaszol — csatatérünk Napoleon moszka hon havába veszett seregének képmása. A' kartács csupor, és a' csuporban téjfel volt.

„Fogytán van az észholdja néném?"

De hogy! még ezen felül ajtót nyit, 's effective ki akar igazitni vendégestől. Nem tudom, ha nem ő használja-e a' nyiltt ajtót, ha a' kapitán nem csillapít mondván: „No no öcsém! már ma az ilyenek nem almát hanem szalmát etetnek férjeikkel; egy nem férj ennyit elszivelhet; fel se vedd! — Ön pedig édes anyókám! ne bösztörködjék azért a' hitván ebért; küldök én, ha tetszik, ollyan derék talpas komondort, mellyen vas fazekát is porrá törheti. — Jer öcsém kisérőbe egy darabig!" — 's erővel vont-ki a' tisiphonei lakból.

No nem bánom. Jóllehet még nem akartam, de most már csakugyan elmegyek Galyasiékhoz, ha minden araszra kisértet áll is előmbe: tisztába hozom magamat; utána atyámat fogalmasitom; rö-

a

viden tudtára adva, hogy vagy nénémnek vagy nekem pusztulni kell, — inkább, oda neki! még meg is házasodom. Érjék-el czélukat, ugy is azért nyomoritottak-meg vele rokonim!

2.

Hálát adhatsz véd szentednek, hogy
illy becsületes embert vezérlett ide.
KOTZEBUE.

Egy földes ur kitünő lakának a' rendszerint rozzant kalyibájú falukban feltalálása nem nagy ügyességre mutat! Ne csudáld hát, ha most én is egyszerre udvarába hajtattam. — Az ur 's urnő köszöntése után a' reunioi hirnöknőhez nagyon hasonlitó, távozni akaró hölgy tünt szemembe. Jobban nézem,'s csakugyan az volt, ki Lórát hazug hirrel csalá-el mellőlem. — Engedelem — szóllék feltartva — éppen jó pillanatban jöttem; nekem ön világositással tartozik.

A' gazda nejével együtt különösen figyelének, a' nőszemély zavarodottnak látszott.

‚No talán még mind eddig titok?' — 's elbeszéltem ezután az egészet, mire a' szülők össze borzadtak, a' nőszemély pedig állitásomat hazudtolólag felkaczagott. Ekkor támadt ajtónk előtt egy ujabb zaj.

Kocsisom hozott-be, verebet czipelő macskaként, egy frakkos urat, 's ‚átosan megkövetem tens uramékat — szóll küzdési lihegéssel — ezen ur kért a' multkor beteg anyjának haza vitelére. Most, hogy szép szerével megszóllitám, kertnek akart elsuhanni, de én egész tisztelettel megragadtam, 's a' mint illett, fel is hoztam, hogy megkérdezhesse tens uram, miért fokosoztatott-meg engemet büntelen létemre.'

„Hát ha hibázol Jancsi?"

‚Átosan megkövetem, ugy ráróm helyére hagyom fogatni magamat; hiszen lámpák égtek azon átkozott ház előtt! de csupán szagáról is rá ismernék.'

„„Az nem lehet — szóll urnőnk vitatkozást záró méltósággal — ez az ur 's asszonyság báro Csapdári követségében járnak; azért holmi jött-menttektől kimélést várok részökre.""

„„Igen ám — váltá-fel a' remegést titkoló fogoly — báró ur a' multkor szerencsétlenül lovagolt; személyesen nem jöhetett, hanem engem külde a' végzendők végett."" "

„Hm! hát csak jött-menttek; talán egy hintó mellett történt az a' szerencsétlen lovaglás?"

Kocsi robogott az udvarra, a' zavart némileg oszlató, 's nem sokára érczes hangú „jónap"-pal köszönt-be egy tetemes, életdúzs ven-

dég, szenvedelmi harcznyomos, sápadtan is gyönyörű leánykát vezetve jobbján, kibágyadt hangú „atyám anyám"mal csókol kezet, mig a' vendég erős léptekkel méri a' szoba hosszát. — Zavarra zavar, — ezekre közös csend.

„No! hogy vagytok különben hugom? — szóll urnőmhöz a' vendég — hallottam, hogy kábulásba estél; 's neked is kell sógor! vele együtt inni — éplétedre — a' kontár-adta gyógyszert? Se baj! majd tegyünk mi róla. Hát ezen urakban kikhez van szerencsém? Ej be megnőttél édes öcsém — mond ajánlásunk után, vállamat veregetve. — Emlékezem, hogy sokszor játszottál sarkantyúm pengőivel nálatok létemben; atyád jó barátom, — a' többiről majd másszor. És ön édes ur b. Csapdári követe? megengedjen, én rövid beszéddel szoktam a' dologra menni. Vigye-meg neki azt a' szomorú hirt, hogy Lóra szülői meghaltak, 's őt most egy bátyja fogta-fel örökbe, ki azt tartja, a' sziv nem árus portéka. Lóra valami Lajos nevű magyar fiúnak jegyese, egymásért élnek, halnak; 's kinek van, ellenvetése?"

„Éppen bizony — esik szavába urnőnk — kezeit csipőre szoritva — kinek mi gondja gyermekeimre?"

„Sajnos dolog a' viszonlátást berzenkedésen kezdeni: de ha igy kell, ám legyen. Mondtam már hugom, hogy Lóra anyja meghalt, nincs többé; menydörgős adtát is! hallgass. Te el akarád ölni leányodat, ha nemtőt nem küld az, ki mindent tud; nincs szavad többé!"

Sokat irhatnék e' jelenetről, a' szilárd önállású vendégről, az ezt kormányvesztési érzetben alattomos ruharángatással biztató gazdáról, harczos urnőnkről; körülményesen rajzolhatnám, miként az alföldről látogatásra indult bátya elsőbben is azon rokonhoz megy szerencsére, kinél Lóra a' jobb gondolatra térésig — mint ők mondák — előleg zároltatott, hol a' hervadónak keservei szivre hatnak, 's megszabadul Perseus által vizi rémjétől a' szép Andromeda: de e' rövid kivonatot elégülve, lepetésemről 's tenszerencsédről szóllok még rekesztékül.

Lepetésemről; mert Lóra szép ugyan, mint tavaszi zsenge virág: de még sem az, kit én láttam, ki Flórámat gyógyászolta; kiért legelőször éreztem féltékenységet; kiről mondám, hogy megküzdenék érte akárkivel; kit reunio estéjén megszabaditottam; ezt most látom életemben legelőször, 's csakugyan ez a' valódi Galyasi Lóra.

(*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Czedrus-törés (Cedar quárryes). Angol lapok következő kivonatot adnak az „Oswego Palladium-ból."—Megkérdvén nem régiben oswegoi egyik

barátunkat, mit ért e' kifejezés alatt, — megmagyarázá nekünk, hogy a' czedrusnak, melly Ontarióról szállittatik, legnagyobb része, a' szó teljes értelmében, földből ásatik és törettetik. Némelly szigetein e' tónak, mellyről e' becses fát nyerjük, már rég időtől nem tenyészik czedrus. Egy fa-nemzedék szemlátomást követte a' másikat, 's egyik másik után borittatott-el földdel, és most, majdnem sértetlen állapotban ásattatik-ki a' földből, vasutak és garádolásoknál felhasználandó. Ugy látszik azonban, hogy a' föld kiürül becses tartalma, a' vörös czedrustól, vagy, ha még találkozik, olly mélyben van, hogy a' kiásás költségét nem tériti-meg. Mult nyáron már majdnem az egész czedrus-szállitmány fejér nemű volt. Halljuk, hogy néhol, különösen a' tónak északkeleti végén, egész földalatti tornáczok vannak, mellyeknek menyezete egymásra halmozott 's a' fák gyökerei által összetartott czedrusokból állnak. Ha a' beszédnek hinni lehet, Ontario mellett csudálatos természetalkotta tömkelegek nyulnak-el, mint a' hajdani Möris melletti volt. Egy más amerikai lap állitása szerint Jersey ingoványaiban szintén találtatnak hasonló czedrusbányák.

Comsin. E' délamerikai féreg olly pusztitásokat tesz, hogy egy éjen át a' legvastagabb fán áteszi magát. Látták már, hogy ez idő alatt 20 rizma papiron átevé magát. Ha nem fordittatik a' legszorgosabb gond annak a' tárházakból eltávoztatására, legnagyobb pusztitásokat visz ezekben véghez. Ezen állatok megsemmisitésének egyetlen módja, fészköket degettel bekenni. — Igen különös anecdota van ezen állatkákról. Egykor spanyol országból Panamán át nagy számú ládákat, puskakovákkal telvéket, küldöttek Limába. Mivel azok nem érkeztek-meg, a' limai alkirály kérdőre vevé a' panamai kormányzót. Ez felelé, hogy a' királyi tárházakban a' Comsin minden ládát megemészte. Erre az alkirály, ki nem ismeré a' Comsint, királyi pecséttel ellátott parancsot bocsájta-ki, melly által a' kormányzónak meghagyaték, a' megnevezett Comsint elfogatni, 's lánczok és kötelekben biztos kisérettel spanyol országba küldeni. CSEBBI.

Növénytani jegyzetek Syriáról. — Eusebe Salles tr., előbb tolmács az afrikai hadseregnél, jelenleg Syriában utazik. A' Nouvelles Annales des Voyages nehány jegyzetet közöl tőle, mellyek közül kiemeljük a' következőket. A' kajszin baraczkfa itt vadon nő, és Syria látszik honának, de csak 2—3 láb magas, 's kis keserű gyümölcsöt terem. A' lotosnak (nabka), melly Egyptus és Gazában 60' magas, vad testvére Arimathia sikján van, hol 10—15' magas bokrot képez. A' hegyeken 8—10 tölgynem találtatik, 's több ehető makkot terem, melly piaczon árultatik. Jó öntözés mellett Syriának hatalmas erdei lehetnének; de mit megkimél a' fejsze, elpusztitják a' kecskék. Pálmák is vannak Syriában, de gyümölcsük csak délen Sor (Tyrus) és Gaza között érik-meg. Máshol is vannak pálmák, csakhogy szilváik éretlenek. Aleppóban van 2 vagy 3, Jerusalemben pedig egy féltuczat pálma; de mind a' két város magasan fekszik, 's néha havazik is. Aleppóban nyavalyognak a' narancsfák, Jerusalemben pedig a' nopal, 's czitromfák kivesznek mind a' két városban; mert télen is nőnek. Salles Palaestinában is lelt papyrust, melly Egyptusban hajdan olly gyakori volt, most pedig egészen kiveszett.

KÜLÖNFÉLE.

A' hajdani vestfáli király
utósó vacsorája Parisban.

Bonaparte Jeromos a' hajdani vestfáli király, mielőtt trónra hivatott, mint valamelly gazdag örökös élt Parisban, minden szinházat és mulató-helyet meglátogatott, 's több fiatal iróval, kik akkor lelkök, elmésségök, 's gondtalanságuk által kincsek voltak, bizodalmas lábon állott. Királylyá kineveztetése után estve a' vaudeville szinház ajtajában találkozék C. és P. L. urakkal, örömeinek 's csinyjeinek legmeghittebb barátival. ‚Istenemre! igen örülök titeket láthatni. Tudjátok-e, hogy Vestphalia királyává levék?'—„Igen Sire, 's engedje elsöknek lennünk, kik..." — ‚Semmi czerimoniákat, semmi czifrálkodásokat magunk között! Lesz arra idö, ha udvaromban leendek; itt semmi Sire; te legyen a' bizalmas szó mint mindenkor; mindig ugyanazon vigság, barátság! Jertek enni!' — Ezzel barátit a' Palais Royal egyik legjelesb fogadójába vezeté, 's igazi királyi vacsorát rendelt. Sokat beszéltek, sokat nevettek, elménczkedtek, tréfálóztak, és sokat ittak. Midön a' bor fejöket kissé fölmelegité, mondá:

„Barátim! maradjunk együtt; ha akarjátok, elviszlek titeket magammal! C. te léssz parancsim titoknoka, 's P. téged könyvtárnokommá teszlek, mivel tudom, barátja vagy a' könyveknek!"

Az ajánlat elfogadtatott, 's e' kinevezés uj palaczk champagneival pecsételtetett.

Végre el kelle válniok, 's a' számadást kérék. Jeromos kihuzza erszényét; de a' vestpháli király, kinek kincse nem vala még elrendezve, nem egészen két lajosaranyat talál abban, mi a' 200 frank kifizetésére korán sem elegendö. Az uj statustisztviselök szerencséjökre gondolnak, 's megkinálják a' királyt egész vagyonukkal, mi majd két tallérra ment. Mit kelle tenni? Egy órakor reggel lehetlen vala uj forrásokat nyitni; végre elhatározák a' fogadóst magát fölhivatni, 's helyzetöket fölfedezni. Ez okos, udvarias, 's nevöket kérdi.

‚Én titoknoka vagyok a' vestpháli királynak!'

„Én könyvtárnoka azon királynak!"

„„Igen jól van,— válaszolá a' fogadós, ki félni kezde hogy ámitókkal van dolga — 's e' pimasz ott lenn, hihetöleg maga a' király?"

„„Igaza van — felelé Jeromos — az vagyok!""

„„Uraim, már ez kissé sok; majd meglátjuk, valljon a' rendörbiztos elött nem estek-e ki szerepeitekből!""

„„Az Istenért — viszonzá Jeromos, ki a' dolgok e' fordulatánál megrettent — csak semmi lármát! Ha nem bizik bennünk, itt hagyom órámat, melly tizszerte fölér számadásával!"—'s azonnal átada a' fogadósnak egy drága pompás zsebórát, mellyet Napoleon ajándékoza neki, 's mellynek hátrészén gyémántokban annak névvonata volt, 's eltávozott barátival. — A' fogadós ez után pontosabban megtekinti az órát, 's pillanatig sem kétkedvén, hogy lopott jószág, elviszi a' rendörbiztoshoz. Ez megismeri a' császár névvonatát, 's fut a' rendörelöjáróhoz, ez a' belügyek ministeréhez, ki azonnal Saint-

Cloudeba a' császárhoz siet, 's más nap megjelenik a' Moniteurben, hogy a' vestpháli király közvetlenül tartományaiba menend, 's mielőtt fővárosába megérkeznék, senkit, bár melly hivatalra sem, nevezhet-ki. (Mémoires d' un Page.) B. BARKÓCZY FERENCZ.

Sürgető irat. — Mig remény és szerelem e' tüzes élet konyháján magukat barátságosan melengetik, addig boldog a' nagy leány; bárha magát a' huszba betüzelte is. 'S ha történik, hogy a' szerelem lángba borultan a' remény szárnyait elperzseli: a' leány — csak egy kissé elpirulva — amazt vizbe mártja, ennek sebeit bekötözi, 's legottan helyre állott a' béke.

Mig remény és szerelem e' vizes élet mosóteknőjében békesen förödöznek, addig a' nagy leány nyugalma otthon van; bárha magát a' huszonötig kimosta is. 'S ha történik, hogy a' megáradt szerelem habjaiba sodorja a' reményt: a' leány — csak egy kissé elfejéredve — nyakon kapván öket, száradni teszi a' napfényre, 's ismét minden helyén van.

Mig remény és szerelem e' száraz élet varró asztalánál czivakodás nélkül megférnek, addig a' nagy leánynak könnyü dolog a' varrás és várakozás; bár ha magát a' harminczba átöltötte is. 'S ha a' szerelem történetből a' közel levő tükörbe tekintvén fellázad, a' reményt megtámadja: a' leány — csak egy kissé redökbe szedvén homlokát — a' tükröt irgalom nélkül földhöz üti, a' szerelmet jól elseprözi, 's azzal a' kis családban ismét helyre állott a' csend.

O de a' ravasz ellen nem mindig csak egy oldalról teszi a' megtámadást! És ha a' szerelem szárazon és vizen egész tüzzel megtámadja a' reményt, ennek nincs többé szabadulása! — A' leány zavarba jö, 's mit tehet egyebet, mint rögtön tanácsot hivni össze a' veszély elháritása felöl itélendöt? — Fő, sziv, kebel, 's a' t. megjelennek, tanácskoznak, és kevés idő alatt kész a' végitélet, mit még az ajtón álló ártatlanság is helyben hagy: „Remény nélkül nincs élet — és a' leánynak nincs más menedéke, mint K...t formaliter megkérni.

Szintén igy van e' tüzes, vizes és száraz irói életben is. — Ha a' hirvágy szárazon és vizen egész tüzzel megtámadja a' reményt: szegény literator zavarba jö, kétségeskedik, 's elvégre, a' bajon segitni kivánván, tanácsot tart. Minden irói tulajdon megjelen: ép és félszeg, kövér és sovány, deli és idomtalan, mint természet és nevelés öket alakitá. Vita keletkezik a' fennforgó elmeszülemény felett. Némellyek a' jót, szépet és hasznost emlegetik; és az uj szülöttet az emberi nem boldogitására mint elmulhatlant ajánlják: — mások ellenben, mint idétlen csudaszüleményt, az örök feledékenység folyamába kivánják röpitni. De itt a' hirvágy fegyvert rezzent az ajtó előtt; a' lebilincseltt remény lánczait rázza, mint szintén a' literatori tüz lángjait — ablakokig lobogtatja. Csak hamar kész a' végitélet, mit még a' literatori tehetlenség is kénytelen helyben hagyni: — „Hirkoszorú nélkül meddő telek a' rövid élet. — Várakozni tovább nem lehet; és a' literatornak nincs más menedéke, mint a' tekintetes urat ezennel formaliter megkérni: — méltóztassék azon töredékirományt, mellyet még a' mult — ben beküldöttem volt, már egyszer közleni.“ SIKTÉRI.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón, uri utsza 612.

31.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön april **16**kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalánul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' kép és festője.

(Eredeti beszély.)

J. Galantai Balogh Ida kisasszonynak
tagosztályi,

Deák György barátomnak
pozsoni emlékül
rokonkeblűleg.

I. A' zárda.

Sürűn ömlött alá hirtelen összetolult fellegekből a' zápor, melly minket a' bobbioi hegylánczok közt ért utól. Nagyon sötét volt; lábunkat sem láttuk, annál kevésbbé utunkat és számtalan ágozatait.

‚Eltévedtünk — mond vezetőm — Signore! mi eltévedtünk.'

„Mi tevők legyünk Tometto?" — kérdém vezetőmet; 's ő gondolkodott, ollykor ollykor egy ‚corpo di Bacco'-t szalasztva-ki ajkain.

Villámlott, 's Tometto nem várta-be az uj villámot, hanem hogy annál a' tájt 's hollétünket jobban kivehesse, egy magas fára mászott. Ujra villámlott, 's én aggálytelt arczczal jövendöltem vezetőm arczáról utunknak majdani kelleme vagy bajait. Szivem azonban megkönnyebbült annak örömsugárzott arczát látva.

„Se baj uram! száz 's nehány lépés, és mi padovai St. Antonio zárdájában vagyunk.

„Reménylesz szives fogadtatást?"

Kettőztetett léptekkel ügettünk az aggott modorú kolostorhoz. A' vezető kopogtatott. A' márványcsarnokon éji csendben hangzottak vissza az ajtónok papucs-kalimpolatai. Alig hogy magunkat neveztük, egy magános szük cellába vezettettünk-be; hol minden késelem nélkül fáradalmunkat puha ágygyal enyhithettük.

Reggel korán felébresztett az imára serkentő harang. Mi siettünk a' kápolnába. Időhamvazta doriai oszlopokra nehézkedett a' festvénydús ó szellemű tető. Az oldalfalakat, oltárt szent képek diszité.

A' sekrestyébe két korinthi oszlop vezetett. Szép volt az egyháznak többi képe is: de a' sekrestye főképe, sz. Agnes, mély buzgalommal tölté-el keblem'. Mennyi felség, mennyi méltóság, mennyi

kellem, női szendeség ömlött-el az egész mün! én nem győztem eléggé csudálni. Örömsugárzó arczczal leste ezt a' vezető szerzetes.

„Még egy halandó sem lépett e' helyre, kinek lábai ne gyökereztek volna le e' kép iránti buzgalomból' — intézé hozzám szavait jegyzőleg, elfogultságomból ébresztve.

„És ki lehet a' festő?" — kérdém vizsgálva a' festmény minden párkányát.

„Signore, ha szives leendsz nálunk delelni, Pater Chrysostomus bizonynyal érdekes adatokat fog e' képről közleni.'

Noha utam igen sürgetős volt, tudnivágyom megigérteté velem az ott maradást.

II. Az őrültt.

Alig várhattam a' déli harangszót, melly minket a' riffettorioba idézend. Végre eljött az, 's a' szerzet egyik tagja engem egy hosszú, egyszerű 's csupán a' megváltó és padovai sz. Antal képével ékített terembe vezetett. Az előima elmondatott, 's mi helyet foglaltunk.

„Nehezen várod édes fiam — kezdé nem sokára Chrysostomo, egy 67 éves, hosszú ősz-szakálú aggastyán, észrevéve nyugtalanságomat — a' kép történetét.'

„Valóban atyám! igen lekötelezne ön az elmondással szivességgel" — volt válaszom. Az atya kiürité tölt kelyhét, harákolt, 's ünnepélyes de nyájas hanggal kezdé, mi következik.

„Ez előtt mintegy harminczegy évvel, midőn én voltam e' kolostor legifjabb tagja, ez egy tébolyodottal népesült. A' tébolyázból hamar kigyógyult a' beteg, és szelid, bús, csendes és merengő kedélyt ölte. Napokat járkált-át a' virágos kertben 's közel sétában szótlan és lecsüggő fővel. A' déli harang ebédre, az esti cellájába hivta őt, a' szüntelen szótalant. Ha rosz idő vala (minek nagy befolyása volt kedélyére) vagy változékony alakot ölte magára, akkor többnyire zárt ajtóknál éjt napot töltött festőasztala mellett. E' mű végeztével a' sekrestyei képnek egy-egy szétszaggatott hasonalakját lelé cellájában a' szobarendező. Kérdeztük őt sokszor, de válasza vagy szenvedelmes fejrázás vagy kielégitlen 's félharagos pár szó volt.

Sokszor könyűs szemekkel találtuk őt egyik elvonultabb kedves magányhelyén; de okát soha se vehettük-ki. Hetek multak; ő sétált vagy festett, evett vagy aludt. Azonban közelgett itt létének egy éve. Az évet befejező hóban komoly vonalmai setét borúsakká, mélyebbek 's könnyen ingerelhetőkké levének. Gyakran napokat töltött kedves elvonultt magányában festvényeivel, 's a' kép, mindig ugyanazon egy kép, elszaggatott romokban találtaték ott meg.

A' harmadik hét közelgett. Ő egyre keveset evett, keveset aludt: csak járkált és festett; ujra festett és járkált. Igy mult a' hét, 's igy közelgett Agnes napja. E' napot megelőző estvén vártuk őt a' rifettorióba, hova mindig, még legnagyobb elszórttságában is, meg szokott jelenni. Ő nem jött.

„Pietro! keresd őt cellájában, 's mondd, hogy enni hivatom; azonban vizsgáld, mit csinál' — mond a' perjel az öreg szobarendezőhez. Pietro azon hirt hozá, hogy az őrültt csendesen viselé magát; két kezében nyugasztott fővel magas gomolyzatú mécs mellett ült, 's gondolkodott; azért nem is merte háborítni.

„Jól tevéd" — nyugtatá a' perjel.

Mi aggódni kezdénk a' láznak ujabb kitörésén, de perjelünk külsőleg megnyugtata, bár becsejében ő volt tán köztünk legnyugtalanabb. Ő maga egyedül sietett — eltiltván minket az őrültnek háborításától — annak cellájához. Gyors és szenvedelmes léptekkel mérte az szobáját végig; fel-feltekintett ég felé, ismét kezébe sülyeszté fejét, és tovább sétált.

„Mi bajod?" — kérdé a' perjel. A' kérdeztetett megállt, bámult, és távozást inte kezével; mit a' perjel is legokosbnak vélvén, tett és valósitott. A' perjel lefektekor mintegy félóra mulva engem külde-fel ujra. Angelo már ekkor festőasztalánál ült, erősen foglalkozva alapfestvényivel. Arczai epedőkké, szemei 's ajkai sovárgókká olvadtak; — gyorsan forgatá ecsetét.

Egy órával szürkület előtt felébredt a' perjel, 's aggálytelve sietett ablakához, hogy a' tébolyodottnak szobájába nézhessen. Ennek mécse most is pislogott. Erős csengetés 's a' csengőnek elszakadása hatottak a' perjel füleibe.

„Eredj, nézd-meg szegény Angelót, 's teljesitsd kivánatát, ha okosnak látod" — e' szókkal költé-fel Pietrót, ki tüstént távozott.

A' tébolyodott vonalmaiból magasztas öröm és szellemi kéj önté szerte világát. Körülfutkosá szük szobáját; tombolt, ujongott; majd meg-megállt a' kép előtt — mi éji virasztásának szüleménye volt — megcsókolá annak mennyei arczát, és sirt.

„Mit kivánsz signore?" — kérdé Pietro tőle.

„Az egyház kulcsát, imádkozni 's e' képet felakasztani; — kérlek édes Pietróm, add ide hamar!"

Semmi oktalant nem látott ebben Pietro, 's igy átadá a' kulcsot, és megvivé a' hirt a' tüstént öltözködő perjelnek.

Sebesen sietett a' tébolyodott az egyház oszlopzatain át a' szük sekrestyébe. Letette mécsét, felakasztá festményét, 's leborulva az előtt, égre függesztett szemekkel 's gyönyörbe ömlött arczczal imádkozott magában.

Elvégzé imáját 's egyet sohajtott. Egy pillanat — 's egy ürültt üvegcse nehány csepp mérges festékkel hevert a' lerogyott mellett.

„Az Istenért!“ — kiálta a' jelenetet lesett perjel.

„Agnese! — sohajtott édes fájdalommal a' festő, 's egy hó óta ez volt az első szó, mellyet tőle a' perjel hallott, 's egyszersmind utósó szava.

(Vége következik.)

Mindennek néném oka.

(Vége.)

Sárkány teringettét is! Szinte megközelitettük a' Schiller 's Göthe feletti elsőbbségről szóvitázók sorsát, kiknek parviadal-okozta halálukkor sül-ki, hogy a' halál okai mindegyik előtt ismeretlenek. Esetünk is a' maga áltüneteiben élő szerelem saját jelleme, melly hall, itél, de roszul 's félszegül. Parányiból is mennyei élvet vagy kárhozatot képez; tárgya mindig legszebb, — 's legyen bár szó a' Kaukazon tuli legszebbről, ő az övét érti; elragadtatásához told, vagy aczél paizst ölteni készül; mi több, fellegekig óriásodik viadal-lángért ugy, a' mint legszebbjéről hallott. No de igy van az, mikor az ész inasképpen jelenhetik-meg a' sziv mellett.

Nem kis feladat volt most már a' még eszelős czimzetek körül is forgolódó urnőnek nyelvharcza 's a' vétkes galádok folytonos hazudtolásai közt eszelősség gyanúja nélkül maradnom előbbi állitásom mellett, 's magamat tisztába hozhatni; — minthogy Lórád a' bátya előtt is ismételtt kalandból természetesen mit sem tudhatott. Nem is volt más mód, mint tüstént kocsira ülni a' törvényhatóságnak jelentendő gyanú terhelttekkel. De mi előtt indulnék, halljad ten szerencsédet is. E' sokat jelentő igécske zárja ezt „ő tied!“ A' derék bátya, sok „pont“-jai, mennydörgős adta“-i Lórád hű szerelme, Csapdárinak általam gyanúsitása szerencsésen diadalmaskodtak. Azért leendő ipad ölelve köszönt, napadasszony sem nevez már garázdának; tud mindent; Lórád vár; én pedig büntelen bünös, ki csak a' ten-kivánta szerencsének rád ohajtásában voltam 's leszek vetélytársod, kinek boldogsági báj-virága barátja öröm-kertében nyilt 's nyiland, ezt kivánom: tartós legyen boldogságod!

VIII.

Jutalom.

Őszhó 8.

Türj 's edződj; valaha fájdalmad jódra lehet még.
Sok betegeknek adott a' fanyar ir javulást. OVID.

Mondják, hogy nincs némi haszon 's czél nélküli teremtmény. 'S már e' szerint a' tudósok ott is hasznot vivnak-ki, hol az inkább

tamási tapintatokból hivő ember előtt tapasztalatilag nincsen adat. Vitájukba ne keverődjünk; mert ők magasan állnak; a' feléjök vezető lépcsőzet ügyes lelki lábakat kiván-meg, hasonlókat egy városi piperőczéhez, ki a' tánczvigalmi estén minden másod perczben húsz lépcsőt fut-el imádottjai után; — mi inkább föld, mint lég emberei vagyunk. De hogy még is valamihez értőknek láttassunk (mert láttatni jobb tudás, mint tudni láttatás nélkül) ollyanhoz fogjunk, mit a' tapasztalás segitségével dülőre vihetünk. Példaul: a' légy hasznos; mert a' heverőt tettre zavarja álmából. Igy használnak némelly — szenvedélyökben veszteglő férfiaknak — bolygatásaikkal a' kardos nők. A' hunyor öl és gyógyit; a' kőris-bogarkában tő-szomszédok a' vész és védszer. Igy a' kárhozatot dörgő ajkak csókra is alkalmasok. Nem lehet hát tagadni, hogy az örök haborús nőket is némi haszonra ne teremtette volna a' jó Isten, ki ezen kivül még egy bizonyosabb czélra is használja őket. Nénémmel is mennydörgés szállt udvaromba: de a' mennydörgés, elégetvén légből a' tespedtt gőzöket, uj éltető erőt szokott árasztani. A' sikai tilosnáli bajrohamat ő okozá, és a' bajrohamban egy kedves jövendő magva volt elvetve. Ebből folyik a' reunioi kaland, méltatlan bánás, vád, 's nem intésed hanem fenyegetésed. — Tejfeles csuprot vágni valaki fejéhez! ez még az ugy nevezett papucs-kormány alatti türelemnek is tizenhármas próbája; — azonban ha ez nem működik, szerencsésen menekvül Galyasiéktól a' két cselszövő, 's továbbra is gyanúban maradok. De igy most olly tiszta fejérben állok, mint annak szemünkbe özönlött nedve. Jutalmam sem maradt-el; lesz bajtárs ma holnap öröm, szép feleség, lakoma (mert ne gondold ám, hogy azokkal tartanék, kik ez utóbbi ősi szokásból is kihaladtak); minden lesz, még keringő is, kinek mi tetszik. Csak az kár, hogy ezt Csapdári nem éldelheti, mint ki jövendő sorsa elől nagy szerencséjére tovább állt; de kit hatóság nyomoz; mert a' két fogoly-társ vallomása őt terheli, 's több adatot hoz-fel, mellyek szerint Alcibiades vétek-köntösét magára öltve, mint madarász-pók a' gyenge kolibrik körül rég hálózgat. — Bitoroltt bárói czimével öntött — érczét megolvasztott művesként — sok anyai szivet a' neki tetsző mintába, miután bünös merényű reménynyel készíté cselszövényét, de mellyből jelenleg két áldozatnak ki szemeltt menekült: Lórád t. i. 's Bárdoni Lóra, egyetlen leánya Menyhártnak, ki testvéréveli csere által költözött nem rég a' sikai pusztára. — Lóra az első találkozáskor G**ben vala, nénjéhez menendő; mint lett vadászatából Csapdári uti társa, azt már tudod. De még azt nem ugy-e, hogy a' reunio estéjén hogyan, mi okból indulhatott éppen leányrabló nyomozására a' rendőrség? Ezt is megmondom.

Az általam megrohantt cselészek elárultatva, 's egyszersmind felismertetve vélvén magukat, hogy az ördög-sugalta tett rosz követ-

kozése elől biztosittatnának, rögtön visszatérnek, 's a' már ekkor szorongva kérdezősködő néne előtt egy elrohanó kocsiról addig szóllnak beszélnek, mig végre is elragadásnál állapodnak-meg; 's gondold csak bajtárs! még az illető helyről is ezek kérnek nyomozó rendőrséget. Nem is csuda, hogy Bárdoniékkal sok mások reám gyanakodtak, 's keseriték balhiremmel jó atyámat. De most már se baj! Flórám meggyógyult; atyámmal Bárdoniéknál — gondolhatod mi okból — megfordultunk, — 's annyit mondhatok; hogy elválásunkkor egy boldogitó érzet csepje csillámlott-meg az egymást szivesen ölelő apák szemében, hogy Lórám ajkára foglalózott csókomhoz képest, a' legelevenebb menyecskeszemű tüzszikra is csak jégdarab. Megbékéltem néném mel is, ugy sem soká zegernyéskedik már udvaromban.

Egy nevű nőkkel szerencsésitteténk bajtárs! Maradjon ez után is lelkünk egybe olvadva. Kezet rá! hogy ártatlan kedvesink bölcsője felett is magyar ajak fogja hangzani:

Egy Istenünk egy a' hazánk!
Vajha szivünk mondja és szánk!
Ezt is ohajtja a' hiv
Hazáját szerető sziv. SZŰCS KÁROLY.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Szokatlan légtüneméný Kargopol és Kostromában.— A' Nordische Biene következő tudósitást közöl Kargopolból (Olonez kormányzóságból): Jul. 31-ke (Aug. 12-ke) csendes, tiszta 's meglehetős meleg nap vala, de a' lég telve volt kellemetlen szaggal. Délutáni 5½ órától észrevevék, hogy a' nap hova tovább veresebb, az ég setét narancsszinü lön, kelet felöl mindig sürübbedő setétség terült-el a' város fölött, 's Kargopol nem sokára éjjel volt fedve egészen. A' csudálkozó lakosok gyertyát gyujtottak házaikban, 's a' ritka éj nyolczadfélig tartott; midön könnyü déli szél keletkezett. A' setétseg kelet felé vonult, 's a' keleti láthatáron egészen fekete felhő képződött. Éjféltájban eső kiséré az erősb déli szelet, s az egész aug. 1-je olly esős volt, hogy szokott magasságát harmadfél arschinnel (mintegy 8 lábbal) haladta túl az Onega folyam. — Nevezetes, hogy Kostromában, Kargopoltól tehát igen messze, ugyan azon nap hasonló tüneményt láttak. Déli 12 és 1 óra közt könnyü füsthöz hasonló vékony köd mutatkozott, a' nap veres lön 's kénszagot érzének. — Két órakor a' nap egészen verésnek és sugártalannak látszék; az eget tüzszinü köd boritá, a' nap mindig kisebb és setétebb lön, mig végre egészen behomályosult. Ez idő tájban az egész láthatár tüzsárga vala; 3 órakor délnyugotról éjszakkelet felé homályosodni kezde, 's 4 órakor olly setét lett, hogy nehány lépésnyire alig lehete megkülönböztetni a' tárgyakat, szobákban pedig gyertya nélkül látni lehetlen vala. E' tünemény alatt mintegy hamuvá változott papirosdarabkákhoz hasonló valami hullott szakadatlanul; az idő igen meleg, de széltelen vala. — 6 órakor könnyü délnyugoti szél támadott, 's délnyugoton, mint midön pitymallik, derülni kezde; 7 órakor egészen ki volt derülve; a' lég hidegebb

lön, mint e' r tka tünemény alatt vala. — Igen szembetünő, hogy két egymástól olly messze fekvő helyen (a' távulság 4 szélességi fok) egy azon napon hasontünemény mutatkozék, 's igen érdekes volna tudni, ugyanazon darab földön fekvő helyeken vétettek-e hasontünemények észre?

Alaschka félsziget. — Alaschka nevezetes válaszvonalul szolgál az állat- és növényország között. E' félszigeten egy részről rozmár, a' földsarki kör lakosa, találtatik; más részről kolibri, a' dél fényes hirnöke, repked. Az aleuti szigeteken, irányában a' Behringútnak, rozmárt az é. sz. 56ω 30' ig találhatni; kolibri pedig Alaschka félsziget délkeleti oldalán Cook bemeneteig a' sz. 60ω alatt terjed. A' jeges róka délen szinte Alaschkaig jő. Az aleuti szigetek gyakran látogattatnak jeges medvéktől, kik jéghegyeken, mellyek a' parton feltornyosodnak és sokáig olvadatlanul maradnak, jönek oda. E' szigetek nedves levegője elömozditja a' fünövést, 's Unalaschka sziget, Lütke szerint, Brasiliával vetélkedhetik buja rétjeivel.

KÜLÖNFÉLE.

Káplár uram! máskor hivasson engem. Az amerikai szabadság-háború alkalmával egy tiszt polgári öltözetbe burkolva a' szomszéd statusba lovagolt. Ut közben egy kis földerősség mellett kelle haladnia, mellynek erösitésén egy káplár kormányzása alatt nehány ember dolgozott. Éppen egy nagy gerenda fölemelésével veszödtek, melly iránt a' káplár majd így majd ugy oszta parancsot. A' tiszt megálitvan lovát egy ideig nyugodtan nézte a' sükeretlen erőködést; végre a' káplárhoz fordult, 's kérdé: „hát ön mért nem segit a' gerendát emelni?“ — A' kérdeztetett megbántott imperatorként fordult a' kérdezőhez, és pittyedt ajkkal, mellyben a' megvetés tükrözé magát, válaszolt: „„mert én káplár vagyok!““ — „Ah, ezt valóban nem tudtam! Ezerszer engedelmet kérek tisztelt káplár ur, ha tán megsértém“— mond a' tiszt, 's gyönyörü lováról lepattanva, azt egy fához köté. Ezután a' dolgozók közé lépvén, a' gerendát kezdé emelni, 's midőn homlokának verejtékezése közben azt kivánt helyre emelték volna, ismét lóvára ült, 's a' káplárhoz fordult, mondva: „káplár uram, ha máskor ismét dolog fordul-elő, 's önnek kevés embere lenne, hivasson engem, és önnek fő parancsnoka minden időben kész lesz segitni.“— A' káplár villám-sujtottként álla. A' tova szaguldó tszt — Washington volt.

Igazi közép. 1831-ben a' franczia ministerium, nehogy egy párttal meghasonljek, mindig a' középuton látszék járni, miért minden végzése Parisban „igazi közép“-nek (le juste milieu) nevezteték. Az oppositiolapok részéről természetesen nem hibáztak e' mondatnak gunymagyarázatai, mellyek közül a' következők elég elmésseknek látszanak.

„Igazi közepe a' háromszinü zászlónak a' — fehér“

„Igazi közép a' sas és kakas között a' — kanpóka.“

„Igazi közép az igazság és hazugság között az oklevél (charte).“

„Igazi közép a' tanácsház és tuilleriák között a' — Palais Royal.“

Lafayette tábornok a' következmrában februar 21-kén az „igazi közép“ rendszerét e' szókkal támadá meg: „Ha valaki mondja: négy és négy nyolcz, és egy ultra állitja, hogy az tiz, igazi középben vagyunk-e, ha mondjuk: négy és négy kilencz?“ CSEBBI.

Uj muzeum Parisban. Parisban van egy muzeum, mellyről csak kevesen tudnak, egy titkos képcsarnok, melly keményen van elzárva, mint a' fukar kincses ládája. E' muzeumba csak nemzeti öröknek szabad lépni, mások előtt zárva marad ajtaja. Azonban ki egyszer küszöbét átlépte, bizonyos, már korábban meghatározott ideig, benn maradni tartozik. De hát mit tartalmaz e' muzeum? festvényeket szobrokat! Ha a' nyitott ajtón belépünk, egy asztalon, széken, 's lóczaágyon (Pritsche) kivül egyebet nem látunk. — Egy muzeumban? Igen, igen; mert hogy körülírás nélkül kimondjuk, e' muzeum a' parisi nemzeti örök börtöne, mellyben a' katonai fenyiték elleni botlásaikért bünhödnek, 's különösen a' 14-ik szám alatti szoba, mellyet a' nemzeti őrség közt szolgáló legjelesebb művészek, akaratlan ott mulatásuk alatt, elméjök legjelesb szüleményeivel ékitettek. E' szoba leginkább csak Deveria teremének neveztetik, minthogy Deveria Achilles volt első, ki fogsága idején képzeménye ihletését a' falra tette. Ezóta minden művész, ki 24 órát töltött-el e' szobában, emléket hagyott maga után. Magán az ajtón gyönyörü pastell-mivü Krisztus-fej van Mai-től; az ajtó felé Chatillon három gyermeket rajzolt, amourettek, angyalokat, vagy nemtöket, kik egy szalagot tartnak következő irattal: Deveria Achilles szobája. Maga Deveria a' falra meglepő szép csoportozatot festett majdnem életnagyságú alakokkal: a' keresztény szeretetet egy fiatal hölgy alakjában, ki anyai reményben van. A' hölgyre édesen mosolyog egy gyermek, kit hátán visz, 's ki anyja vállán keresztül kandikál; egy másnak emlöit nyujtja. Egy harmadik anyja kezét simogatja; más kettő pedig palástja alá rejtezik, melly olly bő, minönek a' keresztény szeretet palástjának kell lenni. — Ennek közelében Bernard, ki Rotschild teremeit fresco-festvényckkel diszité, egy királynét festett, ki vértanúi pálmát tart kezében. A' királyné lábainál Ciceri Ernesztől gyönyörü vázlat látható: egy piperőcz XIII. Lajos korából, ki egy leánynak fülébe sug valamit. Ezután Lafay-tól egy politicai allegoria következik: egy repülő hajú Amazon, ki száguldó lovon ül, 's kezében zászlót tart, mellyre a' franczia kakas van festve. Egy tábornoki ruhába öltözött katona meztelen kardot szegez elébe; de a' hölgy oldalánál egy más némberi alak lebeg, kiterjesztett szárnyakkal: valószinüleg a' győzelem istennője. Leconte tájrajzban hagyá-fenn emlékét; Pascal szobrász három eszterágotrajzolt különböző nevetséges állásban. Boulanger Armand, magát festé-le borús tekintettel, 's fogai közé szoritott pipával. Távulabb egy Odaliszk látható majdnem egészen németalföldi sztylben, e' mellett pedig ismeretlen kéztől a' foglyok nemtője, mi inkább sötét, földalatti börtönbe illenék, hol könyörületlen falak megett olly tömérdek áldozat senyved éveken át. Különben e' foghely képmüveiről egészen elhiresült, és sok műbarát a' nemzeti örség tagjai közül készakartosan vét valamit, hogy börtönbe kerüljön, 's ekkor a' gondviselőt gazdagon megajándékozza, csak hogy a' 14-gyedik számú szobába zárja öt, melly különben kizárólag művészeké. Egy angol a' falakat már megvásárolni akarta, 's helyökbe másokat akar rakatni.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón, uri utsza 612.

32.

REGÉLŐ.

Pesten szombaton april **18**kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' kép és festője.

(Folytatása.)

III. A' remetelak.

„'S miért tevé azt Angelo? mi volt őrültsége oka? ki volt az az Agnese? — ezt szeretnéd ugy-e tudni kiváncsi ember? — mond nem sokára az ebéd után könytelt szemeit törülve 's ujra kiüritve poharát Padre Chrysostomo. — Sok időmet vesztém, sok fáradtságot szenteltem ennek kikutatására, 's csak tizenöt éve, hogy a' történetet majd egész tökélyében tudhatom.

A' Bercettótól Varese felé nyuló hegyláncz egyik elvonultabb 's ismeretlenebb vidékében egyszerűleg kinálkozott fehér falával a' remetelak. Ez előtt valami negyvenöt évvel költözködött abba egy közép idejű férfiú zarándok rongyokkal 's egyetlenegy legdrágább kincsével, két vagy három éves leányával. A' vidék szépült, mihelyt oda ért; minden rendesebb 's tisztább lett; átalján az emberkéz bélyegét lehelte elő minden. A' nép mélyen emelinté süvegét az ősz előtt; 's kik őt ismerék, nem győzték eléggé csudálni ismereteit 's finomságát. Csak egy dolog volt, miről kérdeztetve elfedte redő-fellegzett arczait; egy-egy könyet gördített alá, 's fejrázással válaszolt. Ezt családi viszonyairól tudakozók tapasztalták.

A' leány nőtt, 's mindig pompásabban fejté-ki elrejtett ékeit; de az atya mindig aggodalmasb kezdett lenni; lassanként komolyabb lön, 's betegeinek nagy számát leányára bizá. A' leány ellenben mindig jobban ékité kertjét; benne ő maga a' legszebb virág. Ritkán látogatták az elvonult szerény lakot; mig végre egy esemény gyakori látogatót hozott annak.

Agnese eprészni ment, 's völgyről völgyre messzebb messzebb távozott atyja lakától. Egykor suhogást hallott a' hegyen, 's két izmos vadászt pillantott-meg.

„Giuseppe! e' leány, Istenemre! igen gyönyörű — mond a' kitünőbb öltözetű, a' leánytól értetlenül — értesz, mit?“

‚Igen uram, az értés nem hiányzik: de de..' mentegetődzék susogva a' szolgai bélyegű társ.

„Centi diavoli! minek az a' de?"

‚Csak azért uram, mert a' leány a' tisztes Pandolfo egyetlen leánya.'

„Pandolfo ide, Pandolfo oda! te engem kövess!"

Bólintással igenlé a' szolga, 's Ermanno Attestino és Peppo Boccati, az apród, eltüntek.

„„Segély az Istenért, segély!"" — sikoltá a' leány.

„Hallgass kedves csinos galambka; hiába minden turbékolatod" — mond Attestino, befogva Agnese ajkait.

‚Segélyt hallék kiáltani!' — mond a' hegyről egy deli fiatal vadász, mi köztt több fő bukkant-ki utána.

„Attestino" — kiáltának rémültt társai.

‚És ha ezer Attestino, ezer Ferrara fejdelme is, én e' leányt nem hagyom, mig csepp vérem leend!' — dörgé a' magas vadász, 's társai alig győzék villám- futtát követni.

‚Rabló, ide a' leánynyal!' — dörgé érkeztekor a' fiatal vadász.

„„Nem, mig élek! Ismersz-e jámbor? én vagyok — mond Ermanno melljét verve—Attestino; reszkess Ferrara fejdelme karjaitól.""

‚Nem szó, fegyverem!' — hangzék válaszul a' kardcsattogás köztt.

„„Itt egy seb, egy másik, és egy"" —

‚Egy harmadik' — válaszolt a' vadász, és szavát egy sujtás, 's ezt Attestino bukta követé. Boccati elszaladt nem félelemből, hanem segély végett; mert nem is gondolá, hogy ura olly hamar leverettessék.

Agnese nyájas édesen füzte-át szabaditója derekát, 's nem tudott elég nyájasan ezer meg ezer szivhódito köszönetet ömledezni.

Az atya nem kevéssé aggódott leányáért; sietett a' legmagasabb csucsra; félig örömmel félig keserű gunynyal pillantá onnan meg a' szabaditottat 's mentőjeit, és mennyire agg kora engedé, sietett leánya elébe.

A' vadászok ez alatt összekacsintának, 's titkosan mosolygtak; mert a' deli vadász nem a' leghidegebben felelt a' bámulni nem győzött hölgy kérdéseire.

„Szabad tudnom szabaditóm nevét?" — kérdé a' leány, gyengéden szoritva a' vadász kezét; mert hisz' ő, a' természet leánya, nem tudta, mi illedelmes és mikor?

„„Angelo Alcontinak neveznek"" — mond emez nyájasan.

„Nézd Angelóm! itt jő atyám" — mond örömtelve a' hölgy, 's kibontakozva a' derekára simuló kartól, futott az ősz atya elejébe.

‚Honnan leány?‘ mond kevéssé szigorú hangon az atya.

„Ah atyám! köszönd leányod életét e' deli ifjú's társainak; ők mentettek-meg engem, 's tudod-e, kinek kezeiből?“

‚Fogadni mernék, a' szilaj Attestinóéból!‘

„„Találtad ősz; azért ne haragudj, hogy leányodat biztositandók, lakáig vágytunk kisérni!““

‚Köszönet ifjú barátom, ezer köszönet! látogatásodat magam 's leányom nevében kikérem. — Jer leányom, az idő késő; mi magunk is haza tudunk menni. Signorok! jó éjt‘ — mond a' remete, 's a' vadászok bucsút mondának. A' hölgy nem egyszer lobogtata vissza a' kopjás zászlónak.

IV. Agnese.

Tizenhárom évet tölte a' remete hajlékában, midőn oda két burkoltt alak először lépett-be, gazdáját magán-beszélgetésre hivó. Hosszas volt a' tana, 's ha Angelo nem foglalta volna el Agnesét, ez rég aggódnék atyján, ki is végre hőn rázva-meg a' két idegennek kezét, kilépett a' kis kápolnából, hova vonták magukat.

Angelo sokszor jött; de tán még többször a' két gyanús ismeretlen. Amazt szivesen, ezeket még szivesebben fogadta a' remete. Eltüntek végre hét 's holnap számra a' fekete alakok. Agnese szive könnyült, bár atyja homlokán komoly, eddig nem látott 's némi merengéssel párosultt redők borongtak. Nem volt olly nyájas leányához 's Angelóhoz; kivel ez előtt óra-hosszat beszélt, alig ejtett most egy két savanyú szót.

Igy Agnese egy felől a' viszontiszerelemtől biztositva kedvesen 's könyülten érzé keblét; némi nemű nyugtalan 's kitörő sohaj röppent-el ollykor vidám ajkairól. Nem egyszer kulcsolva-át atyja derekát 's rimánkodva kérte őt bizalmáért: de az atya ekkor vagy hidegen vagy könyűs szemekkel 's egy meleg csókkal hallgattatá-el leányát.

Tizennegyedik év közepe felé járt már az idő, midőn Angelót családi viszonyai Milanóba készteték, 's igy szivszakasztva maradt ujra egyedül atyjával Agnese. Egy kinos hó mult-el, 's nem tért vissza Angelo 's az atya vidámsága. A' kert 's virágok nem egyszer maradtak gyomosan 's öntözetlen; mindent felejtett Agnese, csak búját 's Angelót nem.

Lódobogást 's nyeritést viszhangoztak az erdők egy napon; 's a' hölgy oda hagyva munkáját sietett a' hang irányában. — „Kettős a' lódobogás; meglehet, társaival jön“ — menté Angelo magányjöttét, 's alig várhatta a' kibukkanó főket, mellyek a' burkoltt idegenekéi voltak. A' leány órákig sirt, mig atyja a' kápolnában a' burkolttakkal tanakodott.

„„Tehát holnap Bercettóban?““ — kérdé a' magasabb idegen.

„Minden esetre!“ válaszolt a' remete, ki egyet bólintván, kezet rázva távoztak az idegenek gyors ménjeiken.

„Agnesém, kedves egyetlen leányom! — igy kezdé nem sokára beszédét az atya leányára nyugasztott arczczal — nehezen esik a' percz, mellyben neked végre nyilatkoznom kell. Egy kintenger e' kebel, melly minden szavával egy-egy örömvirágot öl-el. De nincs menedékhely; neked tovább nem lehet bizonytalannak lenned. Hallottad hirét a' Fregoziknak, kik hajdan első virágai voltak Milanónak? hallottad hirét Ludovico Sforzának, 's a' csuszó mászó Adorniknak? Igen, hisz' én tanitálak téged ezekre, 's te leányom, midőn Meo Fregozi futtát 's karjain a' bájos kis leányt elbeszéltem neked, sirtál, 's nem tudtad, hogy saját atyádat szántad, hogy önmagad sorsát sirattad. Igen leányom! én vagyok Meo Fregozi, kit rokonaimmal Ludovico Sforza haragja 's az Adornik csele kiüzött. — Büszkén emelkedék e' szók köztt az öreg, mintegy ifjadva eltürni az akkori vészt, de kinek boszút irt a' rokon vér szivébe. Én megyek leányom, boszúlni megyek. Meglehet, győzök, meglehet többé téged nem látlak; de akármint essék, neked nem szabad elfelejteni, hogy a' Fregozi faj végivadéka vagy.“

(*Vége következik.*)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Kivonatok uti naplómból.

Alig tünt-fel a' nap kelet öbleiből, — mi uton valánk. Szombathely, a' csinos, kedves városka vala, mellyet elhagytunk. Délnyugotnak a' városi szőlőhegyek huzódtak-el mellettünk; nyugot-éjszaknak a' kőszegi bérczek emelkedtek. Délnek, keletnek végetlen róna terült, és merre csak tekinténk, pillantatink a' borútlan égbe ütődtek. Egyike ez a' magyar hon szebb tájainak; az egyszerű, de kellemes vidék mély benyomást hagy minden utazó lelkében. És lakosai — a' Vas megyeiek — baratságosak, szerények, mint egykor minden magyar. — A' bérczek aljában Kőszeg sz. kir. város fekszik. Semmi zaj, semmi nesz nem hirdeti, hogy város; csak tornyai gyanittatják. Piacza csinos, de szinte életnélküli, és haladási tekintetből sem mérközhetik Szombathelylyel, a' derék püspöki-várossal. Tul rajta szakadatlan hegyláncz foly a' szomszéd steyer országba. Utunk Léka, a' Nádasdiak sirhelye, mellett vitt-el. Egyébiránt napunk minden nevezetes nélkül haladt-le.

Másnap Ausztria földére léptünk. Alig haladtunk-át a' két országot elválasztó határvonalon, a' közel bokrokból két határőr bukkant

elő, 's azonnal az elég kellemetlen fürkészéshez fogtak: de megpillantván kocsinkon egyik paptársunkat, tovább mentek. Nem kerülhettük azonban ezt el Kőröslábon a' harminczadnál; hol nehány, az utra hozott, üveg borunkért az átviteli bért le kelle tennünk. Örülénk, hogy jó magyar termést hoztunk magunkkal, különben kétszer adánk-meg árát. Két órai itt mulatásunk alatt megtekintettük a' helybeli templomot, melly egyszerű, de helyes goth izlésű épület. Az iskola-gyerkőczék miséje volt. Halk, tiszta, minden sor végén megállapodó énekök kellemes hatást tön ránk. Tanítóik mellettök ültek, de korán sem látszottak olly bő torkúaknak, mint a' mi mestereink. A' nevelés, gondolám, itt más lábon áll. — A' kis város másik oldalán egy meredek szikla emelkedik, romokkal koronázva, mellyekről lehete következtetni, hogy egykor sok viharral daczoló derék várnak falait képezheték.

Ausztriában mindenek előtt a' marhák tisztasága tünt szemeinkbe; majd mindenik mellett egy-egy vezetőt szemlélheténk a' hegyek oldalain, hol kényelmesen legeltek. Tiszta, egésséges istállókat, mellyek sok magyar paraszt kalibájánál különbek, épitnek számukra; mert ezekben helyezik a' lakosok minden gazdagságukat. — Edlitzen a' lelkészi és egyszersmind esperestségi lak hozzá tartozó kerteivel, mellyeknek egyike angol izlésű, és a' hegyoldalról fel a' hegytetőig vezet, megtekintésre méltó. Elhagyván e' helyet, tornyosultak előttünk Steyer kopár sziklái; azonban a' belőlök párolgó gőztömeg kedvetlen előjele volt a' következő esőzésnek. Még nehány hegyi várak vörös tetőikkel, majd romjaikkal, magukon hordozva a' mult századok bélyegét, 's mintegy búsan tekintve alá a' mulandóságba, szolgáltak egyedüli szemléül.

(Folyt. következik.)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 's TUDOMÁNY.

Égi háborúk a' földsarki tartományokban. — Az 1838-ki Annuaire-be az égi háborúkról hosszasb értekezést iktattatott 's egyszersmind azon kérdést vizsgálá Arago: vanak-e helyek, hol az ég soha nem dörög — azt állitván, hogy az északi szélesség 70ω túl, nyiltt tengeren és szigeteken soha nem dörög Utóbb azon nézetét nyilvánitá, hogy az é. sz. 70ω alatt a' dörgés felette ritka, év alatt alig egyszer hallható, de mégsem mondhatni, hogy túlléptünk az égi háborúk vonalán. Ő tehát azt látszik hinni, hogy a' szélességnek körülbelől 70-ik foka határa a' fergetegnek, 's azt törekszik bebizonyitni, hogy a' szélességi 65—68ω-ig a' dörgés felette ritka, 's a' 69ω alatt egészen ismeretlen Végre azt jegyzi-meg, hogy már Izlandban — „mellyet gyakran neveznek olly országnak, hol soha nem dörög" — Raikiawikban (sz. 65ω) Thorstenson dörögni egyszer csakugyan hallott. — E' nézetek ellen Bär, orosz academicus, ki az éjszaki égaljak rajzairól ismeretes, felszóllalt Jacobihoz irtt levelében, mellyből kiemeljük a' legfontosb ész-

revételeket ez érdekes tárgy fölött.— A' dörgés, igaz, annál gyérebb, minél tovább haladunk a' földsark felé; azt tartom még is, hogy Arago igen szükre szabta a' viharok határát, leginkább az ujabb angol utazókra, kik hosszabb időt töltöttek a' tengeren és kisebb szigeteken, támaszkodva. Arago azonban jobban tudja, mint bárki más, hogy az égi háborúk annál gyérebbek, minél távulabb megyünk a' száraz földtől. Hosszas tapasztalások bizonyitják, hogy olly helyeken, hol átmenő utazók semmi mennydörgést nem hallánnak, koronként azt még is hallhatni, 's nincs éjszaki szélesség, hova emberek eddig jutottak, hol az egészen hiányzanék. — Mi Izlandot illeti, azon vélemény, hogy ott sohasem dörög, egészen helytelen. Vulkán-föld, hol zivatart sohasem látnánk, elegendő bizonyságul szolgálna ugyan, hogy a' légkör ott dörgést nem okozhat; de Izlandban ez nem történik, sőt embereket ölt a' villám. Grönlandban még gyérebb az égi háború; Egede és Kranz hitszónokok mondják, hogy villámlást néha láthatni, de dörgést ritkán hallhatni, 's igy nem bizonyos, villám, szirt- vagy hóomlatag-zuhanás okozta-e a' dörgést. Szárazon azon szélesség alatt, hol Izland fekszik, gyakoribbnak kell lenni a' dörgésnek. Angol utazók, jelesül Franklin, kevés zivatarról szóllnak ugyan Amerika magas északi részeiben: de nincs eldöntve, a' nyár, mellyben történtek az utazások, nem volt-e viharokban szegény, vagy pedig gyérebb e' tünemény Amerikában, mint az ó világban. Annyi bizonyos, hogy Európában, azon szélesség alatt, hol Izland fekszik, gyakoribb a' förgeteg. Tizenkét év alatt 88-szor, igy évenként 7-nél többször hallott Ulea-borgban (sz. 65ω) dörögni Julin; ámbár e' város messze van minden nagy hegyláncztól. Még inkább van ez esetben Archangel, 's hosszas tapasztalás után még is hatnál több zivatar esik egy évre Schrenk füvész, ki Szamajedek közt utazott 1837-ben, a' 67, 68, sőt 69ω alatt is hallott dörögni. Egy más utazó, Rumowski, 1769-ki jul. 19. (31) Kolában (sz. 69ω) 's Reineke tengeri kapitán 1826-ban ugyanazon parton a' sz. 69 és 70ω közt 8-szor hallott égi háborút. Európában ez év gazdag volt ugyan zivatarokban; némi körülmények azt sejtetik még is, hogy Lapponia belsejében a' sz. 66 és 70ω közt meglehetősen gyakori zivatar. — De vannak példák még éjszakibb szélesség alatt is. Wrangell admirál a' jeges tengeren, Sibiriától északra, igy túl a' 70ω-on, Ziwolka és Bär pedig a' Matotschka-úton 73ω 10′ alatt hallottak mennydörgést. Végre dörög még a' sz. 70ω-on túl is, Spitzbergán. Négy orosz, kik ott a' mult század második felében hajótörést szenvedtek, 's 6 évig ott laktak, e' hosszú idő alatt dörögni is, de csak egyszer hallánnak. — Ezen adatok után kétségkivülinek látszik, hogy a' földsark felé mindig gyérebbek ugyan az égi háborúk, de egy ország sem találtaték eddig, hol azok soha nem történhetnének.

A' santa Maria del tule-i óriási cziprusfa. Oajaca városától keletnek, mintegy két órányira, egy nagy völgyben 's azon hegyláncznak aljában, melly e' völgy keleti részét a' délitől elszakasztja, fekszik a' nem nagy, de csinos Zapotek falu, Santa Maria del Tule. Santa Luciából széles, egyenes és szemmulattató ut visz tengeri földek közt 's maguey-k árnyában az emlitett faluba. Az Indusoknak szerény lakaik aguacate, czitrom és narancs-fák galyai alá rejtezvék; közepettök, fallal környezett téren áll a' csinos kötemplom 's papi lak. Itt a' falon belül, a' bejáráshoz közel nyujtja égbe koronáját a' szóban forgó fa. Ez igen régi, sokkal régibb a' spanyol hóditásnál is, 's a' szemlélődő bámulva tapad a' 124 lábnyi kerületü és szik-

lához hasonló faszörny nézdelésébe. A'fából kirugaló domborodások egyeleve azon hiedelemre vezetnek, mintha a' fa több fából volna összeforrva; de közelebbi megvizsgálása csak hamar eloszlatja ez alaptalan véleményt. Ezen egész törzs hosszában látható kidomborodások nem más, mint egy 's ugyan azon törzsnek kicsucsorodásai, minők e' fa neménél többé vagy kevesebbé mindenütt láthatók. E' fa magassága aránylag semmiképp' sem összeegyeztethető annak vastagságával; ámbár igy is kinyulik a' falu minden fája közül, 's e' szerint már távulról látható. 25 lábnyira a' föld szine felett, ágakra szakad az iszonyú törzs, mellyek magukban mind annyi vastag fák ugyan, és részint egyenesen felnyulnak, részint pedig virányos kinyulásban messze terjeszkedve, majdnem az egész templom előtti tért beárnyékolják. A' fa koronája jóval tulhaladja a' templom és kettős tornya magasságát. Sajátságos nevezetessége e' fának egy forrás, melly felül a' törzsből ott, hol ágakra szakad, buzog-fel. Nedves időben szakadatlanul csorog-le e' forrás vize a' törzsön; száraz időben mind ez megszünik, ámbár a' csupor idomú medencze folyvást tele van vizzel. Hydraulicai nyomás által jö-e a' szomszéd bérczek valamelly forrásából viz e' fába, vagy gyöke alatt van forrás, mellynek vize a' rostonyokon át szivárog-fel? nem tudhatni. Az ágak közötti forrás medenczéje csak nehány ujjnyi széles és mély, 's látható cső nem nyulik-le a' törzsbe. Lehet, hogy tán e' faszörny a' forrásnak is köszönheti óriásodását. Annyi bizonyos, hogy a' cziprusfának (Cupressus disticha L.) e' neme a' nedvet igen kedveli, 's vadon csak nagy folyamok partján, meleg és nedves völgyekben tenyészik. A' régi Indok előtt szent volt e' fa. Régi imahelyek romjai mellett majd mindenütt látható az, 's ritkán olly tájakon, hol a' természet e' fa-nemet eredetileg tenyészti, hova következésképpen az messziről szállittatott. Tule-ban is, mellynek temploma, mint majd minden ős indus faluban, a' régi imaház romjai felett készült, három cziprus van. Első a' fennebb emlitett; egy második ettől nem távul, a' templom délkeleti részén még a' falon belül, 's a' harmadik észak-nyugotra, már falon kivül, de az elsőtől aligha távulabb, mint első. Mindkettő szintén igen nagy, különösen a' falon belüli, mellynek törzse körülbelül 6 láb általzatú lehet. Mitla-ban, a' paloták közelében, hasonlag három cziprus áll.

KÜLÖNFÉLE.

Egyptusi igazság-szolgáltatás.*) Az igazság kiszolgáltatása Egyptusban, minek zsinórmértékül nagyon tökéletlen codexe van, legnagyobb visszaéléseknek áll nyitva: perek nem az igazabb ügy, hanem hosszabb erszény által határoztatnak el; nem képzelhetni, milly messze terjed a' bérlés, megvesztegetés, és álnokság. Több anekdotát beszélnek a' birák igaztalansága 's kincsvágyáról, melly az elbizott alávalóságban felül van mindenen, mit még eddig láttunk. Más részről vannak nehány ritka példáji az értelmes szabályoknak, mellyekhez a' birák nyulnak gonosztettek fölfedezése 's a' csalás föltalálása végett. A' következő anekdota helyet érdemelne az ezer egy éjben.

*) An Account of the Manners and Customs, the Modern Egyptians: By. E. W. Lane 2 vols.

Egy szegény férfiú egykor a' rendőr agájához folyamodék, és mondá: ‚Uram! ma hozzám jöve egy nő, 's mondá: „Vedd e' korst *), tartsd-meg némi ideig, adj ötszáz piasztert kölcsön.' — 'S én elvevém azt uram, 's oda adám az ötszáz piasztert, és ő eltávozék. Midőn elment, mondám magamban: „hadd nézem-meg e' korst!" — 's megnézém azt, és ugy találám, hogy rézből van, 's arczon csapám magamat, és mondám: ‚elmegyek az agához, 's elbeszélem neki e' történetet; tán megvizsgálandja 's fölvilágositja a' dolgot; mert nincs senki, ki ez ügyben segithet, csak te.'

Mondá neki az aga: „halld a' mit mondok. Vedd-el mind, mi boltodban van, ne hagyj semmit benne, és zárd-be; 's holnap reggel menj korán, nyisd-fel boltodat, 's kiáltsd: — „ah vagyonom!" — Végy azután két rög földet, 's verd azzal magadat, 's ismét kiáltsd: „ah mások vagyona!" — és mindenkinek, ki kérdez: mi bajod? feleld: „a' mások vagyona elveszett; a' zálog, mellyet egy nő hagya nálam, oda van; ha tulajdonom volna, nem panaszkodnám annyira fölötte. 'S ez fölvilágositandja a' dolgot"

A' férfiú megigéré ezt tenni; kiüresité boltját mindenből, 's jövő reggel elment korán, és fölnyitván boltját kiáltá: „ah a' mások vagyona!" — 's vön két darab földet, 's veré azzal magát, 's ment a' város minden részébe, kiáltva: „ah, a' más vagyona, a' zálog, mellyet egy nő hagya nálam, oda van. Ha tulajdonom volna, nem panaszkodnám annyira fölötte." — A' nő, ki zálogba adá neki a' korst, hallá ezt, 's találá, hogy ez azon férfiú, kit megcsalt, 's mondá magában: „menj, vádold-be őt." — Boltjához jöve tehát szamáron, nagyobb tekintetet adandó magának; 's mondá: ‚férfiú! add vissza tulajdonomat, melly birtokodban van.—'S ő felelé: „oda van!" — ‚Hadd tehát kivágatni nyelvedet. Elvesztéd tulajdonomat; — Allahra! elmegyek az agához, 's tudósitom öt felőle.' — „Menj!" — mondá amaz, — 'S az asszony elment, és elbeszélé esetét. Az aga elkülde a' férfiúért, 's midőn ez eljöve, mondá a' vádlónőhez: ‚miben áll tulajdonod, melly az ő birtokában van?' —„Egy kors az —válaszolt a' nő—vörös velenczei aranyból." — ‚Asszony! — mond az aga — van nálam egy arany kors, szeretném megmutatni neked?' — „Mutassd elő uram! mert én megismerem enyimet!" — Az aga kiolda egy kendőt, 's kivevén a' korst, mellyet a' nő zálogba adott, mondá: ‚nézd!'— 's az asszony megnézvén megismeré, és lesülyeszté fejét. Az aga pedig mondá: ‚emeld-fel fejedet, 's mondd, hol e' férfiúnak 500 piasztere? — A' bakó elküldetett a' növel ennek szállására, de fegyver nélkül, 's a' nő bemenvén a' házba, kihoza egy erszényt, mellyben azon pénz foglaltaték, 's ismét visszament vele. A' pénz visszaadaték a' férfiúnak, ki azt adá, 's a' bakó parancsot kapott, hogy fogja-el 's fejezze-le a' nőt; mi meg is történt.

CSEBBI.

Drága csók. Az „Examiner"-ból olvassuk: miképp' egy férj, kinejét a' london-greenvichi vasuton egyik kocsiban megcsókolá, az igazgatoság által 2 font sterling, tehát 20 p. f. birságban marasztaltatott. Mire fog most e' pénz fordittatni? 'S van-e az igazgatóságnak illy erőszakos zsarolásra joga?

*) Egyptusi fej-ék.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón, uri utsza 612.

33.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön april 23kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' kép és festője.

(*Vége.*)

V. Holt ara.

Könyek köztt vált-el gyermekétől az atya, 's a' helyettes gondviselő remete, egy ősz aggastyán, maradt hátra az elsővel. Ha csak nem közelitne Angelo visszajöttének órája 's napja, vigasztalhatlan maradna a' hölgy. Egy-egy hiú gondolat futotta-át agyát, valljon a' büszke Fregozi-ház végivadéka kezét nyujthatná-e egy Angelo Alcontinak. Ő nem hitte ezt, csak lelke felszinén csuszamlottel. Ki tudja a' nőnek igazi 's első hő szerelmét képzelni, az nem is állithatná ezt Agneséről.

Herczegi trónokról, ősei biboros kincseiről gondolkodott, midőn hirtelen erős terültt porfelleg közelgett. A' leány álmáboli felveretésekor Angelo Alcontit, a' hajdani festőt, most pedig az Adorni ház feltaláltt csemetéjét pillantá-meg kiséretével együtt. Riadva futott a' deli vitéz karjaiba a' szelid gerle, 's az idvezlő csók után a' lakba távoztak a' nem sokára hazavágtató bajnok társakkal.

„Hallod Agnese, mi most boldogok leszünk. Milanóban élünk az Adornik palotájában. De miért vagy olly halvány, mintha Fregozi-vér piritná ereidet. Ah én tudnálak szeretni, ha mindjárt Fregozi volnál is!“ — Igy szóllt Adorni a' hölgyhez.

„Igen Angelóm! tudd-meg, én a' Fregozi-ház vég-ivadéka vagyok.... Mindent kivánj vitéz tőlem, csak szerelmet ne; mert családom irtójának ezt nem adhatom.“

„Agnese! téged nem bódithata-el annyira az ősi büszkeség 's boszú, hogy azt ne lásd által, miként egy festő és szegényen, atyai házon kül, neveltt fiú valaha egy csepp vérét is ontotta volna a' tisztelt Fregozik ősz családjának. Gondolkozz szivem hölgye! én távozom, vagy oltárhoz vezetendő téged, vagy soha nem látandó!“

„Menj vitéz! három hó mulva bizonyos választ kapsz. Megengedj, én téged nem tudlak gyülölni: de szeretni sem szabad nem magamért, hanem atyámért!“

Elmult a' főképp' Agnesére kinos hó-határ, 's az atya, ki ez alatt vagy megjöttét vagy soha nem látást igért leányának, még sem érkezett-meg. Gyászba öltözött tehát a' szerető gyermek, és siratá a' többé nem látandót. Majd a' remény szerteoszlatá gyászait, s' ő a' jövő nász seregre mosolygott.

„„Fregozi Bartolomeo gyermeke! — igy szóllt a' nász-fő — itt a' percz szétszaggatni a' viszályokat, mellyek gyilkokkal füzék össze családainkat, 's e' helyett szerelmi rózsafüzérrel vásárlani meg az annyi vérbe került egyességet. Ne késs az egyenetlenséget széttépni nemes leányzó; mert hozzámi szerelmed világosb a' napfénynél!““

„Angelo Adorni, nemes szivű 's nagy lelkü kérőm! én nem átallom az atyai parancs megrontásával is neked nyujtani kezemet, hogy a' vért ne vér, hanem szerelem mossa-le!“

Egy csók követte a' szót, 's a' fényes de számparányi násznép lobogós méneken vágtatott egy szomszéd remeteségbe.

Az egyház fényesen volt ékitve 's pompásan diszitve e' különös magas innepre. Az orgona szivbuzditó hangjai már szelid érzetekre inditák a' kebleket, 's a' nász még nem volt az egyházban. Egy feketébe burkolt alak csillogó szemekkel járt végig az egyháztéren, egyik ajtón ki, másikon berobogott, 's tőrpillantatival éltet öldökölni látszatott.

‚Mig én őt boszúlni vagyok, mig a' Sforza-lánczokat széttépik e' karok, a' gyáva egy alacson Adorninak nyujtja kezét. Nem reped-e e' szív meg? — nem, mert nem vérét többé, hanem egy idegen aljas leányt öl az csak meg‘ — mond az alak, 's a' fő oltár karpitjai mellé huzta magát. Az ujabb harangcsengés jelenté a' násznak megérkeztét. A' burkolttnak keble magasan emelkedett; köpenye alatt keze nyugtalanul járt; arczain majd kétségbeesés majd magasztas diadal tünt volna elő, ha azt álarcz nem fedné, melly alól szemei még borzasztóbban szikráztak.

„Szereted-e Fregozi Agnese jövendőbeli férjedet, Angelo Adornit?“ — kérdé az áldó pap.

‚Igen‘ — mond a' leány.

„„Te nem vagy leányom! mert ki egy Adorninak nyujtja kezét, az nem Fregozi. Hallj-meg!““ — E' szókat dörgé az álarczos; 's Meo Fregozi karja tőrt sujtott leánya szivébe.

Adorni Meóra pillantott, 's két halál pattant egyiknek szeméből a' másikéba. Mig az első holt arájára borult, addig Meo elsikamlott, e' szavakat zugva — „„még a' boszú órája rád is jő.““

VI. A' gyónó.

Őrülésig hatá-meg a' fájdalom Adornit; szenvedélyesen átkarolva aráját, utólérhetlen gyorsasággal tünt-el a' sürű erdők közé. Egy ritka berekben találtuk mi az őrültet közel remeteségünkhöz állva; mellette ásó hevert. A' hely, hol ő feküdt, 's mellyet olly gyakran látogatott, Agnesének általa ásott sirja volt. Keveset szóllt, 's felvilágositást éppen nem adott, 's e' történetet bizonyosan örök homály fedné, ha a' festő, Adorni, halála után egy véletlen esemény annak felfedezője nem lenne. Tizenöt évvel a' festőnek holta után éppen olly zivataros időben, millyenben ti jövétek, egy zarándok kopogtatott-be zárdánkba. Szolgája az öreg Pietro volt. Reggel korán felkelt es sietett a' sekrestye képét látni; mert őt is érdeklé az őrültnek sorsa, mellyet neki elbeszéltem. Én is sieték az öreg után, ki valamelly nehéz büneért egész olasz országot bevándorlá, 's most Nápolyból érkezett vissza

Az öreg a' kép láttával kétségbeesetten rogyott térdre. Átölelé 's ezerszer csókolá azt meg. Imádkozni akart, 's most életében először nem tudott. Keblébe kapott, 's tőre saját szivébe nyilalt. Hörögve találtam őt már; segélyünk csak órákig tarthatá összse a' ketté szakasztott életet. Engem hivatott, 's kivallotta a' Pietro által utóbb kiegészitett történetet, mellyet neked elbeszéltem, 's magát a' kép alá temettetni kéré. A' haldokló, Bartolomeo Fregozi volt. — Könyek csillogtak az öreg pater tisztes pilláin e'történet végeztével; 's én elfogulva hagyám oda a' kolostort, és borús merengés köztt a' széplelkű festőről értem Bercettóba.

E. PORDÁN.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Kivonatok uti naplómból.

(Folytatása.)

Kirchstadton túl tanúi valánk a' lakosok munkás szorgalmának. Minden tenyérnyi földet használnak; megmásszák a' kopár sziklákat; irtják a' századok óta bántatlan fákat; felégetik az itt ott maradt bokrok töveit, és igy teszik a' földet valamennyire teremhetővé. Magyar pórainkat, kik imigy amugy munkálják termékeny telkeiket, és hanyagságuk miatt ha nem fizetnek azok ugy, mint tán várták, eme lajha szókra fakadnak: „nem adott Isten!“ — szeretném ide vezetni, hol mindenfelé meredek hegyek emelkednek, majd rengeteg erdőiket, majd tar szikláikat mutatva az utasnak;

hogy kérdezhetnék, mint mászott a' munkás lakos „oda? mint vezeté barmát csekély földjének mivelésére, hova ők tekintni is borzadoznak.

Reggel volt, hogy kocsinkat a' fő utra küldvén, gyalog indultunk az ugy nevezett Maria Schutz hegyen átkelendők; mert meredeksége miatt csak gyalog ut visz rajta keresztül. Pár óra mulva tetején voltunk, hol egy keresztet, és mellette több határkövet találtunk. Mint mondák, a' búcsújárók a' hegy alból hordák ide csupa buzgóságból. Mi nevettünk, és készültünk a' nyaktörő munkához, a' hegyről lemászni; mert fákba és gyökerekbe kelle kapaszkodnunk, nehogy a' számtalan kőcsoportozatokban megbotolván, hamarabb, mint sem kellene, érjünk a' völgybe. Balról nehány házat a' hegyoldalon, jobbról ismét nagyobb 's apróbb hegyeket látott a' szem a' rajtok őrködő romokkal. A' hely, mellybe értünk, hason nevezetű a' hegygyel, és ama csudálatos képtől, melly a' helybeli templomban van, veszi nevezetét. A' bucsúsoknak rendes nyughelyök ez, kik buzgólkodva járulnak a' forráshoz, melly a' fő oltár mögött buzog-elő, abból meritendők. Innen kiérve az utra tért figyelmünk, melly Bécs-ujhelyből vezet erre. Lehetlen volt honunkra nem gondolnunk. Nálunk, hol többnyire sik tájak nyilnak a' szem előtt, göröngyös utakon kell haladnunk: itt, hol a' sziklák mint a' tenger fel 's alá rohanó hullámai, egymást érik, kényelmes és meredekebb hegyeken is alig emelkedő utak visznek tova. Most uj készül magasban a' hegyoldalon, és rajta mintegy két ezer ember dolgozik. — Nem sok idő mulva Ausztria és Styria határihoz értünk. Egy négyszögű márvány-oszlop — „sas" czimerrel tetején, külön feliratokkal, minden részén a' határjel, és egy korcsma, melly „első Ferencz" czimet visel. Vártuk itt is a' határőröket, ámbár korán sem ohajtva; de ez uttal elmaradtak.

Még az nap Neuberg fogadott keblébe. Mit itt megtekinteni érdemes volt, az egy roppant templomból 's hozzá kapcsoltt kolostorból, melly II-dik József idejében a' cistercitáktól vétetett-el, állott. A' templom goth izlésű, 16 oltárral. A' karzatok 's fő oltár mögött Otto, e' templom alapitója, és neje képei emberi nagyságban figyelemre méltók. A' templom jobb oldaláról egy pompás goth csarnokba juthatni, melly az ajtóból egyenesen és jobbra is nyulik Az egykori apátok képei hosszú sorban sajátságos diszt adnak ez öszerű épületnek. A' csarnok bal részén ismét egy ajtó nyilik a' kápolnába. Előrészén kis oltár, közepén négyszögü márvány-emelvény diszlik. Ez előtt nehány lépcső vezet egy sirboltba, hol Otto, Styria fejdelme, első Albert romai császár fija, e' templom alapitója, nőjei és gyermekeivel fekszik, mint az emelvényen a' felirások mutatják.

OTTO Dux Au. St. Car. etc. Alb. Ro. Imp. Fil. Nov. Mon. Fund.
ob. XXVI-tum Feb : MCCCXXIX.
1-ma Coni. ELISABETHA Duc. Bav. inf. ob. XXV-ta Mart. MCCCXXX.
2-da Con. ANNA. Fil. Reg. Boh. Sor Carol. IV-ti Imp. ob. VIII-tum Dec. MCCCXXXVIII.
FRIDERICUS Fil. ex ser. Dom. Elis. ob. XVI-tum Dec. MCCCXLIV.
LEOPOLDUS Fil. ex ser. Dom. An. ob. XVII-tum Aug. MCCCXLIV.

Czimere tüzet okádó két farkú oroszlán. — Nehány évvel ez előtt e' kápolna helyén a' templom gondviselőjének fakamrája volt; favágáskor a' tompa moraj gyakran csudálkozásra gerjeszté őt, mig egykor fájának nagyobb részével a' földalatti üregbe zuhant. Bővebb vizsgálat után akadtak a' tetemekre, 's a' helyet kápolnává szentelék. — A' templom nevezetességeit, mellyek siremlékekből, felirásokból állnak, fölösleges volna elszámlálnom.

Neubergen tul a' hámorok egy mély völgyben megtekintésre méltók. Magasan a' hegyoldalon visz a' merész ut, balján karfákkal ellátva. Alant a' tátongó mélységben a' kalapácsok hangos zugásai, a' kéményeken ki-kipislogó lángok, kisebb nagyobb zuhatagok; továbbá malmok, mellyekhez magasra emelt facsatornák vezetik a' vizet; ismét egyes, a' hegyek köztt szétszórt számjegyzett kalibák részint borzalommal, részint álmélkodással vegyes érzeteket gerjesztnek az utas lelkében. Reggel indulánk a' neubergi hegyre, mellyet a' bucsúsok Benedek hegyének neveznek, és délután értünk tulsó aljára: miközben szüntelen vert az eső. Ehhez járult a' hideg is, melly olly mértékű volt, hogy e' tájakon augustus és september hónapokban a' kandallókat mindenhol fűtötték. E' hegy eddigi utunkban a' legmagasb volt: tetejét, mellyhez nem messze voltunk, jeges hó fedé.

Közel valánk Maria-Czelhez, azon hires bucsúhelyhez, hova honunk 's a' külföld külön tájairól olly számosan vándorolnak. Magas hegyek köztt, mellyeknek alját Salza vize mossa, vitt utunk, mig a' hegyek nyilásai köztt a' czeli templomot tornyaival együtt megpillantók. Itt ott képek a' sziklákban, oszlopok félig romokultan, mellyeken átnyargalva vitte századok előtt ama hires képet egy helybeli szerzetes, mutatkoztak. Az egész táj regényes szép, de borzasztóan az. Semmi völgy (mert a' hegyek alját inkább keskeny örvényeknek lehete mondani) nem látszik; maga a' város is inkább apróbb bérczcsoportozaton látszik feküdni. Madarak vidám csevegései idegenek e' zord hazában; minden a' mostoha, puszta természet bélyegét viseli magán. Ha fenn a' bérczek magas oldalain fáktól üres helyet veheténk észre, — az csak gyéren volt; itt ott hajlongtak az éretlen zabkalászok. — Furcsa érzetek köztt értünk a' városba. Kevés vártatva jöttek a' magyar bucsúsok is a' harangok csengős zugásai köztt, mellyek olly harmoniát fejtettek-ki, hogy lehetlen volt eltatálnunk, hány harang szóll.

(*Vége következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Levéltöredék. – Kun Sz. Miklós lakosai, kik farsangi vigalmakban sem szoktak fogyatkozást látni, az april 12-ki böjti napon érzékeny részvétöket tanúsiták az emberi szerencsétlen sors iránt az által, hogy Latzi Sára vak leányzót, a' pesti vakok intézetbeli növendéket és a' fenséges nádor főherczeg-asszony különös pártfogása és költsége alatt képeztetett leányt, a' farsangban tánczvigalomul szolgált teremben (melly most kegyes indulatok gyakorlása helyévé alakittatott) ének- és muzsikai zenét tartani kikérték. Meghatotta az érzékenyek szivét ő felsége koronás királyunk életeérti ismeretes és a' fenséges nádori párért mondott hálaadó ének, 's könyeket facsart-ki a' vakok sorsát panaszló, Kölcsey tollából került énekmiv. — A' hallgatók, eltelve azon kedves meggondolással, hogy a' szellemi mivelés még a' világtól elszigetelt vakoknak is juttat némi örömpótlékot, mellyből azok még a' látóknak is engedhetnek némelyeket — örömest nyitották-meg erszényöket a' szegény személy életének könnyitésére; mi által a' mondott vak leány azon czéljához, hogy egy kis tőkécskét zsugorgasson, mellyből agg napjaiban nyugodva tenghessen, — jó lépéssel haladt elő.

Ugyan Kunszentmiklóson könyörület-szülte mulatságnál a' lakosok együtt levén, csupa történetből jutott eszébe egy hallgatónak az ablakon leskődő kandiak közül egy 10 éves gyerkőczöt — éppen most a' pusztára elszegődött pulykapásztort — a' hallgatók elébe idézni, ki azokat nevettető mulatságra deritni nagyon alkalmas volt. – A' ficzkó árva gyermek — valóságos hasbeszélő — többféle állatnak hangjait tökéletesen utánozza; több meglepő büvészi fogásokat tesz! — A' fiúnak nevetséges helybehagyás, kis Döbler név, és nehány forint lett jutalma! — Mi lehetne ez élénk, fürge és szemes gyermekből, ha pulykák helyett emberekkel, még pedig neki tetsző szeszélyü emberekkel társalkodhatnék!

Dr. BALOGH JÓZSEF.

KÜLÖNFÉLE.

Ön leányomat szereti!

(Parisi törvényszéki jelenet)

S** ur és leánya, egy szálas, szikár hölgy, ki atyjánál legalább is arasznyival nagyobb, már a' megnyitás perczétől a' törvényteremben vannak. Ezen tisztes ex-szatócs bal karja alá botját, jobbja alá pedig Zephirine kisasszony, egyetlen családsarjadékának csontkarát szoritá; Zephirinának majdnem két rétbe kelle görnyedni, hogy atyja vállába ne kelljen kapaszkodnia. S** ur orrán iszonyú nagyságú sötétzöld szemüveg ül bozontos, hamuszinü 's örök mozgékonyságú szemöldöktől körülárnyalva. Hajai sertve-nemüek, 's minden eddig látottak közt a' legkeskenyebb homlokra terülök; kurta vastag nyaka egy fejér musselin-nyakkendő rendőibe sülyedt, mellynek szörnyü smaragddal az ünghöz tüzött csúcsai enyelgve rejteztek-el a' kén-sárga mellény alá. Az S** urnak rokkantt tetemeit fedő ruha szine zöld, mint a' párhagyma szára, 's többi öltözete, arcz- és szemüvegének szinével összeolvadva, olly szinvegyületet ad, mellyre a' legdelibb papagály is büszke lehetne.

Zephirina kisasszonyt leginkább gólya-nemü termete 's ennek mindenben megfelelő orra tette feltünővé. A' szemkiosztásnál azonban szerencsétlenségére későn érkezett-meg; szája ellenben és fogai majdnem nagyok is voltak. E' csekélységeket leróva nem éppen rut volna; de minthogy már azokat le nem rázhatá, borzadásig ocsmány volt.

Apa és leány hevesen szöktek-fel a' börlóczáról, mellyen eddig ültek, midőn a' vádlott P** nevét hallák kiáltatni.

Ezen P** körülbelül 25 éves ifjú, vidám 's piros, mint a' támadó nap; öltözete csinos és ékes. — P** a' vádlottak lóczájára ült, mig S** ur leányával sorompóhoz rohantak, mellynél a' tanúk szoktak kihallgattatni. — P** arról vádoltatott, hogy a' szatócsot egy félreeső helyen megpáholá.

S** ur mutató ujja ellensége felé fordult.

„Uraim, itt egy elvetemültt gonosztevőt látnak önök, ki leányomat akaratom, atyai tekintetem daczára erőszakkal akarja nőül venni.

Zephirina (fél hangon atyjához): ah, atyácskám, te a' vért egészen arczomba üzöd.

S** (pathossal): csak a' bünösnek illik pirulni. Uraim ugyan azon bünös, hogy engem akaratára birjon, nehány nap előtt keményen megöklözött.

Zephirina. Ez volt-e módja felénk szivem megnyerésének?

P**. Ön téved! 's ebben fekszik az egész tévedés.

S**. Engedjék csak elbeszélnem, miként történt az egész.

P**. 'S ön is ismételni akarja ama tévedést, édes papa?

S**. Micsoda? ön papának nevez? Ha papa vagyok is, de nem öné, annál kevésbbé pedig ön édes papája!

P**. Dicsértessék értte az ég neve!

Zephirina. Atyácskám, ne ingereld e' durva embert! különben sértéseket fogsz tőle hallani.

Elnök. Forduljon ön a' törvényszékhez S** ur, 's nyilatkoztassa-ki, mi ok 's körülmény vihette reá P** urat, hogy önt megöklözze?

S**. Ifjúságom zajos volt, minek következtében harminczadik évemig korhely, féktelen, naplopó voltam.

Zephirina. De Papa, hisz' te ön magadat gyalázod-meg.

S**. Ezt csupán becsületed védelmére hordom-fel. Ezen anacreoni életben (engedjék-meg e' kifejezéssel élnem) gazdag tapasztalást gyüjték azon hibákból, mellyekre nőnem iránt tévedhet a' férfi. Én a' szépeknek sok könyüjét sajtolám-ki. Harmincz évet, életem legszebb korszakát, a' némberek boldogtalanitásában töltöttem-el, 's a' női gyöngédség érzelmei iránt kegyetlen, szivtelen valék.

Zephirina. Ah, atyácskám! de hát anyám?

S**. Nyugtasd magadat gyermekem; derék anyádat, előznökei szenvedéseihez képest, boldoggá tettem. De uraim! én megesküdtem, zajos ifjúságomra esküdtem-meg, hogy kedves leányom, egyetlen Zephirinámtól a' cicisbeókat messze fogom távulitni. Ma holnap 29 éves lesz; a' rév már nincs messze, 's én egész erőmből rajta is leszek, hogy sziklához ütközés nélkül vigyem őt oda.

Zephirina. De atyácskám! hisz' még csak 28 éves vagyok.

S** Engedj-meg, édes gyönyörüségem! azt nekem jobban kell tudni; te nem emlékezhetel születésed napjára. Szóval tisztelt uraim, midőn ezen

szélkelep itt naponként ablaka alatt kezde fel- 's leügetni, a' leány sohajtozni, érzelegni kezdett.

Zephirina (ujan elpirulva). De atyácskám —

S**. (vigasztalva) Ugy van leányom; 's midön e' csábitónak kereken megtiltám az ablakod alatt mászkálást és szegény tapasztalatlan szived gyötrését, oldalbordáim kiméletlen tapogatásával felelt; és én az olly adakozólag osztott ütlegeket békén türtem-el leányomért. Ez minden atyának tiszte.

P**. Ha S. papa reám hallgatni akart volna, megkiméltheté bordáit az öklözéstől.

Zephirina. Hallgasson ön, csuf!

P**. Soha eszem ágában sem volt, hogy ezen leányzóért ácsorogjak ön háza előtt; nézdelésem egy kis barna himzönöt tárgyala, ki ön házába lakik; ez volt a' csipkebokor, mellyet szivem lángja körülfolyt; ez szerelmem tárgya, kit 8 nap multán nömmé teendek.

S**. Hasztalan kifogások, kopasz mentség! Ön ezt csupa szerelmi kaland kedveért tevé! Ön leányomat szereti!

P**. Nem, lelkemre nem! ő már korosabb mintsem — — Szivem választottja még csak 16 évü — szép és teljes, mint fakadó rózsa hajnalon.

Zephirina. Nyomorult!

S**. Csábitó!

P**. Lássák önök, leánya szerelmére akar kárhoztatni!

S**. Uram, én ismerem a' férjfi-szivet.

A' törvényszék P** urat minden körülmény megvizsgálása után 16 frank birságra itélte.

S** ur, botja és leánya, egymást kölcsönösen gyámitva, odahagyják a' törvényteremet. — „Ah, szegény ex-szatócs — susogá egymás közt a' nép alig fojtott nevetéssel — milly nehézségekkel kell küzdened, ha illy leány ártatlanságát őrizni akarod.

LOOSI JENŐ.

Parisi szükölködök száma. A' jótékony hivatalnál 62.359 szegény jelenté-be magát, pénz, ruha, élelemszerek, fa, gyógyszerek 's mi több faczipőkkel gyámolitást is elfogadandó. Ezenkivül 30.000-nél több szeméremes szükölködő van, kiknek helyzetök annál aggasztóbb, minthogy inségökről senki sem tud, 's következésképpen fölsegélésökre sincs gond.

Dohányzási tilalom. Canton Wallisban rendelet bocsáttatott-ki, mellynek értelménél fogva pénzbüntetés alatt 25-ik éve előtt semmi ifjúnak sem szabad dohányozni. Ki másodszor lépi-át a' tilalmat, börtönre itéltetik. E' tilalmazó parancs még a' házasokat sem kiméli, minthogy bebizonyodott: miképp' sokan csupán azért házasodtak korán, hogy dohányozhassanak. E' törvényt nálunk sem ártana foganatba hozni, legalább mindjárt nem látnánk olly sok elsatnyult fiatal embert.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

34.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap april **26kán 1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Kivonatok uti naplómból.

(*Vége.*)

Még e' napon meglátogatók a' templomot, szemlélgetők nevezetességeit. A' harangok megkondultak ismét, 's a' diszmenetek estig tartottak; — közülök a' Sopron megyei horvát ajkú lakosokét emelem-ki. Csupán némberek, sajátságos öltözetükben, hosszú széteresztett hajjal, fejükön kisded koszorúval, kezükben égő gyertyával és bottal érkeztek a' templomba, 's az ennek közepén álló oszlop előtt, melly Maria képét tartja, kört képeztek; azután folytonos énekles közben térdelve kerülék-meg az oszlopot, botjukat fejök mögött tartva mind két kézzel. Egy kerülés után mindenki leragasztá az oszlop előtti emelvényre gyertyáját, mellyek a' sötétlő templomban varázs fényt árasztának szét. A' második kerülés után kiki kisded koszorúját tevé-le; harmadikszor pedig pénzt hánytak az emelvényre. Ekkor egymás után felállottak, 's énekelve igy nehányszor megkerülék az oszlopot; mig végre előtte egy csoportba térdelve rövid könyörgés után mai ajtatosságuknak véget vetettek. Mi is kényelmes szállásunkra tértünk.

Maria-Czel felső Steyerban, a' brucki kerületben, magas hegyek köztt a' Salza folyó mellett fekszik. Nevezetes vashámorairól, mellyek folyvást 500 embert foglalkodtatnak. Azonban nem ezek, hanem ama Maria-kép, melly a' 8—9-dik században veszi nevezetességének elejét, hóditja oda a' látogatókat. A' nyári hónapokban egymást érik a' bucsúsok sergei, kik messze tájakról, Bécs, Grécz-ből, honunkból 's a' külföldről is vándorolnak ide. Mint tudva van, II-dik József eltiltá a' bécsieknek az ide zarándoklást; de Ferencz ismét megengedé. — Van mintegy 900 lakosa, kik korcsmárosok, kalmárok, és különféle árusok; 124 háza, mellyek közül 44 vendégfogadó. A' csinos városnak közepén épült a' roppant templom, melly szélesség és hosszúságra nézve honunkban az esztergaminak sem enged; csak magassága nem felel-meg roppantságának. Több lépcső vezet a' templom piaczára, melly azt körülveszi. Kivülről in-

kább deréknek, csinosnak, mint nagyszerűnek lehetne mondani. Teteje az 1828-diki tüzveszély óta, melly a' város nagyobb részét, a' templomot 's mellette levő Benedictinus lakot hamuvá tette, bádoggal fedve. Van négy tornya, közepén egy, előrészén három. Ez utóbbiak közül a' középső, mellybe 200 lépcső vezet, 's mellynek legnagyobb harangja 1200 fontos, egészen kőből épült; a' szélsők kisebbek és bádoggal fedvék. — Ha belsejébe, mellybe csak egy ajtó vezet az előrészen, lép az utas, magasztos érzetek fogják-el keblét; de léptei reszketnek, mint azé, ki tisztátlan öntudattal lép valamelly fenség elébe. Minden olly ünnepélyes, olly diadalmi szellemű! Az ember közelebb érzi magát az egekhez; mert minden, mit lát, ama boldogabb, szentebb hon képzetét teremti elő agyában. 'S a' tisztultt kebel vidámon, könnyen, mintegy szabadulva az élet ónterhétől, lelkesülés szárnyain tévedez az oltár, oszlop, és embertömeg köztt. Egyébiránt a' templom egyszerű, és csak a' boltozaton láthatni festvényeket. Elől egy magas kúpalakú épület ablakai adnak több világosságot. A' fő oltár az üdvözitőt ábrázolja a' megváltás munkájában, keresztjén; mögötte pompás világos szinű vászonfestvény Jerusalemet és környékét mutatja. A' templom közepén van az emlitettem Maria-kép magas oszlopon, de nem az, mellynek látogatására vándorolnak. Ez kövekből rakott, 's egy kápolnában, melly kissé hátrább a' templom bal oldalán épült, alacsony oszlopon nyugszik. A' kápolna csak egy oltárral bir; a' benne uralkodó sötétséget némileg egy lámpa világa oszlatja. Gádora öntött ezüstből készült. — A' karzat nagy és tágas, 's az egész templom fenn csarnokokkal van körülvéve, mellyekről mindkét részen a' tárházakba juthatni. Ezeknek ritkaságait, kincseit, szépségeit renddel elszámlálnom sok időbe telnék; elég legyen mondanom, hogy a' számos arany, ezüst holmik, kelyhek; részint remek festésű, részint kövekből rakott képek; az oltár mögötti szép festvény, melly Lajosunknak a' tatárokkali ütközetét képzi, midőn Lajosnak a' tatár fejedelem hiv engedelmességet, 's évenkénti adót igér; több magyar királytól, kihalt,'s divatozó családoktól és egyesektől itt letett nagy becsű ajándékok igazolják, hogy ezek a' k i n c s t á r nevet nem bitorolják. Nagy Lajosunk és neje képei 's az elsőnek hadi dárdája a' többek között nem kerülhetik-el a' magyarnak figyelmét.

Kilépvén a' templomból, mellyben reggeltől estig a' bucsúsok egymást váltják, hol szüntelen örömünnep uralkodik — az alant több sorban elnyuló sátorok vonják magukra az utas figyelmét. Ki fillér nélkül indult-el hazulról 's a' hosszú uton mások adományaiból tengődött, nem tér vissza a' nélkül, hogy itt ismét mások segedelméből valamit ne vásároljon. Láttam honunkbeli nőket, leány-

zókat eljőni a' sátorok alól; és szemléltem, mint ereszté elégülten a' magyarnak pénzét zsebébe a' steyer. Ez is honunkban maradhatott volna, gondolám; de a' külföldi Öreg Czel számosabb magyar látogatókat számlál, mint a' honi Kis Czel!

Harmad napra kelve elhagytuk e' helyet, és Grätznek vettük utunkat. Mig felső Steyerban valánk, az előbbiekhez hasonló tájakon haladtunk; másztuk a' bérczeket, majd ismét mély völgyek ölébe szálltunk. Szirtek közt zugó folyamok morajánál, mellyeket százszorozva hangoztak a' bérczek vissza, egyebet nem hallhatánk. Számüzve látszott minden élet, mint a' teremtés előtti időszakban. Mit a' szem láthata, az lenn a' völgyben egyes szétszórt kalibákból állott; ha pedig feltekinténk, az eget láttuk 's a' vele határos sziklákat hó-koronájukkal. Tovább haladva is ha tán kellemesebb volt utunk, az inkább a' derültebb idő hatásának tulajdonitható.

Tul valánk Bruckon, a' kellemes, csinos városon: igy tehát a' Bécstől Triestig vezető uton. Alsó Steyer iránt már a' természet nem vala olly mostoha. Virányos mezőket, zöld réteket látánk elterülni; szép izletű kerteket, gazdag szőlőhegyeket veheténk észre; az elég tágas völgyekben népesebb falvak, csinosb városkák mutatkoztak. Uj és uj tájak, szépek és regényesek, nyiltak a' szem előtt. Számos utazók, közöttök német tanulókat látánk butorosan, kik tapasztalási vágyból indultak e' tájak szemlélésére. Szinte bajor előkelő növendékek is vándoroltak erre egyenruhában, és ekkor honunknak tartottak. Képzelém előre, mint fogják bámulni magyar póraink az egyenruhás vitézeket; nem fogják-e őket garabonczás diákoknak nézni?

Sebesen haladtunk a' jó uton, millyet hazánkban is ohajtanánk; 's mint az utfélen mértföldeket jegyző kőoszlopok mutaták, nem messze valánk Grätztől. Csinos mezei lakok, izletes mulató kertek váltogaták egymást, mellyek mind igen kellemesen hatnak az utasra. Kiváncsian nézegeténk-szét, mert mindenikünk ohajtá a' főváros dicsért fekvését látni. Végre megpillantók a' nagy épület-tömeget. Köröskörül hegyek környezik a' várost, mellynek közepén egy kazal alakú bércz emelkedik. Fekvése egy téres völgyben kellemes, gyönyörű. Dél volt, hogy az életteljes utszákon kocsink átzörge; feszültt figyelemmel vizsgálánk mindent, és a' nagy városi szellemet látók mindenütt. A' vendégfogadó, mellybe szállottunk, csinos, 's a' szolgálat benne pontos vala. — Kirándulánk szemlélni a' nevezetesbeket; de ezeknek leirását, miután remekebb tollak inkább kimeritették, hogy sem eléggé ismeretesek ne volnának, elhagyom.

Grätzet természetesen hazám fővárosával összehasonlitni első dolgom volt. Bolyongtam utszáin, piaczain; de a' Duna-sort, uri-és

Dorottya-utszákat fel nem találhatám. Néztem, vizsgáltam egyes épületeit; de csak gyéren mutatkoztak, mellyek a' Nákó, Ullmann-palotákkal vetélkedni látszanának: nagyobb részint ó izlésű házakat lehete látnunk. Egyébiránt a' város kellemes, vidám tekintetű, és egyike azoknak, mellyekbe ha lépünk, rokonszenvet érzünk keblünkben irántok; ugy tetszik, mintha hosszú évsor előtt, gyermekéveinkben valaha benne tévedeztünk, vagy élénk képzetünkben illyesmi valaha létezett volna. — Felrándultunk a' várhegyre (Schlossberg), mellynek tetején egy vár 's torony, ez utóbbi 1600 fontos haranggal, mint az azt mutogató gyermek állitá, van. Innen láttuk a' várost egész kiterjedésében; a' háztömegeket számos mulató kertek, sétányok által szétszaggatva. Illyeket ohajtanék Pestnek, és a' magyar főváros még egyszer annyit érne. Olly varázs szépnek, kéjt lehelőnek látszott minden annyira, hogy többször mondám magamban: „ha magyar nem volnál, életed egy részét itt töltenéd.“ — Estve szinházba menénk. Egy boroszlói színész adá vendégszerepét „Das Leben ein Traum“ czimű darabban. Jól vivé szerepét, 's a' közönség zajos tapsai köztt hivatott; de tapasztalám, hogy a' helybeli színészek érdemeit is illőleg méltánylák mind e' mellett a' nézők. Az épület eléggé nagy, de nem fényes. — Meglátogattuk a' Joannaeumot: ritkaságai valóban minden utazónak figyelmét megérdemlik. — Mit még emlitnem kell, az a' lánczhid a' Murán keresztül, melly e' helyen mintegy 120 lépésnyi széles. Oszloppal a' vizben nem bir Tervét egy szomszéd falubeli asztalos készité, ki most 50 évig birja bérben. Itt ismét hazám jutott eszembe, és a' pesti lánczhid, 's tervek, és igen természetesen a' budai pék-ajánlotta is; — de gondolatimat nem nyilvánitom; azok gyanithatók!

Grätztől bucsút véve fél napi haladás után honunkba valánk. Szent Gotthardon a' Cisterciták derék templomát és lakát megtekintettük. Róna tájakon vitt keresztül utunk, 's a' nap hanyatlóban volt, midőn Szombathely püspöki templomának tornyait megpillantók. Nehány negyed mulva rokoni 's baráti karok ölelének. E' kisded város haladása valóban figyelmet érdemel. Ez előtt 80 évvel a' jelen piaczot tavak mocsárai undokitották; 's hol most csinos polgárházak emelkednek, ott előbb szalmafedelű, sövényekkel ellátott kunyhók valának Az 1817-diki tüz porrá égeté majd egészen, 's e' veszély, mint többnyire történni szokott, haladását, csinosbulását segité elő. A' püspöki templom 's lak, papi növendékház, és egyéb épületek nem csekély diszt adnak a' városnak. Piacza nagy és tágas, kivált mióta a' közepén létező 's még a' romai korból fennmaradt tornyot lerontották. A' nehány év óta fennálló casino, melly több magyar és német hirlapot tart, és kis könyvtárral is bir, a' polgárok mive

lődésére nagy hatást tesz. Reméljük, hogy lelkes polgárai e' városnak a' magyar könyvek számát, melly most a' németeké mellett elenyészik, szaporitni fogják. Az utszai világitás is 4 év óta feltünő, lámpáinak különös fénye mellett. Mulató helye, Batthyány herczeg telkén, az ugy nevezett Szőkeföldön, csinos, kellemes; kár, hogy több látogatóval nem dicsekszik.

Mi honn vagyunk, és gyakran felkiáltunk: „szép utazni, tapasztalni!“ Szép valóban a' külföldet bekalandozni, ha hazánkat, vagy nagyobb részét már bejártuk. Magyar! ha illőleg becsülni akarod hazádat: menj Steyerba, a' szakadatlan bérczek honába, a' sziklatömegbe! — és áldani fogod a' sorsot, melly téged illy boldog haza fijává, lakosává rendelt. De magyar! ha hazád becsülésében tul csapongsz a' méltó korlátokon; ha mondom hazádat vakon szereted, dicsőited, menj ismét steyer országba Látni fogod, e' zord hazát mivé teszi a' lakosok szorgalma! — Hazám szép vagy, boldog föld vagy! de szebb és boldogabb lehetnél fiaid nagyobb egyetértése és munkássága által!

HORVÁTH BOLDIZSÁR.

A' várhegyi fürdő Marmarosban.

Csudálatra méltó szüleménye a' természetnek, hogy a' gyógyvizek forrásai többnyire a' legszebb vidékeken buzognak, 's ez csak azon jótékony czélból, hogy mig az orvosi viz a' beteg testet gyógyitja addig egyszersmind a' lélek is éldeletet találhasson, 's a' szép vidék kellemeiben gyönyörködhessék. Illy gondolat forgott agyamban, midőn lakomból a' várhegyi fürdő felé megindultam. Képző tehetségem már rajzolgatá előmbe a' fellegekig emelkedő, vagy kellemes változatossággal egymás mellett elvonuló alacsonyabb hegylánczokat; már szinte látám a' hegyek közé sülyedt különböző alakú völgyeket, szinte hallám a' rohanó hegyi patakok tompa morajját 's a' kis csermelyek lassú sipegését. — És valóban, észképeim nem valának puszta képek; mert azoknak várakozásom feletti tárgyak feleltek-meg a' természetben.

Utam a' Szatmár megye északkeleti szélén fekvő Avason vitt keresztül, 's azon pontnak vala irányozva, hol Marmaros, Szatmár, és Ugocsa megyék, egy rengeteg bikkes erdővel fedett magas hegylánczon egybeszegellnek. E' hegysor egyik ága a' Marmarosban két ágra szakadt Karpatoknak, 's Erdély felé huzódik, másik pedig Galiczia határait kanyaritja-be. Több óráig folytatám utamat a' roppant bérczen keresztül, hol mindkét oldalról sötét árnyú erdő környeze, emberi alakot pedig ritkán láthaték. — Uti társam, midőn a' hegyláncz Marmaros felőli oldalán mindig alantabb szállottam, csak egy hegyi patak csörgedező vize

volt, melly néha pajkosan tért-el tőlem, de nem sokára mintegy örvendező moraj között, utam mellé kanyarodott ismét.

(*Vége következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Időjáratunk folyvást száraz, poros. — 15—17-ig reggelenként fogyunk is volt, az éjek pedig hüvösek. Nagypéntek és szombat gyönyörű tavaszi napok valának, 's igy az ajtatoskodó Budapestieket tömérdek számmal lehetett látni a' sz egyházakban.

A' gellérthegyi népünnepet husvéthétfőn kissé szellős de igen lágy idő mozditá elő. A' népsokaság ismét sok ezerre ment, melly a' még nem egészen zöld hegyet csaknem késő estig lepé-el.

Ő cs. k. felségének, mélyen tiszteltt fejdelmünknek, születési ünnepe husvét-vasárnapra esvén, az felsőbb rendelet következtében Budapesten husvétkedden tartatott, melly napot már korán reggel ágyú-dörgések üdvözlék, később pedig a' sz egyházakban buzgó ajtatosságok tartattak, mellyekre nagy számú hivek jelentek-meg a' hazánkat boldogitó atyának hosszú életeért szivből eredtt könyörgéseiket az egek kegyes urához bocsájtók.

A' budai ligetszugban levő „Mátyás-csörgeteg" (disznófej) nevű forrás környezetét t. Kovács Zsigmond ur (mostani tulajdonosa) folyvást szépitteti, 's a' hideg viz gyógyhasználatául nagy költséggel csinos alakúvá készitteti. Sikerült neki ugyan itt több és pedig a' réginél bővebb forrásoknak is felfedezése, mellyeket egyesitni szándékozik, hogy a' vizet használni akarók annál bővebb segédeszközre találjanak. Ezen kivül K. ur különös szekér-utat készittet, 's az ott lakóknak kényelmére a' környező tájat kellemes változatúvá alakitja több más czélszerű intézkedésén kivül.

INNEPLÉS.

A' péterhofi ünnep 1839-ben.

Schlötzer ezt mondá hetvenöt év előtt: ‚Pétervár egy kis világ kivonatban S.k, mi máshol szép, de kicsiny, itt kolossalis, óriási; ázsiai fényüzés finom europai izléssel tékozlás g párosulva. A' „nil admirari"-hoz itt ritkán maradhatna valaki hű. Hanem a' helyett, hogy itt kicsudálta magát, máshol annál kevesebb bámulni valója lesz.' — Akkor még II-ik Katalin, Pál, Sándor és Miklós mit sem tettek e' nevezetes város szélesbitése és dicsőitésére Mit mondana most Schlötzer? — De nem a' sokszor leirtt és elregélt czári városról akartam önnek irni; hanem a' péterhofi innepélyről, mellyen kevessel távoztam előtt jelen voltam, 's melly ez évben némelly esetek összeütközésével különösen érdekes volt.

Tudomás után a' legtöbb udvari és nép-innepek majus és augustus között esnek; mert e' szláv északi földön azon időt kell használni, midőn a' nap alig nyugszik-le. A' péterhofi innep egyike a' legnevezetesb és fényesebbeknek. Julius elején kezdődött azon innepek és czerimóniák miatt, mellyek Olga nagyherczegnőnek Leuchtenberg herczeggeli házasságát megelőzték és követték. — A' nagyszerű peterhofi innepnek zárul kelle ez innepélyekhez szolgálni, 's azért a' rendszerintinél fényesebbnek hirlelék. Nyolcz nappal előbb Pétervároott másról nem beszéltek, 's kiki módja szerint készült hozzá. Az oda menetre száraz és vizi ut között választhattunk. Mi az utóbbit választók a' gőzönyök miatt, 's ugy is, mint kényelmesb és gyorsabb eszközt.

Hat óra kondult-le az admiralitás óráján, midőn a' Neván lehajóztunk. A' kikötőben tömérdek gőzcsolnak volt, 's negyed óráról negyed órára harangcsáikkal hirlelék, hogy egy ismét megtelt, indulóra Sebesen futottunkel a' szép folyó sötét kék hullámain a' pompás kikötő vöröses granitjai mellett, mellyek e' vizben tükrödztek. A' nap már a' Neva mindkét partjának méltóságos épületein nyugvék. A' hamvaiból gyorsan felnőtt uj télilak távul légben tünt-el; csak az admiralitási torony arany csillagzata emelkedett mindenek fölé. Igy nyomultunk-el hajók sokasága mellett, mellyek itt kikötve hevertek, 's mellyeknek matrózaik gőzönyünket hurrah-kiáltásaikkal köszönték.

Nagyszerű tekintetét Pétervárnak a' Neva alsó része felől csak hamar elvesztők szemünk elől, midőn a' tengerre értünk; gyorsan nyomultak vissza a' partok. — Ezek olly alacsonyak, hogy csak mint fákkal benőtt sötét vonások lebegtek elő. Még nehány perczig mutatkoztak a' kék arany csillagokkal behintett egyház-kúpok; de csak hamar elenyésztek azon gőzben, melly reggel és estve Pétervár nedves és mocsáros vidékén felemelkedik. A' péterhofi vár negyedfél órányi távulságra van a' fővárostól, és egyikén áll azon két partnak, mellyek a' nagy csaknem gömbölyű öblöt képezik, mellynek alapján P é t e r v á r a fekszik, 's bejárása a' k r o n s t a d t i vártól őriztetik. Gőzönyünk, mint itt mindnyája, kicsiny volt és rosz. Olly lassan ment, hogy három óránál többre volt szükségünk az átmenetre. Egy jó gyalog velünk ért volna.

Megérkeztünkkel Peterhofnak már ünnepélyes tekintete volt. Számtalan hajói a' császári családnak czikáztak itt száz tarka lobogóval; mielőtt kiszállnánk, látók a' parton csinos, jól öltözött sokaságát az embereknek forrongni. A' park fáji és sétatére egész partig terjednek Már tömve volt sétálókkal. — Minden szeglet 's helyecskén kis restauratorok 's kóbor árúsok üték-fel asztalaikat 's bódéjokat. Azonban semmi szépitésről sincs itt szó, még csak fedélről sem, melly eső ellen védne. Az improvisált raktár és restaurator műhelye egy hordóból áll, mellyre nehány deszka van szegezve,'s mellyen kenyér, kolbászkák,keményre főzött tojások 's kis sós ugorkák fektetvék,—mind kedvencz muszka étkek. A' kereskedők, gazdagok és jóbirtokúak, epret, cseresznyét és dinnyét vesznek drágán, mivel e' gyömölcsök itt ritkák, igen drágák; mert csak meleg házakban növesztetnek.

Hogy e' kép sajátságáról valakinek fogalma legyen, a' muszkák népöltözetét kell ismerni. — Midőn nagy Péternek eszébe ötlött muszkáit szakáluktól megfosztani, ez csak félig sikerült neki. Egy nemzetet csatai győzedelem által meghóditni nem nehéz; ezt Napoleon tiz évig mutogatta: ellenben igen nehéz munkába kerül azt ősi szokásaitól eltiltani. Igy maradt a' szakál különböztető bélyege a' muszka népnek. Mindnyája, ki a' nemesség, katonaság, 's országos tisztviselőséghez nem tartozik, szakált hord, melly ollykor csinosan vágva, ollykor azonban mellen alól is függ. A' kereskedők előbbi nemzeti öltönyüket, a' nagy kék posztójú kaftant letették, 's helyette hosszú szük felső öltönyt hordoznak, melly bokáig ér, 's mellyet felülről aláig szorgalmasan begombolnak, legyen meleg vagy hideg. A' köznép 's ezek között ez apróbb árúsok és kufárok mellényt nem hordoznak, télen rövid felső öltönyt, vagy ködment juh-bőrből, mellynek gyapja beforditva; nyáron bő ujjú rózsaszinű üngöt; 's ezt ugy kötik, hogy kissé bő ránczos nadrágjokra hulljon.

(Folyt. következik.)

KÜLÖNFÉLE.

Aretin és Tintoret. — Sok lelkes és talentomos férfiú iparkodek fajtalan 's erkölcstelen irományai által hirnevet szerezni: de egy sem üzé a' cynismust annyira, mint Pietro Aretino. Piron, a' gyalázatos emlé ezetü franczia költő, semmi ezen olaszhoz képest, kinek élete a' hires lét, megvetés és gyülölet keverékét adja.

Ő szerelem gyermeke volt. Mint nyomtató inas debütirozott a' Parnassuson egy gunyszonettel, miért Arezzóból, születése helyéről, számüzetek Perugiába menekült; de itt is, fajtalan változtatásai miatt egy szent tárgy rajzán, hasonló sorsra talált Romában, mint inas, meglopá urát, egy gazdag kalmárt,'s elszökött.Botránkoztató's gunyoros irásai miatt annyi veresi kapott hogy egy kortársa ezt mondá róla: „Aretino háta ugy magára vonja a' pálczát, mint magnes a' vasat.“Kétszer sebesittetett-meg törrel azok által,kiket meggyalázott, 's kétszer hivé hasztalanul olasz ország, hogy meghalt 'S még is e' férfiú, e' világgyülölte 's megvetett költő, I-sö Ferencz, V-ik Károly es VIII-ik Henriktől kincsekkel, becsület 's kegyjelentésekkel halmoztatott. Három pápa gondoskodék jólétéről. Tisztelet re emlekpénzeket vertek, mellyeken arany lánczczal ékesitetten van lerajzolva,'s mellyek hátrészén Europa herczegeit látni, kik neki adózak. Büszke e' megkülönböztetésre, végre: „il divino flagello dei principi“-nek nevezé magát a' szemtelen.

E' hihetlen szerencse, annyi megvetés 's olly nagy gyülölet mellett, nyilván mutatja, milly szükségesnek tartak a' pápák és uralkodók azokat, kik megkülönböztetve gyakorlák a' müvészeteket, a' legmagasb kedvezetekben részesitni még akkor is, ha a' müvek neme 's privát életök nem érdemelné. — Hajlama a' satyrához, vagy is inkább pasquillhoz, mi Aretino minden iratát vezérlé, végre nevezetes jelenetre szolgáltatott alkalmat köztte 's egy hires festész között, ki a' pasquillansnak véres boszú nélkül jó tanitast adott.

E' festész Tintoret. Aretin öt ok nélkül gyalázá, 's nevetségessé tenni iparkodék. Azon ürügy alatt, hogy képet lefesteni akarja, magához házába hivá a költöt. Aretino gyanú nélkül megjelent, 's a' festész bezárkozék vele. Most ecset helyett pisztolt húz-ki ruhája alól, 's azt a' költő ellenébe tartá, ki legnagyobb felelmeben élteért esdekle.

„Ne félj! — válaszolt hidegen Tintoret — csupán mértéket akarok neked venni “ — mire a' fegyvert a' reszketö költönek lábától fejéig emelé, 's azután folytatá: „te egy és fel pisztolnyi emberke vagy.“ — A' leczke jó volt, 's ez időtöl Aretin Tintoretnek legjobb barátjaul mutathozék.

E' ritka ember halála megfelelt életének. Midön t i. növérének, ki Velenczében nem legjobb hirü leány vala, két meglehetös szemtelen tettét megtudá, olly fektelen hahotára fakadt, hogy székeröl leesék, 's fejét meglyukasztván meghalt.

E' férfiúnak utósó szava is káromlás volt. — Munkái életére 's halálra, elete 's halála munkáira érdemesek.

CSEBBI.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön april 30kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A színésznő.

A' nap lenyugvó félben vala Velencze felett, 's csak végsugárait tükrözé még vissza a' tengernek sima csendes hullámzata.

Élénk gyorsséggal jártak a' könnyű gondolák, utat hagyva maguk után a' játszi habok között, mellyek szelid vonzalommal siettek ismét egyesülni. — Az érkezők könnyüden lépdeltek végig a' Riva dei Schiavoni hosszan nyuló utszáján, 's eltüntek az ujan jövők között.

Egy halvány rózsaszinű gondola simult most a' habok felett a' parthoz közeledve. — Egy hölgy volt könnyű terhe, nem olly szép, mint a' költők ideáljai, de kellemdúsabb, mint a' tavaszi nap első sugárai, mellyeket virányos kertekre 's az őt üdvözlő madárkákra lövel. Lépte, mosolya, szemeinek szende derűje, mozdulatai, lénye, mind ez ellentállhatlan kellemmel vonzá a' figyelmet a' tova haladóra. — Önkéntelen is hódulatra ragadta e' látvány az ifjakat.

Egy uj hajócska szelé most a' habokat; az evező hallhatólag veré az ellentálló hullámzatot. Egyetlen hajósa volt csak, 's még is messze hagyá hátra többi pompásabb 's jobb készületű társait. Kék volt e' naszádnak szine, mint az evező, mint hajósa fövegén a' toll.

Kiszálla az, 's elvetve az evezőt, repült inkább, mint ment azon utszán, mellyen a' hölgy elsietett.

Egy harmadik vérvörös gondola hánykodék most előre, mellyben az evező talpig feketében öltözve, fövegén tollal, melly a' ladik szinét viselé, vadul csapkodá az ellenszegülő habokat.

„A' veres hajós" — susogá az őt látó nép.

Egy bolt tünt-ki [többek közül a' Riva dei Schiavoni hoszszában, melly felett fehér márvány-lapon e' szavak állának: „Sebastiano Orifice." — Az ajtó két oldalán olasz ország legfinomabb festvényei csüggtek mutatványul izletes arany rámákban. Közöttök arany 's ezüst ékek, mellyek a' letünő nap sugáraitól uj, dicsőbb fényt

nyertek. — Ide lépett-be a' kék tollú hajós, kiben mint látszék, szépséggel párosult az ifjúság.

‚Nyakékeket!' — kiálta belépve.

„Im ezek, vagy ezek; itt finomabbak; arany, ezüst, 's munkájok mozaik; vagy ez itt, e' kis képecske, rajta Buonarotti munkája; látja ön, a' kis Amor lő, 's ha nyakban van, a' nyil éppen a' szivnek irányzódik" — szóllt Sebastiano ékeit mutogatva — „ezt már az ugy nevezett veres hajós is keresé, de drágálta; természetesen, hiszen a' mű finom, 's a' kép maga megér 20 zechinát!"

‚Árrát ennek, mert sietek!' — sürgeté a' beszélőt az ifjú, az utósót választva-ki.

„Valóban finom izlése van önnek uracskám; ez minden ékességem legszebbike; csak nézze Amort rajta; — de igaz, ön siet. Illy jó izléssel csak nem fog értte sokalni 120 zechinát."

‚Fogd ez erszényt, 100 zechina van benne' — szóllt az ék után nyuló ifjú.

„Uram" — hebegé Sebastiano.

‚Ez elég!' — volt a' felelet.

„Legyen! — 's az árus helybenhagyólag inte fejével, 's kezdé tokba zárni a' drága művet. — Ezt egy herczegné sem pirulhatna viselni" fejezé-be, átadva a' vett éket, 's az erszényt méregetve markában.

‚Jó éjt!' — felelt az ifjú, 's elégülten sietve távozék.

Sebastiano boltja nem soká maradt üresen. — Csörtetve nyiltfel másik ajtaja, 's a' veres hajós lépett-be.

„„Hol az ék, mellyet tegnap keresék?"" — volt első kérdése.

„Most adám-el."

„„Kinek?""

„Azon ifjúnak, kit ez ajtón kilépni látál."

„„Átkozott!"" — rivallá dühösen, és homlokát vadul ránczolva, de arcza még is férfias, határozott nemes maradt.

„Sajnállak — folytatá az árus, nem akarva elégületlenül elereszteni vendégét. — Signore Rinaldo; kinek ohajtasz illy becses árút venni ajándokul?"

„„Velenczei vagy, 's kérdheted?""

„Tán nem . . . . . ?"

„„De igen: Angiolina nyakán kellett vala fényleni, 's az ördög ragadá-el.""

„Ah a' szinésznőnek? Lát'd, lát'd, egy jó gondolat ötlék eszembe. Nézd e' becses tőrt, fogantyúja arany, 's e' kő itt finom smaragd, mellynek zöldjét olly szépen tükrözi vissza e' rubin, 's itt

végén e' gyémánt; szerepében ma jól használhatná. Tekintsd-meg jól signore!"

A' veres hajósnak tetszék e' gondolat, 's az ajánlott művet vizsgálni kezdé.

„„Van-e itt szini hirdetmény? Mit játszik ő ma?"" — kérdezé. Sebastiano átnyujta neki egy papirivet.

„„Romeo e Giulia — olvasá Rinaldo — Giulia. . . . . Angiolina — folytatá — bár én lehetnék Romeója"" — tevé fohászkodva hozzá, 's a' tőr pár pillanat alatt kifizetve, és Sebastiano boltja üres lön.

Egy óra folyt-el e' jelenet után. — Angiolina egy vendéget kisérve-ki szobája ajtaján, visszatért, 's pamlagára ülvén, melly alatt diszes szőnyegek vonultak-el, egy szelencze-nemű tokot nyita-fel, mellyből az általunk már ismertt ék csillámlék elő tiszta fényében; de szebb volt azon derűfény, melly a' szinésznőnek elégültt mosolyát, pillantatát bélyegzé.

„Girolamo enyim" — szóllt olly hangon, mellynél a' zene holdas éjen át sem hangzik kellemesebben. — „Szerelmem jutalma a' viszont-szerelem, 's ez üdvérzet boldogitóbb nekem a' pompás Velencze hódulatánál. Ez tünékeny éji lobogvány: az ő szerelme, ha belérzetem nem csal, az egy örök tüzű nap.

Igy elmélkedék szabad utat engedve kitörő lángjainak, midőn ajtaján a' veres hajós lépett-be.

(Vége következik)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

A' várhegyi fürdő Marmarosban.

(Vége.)

Egy bájteljes völgy nyilt-meg idő mulva látásom előtt, midőn a' hegyek közül kibukkantam; a' kéjt, örömet, mellyet élvezék, leirni nem vagyok képes, 's előttem állt utazásom czélja, a' várhegy is.

A' vidék, mellynek közepében rajzolá képző tehetségem a' gyógyforrást 's fürdő-helyet, nem volt olly kellemes képzetemben, mint millyennek a' természetben találám. Egy kúp idomú magas hegy, mellynek oldalán az árnyékos bükkek, zöldelő bokrok, buján nőtt fűvek köztt tarkuló virágok örökösen viritó tavaszt ábrázoltak, ott áll egyedül különválva a' szakadatlanul folyó hegylánczтól, 's olly meredek, hogy, ha az ember feltekint a' hegy-oldalon elszórtt fürdő-házakra, szinte megfoghatlannak tetszik a' felmenetel; 's valóban az bajos is, bárha a' hegy oldalán kigyózó, mesterséggel vágott ut vezet is oda. — Izzadtsági cseppek folytak alá arczomon, mig a'

forráshoz felmehettem; fáradt valék, de a' magas hegyoldalróli pompás kilátás tüstént feledteté utazásom terheit, 's lelkemet mondhatlan gyönyörre ragadá.

A' vizsga szem előtt, mintegy egész pompájában kitárul azon nagy völgy, melly Marmarosban legnagyobb, legszebb, és legtermékenyebb. A' völgy tarka szőnyegét minden oldalról magas hegyek prémezik tojás-kerek alakban, 's közepén a' sebesen rohanó Tisza kanyarog végig, 's partjain meglepőleg tünnek-föl az elszórtt helységek 's gazdag szántóföldek. — A' széles medrű folyam, mintha a' kellemes völgytől nehezen akarna megválni, számtalan gyürűket képez, 's Huszt várnál, mellynek még félig fennálló falain kellemesen nyugszik a' szem, a' két hegyláncz köztti keskeny szoroson, Ugocsába önti tiszta vizét. — Huzamós ideig szinte rá tapadtak szemeim a' bájteljes vidékre, 's csak sokára kezdheték a' fürdőnek részletes vizsgálatához.

Három ásványos forrrás buzog-ki, a' magas várhegy keletfelőli oldalán. A' legbővebb vizűnek alkató részei vas részecskék, szénsavany, oldozó savak 's kevés kő-olaj; a' második ehhez hasonló, de vize sokkal kevesebb; a' harmadikban több kő-olaj van kénnel 's kéngyulóval vegyülve.

A' fürdőt meglátogatni szokott nehány családból álló vendégek szükségeire bőven elég az első forrásnak vize is; melly egy deszkával fedett kútforma rekeszbe bugyog-ki, ebből pedig egy öblös, ugyancsak fedezett kerek kád-alakú edénybe foly által, hol a' viz tükrére soha sem hathatván napsugár, az mindig jéghideg.

Elsőbben a' gyógyvizet undoritó szaga miatt alig ihatja az ember; de nehány próba után olly kellemes izűvé válik, hogy alig lehet belőle eleget inni.

A fürdő-házak nem voltak kényelmesek, kivéve azt, mellyet Vay Ábrahám gróf ur épittete, ki e' helyet majd minden évben meglátogatja; a' többi épület csak alkalmatlan faviskó. De remélhető, hogy a' n. m. kamara, mint ott létemkor hallám, még ez évben czélirányos fürdő-házakat fog készittetni, valamint közös vendéglőt is, mellynek hiánya eddig valóban botránkoztató volt; mert egész konyhai készületekkel valának kénytelenek a' vendégek ott megjelenni. A' főzelék-szereket egyébiránt a' szomszéd Viskről minden nap bőséggel hordják a' fürdőbe, és szembetünőleg olcsón megszerezhetők.

A' fürdőviz elkészitési módja is különös. Estve és reggel minden fürdő-ház előtt roppant tüzet raknak, 's az égő bükkfákra kődarabok hányatnak; és miután ott izzásig felmelegültek, a' kádba hordott hideg vizbe vettetnek, 's azt nehány percz mulva felhevitik.

Mind e' hiányt feledteti a' lelki élemény, mellyet az ember e' fürdőben élvezhet. — Eloszlik itt a' vendégek közti rangkülönbség, 's mindenki tartózkodás nélkül részesül a' társasági kedves örömekben, midőn az egész vendég-csoport, szinte egy rokon érzelmű családot alkotva, hüves reggelen a' forráshoz gyül, 's mindnyájan biztatva egymást, üritik a' fris vizzel tölt kelyheket, 's onnan egymást el nem hagyva, a' kellemes sétahelyekre térnek. A' vendégek felváltva hivják asztalukhoz a' fürdői családokat, 's e' részben itt a' kölcsön mindig visszaadatik.

A' délutáni időszak legélénkebb, mivel a' magas hegy a' délpontról alig lehanyatlott nap előtt állván, hüves árnyékkal fedi-be a' forrás felőli hegyoldalt, 's illyenkor összegyül ismét a' vendégcsoport. Gyülpontul leginkább két hely szokott szolgálni. Egyik az ugy nevezett Szerelmes, melly árnyékos lombú fákkal 's zöld bokrokkal prémzett térség, egy tátongó mélység felett, 's ennek fenekén a' gyógyforrásból kiszabadultt felesleges viz, egy lassan sipegő csermelyt alkotva folydogál. E' helyre az egymásra hajlott fák lombjai árnya alatt, jól készitett ut vezet, 's a' czélnál egyszerű lóczák fogadják a' vendégeket.

Másik gyülpont az esernyő. A' meredek hegyoldalon, mint kinövés az ép tagokon, hirtelen emelkekik egy lapos tetejű hegyecske, mellynek közepén deszkával fedett, kiterjesztett esernyő alakú épitmény áll, 's alatta több ülő hely levágott fáknak földben hagyott törzsökeiből készitve. Innen van legszebb kilátás a' vidékre, 's ha az ember alkonyatkor a' nagy völgyben kigyódzó Tiszának viztükrén szemeit végig hordozza, meglepetik azon látmány által, mellyet a' folyam partján megállapodott, sóval megrakott szálak okoznak. Szinte felhallik ide a' szálasok lármája, midőn ezek a' viz felett uszó fákra nagy tüzeket raknak, 's ételfőzéssel foglalkodnak. A' számtalan tüzek fénye, mint távul égő gyertya világa tör-fel a' nézőkhez, kik vagy a' tájék szépségein andalognak, vagy egy beszélőre fordítják figyelmöket, vagy hangokkal kisérik egy gitár mellett éneklőnek esti dalait, vagy örömmel nyilvánitják tetszésöket, midőn a' magas hegy oldalán lángra lobbanva ég-el a' tüz, mit oda száraz fák ágaiból a' játszi ifjak raktak; melly tüz varázsfénybe meriti az egész kúpalakú hegyet.

E' fürdőt nehány év óta mindig több több vendég látogatja, 's remélhető, hogy ha a' tervszerinti javitások a' fürdőházakra nézve megtörténnek, a' szép Várhegy ismertebb leend a' honfiak előtt.

KOROKNAY GYÖRGY.

PESTI VIZSGALÓ.

Gyászhir. — Pesten apr. 24-kén egy napig tartott betegség után bélgyuladás következtében mult-ki n. Horgosi és Szentpéteri Kárász Miklós ur, sz. István ap. király rendjének keresztes vitéze, ő cs. kir. felsége tanácsnoka, a' fő mélt. hétszemélyes főtörvényszék közbirája, élete 59-dik évében. Illy váratlan 's hirtelen halálát méltán kesergik: hitese m. báró Weneckheim Henrika asszonyság, — és gyermekei: István, t. n. Csongrád megye főjegyzője és országgyülési követe, — Karolina, Maria és Imre. — A' boldogultnak hült tetemei 26-án Csongrád megyébe vitettek, 's itt Horgoson a' nemzetségi sirboltba tétetnek-le.

INNEPLÉS.

A' péterhofi ünnep 1839-ben.

(*Folytatása.*)

A' hajdivat is nagyon feltünő. Hajokat egészen gömbölyüen nyirják; 's egyik fültől másikig egyenes vonalt képeznek. Ezen kivül a' homlok közepén választják-el hajokat, 's két oldalról leeresztik. Gyakran szalaggal vagy vékony zsinórral kötik szorosan fejökhez, némileg hasonlag a' romai császárok homlok-kötegéhez, vagy dámáink Ferronier-jéhez. — Ezen árusok és kufárokhoz nyomult a' néptömeg, hogy kemény tojást vagy savanyú ugorkát vehessen, és qvas-t ihasson, bizonyos fris és savanyú italt, mellynek némi hasonlatossága van a' megy- és alma-borral Emberek hátakon apró hordócskákkal, mellyekből hosszú csövek nyultak-ki, mérték a' qvas-t, százanként jártak, 's jó keresetök volt. E' sovány éldelet azonban csak a' vagyontalanabbaké. E' hordó-asztalok szomszédjában álltak Pétervár legjobb restauratorjainak csinos boltjaik; tarka lapokon lehetett olvasni, hogy náluk nemcsak minden nemü fagylalttak vannak, hanem még ludmáj-pastétom 's más nyalánkságok is. A' parknak e' jó illatú regiójába vonultak a' főváros dandyjai, és a' sok franczia, angol 's német országi idegen. E' boltokból hangzott a' kellemes idegen zene, tyrol énekesek, cseh zenészek, hárfa 's hegedü melletti énekesek 's dalnoknők.

A' péterhofi császári lak nem igen nagy, 's architecturája által nem igen jeleli-ki magát; azonban igen szerencsés emelkedett helyen fekszik, melly csarnokilag nyomul-le. A' lejtőnél viz-medenczék alkalmazvák, mellyek idomuk és szobor-csoportozatuk által Versailles-re emlékeztetnek, csakhogy kisebb idomban. — Itt a' viz harcznokok, békák, sárkányok 's más phantasticai figurákból szökel-ki; a' vizsugárok husz láb magasról a' szemlélő feje felett egyik medenczeből másikba ömlenek. A' hegyről két mesterséges zuhatag jö; elől több mind húsz zsil pen dül-le a' viz, 's ekkor széles csatornában egyesül, mellyből a' tengerbe folyik. E' két vizomlás köztt agyagkőben egy mesterségesen készültt barlang van. Itt keres mindenki a' nap heve 's fénye ellen oltalmat, hüsitőt.

E' közben a' várhoz közelebb jutottunk. Benn már minden mozgott. Tábornokok egyenruhában 's a' császár segédjei jöttek elő, és vezetgették az udvari dámákat. A' sátorig beláttunk. A' mórok, kik egyedül szolgálják a' császárt (némi utánzása Napoleonnak 's Mamelukjainak) keleti öltönyt viselnek kashemir shawllal, 's az ablakoknál le 's feljöttek,

mentek. Alrésze a' várnak nyitva van, 's a' tömeg keresztül mehet; mi követtük, 's bizonyos távulságra a' lovas testör-sereget találtuk, a' császárra várakozót. Ezen testör-ezered igen válogatott szép termetü, 's bizonyára legszebbje a' muszka seregnek, és egyike Európának legcsinosbjai közül. Közvetlen parancsa alatt áll a' császárnénak, szorgalommal választatnak abba a' szép, magas, erös férfiak. Ugy álltak itt, mintha lovaikkal együtt toilette-asztaltól jöttek volna; olly simán, olly diszesen állt rajtok minden; világosan fénylö ezüst sisakjaban tükrödzött a' nap; és hogy csizmáikon semmi homályos, tisztátlan, poros foltocska ne láttassék, hátuk mögött egy csapat csinositó 's csizmafényesitö volt munkában, kik egyiket a' másik után, mielött lóra ülne, a' császárt várandó, megtisztogatják. A' testörség mögött két csapat ázsiai lovasság állt, melly mesterségei által a' muszka vig táborozásokban, olly csudálást gerjesztett. Cserkeszek és Leschirek voltak; öltönyükön minden eredeti, mondhatnám, költöi. A' Circassiak vagy Cserkeszek vörös, kis öves-zekéjökkel, vas sisakjok 's panczélüngeikkel, melly egész testöket fedi, a' közép lovagkorra, félelmetlen keresztes vitézekre, kik a' szent földre nyomultak, emlékeztetnek. Arczaikból, sisakjaikon alól csak képrajz látszik; a' többi egész test biztositva van a' nyilak ellen. A' Leschirek hegyeik köztt még vitézebbek, bátrabbak, és kegyetlenebbek a' Cserkeszeknél. Öltönyük egészen más; nem hordoznak panczélüngöt, hanem igen bö öltönyt, melly a' keletihez közel-jár, szük sárga ujjakkal, 's e' fölött mást kék posztóból, sárgán bélelve, nyitottat és szállongót. Nem tudom megfogni, e' csapatokkal az orosz czár miért körözteti magát, kik öt minden pillanatban emlékeztetik, hogy földjeik mennyi munkát adnak neki, 's hogy öket évek hosszaig tartott véres háborúkban nem hódithatta-meg. Ez emberek is kevély félelmetlen külsejüek, mintha nekik e' katonai játék nevetségesnek látszanék.

Még ama báb nemü, erösen kizsinórzott lovagokat néz'em, midön a' zene felhangzott. Ez ama régi „Isten tartsd-meg a' királyt" volt, melylyel Európának minden fejdelme tiszteltetik. Mindenki levette kalapját; mert a' czár kilépett a' várból, 's oldala mellett a' korona-örökös, Leuchtenberg herczeg és fényes kiséret. A' császár igen magas, csaknem athletai termetü, szép növésü, mint testvére, a' megholt Constantin; de vonásai sokkal rendesebb, nemesebbek; csakhogy bizonyos idö óta némi szigorúságot, keménységet öltöttek. A' korona-örökös szelidnek, jónak látszik. A' császár a' testörség homlokzatán lovaglott-fel 's alá, és szigorú pillantattal vizsgálta mindeniknek ruháját, fegyverét, 's a' lovak szerszámát is. A' császárné valamivel késöbben jött; ülve vagy inkább fekve egy nyilt kocsiban Mellette Olga nagyherczegné ült a' fiatal, szép, szerencsés nö. A' császárné fáradtnak látszott, 's ha nehány szót szóllt is, ez csak a' legnagyobb megerötetéssel történt, 's valóban szembetünö volt szikársága. Leuchtenberg herczegné ellenben frisségében és rendszeres szépségében hasonlitott egy antik cameához. A' halvány, fáradt önuralkodóné kiadá ezredének a' jelszót; kocsija lassan vonult-el a' hely szinén; a' katonák hurrahjaikkal meg nem szüntek; bizonyos idö mulva a' császárné visszatért a' várba.

Csak hamar ezután kezdödött az ázsiai seregek mustrája Manöverjek különös 's nekem egészen uj volt. Hatalmas messzehangzó komando-szavára a' császárnak a' lovagok megtámadást 's visszavonulást képeztek. Lovaikra hajolva, fejeiket a' nyeregbez fektetve, a' legnehezebb, legbámulatosb fej-

léseket nyargalva tették. Mint eldödeik futás közt harczoltak; váratlanul rohantak elö; megfordultak; kar alatt vissza löttek üldözöikre, és ezt mind a' legsebesebb vágtatóban. A' Cserkeszeknek napsugároktól fénylö fegyvereik 's hadi készületeik, a' Leschirek bö öltönyeik, mellyeket a' szél lóbált utánok, repülö kék és sárga kartyüik (Aermel) — mind ez ama ritka nézöjátéknak különös bájt adott.

Tagadhatlanul az innepnek egyik legszebb percze volt. Minden oldalról csinositott emberek csoportoztak elö; a' gözönyök minduntalan uj meg uj jövevényeket szállitottak, és az egész hosszú hét órai ut, Petervártól Péterhofig, szakadatlan kocsi-sorral volt fedve. A' kertben és parkon minden nemü és szinü egyenruhák mozogtak, arany 's ezüst diszitménynyel; sárga és fekete tollbokrok repkedtek mindenhol. Az elökelö asszonyság szorosan a' polgárnö mellett ment; nehéz drága lyoni selyemruhája a' gazdag és finom dámának bizalmasan nyomult durva vászon öltönyéhez a szegény nép asszonyának, vagy a' Muschik piszkos ingéhez. — A' nöknél minden nemü fejékességek láttattak, az uj kokett virágos kalapoktól fogva — mellyek most láttattak kikerülni egy parisi divat-tárbó! — egész a' lokke-ig, melly hajdan lényeges részét tette, a' muszka nöi öltözetnek, de melly most már csak szegényektöl hordoztatik.

Eddig szép volt az idö; a' nap még tisztán fénylett, csak nehány felhöcse mutatkozott a' láthatáron. A' lég azonban olly nehéz, olly forró, olly nyomasztó volt, hogy a' nap fergeteg nélkül nem haladhatott-le. — Nehány óra mulva a' forróság olly kiallhatlan lett, hogy a' péterhofi kertet elhagyók, 's a' parknak ugy nevezett angol kastélyában kerestünk enyhülést. Itt még minden csendes, fris, hüs volt a' hajlitott árnyas sétákon, a' kis tónál, és sürü lombos fák alatt; egy fenyöfa-csoportozat alatt szorosan a' viznél foglaltunk helyet. — Az ég már sötét felhökkel vonult-be, 's egyik villám a' másik után sebesen villogott-el a' láthatáron. Nem sokára nagy esö-cseppek kezdtek hullni, 's kényszeritettek az elöfa-fedelet elhagyni. Az angol kastélyba menekedtünk. E' szép császári épületben a' diplomaták és elökelö idegenek laknak, kiket a' császár a' péterhofi innepre meghiv. Oda érkeztünkkel benn minden foglalatos volt. A' császári livrées inasoknak elég dolguk volt. Az alsó terembül, hova menekedtünk, láttuk a' követeket nagy galla-ruhában az ebédlö terembe nyomulni. Csak hamar megzendült a' jeles asztali zene, és ebéd végeig hangzott. Azonközben a' fergeteg mindig dühösbült; az esö folyókban zudult-le, és a' szélvész hatalmas fákat hajlitott-meg.

E' pillanatban a' zavar Péterhofban borzasztó volt. Ezrei az ez alkalomra csinositottaknak futottak, 's kerestek menedéket, fedelet, bár milly csekély volt is az. Hol csak némi oltalom ajánlkozott a' rettentöen ömlö zápor ellen, oda keverve nyomultak az emberek, mi által a' legtarkább 's legegyenetlenebb csaoportozatok származtak; a' butorosok, apróárusok, piaczi szakácsok sietve rakosgaták-el élelem-nemüket; hordójaikat, deszkáikat ott hagyták 's futottak. Ki kocsiba jutott, boldognak érzé magát, hogy oda menekülhetett. A' kocsik csak hamar boudoir- és toilett-termekké változtak, hol a' dámák felbomlott toilettjeket ismét rendbe hozni igyekeztek.

(Folytatása következik.)

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

36.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnapon majus 3kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' színésznő.

(Folytatása 's vége.)

„Signora! — kezdé a' veres hajós udvarias hangon — kegyed megenged a' vakmerőnek, ki nem nyughaték, mig a' signora kellemdús szavait nem hallá; mert ez volt az ok gyönyörű Angiolina, mellytől indittatva követém kegyedet szüntelen, mint árnyék a' testet, mignem párszavat intézve hozzám túlhelyeze e' földi lét boldogságán. — Ekkor távozám, 's bár kegyed könnyüden lebegett-el a' fresco notturno számtalan gondolái között szemeim elől, de szivemben örök képe maradt ez alkatnak, örök viszhangja ama szavaknak, 's azt kitörleni, ezt elnémitni, higyje kegyed, csak a' halálnak van hatalma.'

E' szavakat növekedő hévvel mondá a' veres hajós, 's vége felé mintegy önkéntelen tódult az érzemények árja nyelvére. Ő kimondá, visszavonhatlanul fejezé-ki a' szivén uralgó szenvedélyt.

Angiolina zavartt lön; szivét Girolamo birá; ez iránt borzalmat érze.

„Ön hizelg uram, szavai" — — 's lángba borultak arczai; szava elakadt.

„Nem Angiolina, nem; ugy áldjon az ég, mint szavaim igazak, vagy hizelgők.'

„Örvendek — kezdé ismét a' szinésznő — e' szerencse" — — folytatá, de ismét elakadt.

„Ördög és pokol! ez már sátáni ármány!' — mormogá dühösen Rinaldo, az éket meg pillantva az asztalon.

„Ön zavartnak látszik" — segélé-ki magát Angiolina.

„Nem signora, nem; csak ezen éket vizsgálom; higyje kegyed, nekem fő szenvedélyem az illy ékek gyüjtése — felelt Rinaldo, 's álnokul futott-át tárgyára. — Im egy példány; e' tőrt is most szerzém gyüjteményembe; hogy' tetszik kegyednek?'

„Igen jól — felelt a' hölgy — ez valóban remek mű; nem kis érdeket nyerend ezzel önnek gyüjteménye."

‚Legnagyobbat akkor, ha ön nem veti-meg tőlem e' csekélységet; ezt elfogadva mind hálámat növeszthetem, mind azon édes érzelmek öszvegét, melly szivemben kegyedért lángol. — Ugy-e signora, kegyed nem veti-meg?‘ — fejezé-be édes nyájasságot hazudó vészjós hangon beszédét.

Angiolina elméjét Girolamo, a' tőr tág értelme, e' férfiú rémletes alakja, a' veres hajósról szállongó hirek pillanat alatt elfoglalák; — határoznia kellett.

„Nem, valóban nem — — azt nem is tehetném — én csak színésznő vagyok!“ — Ezeket rebegé hirtelen, de akadozva.

‚'S én a' veres hajós! — volt a' rögtöni felelet. — De hagyjuk ezt; — folytatá — elfogadja kegyed?‘

„El!“ — ez volt Angiolina reszketeg hangjából kivehető.

‚Enged-e még nekem signora egy kérelmet?‘

„Szólljon; ha hatalmamban van, teljesitem.“

Rinaldo ajkaihoz ragadá a' hölgy kezét; egy gyürű csillámlék azon, az ékhez tartozó. Rinaldo gyöngéden, de beljében forrongva tolá viszsza a' kezet.

‚Használja kegyed e' tőrt mai fellépténél, tegyen ezzel boldoggá — Angiolina! — kegyed hallgat? — remélhetek?‘

Angiolinának, ha az olasz boszút kikerülni akará, lehetlen vala megtagadni e' kérelmet.

„Legyen ön bizonyos“ — felelé nyugtatólag.

‚A' viszontlátásig tehát a' szinházban‘ — kiálta Rinaldo hévvel, 's örömteljesen hagyá-el a' szobát.

Ez alatt estvéledék. — A' la Fenice szinház terén élénkebben kezde mozogni a' velenczei népség. Divatos öltönyü ifjak, piperés hölgyek páronként szállongának a' kövezeten, 's a' csarnokba lépve ujaknak adának helyet.

Angiolina először játszá ma Giulia szerepét, 's Angiolinát Velencze istenité. A' páholyok sorát eredeti változékonysággal öltözött mindkét nemű néző csoport tölté-be.

Balról egy páholyban egyedül ült Rinaldo, jobbról vele szembe Girolamo.

A' függöny felgördült. — Érdektelenek, valának az első jelenetek, mert Angiolina még nem lépett-fel.

Megjelent végre az ohajtva várt; szünni nem tudott taps fogadá, 's ezer szinü papirok röpültek feléje, versekkel, mellyek a' fényözönben tizszeres szivárványt képezének.

Minden megszünt; hallani akarák őt: de két szemköztti páholyból két koszorú röpült alá, 's a' taps ujra kezdődék.

Rinaldo dühönge; Girolamo a' másik koszorú vetőjében a' veres hajósra ismert.

Angiolina remekelt.

A' negyedik felvonásban menyekzői ruhában jelenék-meg. Minden néző gazdag nyak-ékét bámulá; — jobbról az előbbi páholyból ismét egy koszorú röpült alá; Angiolina megcsókolá azt, 's egyik rózsáját keblére tüzé.

Rinaldo nem birt dühével.

Angiolina soha jobban nem játszék. — Midőn e' helyre ért:

De hát ha nem hat majd e' zagyvalék?
'S erővel a' gróf nőjévé teendnek?
Nem, nem! megóvand ez!

egy tőrt villogtatott, 's balról egy páholyból uj koszorút kapott. Ebből kitépe egy rózsát, de csak kezébe vevé azt.

Rinaldo kéjmámorban merengve függeszté reá tekintetét.

A' játék vége közelgett; Angiolina a' végjelenetben ön magát haladá-meg. E' szavakat:

Hamar tehát — o drága tör!
Ne uj hüvely!

olly elhaló hangon mondá, hogy féltették a' drága művésznő életét tisztelői; olly határzottan sujtá a' tőrt, hogy a' nép Angiolinán, nem Giulián könyezett.

Velencze e' napon a' művészet ünnepét ülé; olly fényözönnel, melly magát a' napot is elhomályositná, voltak világitva az utszák és csatornák, mellyeken végig az olasz nép ezrei kisérék a' magasztaltt szinésznőt.

Dicső volt e' látvány a' művészet-kedvelőnek 's meglepő.

Angiolina ez ünnepély közepette egyet keresett csak, ez Girolamo volt; de csak egy akadt szüntelen szemei elébe, 's ez Rinaldo volt.

A' művésznő lakához ért a' diszmenet. — Büszke volt, ki öltönyéhez érhete, 's irigyeltetett. Gondolájából kisegitni senki sem meré őt; annyi volt ez, mint bizonyos halál; mert ezrek esküvének az ellen boszút, mint olly ellen, ki boldogabb náluk.

Egy ifjú evezett előre, 's karjánál emelé-ki a' hölgyet, és bizalmasan vezeté-fel a' lépcsőken. Őt senki sem ismeré, csak Angiolina: mert Girolamo volt.

Éjfélig viszhangzának még Velencze szigetjei a' szinésznő diadal innepe zajától. Ekkor a' nép eloszlék. Angiolinától is kilépe az őt vezető ifjú, 's egyszerű kék gondoláján békesen evezett lakába.

Egy hónappal a' történttek után Velencze egyik vendéglőjében, melly „il lione bianco" czimet visel, — a' vendégek lajstromán e' név is volt olvasható: „Lorenzo Moruccini." a

Nehány percz mulva egy férfi kérdezé ennek szobáját. A' 16. szám alatti mutattaték neki. — Belépett.

Ki őt látá, képéről itélve a' veres hajósnak mondaná; de annak rejtélyes ruhája helyett ez divatos öltönyt viselt.

„Kedves atyám!" — kiálta, karjaiba vetve magát egy a' szobában ülő öregnek.

„Fiam! — felelé az atya, Lorenzo Moruccini — milly hamar föllelél; alig nehány negyede, hogy érkezém, 's már láthatlak derék Lucio!"

„Szivem vezérlett" — hizelge Lucio.

„Hát öcséd Carlo?"

„Velenczébe érkezvén tüstént felkeresém őt, e' város régibb lakosát, 's gondold atyám, hogy' találtam? ő szerelmes."

„Carlo?"

„Igen igen, 's állandóbb, mondhatnám makacsabb, mint vélnéd; még eddig sem tudatá velem szerelme tárgyát; annyit monda, hogy álnév alatt."

„Az ördögben! mintha bizony egy Moruccini szégyelhetné nevét!" — kiálta hevesen az öreg.

„Csak szeszély atyám! mint enyim. Lásd, én is szeretek, 's tudod különczködő átöltözésemet illy kalandokban."

„Jól tudom, fiú, igen jól. — De igaz, beszélj csak valamit arról a' veres hajósról. Istenemre, most érkezém, 's már annyit beszéltek róla, 's még sem tudom, ki ő."

„Ha ha ha! ez derék — szóll nevetve Lucio. — Lelkemre, ez tetszik nekem; hiszen atyám — — no nevess már — — a' veres hajós" — —

„Igen, igen" — nyugtalankodék az öreg.

„A' veres hajós — — én valék."

„Te Lucio?"

„Én én, 's nevem borzasztó volt, mint öltönyöm, mint hirem Lásd, engem Rinaldónak hivtak."

„'S miért?"

„No tudod már, mint mondám, szerelmi csel, vidor kedély, 's a' többi, noha itt kissé több volt."

„Hogy-hogy'?"

„Halld, elmondom. Szeretek, és szerelmem tárgyának egész Velencze hódol. — Értesz már? Még sem? — Rémületesnek kelle lennem, hogy elijesszem vágytársimat. 'S mi legvigabb e' kalandban, a' veres hajós rémitő tetteit magam is beszélém saját alakomban. — No's, hogy tetszik?"

Az atya nyugtalanul várá e' beszéd végét.

„De hogy érted azt, hogy szerelmesednek Velencze hódol?“

„Nem isteniti-e Angiolinát Velencze?“

„Angiolinát? — — őt szereted? — Angiolinát? — a' la Fenice-szinház első szinésznőjét?“ — rebegé az öreg, 's kétségbeesve hanyatlék tág karszékébe.

„Atyám!“ kiálta Lucio, 's atyját segélni sietett.

„Felelj — — azon Angiolinát?“ itt elakadt a' vénnek lankadó szózata.

„Azt“ — felelt Lucio, nem értve atyját.

„Távozz — — jó Lucio távozz; én is mindjárt a' hüs légre megyek — — majd osztán — — én is veled megyek — — Angiolinához.“

„Nem, nem“ —

„Menj, csak menj Angiolinához — — add tudtára, hogy én is el fogok menni őt látogatni — menj menj!“

„Tüstént visszatérek“ — szóllt Lucio, 's távozék.

Egy óranegyed mulva a' szinésznő lakában a' lépcsőkön haladt fel felé, mint — — veres hajós.

Az ajtón kopogott, 's lépteket halla belőlről. Belépett, 's egy férfi-alakot láta, a' mellékszobába lépni; de szerencsétlenül köpenyére zárta az ajtót.

Lucio oda ugrék, 's tőrével, melly mindig vele volt, leszelé azon darabot, 's elrejté.

Angiolina zavarttnak látszék, 's mind ezt nem vevé észre.

Lucio dühönge beljében, alig birt nehány hizelgő szót kiejteni.

„Dolgaim hivnak — szóllt — csak látni akarám a' szép Angiolinát, 's most elégülten távozom. Reménylem, megbocsát“ — tevé hozzá, 's egy kézcsók után kilépett a' szobából.

Angiolina a' lépcsőkig kisérte, 's örömmel tért vissza, mert — a' veres hajóstóli borzalmát le nem győzheté.

Lucio e' pillanattól kezdve valódi Rinaldo, 's a' rémletes veres hajós leve. Nem tért vissza atyjához, hanem két tőrt ragadva-ki szobájából, nyugtalanul várá az éjt.

E' tőröknek sajátságos alakjok vala. Aczéljok finom, hegyes, könnyű; fogatjok pedig rejtett ónt viselt; lesből veti ezeket ellenére gyakorlott kezekkel a' boszú-álló olasz.

Végre éjeledék. — Lucio öntudatán kül várakozék, mire vagy kire, ön maga sem tudá.

Álmodozásaiból könnyű nesz ébreszté-fel, 's a' merceriák végére csalá, hol a' tenger melléke néptelen, 's elhagyatott.

Sajkában ült ott egy alak, 's békétlenül látszék várakozni.

Az óra tizenegyet vert.

‚Még ez éjen nőmnek mondhatandom őt — igy elmélt magában az alak — ő eljövend; igen, hisz szavát adá. — — a' kápolnában ég a' gyertya, 's ez a' jel. Egy negyed mulva a' pap reánk mondja áldását, 's ő, a' hű Angiolina, enyim lesz.'

Rinaldo tőre után nyult e' nevet hallva.

A' váró ifjú felálla körülnézni, 's köpenyéből a' hold kétes világánál is kitetszék a' Rinaldótól leszelt hiány.

A' veres hajós nem kétkedék tovább.

Egy tőr visitott végig a' csendes légen, 's a' sajkás mellett magasra csapdosá a' vizet, mellybe elmerült.

Feláliott az, a' gyilkost keresni; de egy tőr röpült feléje, 's ez mélyen furódék szivébe.

„Ha ha ha!—hangzék Rinaldo gunymosolya — jegyezd-el magadnak a' hullámokat, tág mennyasszonyi ágyat adok — a' tengert.

„„Lucio!“ — hangzék egy hang, 's Lorenzo Moruccini lépdelt feléje.

„Atyám! — szóllt Lucio, dühében nem ismerve büne irtózatosságát — hol jársz itt?“

„„Hangodat hallám a' merceriák tulsó végéről.““

„Nézd atya! fiad művét“ — szakasztá őt félbe Lucio, és a' sajkához vezeté.

Ott feküdt a' holt test, arczát köpenye takará-el. — Lucio fellebbenté azt, 's Girolamót ismeré-meg.

„Carlo, testvérem!“ — sikoltott reá rogyva.

„„Testvérgyilkos!““ — orditá borzasztólag az atya, fiját elrántva fija testéről.

Egy fehér árny közeledék most, rémként lebegve-át a' sötét éjszakán.

„„Girolamo!““ hangzék gyöngéden fátyola alól.

„Ez Angiolina! — rebegé Lucio — testvérem is őt szereté.“

„„Őt? — kiált az atya — ugy az ég rendelé, hogy ő elhalljon““ — 's szavában iszonynyal párosult a' kétségbeesés.

„Miért?“ — kérdé reszketve Lucio.

„„Angiolina testvéretek!““ — nyögé az öreg, 's egy sajka orrára támaszkodék.

„Testvérem? Angiolina testvérem?“

„„Girolamo!““ — hangzék közelebbről. A' szinésznő előlépett, Lucio megragadá kezét.

Egy sikoltás ébreszté-fel az atyát merengéseiből.

„Angiolina — szóllt Lucio — én azon férfiúnak, kit nálad lelék, kiért ide jövél, testvére vagyok.“

Angiolina megrettent.

„„'S én atyja“ — fejezé-be Lorenzo.

A' szinésznő földre hanyatlék, Lucio tartá.

„„'S nem csak neki — folytatá az atya — neked is Angiolina. Mielőtt Agnesét, két fiam boldogult anyját, nőmnek nevezém, egy hölgyet szereték olly hévvel, mellyet ez agg tetem kifejezni nem bir. Szerelmünk gyümölcse egy leány lett, ki anyja halálát okozta. A' leányt szinésznőnek neveltetém, 's e' leány te vagy!“ “

„„Hazudsz! — rebegé a' hölgy, — hazudnod kell!““

„„Nézd e' keresztet“ — 's egy szalagot tépvén-le nyakából, leányának nyujtá az atya.

„„Anyám keresztje, 's ez hasonló!“ “ sikolt a' szinésznő, egy arany keresztet ragadva elő kebléből.

„„Hiszesz?“ — kérdé Moruccini?“

„„Atyám!“ “ — e' szót hallatá Angiolina, 's atyja karjába rö-pült. Pillanata Girolamo holt testén akadt-fel.

„„Girolamo! férjem, átok a' gyilkosra!“ “ — 's az atyáról a' férjre hanyatlék.

„„Ő testvérem“ “ — sikolta még, 's egy mozdulat mindkettőt a' habokba merité; az élő egy sirba szállt a' halottal.

Pár másodpercznyi idő után két ölelő testet vete-fel a' tenger, 's ujra éh gyomrába nyelé azokat.

Rinaldo a' veres hajós oda sülyedt tekintettel nézé e' jelenetet, 's tőrét markolatig döfve szivébe holtan rogyott-le.

Az atya látá ezeket, 's ott álla mély keservében; jobbján egyik fija csendesen nyugvék, balján két gyermekének sirja, a' végtelen tenger, zajongva hánykodott.

OTMÁR.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Buzgó ünneplés. Mult hó 26-án ülé a' pesti reformatus gyülekezet atyáskodó fejdelmünk áldott születésünnepét. Egyszerű vala az, mint az áldozat-tevő hiveknek vallásos szertartásai; de buzgó, mint tiszta kebel hálaérzete. Magas ihlettel zengé a' lelkesedett gyülekezet orgona-kiséret mellett ez alkalomra készült hymmusát; mellynek végeztével tiszteletes Török Pál, közkedvességü hitszónok, az ünnep nagyságához szabályzott imája után, melly mint méz folyék ajkairól — Samuel I. k. X. r. 24 verse ezen szavaira „felkiálta az egész nép, és monda: éljen a' király“ alapitott elmélkedésében olly méltóságos rajzát adá a' tökéletes fejdelem 's valódi népatya erényeinek, mint az ünnep fennsége; olly hiven tolmácsolá a' boldogitott nép örömömledezését, mint az az örömkönyteljes szemekben tükrözék; olly kellem- 's hatásteljesen, mint sajátja. Szóval: szava velők oszlásaig hatott; nyelve pedig gyors iró pennája vala. Az ünnepélyt ama népszerü kedves ének „Isten tartsd-meg 's a' t. az orgona által elhangoztatva, rekeszté-be. V.

INNEPLÉS.

A' péterhofi ünnep 1839-ben.

(Folytatása.)

A' tengeren e' közben rettentő történt. A' szélvész nyugotról keletre olly dühhel csapkodta a' kikötő hullámait, hogy az ütközbeni gőzcsolnakok tovább nem haladhattak, 's Pétervárába kénytelenittettek visszatérni. Kronstadt és a' part között, jó 's csendes idővel, nagy nehéz kompokat használnak; ezekben az emberek egymáshoz szorosan nyomulva ülnek vagy állnak; a' tehetlenebb szállitó hajók lassan eveznek odább. De jaj nekik, ha erős szél, vagy éppen fergeteg támad. Különféle nemű illyen kompok tömérdek emberrel voltak utközben Kronstadtból, midőn a' tenger a' szélvésztől feldühült. Egy kis ideig láttattak ugyan a' szél és hullámok ellen küzdeni: de csak hamar ingadoztak, és a' rajtok volt sok emberrel a' nélkül, hogy segitségökre lehetett volna menni, elmerültek. — E' szerencsétlenség fél órai komoly 's keserü hangulatot szerzett a' néptömegnek.

Azonban a' fergeteg csillapult; az eső lassanként megszünt, a' kék ég előtünt, 's ismét teljes csend volt a' természetben. Mi is elhagyók teremünket az angol kastélyban, 's visszatértünk Péterhofba. A' butorosok, apró-árusok és piaczi szakácsok ismét itt voltak, nedves és elszinetlenedett áruikat kirakták, és a' még nagyobbra nött néptömeg rettentő csoportokban hullámzott a' sétatér nedves sáros utjain. Jaj a' selyem ruháknak! Mindünnen éldelet 's gyönyör-kivánczsi csapatok nyomultak elő. A' mult óra szerencsétlensége el volt felejtve, és senki sem emlékezett-meg ama sok áldozatról.

A' péterhofi innepnek legnevezetesbje a' kivilágitás és tüzijáték. Mindkettőt csak a' romai Péter-templom kuppolája kivilágitásával és a' girandolával — melly amarra husvétkor következik — lehet összehasonlitni. E' tüzijátékhoz Péterhofban igen nagy elökészületek tétettek. Egy millio lámpánál több helyeztetett a' vizi müvekre, csatornák és sétatérekre, 's több mint ezer munkás állt készen, hogy a' diszitményekhez lépjen, és a' lámpákat gyujtogassa. Csak a' jelre várakoztak, egy felszárnyaló rakétára. A' jel nyugtalansággal váratott sokáig, és sokan kétségbe estek láthatásán ez innep koronájának. Nyugtalanitó hirek futostak szerte. A' császár a' vár ablakából látta a' kronstadti elmerülő kompokat. Ez rémitő hatást tett emberszerető szivére, és nem akarta, hogy e' szerencsétlenségre valami jele az öröm és vidámságnak következzék; ohajtá, hogy mindenki osztozzék gyászában. Már kétszer nyerték-meg könyörgéseik által a' kivilágitásra e' monarcha engedelmét, és kétszer vétetett az vissza ellen-parancs által. E' közben setét lett és pedig setétebb, mint rendesen ez időtájban és e' szélesség alatt. Már nem reménylé senki a' kivilágitást és tüzijátékot; 's im kilövel egy rakéta a' légbe, és erre egy második. Ezzel az ismeretes jel ki volt adva a' meggyujtásra. Mi sem hasonlit a' gyujtogatók gyorsságához és ügyességéhez; lámpáik a' setétben mindenütt világlottak, majd itt, majd amott a' magasban és mélyben; majd egyesültek, majd eloszoltak, 's különbözö irányban siettek szét; hasonlitottak nagy János-bogarakhoz, mellyek repkedve ide 's tova rajzanak.

(*Vége következik.*)

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

37.

RÉGÉLŐ.

Pesten csötörtökön majus 7kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Tiz év multán.

(Angol novella)

Midőn a' londoni city egyik házából **Davidson** és **Mocker**, két fiatal ember, kilépett, már késő éj volt. Davidson társának nyugalmas éjt kivánván, laka felé indula. Mocker mozdulatlanul állott az éppen most elhagyott ház előtt, kis korig a' távozó után meredve: ezután homlokon ütvén magát, mintha valami nagy gondolat 's megérett elhatározás merült volna fel agyából, Davidson után sietett, kit az utsza szögletén utólért. — „Nyujtsd karodat barátom — monda neki — menjünk valamellyik csapszékbe, hol senki sem háborit. Egy tervet akarok elődbe terjeszteni.“

‚Most? illy késő éjjel? — hisz' mindjárt éjfél, 's aztán ha házunkál minden lenyugodott, még majd be sem mehetek.‘

„Csekélység — azon esetben nálam fogsz hálni.“

‚De hát nem lenne-e elég idő? —

„Jer, jer, ne kérdezősködj; itt van master Trougthons csapszéke; benn mindent elvégezhetünk.

Mocker a' csapszékbe vonta barátját. A' füstös szoba üres volt, itt a' két barát letelepült, és master Trougthons habzó porter-t és pipákat hozott.

„Igyunk először is egésségedért!“ — monda Mocker.

‚Inkább rejtélyes lényed feltárulásaért‘ — szólla közbe Davidson.

„Az is megtörténend. Hallgass reám: mi most master Burkhard, a' legdúsabb londoni ötvös, és egykori tanitómesterünk házából jövünk. Egyikünk ma lépte-át utószor e' ház küszöbét.“

‚Miért?‘

„Azt ugy is tudod barátom!“

‚Nem, szent Pálra nem! csak ki vele Mocker!‘

„Mert két vetélytárs nem lehet sokáig békén egy födél alatt, annál kevésbbé az imádottnak teremében.“

‚Igazad van, 's ámbár legjobb barátom vagy, ma estve nehányszor még is pokolba kivántalak.'

„Velem hasonló történt."

‚Minden pillanatod egy-egy uj szövétnekét gyujtá-fel bennem a' féltékenységnek.'

„'S én szerettelek volna megmérgezni sohajaidért!"

‚'S még is szeretlek!'

„Én is tégedet."

‚És halálodon még sem tudnék szivből könyűzni.'

„Lelkemből veszed szavaidat. — Egésségedért Davidson!"

‚Váljék javadra, Mocker!'

A' két barát kiüritve poharát, asztal felett kezet nyujta egymásnak; Mocker ismét teletöltvén azokat, szóllni kezdett: „mi mindketten miss Burkhard Zsuzsannát, volt tanitómesterünk leányát szeretjük."

‚Igen'

„De mindketten még sem nőszülhetünk vele."

‚Ugy van, nem.'

„Egyikünknek hát le kell mondani róla."

‚Ez véleményem is.'

„Lemondasz hát róla?"

‚Nem, hitemre nem!'

„És én sem, olly igaz, mint hogy Isten él!"

‚Mit teendők tehát?'

„Egyezzünk-meg. — Mi jognál fogva tartasz te igényt miss Zsuzsanna kezére?"

‚Szerelmemnél fogva.'

„Az nem forróbb enyimnél."

‚Vagyonom —'

„Te tiz ezer font sterlinggel birsz, 's én fillérrel sem vagyok szegényebb náladnál."

‚Atyja részemen van.'

„'S reményemet anyja táplálja."

‚És miss Zsuzsanna?' — Davidson és Mocker hallgatva nézett kis korig egymásra, 's tekinteteikben habozó félelem kifejezése ült.

„Legyünk őszinték egymás iránt — szakasztá-meg a' csendet Mocker — hisz' életünk legfontosabb ügye forog kérdésben."

„Még több: Zsuzsanna szerencséje vagy szerencsétlensége. — Davidson — folytatá szavait alig hallhatólag — szeret Zzuzsanna téged'?"

‚Én — én még nem tudom. És te, hiszed hogy szeret?'

„Azt még én sem tudom."

‚Ugy e' részben is hasonló helyzetünk. Miss Burkhard gyermekségétől megszokta mindkettőnek iránt egyenlő hajlandósággal viseltetni. Atyáink ugyan azon egy időben adtak az övéhez tanulás végett. Mindketten egy napon szabadultunk-fel. Egyikünknek annyi ideje volt, mint másiknak, magát Zsuzsanna szivébe befészkelni, iránta szerelmünk pedig egyiránt erős. Mióta magunk urai lettünk, időnként egyenlő szabadsággal járunk derék mesterünk házába, 's versenylünk titkon szép leánya kegyeért. Egyikünknek közelebb kell állni szivéhez, mint másiknak. De mellyik az most? te-e, vagy én? Komoly valód, vagy csapongó vig szeszélyem kedvesebb-e előtte? Ez az, mit meg kell tudnunk, kerüljön bár mibe.'

„'S éppen ezt nem tudandjuk-meg mindaddig — válaszolt Mocker — mig kegyét megnyerni mindketten törekedünk. Zsuzsanna sokkal jobb és szelidebb, mintsem valamellyikünk iránt több hajlandóságot, barátságunkat okvetlenül feldulót, mutatna Készebb lenne a' kevésbbé szeretett iránti szánakozásból önszerencséjét feláldozni. Ebből nyilván láthatod barátom, hogy egyikünk gát Zsuzsanna szerencséjében."

‚Igaz, nagyon igaz Mocker!'

„Egésségedért Davidson!"

‚Váljék javadra barátom!'

A' két vetélytárs ujra kiürité poharát, de ez uttal feledék egymásnak kezeiket nyujtani.

‚Mit gondolsz, hátha mindjárt tisztába hoznók az egészet?'

„Éppen ez iránt akartalak én is megkérni."

‚Részemről azt hiszem, nincs egyéb mód hátra, mint megvivnunk.'

„Fölséges gondolat! De valld-meg Davidson, akkor is megvivnál velem, ha valamelly jós előre megmondaná, hogy fegyverem alatt elvérzeni fogsz, és Zsuzsanna nőm leend?"

‚Igen, barátom, csupán azon reményből, hogy téged eltakaríthatlak láb alól.'

„Én is igy gondolkozom, édes ellenséges barátom; minthogy azonban a' diadal kétes."

‚Éppen azért nem akarom, hogy rovásomra légy legszerencsésebb halandó.'

„Valóban, igazad van. — De hát hiszed-e, hogy azon esetre, ha Zsuzsanna téged szeretne is (mit Isten ne engedjen), hogy kezét Mocker gyilkosának fogná nyujtani?"

‚Nem; — de éppen olly kevéssé nyujtaná Davidson gyilkosának is.'

„'S habár ő nőd lenne is, lehetnél-e te boldog annak tudatában, hogy barátod gyilkosa vagy?"

‚Házadban angyal lebegne, 's kebledben pokol fogna dulni. Ez valóban nem volna szerencse, mi pedig szerencsét keresünk.‘

„Igen, tiszta, háborithatlan szerencsét!“

‚Boldog Isten! de hát miként eszközölhető az?‘

„Ölelj-meg, 's én elmondom.

Davidson felállt, 's barátjának karjai közé repült; de mielőtt az ölelést viszonozná, kémlőleg kérdé: ‚enyim lesz Zsuzsanna?‘

Mocker igennel felelt.

Ekkor érzékenyülve szoritá Davidson barátját keblére; azonban öröme rövid volt, 's midőn Mocker szájából hallá: „de nekem is nőm leend!“ — olly tekintettel nézte végig, mellyben világosan kifejezte magát azon véleménye: hogy barátja és vetélytársa megőrült.

Mocker nem sokáig késett feleletével a' néma beszélőnek eléggé érthető kérdésére: „te azt hiszed, őrjöngök? csalatkozol; soha sem voltam elmémnek teljesebb birtokában, mint most, és ügyünk eldöntésére egyedül csak elődbe terjesztendő javalatomat látom czélszerűnek. Egy hónap óta elmélkedem már a' „miként?“ fölött, 's ma estve, mig te Zsuzsanna fonalának motólául szolgáltál, végre kitaláltam. Ha tanakodásunkat mindjárt javalatommal kezdem, a' benne előforduló rémitő föltételektől visszaborzadsz. Előbb minden segédeszköz lehetlensége, még a' párbaj sükeretlenségéről is megkelle téged győznöm, mielőtt tervemet veled közleném, 's igy már most reménylem, könnyebben meg fogjuk érteni egymást.“

‚Kiváncsivá teszesz‘ — kiálta Davidson, türelmetlenség 's egy megmagyarázhatlan félelem miatt reszketve.

„Ha én neked átengedném Zsuzsanna kezét, első szerelmét, 's vele töltendő tiz boldog évet —“

‚Akkor életem hátralevő napjait neked áldoznám.‘

„Igy gondolkozom én is, 's innen reménylem, hogy megegyezünk. Davidson! egyikünk ('s mellyik? a' sors határozza-el) Burkhard mester szeretetre méltó leányával nőszülend, másik eltávozik nemcsak London, hanem az országból is, hogy barátja neje iránti szerelme amannak boldogságát ne zavarja.“

‚De hát a' másikat nem fogja-e megölni búja és kétségbeesése?‘

„Az kábaság volna — mert tiz év multán reá kerül a' sor Zsuzsanna birtokában boldogul élhetni; az első férjtől nemzett gyermekeket magáénak vallhatja, 's nejét csak a' halál ragadhatja-el mellőle.“

‚De hát az első férj?‘ — rebegé Davidson reszkető hangon.

„Másiknak helyet csinál.“

‚Miként?‘

„Neje özvegygyé lesz.“

‚’S ő megszün élni —‘

„Igen; de nem kéjeleg-e előbb tiz évig, több mint emberi szerencsében?“

‚Tiz évig — ’s amaz élte végeig —‘

„Igen; de nem fog-e ez tiz éven át a’ féltékenység pokoli kinainak martaléka lenni? ’s végre is már nem a’ fiatal virágzó hölgy, hanem csak az özvegynek birtokába jutni —“

‚Legyen, megegyezem javalatodban — vágott szavába Davidson — ’s az első tiz évet én választom.‘

„Csak türelem barátom! ki mondá neked, hogy Zsuzsánnát most akarom átegedni? Én inkább azt reméltem, hogy várakozni fogsz —“

‚Jó, tehát határozzon a’ szerencse.‘

„Legyen, de miképpen?“

‚Parthie sakk által.‘

„Az unalmas és hosszan tart.“

‚Tehát egy fölvetett pénznek fej vagy irása által.‘

‚Itt egy guine, ezt fölvetem; mit választasz?‘

„Fej — riadá Mocker — ur Isten, légy velem!“

Az arany földre hullott, ’s a’ vendégterem sok asztala alatt, hova az utána meredt barátok szemeiből tünt, még soká hallották görögni. Végre megállapodott; de most — megtalálni volt a’ gordiusi csomó. A’ földre tett lámpa csak szük fényt hinte a’ mocskos padlatra, az asztalok pedig hosszú, vastag árnyat vetének, mellyeken a’ lámpa sugára át nem törhetett. A’ dolog télhó napjaiban történt; London utszáin lábnyi magas volt a’ hó, és Davidson ’s Mocker homlokáról még is nagy cseppekben szakadt az izzadtság. A’ sors mindkettőjök végezete felett határozott, megnevezé az első férjet, és Mocker vagy Davidson özvegyének férjét. Itélete ki volt mondva — közelökben feküdt, ’s ők még sem láthaták, és a’ végzetes guine feszültségöket mintegy gunyolva, makacson elrejtezék szemeik elől.

Az asztalok és székek félremozditása által keletkezett lármára master Trougthon, a’ már rég Morpheus karaiban pihenő is, fölébredt. Egy eleve azt hivé, orvok törtek-be házába, ’s ragadomány után motoznak. De csak hamar átlátta tévedését, ’s a’ már jól ismertt ötvösöktől nevetve kérdezé, micsoda kobold ingerkedik velök, hogy illy pokolbeli lármát ütve nyugalmát háboritják.

„Segéljen ön keresni — kiálták mindketten.‘“

„„Igen, de mit? valamelly egérnek vagy patkánynak jöttek nyomára?“ “

‚Segélje ön guinenket keresni.‘

„„Guinet! ah, az már érdemes a’ fáradságra.““

„’S ha megtalálja, legyen öné!“

„„Köszönöm uraim — monda mosolygva master Trougthon, ’s térden csuszva keresgélé. Nem sok idő telt-el, ’s a’ fogadós diadalmi zajzal emelé-fel a’ végzetes guinet. Davidson és Mocker pedig kétségbeesve jajveszékeltek. Minthogy Trougthon az aranyat fölemelé, a’ sors határozata megsemmisittetett.

„Pokol nyelje-el e’ potrohos sárkányt“ — lázonga Mocker.

‚A’ káromkodás bün — monda Davidson csitítva — ’s a’ káromlás súlya a’ káromló fejére hull vissza. A’ fogadós lesz olly szives és koczkákat adand; még egyszer megkérdjük a’ végzetet —‘

„„Ugyan mi furja fejöket ez éji ábrándozóknak?““—dünnyögé a’ korcsmáros, és egy fülkéből bőrpoharat ’s koczkákat vön elő!

Davidson felkapván a’ poharat, hirtelen kiürité: ‚nyolcz!‘—kiálta aggályos arczczal — ezzel még nyerhetek.‘

Mocker soká rázta a’ koczkákat, mielőtt elhajtani bátorkodnék; végre megtörtént a’ sorshatározó lökés: ő — csak hetet lökött.

„Vesztettem — monda keble mélyéből lélekzelve — élj boldogul Davidson. Holnap hajóra ülök, ’s tiz év előtt nem lát Ó-Anglia.“

‚Utazz szerencsésen Mocker. Ha visszatérsz, nem lesz okod ellenem panaszolni. Egyezkedésünk pontjait hiven fogom teljesitni.‘

„Esküdj-meg reá!“

‚Esküszöm becsületem és lelkem üdvére!‘

A’ két barát odahagyá a’ csapszéket. Sirva borultak egymás karaiba, mert testvérekként szereték egymást, ’s elváltak. A’ hajnal szürkülni kezdett. (*Folytatása következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Budán majus 1-jén, több évi mellvizkór után következett tüdőszélütésből mult-ki élete 74-dik évében tek. Kászonyjakabfalvi és Bogszeghi **László Ferencz** ur, t. n. Arad megye táblabirája, sz. k. n. Buda város választott polgára, a’ nagy és kisebb arany érdempénz tulajdonosa. Hült tetemei 2-kán vitettek a’ Krisztina-város templomának sirboltjába Gyászolják elhunytát: hitese t. n. **Szűcs Josepha** a’ budai jótékony n. nőegyesület tagja — és fijai **Miklós** ’s **László**.

Majus első napja Budapesten olly rút volt, millyet már rég nem éltünk. Az aprilisi hosszas szárazság ’s utósó napokban volt fagyos derek és csaknem szüntelen tartott északnyugoti erös szél után majus 1-sö napján erös északi hideg szélvész valódi porfellegbe boritá vidékünket, meliy okozá hogy e’ napon nem a’ szabad természetben kerestünk hosszú telünk után éleményt, hanem komor elmélkedés között ’s a’ szépen fejlő természet-

re nézve e' több tekintetben ártalmas időjárat és kártékony következményei miatt sopánkodva, meleg ruhákban és fütött szobákban kerestünk menedéket. — Halljuk, hogy a' felső vidékeken nagy hó esett.

INNEPLÉS.

A' péterhofi ünnep 1839-ben.

(Vége.)

Sötétben a' készület 's diszitményekből mi sem látszott; senki a' gyujtogatók közül, 's ez sokszorozta a' festöi csalódást. Öt percz alatt munkájok végezve volt, éppen mint sz. Péter kuppoláján, csakhogy kevésbbé veszedelmes. Az éj nappallá változott; minden tüzben volt; a' császárnak nagy névjegyei brillant tüzben inogtak 's repkedtek a' légbe; megfoghatlanul, mint tartattak. — A' fasorok húsz harmincz lábnyi magas tüz és világosság falaivá változtattak; nagyságuk és hosszúságukban egész tengerig nyuló lángfalakhoz hasonlitottak, mellyek között a' számtalan, napként világitott nép ide s tova vonult. — Felül a' tündérileg fényes kastély, alul pedig a' partnál fekvő, ezer meg ezer lámpával fel egészen az árbocz és vitorlaig kivilágitott császári posta-hajók, mellyek inogásuk által a' sötétben még varázslóbb tekintetet nyertek. Ehhez még vissza sugárzottak sok ezer lámpa világai a' vizmükben, 's a' legkülönbözöbb alakban, majd mint opálok és gyöngyök, majd mint brillantok és szines drága kövek. A' nagy zugónak vize, az alá helyzett lámpák felett, bámulatos dicsöen, mint folyó ezüst szönyeg dült-le; a' szökö viz gyémánt porba hullott-le. A ligetből láttatlanul hangzott a' szép kürtzene és a' részegitő katonai muzsika. Igy járdaltunk a' tömeggel lárma, lángzó, villogó elöfa-falak, tüzes keresztek, fényesomók köztt. Alig tudtuk magunkkal elhitetetni, hogy ez nem álom, nem elbeszéles az ezer egy éjből. Csak egy emlékeztetett a' valóra, a' lovagtestörségnek sok tüzöre, kik a' vizmünel örködtek, szerencsétlenség és tolvajság ellen védök, mellyet a' muszkák e' kertben 's kényuralkodójok ez innepén sokszor gyakorlanak.

A' királyi lak belseje nem kevésbbé volt szép vagy varázsi; de nem kevésbbé érdekes is vagy sajátságos. Itt mutatkozott igazán, mi a' muszka népünnep. A' császári vár, a' pompadús, aranyozott teremek a' tömegnek nyitva álltak. Ez durván rohant-be, ugy hogy az arany ezüst 's bársonnal ékesitett termek — hol nehány pillanat előtt csak finomul öltözött és szagositott dámák 's urak illedelmes mozgással sétáltak, és okosan beszéltek — rögtön más alakot öltöttek. Most ott közönséges nép, matrózok 's több illy nemüek, hosszú szakállal, durva, piszkos és büdös kaftanban mozogtak. A' drága szönyegeken 's mesterségesen készitett teremalapon, a' fővárosnak szeges papucsú, patkós csizmájú köznépe bolyongott ide 's tova. Igaz, hogy e' durva testület köztt itt ott látszott egy finom nő, vagy jól öltözött férfi: de köznép volt a' nagyobb rész, és urat játszott. Az udvarhoz tartozók, megkülönböztetésül, fekete dominót 's álarczot viseltek, és fejöken kalapot. Tánczoltak, midön mi erötetett munkával bejutottunk. A' császár maga vezette a' lengyel tánczot, és gyakran kénytelenittetett a' muszkák kényura, szeliden, okosan, tulajdon kezével magának utat csinálni a' körültte állók köztt, midön oroszul mondá: „Engedelemmel! engedjenek, kérem, általmenni.“ —

'S midön igy megkisérté ez élő falat keresztül törni, ollykor sikerült, 's ő colonne-jával tovább mehetett; de ollykor utána sebesen összefolyt az emberhullám, 's a' szegény tánczosokat a' teremnek egy szegletébe szoritá. Az illy rettentő emberszorongásban a' tolvajok és zsebelőknek dicső játékuk van szorosan a' császár 's övéi mellett. — Hihetlen ez embereknek merészségök; mert hol gyémánt fülbevalót — kedvencz ékesitményeket — a' muszka nöken látnak, neki mennek, hogy ama nöket szorongásba hozzák, s e' közben ékességöket leszakithassák, ollykor egy darab fül lapocskával együtt. Mondják, a' péterhofi innep erre legjobb napjok minden évben.

Tizenegy órakor az udvar elhagyá a' teremet, hogy a' világitást megtekintse. Erre külön kocsik szolgálnak, mellyekben a' személyek háttal ülnek egymásnak ellenében, 's fejtől lábig láthatók. E' kocsik csak a' peterhofi innepen használtatnak. Kozákok lovagolnak előre, lassan 's kiméletlel csinálnak helyet, 's a' szerencsétlenséget akadályozzák. Első kocsin a' császári család ült; következőben az udvariak és vendégek. Érdekes volt látni a' néptömeg közepén kocsizó, drágán öltözött dámákat és urakat, kiken csipke, gyöngy, drágakövek, 's más drágaságok a' sok szinü lámpavilágnál sugárzottak, és csudálatos hatást tettek. Az udvar lassan kétszer kocsizott a' kertben körül; azután visszatért a' várba, hol a' császár és családja a' nap terhét kinyugodni elvonultak.

Mi is nyugodni akartunk; azért is elhagytuk Péterhofot egy órakor éjfél után, hogy egy éppen induló gőzönyön Pétervárába visszatérjünk. Ez időben a' szorongás már sokkal csekélyebb volt; sokan gyalog, kocsin és hajón elmentek, a' lámpák közül már sok kialudt, és legtöbbje csak gyengén lobogott. A' tengertől azonban a' park és egész part tüzben lenni látszott. Lassan utaztunk és sokáig, addig, mig a' bibor láthatár a' pirkadzó reggel előtt elhalványult, eltünt.

Másnap reggel nyngtalanitó hirek szárnyaltak Pétervárat. Következő napon a' gőzönyök többször hajóztak-el a' főváros és Kronstadt között, 's minduntalan holt testekre akadtak, mellyek a' vizben uszkáltak, sőt többekre, mellyek körü karolva egymást tatartották. A' városi nyugtalanság, szorongás és gyász minden pillanatban nevekedett. Minden utszán félelmes kérdezősködést és jajveszéklést hallánk. Sok holt vala becsukva és pecsételve; mert birtokosaik nem tértek vissza, 's némellyek nő és gyermekestül oda voltak. — A' hivatalos pétervári hirlap egy czikkelyben tudósitott, hogy a' péterhofi innep alkalmával öt hat személy elveszhetett; de még tizennégy nappal később is hányta-ki a' tenger a' holt testeket, és a' rendörség időről időre megbizonyodott, hogy e' szerencsétlenségnél 529 ember veszett-el.

PÓLYA ENDRE.

KÜLÖNFÉLE.

Longchamp. Nagyszerdán, csötörtökön és pénteken Longchamp a' parisiaknak legkedvesebb sétahelyök. Nevét ama longchampi női apátságtól nyeré, mellyet Izabella, szent Lajos növére, alapitott, kit, midön maga is ez apátságba vonult vissza, bátyja gyakran meglátogatott. A' királyt az udvar, ezt a' városi népség követé, mi e' sétának eredetét kölcsönözheté. Régibb időkben a' nagyhéten azért is ment a' néptömeg Longchampra, hogy itt az apáczák által szépen éneklett „Stabat Mater"-t hallhassa; de a' nagy tolongás csak hamar zavart és botrányt okozván: a' parisi érsek megtiltá a' népnek bemehetését az apátságba. Ez később elpusztult, 's csak még nehány falromai láthatók. A' longchampi séta azonban folyvást tarta, habár csak fényüzésnek 's divatnak szentelve: a' concorde-téren, elyzei mezőken a' boulogeni erdő felé. A' lázadás által félben szakasztatott ugyan, de most ismét teljes régi fényében történik, 's a' szép hintók, lovak, és ruhabeli fénynek tündöklötetéseül szolgál. A' longchampi setálás közönségesen zsinórmértékül szolgál a' tavaszi ruhák divatjának.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap majus **10kén 1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Tiz év multán.

(Vége.)

Más nap délben már elbeszélé Davidson Burkhard és családjának, hogy Mocker nagy utra indult, mellyről csak évek mulva térend vissza. Zsuzsanna rosz neven vevé, hogy barátja bucsú nélkül távozott. Azonban e' feletti kedvetlensége olly mulékony volt, hogy Davidson, szerelmére nézve, minden jót és szerencsés következményt remélt.

Mocker ez alatt valóban hajóra ült, 's franczia országba vitorlázott.

Két hét mulva Burkhard Zsuzsanna mistress Davidson lön; 's mig ezek Londonban lakodalmaztak, Mocker olasz ország felé vándorolt. Nem derült kedvvel lépett ő Európának ez édenébe; halvány, lankadt 's lélekgyötrelmektől elcsigázott volt, és a' falvak lakói, mellyeken utja átvitte, egykedvűleg sugdosák egymásnak: ezen angol bizonyosan Nizzában akar meghalni. De a' boldogtalan egész erőből küzdött az életet fonnyasztó kétségbeesés ellen. Hogy tiz éves számüzését elviselhesse, Zsuzsannát elfelednie kellett, és szórakozásokból erőt meritni, a' tőle elválasztó tiz év tulélésére. Midőn Davidsonnal ama különös kötést tevé, mellynek következtében most hazáján kül kelle bujdokolnia, eszébe sem ötlött, hogy a' halál meglepheti, mielőtt önkéntes számüzésének ideje letelne, mielőtt boldog lehetne.

Magányos éjeken most minduntalan fölmerült e' gondolat agyában, 's iszonyú kinokkal gyötré. Egy ideig jótékonyan hatott kedélyére olasz ország bájoló természete 's története, mellyek előtt egy kebel sem maradhat egészen zárva; de ez csak muló volt, és Zsuzsannának keblében minduntalan felmerülő képe mellett olasz ország minden bája élettelennek 's nyomorúnak tetszék előtte. Fél év mulva angol ország ködös égaljától távozása után egy fogadóban, a' Nápolyba vezető utfélen, terhes betegségbe esett; a' hozzá

hivatott orvos kereken kimondá, hogy olly beteggel, ki után a' halál csontkarát már kinyujtá, 's ki e' szerint csak hirének ártana, kezdeni mit sem akar.

Mig szegény Mocker hazáján kül, halálos ágyán fetrengett, a' boldog Davidson Zsuzsannája oldala mellett egészen megfeledkezék a' felől, milly kurta határ szabatott földi üdvének. Burkhard leánya örömmel nyujtá neki kezét, 's Mocker távulléte által felbátoritva, azt is megvallá, hogy titkon már rég szereti Davidsont, de megvallani nem merészlé, nehogy ez által Mockert megbúsítsa 's elkeseritse. Egészen a' jelennek örömeibe merülve elég erőt érzett magában a' szerencsés férj minden gondolatot elfojtani, melly jövőjére emlékeztethetné. Egész valóját az életet mennyé varázsolt nő tölté-el annyira, hogy félelem 's gond teljességgel nem férkezhettek keblébe.

Nyolcz év már a' semmiség örvényébe merült, 's a' válás órája napról napra közeledett. Most Davidson vidor 's elégült kedélyén is egy akaratlan búsongás vonult-el. Szemei gyakran borúsan és könytelve fordultak nejének derült homlokára. Azonban ha Zsuzsanna reá tekinte, erőtetett mosoly alá rejté búját, és vonalmain a' boldogság és szerelem kifejezését igyekezett elömleszteni. Mi több, az is gyakran megtörtént, hogy midőn egyetlen lánykája, kis Marijával enyelgett, keservesen sirt.

„Mocker boldog tiz évet igért — igy szólla gyakran: — ő megcsalt, most sem vagyok már boldog, pedig még két évem van hátra. Két év még; 's ennek multán nőm halottas ágyam mellett fog sirni, 's leánykám gyászba öltözni! És vetélytársamnak feltünend a' nekem lehunyó szerencse napja! — Ah, várnom kellett volna; de akkor nem gondoltam a' válás emésztő kinaira, — akkor még nem voltam apa, csak kába, türelmetlen szerető, és elvakulásomban áldám a' végzetet, melly tiz évi várakozás gyötrelmeitől megmentett.“

Az elcsüggedés és töredelemnek illy óráiban gyakran kérdé magától Davidson: valljon csakugyan tartozik-e a' barátjának tett esküt megtartani. Ama csapszékbeni estétől fogva mit sem hallott Mockerről, és remélni kezdé ('s lélekismerete gyakran elébe rajzolá e' reményt), hogy Mocker már nem él, 's az ég vakmerő játékuk feletti bosszújában egyiket megsemmisité, hogy másikat esküjétől fölmentse. Becsületessége végre még is mindig győzött az illy álokoskodáson, és borús óráinak eredménye folyvást ez elhatározódás lön: „eskümet megtartom.“

Végre tizedszer viradt-fel nőszülésének évnapja. Davidson ama szükségben, mellynél fogva neje és leánya előtt gyász-sorsának okát titkolni kényteték, bátorságot és lemondást talált. A' lakoda-

lom évnapja, mint áldás és szerencse napja, most is megünnepeltetett, mint mindig. Davidson több óráig imádkozott a' templomban, magát buzgó imádság köztt halálhoz készitő, 's az eget töredelmesen kérő, lenne kegyes biró az öngyilkos iránt, 's védője nejének és leánykájának, ha ő már nem leend, ha helyét azoknál, kiket olly végetlenül szeret, más pótlandja-ki.

Ezután nyugodtabb szivvel tért lakába. Midőn a' szobába lépett, észrevevé, hogy neje hirtelen egy más szobába vezető ajtót zárt-be, 's kezével a' gyermeknek hallgatást intett. Davidson tetteté magát, mintha mit sem vett volna észre, hogy örömüket meg ne zavarja, mellyet maguknak és neki is valamelly meglepetés által szerezni igyekeztek.

A' boldogtalan férj, kinek keblében ez alatt marczona kinok dultak, látszólagos nyugalommal Zsuzsanna mellé a' kandallóhoz ült, kis Mariját ölébe vette, 's égő ajkait a' gyermek aranyló fürteibe tapasztá. E' pillanatban lelke mindentől bucsút vön, mi neki a' földön kedves és drága volt, 's Davidsonnak egész férfias erejére szüksége volt, hogy a' szivére tolult kinok terhe alatt le ne roskadjon. Egyik karával gyermekét tartá, ki fürtös angyalfejét vállára hajtotta, mással Zsuzsannát karolá-át.

„„Mari! terhére vagy apádnak, szállj-le öléből, 's jer hozzám!““ — mondá Zsuzsanna.

‚Az én kis Marim terhemre? — szólla Davidson megilletődésével küzdve — o nem, maradj csak nálam galambom, 's csókolj-meg; — igy, még egyszer, — és még egyszer.‘

„„Édesem, egészen elrontod ezt a' gyermeket — enyelge Zsuzsanna hozzájok hajolva — hisz' szakadatlanul csókolod és kegyeled.““

„ „„Akkor te is elrontasz mama — mondá szendén Mari — mert te éppen olly gyakran csókolsz-meg, mint papa.““

„„Kis fecsegő, hát illik azt megmondani?““

Davidson szomorúan mosolygá e' vitát, és elgondolá, miképp' már csak nehány órája van, mellynek multán a' neki annyira becses két szivet is a' fájdalom ölyvei szaggatandják.

„„Tudod-e édes férjem mondá tovább Zsuzsanna — hogy Mari ma már kilencz éves lesz? Az ég összekelésünk évnapján ajándékozott-meg vele.““

‚Valljon illy boldogul ünneplendjük-e tizedik születése napját is?‘ — sohajta Davidson.

„„Minden bizonynyal papa — 's az ajtóra tekintett, mellyet Zsuzsanna férje beléptekor elzárt. Az anya visszaidéző tekintetet vete reá.

„„Mért ne lehetnénk mához egy évre is olly boldogok, mint ma vagyunk — szólla Zsuzsanna férjéhez fordulva — nem áldott-e meg az ég mindennel, mit szivünk kiván? nem védett-e összekelésünk óta minden bajtól?““

‚Igaz — felelé Davidson — de nem tanácsos, sőt veszélyes is mind ezt nagyon megszokni. Mert illy esetben az első csapás, melly minket sujt, sokkal érzékenyebb 's rémitőbb.‘

„„Előre lerajzolni gondolatunkban a' reánk nehezülhető csapást, nem ép elméhez való édes barátom; ez véleményem szerint nem egyéb, mint a' roszat előbb érezni, mint minket találna.““

„„Papa, ha pajzánságom búsit, im igérem, hogy megjobbitom magamat, 's napról napra módosabb leszek. Holnaptól kezdve szorgalmam kifáradhatlan leend, 's meglásd, mi csinosan fogok irni; de jutalmul gyakran is meg kell ám engem csókolnod.““

Davidsonnak a' felelet elhalt ajkain; Marit számtalanszor szoritá kebléhez, mi közben mindannyiszor azt hitte, hogy szivének szét kell szakadnia.

„„Látod, mi jó, engedelmes és okos leányod van — monda Zsuzsanna öntetszéssel. — De hisz' ő már nem is gyermek; ő ma holnap nagy kisasszony lesz, 's nyolcz év multán kiházasitásáról kell gondoskodnunk.““

‚'S hiszed azt?‘ — kérdé a' könyűit csak alig tartható Davidson.

„„Minden bizonynyal; vagy azt akarod, hogy agg szüz maradjon? Mért nélkülözze éppen ő azon boldogságot, mellyet mi olly bőven élvezünk. Ugy van, férjülni fog, még pedig ha lehetséges, összekelésünk évnapján tartandja menyekzőjét.

‚Igen, ha megtörténhetik, kedves Zsuzsannám!‘

„„Az meg fog történhetni — szólla közbe a' kis Mari — mert én megmondom vőlegényemnek: papa és mama kivánják, én pedig akarom, hogy ugy legyen.““

Egy nőcseléd lépett-be, 's asszonyának lopva jelt adott. — „„Tálalva van édesem!““ — mond Zsuzsanna. Férj és nő az ebédlőbe mentek; Mari pedig lassan a' bezárt ajtajú szobába surrant.

Davidson nem kevéssé bámult-el, midőn az asztalt négy személyre látta teritve. — ‚Vendégül hivtál valakit?‘ — kérdé nejét.

„„Igen — válaszolt ez mosolygva — még pedig tudtod 's megegyezésed nélkül; megengeded e' hibámat?““

‚Ma, ez ünnepélyes napon, örömest szerettem volna csupán veled 's Marival enni.‘

„„Azért magunkra leszünk, mert vendégünk nem idegen.““

‚Kicsoda, talán atyád?‘

„„Nem, hisz' tudod, hogy ő nincs honn.““

‚De hát kicsoda lehet?‘

„‚Zsuzsanna tapsolt, a’ zárt ajtó fölnyilt, ’s rajta belépett — Mocker, a’ kis Maritól vezetve.

Davidson melljéből tompa kiáltás szorult-ki, ’s ájulva rogyott földre.

Midőn föleszmélt, ágyban lelé magát. Mocker mellette ült, ’s kezét tartá.

‚Mocker, te vagy?‘ — kérdé nehéz nyelvvel a’ szemeit fölnyitott.

„‚Igen; én, régi barátod, ki a’ mai ünnepre szerencsét kívánni jött; de te olly különösen fogadál!‘“

‚Hol van Zsuzsanna, hol van gyermekem? látni akarom még őket, mielőtt meghalnék. Még enyimek, a’ napnak még nincs vége, éjfélig még jogom van élni.‘

„‚Hát nem feledkezél-meg szerződésünkről?‘“

‚Nyisd-fel, ott, irószekrényem.‘

Mocker felnyitván az irószekrényt, erősen töltött két pisztolyt ’s „Davidson özvegyének“ feliratú feketén pecsételt levelet talált.

„‚Helyes — mond Mocker — a’ szavatartó embert ’s becsületes barátot mindenek felett szeretem; de most kelj-fel, jer velem, ’s nyugtasd-meg nőd’ és gyermekedet, kik aggálylyal várnak reánk.

‚Az ég és barátságunk nevére kényszeritlek Mocker, — kiálta Davidson, ’s lábaihoz borult — hallgass-meg, légy irántam, légy Zsuzsanna iránt könyörülő; szánd-meg gyermekünket, szegény ártatlan gyermekünket. Oldozz-fel neked tett rettenetes eskümtől, ’s éltem minden napjain át hálaadósod leszek. Az engem szerető két angyal, szakadatlanul csak értted, javadért imádjon Istent, hogy boldogabb légy, mintha halálomon vásárlod-meg boldogságodat. Zsuzsanna szeret, ’s mindig csak engem szeretett. Te nem számithatsz szerelmére. Mocker, barátom, testvérem! e’ kincs csupán enyim; ha meghalok, sem fogod azt örökülni. És gyermekem, szerethet-e téged, midőn egész valója rajtam függ? szeretheted-e te olly hévvel, mint én szeretem? Mi hármunkat maga az Isten is egymásért teremtett, ’s te a’ teremtő e’ szép művét feldulni, ennyi boldogságot semmivé tenni, e’ sok örömet gyászszá változtatni akarod? Mocker, lát’d, lábaidnál fetrengek; térdeidet könyűzve fogom-át, ’s rimánkodva kérlek, légy irgalmas, ne érttem, hanem érttök: nőm ’s gyermekemért!‘

Mocker fölemelé: „jer Zsuzsannához, ott majd felelni fogok.“

Davidson reszketve követte a’ kérlelhetlent, mint vérpadra lépő bünös. Midőn az ebédlőbe lépett, neje ’s gyermeke repültek karjaiba. Ezeken kivül egy fiatal hölgy is üdvözlé.

„Davidson — monda Mocker — itt nőmet látod!“

„Mi — mit mondasz?“

„Szabaditómat: éltemet neki köszönöm; midőn atyjának fogadójában, a' Nápolyba vezető utfélen, halálos betegen fekvém, egyedül ő ápolt. — Lassabban mondva — Zsuzsanna iránti szerelmem szinte sirba vitt; de az ég megtartott, 's Julia birtokában boldogságomat engedé föltalálni!“

„'S Trougthon csapszékbeni szerződésünk?“

„Felbomlott: ember fölteszi, Isten elveszi!“

KISS IVÁN.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Időjárat. — A' majus első két napján dühöngött szélvész 3-ki délután megszünt ugyan, de annyira elhüsité a' levegőt, hogy 4-kén reá kemény dér következett, melly Pest vidékén csaknem mindenütt, a' budai oldalnak pedig nagy részén megvette a' fiatal szőlőtök és döntések hajtásait, ugy a' korán érő gyümölcsfák virágait is. A' dér, bár kisebb mértékben, 5-kén is mutatkozott.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' kautcsuk-fát Assamban Borgath név alatt ismerik az Assamezek. Ezen fa többnyire magánosan áll, 's a' többinél tetemesen nagyobb, különösen gallyainak széles kiterjedtsége által. Magas, sürü lombos koronájáról már messziről kiismerhetni többi közül. Egy a' legnagyobbak közül, mellyekre találtak, 74' vastag, 100' magas volt, és gallyaival 650' területet elfedő. A' kautcsuk-fa, ugy látszik, csak a' tarai-ra (lapályos föld a' Himalaya aljában) van szoritva; azonban a' száraz földet is kedveli, 's legszámosabban találni a' hegyek lábánál. Griffith ur, ki ez erdőket látta, azt állitja, hogy maga Assam kitarthatná a' kereskedést kautcsukkal. Nedvéhez egy mély hárántos vágás által jutnak, mellyet a' földből félig kiálló nagy gyökbe tesznek. E' vágások egészen a' fába hatnak, noha a' nedv csak a' héjból szivárog. Ha jó minőségü a' nedv, eleintén fejéres szinü, 's téjfel sürüségü; megindulva több napig foly, 's mihelyest egy réteg kautcsuk a' vágás közé települt, megszün szivárogni. 18—20 nap multán ismételtetik e' műtétel. Felszámiták, hogy 20 ezer fa, négy-négy vágásból 12 ezer mand vagy is 8 ezer mázsa tiszta kautcsukot ad.

A' czukornád édtartalma. Peligot vegynök szerint Martiniqueon ('s igy általában egész nyugoti Indiában) 90 procent czukornedv van a' czukornádban, mellynek egy ötöde, vagy is 18 proc., tiszta, jegesült czukorrá lesz.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Pesti tapasztalások.

Ha tizenkét év tenne egy századot, ugy bizvást elmondhatnám: hogy századnegyed óta taposom Pest járdáit; 's ki tapasztalásim lánczsorát fejte-

getni szándékoznék, meglátná, hogy szemei csak vastagodtak, 's alig egy pár újjal szaporodának.

Itt is, mint másutt, a' becsület nem bájol, mint az ezüstnek pengése; nem vakit, mint aranynak fénye.

Látok öreg urakat, kik másod gyermekkort érvén, 15—18 éves leánykákkal örömest édelegnek; 's ezek amazokat olly ügyesen ürgetik, forgatják, mint bábjaikat.

Hallok ifjakat; kik az alchimiát is föltalálták, az az a' mesterséget, semmiből aranyat teremteni; mellyről mondatik: nervus rerum gerendarum. Lássátok reménydus ifiak! kiknek a' hon javáért epedő lelketek telvék, tervekkel nagyobb forgást szerezhetni a' pénzfolyamnak; kik éjjel nappal izzadoztok a' zöld asztal körül, hogy tiz körmötökkel a' negyedik sántát is kiszoritsátok; vagy egy nagy makaót vágjatok a' „bakalát" halálsápadtan rebegő banquierra: megsugom nektek, mik alkatrészei a' csudaszernek; mert egy jó ismerősömtül ellesém.

Végy két rész béketürelmet
$1\frac{1}{2}$ — gyomorerősitőt
1 — rövidlátást
2 — nagyothallást
1 némbert 50—60 évvel, kinek ugyanannyi ezer forintja pengő pénzben.

MDS. Egyszerre bevenni.

Meglássátok, ha ekképp' cselekesztek, jó lesz dolgotok. Probatum.

A' szépnem itt is, mint mindenütt, — némber, az az kiváncsi és szerelmes; 's a' szónoklat azon szabályát — „változat györködtet" — a' szerelem országában is alkalmazza. Nem sorolom elő a' szerelemkór előjeleit; mert gyakorlott szem átlát a' rostán; hibátlan fül meghallja, hányat ütött az óra: csak azt fejtegetem, hogy' tudhatjuk-meg a' kedvencznek minőségét.

Ha E** kisasszony kérdi, meddig kell orvosainknak tanulniok: tudom, hogy kedvese orvos.

Ha panaszkodik, hogy orvosaink iskolapályája igen hosszú, természetes következés, miszerint a' kisasszony kedvese fájdalom! még csak 1. 2. vagy 3-ik évi hallgató.

Ha tanárságra léptetés körülményeiről tudakozódik: már ekkor a' „kisasszony nevezet nem sokára rövidülend; ha tudniillik a' koszorús orvos ur állomást kap, 's azon szerény vallomást nem teszi, hogy ő érzi, miképp' a' kisasszony szerelmét meg nem érdemli.

Ha P** kisasszony a' magyar ruhát nagyon dicséri, természetes, hogy kedvese juratus.

Ha országház kapuján az ügyvédi vizsgálatra kiirttak neveit olvasgatja, már előre tudom, hogy a' kedvencz mostanában ügyvéd leend.

Ha panaszkodik, hogy sok az ügyvéd, 's csak alig lehet tengődni: következik, hogy a' szerelmes felek nem conventiós lábon állnak.

Most pedig országgyülés levén:

Ha kérdi: ugyan mikor lesz már vége ennek az országgyülésnek? tudom, hogy a' rendes imádó Pozsonban van.

Ha tudakozza, ugyan mennyi lehet e' vagy ama küldöttségi irnoknak napi dijja: kiki látja, hogy szive tábláján irnok neve van fölirva.

Ha kérdéseivel egyre ostromol: valljon a' képviselők eljöhetnek-e, és hogy országgyülés ideje alatt? tudom, hogy képviselő a' kedves.

Ha még azt is szeretné tudni, e' vagy ama magnás vagy nő mennyit szokott képviselőjének fizetni: nagyon könnyü kitalálni a' kedvest.

Higyjék-el olvasóim, tapasztalásból beszélek. LÉNÁRT.

Török nagyvezérek hagyományai Rustan pasa ki csak két évig volt diarbekri pasa, szintén annyi ideig vezér, 's csak három évig (1541 — 1544) nagyvezér, 's Szoliman fő tisztjei között nem legkapzsibb, halála után a' számos mecseten, iskolán és szegény házon kivül, mellyeket éltében rakatott, Europa és Ázsiában nem kevesebb mint 815 majort, 476 vizi malmot, 1.700 rabszolgát, 2 900 harczmént, 1.106 tevét, 5.000 kaftant és tisztelet-köntöst (mert a' fővezérek is osztogatának ollyakat tisztviselők és követeknek), 8.000 kontyot, 1.100 arany kelméjü föveget a' testör-apródok részére, 2 900 vasüngöt, 2.000 panczélt, 600 ezüsttel vertt nyerget, 500 aranynyal 's drágakövekkel ékitett nyerget 's kantárt, 1.500 ezüst leveles sisakot, 130 pár arany kengyelt, 760 drágakövekkel ékesitett kardot, 1.000 ezüst veretü gerelyt, 800 korant, mellyek közül 130 drága köves kötetü volt, 5.000 darab ritka könyvet; 78.000 darab aranyat, 224.000. értékü 32 nagy drágakövet, 7 millio tallér ezüstöt hagyott maga után. Pénzkeresetének fő forrása a' helytartóságokkal kereskedés volt, mellyeket 3—6.000 aranyával eladván, kis idő mulva visszavett 's ismét eladott.

Sinan pasa, a' sötét tekintetü bosnyák III-dik Murad nagyvezére, szörnyü csatázó és bajnok vezér, éppen olly kincs- mint vérszomjazó vagyonának legnagyobb részét fegyverrel szerezte Arabia, India 's Perzsiában. Hagyománya halála után 20 láda chrysolit, 15 olvasó nagy (az az valódi) gyöngyökből, 30 gyémánt rózsa, 20 mosdó medencze, drágakövekkel kirakott 7 asztalteritő, becses kötetü 16 koran, ezüst veretü 16 nyereg, 34 arany kengyel, nemes érczczel czifrázott 32 vért, 140 sisak, 120 gazdag öv, 16 arany karperecz, 15 arany 's ezüst tál, 600 darab nyuszt, ugyan annyi hiúz-bör, 30 fekete róka-bör, 1.075 vég arany kelme, 900 szürke mivü ködmön, 61 véka gyöngy, 2 gyémánt nyakló, drágakövekkel kirakott 2 csótár, gyöngyökkel elhintett 30 nyereg, 600.000 darab arany 's 2 millio tallér ezüst pénz.

Nem csekélyebb értékü, csaknem annyira feltünő volt a' vén Nasu pasának, I-sö Achmed alatti (1611—1615) nagyvezérnek, hagyománya is, ki Persiát vas seprővel seprette-meg. Midőn feje elüttetett, következő vagyonát örökölte a' fiscus: több raktár persa 's egyptusi szönyeg, atlasz, damasz, bárson és arany kelmét; több véka gyöngyöt, arany 's ezüst hüvelyü 's drága kövekkel megrakott 1.018 kardot, mellyeknek egyike, egészen gyémánttal levén elöntve, 50.000 aranyra becsültetett: 1.100 lovat, mellyek között 40 arab kanczát; 40 pár széles kengyelt tömör aranyból; 1.800 tevét, 4 000 öszvért, 6.000 szarvas marhát, fél millio juhot, 's kész pénzben 1 millio arany 's három millio ezüst tallérnál többet.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

39.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön majus **14**kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Négy nap Tatán.

(Eredeti novella.)

JÁMBOR GÉZÁTÓL.

Első nap.

„Barátom! — mond Arnold Jenőhöz — itt az angolkert, térjünk-be; illyennel csak a' tataiak büszkélkedhetnek. Ez az angol izlésnek remek képe. — Im már a' bemenetel is sokat igér. Keveset szólltam neked ennek szépségéről, mert hasztalan; legékesebb kifejezésekkel sem lehet voltaképen leirni nagyszerűségét. — Ezt csak látni kell. A' teremtő képzelet csak egy perczre tud illyesmit előtte állitni. Ennek létesitésén mint költő működött a' természet. Ez uj paradicsom; kapuja mindkét szárnyán Cherubok helyett grifkeselyűk őrködnek; előttük a' bemenőket intő fekete táblák fejér betűkkel. — Siessünk innen az éden beljébe. — E' kigyóút a' regényes pokolig vezet, mellynek sötét tornáczából ezüst hullámzattal zug-le a' szilaj patak. — Emitt a' hirneves forrás magas méltóságában és szeplőtlen tisztaságában, mellybe az ég kék rónájával, a'nap remegő sugáraival nyugodni száll alá. Itt fürdik a' reggeli piros hajnal; ennek kék hullámaiban mosogatja-le szellemtagjairól az éj sötétségét, hogy születési tisztaságában lépjen-fel a' criticus világ előtt; mint rengenek tükrében a' parti növények levelkéi; mint forrnak-fel ajkán a' miriad buborék-gyöngyök; 's mig maga a' félvilág alól felduzzadó anyaviz az örökké valóságot regéli, addig azok mint hű ábráji a' mulandóságnak szertepattognak a' fölületen. — Emitt a' tekervényes virágbástya tarka ékességében, kellemes változatosságában bájolón tünik-fel, mint menyasszony ajkán a' szerelem festekezése, vagy mint egy remek költészet, mellyben élénken rajzolvák a' szerelmek, vágyak, 's remények. — Itt a' völgyben a' sürű lombok közt, mint, egy lebombázott ősi vár, diszelg-

nek a' szaggatottságukban is regényes romok, mellyeknek tiszta zugaiban némelly romai hősök képei kőbe metszvék emlékeztetnek a' vitéz-hajdanra; fölöttük mély csend uralg, mellyet csak az átröpülő madarkák csevegése és egy csörgeteg szaggat-meg néha, melly zokogva esik-le magas pályájáról, mintha e' romok jajdulnának-fel a' pusztulás sajtója alatt. A' romok alá rejtett fürdőnek üvegajtaja mély ihletettséget ébresztve int magához; mintha egy csendes kápolnába nyilnék, hol a' természet oltára füstölög. — Most menjünk keresztül ez egyszerűen csinos hárshidon. — Nézd e' vizet, mellynek aránylag növekedik futása, mint a' haldoklásnak indult élete az enyészethez; nézd ez aránylag nőtt indanövényt a' kristályfolyamban lebegő piros vagy zöld szálaival, mint üvegtáblák között habzó selyemszalagok; 's im e' ritka fanövényből sürűdött kerités lombjai köztt milly szépen, milly andalitólag csillámlanak-át az ugy nevezett cseketó reszketeg hullámai, mellyeket az itt ott mosakodó hattyúszárnyak zörgetnek-fel nyugalmokból. Amott az"

„Édes Arnoldom — szakasztá félbe szavait Jenő — ez mind olly ritka, mind nagyszerű, millyet a' képzelet nekem nem mutatott-fel. A' természet itt alkotá izlésének országát, itt csorbitá-meg őserejét; igen, a' természet többet nem tehet, mint tett; mert itt egyedül a' tökélyesedő művészet talál még anyagot, mellyen remekelhessen. Istenem! milly szép, milly dicső! De szóllj barátom, ki azon angyal? ki el-elkerüli tekintetünket, 's csak néha, talán akkor is akaratja ellen, mutatkozik-ki az irigy fasorok mögül, mint a' fellegek redői alól ki-kihunyorgató nap."

„Ej ej Jenő! már megláttad őt? — szóll Arnold — ő franczia hölgy; de keblében a' szív, lélek 's élet magyar. — Mióta városunkban létezik, a' szó tökéletesen megmagyarosodott ajkain. — O barátom, ha látnád, ha beszélhetnél vele! Ő szép, mint egy ideál-kép, mellyet semmiből teremt a' felmagasztalt képzelődő erő; nyájas, mint az őszinte szivek köztti barátság; 's mi több, ő miveltt, olvas; 's mióta K...y, a' magyar novella-hős kivivta magának a' közfigyelmet és tapsot, szüntelen magyar könyveket olvas. — Gondolhatod, mint örülök, hogy szerencsém van neki könyvekkel szolgálni. — Neve a' szép leánynak: Regina! — Igen, ő nemcsak nemének, ő a' sziveknek is királynéja! — E' kertet naponként disziti jelenlétével. De im éppen Várnayék komornája siet felém; valami hir. No's?"

„„Tekintetes Várnay ur 's asszonyság tisztelik önt!"" — szóll 'a komorna egy meghivó kártyát nyujtva Arnoldnak.

„Arnold átfutván az iratot a' leánykához fordul:

„Igen helyesen van a' dolog; mondd-meg te szende kis komorna Várnayéknak, hogy különösen tisztelem, 's legnagyobb szerencséim közé számitom, ha udvarlatukra 's tiszteletükre megjelenhetek.“

A' komorna eltávoztában: „„Ugyan betanulta ez is a' szép beszédet; szinte szeretném őt tovább is hallgatni.““

Barátom — mond Arnold Jenőhöz — whist-parthiera hivnak Várnayék; menjünk, derék egy nemes család!“

„Édes Arnoldom — válaszol Jenő — most éppen alkalmatlannak érzem magamat egy mivelt társas körre; olly nyugtalan, olly egykedvű vagyok, magam sem tudom miért? Menj magad, én itt éldelendem addig a' természet gyönyöreit; ez a' kert nagyon tetszik nekem!“

„Ezt ne tedd Jenő, egyébként szivességükre ezentúl nem számolhatnánk; jövel, közelebbről ismerheted-meg Reginát is, már csak ő érette is!“

„Tehát ő náluk létezik? E' szerint elmegyek, ő érette!“

„Jenő, Jenő! én nem akarnék szivedbe tekinteni!“ — mond Arnold némi hidegséggel. — Elmentek.

Nem lesz érdektelen tudni, hogy Várnay gazdag nemes családból származott. Ősei a' csatasikokon őszültek-meg. Ő maga is többször állotta-ki a' vérmezői harczokat. Jelen volt a' második 's harmadik franczia háborúban is; de már ekkor visszahuzák őt a' békes falak; mert a' haza védelmében nyertt sebek sajogtak tagjain. — Egy ideig Pesten tartózkodott; végre Tatán választott magának állandó lakást. A' magyar vendégszeretet különös gyakorlatban volt uri házánál.

Midőn a' két fiatal ember kiindult az angol kertből, már a' whist-asztal készen állott. Előtte Várnay ur szokása szerint komolyan ült a' hosszú pamlagon, mint egy ősi vár romjain szendergő agg rege; mellette pedig a' beszédes Várnayné, mint egy eleven krónika, 's nehány kártyalevelet pattogtatott száraz ujjai között, nagy nehezen várván a' fiatal vendégpárt; mert tudni kell, hogy mind a' két öreg szenvedélyes játékos vala. Egyszerre kopogás hallatszik.

„„Szabad““ — „tessék“ — kiáltnak mindketten. —

Arnold belépett Jenővel, kit, azonnal, mint jó barátját megismertetett Várnayékkal, 's egy két percz mulva kezdődött a' játék.

Várnaynénak, természetesen kedvezett a' szerencse. — Jenő szerény magatartásával csak hamar meg tudá érdemleni kegyét és szeretetét a' két öregnek. Ezek most elemökben voltak. De Jenő gyakran hibázott; ő valamit keresett, valamit nem látott, valamit kivánt.

Még egy rhobbert! — mond Várnayné — azután kitekintek a' gazdasághoz. — Jenő osztott.

„Ah kegyed keze részemre igen szerencsés — mond Várnayné — milly szép levelek! — Én hivok? — Igen — á-tout! — másodszor is — harmadszor is. — Regina!“ — Negyedszer ismét à-tout, és ugy tovább; a' játék szerencsés kimenetele világosan irta-ki magát az öreg játékhősné mosolygásában. — „De ugyan hol van ő? Regina!“— kiált másodszor is. — Erre megnyilt az ajtó, 's Regina-jött be, magán hordva a' virágzásnak indult ifjúság kellemeit, lebegve a' magas miveltség szellemszárnyain; körüllehelve az igéző nyájasság hamvával; felgazdagitva a' szépség hóditó hatalmaival, 's bejöttekor, mintha nem volt volna elkészülve a' melepetés pillanatára, egy kis indulatcsata villant-meg keblében, melly csak fölkergeti a' vért, de ki nem ontja. Ugy tetszett neki, mintha Jenő képében egy itélő világ zsibongna. — Ő hitte, hogy Jenő mindent tud, hogy belát az ő lelkébe is, hogy minden gondolatkái és szive tárvák előtte, mellyben titkosan érlik a' lappangó szerelem, mint a' burokba takaródzott jövendő virág.

Nem kevésbbé zavarodott-meg Jenő is, ki a' gondolat sorából kiütve a' nem várt valón álmélkodott, mint a' meleg fészekből kizörgetett madárfi, midőn először pillantja-meg a' napot, és a' szokatlan fény által elveszti egy pillanatra látását; ő nyargalt a' képzetek fellegszárnyain, mint ez röpül, de nem tudja, hova; ez röpül, mert szárnyai vannak; ő gondolkodik, elmélkedik, mert Reginát ugy tekinti, mint egy rejtélyes philosophiai feladatot, melly az eszmék fölemelkedettségében lehet kifejletté 's világossá. — Ő egy perczre egészen elszemmesült, elhagyá a' silány földet; fönnlebegett a' mindentudás forrásának partjain, honnan a' bölcseség cseppjei csak gyéren szemzenek-le a' por elevenitésére; majd meg ujan felszárnyalt, mintha tudná, hogy csak oda fenn találja-fel e' remek földi lénynek képmását. — E' zavarban láttatlanul hullott-le kezéből egy kártyalevél, 's a' játék füstbe ment. — Az öreg Várnay, mintha mindent tudna, mosolygott. Arnold reszketett, 's nem mosolygott, vagy ha egy silány mosoly végig futott is néha ajkán, az csak ollyan volt, mint jeges bérczeken elsuhanó keleti meleg szellő; vagy inkább mint az irigynek képén elvonagló részvét örö-

me más boldogságán. — Ez mind csak pillanat munkája volt, sőt azon pillanat megyéjén már visszatértek körükbe a' nyargaló lelkek, és a' divatozó tisztelkedés legudvariasb jeleivel tudaták egymással kölcsönös szerencséjöket e' váratlan ismeretségen. Várnayné eddig lelkig tapadva még a' mult szerencsés játéknak folyamába szinte föleszmélvén inti Reginát, hogy helyét foglalná-el, 's azzal eltávozott.

Regina leült, bájolón, mint egy szép ouverture hangjai a' lélek mélyére; méltóságosan, mint lángoló estkorány a' láthatáron; andalitólag, mint leélt boldogságok romjain a' szép emlékezet. — A' kártya elosztatott. — Jenőé ismét kevesebb volt, 's éppen az övé, mintha tudni kellett volna, hogy ő valamit elvesztett.

„Ott fekszik az asztal alatt!" — szóll Várnay mintegy intőleg, kinek a' lehajlás nehezére eshetett volna.

Jenő és Regina egymást megelőzni vágyván egyszerre hajlottak-le, mint játszi galambfiak az elejekbe gördült tápszem után. A' levelet egyszerre érék; kezeik, mint két hófelleg ütődtek össze, és sziveik megindultak, mintha a' selyem ujjak surlódásából föl-ébredett berzerő (electricitas) sziveiket is ingadozásba hozta volna. — A' kártya elosztatott. — Játsztak. Jenő és Regina szemközttültek. —A' szerencse szerelmes lett beléjek; ők mindig nyertek; Várnay csak nem boszonkodott; de ők maguk is szinte szégyelni látszottak, hogy olly igen-igen szerencsések! — Három rhobber után, minthogy az alkonyat fátyola a' whist asztalra gördült, vége szakadt a' játéknak, 's Regina egypár barátságos szó után „jó éjszakát" hallatva elsuhant, mint a' virág-tengeren tévedező hajnali szellő; ez illatot orozva a' kinyilt kelyhekből, ő nyugalmat egy utána dobogó szivből.

Egy óranegyed után eltávoztak a' fiatal whisthősök is. Utjokban egy az angol kertből szakadó folyamon kellett átmenniek. Arnold egy sejditett boldogság jövendő üszkein, Jenő pedig egy szivárvány-hidon jutott rajta keresztül, mellyet szerencsés jövőjének reményszineiből alkotott magának, alapjaul leütve egy ingatag szenvedelmet, a' szerelmet. Most elváltak. — Jenőt az első szerelem meleg karjai ringaták-át az édes ideális életbe, mellyet álomnak mondunk; de ez rövid volt, mint a' boldogság órája; az éj pedig hosszú, mint a' végtelenség. — Ő sohajtozott a' reggel után, melly ismét bevezesse őt édenébe; nyugtalankodott, mint minden szerelmes, ki a' nyugalom szilárd párnája helyett az izzasztó lángszenvedély süppedő pelyhébe burkolódzik.

(*Folytatása következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Hideg légömlések a' szirtnyilásokban. Gautier, tannok, a' genfi természettani- 's történeti társaság ülésében minapában egy érdekes jegyzetet olvasott-fel,mellyben a' st. gervaisi(Savoyában) 2 fürdötöl csak nehány lépésnyire fekvö szirtnyilásnak már Saussure által is figyelemre vett hideg légömlésciröl tesz emlitést. E' légömlések, mellyeknek inditó oka még ismeretlen, nehány bányavirág szirtnyilásából rohannak elö. Gautier ur e' nyilások közül többe apró hévmérőket aggatott, 's ezek nyárhó 11-töl nyárutó 4-keig, különböző napokon általában 30, 7/ mutattak R. szerint. E' ritka természeti tünemény tárgyában még több fürkészet is fog ez évben tétetni.

Megmérgezések angol földön. Franczia országban a' mérgezéseknek nagyobb része férjany, 's csak kevés történik mákony által: angol földön ellenben szint' annyi mérgezés történik mákony mint férjany által. Bebizonyult t i. hogy 168 gyermek, anyja emlöin, többnyire mákony által mult-ki, mellyet az anyák elöbb gyermeköknek nyujtának, s azután vették-be maguk is. — 1839-ben méreg által történt 5,3 halál közül 181 férjany, 131 laudanum és 42 közönséges mákony lenyelésének áldozata volt.

Földcsuszamlás. Croux falu mellett, Privas közelében (Ardeche megye) egy hegynek nagy része lecsuszván, tömegével Oupèse medrét egészen betölté. A' rettegésnek azonban nincs vége, minthogy a' hegy orma fennáll ugyan még, de alja egészen üres.

Állatországi szörny. Északamerikában St. Louis mellett egy ozönviz elötti Mastodon gyganteum tökélyes épségü fejére találtak. Hogy ez állatnak ór ásságáról némi fogalmunk lehessen, szü ség tudnunk: mikép' fejének cson jaival egy egy ablakos jó nagy szoba, minden csontjával pedig egy templom telnék-meg tökélyesen Két agyaranak hosszúsága, mellyek vizirányosan feszültek-ki, horgosságukat is hozzá szám.tva, 10 láb; azon alsó állkapczai ter pedig, melly egymastól elválasztja, 21 láb szélességü. Meltán álmélkodik-el a' jelen világ embere ez óriási teremtményeket látva, 's méltán nyilik ajka e' kérdésre „minöknek kelle amaz ösvilág növenyei folyamainak, hegyeinek, fáinak 's egyéb terményeinek lenni, hogy ez állatokkal harmonizáljanak?“

Outa név alatt ismeretes a' hüllöknek e' ritka faja, mellynek egy igen sajatságos szokása van. Az Outa t. i. páronként jár, 's ha egyiket ember vagy valamelly állat megöli, a' fennmaradt add g üldözi társa gyilkosát, mig vagy boszút áll, vagy maga is áldozatul esik.

Virág-óra. Ceylon szigeten egy növény tenyészik, mellyet a' belföldiek Sindr camalnak neveznek, 's mellynek virágát az idö meghatározására óraul használják E növény virága t. i. azon sajátsággal bir, hogy reggeli 4 órától délesti négy óraig virága nyitva all, 's egyéb órákban kelyhe zárva van. Ennél fogva a' sziget beljében fekvö Kendo ország lakói kertükben tenyésztik azt, hogy vele borús idöben, vagy midön másképp' a' reggel közeledését kitalálni nem tudják, az idöt meghatározhassák.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Szemeim.

Kinek nem dobog fenntebb szive, ha egy pár szemecsillagot lát mosolygva feléje ragyogni? — O a' szemek a' teremtőnek remek művei, és legbecsesb adományai. Nélkülök az élet kopár, sivatag volna, semmi e' nagy mindenség. Mit ér nekem a' világ minden roppantságaival, szépségeivel, ha azokat nem szemlélhetem? Mit érne a' szerelem édene, ha a' szeretettnek lélek-tükreibe nem pillanthatnék; azokból boldogságomat nem olvashatnám?!

Midön az Ur a' világot alkotá, életet akart műveire lehelni, és teremté a' föld állatait. De néma, élettelen volt még mind a' nagy világon, 's az Isten alkotá az embert, tanúját végtelen hatalmának és bölcsességének; hogy legyen teljes az élet, legyen boldogság a' földön. Szellemet egyesitett az anyaggal; a' kebelt tevé érzelmek honává, hol az élet letre kapjon, a' boldogság tenyészék; — és a' fő lett az ész széke, melly az életet kormányozza, hogy az elet boldogság legyen. És alkotá akkor a szemeket is, hogy legyenek napjai az embernek, mellyek jótevő sugárainál hevüljön a' kebel, nyerjen világot a' fő.

Illy nagy szerep jutott teremtéskor a' szemeknek. Méltán sajnálhatjuk a' vakot, kinek napja örök éjbe borult. Ő nem mondhatja szépnek a' világot, mert nem látja; nem érezhet valódi életörömeket; mert ezek bár a' kebelben tenyésznek, de hasonlók a' növenyekhez, mellyeknek eltető elemük ugyan a' föld, de virágzásukra lég 's egyéb külső befolyások is szükségesek. Nem kárhoztatnók tehát azt, ki még is szemeitől, mellyek boldogsága eszközlésében olly nagy részt vesznek, menekülni ohajtana? És e' kárhozatos ember — én vagyok! De mielőtt a' végitéletet fölöttem kimondanák a' t. olvasók, hallják előbb szemeim leirását, azoknak a' többiektől elütő különös tulajdonait!

Az én szemeim nem azok közül valók, mellyeknek látására keblünk csintalan lakóját nyugtalankodni érezzük. O ezek nem értik a' mosolygást: 's azért jót merek állni: nézze bárki szemeimet, keble zajtalan marad; legalább szerelmi fohászokra nem fognak nyilni ajkai.

Szemeimet korán sem mondhatnám a' teremtő becses, tehát kedves ajándékainak, mellyek nélkül az életnek minden kelleme ránk hatástalan volna. Szivesen átengedném azokat bárkinek, és kész vagyok hinni, hogy tölök szabadulva szebbnek tartanám a' világot, édesebbnek érezném tán az életet, és utain bizonynyal könnyebben 's vigabban lejtenék.

Szemeim éppen nem ollyanok, mellyek a' kebelt nemes érzelmekre hevitnék, a' főnek segédvilágot nyujtnának. Legfelebb fájdalmas érzeteket tudnak okozni, 's az ész csak annyi tanúságot vesz általuk, hogy bizony a' szem és szem között is van különbség. — És igy:

Az én szemeim nem azok sorába tartoznak, mellyek annyi kéjt és gyönyört teremtnek; mellyek a' kebelben tenyésző életörömeknek tápszert nyujtnának, vagy boldogságunkra legkisebb befolyással is birnának. — Továbbá:

Szemeim vajmi különbözők azoktól, mellyek a' lélek, indulatok, szenvedélyek tükrei szoktak lenni. Örökös egyformaságukban képtelenek ezek

akár örömim akár fájdalmim hű kifejezésére, de annál jobban értik az általuk okozott fájdalmat arczimon tükröztetni.

Szemeim a' tárgyak szemlélésére is használhatlanok; de még is különbözők azoktól, mellyeket gyengéknek, vagy rövid látásúaknak, vagy éppen vakoknak, továbbá kancsaloknak, és kertbe nézőknek ismerünk. — Es igy:

Az én szemeim nem foglalnak helyet azok sorában, mellyeknek olly dicső szerep jutott teremtéskor. Nem is ekkor, hanem hosszú századokkal a' teremtés után kezdtek létre kapni. Még bocskoros apáink sem igen ismerték, és állitható, hogy először is a' divatos uracsoknál mutatkoztak. — Igy hat t. olvasóim nem fognak kárhoztatni, ha e' különös szemeimtől menekülni ohajtok. Korcs fajzatok ezek, és szinte olly kellemetlen, mint hivatlan vendégek; ezeknek pedig ajtó mögött helyük. Elég szerények valának ugyan a' legalsó helyre vonni magukat, de kotonozásuk ott is kellemetlen: 's igy leghöbb ohajtásimnak egyike tőlök menekülni. — Végre hogy az egész befejezve legyen:

Az én szemeimet nem lehet a' barna, fekete, kék vagy macska szemek közé sorozni; mert azok t. olvasóim! ugy nevezett tyúkszemek.

HORVÁTH BOLDIZSÁR.

Török- és arab nevek. A' muzulmannak nincs családneve; a' név kihal viselőjével 's igy utódaira át nem szállhat. Azon nap, mellyen a' gyermek nevet kap (közönségesen 7-kén vagy 8-kán születése után), ünnep az Araboknál. Az atya vagy nagy apa elvégezvén imáját a' gyermek felett, jövendő nevét fülébe sugja, 's végre a' jelenlevőkkel is közli. A' muzulmanoknál leggyakrabban előforduló nevek 4 vagy 5 pásztára oszthatók; 's ezektől soha sem térnek-el. Elsők a' patriarkák és látnokok neveik Mahomed parancsa szerint: „nevezzétek gyermekeiteket a' látnokokról:" Ibrahim (Abraham), Soliman (Salamon), Mussa (Moses), Dued (David), Mohammed Hamed, Mahmud (a' nagy profetának égi, földi és pokoli három neve). Ezután következnek az Islam terjesztésében buzgón munkálkodók neveik: Osman Omar, Ali 's a' t Harmadik pásztába tartoznak az Abd-dal (szolga) kezdődő nevek, innen: Abd Allah (Isten szolgája), Abd el Kader (a' hatalmas szolgája), Abd el-Kerim (a' nagylelkü szolgája), Abd el Rahman, Abd el-Aziz 's a' t közönségesen az istennek 99 sajátságából. Negyedik pásztába a' dinnel (hit) végződő nevek tartoznak, u. m. Salah Ed-Din = Saladin (a' hit visszaállitója), Mehed Din (hit által vezérlett.) Krair-Ed Din (hit java), Gelad Ed Din 's a' t. Idetartoznak némelly összetett nevek, mint: Hamed Ed-Abd, 's ezeknek kcsinyitőik: Hamid-El Abid; — 2) a' csupa melléknevek, mint: Hassan (szép) 's ezek kicsinyitőik: Hassain, (hatalmas) és Hikem, Said (szerencsés), Reschid (jogszerető), Mustapha (Isten választottja) 's a' t. Hogy egyébiránt az egyedeket, azon szük kör mellett, mellybe a'családnevek gyérsége miatt szoritvák, megkülönböztessék, gyakran használnak a' keletiek melléknéveket. Minden melléknév, ha csak nem módositott mint: El-kebir (a' nagy), El Requiq (a' sovány), El Auver (fél szemü) Bu szótaggal kezdődik, p. o. Bu Nebuts (buzogányok apja), Bu-Selagram a' bajusz apja), Bu-Kabus (pisztolyok apja) Bu-Nil, Bu Sormith 's a' t. — Egyik vagy másik gyakran fölcseréli nevét fija vagy leányával is, és illyenkor közönségesen e' szócska: Abu, tétetik a' név elébe; mint: Abu Taleb (Taleb-apja), Abu Hanifa, Abu-Bekre (a' szüz apja), e' nevet vevé-fel Mahomed ipa is, midőn leányát férjhez adta. Hasonlót tesznek az anyák is leányaikkal, csakhogy ők om szóeskát tüznek a' név elébe, mint: Om Kaltum, Om Habiba (Kaltum anyja, Habiba anyja). A' némbernevek közönségesen jelképesek mint: Zahra (virág), Zethira (termékeny), Saida (boldog), Lobna (téjfejér), Lulu (gyöngy), Derifa (kellemes), Gemila (szép) 's a' t.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

40.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap majus 17kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Négy nap Tatán.

(Folytatása.)

Második nap.

Ma Reginát szokása szerint az angol kertben, az említett regényes romok mellett, kéjtanyát ábrázoló fasudarak alatt nyugodva, pillantjuk-meg. Kezében arany metszetű 's habos selyemmel borított zsebkönyvecske diszelg. — Egyedül ül ő itt, mert komornáját valami elfeledettért visszaparancsolá. — Körül-körültekint, 's eszmélkedik; panaszkodik a' mulandóságról; fölötte pedig a' himvesztett anyamadár zokogva bizonyitja állitásait, Harmat-ujján egy aranygyürücskét forgat, mintha azt akarná kivánni, hogy az élet gyönyörei olly végetlenek lennének, mint annak karimája; azonban a' mellette leszaladó patak sirva magyarázgatja annak lehetlenségét. — Ő most korán sem szomorú; sőt vig és derült, mint a' megvigasztalódottak képein az örömsugár, mellyről tompán pattannak-le a' bú nyilai; és mégis kesergeni látszik, mint minden halandó, ki örömóráiban sirni, siralmaiban pedig néha elmosolyodni szeret, 's ekkor vagy biztató reménynek, vagy édes emlékezetnek cseppje reng szemében. — Most kinyitja a' könyvet; olvas. — O ha látnátok őt olvasóim, milly szép, milly páratlan kellemű; de én le nem irhatom bájait, le nem irhatnám, ha bölcsőmtől siromig koholnám a' szép szavakat, ha egy költő-világ tehetségei központosulnának is agyamban. Mondhatnám ugyan, hogy Jáson az ő számára orzotta-el Colchis arany gyapját, melly szeplőtlen vállain miriad szálokra foszlik, mint a' bércz havára ereszkedett nap fénysugárai; mondhatnám, hogy nincs szebb a' reménynél, és ő még is szebb; hogy nincs édesebb a' szendergő boldogságok halmain felvillámló emlékezetnél, 's ő még is édesebb! — De mit nézdel ő? — mint elhalványult! — mint reszket! — valami zörrenés. — Egy férjfiú

térdel lábai előtt. — Ez már még is sok. — Meg kell hallanom, meg kell tudnom, mi történik!

Egy óranegyegyedig hallgatóztam. — Tanúja voltam egy érzékeny szerelemvallásnak, szorongató szív- 's lélekküzdésnek, egy halálos perczneк, mellyben a' viszonszerelem megtagadtatik. Halljátok csak! — A' büszke férjfiú, kinek természeti méltóságát elnyomák az ingerült szivnek indulattömegei, a' földhöz, melly annyira magához lánczolja tapodóit, olvadott Regina előtt, mint forró nyárban egy virágnövény, mellyet a' bucsúzó éj könyűje csak azért elevenit-fel reggelenként, hogy legyen áldozat, mellyet a' nap férfiult melege lepörzsöljön; vagy inkább leroskadott ő boldogsága királynéja előtt, mint a' test, mellyből a' koporsó intésére kirohan az élet. — Ő élt, halt egy gondolat alatt, mint tudniillik a' reménytelenség küzdött keblében; ajkáról a' szavak esdőleg zugtak-le, mint egy sors-verte koldusnak ajkáról, ki vonagló képpel imádkozik a' könyörület kenyereért, midőn igy szóllt:

„Regina! e' szív, melly feléd dobog, élethalál köztt vergődik a' szerelem lángjain, mint égő kemenczébe vetett eleven madár. — Eddig a' szerelem némája valék, de most szóllnom, remélnem, vagy hallnom kell. — Szóllnom; mert legörbül lelkem a' csatázó gondolatok alatt, mint kósza hollóktól megszállott jegenye sudara. — Remélnem; mert összefagy szivem a' kétségbeesés jege alatt, mint téli éjszakán künn felejtett virág. — Vagy halnom; mert nélküled ez élet halál nekem; te mindenem vagy, 's ha nem léssz enyim, nekem az élet mindene semmi, nekem semmim nincs — Részvét tehát és bocsánat szerénytelenségemért! bocsánat, midőn felszakad szivemből ez őszinte vallomás, hogy szeretlek! — O ha maga a' szeretet volnék is, tisztábban 's forróbban, mint most, nem szerethetnélek. — O Regina! végtelen kellemeidből csak egy igenlő pillantást kérek, 's ha azt megnyerem, karjaim közé szédül egy óriási boldogság; leolvad előmbe a' szerencse minden édjeivel, 's én boldog, a' legboldogabb vagyok!"

Regina nem várván e' komoly jelenetet, kissé megütközve és szótlan állott, mint ki a' szerencse-parton is reszketve látja hullámok közé temetkezni emberbarátját a' nélkül, hogy segédkezét nyujthatná neki. Arcza haván diadalünnepet ült a' szemérmetesség pirja, melly olly varázsilag mosolygott, mint a' martius havára vetett hónapos rózsa, 's kivíva a' szorongató pillanat harczát, igy pendült-meg ajkán a' gondolat:

„Egy védtelen 's magányban édelgő gyenge lényt illy indulatrohammal megkisérteni, több mint szerénytelenség, mit Arnoldtól — mert ő volt az — nem reménylék. — De megbocsátok; csak nyu-

gosztalj távozásoddal. — A' szerelem ollyan, mint virágbimbó, mellyet ha az idő érlel 's nyit-meg, szép, legszebb a' maga nemében; de ha erőszakos kéz nyitogatja burokját, eredetében, nyiltában szárad-el. — Vagy inkább ollyan a' szerelem, mint maga a' szerencse, mellyet akkor üzünk-el magunktól, midőn kinyilt karokkal rohanunk ölelésére. — Még egyet tanultam számodra Arnold tulajdon könyveidből! hogy tudniilik a' viszonzerelemmel ugy kell bánnunk, mint a' csacsogó viszhanggal, melly csak a' góczán (fócusán) állónak kérdéseire felelget. — Sajnos, hogy te Arnold ezt eltévesztetted!"

„Regina! mi ez? — te nem szeretsz? — Istenem! én ellenkezőt hittem! — Szavaid, pillantásaid szivárványszinek voltak? — O tehát reményem összeég e' lángoló szivben. — Boldogságom tündérvárai csak hamvadásukban érdekesek előtted, mint e' puszta romok itt? Mért nem szeretsz inkább te engem, mint én tégedet? O én életemmel koszorúznám egy kérő szavadat vagy pillantásodat. — Én egy tekintetedért leszaggatnám 's aranyfürteid közé tüzném az ég csillagait. — Ha költő volnék, csak szép magadról énekelnék; ha idő, ártatlanul suhannék-el melletted; ha sors, lefúnám rólad a' mulandóságnak csak egy porát is; ha tavasz, lábaid alá szórnám virágaimat; ha szerencse, üdvszárnyakon ringatnálak-át a' megelégedés arany völgyébe. — Istenem! mit meg nem tennék? és te még nem tudsz engem csak egy biztató pillanattal vigasztalni, boldogitani; te engem nem tudsz szeretni!?"

„Ki mondá hogy nem szeretlek? — felel Regina — akkor háladatlan 's érdemet méltányolni nem tudó volnék; hiszen neked köszönhetem, a' te szivességedből birom ezen 's több könyvemet is, mellyek unalmas óráimat édesitik. De kérlek Arnold, mondd e' romoknak itt, hogy virágot hajtsanak; vidd jeges égsarkra a' narancsfát, 's mondd neki, hogy szüntelen gyümölcsözzék; szakitsdki tövestül e' kék nefelejtset, vesd a' kősziklára 's mondd neki: virulj és illatozzál. Nemde ez majd mind lehetlen? és mégis, ha ezt mind megtehetnéd, azután szivemnek parancsolnád, hogy szerelmet lihegjen neked, itt pusztán hangzanék-el parancsolatod, és szivem csak szeretni tudna, mint felebarátját! — Igen, Arnold! egy titkos érzet, egy esmiretlen indulat reng e' kebelben irántad, melly több mint felebarátért égő indulat: de ennek én nevet nem adhatok; azt igen jól tudom, hogy nem szerelem; mert a' szerelem és szív, mellyben a' szerelem él, egyes lénynél csak egy; o pedig, ha száz volt volna is, tegnap" —

Ezen utószavak csak félig meddig valának érthetők, mert ajka izzó szalagán égtek össze, hol egy édes indulat lángolt, mellynek

nevét talán a' legszentebb helyen is eltitkolta volna. Elnémult tehát Regina, midőn legnemesebb titka akart kitörni kebléből, 's hóarczán a' vérhajnal bibora lebegett, mint a' Duna szőke habjain egy piros lobogó. — Arnoldot elintette, mert lépteket hallott.

Arnold reszketett 's dermedezett Regina utószavain, mint az, kinek fején reménytelenül pattan-el az ég ostora, 's egy villám czikázik fölötte, mellyet már nem lát. — Reményét széttépve látván, eltántorgott Regina elől, mert elintő tekintete hatalmas volt, mint a' feszülő erősség, melly kimozditja helyéből az ellenszegülést. — Eltántorgott, mondom, mint ki elhunyt reményének sirkeresztjétől sirva szakad-el; vagy mint a' hajótörést szenvedett komor képű angol, midőn vissza-visszatekint kincsének temetőhelyére; vagy inkább mint egy fiatal dramairó, ki legelső fáradságos 's reményteljes szülöttjét tulajdon szemeivel látta haldoklani a' szinpadon, kivált ha még némelly részvétlenek 's fekete vérűek fütyölve szórják reá a' hideg hantokat. — Elment tehát Arnold leszórva lelke tisztaságát: remélve ugyan, de nem szerelmet. — Agyában egy gondolat borongott, fekete, mint felhőszakadás, és titkos, mint pártosok éje. Keble elzordonult, miként kizaklatott sasfiak fészke mellyben kandi kigyó zörög; távozása pedig ollyan volt, mint rezzent koldusé, ki a' divatozó „Isten segitse!" után morogva hagyja-el a' küszöböt.

Harmadik nap.

Ismét nagyobb egy nappal a' mult. Ma éppen igen tiszta 's kellemes nap van; nem lesz érdektelen betekintenünk az angolkertbe. Kérem az olvasót és szép olvasnónét legyen, szives velem egy sétát tenni a' hattyúligetben. Nem lesz unalmas és kellemetlen sétájok; az utak, mellyeken vezetendem, tiszták és simák, mint ezüst folyó, vagy mint maga az égi tejút. — Im itt emelkedik kerekdedségében az uraság kéjlaka, mellynek sárgafövényes pitvarában félkörű márványlépcsők diszitik a' fölmenetelt; teremében maga az izlés festekezett-le; körülötte a' virágok országa, mint illattenger hullámzik; pitvarában a' legköltőibb kilátás édesitheti a' boldog tájhőst, melly egészen az ugy nevezett bájhegyig terjed, hol a' 2150. akós hordószörny tekintetre méltó. — Most, kérem, tessék megpillantni e' kúszónövényből alakult kisded kéjlakot is, mellyből kitiltvák az izzasztó nap sugárai.... Kérem, térjünk most ezen mellékpályára, melly keskeny, mint a' mennyország utja, de olly kellemdús helyre is vezet, mellyet éden völgyének nevezek addig is, mig kegyetek szebb névvel nevezhetik. Ime a' teremtésben elfáradott anyatermészetnek pihenő helye, hol egy boldogtalan szerelmes bizalmasan önt-

heti-ki titkos panaszait, mert keblükbe rejtik azokat e' részvevő porhanyó boltozatok; ki sirhatja itt enyhitő könyűit is, mert elfutnak azokkal e' szaladó viz tükörhullámai, és senki sem fogja kérdezhetni, hogy kinek szivéből szakadtak-föl? — De menjünk tovább; ime itt ismét a' harmadik forrás; itt talán a' szerelmesek csillaga mosakodik naponta, hogy lángfürtjeinek aranytisztaságában szállhasson-föl égi pályájára, ha reájok boruland a' sötétség fátyola; ah milly mély 's még is olly tisztán mutatkozik fejér-kék feneke! Istenem! ha minden szerelem, minden lélekismeret olly mély 's olly tiszta volna! — Haladjunk innen is tovább, mert az idő mulik. — Itt a' szerencse, part, a' jó remény foka, az ohajtott rév mellyen ama sávolos szövettel behuzott tarka csónak száll nyugvóba, ha a' mulatók alatt végig kuszá a' cseketavat. O ha a' szerelmesek illy szerencse-partért, illy boldog kikötőért sirnának-fel a' csillagokhoz, beh könnyen felszáradnának özönkönyűik! — Elmellőzvén e' kristály-patakot, melly tiszta, mint a' gyermekek ártatlansága, 's énekszóval fut-le, miként madár-élet, — tekintsük-meg ama hires csepegőkövekből rakott török-mecsetet, melly egy virágos kis tömkeleg közepén diszelg; kupján a' félhold halványan ragyog, mint miveltsége azon nemzetnek, mellynek diszczimere.— Milly búsan suhog-el a' nyögő szellő ama szomorfüz ingó lombjai köztt, melly kedvetlenül áll a' cseketó partján, mint maga a' sápadt fájdalom, mig körülötte szilárdon merednek az ég felé emez óriás fák, mint a' phlegraei mezőkön a' földből szakadt marczona gigások, kik hegyekkel és sziklákkal csatáztak az istenek ellen. Emitt pedig.... de ah! ismét milly jelenet ez?.... mi lény sikamlott-le a' partról?... Istenemre, ő Regina!....Siessünk....mindjárt elmélyed....Olly dicső teremtmény, 's oda ....de nem .....nézzétek csak.... egy hattyúszárnyait ragadá-meg.... Ő megszabadul!....— még kinaiban is szép, olly leirhatlan szép, mint reszketeg holdvilág egy ezüstfellegen; mint dalos Sirene hullámpárnáján; vagy ah mit mondjak? talán mint maga az üdv, melly édes örökség után mosolyog a' boldogult lélek' szellemajkán ...De im amonnan egy csónak nyilsebesen repül feléje, mint a' halászlegény, kire tulparton vár a' szerelmes mátka.... mindjárt eléri.. már ott van Regina az élet kis bárkájában,... de ah, mint elpirult!.. O nézzük meg őt...vagy ne... talán édesen esend neki, ha titokban lenni gondolhatja szerencsétlenségét; most ugy is bágyadt, aztán olly vizesen....Majd én mindent megtudok holnapig, azután hiven elmondom. Addig is tekintsék-át olvasóim e' levelet, mellyet ma reggel irtam barátomnak.

Kedves barátom!

Gondold csak, mi történt, 's mi történhetik még?.... Elmondom, de a' gyóntató papjelleme alatt; mert még eddig az egész dolog csak sejtés egy regényes esetből. — Arnoldot ismered; ő aut Caesar, aut nihil; daczos és elszántságában hajthatlan; merész, szépségeért mindent mer remélni, 's ezért szerencsétlen! — Harmadnapja érkezett városunkba N. Jenő, Arnoldnak pesti jogásztársa 's barátja. Szállást vön magának az ugy nevezett „Szarka" vendéglőben. Mondhatom, szép 's mivelt fiatal ember; társalgása szerény, ünnepies. Arnold legkitünőbb baráti hévvel fogadá. Megismerteté őt Várnayékkal is. — Regina látta őt, 's ez mélyen engedé szivébe nyulni a' szép leány tekintetét. Röviden mondva, ők megszerették egymást. — Azonban a' szerelem még ki nem virágzott ajkaikon. A' szerelmi nyilatkozás hullatag reng nyelvökön, mint nyilongó rózsakehelyben egy ezüst harmatcsepp. Sziveik hatottak egymásra az első látáskor, mint a' világ planetái: azonban a' láncz, az erő, melly őket egymáshoz szitni készti, titokban rejtezik. Mindazáltal ezt észrevevé, 's elég fekete képpel nézte az egész dolgot. Ő rég szerette Reginát, kinek szerelméről szinte meg volt győződve. De most ez alkalommal elsziszegte magát keblében a' féltés kigyója, 's agyában egy gondolat villant-meg, komor, mint következése. — Jövő nap viszonszerelmért ostromlá Reginát; az tőle megtagadtatott. Mire ő eliszonyodott, a' liget fáit égni gondolá feje fölött; lábai alatt sülyedezett a' föld, 's borúsan távozott Regina elől, mint a' bolond kincsásó, ki eleve elpazérlá minden vagyonát jó remény fejében, azonban a' kincs elmélyedett ásója alatt. — Boszuló kezekkel dörzsölé-le lélekismeretéről az ártatlanság hamvát. — Másnap reggel, az az ma, suttogva közlekedett Regina komornájával, 's a' távozó leánynak szemeiben hiú öröm, tenyerén pedig nehány ezüst tallér csillogott. — Az ég őrizze Reginát! de aligha jó lesz a' dologból. —Arnold most láthatlan. — A' történendőket azonnal közlendem veled. Tiszteld Clairet, 's emlékezz barátodról.

J. G.

nyárhó 20-kán.

(*Folytatása következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

A' Pedantok. Közönséges szokás e' nevezet alatt „pedant" tudóst, különösen iskolai embert érteni: pedant-nőkről pedig, bátor számtalanok is, soha szót nem hallhatni. Igaz, hogy a' tudósok 's iskolai emberek között legtöbb pedant található; de vannak illyenek minden más állapotúak között is; minden kor bir illyekkel mind férfi mind női nemből: vannak burnótos orrú, vannak colognei viztől gőzölő pedantok; találsz pedantokat a' kétes világú

éji lámpa fényénél éppen ugy, mint a' szesz-világitotta mulató teremekben; a' fekete disz-öltözetek, tarka harlequin-köntösök egyenlön fednek pedantokat; nem szükölködnek illyenek nélkül a' poros dolgozó szobák, mint a' legizletesb pipere asztalok.

Azért, nemcsak azokat kell pedantoknak tartanunk, kik könyvek köztt növekedvén-föl, papirosaikba mintegy bevakolva egyéb öket nem is érdekli; hanem mind azt, ki rabszolgája ön szokásainak és mintegy élő petrefactuma tulajdon szenvedélyeinek, nem tudja, hogy naponkénti megszokott foglalkozás-körén kivül mint éljen, gondolkozzék, beszéljen és viselje magát a' társas körökben.

Átaljján a' pedantot már külsőleg is bizonyos feszes formaiság és bizonyos mechanicai egyhangúság jellemezi. Belseje különbözik minden más emberétől szellemi megköttetése által; minél fogva a' már egyszer elfogadott szabályokhoz, nézetekhez és formákhoz olly erősen ragaszkodik, hogy másokról hallni sem akar. A' pedant közönségesen vagy unalmas vagy nevetséges. Mit ő tud, gondol vagy cselekszik, egyedül azt tartja helyesnek, igaznak, érdekesnek. Ugyan azért, ha nem büszke, legalább hiú; ezen kivül többnyire izlésnélküli, tunya, aggódó, hozzá-férhetlen, nézeteiben különböző minden tárgyra nézve, ugy hogy gyakorta hasonlithatni öt a' régi Tauris sziget lakóihoz, kik véd.stennöjöknek, Diannának, minden idegent föláldoztak.

A' pedantoknak három fő osztályát lehet megállapitani: könyv-pedantok, foglalkozási pedantok, élet-pedantok. Mind ez osztályban lehet türhető jókat de több veszedelmest is találni.

A' könyvpedantok közönségesen egymásnak tömjéneznek; elhalmozzák egymást dicséretekkel; más nézetüeket, gondolkodásúakat, ha gyakorta üdvösebbek is ezeknek nézeteik, gondolkozásuk az övéknél, mint kisebb valóságokat lenéznek. Fájdalom illyenekkel jelenleg bövelkedik kedves honunk is. Ha egy illyen valamelly jelesebb classicust czeredszer ujra kiad, itt ott nehány jegyzeteket is tesz, vagy a' nyomtatási hibákat kiigazgatja, akkor öt a' vele rokonszenvüek, gondolkodásúak, nem tudván már e' földön neki helyt adni, a' csilllagok közé emelik.

A' foglalkozási pedantok örömest csóválnak föt egymásra, mi alatt egymást pedantnak nyilatkoztatják. Az életpedantok egymást veszedelmes, kiállhatlan embereknek kiáltják-ki, mivel a' társaságokban, hol mindenik kizáró szabaditékot tulajdonit magának, mint sziklák állnak egymással szemköztt.

Az iskolai ember, mint tudós pedant, minden esetre legelső helyen áll. Hiszen a' nevezet is ő töle vétetett, ezen görög szókból πκις (gyermek) és πκιδευω (nevelni) vagy πκιδευτηριον (iskola). Közönséges vélekedés, hogy a' tudós pedant minden egyéb pedant köztt legszenvedhetőbb. Egyéb baj nem igen van vele, minthogy arra kell vigyázni, hogy önmagáról kedves véleményét, mi szerint fő-fő tudósnak hiszi és tartja magát, meg ne sértsük Általán legjobb öt beszélni hagyni. A' tudós pedantok köztt legkiállhatlanabbak azok, kiknek kevés eszök van, de tömérdek könyvet olvastak keresztül minden izlés és minden itélő tehetség nélkül.

Lássunk nehány különböző képeket a' pedantok közül. Kezdjük Levelesi Sámuelen, egy tudós zsibáruson. Fő törekvése összeszerezni minden ritka és pompa-kiadásokat. Nem nyittatik-föl könyves szekrény jelen léte nél-

kül; nincs könyvárverés, hol ő feszesen ülve az árrt nem veri fölebb; egyetlen könyv sem jön-ki ugy a' sajtó alól, hogy ő meg ne szerezné magának a' legszükségesebb ismereteket a' munkáról, annak szerzőjéről és kiadójáról; egy könyv-névsor sem jelen-meg a' nélkül, hogy neki még azon nedvesen ne küldetnék a' könyvnyomó intézetből. Levelesi ur ritka keveréke a' sok és keveset tudónak. Mi illeti a' czimlapi tudósságot, e' tekintetben mindenek fölött áll; mert ő ismeri minden munka czimét, a' kiadási évet s helyet, minden irónak nevét 's mind azon bizelgést és dicséret-halmozásokat, melyekkel azok elárasztattak. Egy kiadója vagy magyarázója Homernak több neki, mint maga Homer. Így Heyne, Harduin, Ernesti, Wolf, Ruperti 's a' t. iránt nagyobb tisztelettel viseltetik, mint Virgil, Plinius, Cicero, Juvenalis 's a' t. iránt. Ez vagy amaz kiadásbani nyomtatási hibákat győzelmesen számlálja elő tiz ujján; és szüntelen zsebében hordozza valamellyik classicust; órákig beszél arról a' nélkül, hogy munkájából tiz sort olvasott volna. Ha valaki megkéri őt, hogy ez vagy amaz iró szellemével ismerkedtesse-meg, azt hiszi, eleget tett, ha elmondja, mi munkákat irt azon iró; hol, mellyik évben, micsoda alakban jelentek azok meg; legfölebb megnevezi még a' szerző keresztnevét, születésének és halálának esztendejét és napját. Ki csak valamelly iró munkájának tartalmáról és előadása módjáról tud beszélni, azt szánakozólag lenézi, mint alaptalan ismeretekkel birót. Fő városunk nincs szükében illyeneknek.

A' pedant katona közönségesen despotája azon társaságnak, mellyben van; kinozza azt rőf hosszaságú tudósitásokkal azon ütközetekről és ostromokról, mellyekben részt—nem vett; leir körülményesen minden legcsekélyebb sebet, mellyet kapott vagy kaphatott volna. Minden szó, mellyet kiejt, puskapor-szagot hagy maga után, 's hangzása kardcsörgés.

A' pedant ügyvéd nyertt 's vesztett pöreivel szokta untatni a' társaságot, 's minden mondása után idéz valami törvénycikkelyt a' terjedelmes törvénykönyvből. Az illy mulattató társaságában rendesen hosszabb arczuk van a' nőknek. Nem kevésbbé unalmas a' politicus pedant is, ez — a' társaság minden egyéneinek fülét a' süketségig tele beszéli; elmondja, hogy minden udvarnak, ministernek e' vagy ama tárgyban mit kellene tenniek; de ha egy pár ujság elmarad, néma mint a' hal.

Ha egy kissé szét nézünk, még számtalan különkülönféle pedantokat találhatunk. Elősdi ur pedant magában a' társalkodási létezésben. Neki bizonyos a' hét minden napjára, hogy ez vagy ama családnál ebédel; minden estére bizonyos parthieja van a' kártyajátékra. Ha egyszer kimarad a' meghivás, nem tudja mihez kezdjen, és ezen üres órák hézagok maradnak életében.

Szinházi ur egyedül a' szinházért él; egy normanap nagy szerencsétlenség reá nézve. Mind addig, mig a' szinjátékokról, szinjátszókról beszelhet, kimerithetlen; de mihelyt a' beszéd más tárgyra fordittatik, megnémul.

(*Vége következik.*)

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

41.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön majus **21**kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Négy nap Tatán.

(Folytatása 's vége.)

Negyedik nap.

Tegnap estve mindent megtudtam. Valóban az élet ollyan, mint a' tengerpart, mellyet szüntelen csapdosnak a' neki lóduló hullámok; vagy ollyan, mint a' megaranyzott rabláncz, melly ragyog ugyan, de sir is. — Az ember akkor hal-el, midőn bele kezd tanulni az életbe. Sokszor átusszuk a' legdaczosabb habokat, 's az ohajtott partról szakadunk vissza. — Gondolja csak az olvasó, milly ártatlanul eshetik az ember a' legnagyobb szerencsétlenségbe! Az igaz, különös az a' szerelem! még is ollyan, mint a' bűvös tengeri leány, ki magához édesiti a' férjfiút, 's első csókja, mellyel üdvözli őt, halálfuvalat.

Regina megkönnyebbült Arnold eltávozása után, mintha egy hegy gördült volna le szivéről; vagy mint egy ártatlan parti növény, midőn elnyargal fölüle a' döntő vihar. Szendén, mint egy felhőtlen égen uszó fénykup, vagy mint a' boldogtalan szivre simuló remény, lépdelt-el a' regényes romok mellől egy sétakört teendő, a' hattyúdús cseketó martjain. Ő olvasott, 's talán valami szépet; de aligha tudta, mit. — Gondolatai szétfutostak a' szerelem országában, mint az ingó levegőbe szórt maroknyi hattyúpehely. Egyszerre távullépteket hall, és szemei egy sugár növésű férjfiún akadtak-fel, ki őt aligha észrevehette, különben feléje tartott volna egyenesen. — Regina ujjai közt zörögtek a' könyv lapjai mintha tudta nélkül gyürögette volna össze; ajkán elpirult az öröm, mintha egy cseresnyeszem hullott volna reá; 's midőn lelke elébe vándorlott az édes látottnak, a' keskeny parton elveszett egy lépés, és ő a' vizbe hanyatlott, mint az ég sarkáról legörbülő szivárvány; vagy mint egy tisztuló csillag, melly a' magasságból tán az angyalok fürtjei közül hull alá. — Azonban, mint láttuk, az éppen ott

kalandozó hattyú-gunár által bevárhatá kedves szabaditóját, 's ez Jenő volt, ki talán halhatlanságért sem adta volna Regina életét, mellyet magának orzott vissza a' tolvajviztől. — A' hattyú-gunár mintegy szomorkodva vált-meg édes terhétől, 's vissza-visszafordulva lebegett-el édes övéihez.

Regina komornája csak akkor érkezett-el, midőn már urnéja túlesett a' veszélyen. Most kevesett szóllott Regina Jenőhöz, hanem egy hálapillantás ezer kérdést és feleletet rejtett magában. — Jenő szerény volt; tudott hallgatni akkor is, midőn szóllhatott volna; mert tudta, hogy a' valóban érett gyümölcs csak egy sohajlebbenésre, vagy magától is lehull. — Most egy tekintetet vete Jenőre a' szép leány. Az értette és eltávozott.

Másnap, azaz ma reggeli 10 órakor egy éjfürtű ifjút látunk bekopogtatni Várnayéknál. Járása nemes, termete sugár, mint a' tüzről emelkedő füst; ábrázatán keleties szin ömlik-el; homloka méltóságos, mellyen a' bennső nagyság sugarai törnek-ki, görög orra alatt pedig nyalkán áll a' fekete pörge bajusz, mint egy martialis kis epigramm. Ez magyar, ez Jenő volt. — Az ajtó fölnyilt, 's Regina mint majusi hajnal, üdvözlé a' derék férjfiut. — Várnayék nem voltak honn. Nyájasan vettek helyt a' pamlagon. — Jenő tartózkodva szóllt:

„Szép magácska! semmi változást sem érez a' szerencsétlen eset után?"

„Éppen nem, — 's ezt kinek köszönhetem?"

„A' hattyú-gunárnak" — felel mosolygva Jenő.

„Ah, uraságod szerény. Én meg nem tudom köszönni kegyednek e' nemes tettét!"

„Igen is — mond Jenő illedelemmel — Reginának egy pillantata megjutalmazá tettemet, habár életembe került volna is!"

Regina leejté egy perczre aranypilláit, mintha attól félt volna hogy Jenő kinézi szemeiből a' titkot, melly örömkönyűn uszott-föl a' szív mélyéből; azután ismét szóllt:

„Kegyed boldog! — mert kevéssel megelégszik. — O egy életért parányi bér egy leánypillantás!"

„Igen, ha hideg az, mint a' részvétlenség — válaszol Jenő — de ha forró, mint egy szerető szív; ha boldogitó szerelem, ha egy élet ragyog annak lángjában, o igen, Regina! akkor méltó bére a' legnemesb tettnek. Istenem, pillantatodra előmbe olvad a' tavasz minden virágával!"

„Tehát könnyen kielégithetem kegyed kivánságát?!"

E' szavakra vérhajnal hasadt-föl mindkettejök arczán. Jenő finomul merészlett, és szeretetének első zálogát, egy könnyű csókot, tett-le a' harmatkézre, mellyet reszketve vezetett lángajkához. — Regina elárulta magát, mert hallgatott. Jenőnek pedig megindult szava, mint husvéti harangé, melly az üdvösség óráját hirdeti:

„Regina hallgat? — Hallgatása felszóllit engem a' boldogság egére, mig én szivemet tüzöm-ki neki trónhelyül, mellyen lángoló szerelmem bibor gyanánt lobog; igen, kitüzöm neki szivemet trón-helyül, mint reményeim 's vágyaim szép királynéjának. — Angyal! én szóllok, ha nem vétkezem, mert összezuzza lelkemet a' gondolat-világ. Én....“

„Jenő tudna vétkezni?“ — mond egy kilopódzott sohaj következtében Regina. — Ő aligha tudá, hogy gömbölyű kis ajka lángban uszott, mint égő gyertyán az izzó hamv biborkalapja.

„O szelid angyal! hangjaid kiemelnek a' föld porából; pillantásod alatt eltörik a' fájdalom; sohajodra kiszárad a' köny-tenger. — O én elolvadok, — élek és reménylek. — Reménylek, mert te keveset szóllsz, és sokat mondasz, 's mert magad vagy a' remény. — Élek, mert tekintetedre fölmelegül a' halál jege, melly elfagyasztná bennem az életet; olvadok, mint tavaszi hópehely a' fölkelő nap egy hunyorgására. Mert o istenem! ha nem csalatkozom, szived reng, mint enyim; szived lángjai érttem égnek — De ah, — ki tilthatja-el tőlünk a' szerelmet?!“

„Az ész“ — mond Regina.

„Igen, angyal, az ész! — De tiltsa-el a' napnak, hogy ne ragyogjon, ne hevitsen; tiltsa-el a' fakadó bimbónak növését; tiltsa-el a' kirugott golyónak haladását, vagy a' tenger zugását; és ha ezek mind engedelmeskedtek szavának, még a' sziv akkor is daczos leend, az akkor is fog érzeni, dobogni, lángolni, és szeretni; mert anyag kell a' tüznek, hogy tüz legyen, szeretet a' szivnek, hogy sziv legyen. — O Regina! a' te pillantatod mindent kormányozhat, de szivemet nem. — Ajkodnak legkisebb mozdulata mindenre birhat engem; de hogy értted ne égjek, téged ne szeresselek, o erre három halál sem!“

„Ah Jenő! — mond hévvel Regina — illy kivánat nem ébredhet-fel e' szivben, 's ha igen, akkor önvágyaimnak gyülőlője volnék!“

E' szavak után emlényszemei igézőleg tapadtak Jenőre, kinek világa zárkozott azokba. — Jenő elragadtatva szóllt:

„Szép leány! a' szerelem nehéz, mint a' bünös öntudat, mig a' gyónás le nem hengeriti a' szivről. Én szóllok. — Én szeretlek! mert ki téged lát, csak szeretni tud; mert szép és nemes lelkületű vagy. E' két tökély felkölti-a' hamvadó sziv szerelmét is;

lelágyitja a' stoicusnak marczona keblét; de csak e' párosultt tökély; mert a' szépség magában csak ollyan, mint a' pillangó szárnyain csillámló aranypor, melly ha lehull, érdektelen. — Szeretetem végtelen, mint az örökség. — Én élek és halok egy perczben a' szerelem hatalma alatt; mert a' szerelem ollyan is, mint a' sajtó alatt nyögő szabadelmű könyv, melly ha felszabadul, egy világot képes felháborgatni. — O lányka! rokonszivűek köztt könnyű a' szerelem-vallás. —Szóllj. — Mondd-ki az „igent" melly szemeidben csillog; a' szerelem, mint az illat, nem maradhat titokban. — Könnyű neked földi boldogságom alkotása, mint mindenható kezében a' teremtés mestersége. — Regina, csak egy parányi hangot, és Jenő a' legboldogabb!"

Regina kellemeinek magasztaltságában fordità szemeit Jenőre; piczi ujjai a' fátyolkendőbe burkolództak: ajkán a' szerelem ünnepi színében reszketett, és szóllni akart; de Jenő nem kétkedvén tovább a' viszonszerelemről, megkimélé Reginát azt ártatlan nyilatkozás kinaitól, és a'még nem létesült hangot egy szellemcsókkal szivta le ajkáról. — E' pillanatban Várnayné lépett-be. A' boldog szerelmesek meglepettek, mint a' gerle-pár, midőn a' legizletesb tápszem után hajol, 's fölötte elvisitja magát a' gyilkos ölyv, 's csak alig menekülhet-meg ádáz körmeitől. — Azonban az öreg nő mitsem sejthetett, mert Jenő találós volt, 's egy békitő kézcsók után gondolatait idegen tárgyakkal foglalkoztatá. Ő szivesen láttatott; mindazáltal most egy óranegyed után eltávozott. — Utjában a' boldogság virágai nyiladoztak, szeme elébe lehelve a' tavaszt; minden tárgyban Regina képe mosolygott reá, 's mint pályacsillaga szüntelen előtte lebegett tündérbájaival. Ő boldognak érzé magát a' szó legszorosb értelmében.

Istenem! a' boldogságot néha csak azért izlelteti-meg velünk a' sors, hogy sajnosabban tudjuk, mit veszténk-el, ha ajkunk széléről ragadja-el azt. Nem olly világban élünk-e, mellynek első sugárait is sirva pillantjuk-meg? Sirunk ifjúkorunkban is, ha az imádott lényt elvesztjük, ki után fennen dobog keblünkben a' sziv. — Sirunk az élet nyarán, ha édes hazánknak százados sérvei orvosolatlanul vérzenek! — Sirunk az élet végóráiban, mint éltünk reggelén; csakhogy akkor az élet bölcsőjében az édes remény, most pedig halálában a' homályos emlékezet ringat minket; csak hogy akkor panaszkodó ajkunkat egy forró anyai csók, most pedig az enyészet hideg fuvalata zárja-be. — O erről még emlékezni sem akarok! De fájdalom! meg kell emlékezni a' második esetről; mert ettől derék Jenőnket sem menté-fel a' szigorú végezet. És hogyan? — Gondolhatja az olvasó, mint füzögeté Jenő Tatán leélt szerencsés

pillanatait élte legszebb órái közé? mi édes remények meleg karjain rengett? milly páratlan jövendőt jósolgatott magának? 's miképp' tevé-fel magában, hogy egy pár hét mulva magáénak mondandja Reginát?... midőn sebesen nyilik-fel ajtaja, és egy ismeretlen nő-személy rohant inkább, mint lépett elébe; ki nem szóllhatva a' ki-fáradás végett, egy papirtekercset nyujtott kezébe, mit még Jenő meglepetve göngyölgetett-ki, a' nő reszketeg lihegett, 's merőn nézé arczvonásait.

Jenő a' kétség tüskéin állott. De még is inkább remélt mint rettegett; mert ah, ki tudna az ő helyzetében nem remélni? — Aztán egy boldog fiatal ember még a' villámlásban is reménysugárt talál. — Ő olvasott. — Az utósó szó megfeszité boldogságát; a' kin fellobbant keblében, mint a' háborúskodó villám, és összepörkölé ajkán a' szomorú felkiáltást. — Nem szóllhatott, nem kérdezhetett, szédelgő fővel hunyászkodott a' kétségbeesés partján; mert reményeinek gyökébe harapott a' sors; jövendő napjai elsötétedtek, mint a' vonagló ujjai közt összekuszált papirnak fekete sorai, mellyekből boldogtalanságát olvasá ki. — Ott ül pamlagán, hallgatag és zordon képpel, mint a' bérczen hamvadó ősi vár, mellynek romjain az utódok fájdalmai szédelgnek. Jenő még egyszer áttekinté a' végzetes levelet, mellynek tartalma ez volt:

„Tisztelt barátom! Regina végszóra kivánja kegyedet. Siessen, mert az elintő óra tüstént elkondul. — Ebéd után fél kettőre szaggatásokba esett— ő mindjárt meghal!“ Várnay.

Ezután bőszültként felugorván a' szobából, el- 's kirohant a' rejtélyes irat hozója utána.

Hova ment ő? Bizonyosan Reginához. — Igen, igen; ott van. — O láttátok már, mint szakad össze a' tengeren uszó gálya, midőn egy óriási szirthez sodorja a' duzzadó elem? vagy láttátok, mint törik össze a' viharokon diadalmaskodó tölgy, midőn reá dördül az égnek haragos villáma? Igy roncsolódott össze Jenőben a' szív, lélek és élet, midőn boldogsága királynéját lelketlenül pillantá-meg feküdni a' deszkapárnán. — Reá hajolt, egy magasztos csókot lobbantott hideg ajkára, mintha önéletét akarta volna bele lehelni; de csókja elfagyott, mint a' jégre esett meleg köny-csepp; a' rózsaarcz nem viritott; az igéző párszem nem ragyogott többé. — Imára füzött ujjai közt kékbársonba kötött szent könyv diszelgett; feje fölött haldokló reményként pislogott egy viasztyertya. Jenő némán állott egy ideig hamvadó kedvese mellett, mint egy sirkő, mellyen arany betűkkel van följegyezve az alatta szendergőnek neve; majd keservgve nézett végig a' szép halottnak tetemén, mondva:

„Az ember élete csak álom, mellyből a' halál ébreszti-föl hideg csókjával. — A' halál pedig nem egyéb sokszor, mint tenger, melly maga fölött engedi uszni a' dudvát, a' gyöngyöt pedig elnyeli. Boldogságomnak képe ezen ezüst kereszt, melly imakönyvén halványlik. — E' gyertya lángjaiban pedig életem lobog-el!"

Ezzel távozni akart; de visszahuzá őt a' gyász-szalag, mellyet halottja nyakán pillanta-meg. „Mi ez?" — kérdezé Várnaynét.

„Szülöitől kapott emléke." felel Várnayné.

Jenő kihuzá azt sötét öltönye alól, 's látja hogy ez kis selyem vánkos vala, melly ujjai közt pattogott, mintha papir volt volna benne. — Kérte tehát az öreg nőt, 's felbonták az emléket. Valóban papir volt benne e' felirással:

„Doupon Eugen franczia tábornok, atyádról; Laroche Maria, anyádról; 's Arnold testvéredről el ne feledkezz!"

„O sors! — kiálta Várnayné — ő meghalt, 's nem tudja családjának nevét, nem származatát — És Arnold! — Istenem! talán kegyed barátjamert, — annyira hasonlit hozzá, 's ő szinte franczia, — ő szintén nem ismeri szülőit!"

„Beh szövényesek a' sors játékai — mond Jenő. — Én távozom; hirül viszem Arnoldnak. — Ezzel távozott.

Reginának komornája, mint egy eszelős járt ki 's be, mintha kárhozatként égetné lelkét a' bünös öntudat. Majd sirt, majd nevetett, majd kezeit tördelé, mint a' vezeklő ember. Néha szóllni akart, de a' hang elfuladott szájában. Végre Várnay szóllitja őt meg, és ő azonnal szóllhatott.— Szörnyűket beszélt; hogy ő megvesztegettetett, 's Regina étkébe mérget kevert. — Várnay irtózva hallá a' rettenetes vallomást, 's kezeit összecsapta. — E' pillanatban mintegy üvöltve rohant-be Arnold a' gyász-szobába, 's mint tenger moraja zugtak-le vonagló ajkáról e' szavak:

„Ő testvérem! — Én gyilkoltatám meg; — hugomtól koldultam szerelmet; — ő megtagadta; — én elöltem őt legjobb barátom' boldogságával együtt. — Én gyilkos — én..."

Többet nem lehetett hallani tőle, mert őrülten futott-ki testvérétől, a' közel terjengő halastó felé, és többé nem láttatott.

Arnold irományaiból később kitudódott, hogy ők valóban testvérek voltak. Atyjok franczia tábornok volt Napoleon idejében. Később valamelly szerencsétlen eset következtében megfutott Parisból, 's Pesten tartozkodott. — Rövid idő mulva neje meghalt. Érezvén végóráját, még kisded gyermekeiről gondoskodott. Reginát Várnayéknak, Arnoldot pedig más barátjának ajánlá. Arnold csak egy pár évtől fogva tartozkodott testvére lakhelyén.

Jövő nap egy gyászkiséret vonult a' temető felé, és Regina a' sirba szállott. — Jenő pedig szomorúan hagyá-el a' várost; de végszavai sokáig hangzottak utána:

„Ha más történik, mint a' mit akartál; akard azt, mi megtörtént!“

HAZAI HIRLELŐ.

Palotadámák. Ő cs. k. felsége uralkodó királyunk hitese, következő magyar asszonyságokat méltóztatott, legközelebb palotadámaivá nevezni: Keglevich Victoria grófnét, szül. Erenneville gr. — Batthyány Erzsébet gfnét, szül. gr. Majláth — Mednyanszky Agnes bárónét, szül. gr. Majláth — Nádasdy Julia gfnét, szül. Soborsini Forray bárónét — 's Esterházy Rozina gfnét, szül. gr. Festetics asszonyságot.

Gyászhir. — Surányban maj. 5-kén tüdőszélhüdésből élete 53-dik évében hunyt-el t. Gosztonyi és Krencsi Gosztonyi Antonia asszonyság, t. Szandai Sréter József urnak hitese. Hült tetemei helyben a' nemzetségi sirboltban adattak által örök nyugalomnak. Gyászolják őt férje, 's gyermekei Sréter János, Horácz és Aglaja; veje t. Sréter Miklós ur, 's unokáji Teréz és Malvina.

KÜLÖNFÉLE.

A' Pedantok. (*Vége*) A' kellemteljes Idának minden tudománya, minden cselekvése a' legujabb divat-öltönyökben, divat ruha-anyagokban, divat-betegségekben, divat-szollás-formákban, divat-dalokban, divat szépségekben 's a' t. határozódik; — a' kellemes lányka legpontosabban képes mind ezeket ujjaira szedve elöszámlálni. Ha ebbeli ismereteit kimeritette, mi igen gyorsan szokott történni, akkor mély tudatlanság belyegzi öt, 's éppen olly haszonvehetlen tagja a' társas körnek, mint akármelly tudós pedant. De hát ha a' pesti utszákon, kivált a' váczin. szét-tekintünk, nem találkozunk-e minden lépten kutya-pedant nőkkel és ló-pedant férfiakkal. Az egyik fél nem tud egyébről szóllni, mint a' kutyákról: a' másik csak lovakról, 's ha lepergett a' beszéd gépelyén ez egyetlen kedves tárgyokról értekezésök, akkor az idegennek ugy tetszik, mintha értelmi munkásságuk is megszünt volna.

Sok pedant találkozik az ugy nevezett utazott emberek között is; ezek minden népnek 's országnak élő ládái 's jegyzőkönyvei, és ha egyszer beszélni kezdenek, alig érhetnek abban véget.

Körünkbe lép Divatosi ur, egy nem megvetendő külsejü, de talán a' belsőkre nézve nem a' legelső fő, — nyájas mosolyok között méz-édességü szavakkal, 's ugy látszik egészen önmegelégedetten elbeszéli, hogy igazi angol posztójú és szabatú frakkja mennyibe került; elömutatja igazi parisi fénykesztyüit, 's előadja, hogy a' jelenleg fejét fedő divatos kalap formáját ő maga találta-fel, és az hány ezer utánzókra talált. Ugyan kérdem, nem éppen ugy pedant-e ez, mint Levelesi ur, ki a nők társaságában is görög Aoristusokról beszél, 's beszédét Aristotetelesből, Pindarusból idézett görög

mondatokkal fűszerezi? — Itt jön Hangászi ur. — Ha e' szót „hangászat" kibocsátottad szádon, ugy egyszerre sebes árként ömlik-li belőle egész történet folyama olasz ország leghiresebb dalnokainak 's dalnoknőinek.— Emlitsd Festőházi urnak e' szót „festészet" — már tajték födi ajkait a' bécsi, florenczi, dresdai 's a't. képcsarnokok körülményes leirásáról. Ha egy kis patakcsáról tétetik elötte emlités, ő tüstént a' Rajna, Duna, Themse, Szajnával 'sa't. árasztja-el a' társaságot. Nevezz neki egy dombocskát — azonnal az Aethnát, Montblancot, Chimborossót 's egész hegylánczokat emelkedteti-föl elötted.

A' tizenhat évű fürge kis Idácska szánakozólag mosolyog nagynénje fölött, 's azt ó divatú pedantnőnek nevezi azért, mert az legtöbbnyire kivált ebéd alatt, az ételek készitésmódjáról, az asztali eszközök minősége, rendezése, edényekről és házhoz tartozó egyéb tárgyakról szokott beszélni: azonban nem gondolja-meg, hogy midőn ő maga órákig nem egyéb mint ruhái és szabójárol fecseg, nem egyéb, mint egy uj divatú pedant nő.

Hát a' szép Theréz, ki szüntelen csak férje szép tulajdonságiról 's kis Emmája szépségéről beszél, és az egész világgal tudatja, hogy az ő kis Endréje milly bohó beszédeket tett, mikor legelőször nadrágot adtak reá; hogy az ő kis Marijának már hetedik foga jön, és már a' nyolczadik is csirádzik; pedig még csak a' jövő héten, szerdán, esti hét órakor lesz tizenegy hónapos! — nem valóságos pedant nő-e? Szerencsére az illy pedant nők ritkák' és éppen azért, hogy ritkák, könnyebben türhetni öket a' társaságokban.

Vannak kicsapongó-pedantok is. O ezek fővárosunkban egész sereget képeznek. De lássunk belőlek csak egy példányt. Sörházi ur — bátor már a' negyven ötven köztt jár, folyvást üzi kicsapongásait, és csak azért, mert a' rendetlen élet az ő napi rende. Olly pedant pontosságú rendetlen életében, hogy az átkorhelykedett éjszakák után minden reggel, az az délben főfájással kel-föl, bágyadtan tántorog a' közelgő estvéig. Ekkor uj korhelykedési vágytól hatva-át, ismét éldeli a' kicsapongás vad örömeit, mig végre az éjfél öt ismét meggyógyitja. A' korhelység szülte 's kicsapongás okozta szenvedések köztt azzal vigasztalja magát, hogy ha ugy nem él, nem ismerte volna a' világot, nem a' kor szellemét, a' társalkodási tónt: az az soha sem élt volna. És az illy kicsapongó-pedant minden rendesen 's tisztességesen élöt pedantoknak nevez.

Igy van még ezerféle pedant minden nemben, 's mind alkalmatlan; mert kisebb nagyobb mértékben mindig szenved az ember kényelme olly társaságban, hol pedant van jelen. Ugyan azért, ki magát csak türhetővé akarja is tenni valamelly társas körben, óvakodjék a' legkisebb pedantságtól is, és gondolja-meg, hogy mit ő helyesnek, kellemesnek 's a't. tart, ugyan az mást halálra untathat.

Ifjak, honom reményei! különösen nektek szóll a' leczke! — Szerezzetek magatoknak általános elveket alapul, 's legyetek azokhoz hivek; legyetek azokba szerelmesek; de ne vezéreljen semmi külső tekintet; ne esküdjetek se egyik se másik általatok imádott irónak betüire; mert a' „betü" az irás szerint — „meg-öl." KÚN PÁL.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

42.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap majus **24**kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG 'S NÉPISMERTETÉS.

P a r á d.

(Rajzával együtt.)

Soll' ich einmahl verloren gehn,
Und Treue wollte nach mir sehn,
So lasse sie von Stadt und Welt,
Wo's frischem Herzen nicht gefällt.

Sie dring' in grüne Wildniss ein,
Und such' in dem verschlungnen Hain,
Ob man in Wald- und Farrenkraut
Wohl nichts von dem Vermissten schaut.

MEYER.

Kit gondok nyomnak, kinek keblében búféreg rágódik; ki gyökevesztett növényként fonnyad-el kór-súlya alatt, kit barátai megcsaltak; kit neje hitetlenül elhagyott; kinek lelkében embergyülölés, szivében világundor kezd felcsirázni, — vonuljon a' természet tiszta, szeplőtelen ölébe, hol minden fa, növény bizalommal, testvérként hajol fölé; vonuljon fellegekkel csatázó hegyek közé szorultt, virágszőnyeges, 's álmodozó csörgetegtől átszellt völgyekbe, hova az ég nagy kék szeme is. százados fák ernyős lombjain keresztül csak epedő szerelmesként, sovár pillantattal tekinthet, hol a' tiszta, éltető lég, nyilt természet, őszinte vadak látása, virág-illat 's madárhang minden gondot, bút, kórt, sötét eszmét kisimitand kebléből; szóval, vonuljon Parádra, hol a' világ-alkotó remekelt; hol minden nagyszerűt, szépet, üditőt, vonzót összepontositva talál, hol minden képzellt és valódi bajától egyszerre 's nem részekben vehet bucsút.

Parád, Hevés megyében, a' Mátra aljában, Gyöngyöstől három, Egertől négy órányira, 's Pesttől 12 német mérföldnyire fekvő falu, nevet adó egyszersmind a' határában fekvő 's már országszerte hires gyógyvizek és fürdőknek is.

Parád környéke, vég nélkül gazdag természet-bájaiban; figyelmet lekötő virágcsoportként fekszik közepén egy hegyi völgynek, mellyet körösleg alacsonyabb 's magasabb hegysorok- és halmok, majd közeli zöldben, majd távulról hamvasodva koszorúznak, mellyben mind azon kellem és báj központosul, mi hegy közötti völgyeknek annyira sajátja. A' buján viruló rét szőnyegét több suttogó csörgeteg szeldeli-át; a' mosolygó 's illattengert lehelő virágok közé arany kalászszal rengő szántó-földek tolvák; réteket, földeket bükk és csercsoportozatok folynak körül, 's itt mintegy erőszakosan áttörve, tömöttebb árnyékos csoportban a' halmokra és hegyekre vonulván, a' távulban mind inkább magasodó hegyeken, sötétzöld koronáikkal fellegekig óriásodnak. És e' hegyekről fris, éltető, szelid levegő lengedez 's foly-össze a' töméntelen virág illatával; nyári hónapokban állandó a' lég szelid mérséke; innen is van, hogy Parád körül a' légkör sokkal szelidebb 's vonzóbb mint az éjszakra esőbb karpati vidékeken.

A' parádi gyógyvizek, mellyeket előbb csak a' szomszéd falvak lakói ismertek, a' magyar ország Flora-ja 's Hygieia-ja körül magának sok érdemet szerzett Kitaibel tannok 's tudor által ismertettek-meg a' külvilággal. Ő vizsgálá-meg először, 's ajánlá a' közönségnek Parád csuda erejű gyógycseppjeit; nehány csudálatos sükerű gyógyhatás pedig csak hamar hirbe hozá az ismeretlen, rejtett helyet.

1826-ig azonban igen kevés figyelem fordittaték e' források czélszerűn használhatására, a' vendégek kényelmére szolgáló épületekre pedig éppen semmi; a' helybeli uraság csak akkor kezde mozogni, 's rendelkezésének eredményében alkalmas lakok, és az ásvány-viz körül is egyéb üdvös intézkedések történtek: de a' tudományok jelen álláspontjának megfelelő vegytani vizsgálat még csak 1827-ben történt. Következett évben már rendes orvosa is volt a' gyógyhelynek, 's jelennen már semminek hiányával nincs, mit egyik vagy másik méltányosan igényelhetne.

A' vendégeknek évenként szaporodó száma eleggé tanúsitja, hogy a' közönség a' gyógyvizek sajátsága 's ható erejéről mindinkább meggyőződik; 's mennyire tudják országunk gyakorlati orvosai Parád forrásainak becsét méltánylani, elég bizonyságul szolgál arra ngos Bene ur orvos tudor, pesti egyetemi tannok 's kir. tanácsosnak legujabb műve *), mellyben azok használatát tömérdek bajban nemcsak hiteles orvosok bizonyitása, hanem saját tapasztalása után

*) Francisci Bene elementa medicinae practicae. Pestini 1834. Sumptibus C. A. Hartleben.

is ajánlja. Csak az csudálatos, hogy e' ritka gyógyvizek Pest és egyéb városokhozi közelségök mellett is olly későn ébreszték-fel a' figyelmet.

De térjünk a' csuda erejű gyógyforrásokra. A' falutól, miként szintén egymástól is, mintegy félóránnyira, három különböző irányban fakadnak fel ezek az anyaföld méhéből; 's valamint különböző felbuzgásuk helye, lényegileg éppen olly különböző három gyógyosztályhoz is tartoznak; mert egyikben kén, másikban vas, harmadikban timsó a' fő alkatrész. Valamint csudálatos e' különböző keverék illy szük körön: maga nemében alkalmasint olly egyetlen is leend.

A' két kénforrás, mellyet a' környék lakói Cseviczének neveznek, Parádtól nyugotnak, egy erdőkoszorús 's fellegekbe óriásuló hegyek közé szorultt és kristály vizű két csermelytől átszeltt nyájas völgy-öbölben fakad-fel, a' kisebb patakcsa partján olly földből, melly kőolajtól áthatott homok-kőből, felső rétege durva 's alább finomabb szemű bányavirágból, csillám-lemezke 's vasjegesedésből áll, a' levegőn pedig timsavas és vasas tartalmú homokká porlik. Az egymástól alig husz lépésnyire fekvő két forrás folytonos buborékolás közben fakad-fel, 's közelében könnyű kénszagot terjeszt-el. A' források czélszerűen körülkávázvák 's kúpfödelezvék, miként képünkön jobbra, a' sétatéren látható.

A' frisen meritett viz tiszta, átlátszó, szinetlen, mérsékelve pezsgő; szaga hasonló a' kénmáj-éhoz (hepar sulphuris); ize kedves, savanyús és kissé csipős; ivás után böfögést okoz, később' pedig a' nyelven kőolaj utóize érezhető.

Ha nyilt edényekben huzamosb ideig tartatik, számos buborékot hány-fel, kénszaga elrepül, ize sóssá lesz, vize megfeketedik, 's fehérszürkés könnyű ülepet rak-le, melly megszáritva, szénre hintve kékes lánggal ég, 's kéné-hez hasonló büzt terjeszt. A' nyilt edényben állott, 's kén szagát egészen elvesztett viz még darab ideig sajátságos, kőolajhoz hasonló szaggal bir. — Üvegbe zárt vizen a' csekély ülepen kivül, alkat részei izére és szagára nézve semmi változás nem történik, és a' Parádról Pestre szállitott viz vegytani széttagolása szintén azon eredményeket hozá elő, mint a' helyben megvizsgáltt.

+ 24° R, mellett folyvást + 8° — 10° R. mindkét forrás mérséke, különbözetes nehézsége pedig elsőnek (Kitaibel szerint feketének) a' szürtt vizhez képest ugy áll, mint 1,000: 1,087; 's a' másodiknak (Kitaibel szerint fehérnek) mint 1,000: 1,072. A' 24 óra alatt felbuzgó viz tömege elég nagy.

a

Meiszner, bécsi tannok, 1827-ki őszhó napjaiban, helyben vegytanilag megvizsgálván a' forrásokat, azoknak alkatrészeit következőleg találá:

1 font. 16 obon vizben bécsi köbhüvelk és szemerek szerint számitva.	I-sö forrás (Kitaibel szerint fekete)	II-ik forrás. (Kitaibel szerint fehér)
Szabad kéngyuló —	0,90 szemer 12, köbhüvelk	4,50 szemer, 10,8 köbh.)
Szabad szénsavszesz —	13,00 szemer 31,40 köbhüv.	14,40 szemer 34,00 köbhüv
Kötött szénsav — —	5,92 szemer	3,70 szemer
Kötött kénsav — —	0,94 —	0,62 —
Kötött sósav — —	0,84 —	0,61 —
Mészag — — —	2,54 —	2,43 —
Keserag — — —	1,63 —	0,36 —
Hamag — — —	4,67 —	3,61 —
Kovag — — —	0,80 —	0,70 —

Kitaibel ugyan azt erősiti, hogy vasrészeket is talált mind az üledékben, mind a' lepárolás által nyertt vizmaradványban: de Meiszner ennek ellene mond, 's később az 1835-ben, Pesten, történtt vizsgálat eredményei szintén egybevágók Meiszner-éivel.

Előszámlálni itt azon tömérdek kül- és belbajokat, mellyekben a' parádi viz csalhatlan gyógyszer, lapjaink czélja ellen lenne: elég legyen annyit emlitni, hogy a' kénes, vasas és timsavas fürdő és vizital egyesitve lehetségessé teszi az olly családoknak is együtt maradását, mellyeknek tagjai egymástól egészen különböző gyógymódra szoritvák

Fürdőül a' kénesviz hidegen soha sem használtatik; megmelegitése pedig részint tüzesitett kövek, részint hozzá kevert meleg viz által történik.

A' kénforrás belső használata ivásban áll, mire nemcsak kedves savanyúsága 's kevéssé erős kénmáj-szaga, hanem mérséke is, melly + 10° R-t soha meg nem halad, legalkalmasabbá teszi minden hasonló viz között; szagának megszokása még a' leggyöngébb idegrendszerüeknek is csak eleinte terhes; utóbb inkább a' mértékletlen mint kevés ivás ellen kell óvni a' vendégeket. Ivásra legalkalmasabb idő a' reggel, midőn a' gyomornak nincs más emésztési tiszte; evés közben senkinek sem ajánlható az ásványos viz használása. Ha az idő engedi, ivás közben járkálni kell. Felnőtt személyeknek 6—10 nagyobb pohár kiüritése elég egy délelőttre, azt is

csak ugy, hogy minden pohár után 10—15 percznyi szünetséta tartassék. Délutánonként csak különös orvosi rendelményre kell inni.

Jól bedugott edényekben messzire szállitható a' parádi kénes viz. Palaczk-töltögetésre legalkalmasabb idő az alkony és korány; bedugásra uj paradugót kell használni.

Vendégek elfogadására a' képünk közepén látható 's uraság által épittetett két fürdőház (ó és uj) szolgál; a' régiben csupán nehány nagyobb 's kissebb vendégszoba, az ujban ellenben tömérdek, izléssel 's czélszerűen készültt, vendég-szobán, ét-táncz-'s billardteremeken kivül még a' vendéglőnek lakosztálya 's több fürdőszoba is van, mellyek minden fürdési kényelemmel ellátvák.

A' falusiak lakai nem messzire feküsznek az uj fürdőtől; 's mindenikben tiszta, jól butorzott szoba és tiszta konyha áll a' vendég szolgálatára.

A' kutakhoz, mellyek oszlopokon nyugvó kuptető alatt állnak, árnyas sétányok között kőlépcsők vezetnek, 's ott a' vendégek számára kényelmes ülések alkalmazvák. Most még csak az volna kivánni való, hogy az uraság födött sétányt is készittetne, melly alatt a' vendégek kellemes és kellemetlen időben egyiránt mozoghatnának.

A' vasas forrás kevésbbé ismeretes és használtt, mint a' kénes, ámbár alkatrészei ama felett elsőséget vivnak-ki neki: minthogy azonban gyógyereje tapasztalat 's példák után nincs általánosan elismerve, eddigelé a' háttérbe maradt szoritva.

Vasrészek a' Meiszner által megvizsgáltt 3., 4., 5-ik szám alatti forrásokban találtatnak; az elsőben kevés, másodikban több, harmadikban pedig legtöbb. A' 3-ik Meiszner által megvizsgáltt, a' kénes forrás ellenében 's a' halom nyugoti részén, melly amattól elválasztja, a' csermelyke bal partján buzog-fel; ez állitólagosan ugyan az, mellyet Kitaibel fehér kénes savanyúviz név alatt emlit, melly azonban jelennen egészen másutt fekszik 's más alkatrészekből áll. Ez leginkább a' kénes forrás melletti fürdőkhez használtatik; tulajdonai 's alkatrészei ugyan azok, mellyek a' 4. 's 5ik szám alattiaké, csakhogy amazoknál gyöngébbek. — A' légkörnek +0, 5 R. a' viznek +6,5 R. mérséke, 's a' légmérő 27″ 8‴ 7⁗ állása mellett, 1 font 16 obon vizben, bécsi szemer szerint számitva, következő alkatrészeket talált Meiszner:

Szabad szénsav — — — —	8, 7, (21 köbhüvelk)
Kötött szénsav — — — —	3, 35.
Kötött kénsav — — — —	0, 19.
Kötött sósav — — — —	0, 24.

Mész — — — — — —	2,26
Keserag — — — — —	0,22.
Vasacsnak — — — — —	nyoma
Szikag — — — — —	2,48.
Kovag — — — — — —	0,30.

Föltéve, hogy ez alkatrészek a' vegynöki rokonság törvényei szerint egymás köztt nagyobbára savakkal kötődnének össze, következő összekötések származnának:

Szabad szénsav — — — —	8,70.
Szénsavas mész — — — —	4,00
Sénsavas keserag— — — —	0,50
Szénsavas vasacsnak — — —	nyoma
Szénsavas szikag— — — —	3,50
Kénsavas szikag — — —	0,50
Sósavas szikag — — — —	0,50
Kovag — — — — — —	0,50.

(Vége. következik.)

KÜLÖNFÉLE.

Megakarom kissé öklözni.

(Törvényszéki jelenet).

Gatin ur, parisi gyümölcskufár, örhelyének odahagyása miatt törvényszék elébe idéztetett.

Elnök. Mit hozhat-fel ön mentségére?

Gatin. Mielött magamat menteném, tudnom kell, itt van-e az örparancsnok?

Elnök. Mit akar ön vele?

Gatin. Semmit.

Elnök. Ön odahagyta örhelyét?

Gatin. Vannak emberek, kik e' kérdésre „igen"-nel felelnek, 's vannak ismét kik „nem"-et mondanának. Nem mutathatná-meg ön nekem az örparancsnokot?

Elnök. Mi keresete volna annak itt?

Gatin. Semmi.

Elnök. Mért hagyta-el ön helyét?

Gatin. Mert gyümölcskufár vagyok.

Elnök. Hogy' értsem ezt?

Gatin. De én végetlenül örvendnék, ha az örparancsnokot láthatnám.

Elnök. De ugyan mit használna önnek jelenléte?

Gatin. O semmit — csak kissé fecsegni szeretnék vele.

Elnök. Miről?

Gatin. O semmi különösről — csak kis barátságos mulatozás;— meg akarnám kissé öklözni.

Elnök. Micsoda?

Gatin. (hidegen) Igen, igen; — mig azt a' semmirekellőt kedvem szerint el nem páholom, nem lesz nyugalmam. (Kaczaj.)

Elnök. Gondolja-meg ön, hogy efféle beszédek helyzetét még sulyosbitják.

Gatin. Igen, de ön még nem tudja, hogy századosom nem ember; ő semmirekellő naplopó. Olly bánásmóddal, mint ő bánt velem, lehetlen, hogy emberi vér csörgedezzék ereiben; illy szivtelenség mellett legalább is emberfaló Cannibalnak kell lenni.

Elnök. De hát mivel sértette-meg önt?

Gatin. Mivel sértett-meg? — Ő tudja, hogy gyümölcskufár vagyok; nőmet 's cselédemet ezen bere által táplálom; hogy reggel jókor a' révbe megyek, tejet, irósvajat, almát 's egyéb gyümölcsöket vásárlandó, mellyeket későbben eladok. — Ő tudja jól, hogy vásárunk naponként négy óráról hatig tart, 's még is éppen ez időben rendelt-ki őrnek. Most kérdem, nem gyalázatos emberietlen tett ez? Mondhatám én: „kapitan ur! engedjen az apró szentekhez mennem (templom Parisban, melly előtt a' gyümölcs árultatik); kevés idő mulva ismét itt leszek; dolgom legfölebb egy óraig tartóztat-el, 's azután parancsolatjára állok meddig 's mikor csak tetszeni fog" — de mit használt? Nincs mód, nincs eszköz, mellyet meg nem kisérték e' küldött farkasnak megszeliditésére. Látva, hogy minden könyörgésem sikeretlen, türelmem fonala végre elszakadt, 's odahagyva őrhelyemet, dolgom után láttam. Alig telt-el fél óra, már ismét helyemen voltam. Igaz, ezer villám! hogy még a' putton is hátamon volt, de egyenruhámnak azért még sem történt baja. 'S gondolják-el önök; kapitánom nem akar visszafogadni; sőt durva szavakkal illetve, még azzal fenyeget, hogy törvény elébe idéztet. Most már ez is megtörtént; — én nyilatkoztam. Ha bünös vagyok, mondják-ki őszinte; de azt se titkolják ám el, ha parancsnokom, e' vérnadály a' hibás: mert történjék bár mi, im esküszöm, hogy bár hol találandom ugy eldöngetem, hogy meg fog reám emlékezni.

A' törvény tekintetbe vevén, hogy Gatin még hatóság elébe idézve soha sem volt, fölmenté öt, és szabadon ereszté.

Jocus szelenczéje.

1) A' természettant magyarázó tannok a' testek ruganyosságáról (de elasticitate corporum) beszélvén, egyik hallgatóját szomszédjával fecsegni látja: ‚mondjon csak nekem szaporán, domine inattente, egy rugós testet!' — szóllt a' csevegőhez. —„Ru - ru - rugós test többek között a' ló"— válaszolt a' megrezzent tanuló.

2) ‚Rajzolj-le engemet is barátom — kéré Sándor, egy lángszinü ifjú S—n—y másolásában foglalkodó barátját. — „Engedj-meg pajtás — válaszolt ez — most éppen nincs nálam veres rajzón."

3) ‚Hány ökrötök van honn Lipolt?'— kérdé Miksa iskolatársát. — „Mig honn valánk — vága közbe Lipolt öcscse — nyolcz volt; de mint atyánk nem rég irá; most már csak hat van."

4) Magas gucsmája alól, bunkós fütyköse végére támaszkodva, szótagolá Bandi, az alföldi gulyás, Pest egyik épületének homlokzatáról: „ká-

vé-ház.“ — ‚Hm! már itt csak jó világ lehet -- dünnyögé magában a' gulyazabolázó. — Én mindig drága portékának hallottam ezt a' kávét, 's itt még is egész épületeket csinálnak belöle. Millyen szép sárga! már csak meg kell izlelnem, hogy én is tudjak róla valamit szóllni; ki tudja, lesz e valaha illyen módom benne!‘ — 's széttekintve falhoz sompolyog, és a' fütyköse-vel alattomban lezuzott darabon egy ideig rágódván, azt boszúsan földre sujtja: ‚egye-meg — ugymond — apjával, ki szokta, én csak majd a' pörkölt hús mellett maradok.‘ SZÜCS.

5) Egy tanitó a' magyar hazáról és állatairól tartván előadását, midön az ökrökre térne, igy akará hallgatóit figyelmessé tenni beszédére: „hallyuk a' magyar ökröt!“

6) G. városban egy a' szamárról czimzett korcsma szomszédságában lakott X. pék, ki ezért közönségesen csak szamárpéknek neveztetett. Egykor mint vádlott állván a' városbiró előtt, ki megrögzött ellensége volt, 's midön ez hangosan kérdené tőle: „kegyed a' szamárpék?“ — magát süketnek szinlé, és nem felelt. Ekkor a' biró melléje lépvén fülébe rivallta a' kérdést: „kegyed a' szamárpék?“ — „nem biz' én — volt a' felelet — csak a' szamár melletti pék vagyok.“‘ HRVTH BLDR.

7) A' betüzni tanuló gyermek teljességgel nem akarta nevezni az első betüt. — ‚Mért nem nevezed-meg az A-t?‘ — riadá reá boszúsan a' türelmét vesztett tanitó — „Nem, azt nem teszem — felelt együgyü képpel a' pórsuhancz — mert apámtól mindig hallottam, hogy ki egyszer A-t mond, B-t is kell mondania.“

8) Ürzsebi és Éhesi olly földhöz ragadt szegények voltak, hogy éjszakára, nehogy megfagyjanak, egy ágyban kelle hálniok. Egyszer éjjel neszt 's motozást hall szobájokban Ürzsebi. — „Hallod, pajtás — sugá didergő ágytársának — tolvaj van a' házban.“— ‚Megállj, én majd reá rivakodom — válaszolt Éhesi — talán ijedtében elejt valamit.‘

9) Bedő K—t—n törvényfára itéltetett. Midön a' végzetes hely felé közeledének, eszméletét más tárgyra vezetendő, monda hozzá a' lelki atya: „vigasztald magadat fiam! ma még a' mennyei lakosokkal fogsz a' paradicsomban ebédelni.“ — ‚Nem lenne e olly szives tisztelendő atyám — válaszolt a' halál martaléka — hogy helyettem oda menne, mert nekem ma fogadott böjtöm van!‘ KORSÓS.

Javitás. — Előbbi számunk „Hazai Hirlelő“ czikjében a' palotadámák neveiben: „szül. Erenneville gr.“ helyett „szül. Crenneville gr.“ olvastassék.

Figyelmeztetés. — Távolabb lakó t. cz. előfizetőinket tisztelettel figyelmeztetjük, hogy a' nem sokára leendő pesti medardvásárra jövő alkalmak által legkönnyebben küldhetik-fel a' kiadó hivatalba Regelőnk második félévi dijját, mellyre az előfizetés a' nélkül is már junius elején kezdődik.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

43.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön majus 28kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' második szerelem.

(Novella.)

I.

Beauvoisine kisasszony igen kora ifjúságában veszté-el szülőit, és bár nagyon gazdag vala, 's előkelő rokonokkal birt, még is legjobbnak vélé bátyja, az öreg Moranville báro, egyszersmind gyámnoka, őt azon kolostorok egyikére bizni, mellyek azon időben, mint czélszerű, 's a' kor szellemének megfelelő nevelő-intézetek, legnagyobb hirben állottak.

Itt érte-el Valeria (igy nevezteték Beauvoisine kisasszony) valóban édeni ártatlanságban tizenhatodik évét, midőn rokona, Moranville lovag, Európán keresztül tett több évi utazásából Parisba visszatért.

Megérkezte után azonnal más nap megemlékezék szép hugáról, kit, az akkor nagyon kedvelttet, kilencz éves kora óta nem látott. Atyja elébe tárá viszonyait, 's egyszersmind kedvezőn nyilatkozott kecses gyámleányának szép lelke, angyali kedélye, és teste varázs bájairól, 's végre, hogy teljesen meggyőződjék, elvezeté őt a' zárdába, hol bútalan élte napjait a' hőn dicsértt.

II

Alig terjedt-el a' férjfias szép lovag elérkeztének hire a' zárdában, a' beszélőterem mindenféle ürügy alatt látogattaték látvágyó hölgyecskéktől, és noha ez iránt a' különben is e' szempontból nem igen szigorú urnő mentegetéseket tön, még is lassanként minden, a' nyolcz éves Etelkától az egészen felvirult husz éves Gabrielaig, meglehetős szemlét nyujta a' lovag szemeinek. — Végre Valeria is eljött, 's minden korábbi jelenet felejtve vala.

Moranville, ki mint franczia, azaz, a' szépnemnek különös tisztelője és ismerője utazott, 's látta Europa legtündöklőbb

szépségeit mind a' négy égtájon, kénytelen vala még is megvallani, hogy kellemesbet, bájolóbbat nem igen láta. — Valeria ismét önrészéről szép rokona és egy a' zárdában levő festett lovagi kép közt szokatlan hasonlatosságot talált; 's igy hinté-el Amor a' korcs gyomot a' tiszta buza közt e' szent falak 's magányba vonultt lakói daczára.

III.

A' lovag is, habár harmincz hat éven már tulhaladt, egyike volt a' legkellemesb és szeretetre méltóbb férjfiaknak, kiket bármikor keresni kellene. — Külsején általán semmi kivető nem volt; azonfelül számtalan, 's eddig, mint az életben lenni szokott, éppen nem igen örvendetes tapasztalásai ellenére, nem veszté-el kedélyének azon gyermeki vidámságát, melly leginkább szokott szíveket hóditni 's lebilincselni. — Mind e' jelessége mellett még is mindeddig nem lépett szorosabb ugy nevezett szív-viszonyba. — Véralkatában feküdt-e ez, vagy általán abban, hogy szabadabban szerete élni, elég az hozzá, ő nőkkel leánykákkal majdnem felesleg játszadozott, enyelgett a' nélkül, hegy egyike vagy másikához nagyobb érdekkel viseltetnék. Már mint második Orlando Amor győzhetleneknek hiresztelt fegyverei ellen magát biztositva hivé, midőn Valeria tekintete rövid idő alatt jobbra tanitá. — A' legveszélyesb óra számára jelen volt.

Ha ezt a' lovag maga azonnal átlátta, 's értette, annál kevésbbé vala erre képes Valeria. — Először érzé szivét ekképp' mozgásba jőni, 's vérét illy lángokra lobbanni. — Mind eddig a' békes kolostorban nyugodtnak, boldognak érzé magát; most látá a' leplet szemeiről lehullani, és az előbb neki olly kedves szent falak közt most nagy ijedelmére nem másra, mint nyomasztó fogságra ismert. — De az öreg Moranville, ki az egészen át a' bizalmasnak szerepét ölté magára, rövid idő alatt jobbat tudata vele, és igy hamar kibékült magával.

IV.

Minthogy a' szeretők egybekelését mi sem akadályozá, az hamar véghez is ment. — Mint várhatók, első hónapokon át gyönyörök árjában uszott a' lovag. — Ő fiatal neje tekintetétől látszott életet nyerni, 's veszve hivé a' napot, mellyen neki bármivel nem kedveskedheték. — Valeria, részéről, mint közönségesen fiatal nők, mennyét találta férje karjai közt; szenvedélye is iránta napról napra inkább 's inkább fejlék-ki. — Továbbá szerencséjének is, mellyet jobbadán szelid kedélyének 's élénk képzetének köszönhete, melly minden éldeletet vele

kétszeresen éreztete, egyedüli eszközlőjét Robertot (igy hivák a' lovagot) tartá. — Ez rendkivül nevelte gyengéd szerelmi háláját is iránta.

Száz férjfi között, kik előbb világ fijai voltak, alig találhatunk kettőt, kik a' csendes házi viszonyban elégedettek maradtak volna. — Hihetnők, hogy a' gyakran elkerülhetlen botor 's fonák fondorkodás illy tág életkörben megkedveltetheté velök a' nyájas magánosságot; azonban nem kis meglepetésünkre többnyire az ellenkezőt tapasztaljuk.

Lovagunk is alig tölte fél évet Paristól nem messze fekvő kies mezei jószágán bájos neje karjai között, némi kedvetlenség, melly felbont halkkal minden köteléket és viszonyt, szállá-meg, 's a' legingerlőbb életképeket varázslá képzete elébe. — Eleintén csak egy napra vagy órákra kezdé látogatni a' fővárost; — később egész heteket, sőt hónapokat is tölte tündér zavarában.

Valeria szerettének hidegülését éppen olly fájdalommal vevé észre, mint lélek-nyugodtság és okossággal. — Távul attól, hogy duzzogással, vagy szemrehányásokkal téritse jobb utra, tetteté magát, mintha e' magaviselete felől mit sem tudna; de magában ő az maradt, ki egybekelésük első napjaiban vala. — Ámbár ezen önlegyőzése nehány érzékeny könyűibe került; de férje körül bizonyos szelid megnyugvást küzde-ki, melly mindig szilárdabb lön, minél inkább annak sérültt öntudatán alapult.

(*Vége következik.*)

ORSZÁG 'S NÉPISMERTETÉS.

Parád.

(*Vége.*)

A' negyedik 's ötödik forrás Meiszner szerint nem egy határban fekszik; utóbbi t. i. a' timsó-bánya közelében, a' már inkább délre fekvő Ilona-völgyben fakad-fel.

A' negyedik forráshoz, Parádról mindig délnek, erdős tetejű halmon keresztül visz az ut; a' falutól félórányira fekvő forrás nem igen van távulabb a' kénforráshoz is. Itt egy bükk és cserkoszorúzta halom lejtőjén, melly tovább nyulásában óriási hegygyé testesül, porhanyú gátfölddel takart alapból, három egymás melletti mederből fakad-fel a' vasas forrás. Frisen meritett vize szinetlen, átlátszó, erősen pezseg, a' savanyú vizek sajátságos szagán kivül mással nem bir, ize kellemesen csipős, de csak hamar tinta-neművé fajuló; mérséke + 2° R. mellett + 8, 8° R; + 20° R. mellett pedig + 10° R. 's különbözeti nehézsége ugy áll a' szürt vizhez,

mint 1,000: 1,098-hoz. Mennyi viz ömlik-elő belőle 24 óra alatt, még nincs meghatározva.

Zártt edényben megtartja e' tulajdonságait, és távulabb vidékre szállitva, még forró napokban sem változik. Nyilt edényben azonban hamar megzavarosodik, barna szint ölt, és rozsda szinű üledéket rak-le; a' fehér ruhát barnára, para- és cserfát feketére festi, tinta-nemű izét pedig egészen elveszti; 's ha még hosszú főzés vagy állás után üledékéről is leöntetik, festő erejének is vége.

Évszak, idő vagy földváltozások semmi lényeges befolyást nem gyakorolnak e' források viztömegére vagy azoknak sajátságaira.

Mind a' betegek mind az orvosok figyelmét legkésőbbre e' források vonák magukra, 's innen magyarázható azon körülmény, hogy gyógybecse csak legujabb időkben kezd méltányoltatni. Orvosok állitása szerint olly kórok, mellyek vasas 's aczélos fürdők által orvoslandók, sükeresebben gyógyulnak itt, hol a' természet olly változatos különféleséget állita elő, mint Spaa, Pyrmont-ban 's más illy helyeken.

Leghasznosabb gyógyszer az emberi test erősitése, élesztésére és izmositására nézve akkor, ha az szellemi, kedélyi vagy testi megerőtetés következtében ellankadva, gyöngülve, 's erejétől végképp' megfosztva van, ha életnedv elfogyása, vagy kicsapongások azt egészen leverék, 's több itt elő nem számlálható kórokban.

A' 3-ik forrás fürdésre használtatik, egyébiránt kiki használhatja kedve szerinti czélra is. A' 4. 's 5-ik számalattiakat, mellyek bekávázvák ugyan, de kényelmes fürdésre el nem készitvék, már mintegy 30 év óta használja a' földnépe. Fürdéshez a' vizet kinek-kinek lakába kell vitetni, hol annak megmelegitése, leginkább az itt divatozó tüzesitett kövek által történik; azonban bizton remélhetni, hogy itt is nem sokára czélszerű épületek készülendnek, mint a' kénes és timsavas források mellett.

Belső használatra minden esetre előbb a' 3-ik szám alattinál, mint gyöngébbnél, kell az italt kezdeni, 's igy lassanként a' negyedikre, és ha szükséges lenne, az ötödikre is átmenni. Legerősebb embernek sem tanácsos egy délelőtt 6 — 8 pohárnál többet kiüritni; minthogy a' gyomrot könnyen megterheli, és a' véredényekre kártékonyan hathat.

A' vizet e' végre rendeltt emberek szállitják naponként a' szállásra, mellyet a' forrás körüli földnép lakaiban bérelhetni.

Kis negyed órányira Parádtól nyugotra, Recsknek irányában, 's ez utóbbitól mintegy fél órányira, feküsznek a' Mátráról lefutó hegycsoportozatok völgyében, a' timsavas források. Ha a' Recskről jövő nyugoti oldalról lép a' fürdő határába, először is a' fako-

szorús halom tünik szemébe; e' felett a' csinos urasági lak 's udvari kápolna; innen egy délre vonuló, mosolygó rétekkel elhintett és suttogó patakcsától átnyargaltt völgybe nyulik a' halom, melly Ilona-völgynek neveztetik. Itt fekszik a' nagyobb timsó-bánya, 's ennek közelében fakad-fel timsódús földből a' halom éjszaki részén a' timsavas forrás. Ama halomnak irányában éjszakra, a' Tarna patak tul partján, kis tölgyliget szellős koronája nyulik égbe, árnyas lombjaival egy domborodásra hajló, mellyen a' fürdőház (képünkön az emeletes uj hosszú épület) lakszobáival és vendéglő (az előszinben álló földszini lak) épültek. E' tölgyliget és a' Parád között elnyuló halmon buzognak-fel timsavas tartalmú porphyrból a' timsavas források, 's ezekben timsórögök; mellyek már 1778-tól a' timsófőzéshez használtattak.

E' források vize olly bő mértékben hömpölyg elő, hogy nemcsak töméntelen vendéget elégithet-ki, hanem még legszárazabb nyárban sem volt példa kiapadására. A' felfakadó viz öblös medrekbe ömlik, honnan csatornán a' fürdőkbe vezettetik.

A' frisen meritett viz tiszta, átlátszó, halvány barnás, alig meghatározható szagú, 's összehuzó erővel biró izű, melly végre tinta-neművé változik. Nyiltt edényben sötét barnává lesz szine, 's a' nélkül, hogy megzavarodnék, porhanyú, barnás üledéket rak-le; ize ellenben mit sem változik. Zárt edényben a' már emlitett üledéken kivül semmi változást sem szenved. A' belé mártott vásznat sárgás barnára, a' fenyő-fürdő kádakat barnára, 's a' nyers cser- és tölgyfát feketére festi. Forrás közben megzavarodik, barnás lesz, az emlitett üledéket rakja-le, de izéből mit sem veszt. Innen látható, hogy külső behatás lényeges változást nem tesz benne, 's igy melegités és szétküldözésre legalkalmasabb.

Mérséke gyakran az idő 's légkörváltozás és évszaktól függ. + 24° R. mellett már + 6 — 8° R. is volt.

Tudományosan kielégitő vegynöki vizsgálatát még nem birjuk e' viznek, mert Kitaibel szerint csak annyit tudunk, hogy fő alkatrészeit kénsavas agyag, kénsavas mészag, simla föld és sok vas teszi.

Fürdőnek használva kórok legiói ellen leghasznosabb gyógyszer. Ivásra csak legnagyobb vigyázattal és kis mértékben, száj- és torok öblögetésre ellenben nem ritkán használtatik.

Ha a' bajokat is kivánná a' t. olvasó névszerint tudni, melylyekben a' parádi összes gyógyvizek csalhatlan gyógyszer, Pruny orvos tudor 's fürdői rendes orvosnak 1839-ben kiadott parádi monographiájában részletesen leirva megtalálandja.

Parád *) regényes fekvése lehetővé tette a' földes urnak, a' szép völgyekben 's igéző halmokon sétatérek 's mulató-helyek létesitését, hol a' vendégek kéjelgve éldelhetik a' tiszta hegyi levegőt. Sétányok nemcsak a' források körül készültek, hanem távulabb is; a' ligetek fái között rögtelen utak kigyódznak; a' sürűben kilátások irtattak, mellyeken át a' szem messze kéklő távulba tévedezhet-el. Társalgási mulatkozást a' tarka vendégkoszorú között 's közelebb vagy távulabbi kirándulásokban találhatni. Egy pár óranegyed gyönyörrel foly-le a' timsó-bánya, üveg-huta megszemlélésével is. A' vadászat-kedvelőnek erdő vadai, a' lűvésznek pedig növény-, állat- és ásvány-ország nyujtnak mulatságot.

Közelebbi kirándulást Recskre, Sirok vár romjaihoz, távulabbit pedig Gyöngyösre, Egerbe tehetni; melly utóbbiban Dobó hős fészkének roma, a' pompás székes egyház, nagyszerű lyceum, képtár 's csudálatos pinczék mindugyan annyi ámulatra 's örömre gerjesztő tárgyak.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. Pesten maj. 21-kén élete 37-dik évében mult-ki vizkórság következtében t. n. Ebeczki Tihanyi Antal ur, t. n. Pest megyének rendes esküdtje 's több t. megye táblabirája. Hült tetemei 23-kán vitettek a' váczi ut melletti temetőbe. Gyászolják őt: szülői t. Ebeczki Tihanyi János ur 's Tapolcsányi Anna asszonyság, valamint bátyja János, a' n. m. m. k. helytartó tanács számvevőségi hivatalának tisztviselője.

Időjárat. Folyó évünk zordonsága ujolag beállott. Pestbuda vidékét a' jégesők rettegetik 's kárositják. Már 15-én elverte a' szadai környéket; 17-én Pesten nagy zápor köztt jóforma jégeső hullott; 20-án estve felé pedig kis diónyi nagyságú veré-le a' városi kertek gyengébb növényeit; ugyan e' napi éjjel a' vörösvári vidéken hasonló vész dühöngött, mellyet több napig tartott hideg szeles komor napok követtek.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Zenészö osztrigák. Legközelebb Messinában egy állat-mutogató, több ragadozó állat köztt, három szelid osztrigát mutogatott, mellyek a' trombita hangjára csészéiket tactusra nyitották és csukták. — Ez ember állitja, hogy sok ezer teknős állattal tett próbája után csak a' birtokában levőket találta zene-képzetre képeseknek. — Meglehet, szemfényvesztés!

Vadászó szarvasok. A' hatodik 's következő századokban a' legnagyobb vadakat szeliditett szarvasok által vadászták; mellyek a' rengetegek-

*) Lapjaink mellett honunk nevezetes fürdői közül eddigelé a' szliácsi, bártfai, melhadiai, füredi, szalatnyai, pösténvi és parádinak rajzát közlék lapjaink; minek említése után ujan felszóllitjuk a' rajzolásban jártos mindkét hazabeli t. cz. olvasókat, hogy illyesek rajzát a' szerkezőségnek megküldeni sziveskednének. Különös örömmel vennők pedig a' borszéki fürdő rajzát Erdélyből.

be mentek, 's ismét visszajöttek. E' szelid szarvasok vagy törbe vezették a' vadat, vagy alkalmat adtak a' vadászoknak észre venni a' vadakat; jegyet hordtak nyakukon, többnyire csengetyűt. P. E.

Az eperfa tenyészése. Gasparin gróf a' selyemtermesztést tárgyazó emlékirataiban meghatározni akarván az eperfa határait, következő eredményhez jutott. — A' fejér eperfa olly tartományokban, hol 20° (valószinüleg cent grad) légmérsék gyakori, nem tenyészik: a' philippinai eperfa ellenben ott nem tenyészik, hol 15° légmérsék gyakori. Legbujábban fejlenek-ki az eperfa növényei olly földön, hol a' légmérsék állandóan + 12°5 áll. Ha most azon időponthoz, mellyben e' meleg beköszönt, 40 napot toldunk, vagy is azon időt, mennyi a' selyemhernyók tökélyes kifejlésére kivántatik, elérjük azon időt, mellyben az eperfák másodszor leveledznek. Ha a' légmérsék + 13°5-re sülyed, megszünik az eperfa hajtása. Leginkább kedveli e' fa az olly földet, melly nyáron át 0,12 nedvességet tart magában. (Echo du Monde savant.)

Majom-dögvész Angliában. Anglia ködös levegője a' majmoknak nem igen kedvező: legélénkebben bizonyitja azt következő körülmény. Az állattani társaságnak, tömérdek többi állata között, 40 majma is volt; azonban miként a' társaságnak tavaszelő 12-kén tartott gyülésében tett jelentésből kiviláglik, 3 hét alatt 36 veszett-el ez állatok közül, 's a' többi négy is a' sir szélén szédeleg.

Potrohos gyermekek. Havannában jelenleg egy $3^{1}|_{2}$ éves fiú 's $2^{3}|_{4}$ éves leányka látható, kik rendkivüli testességök miatt közcsudálkozás tárgyai A' bátyjánál jóval testesebb 's potrohosabb leányka $3' 2^{1}|_{2}''$ vastagság mellett 125 font nehéz, a' fiú pedig csak 75 fontot nyom. Egyébiránt mindkettő idomos testalkatú, kivevén azon csekély körülményt, hogy a' leánykának feje nagyon válla közé sülyedt, nyaka pedig majdnem semmi sincs. Szemei nagyok, 's a' husos arczok képzette üregekből élénk tüzzel villogók. A' szellemi erö ugy látszik mit sem vesztett e' tömegiség mellett; mert a' gyermekek korukhoz képest minden kérdésre elég értelmesen felelnek.

Lovak okossága. — A' lónak több tagresze van, hova fogaival nem ér-el, hogy midön ott neki viszket, megcsiphesse. E' részben tehát ugy segit magán, hogy lótársához megy, 's azt ott, hol maga harapdatni kiván, megharapja.

Keselyük éleslátása. Midön valamelly félre eső helyen, vagy erdőségben tehén, borjú, ürü, öz, v. más állat hull-el, nem sokára vagy legfölebb fél óra mulva nehány fekete pontot pillantunk-meg a' lég ürében, mellyek csiga-keringéssel mindig alább alább szállnak. A' pontok lassanként keselyükké változnak, mellyek megmérhetlen magasból, hova az emberi szem el nem láthat, a' marhát elhullni látják, és kiszemeltt martalékjokra biztosan alá lebegnek.

Hangyász medve. Egy értekezésben, mellyet Schomburgh ur, a' guayanai hires utazó, Londonban az állattani társaság elébe terjesztett, következőt olvashatni e' nevezetes állatról: „a' hangyászmedvének nincs barlangja vagy bizonyos tanyája; védhelyet az elemek dühe ellen egyedül bozontos farkában talál. Örömest összegöngyölgeti magát annyira, hogy két végrésze összeér, 's lábai hasára lapulnak, farka pedig egész testét befedi.“ — Azt is emliti ez értekezésében Schomburgh ur, hogy ez állatnak himjét soha sem látta; állitásának azonban nem tudja okát adni.

KÜLÖNFÉLE.

Három pof. Egy lengyel zsidót szomszédja pofon ütvén, ez azt háromszor csapá arczul. Midőn e' végett kérdőre vonatnék, következőleg menté magát: „Nekem jogom volt őt háromszor arczul ütni: első a' kölcsön visszafizetése volt; másodikát megérdemlé, mivel tőlem nem kapott, 's ő nekem még is pofot ada; harmadik elmaradhatlan volt, hogy ő is kapjon egyet ok nélkül, mint én tőle kapék."

Némelly nevezetes férjfiak végperczc. Rousseau az ablakhoz viteté magát vég-órájában, hogy még egyszer láthassa kertjét, 's a' természettől bucsút vehessen. — Roscomon a' maga által forditott „dies irae" két versét mondá-el vég-perczében. — Haller üterét tapintá, 's öcscséhez, az orvoshoz fordulván „barátom, már nem ver" mondással multki.— Petrarca könyvtárában, fejét egy könyvre hajtva, lehelé-ki éltét. — Beda tollba mondva halt-meg. — Herdert egy az Istenséghez intézett óda irása közben lepte-meg a' halál; meredt ujjai még holta után is görcsösen tarták a' tollat. — Tassónak halála is olly csüggeteg volt, mint élete; Cynthio bibornokot csak arra kérte, engedné-meg neki iratai 's különösen a' „megszabaditott Jerusalem" elégetését. — Leibnitz-et halva találták szobájában, 's kezében könyvet. — Clarendon csak tagjainak elfásulásával ejté-ki kezéből a' tollat. — Chaucer egy ballada irása közben halt-meg, mellynek felirata: „Ballada, irta Chaucer Gottfrid halálos ágyán" volt.— Wicherly fiatal neje kezét tartva, 's azon ünnepélyes kéréssel halt-meg: hogy másodszor ne férjüljön vén emberrel. — Keats barátjának „mint van?" kérdésére — „„jól, már érzem siromon a' büdöske (tagetes) növését" felelve szenderült-el.

Helyes válasz. Egy negyvenet meghaladott dáma szünetlen kétségeivel kifárasztván orvosa türelmét, ez kedvetlenül mondá neki egy napon: „de istenem, hisz' meg csak nem ifjithatom nagysádat!" — „„Öregitsen-meg kedves orvos ur, 's akkor fog le kötelezni, nem ha megifjit!""

Statistikai adatok Pétervárról. A' förendör-mester hivatalos jelentése szerint 1839-ben 476.386 egyed volt a' székesváros lakosa; ezek közül 337.512 férjfi, 's 138.874 némber. Figyermek 5.629 's leány 4.409 születtett; közönséges halállal 4.712 férjfi, 3076 némber halt-meg. Hirtelen halállal 314, erőszakosan 6, öngyilkosság által pedig 34 egyed mult ki. A' házak száma 8.665-t tön; ezek közül 3.265 köből 's 5.405 fából épült volt; 487 a' kormány, 94 magános társaságok, a' többi 8.074 pedig házbirtokosoke vala.

Figyelmeztetés. — Távolabb lakó t. cz. előfizetőinket tisztelettel figyelmeztetjük, hogy a' nem sokára leendő pesti medardvásárra jövő alkalmak által legkönnyebben küldhetik-fel a' kiadó hivatalba Regélőnk második félévi dijját, mellyre az előfizetés a' nélkül is már junius elején kezdődik.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

44.

RÉGÉLŐ.

Pesten vasárnap majus 31kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' nagy és kicsiny.

(Novella.)

I.

Heinik, az öreg buchendorfi erdősz, estve karszékében ült, Mina leányára marczona tekintetet vetve — mennyire t. i. irántai szeretete engedé — 's nagy favadászpipájából sürű felhőként eregetve a' dohánygőzt Mina oldalt vasalt, 's csendesen dalolván, csak lopva pillantott az ingerültt atyára. Márton, a' vén vadász, kályhalóczán ült, 's puskáját fényesre tisztitá.

Hosszú csend után, mellyet csak az ura lábainál fekvő vadászeb hortyogása szakasztott félben, Heinik letéve pipáját, fölkelt; keresztbe vetett kezekkel Mina elébe lépett, 's olly hangon, melly szelid akart lenni, de nem volt, kérdé: „Hát csak nem akarod a' nagyságos kapitány urat?"

„Nem, atyám!" viszonzá Mina hidegen.

„'S mért nem?" — hallatá az öreg már mélyebb bassusban.

„Megmondám már neked, atyám; ő igen is nagy hozzám képest.

E' szókra hosszúra nyult az öreg erdősz képe, 's mint szélcsend után a' dörgés, ugy pörögtek szájából e' szók: „nagy, nagy? Leány, te vétkezel a' világ legdicsőbbike, a' nagyság ellen! 's mit árt neked az ő nagysága? Miben akadályoztat az téged? nem hajolhat-e ő meg? 's egész teste nem arányos-e' nagyságával? Azt hiszed, hogy eldődeink olly piczi teremtések voltak, mint te? Nagyobbak voltak ők náladnál, nagyobbak én nálam, sőt még Mártonunknál is nagyobbak; 's ha minden leány elrémült volna e' nagyok egyikének nyujtani kezét, hol volna most a' világ?"

„Atyám! — válaszolá Mina — nem kell összekötni azt, mi nem illik össze. Mindig magasra kell nyujtani fejemet, ha csak szeme közé akarok is nézni a' kapitánynak!"

„Nem kell e' éghez is emelned azt? Minek hát fód, ha nem akarod azt mozditani?"

„Ha megcsókolni akarnám, székre kellene állanom!"

„Van a' kapitány urnak élég széke, szép párnaszékei, nem fog fájni a' föllépés!"

„'S aztán a' világ! — nem, azt soha sem türhetném-el. — Nem vevéd észre magad atyám minap, midőn a' falun át templomba mentünk, 's a' kapitány karon fogvást vezetett — mint nevettek az emberek ajtóik előtt? Igen, sőt a' biró Annája a' plebanus gazdasszonyának — jól hallám — ezt sugá: „nézzd csak, a' nagyságos kapitány urnak zsebe is kifügg!"

„Na, 's mi aztán? valami rosz a' zseb? Mindenek előtt a' nagyságos kapitány ur zsebe aranyokkal tele van!"

„Atyám, kérlek, ne szóllj többé erről. Tudod, soha sem mondtam ellent neked; mindig engedelmeskedém intéseidnek: de itt, hol egész életem boldogsága forog fenn, meg kell kérdeznem szivemet is, 's az — n e m e t mond; azért még egyszer kérlek édes atyám, kimélj-meg a' kapitánytól."

„Na!—mond az öreg — miattam menj hát paraszthoz férjhez, 's arczod veritékében keresd kenyered." E' szókkal vevé pipáját, 's hálókamrájába ment, mialatt még dörmögé: „Hogy a' jó Isten is olly kicsinynek hagyá leányomat!"

Mina vidámon kiáltá:, jó éjszakát Márton!" — 's elszökdele atyja után. De az öreg Márton, ki egyébként aludni menés előtt tréfált 's enyelgett vele, most csak kedvetlenül mozditá-meg sipkáját, 's a' kályhapadon maradt ülve.

II

Más nap reggel, midőn Mina a' kertben délre ázalékot szede, látta Mártont ünnepi ruhájában a' fasoron átmenni. — Hova illy jókor, 's miért olly ünnepien?" — kiáltá feléje — „Ej! — felelé ez — átkozott bolond utat kell tennem, és pedig, megengedjen a' kisasszony, ön miatt!"

„Miattam?" — kérdé álmélkodva Mina.

„Igen, igen, csak nézzen rám; mért is olly nagy magának minden? Uratyja mond ma nekem: „„Márton, te hallottad, milly udvariasan kérte-meg tegnap leányomat a' kapitány?"" — Lelkemre (itt szikráztak Márton szemei) azt hallottam. — „„Hallottad azt is hogy a' kis makacs nem akarja őt!"" — Fájdalom! (itt összehuzá szemöldeit) hallottam azt is. — „„Mit tegyek? — folytatá édesatyja — kényszeritni nem akarom; azért légy olly jó, menj-át a' várba, 's vidd-meg a' kapitánynak a' tagadó választ. Te alatta szol-

gáltál; ő szeret téged; jól ismered őt; azért legjobban fogod tudni megczukrozni a' labdacsot, 's tőled legszivesebben is veendi-be.“ — Igy szóllt uratyja, 's most meg kell tennem e' keserű utat.“

‚Keserű? 's mért keserű? — kérdé Mina — mit érdekel az egész téged?‘

„Mit érdekel? — kiáltá Márton, setét vörös arczczal 's beszéd folyamában mindig erősebben — 's a' kisasszony kérdezheti azt? Hisz' tudja, mint zárám szivembe a' kapitány urat. Ő a' legjobb, legjelesb férfiú a' világon. Mit velem tett, midőn még az ezrednél valék, azért jutalmazza meg őt Isten! Hogy rajtam könnyitsen, szolgálatjába vett; 's midőn később ideglázba esém, akkor sem bocsájtael. Előszobájában kelle feküdnöm; maga nyujtá a' gyógyszert, midőn fölépülék. Ha! ha! nevetnem és sirnom kell, ha azon tragicocomicai történetre gondolok. Tudta, hogy nagy kedvelője vagyok a' piquétnek, 's aztán leült ágyamhoz, 's játszott velem; habár alig tudta is a' kártyát egymástól megkülönböztetni. — Kisasszonykám, mondom önnek, hogy letérdeltem előtte, mint egy szent előtt, 's azóta éltemet is od' adnám értte!“

Mina hallgatott nehány perczig, 's majd ugy látszék, mintha gondolkozóvá akarna lenni; de aztán megrázá fejecskéjét, 's mondá: ‚Igen, Dülmen nemes férfiú, magamnak is több bizonyságom van a' felől.‘

„No's, hát?“ — szakasztá őt félbe Márton, jó véget várva.

‚Jót tesz a' szegényekkel — folytatá Mina — alattvalói boldogabbak, mint valamennyin az egész környékben: igen, mondhatom, szép férfiú is, de‘ —

„No's, mit de?“ — esék szavába aggódva Márton.

‚De hozzám képest i g e n i s n a g y!‘ — E' szókkal kötőjébe veté az utósó kartifiolt, 's elszökdécselt.

De Márton egy ideig hallgatva állott, aztán fölkiáltott: „O asszonyok! köszönöm neked o ég! hogy nem kapcsolám életemet olly makacs teremtményhez!“ — Ezután kiment a' kertből, 's Rüstenberg felé (igy hivaték a' kapitány jószága) vevé utját.

(Folytatása következik.)

A' második szerelem.

(Vége.)

V.

Azért M o r á n v i l l e semmivel sem hagyott alább a' fővárosban legfénylőbb életet élni. — Házat butorza-ki, mellyben minden központosulva volt, mi csak finom 's jó izlést mutata. — Egyik zajos vigalom a' másikat érte; de V a l e r i a honn maradt mezei

jószágán, 's nem lehete rá birni, hogy csak egyben is részt vegyen.

Egy estve Moranville álarczos tánczvigalmat ada, hova a' szépvilágnak, ugy szóllván, válogatottait hivá-meg, — Az efféle örömek élénk szelleme már megnyitá az ajkakat, sziveket; varázs rendetlenségben tolonga mindenki keresztül kasul, midőn a' terem ajtaja megnyilt, 's egy hölgy szint' olly pazar, mint izletes keleti öltözetben lépe-be. — Képét álarcz fedé, 's azonfelül dús fátyol leplezé; de a' kar, láb, termet, 's mennyire az illedelem a' bájosan alakitott keblet és vakitó fehérségű nyakat látni engedé, képes volt az egész összesereglett férjfi-világot legkellemesebben meglepni.

Moranville, kire e' felette szép alak látása rendkivüli hatást tön, nem késett őt a' legudvariasabban üdvözölni, 's magát, minthogy egyedül jött, kisérőjének ajánlani. Az ismeretlen nyájas meghajtással fogadá ajánlatát, a' nélkül mindazáltal, hogy egy szót is ejtene ki; 's mivel éppen a' táncz kezdődék, mind légből alászállt legnagyobb kellemmel, diszesen a' lovag karjain repült-át a' fény sorokon.

Hiában igyekezék Moranville, mennyire csak az illedelem engedé, a' szép ismeretlentől egy szócskát is kicsalni, vagy a' fátyolon 's álarczon keresztül arczának egy vonalát is kivenni: De az ingerlő karok kezek, 's a' valószinüleg szép, de leplezett fő legkecsesebb mozgásaival értésére tudá adni, hogy szavainak mindegyikét igen jól megérté.

Midőn éjfél után egy óra lön, csinosan redőzött levelkét nyoma észrevétlenül kezébe, és sietve elhagyá a' teremet. — Moranville a' mellékszobába tért, 's következőt olvasa: „Ha szavát adja, hogy álszemélyem iránt kimélettel fog lenni, többször is vehetek részt gyönyördús vigalmaiban. — Hanem az első merénylet ellenem végképp' kizár onnan. — Sorsom örök hallgatásra itélt, 's egy halandónak sem fog sikerülni, tőlem egy szót is kicsalni.“

VI.

Moranville még nem volt eléggé koros illy kaland hatásának ellenállhatni, annál inkább, mert hiúsága is azonnal igen könnyen tőrbe ejté. — Egyszersmind bennsejében olly szenvedélyt érze ébredni, melly mindent felülmult, mit eddig hasonló esetekben érzett, és mivel az első összejövetel elég hatással birt rá nézve, nem tartóztatá e' kellemes érzésnek magát gondolatlanul átengedni.

Egy második álarczos vigalom, mellyet a' lovag ada, 's hol a' deli ismeretlen megjelent, végképp' elejté állásáról. — A' hölgy kivánatát teljesité, 's éjfél után egy órakor az következő tartalmú

levelkét hagyott hátra kezeiben: „Midőn jószivűsége 's kiméltetésemért szives köszönetemet tenném, biztositom önt, hogy egy szavát sem vesztegeté hálátlanra. — Holnapután álarczos mulatság lesz Barboeuf grófnál; ott megtalálhat.“

Amor nyila, melly, mint tudva van, horgos, és nem könnyen huzathatik vissza a' sziv összeroncsoltatása nélkül, egyre mélyebben hatott a' lovagéba, 's az édes fájdalommal, mellyet neki okozott, minden egyebet felejtete vele. — Csak gyéren látá Valeriát, ki bámulatos türelemmel és nyugodtsággal feledé részvétlenségét, 's e' ritka látogatások is csak rövid pillanatokig tartottak, kivált a' grófnál történt utósó összejövetel óta. — Ott e' tartalmú iratot nyomá a' deli ismeretlennek kezébe: „Halálosan érzem magamat sebesitve ön kellemei és szerelmetessége által. — Ne vélje, hogy közönséges hizelgő szavakat olvas; mert ha ön nem tud irt keblem égő fájdalma enyhitésére, feltudandom keresni bizonynyal az éjszakamerikaiak szuronyai köztt.“

VII.

Soha sem üzék egymást a' vigalmak annyira Moranville házánál, mint most, mióta a' szép ismeretlen látása rajta olly mély sebet ejte. — Mindig megelőző, sőt néha nyájas is volt ugyan iránta; de egy hosszú, meleg kézszoritás volt az egyetlen szerelmi-jel, mellyet tőle nyerhete, és ez is csak igen észrevétlenül történheték. — Ez által szenvedélye iránta közel a' düh 's kétségbeesésig csigáztatott.

Igy mult-el a' lovagra nézve kettős fájdalmak köztt több hónap. Ugyanis egy részről gyötré az ismeretlen szerény kegyetlensége, más részről a' szeliden szenvedő nőnek látása égő kinnal töltéel valóját — Alig remélheté, hogy viszonyai az ismeretlennel előtte titokban lehetnének, 's még is, kivéve némi halványságot, búslakodást, ugyanaz maradt, mint a' pap kezeiből vevé.

Azonban ezek ritka derültt pillanatok valának uj szerelme őrültségében, 's a' visszaemlékezés Valeriára, ha a' bájos ismeretlenre gondolt, csak hamar elenyészett.

Egy fényes tánczvigalom alkalmával, melly a' király születése évünnepén tartatott, végre Moranville jól vélte hinni, hogy esdeklései, könyűi, mellyektől magas szenvedélyében nem tartóztathatá magát, melegebb részvétre találtak az ismeretlen kedvelltnek szivében. — Olvashata is következő szavakat egy levelkén, mellyet távoztakor ada kezébe: „Nem türhetem, hogy ön tovább szenvedjen, kedves lovag! — Hiv szerelem jutalmat érdemel, 's ez ne legyen tovább megtagadva. — Hagyja ön holnap kertjének mel-

lékajtaját nyitva. — Délutáni egy órakor megtalál a' lugosban, közel Janus mellszobrához.“

VIII.

Ki szenvedélyét illy magasra tüzelte, mint lovagunk, közönségesen az illedelem 's öngyőzelmet sem ismeri. — Mult és jövő felejtve valának Moranville előtt. A' jelen ragyogó perczei egészen elvakiták, 's mint a' bőszültség bizonyos nemében, midőn az ember legbensőbb valója átváltozik, elhatározhatá magát, jövője minden szerencséjét birhatásaért feláldozni.

Midőn az óra egyet ütött, belépe a' kijelelt lugosba, 's ott találá ismeretlen hölgyét ugy, mint első alkalommal látá. — Felfortt érzései miatt nem szólhatván, lábaihoz borult; halkan sirva hajlottle hozzá a' forrón szeretett; lepel és álarcz lehulltak, 's — Valeria könyűi özönében feküdt Moranville szivén.

Minthogy mi legbiztosabban vagyunk tudósitva, hogy e' kis tündérjáték a' lovagot leghűbb és szeretet-teljesb férjjé változtatta-át, tehát minden nőszültt férjfiúnak tanácsolhatjuk, hogy bizonyos időben nejét másodszor is megszeresse. Csakhogy, mint már magától értetik, a' hölgyek is tudjanak szeretetre méltók lenni.

Schieszler után

HORVÁTH BOLDIZSÁR.

KÜLÖNFÉLE.

Éjszak-amerikai kölcsönök Europában. - Nem ritka de csudálatot folyvást okozó tünemény, hogy az arany és ezüstben leggazdagabb országok gyakran a' legszegényebbek. Spanyol-amerika, melly fölfedeztetése óta emancipatiojaig roppant arany és ezüst tömegeket küldött Europába, ezen idő elmultával kölcsönök által, mellyeket a' különféle országokra majd csak erővel toltak, amazoknak nagy részét ismét magához huzá. Midőn a' dühöt, pénzt kölcsönözni a' spanyol-amerikai statusoknak, meghüté a' szenvedett veszteségek, Éjszak-amerikára jött a' sor, 's 10 év alatt *) mintegy 150.000.000 dollárnyi névszerinti tőkét vett-fel Europától, miért most 10.000.000 dollárnyi kamatot kell fizetnie. Kérdés: az Amerikába illy pazarlólag küldött tőke olly czélokra fordittatott-e, mellyek bizonyos nyereményt adnak, 's a' kamatokat biztositják, és milly következményei lesznek az adósok és hitelezők közti viszonynak, millyen most Amerika és Europa közt létezik. — Europában kölcsönöket vettek-föl, hogy állitólag kisebb kamatért, mint a' millyet Amerikában fizetnek, vasutak, csatornák, gőzösöket 's a't, készitsenek. De nem elég, hogy a' statusok kölcsöneit egyes ban-

*) Kevés kölcsön lesz régibb, mint azt a' bankok 1830. ótai roppant megszaporodtából láthatni. 1820-ki jan. 1-jén 308 bank volt az egyesült tartományokban; számuk 1820—1830-ig 330-ra szaporodott, mit a' népszaporodtához képest inkább kevesbedésnek mondhatni: de 1830-ki jan. 1-jétől 1836-ki decemberig a' bankok száma 677-re rugott, 's jelenleg majd 800. A' tőke természetlen megszaporodása szülte a' bankokat.

kok kölcsönei követék, mellyekről nem mondhatni, hogy vasut és csatornakészitésre fordittattak; illy roppant, bankjegyek által még többre szaporult pénztömeg beszivárgása lényegileg ártott a' kölcsön állitólagos czéljának: a' pénzbőség magasra szökteté az áruk árát, 's a' napszámosnak különben is nagy fizetését; 's ez volt oka, hogy a' czélba vett vállalatokat a' kölcsönvett összeggel végrehajtani nem lehete, 's további kölcsönök nélkül be sem végeztethetnek 's igy nem is jövedelmeznek. 'S föleg e' vártt jövedelmezésen alapul a' kamat 's egykori visszafizetés reménye; mert erős jelek mutatkoznak, hogy lehetlen leend a' népre vagy egyes statusokra egyenes adót róni a' fölvett kölcsönök kamatjai 's egész lefizetés fedezéseül. Egy lap, Charleston Mercury, megjegyzi: „eddigelé egy adósságba keveredett status sem törekvék lefizetni azt; egy status sem mert még vasutak, csatornák 's a' t. helyreállitásaul egyenes adót róni a' népre. Ha hozzá tesszük még, hogy olly statusokban, is mint Newyork és Pensylvania, hol még legtöbb europai szellem uralkodott a' nyilvános kötelezvények iránt, köznépgyülésekben nemcsak visszaveték a' kormányok által tett kölcsönöket, 's további kamatfizetés ellen nyilatkoztak, hanem ez érzemény e' két status képviselő házaiban nemcsak kimondaték, de alaki tudósitásokban ki is jelenteték: ugy méltán kérdhetni, mi történendik a' nyugoti statusokban, ha New-York és Pensylvania igy nyilatkoznak? Mi történt Columbia, Mexico, Buenos-Ayres, Chili és Peru kölcsöneivel, tudja mindenki; 's most az a' kérdés; mi történendik Éjszakamerikában? Könnyű az éjszak-amerikaiak nagyobb rendét, magasb iparát és munkásságát felhozni; 's valóban ez és a' föld gazdagsága tartá-fenn eddig is menetében az egész dolgot; de igy mehet-e ez tovább, ha az europai források kiapadnak, felette kétséges. Amerikában a' kormány nem kényszeritheti a' népet illy kötelezés-teljesitésre 's azon kevélységhez, melylyel az amerikaiak europaiakra tekintnek, még azon aljas öröm is vegyülend, hogy az europaiak rászedettek. Anglia és Amerika közt vita támadt, melly az utóbbira nézve csaknem bizonyosan roszul fog kiütni; az amerikaiak föczikkelyöket, a' gyapotot, drágán törekvének fizettetni az angolok által; 's az amerikaiaknál dúsabb angolok, mennyire lehetett, e' terv ellen dolgoztak. Amerika meg fog győzetni, 's Európában tett kölcsönei nemfizetésével álland boszút magáért Ki lesz e' két világrész közt a' békebiró?

Csald, ki csalni akar. A' new-yorki tánczvigalmak egyikén következő történt. Miss A. és mr. B., kik egymást nem ismerék, 's a' városban idegenek voltak, ismerőseik közbejárása által szintén meghivattattak a' tánczvigalomra. Miss A. 28 éves és rút volt; ennek következtében férfi-ruhát választa a' bálba menetelre, mi hangja és vonalmainak meg is felelt. Mr. B. szerfelett szőke, gyöngéd és sugár növésü levén, tetszelgési vágyból némbernek öltözött, még pedig olly meglepőleg hiven, hogy a' csalódást senki sem gyanitá. — Mr. B. a' bálnak választott szépe volt, 's a' fiatal gentlemenek seregenként hódoltak neki. Végre egyik legbuzgóbb imádója, a' férfinak öltözött hölgy sógora, megtudván, hogy férfi az imádott szép, 's mindnyáját orránál hurczolja, boszút esküdött ellene. Hosszas nógatás után sikerült sógornéját reá beszélnie, hogy az ál-miss B-nek udvaroljon, 's ez azt olly hévvel tevé, hogy B. végre légyott-ra rendelé imádóját. A' találkozásnak eredménye még azon éjen elszöktetés lön, és B., hogy pajzánságait megkoszorúzza, éjfélutáni 3 órakor oltárhoz lépett kedvesével, 's onnan a' képzeltt férj lakába hajtatván, harsány kaczaj közt álöltönyét leveti, 's magát mint

ifjút mutatja-be. De most a' más félre került a' nevetés.—B. bálványnyá meredve állott, midön vőlegénye nem igen kellemes hölgygyé változott-át. Árulás, csalásról beszélt; haragjának kitörő szidalmakban adott utat; de ez mind nem használt; az amerikai törvények helybenhagyák a' tettet. Mit volt mit tenni, mint sorsával kibékülve, körülményeivel megbarátkozni. És néhány nap mulva már nem volt oka lépését megbánni; mert neje olly szellemdús mint rút, olly művelt mint szegény, és ámbár nem fiatal, de e' mellett maga a' megtestesültt jóság. Nem lehetne-e e' tárgyból jeles vigjátékot faragni?

Amerikai vadász anekdota. Bizonyos arkansasi ültetvényes, később ügyességéről 's bátorságáról hires vadász, következő vadász kalandját beszéli-el, melly kezdő vadász korában történt vele. —„Egy estve minden fegyver nélkül, még csak kést sem hordva magammal, sétálni lovagoltam. Egyszerre egy őz iramlik-át előttem a' rétnek magasra nyultt füvében. A sürü, búja növésü füben csak hamar eltünik elölem, de alig mulikel neh ny pillanat, egy főt látok elölem a' füből felbukni, mellyet őzem fejének képzelék. Minden fegyver nélkül mit tegyek? de a' vadászi kedv ingerelt, 's én elhatározám vadamat meglopni, és ha lehetséges, kézzel megfogni. Pillanat alatt földön voltam, 's a' magas füben hason kezdék a' mozdulatlan álló vad felé közelitni. Most már közelében vagyok; hirtelen fel akarok bukni, 's martalékomat hátulról megragadni: ezen pillanatban megfordul az állat, 's én — egy villogó szemekkel rám meredő parduczot látok magam előtt. A' rémülés megfoszt eszméletemtől, 's én mozdulatlanul, tudtomon kivül szintén az állatra meredek. Itt nálam a' kétségbeesés vivta azt ki, mit más ehhez hasonló esetekben a' rettenthetlenségnek kell kivivni, t. i. a' vadnak szeme közé szilárdul, elhatározottan 's mozdulatlanul tekinteni. A' parducz a' nélkül, hogy gyanitná, kivel van dolga, egy ideig viszonzá üdvözletemet; azután pislogni kezde, 's mielőtt rémülés okozta merevültségem fö-engedne, hirtelen megfordult, és a' sürübe száguldott. Én is lovamra ültem, és bizonyosan könnyebb szivvel ügettem haza felé, mint parduczom az erdőbe.“

A' papagáj végszavai. Danczigban bizonyos Hewelke ur, gazdag serfőző él, kinek szobái többi butorzata között csinos rézkalitkája 's ebben csevegő papagája is van. Hewelke urnak majdnem naponkénti foglatossága, a' szobájában megjelenő 's árpát szállitó pórokkal számolás Ezek miután dolgaikat végezték „Hewelke ur, mi már megyünk“ mondással szoktak a' zajló tömegből távozni. A' papagáj ezt számtalanszor hallá, 's talán különösnek is tetszett neki. Egy napon Hewelke ur haza térvén, midön a' szük lépcsőn szobájába felbotorkálna, a' házi kandur jő vele szembe, de olly ugrásokkal, mellyek rosz lélekismeretre mutattak; a' kandur szájában pedig a' papagáj vergődött, ki vég-inségében még e' szavakat hallatá: „Hewelke ur, mi már megyünk!“

Figyelmeztetés. — Távolabb lakó t. cz. előfizetőinket tisztelettel figyelmeztetjük, hogy a' nem sokára leendő pesti medardvásárra jövő alkalmak által legkönnyebben küldhetik-fel a' kiadó hivatalba Regélőnk második félévi dijját, mellyre az előfizetés a' nélkül is már junius elején kezdődik.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

45.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön junius 4kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' nagy és kicsiny.

(*Folytatása.*)

III.

Az erdőszháznál mondottakból megismerhették olvasóim Dülmen Lajos bárónak testi 's lelki tulajdonait is. Csak azt kell még hozzá tennem, hogy ő utósó ivadéka volt egy igen nagy birtokú 's az egész országban tisztelt családnak. Atyja, igen okos 's igazságos ember, intézé legkorábbi nevelését, 's olly jó magot vetett az ifjúnak lelkébe, hogy később, midőn a' fejedelmi lakvárosba, az egyetembe ment, a' tobzódó élet 's legénykedő erkölcstelenség csak elijesztő benyomást tettek reá, 's visszatértekor el lehetett mondani róla: „Tiszta szivet vitt, tiszta szivet hozott!"

Huszonkét éves korában katonai szolgálatba lépett, 's nem ajánlások 's ősök, hanem bátorsága és személyes vitézsége által csak hamar kapitányi rangra emelkedék. Maga az uralkodó tüzé melljére csatamezőn a' katonai érdemkeresztet, 's valamennyi társa szerette őt, mint lelkes, békes, és jószivű férfiút. A' mellett üres óráiban nem mulasztá-el tanulni a' gazdaságot, hogy idővel ne álljon tudatlanul jószágában.

Három év előtt az öreg báro átköltözék a' boldogultakhoz, és Lajos lépett a' nagyon jövedelmes jószágok birtokába. A' jobbágyok áldák a' fiút, mint az atyát; de olly jól is folyt dolguk urasága alatt, hogy az egész vidéken közbeszéddé lön — ha, vidám, jól öltözött parasztot láttak — mondani: „ez bizonyára rüstenbergi alattvaló!"

A' kapitány a' bevégzett háború után, már mintegy félév óta, szabadsággal élt jószágán. Megismerkedék Heinik erdőszszel, kinek erdőszetbeni ismeretei közönségesen tiszteltettek. A' kész szolgálatú öreg férfiúnak hol ebben, hol amabban tanácsát kéré; megmutattatá magának gyakorlatilag azt, mit előbb könyvekből tanult, 's igy történt, hogy nagyon gyakran jött ennek házába Buchendorfba.

Itt tanulá ismerni Minát. A' leányka szende nyiltsága és szelid egyenessége utat találtak szivéhez; 's mivel ő czimre és rangra, nemzetségfára kevesebbet hajtott, mint más hozzá hasonlók, 's csak jó nőt keresett, elhatározá végre nőül venni a' leányt, 's azon édes reményben, hogy Mina is jó hozzá, megkéré atyjától.

Ennyit kapitányunk bővebb ismertetéseül!

IV.

Éppen kabinetjében ült Dülmen, 's arról gondolkozék, mint rendelend-el mindent várában, ha feleség jövend abba, 's ha majd kis lények is jönnének utána; midőn Márton annyi katonai tartással, mennyit hat év óta még kierőködheték, belépett. Katonásan köszönt, mialatt bal kezével fedetlen fejét illeté; mivel sipkáját köteles tiszteletből már az ajtó előtt letevé, 's jobbjában tartá. Alig pillantá-meg őt a' kapitány, midőn barátságosan mosolygva igy szóllitá-meg: ‚egy parthie piketre jössz hozzám?'

Parancsőr-hangon, melly kissé fájdalmasan hangzék, felelé: „megengedjen nagyságos kapitány uram! de most nem fogunk piketirozni, 's fájdalom! márjásozni sem!" *)

Alig lebbenté-ki ez utósó szókat, szájára ütött, mivel most vevé észre, hogy kellemetlen küldetése okát véletlenül kipotyantá. De a' kapitány merően vizsgálá a' szerencsétlenség követét, azután tölkele, megfogá őt kezénél, 's kérdé; ‚mit mondál Márton? magyarázd-meg jobban!' — Márton félig hebegve, 's a' gyászhirt, mennyire lehetséges volt, megédesitni törekedve, mondá, mint következik:

„Heinik erdősz ur igen szépen tiszteltheti, 's nem az ő hibája, hogy — 's Mina kisasszony is szépen tiszteltheti, — 's az ő hibája sem, — hogy — ha bár valódilag az ő hibája — hogy — 's kérem szépen nagyságos kapitány uram, higyje-el, bizonyosan nem az én hibám, hogy — én iparkodtam, mennyire lehetséges volt, rábeszélni; — de —"

Itt végképp' elakadt az öreg. — ‚Ah! most értelek jó Márton — mond a' kapitány mi alatt akaratlan egy köny tolult szemébe — tehát tagadó válasz?' — 'S Márton morgá: „tudja a' hóhér, mit szeretnek mai világban a' leányok!" — ‚Legszebb reményem megsemmisült!' — folytatá a' kapitány, és sebes léptekkel jára fel 's alá a' szobában. — Márton nem tudta, menjen-e, vagy maradjon; végre igen lassan mondá:

„Kapitány uram! verje-ki fejéből azt a' kis izét!"

---

*) Szójáték a' franczia mariage értelmével.

Fejemből? Édes Mártonom! arra szilárd elhatározás elég lenne; de a' szivből! ki érhet-be oda, 's kihuzza-ki onnan a' tövist?"

„Idő és elszórtság kapitány uram; hagyja-el jószágát! Vannak nagyságodnak okos, hű tisztei; mi sem fog elpazaroltatni. Utazzék a' nagy világba; mindenütt vannak leányok, 's pedig — Isten a' kék mennyben! — milly szépek! Nagyságod is szép ur; találkozand, majd meglátja, bizonyosan találkozand egy; ismét megnyilik szive, 's más költözik-be abba, 's ugy kiüzi e' kis makacs lényt, hogy gyönyörűség lesz."

„Hiszed? — kérdé a' kapitány fájdalmas hangon. — Én csaknem kétkedem; de még is megfontolom jóakaró tanácsodat. — Isten veled, Márton! ki kell mennem a' szabadba, 's vigaszt keresnem az édes természetben."

„A' kapitány elsiete. De Márton, bár senki sem volt a' szobában, elég csinos kimértt „jobbra fordulj-t" csinált, 's el is marsolt.

V.

A' várban és erdőszházban komoly tekintetek és komor napok voltak. A' kapitány némán 's egyhangúlag járt szobáiban: nem nézé-meg növényeit; nem ment a' csürökbe; a' juhok nézetlenek maradtak, 's a' főtiszt igen csudálkozék, hogy már három est mult a' nélkül, hogy őt a' nagyságos ur magához hivatná, e' vagy ama gazdasági ügyben vele tanácskozandó, 's még inkább csudálkoztak az aratók, hogy tegnap nem látták őt azon réten, mellyet ez évben először kaszáltak 's Dülmen mindenek fölött szeretett; mivel az megboldogult atyjától Lajosrétnek neveztetett-el; mert Lajos, mint gyermek, leginkább szeretett ott játszani.— „Ugyan mi baja lehet a' nagyságos urnak? valljon beteg-e? vagy talán boszúsága volt?" kérdék egymást; de senki sem tudott felelni.

Dülmen ez alatt szomorún 's magába zárkozottan a' legtávulabb sétahelyeket választá, magányban keresett nyugalmat; 's mivel érzé, hogy nem talál, az elszórttsághoz fordult. Éppen ekkor történt, hogy a' szomszéd tartományban lázadás támadt, miért seregét a' határszélre rendelé az uralkodó, gát képzés végett, 's nehogy a' képtelen népdüh árja áttörjön tartományaiba is. Valamennyi szabadosok nyilvános lapokban összehivattak. Örömmel olvasá azt Dülmen, 's rendbeszedé egyenruháját, egészen elhatározva, hogy kevés napmulva ezredéhez menjen.

A' kapitány tisztei 's alattvalói nem kevéssé szomorodtak-el, midőn ezen elhatárzását megtudták, 's ki nem találhatták, mi változtathatta meg igy szeretett urokat. A' főtisztnek, ki leginkább os-

tromlá, ne hagyná-el gyermekeit, mosolygva felelé: „Igen kicsiny a' kör itt nekem; ki kell mennem a' nagy világba!“

Utazása előtti estvén még körüllovaglá jószágát, megnézé még egyszer földeit, réteit, és erdőit. Az est üditő vala, a' nap már hegyek mögé fordult, 's elárasztá azokat aranyfényével. Fölnéze Dülmen, és buzgón imádkozék (mert csendesen és szó nélkül dicsérni a' mindenség diszét, 's általa a' teremtő mindenhatóságát, annyit tesz, mint imádkozni); azután gondolatokba sülyedve tovább lovagla; midőn lova hirtelen egy keskeny kapusikátorba fordult. — Körültekinte, és — — az erdőszház előtt álla. — „Hű kedves állatom — moda lovához — mialatt megsimogatá nyakát — ide hozod hát uradat? Annyira megszoktad már ezen utat? Sokáig nem fogod most járni; talán soha többé! — Bemenjek? Lássam-e még egyszer? Még mélyebben nyomjam-e' szivembe a' tüskét?“ — Alig beszélt igy, midőn Márton, ki az ablakban állott, 's őt meglátta, fölkiáltott: „az én kapitány uram jő, az én nagyságos kapitányom! — Már nem fordulhatott vissza Dülmen; leszállott, megköté lovát 's bement.

VI.

A' mulatozás eleintén meglehetős egyhangú volt. Az öreg erdősz nem tudta, hol kezdje, 's csak megszoritá a' kapitány kezét, mellyet ez neki nyujtott. Dülmen legbelsőbbjében el vala fogódva, 's Márton szó nélkül, szoborként, mozdulatlan állott katonai helyzetében. Végre lassanként megoldatott nyelvök; Heinik kijelenté sajnálatát, hogy nem teljesitheté a' kapitány kivánságát; Dülmen elbeszélé, mit szándékozik tenni, 's Márton hangosan magasztalá kapitánya eltökélését.

Végre kissé zavarodtan kérdé:, 's hol van Mina? tán beteg? Öreg tán csak nem fenyité-meg leányát szabadkozása miatt?

„Nem, jó nagyságos uram! — felelé az — de ő nagyon elfáradt ma; sütött és mosott, 's itt benn kamrájában egy székben elaludt.“

„Elaludt? — kiáltá Dülmen. — Felséges! Igy hát még egyszer láthatja őt a' gyülöltt a' nélkül, hogy kint okozzon neki. Megengedi?“ — 's e' szókkal vevé a' gyertyát, 's csendesen belépett a' kamrába. Heinik és Márton követték, 's az ajtóban maradtak.

Itt fekvék Mina a' székben rózsapiros arczczal; barna hajfürtei hanyagul hullámzának fehér nyaka körül. Keble minden leheletnél hánykodék a' váll alatt, mellynek rabságából már félig kiszabaditá magát, 's kis lábai az ágyoszlophoz támasztvák, mellynél a' szék állott.

Sokáig nézé Dülmen kéjmerülten a' leányt; végre fájdalmas sohajjal: ‚nem a' te számodra!' mondva, ismét visszafordulni akart. Ekkor megmozdult Mina, 's midőn álmában e' szók: „Igen, szép, és — jó ő — de még is hozzám képest i g e n i s n a g y!" repültek-ki ajkain — hah! — kiáltá Dülmen" — rólam álmodik! Nagy tehát, csak igen is nagy vagyok, 's ez az egyetlen ok? 's te nem gyülölsz engem? 's csak azon előitélet, tán egyetlen idétlen gunyszó vagy mosoly távoztatott-el tőled engem?" — És letevén a' gyertyát, letérdelt a' szék előtt, 's az alvónak rózsa-ajkira csókot nyomva fölkiálta: ‚élj boldogul örökre drága leányka!'

De a' csók nagyon is heves lehetett; Mina fölébrede, fölnyitá szemeit, maga előtt látta a' kapitányt, szem szembe, fejét az övének ellenébe; reá mereszté szemeit, csudálkozék, reszkete, 's végre félig szunyadtan fölkiálta: „Ő szép! szép! Ő kisebb lett, most olylyan nagy, mint én; most lehet." — Ekkor fölkelt a' kapitány, 's Mina dörgölve szemeit hirtelen elhallgatott. ‚Élj boldogul! Mina! — kiáltá még egyszer a' kapitány — nem egy hamar látjuk ismét egymást; de bár hol legyek, követend képed, 's emléked soha sem tünik-el szivemből!' — E' szókkal kirohant; lovára veté magát, 's haza vágtatott.

De Mina nem fájdalom nélkül nézett utána, 's mondá: „Ah, ez szép álom volt! ő sokkal, sokkal kisebb volt, — 's midőn fölébredék, egyenesen szemébe néztem. Ah, ha még is ugy maradt volna!"

Dülmen más nap korán reggel ezredéhez utazék.

(*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

R i t k a l é l e k é b e r s é g. (Igaz történet.) Ama történetileg nevezetes időben, midőn a' franczia nyomást nem türhetett spanyolok fellázadtak, M u r a t, még akkor bergi nagyherczeg 's Madridban Napoleon képviselője, fontos sürgönyöket készült a' Lizboában tartózkodó Junot-hoz küldeni. A' Portugallba vezető utakat azonban annyira ellepték C a s t a n o s parancsnoksága alatt a' guerillák es spanyol csapatok, hogy minden közlekedés legnagyobb veszélylyel járó volt.

Ebbeli aggodalmában S t r o g a n o f f h o z, a' spanyol udvarnál tartózkodó orosz követhez, folyamodott Murat. Tudva levő dolog, hogy a' sz. pétervári udvar akkor barátságban volt a' franczia véleményekkel.

Stroganoff a' dolog kivitelét könnyünek nyilatkoztatá. — „Siniawin, admiral — mond a' követ — Lizboa kikötőjében tartózkodik — 's czélunknak ürügyül szolgálhat. Válassza-ki ön legügyesebb dárdását; én majd orosz livreét adok testére, 's egy, az admiralnak szólló levelet kezébe: ön pedig szóval bizza reá a' közleni valót, 's igy, ugy hiszem, rendeltetése helyére fog érni, ha utjában husszor körömre kerülne is; a' felkölltteknek sokkal

inkáb bőrében áll a' velünkki közömbösség megtartása, mintsem elégületlenségre alkalmat nyujtani akarnának.

Murat örömmel egyezett-meg a' javalatban; mint egyedül czélhoz vezetöben. Ennek következtében lelkére köté Krasinskinak, a' dárdások főnökének, hogy neki egy elszántt 's ügyes legényt keressen-ki, és ez, a' megbizásnál fogva már harmadnapra, egy ifjút állitott Murat elébe, kiért éltével kezeskedett. Az ifjút Lenzinski-nek hivták, 's életkora még csak 18 év volt.

Az ifjú megpillantásánál, ki gondtalanul 's önkényesen ment a' bizonyos veszély elébe, még maga Murat is megrendült, bár mennyire megszokta is, czéljainak haladék nélküli kiviteleért bár mit feláldozni. Megmondá tehát a' dárdásnak, mi veszélyekkel van összekötve vállalata, 's hogy halála mulhatlan, ha reá ismernek.

Lenzinsky mosolygott. — „Tudassa csak velem herczegséged a' tudandókat — monda tisztelettel — 's reménylem, a' reám bizott dologban becsülettel fogok eljárni. Köszönöm egyébiránt a' megkülönböztetést, mellyet tőlem bizonynyal minden pajtásom irigyleni fog.

Murat vállat vonitott, és elmondá akaratját. Stroganoff báro kezébe adta az igért levelet és orosz köntöst, 's Lenzinski jó kedvvel Portugall felé indult.

Első két nap akadály nélkül mult-el. Harmadik napon azonban, déltájban, egy csapat spanyol fogá körül Lenzinskit, lefegyverkezteté, s a' tábornok elébe hurczolta. E' tábornok az ifjúnak szerencséjére Castanos volt.

Lenzinski csak hamar meggyőződött a' felől, hogy ha vallattatni fog, 's reá sül, hogy franczia, menekülnie teljes lehetlenség; elhatárzá tehát magában, hogy francziaul hangot sem fog szóllni, hanem, bár mi iránt kérdeztessek is, a' német és orosz nyelv mellett marad, mellyeket hibátlanul beszélt. Azoknak dühös káromlásaik, kik a' fővezérhez vezették, előre gyanittaták vele, mi sors vár reá; 's hogy illy körülmények között meg ne zavarodjék, természetesen össze kelle szedni minden elszántságát rettenthetlen szivének.

‚Kicsoda kend?'— kérdezé Castanos a' fiatal dárdástól.

Lenzinski meredten nézett az öt francziául kérdőre, 's kis szünet után németül mondá: „nem értem, mit kérdett."

Castanos megérté 's németül beszélt. Minthogy azonban illy kellemetlen dologgal tán nem akart bajlódni, a' tábornoki kar egyik tisztjére bizá a' vallatást.

A' fogoly felváltva majd németül majd oroszul beszélt, 's gondosan óvakodék, hogy anyanyelvét csak egy hanggal is árulja-el.

Annál terhesebb volt pedig magamegtartóztatása, mivel egy magános kamrába zárták, melly körül boszú- 's vérszomjas csapat ádázkodott, azon perczre sovárgó, mellyben ö bünösnek; az az, francziának fog nyilvánittatni. Szerfelett nehezité Lenzinski helyzetét azon körülmény is, hogy Castanos segéde, egy tulságig fanaticus ember, mindjárt a letartóztatás perczében ellenségeskedöleg nyilatkozott az ifjú ellen, 's azt ellenség kémének szidalmazá. E' tiszt egy környékbeli pórt vezetett a' vallató terembe, s ott a' fogollyal szemközt állitván, monda neki: „Nézz szemébe földi e' ficzkónak jól, 's modd-meg: orosz, német-e, vagy a' francziák kopója?

A' pór figyelemmel vizsgálá az ifjút, de csak rövid ideig: akkor szemei a' méreg miatt szikrázni kezdvén dühösen kiáltá: „„franczia ö, franczia! Nehány hét előtt — mondá szavait folytatólag — szalmát kelle Madridba vinnem, 's ez alkalommal élelmet is szálliték magammal, mellyet a' székesvárosi laknyak részére helységünktöl zsaroltak-ki. Szállitmányomat ezen ember vette-át. Minthogy pedig akkor egész óra hosszáig volt vele dolgom, minden vonására jól emlékezem. Mondtam is mindjárt pajtásaimnak, midön az előbb behozták: ez az a' franczia, ki Madridban szállitmányomat átvette. Most ujra esküszöm: ez az a' fiatal franczia!““

Kiki képzelheti Lenzinski érzelmeit e' szóról szóra igaz vádnál. Ő is tisztán emlékezék ama pórra.

Castanos alkalmasint átlátá a' dolog egybefüggését; de mint nemes, nagylelkü ellenség azt tanácslá, bocsáttassék az ifjú utjára, minthogy egyetlen vádlónak szavára még bünösnek itélni nem lehet. E' véleményt a' többiek azonban elkeresedéssel hallgatták, és az „áruló“ szót érthetöleg lehete több oldalról hallani. Kiméletről a' dolgok illy állásánál természetesen szó sem lehete.

Most már börtönbe dugták Lenzinskit. Midön az ajtó becsapódott mögötte, eszméletlenül rogyott földre; mit igen természetesnek találandunk, ha meggondoljuk, hogy 19 egész órától fogva egy falat kenyér 's csep viz sem volt szájában, mihez még maga megerötetése, aggálya, e' kétes sorsa iránti kinzó helyzete is járult. A' nap még nem hunyt-le. Nehány pillanat mulva szemébe tüntek a' rostélyon keresztül sugárai; a' csillagkirálynénak fénye, melly a' gyönyörü Estremadurában olly sajátlag szép, még két egész óráig enyhité a' szenvedöt. Az éj leszálltával azonban eltünt e' vidító kép. Agyában sötét halálróli gondolatok keltek, mellyeknek súlya alatt elkábulván, mély, halálnemü álomba sülyedt.

Mintegy két óráig alhatott igy, midön az ajtó lassan felnyilt, 's rajta egy alak lebegett-be a' lámpa halvány fenyét gyönge kezével elfedö, 's a' fogoly felé hajolva, olvasztó hangon 's franczia nyelven fülébe fuvolyázó: ‚Barátom, kiván-e valamit enni?‘

Lenzinski részint a' fény, részint egy gyönge kéz illetése, részint pedig a' dáma (mert az állt oldalán) csengö hangja által felriasztva álmából, fél testtel fölegyenesedett szalmanyalábján, 's felelendö, száját már felnyitá; de csakhamar lecsukódtak szemei 's álommámorosan, alig érthetöleg kérdé németül: „mit akarnak velem?“

„„Azonnal enni kell adni szegénynek — parancsolá a' kisérlet sükeréről értesitett Castanos — tartsátok jól; adjátok vissza lovát s holmijét, és engedjétek szabadon háboritlanul utjára menni. Ezen ifjú nem lehet franczia!““

Ha Castanos saját lelke sugalmait követhette volna, Lenzinskit azonnal szabadon bocsátja; de a' tábornok tetteit sok irigy szem vizsgálta. A' dárdást azonban minden esetre jól laktatták, 's a' tömlöczből is kivezették; de csak azért, hogy olly helyre vesessék, hol Traxillo csapatjának fegyvere alatt elhullott tiz franczianak teste feküdt. Ezután több óráig a' legcsábosb 's iszonyúbb kisértést állván-ki, ismét visszavitetett börtönébe, mellyet a' kegyetlen jelenet után még fenn dobogó kebellel üdvözlött. Fiatal ereje másodszor diadalmaskodott a' kegyetlenkedés szemlélése felett, 's elszunyadt; 's noha a' borzasztó látvány szünetlen elötte tünelgett, a' természet még is megkivánta adóját, 's legmélyebb álma közben ismét fülébe

csendült a' csábos franczia hang: ‚Kelj-fel, kövess; lovad már nyeregben áll: Én megszabaditlak!' — A' fiatal hös felébredt. Még fülében hangzott a' csábos — ‚én megszabaditlak, kövess! — de ö az ismeretlen szépre meredt, 's németül suttogá: „mit akarnak velem?"

Castanosnak hirül esvén ez uj kisérlet, bámulva kiáltá: „„Ez az orosz egész ember!" — És örömmel szabadon bocsátotta volna azonnal; de tisztjei még egy 's végső kisértést kivántak, mit Castanos tölök meg nem tagadhatott.

Más nap reggel egy törvényszéknemü gyülés elébe állittatott, melly Castanos tábornoki karából alakult.

Birái elébe érkezve németül egy magyarázóért könyörgött, 's kérése teljesitették is. Először lizboai utjának czéljáról kérdezték Lenzinski természetesen az admiralnak szólló sürgönyök és uti levelére hivatkozott. Ha a' pór vallomása a' vádat nem neheziti, minden gondolkozás nélkül utnak ereszttették volna, miután az iratokat szavaival megegyezöknek találták.

„Meg kell öt kérdezni — mond a' választmány elnöke — ha, (minthogy nem franczia) a' spanyolokat szereti-e? A' magyarázó átforditá neki a' kérdést.

‚Igen — lön, a' dárdás válasza — én szeretem és becsülöm a' spanyol nemzetet, 's azt leginkább férjfias jellemeért. Kivánnám, hogy nemzeteink barátságban élnének.

„„A' fogoly azt mondá ezredes ur — mondá a' magyarázó — hogy utál minket, mint vérszopó ebeket, mivel fellázadtunk. Gyülöl, megvet minket, 's nincs egyéb kivánata, minthogy egész nemzetünknek egy feje lenne, hogy ez irtózatos és átokra méltó háborúnak egy csapással véget vethetne.""

E' beszéd közben minden szem feszitett figyelemmel leste a' fogoly arczizmainak legkisebb mozdulatát, hogy a' gaz forditásnak hatását kiolvashassák belölök. Lenzinski azonban nyugodtan nézett a' törvényszék tagjaira. Keble ugyan majd szétpattant, de érzelmein még is erőt vett.

„Uraim — monda Castanos felállva — a' pórt megcsalták szemei. Ezen ifjú bocsáttassék azonnal szabadon, és utjában senki se gátolja. Istenemre! ö ártatlan!"

„„Igen, ö ártatlan!"—zugák mindnyájan helybenhagyólag, 's a' gyülés szétoszlott.

Lenzinski visszakapta lovát, holmijét, iratait; utlevéllel láttatott-el, 's akadály nélkül jutott Lizboába.

Azon korbeli emlékiratok kezeskednek valóságáról ez esetnek, melly tán a' hajdankor hőseinek is dicsöségökre szolgált volna. Az emberi kedély terhesebb kisérlést még talán soha sem ált-ki, de nem is gyözedelmeskedék soha nagyobb lélekéberséggel.

Figyelmeztetés. — Távulabb lakó t. cz. előfizetőinket tisztelettel figyelmeztetjük, hogy a' mostani pesti medardvásárra jövő alkalmak által legkönnyebben küldhetik-fel a' kiadó hivatalba Regélőnk második félévi díjját, mellyre az előfizetés a' nélkül is már junius elején kezdődik.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

46.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap junius 7kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' nagy es kicsiny.

(*Vége.*)

VII.

Két hónap folyt-le Dülmen elutazta óta. Ekkor Heinik az öreg Mártont, midőn együtt bejárák az erdőt, igy szóllitá-meg: ‚Márton! ugyan mondd, van-e igazam, vagy nincs? Mina bizonyos időtől egészen megváltozottnak látszik; csak jár a' helyett, hogy mint az előtt szökdécselne; nem nevet, csak mosolyg, sőt ugy látszik gyakran, mintha könyeznék. Márton, nem vevéd ezt észre?‘ — „ „De igen, észrevettem én is“ — felelé ez. — ‚És nem tudnád okát?‘ — kérdé ismét az öreg.

„A' hóhér tudhatná azt; a' leányok most a' nevetést és sirást egy zsebben hordják, 's mindkettőt ok nélkül teszik. Tán ismét nagyon kicsiny neki valami, mint pár hónappal ez előtt valami igen nagy volt!“

‚Igazad lehet!‘ felelé az atya sohajjal. A' beszélgetés félbeszakadt, 's hallgatva tovább mentek.

Valóban Mina egészen megváltozott. Arcza nem égett; csendesen, lesülyesztett fővel járt a' házban; elvégzé ugyan köteleségeit, de egész órákig is ült dologtalanul kamrájában azon széken, mellyen akkor nyugvék, midőn a' kapitány elbucsúzott tőle, 's némán mereszté szemeit a' földre. Ha a' faluban táncz volt, világért sem ment oda; sőt nem ritkán történt, hogy visszás feleleteket adott. — Ha az atya kérdé: ‚mi bajod?‘— „éppen semmi“ — felelé, vagy — „majd jobban lesz az; légy békével atyám!“ — vagy felelet nélkül elfutott.

Nagyon igaz, hogy gyakran csak akkor érezzük becsét valaminek, ha nincs többé birtokunkban, vagy örökre elveszettnek féltjük. Ez érzés vön erőt Minán is. — Most egészen másképp' tekinté a' kapitányt, mint az előtt; szivének jeles tulajdonai az elő- ‚nagysága a' háttérre vonult; tiszta fényes szemeinek az ábrándozás meg annyi tüzet kölcsönze, férfias-büszke állásának meg annyi megkü-

lönböztetést, sőt még ez nagysága természetes következéseül ismertetett. — Elégültlen volt magával; gyermeknek nevezé magát, hogy olly kicsinységet (itt nagyságot kellene mondani) annyira fölvett; 's őrülttnek, hogy olly gazdag kérőt, és — mi előtte még több volt — olly gyöngéd szeretőt, elutasitott. A' biró Annájára nem is nézett többé, mivel ennek gunykaczaja és szavai verék fejébe azon szeszélyt. Szóval, a' kapitány most a' legszebb, szeretetre legméltóbb férjfiú volt előtte, 's alig hiszem, hogy csak egy vonalnyit is engedett volna nagyságából, ha az ő akaratjára került volna. Ehhez jöve még, hogy az atya és Márton mindig kigunyolák nagyságával, 's hogy a' derék rüstenbergi főtisztné, kihez minden héten átment, a' finomabb asszonyi kézmunkákat tanulandó tőle, majd mindig a' kapitány 's ennek jóságáról és leereszkedése, nemes lelkűsége, jó szive, szépségéről és szeretetre méltóságáról beszélt neki. — Mina illyenkor tűvel kezében igazán tűkön ült, 's több izben munkájába dugá fejét, arcza pirját elrejtendő. — Midőn azután haza jött, egész éjjel sirt részint tette miatt, részint a' távul elutasitott utáni vágyból.

Miután a' szomszéd tartománynyal a' békességet megtartani nem lehetett, háborúra került a' dolog.

Heinik minden csötörtökön egy csomó hirlapot vett volt a' főtiszttől, mit többnyire délben az asztalnál szokott olvasni. A' politicai lapok eleintén a' táborszemi (Vorposten) csatákról szóllottak, később az előcsapat nagyobb csatáiról. Dülmen ezrede ennél volt, 's majd minden lap tön említést róla. Bátorsága, személyes tettei mindig nyilvánosan megdicsérvék, 's mivel őrnagya e' csaták egyikében elesett, Dülmen lépett e' rangra.

Olvasóim gondolhatják, hogy illy hirek olvasásakor Heinik és Márton az uj őrnagy egésségére mindig összekoczanták poharaikat, 's hogy ekkor mindig nem igen barátságos tekintet esék Minára. De a' szegény leány a' nélkül is látszó agálylyal (mit azonban a' haragos öregek roszaságnak vettek) ült az asztalnál, 's hallgatá, nem éré-e szerencsétlenség kedvesét. Egykor, midőn a' hirlapban állott: „de báro Dülmen őrnagy közepette állott a' feje fölött villongó ellenséges kardoknak" — levesét kanál helyett villával akará enni.

Ezután nem sokára elhatárzó ütközet vala, mi Heinik honjának javára ütött-ki. Mindenki legnagyobb örömbe merült, 's az öreg erdősz, mint jó alattvaló és honfi nyugtalanul várá a' legközelebbi csötörtököt, hogy a' gyilkos ütközet részleteit olvashassa. Déltájban kapta a' hirlapokat. Fölnyitá, olvasá a' leirást, mellyben báro Dül-

men őrnagyról a' legmegkülönböztetőbb említés tétetek, melly igy hangzék: „egyedül az ő okossága által 20 álgyú nyeretett.“ — Már fölemelé szikrázó szemekkel teli poharát Márton, kedves őrnagyát éltetendő, midőn Heinik ugy vélé, hogy jobb volna, hallgatnámeg az egészet. Ugy történt. Először az ellenség nagy veszteségét olvasá, azután igy hangzék: „Részünkről a' holttak közt találtatnak Kohl tábornagy, Mehlman és Razwig ezredesek: de a' súlyosan megsebesittettek között van a'derék Dülmen báró őrnagyis. kinek mind két lábát álgyúgolyó töré-el. Bár L***-be, a' katonai kórházba, vitték e' jeles tisztet, de az orvosok kétségeskednek fölépültén.

Midőn ezt olvasá Heinik kiejté kezéből a' lapot; Márton kiönté a' töltött bort; de Mina eszmélet nélkül földre rogyott.

Az öregek ágyba vivén őt, szeszekkel ismét életre hozák. — Fölnyitá szemeit, kiugrék az ágyból, 's atyjának, ki őt támogatni akará, zokogva mondá: „bocsáss, bocsáss! atyám—bocsáss!—El kell hozzá mennem! ápolnom kell őt! — Hisz' miattam szenved ő, a' jó. Ha nem bánok vala igy vele, nem ment volna csatára: itt élt volna épen, szerencsésen, elégülve, 's én vele! — El kell mennem! — Nincs pillanat veszteni való, másképp' meghal, meghal! — Kendőmet! — Ide kesztyűimet! — Márton jer! neked jönnöd kell velem; hozzá, hozzá, a' te és az én kedves őrnagyomhoz!“

Az öregek meghökkentek, 's nem kevésbbé csudálkoztak e' szókon, mint Minának illy rögtöni változásán.

IX.

Miután nyugodtabb lön Mina, fölfödé atyjának szivét, 's mit szenvedett a' kapitány elutazása óta. Az öreg őt könybe lábadt szemekkel megcsókolá, 's mondá: „Menj gyermekem, menj, hova szived vonsz. Én, fájdalom! nem hagyhatom-el hivatalomat; de Márton kisérjen-el “

Márton ugrált és sirt örömében, 's azonnal megnézé a' kocsit, ha nem hibázik-e rajta valami; Mina nehány fehér ruhát pakolt-be, 's másnap már jókor r e g g e l, atyai áldással kisérve, utnak indultak.

Elmellőzöm az utat magát, 's miként nem átallott Mina semmi kellemetlenséget. Sem eledellel sem pedig alvással nem akará fölüditni magát, 's csak mindig gyorsságot ajánla Mártonnak, hogy mennél előbb érhessen vágyódása helyére. Mártonnak minden ékes szóllását ki kellett meritnie, hogy az agály, és vágytól kinzott szerető leánykát meggyőzze, miként a' lovak miatt szükséges e' vagy ama vendéglőbe térni, 's ott delelni vagy éjszakázni. Illyenkor Mina székre ült, és — ha a' mindent könnyitő álom nem fogá-el — ajta-

tosan imádkozék Dülmen élteért ugy, hogy az öreg Mártonnak is ősz bajszára peregtek a' könyör könyűi, 's előhoza mindent, hogy vigaszt csepegtessen annak szivébe, mit az vágyódva fogadott-el.

Hatodnapon végre beértek L—be. Már előbb át kelle menniek a' csatamezőn, hol holt ember 's lótestek temettetlen fekvének. Mit szenvedett e' perczben Mina, mint szorult mind inkább össze szive, 's mint növekedék mind inkább kedvesének élteérti aggodalma, rajzolják-le maguk érzésteli olvasónéim.

Most a' városkában voltak, 's a' katonai kórház előtt megállottak. Márton a' szekérrel a' legközelebbi vendéglőbe ment, 's ugy gondolá, hogy Minának is oda kellene őt először is kisérnie: de ez nem is felelt neki; — az őrhöz fordult, ki a' kórház ajtajában állott, és sebesen kérdé: ‚Él még Dülmen őrnagy?' — — Mit tudom én! — felelé amaz durva hangon — nagyon sokan feküsznek ott benn" — és elfordult. — Mina belépett, futott a' hosszú folyosókon, 's a' vászonköntösű lábadó katonáknak sápadt, sovány arczáik látása nagyobbitá agályát. Végre megpillantott egy sebészt — annak ismeré a' véres gerelyről (lanzette), mellyet azaz ajtó előtt törülgete. Ehhez fordult, 's kérdé: ‚uram, Istenre kérem, mondja-meg, él még Dülmen báro, 's hol találom föl?' — „Még él — felelé a' sebész, — itt közel fekszik, a' 17-dik szám alatt."

Mina az ajtóhoz repült; fölnyitá és belépett. — Itt feküdt a' kedves, egy kis szobácskában, vérrel födött ágyon; szemei zárvák; ajkai halálsápadtak; 's csak a' mély sohajokból és görcsös vonaglásokból, mellyeket fájdalom sajtolt-ki belőle, volt ismerhető, hogy van még élet benne. Az ágy körül nehány sebész állott, 's fejénél ült a' főorvos, ki a' betegnek kezét tartá, 's érverését látszék számolni. Mina az ágy felé rohant, de elhagyá ereje, 's eszméletlen omlék-le arra.

X.

Midőn visszanyeré eszméletét, a' vendéglőben találá magát, hova Márton a' kocsit 's lovakat beállitá. Ez 's egy ezredi sebész állottak előtte, 's ugy látszék, életre hozásával foglalkoztak.

Mina azonnal ismét kedveséhez akart: ‚ápolni akarom őt! — mondá — azzal köteles vagyok: mert én vagyok egyedül oka!'

„Legyen nyugodtan — mondá a' tiszteletre méltó éltes sebész — e' férfiú — Mártonra mutatott — mindenről tudósitott. Önmagának is szüksége van nyugalomra, 's őrnagyunkat általában őrizni kell minden váratlan benyomástól. Gondolja-meg, hogy ő tüstént meghalhatna, ha mostani helyzetében szemét fölnyitván, ágyánál önt megpillantná."

„Igen, igen! — én nem megyek oda; — várni fogok, — o szegény szivem!“ — fölkiálta zokogva, 's visszaesék a' nyugágyra, mire őt tevék.

„Reméljük — folytatá az orvos — nehány nap mulva elmulik a' sebláz, 's akkor majd láthatja őt, 's ápolásában is munkálódhatik.“ — Miután ajánlá Mártonnak, ne eresztené-ki Minát, eltávozék.

Három nap mult-el, négy — sőt öt is, de még mindig tartott a' láz; Mártonnak naponta hússzor is átkellett mennie a' kórházba, megkérdezni, mint vagyon. Mina nem hagyá elvétetni magától, hogy legalább szobája ajtójában hallgatózék, 's minden sohaj, minden szó, mellyet az őrnagy phantasiájában mondott, átmetszé lelkét.

Végre hatodnapra elmult a' láz, 's nyolczadnap az ezredi orvostól engedelmet kapott Mina a' beteget látni. Délben kellett jönnie, addig elakarák őt készitni látására.

A' várva várt dél megjelent. Mártonnak kellett előbb belépni. Midőn őt Dülmen megpillantá, mosolyogva elébe nyujtá kezét. Márton könyezve megcsókolá azt, 's mondá: ‚O nagyságos uram, minden jól megy! Mina künn áll!‘

„Be, be, szivemre!“ — kiáltá az őrnagy, 's fölemelkedék ágyában, mire a' sebészek segiték.

Most belépett Mina, 's az ágyhoz közledék. Dülmen első szavai — mi alatt lábára mutatott — voltak: „No's, Mina, most valamennyire megkurtitott az ellenség, 's olly nagy vagyok, mint te!“

„„Tied, örökre tied!““ — kiáltá Mina, rá borult, és egy csókot nyomott a' halavány piros ajkakra.

„ „Elég!“ “ — mond az orvos, 's elvoná Minát, ki mostantól éjjel nappal ápolá a' beteget maga kimélése nélkül; minden gyógyszert maga nyujtott neki, 's ha kedvese aludt, ágyánál ült, 's tépetet foszlatott sebeire. Dülmen erős természete, romlatlan nedvei, de még inkább Mina jó ápolása, leginkább pedig a' szeretet sebesen hatottak. Napról napra jobbult, 's már egy hónap mulva meg próbálhatá először mankóit. — „No's, most az igaz, ismét nagy vagyok!“ — mondá Minának; de ez csóközönnel bezárá száját, 's kéré, hallgatná-el gyalázatát.

Dülmen ezredes czimmel bocsájtatott-el szolgálatából. A' boldog pár visszament Dülmen jószágába, hol megeskettek. — Az öreg Heinik örömkönyűket sirt; Márton lelki gaudiumában volt. De a' kis Minának boldogsága majd igen is nagy volt.

CSEBBI.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hébe kioszkja; redut-csarnok. — A' hajdankori istenek szelleme a' mostani törökökével egyesült Pesten az ugy nevezett Hébe kioszkjában. E' mulató házacskát Fischer Péter ur, pesti czukrász, készitteté boltjával szemközt, a' szerviták terén, hogy abban az általa remekül készitett fagylaltat annál nagyobb kényelemmel éldelhesse az ékes világ köre. Az emlitett mulató hely valóban pompás mind belsö mind külsöjére nézve, 's már környezetét is kellemesitik az izletes csoportulatokba rakott virágok, növények 's a' t. Mult héttöl fogva estvénként igen meglepöen világitva áll ez uj kéjhely nyitva a' t. közönség elött, mellynek egy része nagy számmal álldogál körülötte a' gazdag és izletes, fényüzéssel rendezett készületen álmélkodva. — Egy másik mulató helyül, hasonlag igen pompásan diszitve 's minden kényelemmel ellátva, lehet kijelelni a' pesti redut-épület földszini csarnokát az udvar és kávéház oldalain, mellyet az ottani vendéglö diszittete, hogy a' nála ebédelö 's vacsoráló közönségnek annál inkább kiclégitse kivánságait. Valóban ez is közfigyelemre ajálható.

Gyászhir. — Pesten, élete 61-dik évében, mult majus 30-kán, hosszasan tartott sorvasztó betegségböl szenderült által boldog életre t. n. Apádiai Grabovszky Athanáz ur, t. n. Pest és Krassó megyék táblabirája, a' g. n. e. iskolák alapitványát kormányzó kir. biztosság legidösb tagja, a' budapesti vakok intézete pénztárnoka, sz. k. Pest városa választó polgára, a' pestbudai hangászegyesületnek nagy-tanácsi tagja 's több más jótékony és hasznos intézetnek részvényes gyámolója. Hült tetemei jun. 2-kán e' görög nem egyesült egyház szertartása szerint a' váczi ut melletti temetöbe vitettek. Gyászolja halálát testvér öcscse, t. Grabovszky Konstantin ur, t. n. Krassó vgye táblabirája, 's vele együtt minden, ki a' boldogulttnak kitünö szivességét, barátság, jótékonyságát, 's valódi tiszta nemeslelküségét ismerte. Méltán fájlalhatjuk elhunytát, mert benne egy becsületes jó magyar hazafit, minden jó és hasznos törekvésnek buzgó pártfogóját, vesztettük-el.

INNEPLÉS.

Chinai lakoma Maimatschinban.

China és orosz ország közti szerzödés szerint Kiachta az egyetlen pont, hol e' két nemzet egymással kereskedhetik. Itt van északi Ázsia egész belkereskedése összeszoritva, 's itt laknak a' sz. pétervári leggazdagabb kereskedök ügyvivöi. 'S valamint orosz ország chinávali kereskedésének helye Kiachta: ugy a' chinaiak is birodalmuknak amazzal szemközti határán, Maimatschinban, raktárt épitettek. Nagy, bekeritett tér választja egymástól e' két várost. Orosz oldalon van egy kapu német izlésben, örházzal: a' chinain pedig pompás bejárás mythologi ábrák- 's feliratokkal emelkedik. Maimatschin belseje egészen chinai város bélyegét viseli. Az utszák jól épitvék, de szorosak, 's rajtok egyebet nem látni puszta falaknál, mellyeket csak itt ott szakit félbe egy kapu, 's ez is folyvást zárva tartatik; mivel ugy hozza magával a' chinai szokás, hogy házába legyen zárva mindenki, 's a' külvilág meg ne tudja, mi történik benne. E' komor falak mögött van-

nak a' lakok. Mindenik mellett téres udvar van, mellyre a' lakszoba's kalmárboltok nyilnak. A' lakok szokás szerint igen dúsan butorozvák. Láthatni bennök fénymázolt asztalokat, tükrök és festvényeket; a' padlatok takarókkal boritvák. Az elfogadószobának legfőbb butora a' divan, egy nagyszerü kerevet, mellyen a' chinaiak keleti szokás szerint keresztbe vetett lábakkal ülnek. Minden magányház mellett van virágos kertecske, mellynek ápolása kedvencz foglalkozás e' nevezetes népnél. Legsajátabb, legszembetünőbb e' városban az, hogy benne egy asszony sincs. Egy nőlény sem kap engedelmet benne letelepedhetésre. E' törvényre alkalmasint az europaiak közelsége adott alkalmat. Egy orosz general, kinek nem rég volt alkalma Kiachtát és Maimatschint látni, egy angol hirlapban leirja látogatását, mellyet Tzin-Hoé elökelő chinainál 's Dsargutschei, a' külügyek ministere főügyvivőjénél tett.

El lön végezve — mond az orosz general—hogy Tzin-Hoé másnapi ebédhez meghivását elfogadom, 's az alatt hozzá segédemet küldjem, ki öt szokás szerint megköszöntse. Következett nap a' határvigyázó, vámigazgató, nehány más hivatalnok 's egy osztály kozák kiséretében Maimatschinba menék. Amphitryonunk tereme külajtajánál fogadott, 's miután angol módra kézszoritással üdvözlött, elfogadó szobájába vezetett minket, hol ő a' divanra leült. Számunkra legott thea hozaték diszedény alakú csészékben, mellyeknek alja kis hajó alakú vala; azután száraz és befött gyümölcsöt hordtak. Ezen elöleges szertartások bevégzése után kölcsönösen bemutatók tiszteinket. Mulatkozásunk elejénte mindennapi tárgyakon fordult-meg; beszéltünk életkorunk, családi összeköttetésink 's polgári helyzetünkről; beszédünk átment utóbb fegyvereink 's ruházatunk leirására; végre a' kandi chinai ügyesen közbeszött kérdésekkel utazásom okát törekvék kipuhatolni. A' tekervények, mellyeket ez okból tett, engem igen mulattattak; 's mivel nem volt ok titkolódnom, megmondám nyiltan, hogy a' császár parancsából meglátogatám a' nertschinski bányaintézeteket, 's kedvem jött határink ezen érdekes pontját is látni. Hitt-e szavaimnak, nem tudom, de megelégültnek látszék, 's azon tiszteletben bizonyosan részesülök, hogy nevem ő mennyei fölségéhez adandó tudósitásban tündökleni fog. Mulatkozásunk tolmács segedelmével történt.

Bejelentetvén, hogy asztalon az étkek, a' Dsargutschei 's én karon fogva léptünk az étteremhe. A' társaság öt vendégből álla, 's az asztal nem vala nagyobb, közönséges játszó asztalnál. Mindenikünk előtt két porczellan csészealy álla; az egyik üresen, a' másik félig eczettel telve. Villát 's kést magunk hozánk; a' chinaiaknak faczövekféléjökvolt; mivel olly ügyesen tudtak a' jobb kéz három nagy ujjával bánni, hogy vele hig étkeket is ehettek. Az étkek, mellyekkel rakva volt az asztal, szintolly csészealyakban valának, mint azok, mellyek előttünk tányér helyett álltak; az étkek kis serteshúsdarabok, baromfi, juh- és zsirban sütött vadhusból valának. Az étkeket kiveszik az üres csészékbe, 's mielőtt ennék, eczetbe mártják. Husétkek főzelék, káposzta, ugorka, kartifiol 's édes sütemények egymás után hordattak. — 52 csészéből kináltatánk. Én igen sokból izlelék, részint kandiságból, részint azért, mivel a' Dsargutschei chinai udvariasság szabályai szerint meg nem szünt csészéinkre rakni a' legjelesb darabokat. Az ebéd 8 különbözö lével lön befejezve. E' szám legfőbb foka a' chinai ille-

déknek, melly azt kivánja, hogy a' felhordott étkek száma arányban legyen a' tisztelettel, melylyel a' meghivott személy iránt viseltetnek. — Kenyeret is szünetlen kináltak, hogy velök szájunkat megtöröljük. Italunk kellemetlen izü rispálinkaféléből állott. Vizet soha nem adtak, 's poharaink liqueurüvegalakúak valának. Az evés mintegy óráig tartott; mulatkozásunk élénk és vidám vala, 's a' chinai nők szokásait tárgyazá. A' chinai lakomát nem találja ugyan jelesnek az europai izlés, de felvagdalt sertéshúsuk és süteményeik nem kellemetlen izüek. Étkeik igen tisztán készitvék; konyháikat igen tisztán tartják, 's tüzelésök igen ügyesen van elrendezve. Egészben véve a' chinai konyha nem annyira étkek tömege, mint különféleségével tünik-ki, 's ezek nem volnának igen roszak, ha zsirral egykissé jobban fukarkodnának. A' füszerek,névszerint foghagyma,fődolog,és a' sertéshús kedvenczételök. Ebéd után visszamenénk az elfogadó szobába, hol thea és csemegével kináltatánk. Ekkor észrevevém, hogy Chinában a' theakészités módja különbözik a' mienktől. Egy nagy tál félig lön megtöltve fekete pecóval, melly a' legbecsesb vagy legalább azon thea, mellyet leginkább vesznek. Ezt forró vizzel leöntik 's miután némi ideig állott, csészékben kinálnak vele a' nélkül, hogy czukrot adnának hozzá. Ivása e' módját, melly füszerét igen neveli, könnyen megszokja az ember. A' thea, mellyet a' Dsargutscheinél ivánk, igen jeles volt.

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLE.

Vasárnapi rendelet Amerikában. A' philadelphiai törvényszék rendelete szerint, ki vasárnap lovat berel-ki, ezt halálig megkinozhatja agyon lovagolhatja a' nélkül, hogy öt a' bérlő kárpótlásra vagy felelet terhére vonhatná. Ez által akarják a' lovakat bérbe adóknál a' vasárnap megszentségtelenitését akadályozni.

Furcsa lábvi z. Parisban multkori éjfél után az éji örök egy férfit fogtakel, ki mi után tömérdek mennyiségü rosz bort önte gyomrába, hogy azt megmelegitse, két órakor éjfél után a' Concorde-téren frisitöt akarván szerezni magának levet saruit 's nadrágját, egy nyilvanos kut medrébe állott, ruháival az ottani arany delphint csinosan fe ékesitvén, kalapját pedig egyik Syrene fejére tevén ennek pikkelyes hátuljára ült, 's philosophi kényelemmel éldelte a' nyilvános kútban a' lábviz kellemeit. Midön elfogták, igy kiáltozott. „hej ficzkók! lábvizemet! Mit kötödtök velem? lábvizemet!"

Kérelem. A' Regélő-Honművész jövő fél évi folyamatjára megkezdődvén az előfizetés, kéretlenek annak t. cz. pártfogói, méltóztassanak rendeléseiket akár a' cs. k. postahivatalokon, akár a' kiadónál Pesten legalább e' hónap **20**-*ig megtenni: különben a' később érkezett előfizetők czimeinek nyomatása miatt a' jövő félévi* **1**-*sö számok küldetése rendes időre meg nem történhetik. A' lakhelyeiket változtató előfizetőkre nézve mindenkor tanácsolhatóbb, hogy egyenesen a' kiadónál rendeljék-meg lapjaikat.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

47.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön junius **11**kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

A' két Sforza.

eredeti beszély. *)

Esküdve lön az eskü, 's megdüle
A' zsarnok; és szabadság is vele.

N. T.

Louis: Ein edles Wesen zeigest du
Aus grossen Trieben, dir im Busen ringend
Bricht ein Erdbeben aus von Edelmuth.
O welchen edlen Zweikampf hast du nicht
Gefochten. SHAKESPEARE.

I. Az erkély.

Tizenegy óra volt. Milano utszáin lassanként elhunyt a' nappali élénk zaj; csak itt ott pislogott még egy mécs az ablakokban; itt ott lejtett-el egy Domino az ürültt utszákon. Ha az ember a' ricciardii palota mellett setált volna, annak goth épülete, 's az azon elömlő antik ielség különösen magára vonná a' figyelmet.

Három erkély nyult-ki aranyzott rácsokkal az ablakok magas öblözetéből. A' középső különösen igényelheté nem annyira pompája mint izletességeért az arra menők figyelmét. Azt egészen az akkori kor dús fénye árzá-szét. Minden vizsgáló észreveheté, hogy e' lakban valami hatalmas Nobili osztja parancsait. Arab szőnyegek takarák az alzatot, keleti virágokkal himezvék; a' vánkosok finom zöld bársonból voltak, puha hókaroknak kinálkozók; a' rácsozaton narancs-szinü bárson folyt végig, büszke csókolhatni urnéja ruháit.

Az erkély két ékes kerevetén két érdekes arcz tünik előnkbe. Ezeknek egyike a' nagy tekintetü 's tiszteletü Ricciardi Tiberio leánya, Bianca volt. Öltözete egyszerü; világos kék bárson simult a' kerekded 's hattyú-fehér tagokhoz; sotét fürtök csókdosák az alabastrom vállakat, mellyeket a' játszi lebel ollykor-ollykor a' halvány rózsa arczokkal enyelgtete. Ezeken valami szende bú ömleszté fátyolát: mig a' bibor-ajkakon szivvarázsló hangok suhantak-ki, 's az anda tüzes szemek — ugy látszott — egy távuli tárgyhoz voltak lekötve.

*) Szecsödi Pál és Latinak Rudolfnak rokonkeblüleg

A' másik hölgy gyengéden simult Biancához. A' hölgynek könnyű gördületű arany hajai, pirkadó rózsa-arcza, vidor élénk szemei, szóllni termett ajkai kitünő ellentétet nyilvánitának a' másik hölgy komoly kedélyével. Ezen hölgy Luchesi Irene volt, testi is, de jobban lelki rokona Ricciardi Biancának.

„O mi szép e' magános éj édes Ireném! — mond Bianca — midőn a' nap hevétől ellankadt virágok feltárják kelyhöket; midőn elnémul a' zsibongó zaj, 's az ember felkél magányából, és meglesi az égnek szemeit, az egyedül őrködni látszó csillagokat, mellyek mintha intenék az embereket tetteik átfontolására. A' háboritlan csend ugy látszik, időt enged, hogy a' zajongó kebel csatáit csillapitsa az ember. O hányszor gondolkoztam én édes Ireném éppen e' kereveten, éppen illy pompás éjen azon borzasztó napokról, mellyeket a'fekete alkotmány Milano polgárainak gyászul innepélyzett. O hányszor sirtam azon ártatlan elvérezett polgárokért, kiket egy zsarnok kénye, törvény, emberjog ellenére feláldozott. Ah Ireném! te nem akarod láttatni tán, mennyire érzed velem Milano sajgó sebeit!“

„„Istenemre! e' hölgy őrangyal!““ — mond egy fekete Domino, ki a' hölgyektől észrevétlen az erkély alatt várta az őt elbájolta-Bianca beszédét.

„Ne hidd édesem — felelt Irene — hogy én szintén ne érzeném a' sebeket, mellyek kebledet is vérzik: de ki képes Galeazzo ellen valamit tenni?“

„Talán találkozni fog Milano hősei közt, ki jelt ad — sohajta Bianca — én a' követőkről nem kétkedem!“

„Adja Isten! de beszéljünk másról édes Biancám! — suttogá a' vidor szeszélyű hölgy — mondd-meg nekem inkább, miért jársz te mostanában annyit S. Stephano egyházába?“

Bianca egy homlokig pirulattal válaszolt.

„Ugy-e, azon magas barna ifjú a' mellettedi oszlopnál, ez azon irany, melly téged annyiszor von a' máskor alig látogatott misére?“

Bianca nem hallgatá végig a' csintalan suttogásait, könnyüden lebbent a' terembe, 's egy csinos ében mandolinnal tért vissza.

„Ugyan kérlek hallgass! jer inkább énekeljük azon kedves hangzatkánkat.“

Irene nem vonakodott, 's az „anima dove sei“ édes zenével ömlött-el a' két hölgy ajkairól.

Egy az erkély alatti szerelmeshez igen hasonló fekete alak közelgett most, 's Irene észrevette, mint reszket Bianca keze a' huron, midőn a' két égve epedő sötét szempár összetalálkozik, és szava az elhaladóra andalogtában igen rezeg.

„Ki volt ez?“ — susogá Irene.

„Nem tudom — sohajtá Bianca, 's pirulatát elfedendő simult Irene vállához, annak derekát átfüzve.

„Ő az, ő az — suttogá mélyen pirulva nem sokára Bianca — igen, ő az, az oszlop melletti ifjú. Igen, neked igazad van Ireném! ő mindig megjelenik az egyházban, 's imám közt is érzem a' lángpillanatok hatalmát. Igen Irene, ő szeret engem; ezt önérzetem 's a' finom női tapintat biztositja nekem. És én — szabad-e ezt egy barátné hű keblébe átömleszteni — suttogá szivdobogva a' hölgy — én is szeretem őt, 's ki tudja, valljon a' családi, a' külső viszonyok nem fogják-e kegyetlenül széttapodni a' szellemileg választhatlan rózsalánzot.“

Mind ezt hallá a' fekete domino az erkély alatt a' nélkül, hogy a' hölgyek gyanitották volna, hogy az oszlop melletti férfiú fültanúja ezeknek 's még többeknek.

II. A' fejedelem.

Azon elhiresztelt pompájú termekbe viszlek olvasóm, mellyekben Galeazzo Sforza, a' nagy Francesco érdemetlen utódja, Milano Nerója, szétárasztá pazar fényét. A' terembe léptet keleti dússágokban drága gyöngybojtos szőnyegek zárták-el. Ezek mellett két felől az ó görög világ remekei, tán még Mumius és Verres idejében rablott pompás szobrok nyultak-el. Égszin nehéz arabszövet boritá a' falzatot, hol Manetti, Massaccio, Giotto mivei fénylettek pompás rimzetektől körülölelve. A' lábszőnyegek japani bélyeget hordának. A' fal körül több ékes keleti divanok, asztalkák 's más butorzatok nyultak-el; itt ott Velencze 's Paris leghiresebb gyárai-szülte pamlagok nyujták-el rugalmas hátaikat, mintegy eltemetni vágyók a' rájok fekvőket.

Az ablakban bibor könyöklőkre támaszkodva egy középtermetű férfiú tünt elő. Öltözete a' legpazarabb 's fényesebb volt, rubinok 's gyémántoktól fénylő, a' nyugoti 's olasz izlést, keleti pompával vegyitő. Vonalmai, — bár valának rajtok nemes büszkeség bélyegei is—sötétek voltak 's romboltak a' szilaj szenvedélytől. A' könyöklő, Milano fejedelme, Maria Galeazzo Sforza.

A' teremben még két alak volt; egyik egy közép idejű férfiú, kinek arczára a' mosolygó hizelgés, alacson csuszás udvarnoki bélyeget nyomtak. A' férfiú Anastasio Beccati, a' fejdelem titoknoka 's udvarmestere; másik egy fiatal arab, fekete bárson egyszerű öltözetben. Ő néma testőre volt a' fejedelemnek, 's mivel mit sem beszélhete-ki, beavatott minden titkába. Gyorsan fordult-meg Anastasio közeledtekor Sforza; megszoritá annak kezét, 's egy nyugágyra veté magát kényelmesen.

„Mi hir Beccati?“

„Nem a' legkedvezőbb — sohajta a' kegyenez — a' hölgy negédes; a' cselédség hű; az atyát — ismeri Galeazzo.'

„Ezer aranyat neked; de a' leányt meg kell hóditnod számomra, érted? én parancsolom!"

Mélyen 's udvari mosolylyal hajtogatá magát Beccati, számitva magában a' félreteendő aranyokat. — ‚Rajta fogok lenni felséges uram!' — válaszolt végre.

„Hát Mariával hogy' áll a' dolog? Istenemre! a' hölgy pompásan énekel, és gyönyörű romai orra 's csókra termett ajkai vannak."

‚Ismerheted 's gondolhatod fejedelmem! ő szinésznő!'

„Értelek; — és Iginia Aldini?"

‚Kész minden perczben a' fejdelmet lakába fogadni!'

„Minden meghajol hát Galeazzónak — gondolá Sforza — minden büszke szerelmére, csak a' kevély Ricciardi leánya nem. Ez, mi engem bánt, 's mi jobban ingerli fellángolt érzelmimet. Egekre! a' hölgy csak most tünt szembe: de hozzá foghatót még nem láttam. Manetti Lucretiájával merném összehasonlitni; csakhogy élő 's holt között nagy a' különbség. — Mit csinál Bona?" — kérdé fennhangon a' fejedelem.

‚Könyeket pillanték szemeiben!' — válaszolt Anastasio.

„A' nő szenved — gondolá Maria — 's az egekre! egy Galeazzo neje nem érdemes erre. Mást kell gondolnom. Ő könyűs szemekkel nézi-el kalandimat; mert szeret, egy hölgy lelkesültével szeret engem. — Igaz, hogy, megy a' munka?"

‚Hol felséged?'

„A' föld alatt, a' boltozatban, értetlen!"

‚Ugy! — már csak valami husz ölre vannak tőle: de nehéz, a' munka, mert zajtalan 's vigyázva kell azt folytatni; különben is kevés meghitt ember dolgozhatik.'

„Hacsak a' falak nem, ők ne beszéljenek; értesz Anastasio? most távozhatol!' — mond a' fejedelem, 's az udvarnok mély bókolatok között siete-ki, 's félre hajtván az ajtó-szőnyeget, hosszú sorát tünteté elő az ezüst himzetű selyem öltönyös apródoknak.

Olvasóm kivehette, hogy Galeazzo Sforza, a' pazarló buja, de mivelt fejedelem jelenleg is nehány szép 's előkelő hölgyek után veté hálóját. Elhanyagolva a' nehéz status-dolgokat, amazokat meghóditni volt czélja, azokra pazarlá kincseit, mellyeket tán zsarnoksága vérrel, kiirtott polgárházaktól csikart-ki.

A' negédes hölgy, kit legjobban horgásza, nem egyéb volt, mint Ricciardi Bianca, — 's azon szilárd de jobban nyakas daczczal, minemű sajátjok volt a' Sforzáknak, határzá-el minden veszé-

lyen áttörni, a' végsőt megkisértni, 's nem nyugodni addig, mig Biancát szenvedélyes karjai közé nem szorithatja.

Egy lágy megtérő pillanat tünhetett-fel a' fejedelem vonalmiban, midőn Amode Bonára, nejére, gondolt. Sajnálta, hogy a' büszke Galeazzo neje szenved, 's érzé némileg azon édesen ölő mérget, a' szenvedély sülyesztő örvényét: de ez emelkedésre nem tudott, vagy nem akart elég erőt forditni.

(*Folytatása következik*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Lóverseny; mükiállitás; időjárat. A' pesti lóversenyek elsője jun 6-án, délutáni 4 óráto! 7ig ment végbe; meglehetős számú nézők előtt 's kissé hüvös időben. Első futás a' 250 arany nemzeti dijért volt, melly 30 aranyat érő 's magyar ország czimerével ékesitett serlegben csillogott. Pályatér 1 angol mértföld; tétel 16 arany, fele bánat; a' tétössz fele első, fele 2-ik lóé. Indult 4 ló; Lichtenstein Alajos hg v. p k. Polka kitört; czélhoz első: Károlyi György grófnak Lichtenstein Alajos hg. által nevezett sg. m. Rui-Blas; második, Csapody Pál ur sg m. Piros; harmadik, Czindery László úr. sg. k. Selma ért. A' pályatért 2' 5'' alatt futák körül. Csapody Pál Kupa, Czindery László Dahlia, Festetics M. gr. Armida, Hunyady József gr Negress és Argus, Lichtensten Al. hg. Murphy-Lady-Tann, Lichtenstein Fer. hg. Galopade Eona és Galopade-Little-Bo-peep-ért bánatot fizettek. — 2-ik Batthányi-Kazimir dij 100 ar. 1. ang. mf. Tét 20 arany; fuss vagy fizess. Futott 6. ló. Czélnál első Széchenyi István gr. p. m. Mazeppa, félvér (Csapody ur által Somogy megyében neveltetett); második Harrach Fer. gr. sg. k. The Rose; harmadik Traun. gr. vil. g. m. (félvér) Romeo; negyedik Lichtenstein Al hg. p. m Ács; ötödik Forray Iván b. p pr. Figaro; hatodk Auersberg Vin. hg. p. m. Algyja volt. A' pályatért 2' alatt futák körül. Visszahuzattak Csapody Pál ur Jemina, Lichtenstein Al. hg. Puce, kanczáik. — 3-ik Hazafi-díj 100. ar. 2 ang. mf. ismételve. Nyertes Lichtenstein Al hg. sg k. Furiosissima. Széchenyi István gr. sg. k. Galoppade először kitörvén 's elmaradván, több futás szükségtelen lön. Visszahuzattak Czindery László Selma, Hunyady Józs. gr. Reserve, Lichtenstein Al. hg. Polka 's ugyan annak Lily nevü lovaik. — 5-ik Batthyány-Hunyady-dij 100 ar. 2. ang. mf. Tet 20 ar. fele bánat. A' pályázók 3' 3'' alatt járták körül a' pályatért. Czélnál első Lichtenstein Al. hg Furiosissima; második, Trauttmansdorf hg. Laura; harmadk Harrach gr. Bantam; negyedik Csapody Pál ur Jemima; ötödik Széchenyi István gr. Juliettá-ja volt. Harrach F. gr. Rose, Hunyady Józs. gr. Reserve Lichtenstein Al hg. Puce, Lichtenstein Fer. hg. Charmer; Trauttmansdorf hg Eliza, Hunyady Józs. g. Anette, Festetics R. gr. Armida kanczákért bánatot fizettek. — Végre paraszt próbafutás. Indult négy ló; kettő kitört, egy elmaradt. — Szünetek közben katonaibanda játszott. — A' mükiállitás jun. 7-én kezdetett-meg, miről maga helyén majd jövő lapjainkban. Idő járatunk legváltozóbb; jun. 3-kán iszonyú orkán dühöngött; ezután hüvös eső állott-be, utána következett hüvös napokkal, 's végre 7-től fogva szép, tavaszi napoknak örvendünk.

INNEPLES.

Chinai lakoma Maimatschinban.

(*Vége*).

Mig csemegéztünk, vendéglőnk, ruhát váltandó, szobájába vonult. — Chinában udvariasság jele, ebéd után ujra öltözködni. Visszajöttekor a' Dsargutschei pompás barnasznü selyemöltönyt 's kék atlasz mellényt viselt. Több nevezetességet, könyveket, fegyvereket 's a' t. megmutatván, ajánlá magát, hogy min et szinház idejeig a' templomba vezetend. E' templom, melly azon chinai házakhoz hasonlit, melyeket az egész világ ismer, négyszögü vala, hosszú előre nyuló párkánynyal, melly az épületet környező oszlopokon nyugvék. Mi sem különösb azon festvények és czifrázatok tömegénél, mellyek e' párkányon láthatók. Az oszlopok megaranyozvák 's felirásokkal fedvék; a' falakon mythologi jelképek 's a' sz. könyvekből mondások felrajzolvák. A' templom belseje három részre van osztva; az istenségek fülkékbe helyezvék, mellyek előtt asztalok égő viasztyertyákkal, vizzel töltött nehány edény, különféle füstölő eszköz 's áldozat — ajándékok, mellyek nagyobbára virágok, buza 's hasonló tárgyakból állnak, felállitvák. Asztalok fölött függönyök és zászlók lebegnek 's elrejtik az istenség képét. A' falak arany czifrázatokkal 's legélénkebb szinü fresco-festvényekkel diszitvék. E' festvények jelesb tetteket és eszményeket ábrázolnak azon istenségek életéből, kiknek szentelve van a' templom, jelesül pedig azon harczokat, mellyek által a' leghiresb közttök főhatalomra jutott. Ha a' fülkékhez, mellyekben az istenségek állnak, kiket nem láthatni a' templomba lépéskor, közelit az ember, majdnem lehetlen, hogy csudálat, sőt félelem miatt el ne némuljon e' különös ábrák látásakor, mellyek mintegy 20 lábnyi magasak, vonásaik pedig undoritók. Ruháik szintolly különösek, mint arczaik, 's körülöttök minden olly gond 's mesterséggel van vésve és festve, melly igen ügyes művészekre mutat. Azon templomban, mellyet meglátogattam, 9 istenség vala, három csoportulatra osztva. Közepén Fo vala; tanitványai, kik tudományát terjesztek, környezetében. A' templom alsó részében a' háború, igazságosság, kereskedés, földmivelés 's több kisebb rendü istenségek valának láthatók. Egyedül Fo vala sárga atlaszruhában; olly szin, mellyet a' chinaiak szentnek tartanak, 's mellyet csak a' császár hordhat. Részemről a' maimatschini templom volt a' legnevezetesb tárgy, mellyet utamban láték.

Ez alatt elérkezett a' szinházi előadás ideje, 's a' Dsargutschei páholyába menénk. A' szinház hasonlitott ahhoz, mellyet népünnepek alatt az elysiumi mezőken épitnek. Chinai módon nagy izléssel volt feldiszitve, kinyuló párkánynyal körülvéve, 's igen jól befestve. Felirások fölül 's az előtér oszlopain valának. Nőszerepeket mintegy 15 éves szép fiúk adnak. A' nézők szabadban ülnek; csak a' Dsargutschei 's előbbkelő kalmároknak vannak páholyaik, mellyek szemközt állnak a' szinpaddal. A' szinmű, mellyet adtak, melodrama; felvonások közt hangászat vala. E' borzasztó zenét hallani kell hogy fogalmunk legyen az iszonyú trombiták, billentyük nélküli, hat lábnyi hosszú fuvolák rosz hangjairól, mellyeket czimbalmok, tam-tam 's bizonyos dobnemmel kisérenek; mit egy órányira hallhatni; mindezt még fölülmulá egy fertelmes tengeri trombitának hangja. A' szinmű tárgya China történetéből volt véve. Egy császár trónjától fosztatik-meg bizonyos zendülő által, ki égtől ihletettnek nyilvánitá magát, 's ezzel részére hódítá a' népet. A' csá-

szár tömlöczben hal-meg, 's a' császárné egy messze tartományba vonul, hol hatósága és eröködéseinek sikerül magához vonni alattvalóinak egy részét; megtámadja a' trónrablót, 's önkezével megölvén öt, fiát ülteti a' trónra. Mind e' közé játékok és harczok valának elegyitve, mellyek nem sokkal nevetségesebbek azoknál, mellyek Europa fővárosai kis szinpadain láthatók.

Azokból, miket tapasztalhaték, itélve, maguk a' maimatschini legelöbbkelő chinaiak is felette tudatlanok; legalább ollyaknak mutatják magukat mind abban, mi öket személyesen nem illeti. Ők magukat minden nemzet fölött fölülemelkedetteknek képzelik, vagy inkább más nemzeteket barbaroknak tartanak, kik itéletök szerint alig jobbak valamivel a' kutyáknál. A' Dsargutschei előtt p. o egészen ujság vala, hogy franczia nemzet is van. Európában ők csak angolok és portugalokat ismernek, 's azt hiszik, az oroszok már Ázsiában vannak. Arról ellenben, mi önszeretetöket vagy hasznukat illeti, a' chinaiak éretten itélnek, 's helyesen éreznek, mi nálok oktatás helyét pótolja. Előitéletei miatt a' népet nem okozhatni, de igen a' dölyfös és tudatlan kormányt, melly a' népet zárva tartja, 's közlekedését más nemzetekkel tiltja. Tudom, miszerint a' chinai nép éppen nem ellenzené, hogy nyiljék-meg elötte a' világ, 's igen jól érzi, mit nyerne ez által: de csekély része csak remegve mer e' tárgyról beszélni az idegennel; mert tudja, hogy borzasztó büntetés vár azokra, kik illy ohajtást nyilvánitni mernek — bár az mindenütt, el van terjedve.

KÜLÖNFÉLE.

Művész hoszú. — Paolo Diana, hires olasz hegedüs, egy napon Rolla-hoz, a' milanoi hegedü-iskola tanuokához megy, kérvén öt, hogy tanitványának fogadná-fel. Ez azonban azon ürügy alatt, hogy neki már nincs tanitóra szüksége, megtagadá kérelmét. Egy idő mulva ismét hozzá megy Diana azon kérelemmel, hogy legalább a' hangmü-zerzésben adna neki némi oktatást. Rolla ezen kerelmét is megtagadá mondván, hogy töle már e' részban sincs mit tanulnia. Megsertetve ez önfejüség által, Diana eltökélé, magát Rollán megboszulni, és csak hamar talált is módot czélja kivitelére. Rolla egy hangversenyt irt, mellyet bizonyos közelgő ünnepélynél eljátszani szándékozék. Diana több napon át lappangott amannak ablaka alatt azon órákban, mellyekben Rolla gyakorolgatá művét; följegyzé elméjében az eszméket, solókat, 's az igy elsajátitottból egy hangversenyt rakott össze. Három nappal az ünnepély előtt azon kivánatát jelenté, hogy olasz szokásként egyik szentegyház karán szeretné magát hallatni. Dianát hallgatandó nagyszámú tannok és mükedvelő gyült össze, ezek között Rolla is. Mennyire bámult azonban e' jó ember, midön Dianától mind azon gondolatot játszatni hallá, mellyeket ö vala játszandó, könnyü elgondolni.

A' nagylelküség még nem csupa hang. Franczia ország de l'eure-i megyéjében egy molnár több sütökemenczét kibérelvén, azokban kenyeret, a' becs-áron alul 35 centime-en eladandókat, süttetett. Ennek eredményében a' többi sütöhez természetesen senki sem ment, 's ezek a' molnárt pörbe idezék. A' hatóság azonban azt nyilatkoztatá-ki, hogy valamint azt nem ellenezheti a' törvény, ha valaki 100.000 frankot a' szegényeknek akar ajándékozni, ugy azt sem, ha valaki száz ezer frankot azon

czélra fordit, hogy a' szegénységnek olcsóbban juttassa kezébe a' kenyeret. Buquet ur tehát (e' derék embernek neve) háboritlanul folytathatja nagylelküségét.

Észrevételek. — (Sine odio et ira)— Horváth Boldizsár ur az idei Regélő 32. 33. 34. sz. szives volt az olvasó közönséggel kivonatokat közleni uti naplójából, mellyek (ugy látszik) sietés jeleit hordják magukon. Igy Reg. 32. olvashatni Kőszegről: „Semmi zaj semmi nesz nem hirdeti, hogy város: csak tornyai gyanittatják. — Haladási tekintetből nem mérközhetik-meg Szombathelylyel, a' derék püspöki várossal.“ — Az utazó ur alighogy panaszkodhatott Kőszeg élettelenségéről; nyiltan kimondva: midőn H. ur Kőszegen keresztül utazott, az utszákat tömve szemlélte; vagy a' nép kandisága nem ingereltetik-fel a' szomszéd városból menő hucsúsok által? 'S ha, mint tudjuk, csak egy óráig mulata ott, minő joggal mondhatja a' várost életnélkülinek? Vagy ehet-e itélni augustusnak egy déli órájából? Sétálnake ekkor a' legnépesebb városokban? — Hallásból pedig itélni az utazóhoz nem illik; ki miről itél, azt önszemeivel tekintse-meg.

Mérközhetik-e haladási tekintetben Szombathelylyel? iteljék-meg mások. Annyit mondhatni, hogy van casinója, beteg ápoló intézete, kórháza, zeneegyesülete s a't. A' külcsinosulással éppen ugy van Nem készülnek-e évenként uj, szép izlésü házak? — Ha utazási naplóinkat közleni akarjuk, legyünk önállásúak; ne hagyjuk magunkat az első benyomás hatalmától elragadtatni; ne viseltessünk némelly vidék vagy város iránt előszeretettel; feddjünk ott, hol szükséges, ha alapos okaink vannak. Gyakran messziről csal a' szem közelebbről kiv láglik csalódásunk. P—h—r.

A' londoni tower fel- és bezárása különös szertartáss l megy végbe. Midőn a' kapus reggeli 6 és esti 11 órakor a' kulcsokat a' parancsnoktól elhozza, vagy oda visszaviszi, minden őrt álló katona, tisztjöktől vezetve, fegyvert ragad A' tiszt kiáltására: ‚ki az?‘ — „a' kulcsok“ — feleli a' kapus. — ‚A' kulcsok mehetnek!‘ — mond az őrtiszt 's — ‚karra a' fegyvert!‘ parancsszót ejt. — „Isten védje a' királynőt“ — szóll továbbá a' kapus; „„amen!“ válaszol az egész őrség.

Kérelem. A' Regélő-Honművész jövő fél évi folyamatjára megkezdődvén az előfizetés, kérettetnek annak t. cz. pártfogói, méltóztassanak rendeléseiket akár a' cs. k. postahivatalokon, akár a' kiadónál Pesten legalább e' hónap **20**-*ig megtenni: különben a' később érkezett előfizetők czimeinek nyomatása miatt a' jövő félévi* **1**-*ső számok küldetése rendes időre meg nem történhetik. A' lakhelyeiket változtató előfizetőkre nézve mindenkor tanácsolhatóbb, hogy egyenesen a' kiadónál rendeljék-meg lapjaikat.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

48.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap junius 14kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

A' két Sforza.

(*Folytatása.*)

III. A' rokonkör.

„Ah Biancám! láttad-e Iginia Aldini mellképét?“ — kérdé Irene beléptekor Biancától — a' fejedelem küldé azt neki; az Manetti remeke.“

A' terem, mellybe Irene lépett, izletes családi szobája volt a' Ricciardi palotának: nem olly gazdag ékvényzetű, mint Galeazzoé, de izlésre nem alább való. A' falakon kellemes redőkben keleti rózsaszinű szövet habzott alá; a' padlózatot rugalmas velenczei zöld szőnyeg boritá. A' bibor nyugágyon Irene beléptekor két alak ült: egyik Bianca, másik a' ház távulabbi rokona, 's az erkély előtt áthaladt domino Geronimo Olgeato. Baráti csókkal fogadá barátnéját amaz, mig emez szerényen engede helyet.

‚Sajnálom, de még eddig nem volt alkalmam a' remek művet láthatni‘ — felelt e' közben Bianca.

„Az, valóban az; legalább is tizszer szebb az eredetinél.“

„„Nem volna kedved édes Biancám képedet falon is láthatni?““ — kérdé feléje fordulva Olgeato.

‚Valóban édes Geronimóm, te nagyon meglepnél!‘

„„Nekem van szerencsém egy jeles festészszel barátságban lenni.“

„Ah hozd-el őt bácsikánk hozzánk!“ esenge a' vidor Irene.

‚Ah hozd-el őt hozzánk, 's kérd e' szivességre!‘

„Én biztositlak kedves Biancám arról“ — mond Olgeato, 's egy csókot ejte rokona homlokára.

„Ma te is jelen leendsz az álarczos tánczban Geronimo, ugy-e?“ — kérdé Irene.

„„Igen, én is ott fogok lenni. Ha szabad kérdenem, mi állepel fedendi a' szép Irene kellemeit?““

„Még magam sem tudom, hogy' öltözzünk! éppen azért jöttem hozzád Biancám, hogy értekezzünk a' dologról.“

„„Ugy én távozom““ — mond Olgeato, 's a' két kölgy homloka egy baráti csóktól pirult. A' szőnyeg elleplezé Geronimót.

‚Ah Irene — sohajtá Bianca—én őt ujra láttam!‘

„Bizonyosan az egyházban, az első oszlopzatnál?“

‚Igen, ott, ott, 's milly sziv és szemlánczoló tekintettel! Ollykor ollykor elandalodtam; midőn egy ragadó zenehang felébreszte, akkor vettem észre, hogy én mind addig az ifjú lángszemében olvastam a' szerelem igéző pillanatait.‘

„Boldog vagy Biancám; mert valóban én csak egyszer láttam az ifjút, de büszke lennék szerelmében, ha külseje, mit hinnem nem lehet, lelkének tiszta, bár parányitükre.“

‚Te feltennéd Ireném hogy egy Ricciardi Bianca, egy alacson alávaló lelkűt szerethet? Nem, nem: ezt nem hihetem felőled!‘

„Mondám én azt?“ — mentegetődzék Irene.

„Szavaidba, meg-engedj, valami guny volt elrejtve, 's Irenengem — sziven talált.

„És nevét még sem tudod?“ — kérdé tárgy-forditólag Irene.

‚Nincs, kitől tudhatnám: kiket kérdezék, vállat vontának, 's megvetőleg kaczagtak; ő egy szegény őrültt, eszelős festész.‘

„Ah te! azt nem hihetem!“

‚Én az ellenkezőről bizonyos vagyok: reménylek és szeretek— sohajta Bianca,! barátnéja keblével fedezvén arcza pirját. — Te boldog vagy Vincenzio szerelmében, 's az a' tiedben. Ti vétlen éldelitek a' boldog órák örömkelyheit. Ti előttetek semmi gát, melly elzárná; és mielőttünk? — ah ismered atyám szivét; ő Olgeatónak akar adni: de hála az égnek, ő is más valakit szeret!‘

„'S ki volna az?“

Nem lehet belőle semmi módon kivenni!‘

„Hallod Biancám, az óra hetet, ütött mi még sem határoztunk!“

‚Jer kedves, nézzük végig ruhatárunkat; ott bizonynyal lelünk egy két izletes darabkát‘ — mond Bianca; 's a' két hölgy egy mellék-ajtón ellebegett.

IV. Az arab.

A' város egyik kinyuló, ritkán látogatott, 's zajtalan külvárosában, a' félig romok közül ó szerű nagyságában, büszkén nyulik-ki egy fél goth, fél görög modorzatú palota hamvas falaival, magas sötét oszlopaival, ritkán járt márvány csarnokával. A' kettős hajtalék alakú magas ablakok középsőjéből egy márvány erkély nyultki, miről az idők viszályai sem törülhették-le a' parosi bélyeget. Négy oszlop corinthi modorban tartá a' réztetőt, miről nehány rózsabokor 's olajfalugos mosolygott alá.

Éjfél lehetett; csend virasztott mindenütt a' palota körül; egy élő lény sem mutatkozott. Az erkélyen egy magas karcsú ifjú össze-

füzött karokkal 's melljére csüggesztett fővel andalgott. Ha ollykor, mint a' tengerbe fuló, fel-felbukkant a' halavány hold az összehalmozott felleghullámok közül, egy igen szabályos, kellemes és nemes arczot tüntetett az elő, mellynek barna szinezetét egy kissé a' halványság világositá. Néhol egy két arab vonal rejtezett azon, 's mi nemes volt benne, egyesittetett a' többi olasz bélyeget viselővél, mig egy hosszú komoly kedélyü ábrázatban fejezték-ki magukat. Élénken lángoltak a' tüzes fekete szemek; a' magas parancsoló homlok vészszel 's viharral csatába szállni bátornak látszott; a' mennyköve't 's csókot egy formán osztni tudó ajkak némán zárultak össze, mik fölött egy büszke sas orr nyult-le, 's a' nagy gőgü hosszú nyak rendithetlen lelki erővel látszék kérkedni, mire gazdag fürtökben folyt alá a' hosszú, vállait 's hó fehér ingnyakát érő hollóhaj.

„Galeazzo! — tehát hijjába minden intés, minden kérés—sohajta félig magában, félig hallhatón a' lelkes ifjú; — te nyomorú gyáva vagy; elpuhult testben erőtelen lelket rejtő; erőtelent a' sülyedéstől téged visszatartoztatni. Hah te nem lehetsz Francesco gyermeke; mert nem tudsz önmagadon uralkodni, nem tudod fékezni a' szilaj szenvedélyeket; és egy fejedelmi trónt, Francesco trónját, bitorolsz.

„Lenézek a' sirnéma városra, és mintha minden kő, minden porszem az ártatlan elvérzett polgárok 's fejedelem buja karjai-ölelte hölgyek után nyögne, 's átkot kiáltna Milano zsarnokára: ekkor a' feldobbanó kebel szétszaggatva érzi a' vérség lánczait, 's tőrt emelni készti e' kart a' zsarnok ellen. Mit tegyek? nézzem tovább is békes szemekkel azon jogbitorlatokat, 's a' Sforza nevet szégyenitőt? — Nem; neki vagy javulni, vagy veszni kell. Maria! én a' te — hah borzadok a' nevet kimondani, én fogom lealázni 's megtörni a' büszke zsarnokot, 's ha gőgje törhetlen, fogadom, én őt megölni is tudom!"

Hirtelen nyomos léptek riasztá-fel a' gondolkozót, 's visszatekintvén, egy feketébe öltözött arab ifjút pillantott-meg.

„Hesir szóllj! mi baj?" mond baráti csók köztt a' gazda.

„Almador! a' fejedelem, a' büszke Ricciardi leánya —"

„Elég; tudom a' többit. Hesir e' szivet ezer tőr dulta-át; tehát a' sólyom buja élhű szemei uj áldozatot lestek-ki. Nem, Istenemre! előbb fog biborod önvéredtől pirulva e' vállakon heverni, mint te a' hölgyet bántod. Esküszöm a' vérre, melly ereinkben foly, mellyet a' pázar alacson testvérétől másnak nyilatkoztatok, mit fogadtam, végbe is viendem. Nem, ezt nem türendem tovább. — Még egy próbát veled, mint Galeazzo Sforzával, 's ha megtér az ember, akkor kibékül e' kebel a' fejedelemmel: különben reszkessen Mila-

no zsarnoka; mert Angelo Manfredi nem fogja tovább türhetni a' hazáján bitorlót.“

‚Hagyd bátya! fontosabb közleni valóm van most, mellyet tán orvosolhatlanná tesz minden uj percz.‘

„Mi lenne az? — hamar öcsém!“

Hesir valamit sugott annak fülébe, 's mint egy Laocoon szobor izom-feszitette fájdalmaiban 's kétségbeesett vonaglataiban gyökeredzett-le az ifjú.

„Jövő éjjel várj a' titkos ajtón“ — mond, 's indulattelten rohant a' terembe Almador. Egy percz mulva csikorgtak a' magas vaskapu zárai, 's tetétől talpig fekete bársonba burkoltt két álarczós szinte szaladva rohant-ki azon.

V. Az álarczos táncz.

Szivrázó hangokban ömlött-szét a' zene a' pompás arany körágasoktól napvarázslott teremben; élénken 's nagy csoportokban hullámzott a' legtarkább 's különneműbb álarczosok tömege. Egy másik nagyobb teremben hosszú körökben lejtettek Milano virágai, honnan ki 's behullámzott az embertömeg. Egy mandarin itt heves élénken villogó szemekkel beszélt egy Paria hölgygyel; mig amott egy rongyos koldus számtalan szinű tarka bársonrongyaiban egész kört kaczajra fakasztott talpra esett elménczségei által. Emitt gondolyás, csuklyás és Samojed egy fiatal schweiczi nyájőr-leánykát mulattata: mig amott egy Condottiere, egy raguzai rabló, három bölcs tanácstag a' törvény kiszolgáltatásáról panaszkodtak. Majd gyöngyöktől 's drága kövektől ragyogó alakok egymásba füződve lejtének-fel 's alá, majd a' domino-asztalokat, majd a' koczkázókat, majd a' poharazókat tekintve-meg.

A' karzat fehérmárvány oszlopához támaszkodva egy közép termetű alakot pillantunk-meg hattyú fehér bárson feszényben 's alköntöskében; melly utóbbit, ugy látszott, vérpiros rózsák egészen a' hónalyig futó leveles száraikkal tartják össze: miket azonban közelebbről rubinok és smaragdoknak ritka fényökről ismer-meg a' néző. Ez alak mellett az előbbi Samojed állt alázatosan, bőr-egyenruhájában.

„Ki az a' nagy világos ruhájú spanyol hölgy?“ — kérdi a' fehér a' Samojedet.

‚Az Cassini Amalazunda, a' házi kisasszony.‘

„És karján az a' bodorfürtü délczeg német lovag?“

‚Antonetti Giovanno, a' hölgy mátkája, signor!‘

„'S az ott a' harmadik körágas alatti koldus mankójával, mit gondolsz, ki lehet?“

‚Testini Manfredo, Imola egyik leggazdagabb patriciusa.‘

„Anastasio — mond hevesen karján ragadva a’ Samojedet a’ fehér—és azon két hölgy, ki most a’ két Mandarinhoz közelg?‘

‚Az az ibolyszin bárson uszanyos, aranyvirágos nyomatokkal, azt kérded fejedelem?‘

„Igen, igen; nemde Bianca? ember! Ricciardi Bianca?“

‚Igen ’s az mellette a’ sötétkék ezüst himzetű lengyelkében ’s biborruhában, az Luchesi Irene.‘

„Csak most érkeztek, nemde?“

‚Igen.‘

„Nyitva a’ boltozat ajtaja!“

‚Hakimza ott vár reád!‘

„A’ külső ajtó kulcsa ’s fáklyás készen van-e?“

‚Minden!‘

Egy pillanat, ’s többé a’ két alak nem volt látható.

Mintegy óra mulva a’ bibor kereveten magánosan ült Bianca, ’s nem távul tőle Irene ’s Vincenzio; midőn egy apród gyorsan hozzá jő.

‚Az egekre kisasszony, kövessen naza!‘

„Mi baj, Istenre kérlek!“ — mond szorongva ’s önkénytelen követve az apródot.

„Meg ne ijedjen kisasszony; a’ signor egy kissé roszul érzi magát!“ — felelt az apród, ’s a’ fényes szobák hosszú sorozatán eltüntek.

Alig hogy az apród Biancával eltávozott, egy fekete bárson palástba burkoltt magas álarczos rohan egyik teremből másikba, mintha valakit fellelni vágyna, ’s érette aggódnék. Egy másik alak szintén feketében élénken forgatá szemeit szerte, ’s egy alakot keresve öröm villanék arczán, ’s a’ Samojedhez lépett.

„Hakimza! a’ fejedelem parancsa, hogy a’ Ferencz-szerzet kisebb egyháza előtt várd őt!—A’ fekete intett, ’s gyorsan hagyá-el a’ teremet.

„Kösd ezzel-le nyelved’ fiú“ — mond a’ hattyú-fehér; ’s az apród felemelte a’ nehéz erszényt. A’ homályosan világitott szobában két alak állt, Galeazzo és Bianca.

A’ fejedelem merészen irányzá a’ hölgy felé lépteit. — „Biancám! koronája a’ milanoi hölgyeknek, im előtted a’ hatalmas Milano fejedelme térden esd szerelmedért, egy üdvért szemed láng egéből. Bianca! — egész szenvedélylyel ragadva keblére Bianca kezét — én szeretlek, imádlak tégedet!“

‚Milano zsarnoka! Ricciardi Bianca nem Aldini Iginia; szégyeld magadat, pirulj asszony ember, ’s tanuld-meg

tisztelni a' női erényt!' — volt a' hölgy válasza, 's egy átszegző, egy mennykövező pillantat nyilazta-át Galeazzo arczát.

„O hallgass-meg engem Biancám; szánd-meg a' szerencsétlent; emeld-fel őt, a' port, az egekbe, karjaid közé?" — esde ujra száz meg száz csókkal halmozva a' parányi kezet.

‚El előlem nem ember! — mond megvetőleg taszitva-el Galeazzót 's hátrálva — neked ártatlan, téged szerető nőd van, — és ember! te nem tiszteled a' nőnem szent jogait.'

„Ha ha ha, én kába! — mond kaczagva 's felugorva Galeazzo — egy nyomorú nobili leánya előtt én, Milano fejedelme? Nem többé nem; irtózom e' pillanatra emlékezni. Halld leány! mi közelünkben nincs egy teremtés is; te martalékom vagy, 's Istenemre! nincs, ki e' karok közül többé téged kiragadna" szóllt a' fejedelem, 's mintegy őrültt 's megvakitott, hévvel, görcsösen tárt karokkal rohant a' védtelen hölgy felé.

„„Vissza gyalázatos asszony! a' Sforza név szennye; vissza, vagy Istenemre! többé napfényt nem látandsz!" — dörgött most egy hatalmas szózat. Egy magas halvány barna árny tünt-fel, 's egy hatalmas súlyú karddal a' fejedelmet földre löké.

‚Hah! ki merte ezt tenni?' átkozódék Galeazzo.

„Egy Sforza!" — visszhangozták a' szózatot a' dörgő boltozatok, 's Galeazzo egyedül maradt.

(*Folytatása következik*)

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — Korláthon majus 12-kén virágzó élete 24-ik évében jobb létre költözött t. Detegi Meczner Sándor, t. n. Abauj megye t. aljegyzője 's több t. vgye táblabirája. Hideg tetemei 16-kán a' nevezett helységben levő családi sirboltba diszesen takarittattak-el. A' valóban jeles ifjúnak igen kora elhunytát szivből sajnáljuk. Méltán gyászolják őt rokonai, ismerősei és számtalan barátja. Benne nagyon kegyes urokat vesztek hü jobbágyai. K. LÁSZLÓ.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Kliegl József ur, azon nevezetes 's hirlapjaink által is annyira ajánlott betü-szedő és osztógépek feltalálója Pestre érkezvén, mintáinak megszemlélhetése iránt közelebbről értesülhetni a' nemzeti casino előszobájában. Itt tartózkodása azonban csak jun. 12-ig volt határozva.

A' II-ik lóverseny jun. 8-kán, délután 4 órától 7½-ig, szép időben a' budapesti ekes világ 's tömérdek minden rangú és rendü nézö jelenlétében ment végbe. — 1) Asszonyságok pályadija; 1600 öl ismételve. 100 aranyat érö gyönyörü serleg az elsö, a' dijból fennmaradt aranyok 50-ig a' második lóé, azon felül ismét az elsöé. Futhatott, angolt kivéve, minden ló.

Először indult a' följegyzett 14-ből 4 ló; czélnál mindkét izben első Lichtenstein Al. hg. Furiosissimája; második Lichtenstein Rud. hg William-je volt; harmadik Czindery László ur Estrellá-ja: melly másod izben visszahuzatott,—'s a' negyedik, másod izben pedig 3-dik Széchenyi Istv. gr. Padishah-ja. Többiek bánatpénzt fizettek. A' pályatért először 3' 55'' másod izben 3' 50'' alatt járták körül. Furiosissima lovasa Low volt. A' gazdagon aranyzott serlegen következő felirat vala olvasható: „Bátran fut versenyt, kit szépek dijja tüzel rá.“ Mericzay A. — 2) Pestvárosi dij; 150 arany az első, a' dijból fennmaradt és tétpénzekből bejött aranyok 50-ig a' másodiké; azon felül ismét az elsőé. 1268 öl 2' 6'' ismételve. Tét 10 arany; fele bánat. A' följegyzett 12 lóból indult öt; minthogy pedig Salamon G. ur 4. e. p. m. Alap, kimaradt, a' czélhoz ért 4. — Első mind két izben Lichtenstein Al. hg Furioso-ja, második Harrach Fer. gr. Bantam-ja volt; harmadik Széchenyi Istv. gr. Juliettá-ja, negyedik pedig Csapody Pál Jemimá-ja, mellyek másod izben visszahuzattak. A' nyertesek először 2' 59'' másodszor 3' 5'' alatt járták-meg a' pályatért. Furioso lovasa volt Low. A' Pest városi dij ezüst serlegén, mellyben az aranyok voltak, következő felirat vala olvasható: „Pályakörön diadalmasnak Pest szánta jutalmul.“ St.— 3) Károlyi-tétverseny $2^1/_4$ ang. mrtf. 1000 ar. ezüst serlegben. Ezen felül minden lótól 50 ar. tét, fele bánat; a' második ló kapott 100 aranyat. A' följegyzett 6 lóból futott 4. Czélnál első, Harrach Fer. gr. Troy-ja; második Hunyady Józs. gr. Spectre-je; harmadik 's negyedik Trauttmannsdorf hg Laura 's Epidaurusa volt. Ennél gyönyörübb futás ez éven nem történt; mert Troy először kitört, 's még is diadalmaskodott. Troy-t Thomas lovagolta. A' pályakört 4' 45'' alatt járták-meg. Az ezüst serleg felirata, mellyben az aranyok voltak, következő: „Rugtat elö robogó lovagok raja pálya porondján; gyöztes nyert dij ját jó gazdájára ruházza.“ — Az erdélyi dijért nem találkozván hat aláiró, ez éven sem futottak. — 4) Paraszt verseny. 1272 öl. Futhattak mezei gazdák saját lovai. Első lóé 75, másodiké 25 p. f. E' czélra volt szánva a' Szalbek Jakab ur által ajánlott egy arany is. Indult 13 ló; egy mindjárt eleintén kitört. Czélnál első: Bernard Antal, kartali; második Fényes Mihály, monori; harmadik Tóth András, öcsödi lakosé volt. A' pályatért 3' 30'' alatt futák-meg.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' tenger sótartalmáról.—Marcet ur a' különböző tengerek sótartalmáról megjegyzé, hogy az a' déli oczeanban nagyobb, mint az éjszakiban, még pedig olly arányban, mint 1,02919—1,02757-hez, mig az egyenlitö körüli vizek közép számot képeznek å' kettö köztt. Daubeny ur, vegytan professora Oxfordban, szintén ezt állitja mondván, hogy az egészen megegyez kisérletei eredményével. Ő az egyenlitő (k. h. 84° 30' Gr-töl) alatt 's a' nápolyi öbölben messze a' parttól, Ischia sziget fölött, meritett vizet olly arányunak találá, mint 100—95,5-hez, mig ugyanazon vonal alatt (21° 30' ny. h.) az atlanti tengerből meritett viz még nagyobb sótartalomra mutatott, 's azzal, melly keleti hosszaság alatt merittetett, olly arányban állt, mint 107,5 —100 hoz. Ezen eredmény tökélyesen megegyez Lentz ur kisérleteivel, ki

Kotzebue kapitányt világkörüli utjában kiséré. Ezen természetbuvár számos kisérlet után meggyözödött: 1) hogy az atlanti oczeanban nagyobb sótartalom van, mint a' déli tengerben, 's hogy az indiai oczean, melly amazokat összeköti, nyugoti részében, hol az atlanti oczeanhoz közelit, nagyobb sótartalmú, mint kelet felé, hol a' déli tengerhez csatlakozik; — 2) hogy mindezen oczeanban a' sótartalom maximuma éjszak felé, második pedig dél felé van, de amaz távulabb, emez közelebb az egyenlitötül néhány fokkal délre van fölfedezve: de a' csendes tengeren e' pont eddigelé nincs meghatározva; — 3) hogy az atlanti tenger nyugoti része több sótartalommal bir, mint a' keleti; déli tengerben a' sótartalom nem látszik növekedni; — 4) hogy minél tovább megyünk éjszak felé, fogy a' viz fajlagi nehézsége; — 5) hogy az egyenlitötől az é. sz. 45o-ig a' viz szinétől ezer röfnyi mélységig ugyanazon sótartalmú. — Ez utóbbi állitást pontosnak nem tekinthetni; mert az eszközök, illy mélységből meritni a' vizet, még tökéletlenek; kivevén azt, mellyet nem rég Biot ur talált-fel, 's melylyel a' Bonite-n volt utasok többszöri próbát tettek. (Revue britannique).

Az alexandriai tó. — Ez a' nagy, Darlingfolyam torkolatanál levő ó, mint tudva van, nincs tengerbe kifolyás nélkül, de olly hullámtorlás, 's a' tenger és a' tó mély vize köztt olly hosszú sekélyek vannak, hogy a' vitorlahajók 's gözösök e' tóra mehetéséhez éppen semmi remény. M' Ghie által legujabban tett próba is dugába dült, 's igy a' nagy Darlingfolyam megfosztaték a' tengerreli közvetlen összeköttetéstől. (Asiatic Journal).

KÜLÖNFÉLE.

Cantoni nök. A' chinai hölgyek arczböre Cantonban rendkivül fejér, hajok pedig hollósötét, arany 's ezüst tükkel tele tömött, 's virágokkal czifrázott. Termetök hóditó, öltözetök pedig kivánatot meghaladó illedelmes, természetes, gazdag és kényelmes. Fájdalom! azonban csak ritkán láthatók e' deli alakok. Csak néha lehet egyet-egyet házon kivül megpillantani, 's akkor is, minthogy lábaik rendkivül kicsinyek, nem mennek vagy futnak, hanem csak tipegnek, 's gyakran a' falhoz kell támaszkodniok. Ha idegent pillantanak-meg, annyira félnek, 's olly ingatag lábon állnak, hogy az készséggel felhagy követésökkel, nehogy a' félénk szép elessék, 's ő (mi bizonyos) nolens volens bastonnade-hoz jusson.

Kérelem. A' Regélő-Honművész jövő fél évi folyamatjára megkezdődvén az előfizetés, kérettetnek annak t. cz. pártfogói, méltóztassanak rendeléseiket akár a' cs. k. postahivatalokon, akár a' kiadónál Pesten legalább e' hónap **20**-*ig megtenni: különben a' későbben érkezett előfizetők czimeinek nyomatása miatt a' jövő félévi* **1**-*sö számok küldetése rendes időre meg nem történhetik. A' lakhelyeiket változtató előfizetőkre nézve mindenkor tanácsolhatóbb, hogy egyenesen a' kiadónál rendeljék-meg lapjaikat.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

49.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön junius 18kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

A' két Sforza.

(*Folytatása.*)

A' festő.

„Signore Basilio Albati — mond Olgeato beléptekor, karon vezetett barátját Biancának 's Irenének bemutatva — Ricciardi Bianca — Luchesi Irene!"

Bianca azczát sötét pir futá-el, 's homlokig égeté; az ifjúnak sötét vonalmaiból is előlángolt a' meglepetési pirulat; szerényen hajtá-meg magát, 's Bianca oldala mellett egy karszékre ereszkedék.

„Hogy mulattatok édes Biancám 's Ireném? de hisz' ezt kérdeni sem kellene! ugy-e jól, kellemesen?"

„Biancám, te hirtelen eltüntél, nem is vettelek észre, midőn már bucsútlan eltávozál!" feddődzék Irene.

Albati és Bianca szög-szempárai találkoztak, 's bizonyosan a' kölcsönös zavar észre fog vétetni, ha Olgeato, félig mentve Biancát, félig vádolva Irént, nem szóll: „mert azon szép Valentino igen elfoglalt, 's perczeknek hivéd a' gyorsan röppenő órákat."

„Ah bácsikám kérlek, hallgass!" — esde a' kis csintalan, 's egy hamis pir futotta-át a' rózsa arczokat.

„Signor! mi tán hijába pazaroltatjuk drága óráit-el" mond a' zavarodtából helyre jött Bianca.

„Ezek a' legboldogabb perczek életemben!" — mond a' festő, 's a' lángszemek csevegő beszéde szerelmet cserélni látszatott.

„Igen igen édes Basilióm, jer egy mellékterembe. Bianca édesem! légy szives egy két perczig ülni; mi Irénnel nem háborgatjuk a' festőt 's festendőt" — szóllt Geronimo, 's karjánál fogva vezette barátját egy mellékterembe, hol számára minden készület meg volt téve. Asztalon hevertek a' vásznak, ecsetek, alap 's ábravevők. Albatinak ideje volt körültekinteni a' teremben. Ez kicsin volt, fehér márvány alzattal; veres habzó selyem folyt-le a' falzatokról, mellyeken különféle arany himzetű virágfüzérek futottak alá. A'

két ablak köztt egy keleti, sötét kék nyugágy foglalt helyet, 's előtte a' festői asztal. A' két oldalfal mellett narancssárga bárson divánok nyultak-el, 's felettök drága kővel ékitett aranyrimzetű tükrök sugároztak vissza; a' szoba hátulsó fala mellett két aranyos mahagon ágy ezüstös gazdag mennyezetekkel vonult-el. Ezek köztt kis női öltöző asztal arany készületekkel ékitve foglalt helyet, melly mellett egy széken nyugodott a' már ismertt ében mandolin.

Mig a' festő a' teremet vizsgálá, Bianca pillantatai a' világos kék velenczei selyem-boritotta magas termeten, az élénken lángoló szemen, a' kellemes ismert vonalokon nyugodtak.

„Ha méltóztatik — kezdé végre a' festő — én készen vagyok.“

„Ah kedves maestróm! igen szivesen“ — válaszolá Bianca, 's a' festő-jelelte karos székre bocsátá kellemes tagjait.

„Ő az — gondolá Bianca — minden szó, minden arczmozdulat övé. 'S egy festőt szeret Bianca? Igen egy festő szép lelke és teste lánczolá-le ellenállhatatlanul szivét, 's most minden perczben dobban e' szív szorongva a' vallomástól, 's tágulva az erre vonatkozó reménytől.“ — Igy gondolkodék Bianca; arczain a' szerelem bibora hajnallott, 's egy kimondhatlan bájt ömleszte-el egész ábrázatán. Minden vonal egy-egy istenült szikra, 's e' jelenetet fogá-fel a' festő.

„Mint remeg a' rajzón kezemben! ah én nem vagyok képes létesitni agyamnak angyallá varázslott képét; elhalt, hideg minden vonal a' papiron; alacson kontár munka az eredetihez a' vászoni. Ezen ajk nem elég erővel bélyegzett; ezen arcz elégtelen; — e' hajaknak nincs azon eleven fondorlatuk; ezen nyak nem elég büszke egy Ricciardi-nyaknak; ezen mell nem egészen kifejező; azon karok nem utánozhatók!“ — Igy gondolkodott gyorsan rajzolva az alapeszmét: „az ábra kész; Madonna hála 's köszönet a' türelmért!“ — mond végre a' festő, 's meghajtva magát göngyölgette össze vásznát.

„Signore! ön éltemet 's legfőbb kincsét, becsületét a' Ricciardiknak menté-meg; mivel háláljam én meg ezt?“ — kérdé a' festő távozását észrevevén — komoly 's egyszersmind epedő tekintettel Bianca.

„Egy elégithetne-ki; de az után sohajtozni nem szabad egy Basilio Albatinak!“

„Mindent kérhet signore, mindent, mi Bianca hatalmában van; mind tied, kivánj, 's jól vigyázz maestro!“ — mond Bianca; 's azon szemek, azon arczok előre előidézék a' kedves választ: — „Bianca szerelmét“.

„Ah Bianca! én megtanultam olvasni a' te nappalt lövelő éjszemeidből a' szerelmet; te tanitál-meg ezt ismerni; engedd-meg azt birnom is. Im előtted áll azon ifjú, ki olly szomjas szemekkel itta-fel minden pillantatidat; kinek minden mosolyod egy égüdvet ért. Megengedj, e' lábak hajolni nem tanultak; felelj, szabad volte kivánnom? Igen, e' tekintet, e' csók mondja nekem a' bájhangú ‚igent.' Most Isten veled szerelmem csillaga! Holnap estvére küld hozzám a' képcsarnok kulcsát, a' szerető lelke kiegyenliti a' festő hibáit."

VII. A' húg és barát.

Az arab palotájához igen közel egy egyszerű parányi 's csinos lak volt; egy arab kereskedő özvegye 's ennek gyámleánya lakták azt. A' nő már ágyban feküdt, a' hölgy pedig kilopódzkodott meglesni az illatdús éjt csillag-ezreivel a' tágas házkertben. Alacson kőfal kerité azt; egy két olajfa, rózsa, és szőlőlugosok köröngtek itt ott a' virágágyak köztt, mellyekben nem egy két keleti gazdag virág pompázott. Egy olajfa-lugos árnyába rejté magát az egyszerű fehér öltözetű hölgy, 's lantot pengetett ritka kellemmel, mit ezüst hang kisért a' hölgy bibor ajkairól, 's arczán a' zengett érzemények hiven tükrődztek. A' buja éjfürtök, csillagdús éjszemek, büszke homlok és szende orr, a' hangicsáló nyak mint egy megelevenitett dal volt. Egy ugrás, 's lombzörej látszott a' zenélőt háboritni: de Irene bizonyosan észrevette, hogy biztosak vagyunk a' jövőnek jó szándékáról, 's a' szív-dobaj alig jelent egyebet a' várni alig tudásnál. Még is folytatá a' hölgy dalát; majd elakadt; majd letevé lantját.

„Jer elő csintalan, jer édes Geronimóm!" — mond, és sylphileg suhant-el az olajfa-berek felé, melly a' kőfalat körzé azon irányban, mellyben éles fülei a' zörejről gyaniták a' buvót rejtezni.

‚Megvagy!' — mond karon ragadva egy karcsú termetű ifjú álarczba 's hosszú barna palástba burkolva a' hölgyet, midőn az őt észrevétlen elhagyá. A' hölgy sikaja egy gerlenyájas kaczajkára vált, 's az ifjúnak karjaiba omlott.

„Ki akartam várni a' kellemes arab romanczot édes Zoém, 's azért nem siettem feléd tüstént. Ugy-e kedvesem, te azt ismétlended nekem?"

‚Ha annyira tetszik neked, jó bérért miért ne?'

„Egy csókért! ugy-e csintalan?" — kérdé a' pajzán deli ifjú a' leoldott álarczot levetve.

‚Az kevés lenne; olly olcsón nem alkudhatunk!' — mond Zoe; 's az ifjú kebléhez simult.

„Isten neki, tehát kettőért, édes Zoém“ — 's gyengéd kézszoritás és egy heves pillanat követte szavait.

‚Ah fösvény szerelmes! én megszégyenitlek‘ — mond a' hölgy, 's csókja az ifjúnak arczain csattant-el ujra meg ujra.

„Ah adósod nem maradok szép leányka“ — 's kettőzve adta vissza a' rá pazarlott csókokat.

‚Geronimóm! mikor láttad bátyámat; én aggódom, hogy valami történt. Az ifjú tüzes és bűszke; 's a' mint fél fülhegygyel hallám, a' fejdelemmel nem a' leggyengédebb összeütközésbe jött‘ — aggódék a' hölgy.

„Ne hidd édesem, nincs baja; ma volt velem Ricciardi Biancánál, ezt lefestendő“ — nyugtatá az ifjú.

‚Már rég nem volt nálam.‘

„Egy meglepetésre várt alkalmat“ — mond egy ismerős hang; 's egy magas méltóságos alak lépett a' lugosba.

Egy kis zavar lepé-meg az egymás derekát átfüzőket, 's Zoe lesütött fővel és pirulva ugrott Olgeato mellől bátyja karjába, ezt csókjával üdvözlendő.

‚Te pirulsz, 's bátyád előtt pirulsz édes Zoém? — mond a' bátya egy testvéri csókkal gyujtva a' barna homlokot — félsz előtte is megvallani a' hév szerelmet, mellynek örülni tán bátyádnak van legtöbb oka. Üdvöz légy édes Geronimóm“ — 's baráti kézszoritás követte a' szókat.

„Ti boldogok vagytok; csendben, háboritlanul éldelitek azon rózsa-álmait az ifjúkornak, melly felett olly méhei szorgalommal, olly lepkei csapongással csügg az ifjú, ha kivált a' viszonti szerelem édes öntudatja virasztja-át az égi álmot. O drága hugom, kedves barátom! én is szeretek, tán hőbben mint kebleitek lángolnak; mert bennem nem az utósó Omahjada, nem a' büszke Manfredi, hanem az egyszerű festő, Albati szeret, akar, tud 's kell szeretnie. Hány ezer viszály, hány gát nyomul előnkbe? 's ha a' viszont szerelem égi reménye nem bátoritna, legyőzhetleneknek látszók. De Istenemre! a' hölgynek enyimnek kell lenni; addig nincs keblemnek nyugalma.“

‚Nemde a' Milano-bámulta 's fejdelem-imádta Bianca szerelmednek tárgya?‘ — kérdé Zoe.

„Kitől tudod te ezt?“ — kérdé pirulva a' bátya.

‚Az erkélyi virasztó tán csak nem mondta-meg?‘ — csintalankodék a' barát.

(Folytatása következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' harmadik 's utósó lóverseny jun. 11-kén a' szokott délutáni órákban mérsékelt számú nézök jelenlétében ment végbe, minek oka a' záporral fenyegetö ég fellegpallástja volt. — I.) Ugrató verseny 120 arany 3 ang. mf. negyedfél láb magasságú sövényeken által 6 ugrással. Tét 10 arany. Elsö, 's igy nyertes Forray Iván b. pej paripája Figaro; második Orczy Fer. b. pej kanczája, Norma. A' pályatért 7' 45'' alatt járták körül. Figaro lovasa Kelly. — II.) Széchenyi-billikom 1.600 öl ismételve. Tét 10. ar. fele bánat. A' tétösz 40-ig a' második, azon felül az elsö lóé. A' bejelentett 5 ló közül Hunyady J. gr. pej ménje Spectre, egyedül járván körül a' pályatért, a' billikomot elnyeré. A' billikom felirata következö: „Önérzés, te vagy a' diadalmas bére, nem a' díj.“ Kölcsey. — Spectre lovasa: Gilbert. — III.) Festetics-Nákó díj; 78 ar. Tét 20 ar — fuss vagy fizess; — 2 angol mértföld. A' bejelentett 7 ló közül futott négy; czélnál elsö Lichtenstein Al pej ménje, Furioso; második Széchenyi Istv. gr. p. m-je: Mazeppa; harmadik Czindery Lász. ur sárga m-je Ruy Blas volt; Csapody Pál ur sg. m-je Candidate kitört, többiért bánatot fizettek. A' pályatért 4' 5'' alatt járták körül. Furioso lovasa Low. — IV.) Ostor. Tét 10 ar. — fuss vagy fizess. — Fél ang mf. Czélnál elsö 's igy nyertes Trauttmansdorf hg paripája: The Sea; 2-ik Csapody Pál ur k.-ja Jemima. A' pályatért 1' 3'' alatt futák-meg. The Sea lovasa W. King. — V) Esterházy-kard. Évenként kihivás tárgya, 1 ang mf. Tét 20 ar. fele bánat. A' kard most Trauttmansdorf hg. birtokában volt. Czélnál elsö: Traun gr. világos pej m-je Romeo volt; második Czindery L. ur p. k-ja Estrella. A' pályatért 1' 40'' alatt futák körül. — VI.) Elegyverseny. Tét 15 ar. mindegyiktöl. A' pálya kört egyszer körül. Hunyady Józs. gr. k-ja Reserve elsö 's igy nyertes 3' 25'' alatt. Czindery L. ur k-ja Selma második Széchenyi Ist. gr. Galoppade-ja kitört. — VII) Különverseny. 25 ar. mindegyiktöl. 1 ang. mf Czindery L ur m-je Ruy-Blas elsö 's igy nyertes. Lovasa Low. Második Hunyady Józs, gr: k-ja Reserve. — VIII) Paraszt verseny 1.272 öl. Elsö lóé 30 p. f. másodiké 20 p. f. Indult 4 ló. Fényes Mihály, monori lakos lova elsö 's igy nyertes 4' 25' alatt; Bernáth Antal, kartali lakosé második. Egy elmaradt, egy kitört. — IX.) Széchenyi-kard. Évenként kihivás tárgya 4 ang. mf. Kihivó nem találkozván, a' kard mostani birtokosánál, Hunyady Józs. grófnál maradt.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Australia állatisméje. — Gould ur, ki Australiába állatisme tanulása végett jöt, mintegy 800 madar és 70 négylábú állatfajt, közttök több ujat, gyüjtött össze; száznál több faj szeszben van felbontásul megtartva, nemkülönben 70-nél több madárfaj fészkei és tojásai minden föfaj csontvázaival együtt. (Asiatic Journal).

Az orenburgi, simbirski és saratowi sivatagok. — „Hon fija“ czimü orosz folyóiratban Anorow munkája közöltetik e' sivatagokról, mellyben föleg azon kérdést törekszik megfejteni, e' sivatagok mindig olly fátlanok voltak-e, mint jelenleg; 's ha bebizonyitható, hogy nem voltak, mert enyésztek-el ezen erdök? — Erdök e' sivatagokban voltak, mint

azt a' fél arsinnyinél mélyebb hantföldből, melly csupán elrothadt fűből nem származhatott, kivehetni; továbbá több helyen, jelesül Ural bal partjain, erdőmaradványokat látni, 's több helyén e' három kormányzóságnak még valódi erdőket lelhetni, mellyek a' sivatagok fátlan földéhez egészen hasonlóban nőnek. Ki irtá-ki ezen erdőket? — Szerző azt mondja: a' mongolok, kiknek Europába csak egy utjok vala, névszerint az orenburgi sivatagon át Volga felé, 's több legelőre, mint erdőre volt szükségök, égeték-ki azokat. Az erdőmaradványokat, mellyek nomad népeknek is nélkülezhetlenek valának, végre azon barbar, még ma is uralkodó szokás pusztitá-ki, melly szerint a' régi fü, hogy uj nőjön, felgyujtatik. Erdőkkel eltünt a' nedvesség is; a' sivatagok kiasztak, 's viznélküliek, mivelésre söt helyenként marhatenyésztésre is alkalmatlanok lettek. Itt most az eső, mellyet hajdan magukhoz huztak az erdők, ritkább, 's egy vagy két száraz nyár éhséget és marhadögöt okoz; mert a' száraz földön növő füveket könnyen kiperzseli a' nap heve.

KÜLÖNFÉLE.

Különös rokonszenv. Anglia szinpadain egy drama adaték, mellynek 3-ik felvonásában, a' szerelmi hüséget esküvő prima donnának egy száraz koponyát kelle megilletni. Midőn C** szinésznő, esküjét elmondandó, kezét a' koponyára tenné, ájulva rogyott-le, 's a' darab félbeszakadt. De más nap reggelén már könnyebben érzé magát a' szinésznő, 's a' szertárnokot hivatá, kérdvén, hol vette a' tegnap esti koponyát. — ‚A' sirásótól — lön a' felelet—'s mint tőle értém, valami **Norrit** nevünek feje, ki 12 év előtt halt-meg. A' prima donna ismét elájult; de baja már nem olly mulékony vala, mint előbbi estve. Forró lázba esett, 's nehány nap mulva sirba kisérték. Norrit egykori kedvese volt, ki iránt ő hitetlen lön, 's ki méreg által végzé-ki magát.

Álmom. Édes álom ringatott puha pamlagomon. Különös látványnak valék abban szemtanúja. Harczról álmodozám. Harczról béke idején! Feleszméltem, de éber csak testem volt, 's nem az álomban látottaktól szüntelen árnyként kisértetett lelkem, 's ez álmodott harcz egyéb tárgyakról eszméim 's ötleteimet bolygatni nem szünt, mig azt betükbe öntém. A' látvány foglalatja ez:

A' nyelvtudomány országa egy; de két fejedelem uralkodék benne: az **ige** és **név**. Ezek látván, hogy az égen egy a' nap, minden országban egy a' király, e' kérdést vitaták: közttük mellyiké legyen az elsőség? A' **név** ezt magának tulajdonitá, állitását igy támogatván: Ő magában érthető; az igének érthetőséget kölcsönöz. — Az **ige** pedig igy okoskodék: ő vezérli a' nevet, nélküle a' név tévelyeg; hisz' — igy folytatja — a' könyvek könyve is ezt mondja: „kezdetben vala az ige.“ — A' szóvita fegyverre került. Felhivatának a' tartomány fijai a' pert eldöntendők. Roppant sereg csődült az **ige**-király zászlója alá; pezsgett a' tábor **szeretlek**, **ö jellek**, **védlek** daliáitól; fegyvert villogtatva álla a' diadal reményében a' **döfök**, **hasítok**, **vágok**, **lövök** hőseknek délczeg serege. Megjelent minden hős, még a' makacs **nem akarok** 's a' czivakodó **ellenzem** is, egész a' **sántikálok** sereghajtóig. Ott terme a' határozók vezére: **mikor is**, **hol hova**, **meddig** 's a' t. rokonaival. Megtörtént a' szemle, 's egyedül a' nyakas kiskáplár **semmiképp'** 's az agyafurt **éppen nem** hiányzottak.

— De éber volt a' név- király is, 's táborát sikra szállitá. Első jelentmeg a' haza, nemzet, közügy. Az örnagygyá választatott rend tisztében hiven eljárt. Bizonyos diadallal kecsegteté a' királyt a' dicstelljes halálra elszántt gyilk, szablya, álgyu, lőpor leventáinak sora. Az aggott vitézek ujonczokkal valának keverve; de ezek azok mellett maguk helyén illettek, u. m. vért mellett főveg. Nem szabadkozotta névmásén, te, ő, enyim, tied 's a' t. családjával. Még a' tölt potrohú vizkórság 's a' sáppadt nyavalya sem maradt-el. Mankón tángorgott hátul az elégedettlenség-véste sürü homlokredőjü köszvény hajcsár. Sürgött a' harcztüz szeszes itallal a' höseket tüzre gyujtandó. Mig a' név-király részéről a' trombita bajnok tisztjét teljesiti, az ige-király táborában a' kürtöl hös is jelt ada, 's az elválasztó avagy határvonalnál megtörtént a' csata. Én ennek távuli szemlélője levén, csak az orditó álgyudörgés, szivrázó csatazaj, czikázó kardvillanás, fojtó füstgomoly, 's a' t. nyiltak-meg kiváncsi szemeimnek. — A' veszteség nagy lehete; mert némellyek fő- sziv- lábvesztve hulltak-el a' csata vérisza-pos terén, u. m. árny-ék (árny) győzedelem (győzelem) kegyelem (kegy); még a' herczegek is mellökön fogyatkozást szenvedének (herceg). — Az ige seregéből tagvesztve hörögtek vérökben gyilkoltatott (gyilkoltattatott), kétkedik (kételkedik) 's a' t. Az élet-oltó fegyver a' pert nem dönthetvén-el, ismét szófegyver használtatott, egymást igy fenyegetvén: várj te ejtegetett, várj te hajtogatott; várj te koldus hó haVat; várj te változó iszom ivám. Hallgass te gyáva, kit piczi nevmutatóm is képes meghatározni. Igy feleselének, mikor a' részesülő tábornagy közükbe lépe, ki a' származásukbani rokonságot, személyben és számbani elkerülhetlen megegyezésöket bebizonyitván a' két ellen között béke-kezet fogatott. Ennek kitünöbb czikkjei ezek: a' főnév mindenkor a' derék mellék neveket halássza, u.m. a' haza virágzó-t, az ember erényes-t, a' honfi hü-t. Egyenruhája az ó és uj divat szerint szabott, de magyar idomú legyen, példaul: elv, lepel, kösönty ű (Pázmán korából) — terv, föveg a' mostaniból. — Ezután ne csak a' szónyomozásra, hanem a' tettleges összekötésre is figyeljen; ne csak utó- hanem elöragokkal is éljen. A' birtokos ejtésre szemesebb legyen; a' rendetlen egyes számú enyim névmás helyett, mindenkor az édes mieinket (közjó) használja. — Az ige a' multból okulva a' jelent hön pártolja; a' föneveket más értelemben vadássza, u. m. ezután ne a' külfényt, rang-ot, hir-t, hanem az erényt vegye maga mellé; a' szépet, nagyot, dicsöt ne jövendöre halassza; a' rendhagyók számát ne szaporitsa.— A harczvihar leült, mint a' dagadó kebel zudultt szenvedélyei. Mint a' szerelem mámorából felriadt, homály nélkül észreveszi: hogy sziv bálványának igé-je (igérete szava) 's a' hütlenség nev-e szoros viszonyúak: ugy eltünt álmomból tisztán vehetém-ki a' név és cselekvő igének rokonságát. — O bár a' megtestesültt ige 's a' legszentebb név, a' nagy Isten, engedné, hogy a' nagy dicső 's hön ölelt hon boldogitására czélzó nev-eket mindenkor fáradhatlanul a' cselekvő ige követné!

GIGLER JÓZSEF.

A' teherhordó Croesus. Amsterdamban mult hetekben egy teherhordó halt-meg, ki 1.000.000 frankot hagyott maga után, mellyet 10 gyermeke örökől.

Különös ajándék. Versaillesben bizonyos vig kedvű Bigan, festész él, ki remek festményeinek egyikét nem régiben a' városnak ajándékozta. A' városi tanács összeül tanakodandó, miképp' lenne legillöbb Bigan szivességét meghálálni. Egy napon végre levelet kap a' mindenröl megfeledkezett festész, mellyben a' város hizelgő dicséretekkel párosultt hálaját fejezé-ki. Az utóiratban pedig egy helyet ajánl a' szives festésznek, az uj temetö legszebb helyén kénye szerint választandót. A' festész köszönettel fogadá az ajánlást: de egyszersmind engedelmet kert a' helynek minél utóbb annál inkább szeretendett átvételére.

Uj Samson. Saragossában egy uj Samson támadt; a' nép legalább e' névvel tisztel meg egy Ádám Gerö nevezetü fiatal embert, ki a' legnagyobb terheket eröködés nélkül emeli-fel, ökör-sujtással a' legerösebb ökröt leüti, 's a' leg izmosabb emberek, ha bele kötnek, véres fejjel ballagnak haza. 'S mi legkülönösebb, ez embernek külsején semmi athletai nem látszik.

A' chinák bora. Chinában ismerik ugyan a' szölötöt, söt a' chamuli (tatár ország) szép szölöfürtöket is kedvelik; de levét nem isszák. A' chinák bora leginkább risből és egyéb gabna-fajokból fözettetik, mellyet ök szilkékből isznak, 's dsieu-nek (Cantonban dsau-nak) neveznek. Sárga szineért hoangdsieu-nek is neveztetik ez ital, mellynek tömérdek neme van Az ugy nevezett bárány bor (Yangdsieu) kellemetlen izü, de szerfelett erös ital, melly ürühús és füvek fözött levéből készül Azonban nem ez hanem a' másik fordul olly gyakran elö a' chinák anakreoni dalakban 's tiszteletére némelly példabeszéd is készült, mint: „bor a' legjobb gyógyszer" — „semmi sem olly jó búoszlató, mint bor." A' dsieu elsö feltalálója már Yü alatt (K. szül e' 2 000 évvel) élt. Azt beszélik, hogy e' bölcs fejdelem, midön az italt vele megkóstoltatták, azt fölségesnek találta ugyan; de elöre látván mind azon nyomort és bajt, mellyet ez ital országára hozand, a' feltalálót számüzte.

Nevezetes házaspár. Schleswigben egy pár ember él, kik négy különféle mesterséget gyakorolnak: a' férj ötvös, és a' városi szinháznál komikus; a' nö pedig bába, 's egyszersmind szerkesztöje egy Flensburgban megjelenő folyóiratnak. Flensburg csak nehány mértföldnyire fekszik Schleswigtöl. Ezen kivül a' schleswigi szinpadról birálatokat is ir egy ottani lapba, mellyek néha olly keményen paprikázvák, hogy egész szinpadi személyzettel, de különösen férjével folytonos háborúban él.

Kérelem. A' Regélő-Honművész jövő fél évi folyamatjára megkezdődvén az előfizetés, kéretletnek annak t. cz. pártfogói, méltóztassanak rendeléseiket akár a' cs. k. postahivatalokon, akár a' kiadónál Pesten legalább e' hónap **20**-*ig megtenni: különben a' később érkezett előfizetők czimeinek nyomatása miatt a' jövő félévi* **1**-*sö számok küldetése rendes időre meg nem történhetik. A' lakhelyeiket változtató előfizetőkre nézve mindenkor tanácsolhatóbb, hogy egyenesen a' kiadónál rendeljék-meg lapjaikat.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

50.

RÉGÉLŐ.

Pesten vasárnap junius 21kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritékfalanul: postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

A' két Sforza.

(*Folytatása.*)

VIII. A' mellkép.

Estve nyolcz óra volt; egy magas, fehér selyempalástba burkoltt alak sietett a' ricciardii palota felé; jelentés nélkül a' csarnok felé tarta, 's kinyitá azt. Egy üres rámát pillanta-meg a' falon, hosszú sora köztt a' Ricciardiak család-képeinek. — Leveté köpenyét, lehengerité a' magára tekert vásznot, 's a' rámába illeszté azt.

„Hijjába minden erő, minden ipar; az eredeti csak eredetiben létezhetik; a' holt soha sem elevenülhet-meg; mint egy árny, egy villanyzott csontváz mozog, de mozgása nem önmozgás. Azok az ajkak nem tudnak ugy mosolygani; azok a' szemek nem tudnak ugy keblet gyujtani; azok az arczok nem tudnak ugy hajnallani, mint az övéi. De mit teheték, megtettem" — mond 's egy fátyolt eresztett-le a' képre. Gyenge aetheri suhanás hallatszék, 's a' lelketlen és élő Bianca szemköztt álltak.

„Kedves Basiliómi! tehát megtartád szavadat?" — mond mosolygva 's gyengéden szoritva a' merengő maestro kezét Bianca.

„Ah Biancám! hijjába minden erőm; és pirulok, mert lelkemből nem tudtam, nem voltam képes ecsetembe vinni az angyali képet."

„Csak ott tartnád azt hűn meg Basiliómi!"

„Senki más engem nem tehet boldoggá kivüled; im e' lefátyolozott kép előtt esküszöm ezt neked!"

„És én viszont esküszöm!" — mond Bianca, 's a' két alak heves ölelésben forrott össze lelkileg örökre, testileg legalább egy perczenetig.

„Fontold-meg jól Bianca! én visszaadom esküdet; egy nyomorú nem nobili, nem tanácsnok családjábóli festőnek, ki kezével keresi kenyerét, ennek esküdtél te örök hűséget, megvetve Imola és Ferrara fejdelmeinek kezét!"

„Pirulok, hogy te illy módon akarsz engem próbára tenni Basilio; én esküdtem, hogy vagy tied vagy senkié!"

„Igy; most jer karaim közé Bianca, Manfredi Angelo karai közé. Én, a' festő, akartam szerelmedet megnyerni, 's hiszem, mint Angelo, nem vesztendem-el!"

„Megengedem e' kisértést Angelo most az egyszer; de többet nem!" — mond pirongva Bianca.

„Pszt, most jő atyám!" — folytatá kibontakozva Bianca.

„Neki is ki kell állni a' próbát!" — mond Angelo.

„Én félek a' rosz sikertől" — jegyzé-meg Bianca.

Egy férfiú közelgett; világos zöld bárson sürű redőkben futott alá derekától majdnem térdeig, mellyeken arany csíkok kigyództak; a' felköntös finom velenczei szövet volt;—ezüst himzetű virágfüzérektől koczkázott könnyű palást függött vállain, mellyet gyémánt csat tartott össze; feszénye fehérselyem; saruja zöld volt.

Arczán szilárd dacz és szigorú férfiasság valának olvashatók. A' félig kopasz főről hófehér fürtök csüggtek szinte a' vállakig; ezek alatt egy méltóságos homlok lélekcsatában vivott redőivel; mi alatt elszánt 's komoly bátorságot, rendithetlen elveket szikráztak a' sötét szemek. Az orr elárulá a' milanoi patriciust; nem egy redő fellegzett arczán; bár a' szenvedélyek vihara nem volt látható, tisztes redőkbe vonult szerte szinte a' halavány ajkakig, mellyek némán záródtak össze, mosolyra ritkán derülők; a' nyak igát nem viselését 's türését gőgös tartással igyekezett kimutatni. A' férfi Ricciardi Tiberio, Bianca ősz atyja volt. Mély tisztelettel hajtá-meg magát a' festő, 's Tiberio patricilag viszonozta üdvözlését.

„Signore Ricciardi kegyes lesz megpillantani e' csekély silány művet!" — mond szerényen Angelo.

„Szándékom!" — felelt s partailag az ősz. Angelo leleplezé a' képet, 's a' leány mosolygva és elfelejtve atyját a' festő karai közé rohant.

„A' festés pompás. De mi ez maestro? hogy merészli karjaiban tartani a' Ricciardi család végivadékát?" — dörgé az ősz, 's vonalmiban a' patrici gőg haragban tükrődzött.

„Tiltsd-meg ősz a' szivnek érzeteit; irtsd-ki leányod keblét; szaggasd-ki szíveinket, 's én nem fogok Biancádhoz közelitni!" — volt Angelo válasza.

„Mi válasz ez egy nyomorú festőtől?" — mond megvetőleg az ősz, 's leányát a' mellékterembe igazitá.

„'S a' festő nem ember? — tagadd kevély tanácsnok; — 's a' festőnek nem szabad érzeni, nem szabad szeretni? mind azért, mert nyomorú, mert pór, mert nem vezet ricordit?"

‚Itt önnek bére — mond, egy nehéz aranytelt erszényt vetve a' földre Tiberio—'s többé e' teremben meg ne pillantsam!‘ — végzé boszútelt arczczal.

„Egyet még! nyilvánitsd, hogy azért nem vagyok érdemes Bianca Ricciardira, mert nyomorú festő vagyok!“ — mond büszkén 's magasbra nyultabban Angelo.

‚Igen‘ — hangzott a' rideg válasz.

„Tehát vedd vissza aranyaidat; a' kép enyim, mond a' festő; 's a' képet maga körül tekergetve, palástját öltve elsietettt. — Mi még találkozunk!“ — mond menet köztt Angelo.

‚Ki vagy hát kérkedő pórlélek?‘ — kérdé délczegen a' tanácsnok.

„Egy Sforza“ — viszhangzott a' terem, 's Tiberio egyedül állt az üres képrimzet előtt.

IX. A' tanácsnokok.

Nem igen távul a' fejdelmi laktól egy uj olasz modorú palota emelkedett, hármas erkélyével 's tetőkertjével büszkélkedve. Pietro Luchesi palotája volt az. Minden teremben csend; mindenütt leeresztett mennyezetek, függönyök és sötétség. Az erős vasas kapun viszhangoztak az ütések.

„Ki vagy?“ — kérdé a' kapus.

‚San Pietro‘ — hangzék egyszerre három torokból a' jelige, 's a' nehéz kulcs ötször fordult. Három, vörös palástba burkoltt férfiú lépett a' kapualyba; innen márvány lépcsőkön, hosszú oszlopos csarnokon egy teremet értek, hol a' három férfiú szemei leköttetvén hosszú során a' dúsan diszitett termeknek, egy sötéten világitott, ablaktalan, egészen vérbiborral butorozott terembe vörösen behuzott falakkal, veres bársonnal teritett hosszú asztallal, hasonló székekkel ékesitettbe léptek. Itt nyolcz, többnyire középidejű, férfiú volt szintén bibor palástban; — szigorú birói arcz, néma hallgatás, ünnepélyes csend uralkodott.

„Mindnyájan jelenvagyunk!“ — mond Luchesi, a' szemkötőket leoldva.

‚Valerio Aldini foglald-el az elnökszéket!‘ — mond Ricciardi 's lassú zaj köztt a' tizenkét biró helyet foglalt egy oldalán a' hosszú asztalnak.

„A' vádlók álljanak-fel — mond Aldini — Pietro Luchesi, te jegyezz!“

‚Ki a' vádlott, Alessandro Andronetti?‘

„Maria Galeazzo Sforza, Milano zsarnoka.“ — És még négyszer viszhangzék „Maria Galeazzo Sforza, Milano zsarnoka“ — 's a' vádolók leültek.

Négy vád a' fejdelem buja szenvedélye, kettő zsarnoklata ellen volt irányozva. Ricciardi beszélt, 's belőle a' kölykét féltő oroszlán; ezután egy középidejű alacson, teljes fürtű férfiú Andronetti Cornelia becsületeért a' vérszéket kivánta pótlásul. Ezután Angelo Manfredi, egy magas hosszú nemes arczú ifjú, kelt-fel; két orgyilkolásért, két család befogatásaért, Giacomo Molettinek vérpadon elhunytaért terjeszté elő vádját. Hosszú érzékeny és szivható volt a' beszéd; Ricciardi szemei találkoztak a' szónokéval, 's azok lesujtatva érzék magukat; az ősz fürtű fő homlokig pirult-fel, 's a' büszke Patricius törve volt. Igy továbbá három vádló terjeszté vádjait elő.

Mig ezek ezt teszik, érdekes a' fejdelmi lakba tekintenünk. A' fejdelem Anastasióval suttogott. — „Ez a' lépcsőkre nyiló ajtó kulcsa; ez a' falcsarnoké; ez végre a' titkos falajtóé, melly a' belső rugóval pattan-fel. Gyorsan siess!“ — mond Anastasio, 's három kulcsot nyomott a' fejdelem kezébe, és őt egy falajtón elkiséré. Tompán kopogtak vissza a' fallépcsőkeni léptek. A' fejdelem Anastasio 's Hakimza, a' néma arab, egy föld alatti teremben álltak nyolcz öl mélyen a' földszin alatt.

„Itt elhagylak!“ — sugá Anastasio. A' néma meggyujtá a' fáklyát az őrlámpánál; — a' földalatti bolt ajtaja csikorgott, 's beléptek a' szük boltozatba, hol legalább is kétszáz lépésre kellett haladniok, midőn egy félajtó tünt szemökbe. A' fejedelem felnyitá azt; egy keskeny márványlépcsőzeten haladtak fölfelé, melly végre egy csarnokban nyult-el. E' csarnok ismét zárva volt. Ujolag lépcsőn haladtak felfelé egészen a' titkos külajtóig. — ‚Lassan! csitt! suttogá a' fejdelem. — Hakimza, te itt állasz-meg! Ismét nagy vigyázattal megnyilt a' külajtó, 's a' fejdelem a' vérterem falában hallgatta ítéletét.

„Halál! — hangzék rémesen tizenkét torokból — halál Galeazzo Sforzára!“

Luchesi jegyezni akart: de kezét egy kéz erőszakosan ragadá meg, 's „élet-et“ iratott a' halál helyett.

‚Ki bátorkodik a' vérbirák jegyzőjét érinteni?‘ mond tompa hangon a' vérvád jegyzője. A' tizenkét férfi szemei Galeazzo Sforzára, Milano zsarnokára voltak szegezve.

„Reszkessetek!“ — mond azon lélekébrenséggel, mellyet a' Sforzák daczczal szoktak párositni — reszkessetek Milano hohérai!“

‚Halál Galeazzo Sforzára!— hangzék egy torokból, 's a' hang Tiberio Ricciardié volt. Senki sem merte illetni a' fejdelmet; összeszoritott karokkal, villámzó 's mennykövező tekintettel állt az Luchesi Péter széke mögött.

„El innen elitéltt! a' vérszék nevében el!“ szóllt egy uj hang, 's a' szót lépés és tett követte. Manfredi Angelo karonragadva a' fejdelmet, vezette vissza, 's a' falajtón keresztül vele a' rövid csarnokra botorkázott, hol hirtelen ellobbant a' fáklya fénye. A' fejedelem bámult a' nem várt merényen, 's meredt szemekkel engedte magát az erős karoktól kitolatni.

‚Le a' lépcsőről édemetlen Sforzaszeny‘ — dörgött Manfredi, 's egy hatalmas súly követte szavait, rá mintegy mennykődörgés, melly Galeazzo buktát jelenté.

„Almador — suttogá a' sötétben egy alak — e' boltozaton várlak reggeli háromkor.“

‚Jól van‘ — bólinta Angelo.

„Ki merte tenni ezt?“ — orditá Maria eszmélve.

‚Egy Sforza‘ — viszhangzott a' szőnyeges márvány lépcső.

X. A' börtön.

Mélyen a' hatalmas Sforzák fejdelmi lakjok alatt nyultak-el azon eleven temetők, eleven sirok, hol nem egy milanoi polgár sorvadt halálaig az önkény erőszakos bilincsei között, 's honnan többé nincs remény a' szabadra juthatni és látni mosolygó napot. Keskeny csigalépcsők vezetnek egy oszlopfalból, minek titka kevéssel közöltetett a' föld alá. Kétszer nyilik oldalvást a' kőcsarnok, 's ujra lépcsők vezetnek egy hosszú csarnokra, mellyekről vastag rácsolatú vasajtókon keresztül pislog az egyedüli világos, e' kőkoporsókban egy-egy nyomorú mécs. Kicsiny vasas asztal, egy hasonnemű szék 's nehány szarvasbőrrel beteritett zsupkévék nyugalmaul azoknak, kik tegnap tán még biborban aludtak, teszik a' kitünő butorzatot.

Egyikében e' termeknek méltóságosan összefüzött karokkal állt egy középtermetü, őszfürtü férfiú; arczain keserü megsértés, büszke megvetés 's rendithetlen szilárdság tükrődzött vissza. A' homlok mintegy kopjákat 's nyilakat visszaszóró paizs, 's a' szem mint ezer viharral daczoló sasé még emelték azon valódi ó romai arczot.

A' férfiú Tiberio Ricciardi volt; ő és tiz társa a' gyülésből hazamentökben elfogattak. Manfredi maga mentetett-meg egy tetőtől talpig álarczozott alak által, ki őt azon lépcsőkön, mellyeken az előbbi szakban a' fejedelmet láttuk, vezette-el. A' fejdelem termeibe vezető ajtó helyett egy még szükebb ajtót balról ügyesen elrejtett lábrugó által felpattantván, egészen a' Sz. András piaczig egy boltozatban haladtak. Itt a' felpattant ajtó a' gyónó székbe tárult, 's innen kisuhanva még szürkület előtt ért Angelo haza.

„Ah miért nem adtam őt Manfredinek? miért nem tudtam, hogy a' festő Manfredi. Borzasztó gondolat — mond szinte őrjöngve 's

öklével homlokát ütve — Bianca Ricciardi egy Sforza buja karjai közt, és védtelen, tán elcsábitva. Hát ha önként dül oda a' vakitott" — Most a' vas rácsolatot rázta oroszláni erővel — „szakadjatok össze önkény gyászos szolgái! eresszétek-ki az apát, hogy legalább egy tőrt üthessen leánya keblébe, 's nyugodt szivvel mondhassa: becsülettel halt-meg." — Egy jegesztő kaczajjal vegyült itt az orditás. — ‚Halál Ricciardi Tiberióra' — dörgött a' hang, 's a' rácsok előtt barna álöltözetben, nyugalmas neroi tekintettel állt Maria Galeazzo Sforza.

‚Hol van azon büszke hang, azon nyomorú Ricciardi-gőg? hol van a' torok, melly ezt kiáltá:, halál Galeazzo Sforzára!' — mond a' legsötétebb gunykaczaj közt a' fejedelem — megtörve, megzuzva, 's ki által? azon szegény halálra itélt által, azon pulya Sforza által. Hogy érezzük magunkat signore? — igy gunyolódott tovább a' fejdelem, mig Tiberio még méltóságosb 's leverőbb tekintettel akará lesujtni Galeazzót: de azt kerülte ez, 's hidegen folytatá: te vádoltad Milano zsarnokát, féltéd lányodat; dühödöm értte most is; tudd-meg, estére éppen tiz órakor fog a' fejdelem Biancánál megjelenni; 's ha a' hizelgő szó, fejdelmi csáb nem szelidítheti-meg, a' hatalmas Sforza fejdelmi karjai tudnak erőszakhoz is nyulni. Tudd-meg ember! addig nem nyugszik Galeazzo, mig karjai közt kéj-árongva nem hevert a' ricciardi-család végivadéka!' — Igy végzé szavát a' fejedelem, 's kaczagva rohant a' némával vissza. Egy kétségbeesett orditás, vegyülve a' rácsok csörömpölésével, követé azt, 's rá csak hamar halálnéma csend lön.

(Folytatása következik.)

KÜLÖNFÉLE.

Fortunát kivánság-kalapja.

(Monda).

A' dicső ötödik Károlynak Augsburgban kormányzása alatt nekem Fugger Dietbert-nek, nemes 's birtokos szüléktől származottnak, egy fölöttébb üdvhozó csillagzat világitott. Mindazáltal, mit nekem kedves anyám a' természet és a' halandónak sokszor ellenes szerencse nyujthata, az nálam alaptalanul a' mélység örvényébe szálltt. Elégedettlenül de szükséget nem ismerve töltém ifjú éltemet; tulajdonomat azonnal meguntam, 's arra, mi enyim nem vala, leghőbben vágytam. — Élt akkor azon hosszan terjedő kies hegy-erdőben, melly csudás Dunánk partjain vonul, egy hires csillagjós magányos mezei lakában. Emlékezém, hogy öt előbb sokszor láttam atyám házánál, hol ő sok titkos tudományi 's művei tekintetében különös tisztelettel fogadtatott minden órában. — Nehány év óta ő is elvonā magát a' világ zajától: azonban sok jót 's dicsőt lehete hallani róla.—Ehhez szándékozám én ifjú ábrándomban 's elégültlenségem érzetében folyamodni. — Egy vala azon vidám 's kellemes tavaszi reggek közül, mellyek a' testet 's

lelket egész belsejében fölviditják, midőn útra indulék a' bölcs csillagjós lakához. A' mit tőle kérni véltem, számtalan homályos alakzatban lebege szemeim előtt; 's noha törekvém e' körülemi csudás zürzavarnak határozottabb alakot adni, erőködésem nem sikerült, 's minél közelebb jövék a' jós lakához, annál zavartabb levék annyira, hogy már ajtaja küszöbén álltam, még sem tudám valóban, mit akarok.

Az öreg ur nyájas mosolylyal jött elömbe, mintegy jövetelem czélját előre tudván. Pirulva érzém magamat, midőn előtte állék, 's nem tudám beszédemet kezdeni, és csak ügyetlenül adám elő kivánatimat. Midőn elvégezém, a' tisztes öreg szeretőleg kezemnél fogá, és szótlanul titkos termébe vezete, melly különféle, majdnem csudás tárgyakkal vala kibutorozva. Itt miután engem egy szivre ható tekintettel megvizsgált, igy szólla: „ifjú barátom Dietbert! te most itt azon legritkább csudájú tárgyakat, mellyek a' világra jövének egy egész élet szorgossága által, egyesülve látod. Itt vannak ama nagy művész Dedalus-nak viasz szárnyai, mellyekkel a' tengerek felett repült; a' phrygiai Gyges láthatlanitó báj-gyürüje; ugyan illy erejü Niebelung sipkája; Faust doctornak köpönyege, mellyen, valamint hajóval a' tengeren, magas levegőben utazni lehet; nem nevezek több más csudás tárgyat, mellyeket te föliratikból ismersz-meg. Ha véled, hogy egyik vagy másik kedélyed rettegései ellen használ, vidd-el! Drága atyád engem több jóval halmozott, hogysem én ezt töled megtagadhatnám." — Mihelyt a' csillagjós elvegzé szavait, ugy érzém magamat, mintha egész testemben uj 's vidámabb vér folyna. Egy ideig néztem öt; beszédének állitását szemeiből akarván olvasni; 's midőn felém nyájasan inte, elkezdék a' szép tárgyak között járni; határozva 's döntve, kétkedve 's ohajtva.—Dedalus szárnyait veszedelmeseknek véltem, mivel olvasám némelly iratokban, mi nyomorultan semmivé tevék Icarus fiját. Gyges gyürüje, kicsinsége miatt, nekem bizonytalan birtoknak látszott; Niebelung sipkája igen veszedelmesnek, mert a' régi Niebelunge-dalban sok csudálatosat olvastam róla. Faust doctornak köpönyegétől rettegék, midőn Mephistophelesre gondoltam, kit Prágában, cseh ország fővárosában, olly iszonyú veszélybe akara dönteni. Nem kevésbbé veszedelmeseknek látszottak a' hét mértföldnyi lábtyük (csizmák), mellyek engem szerencsétlenül vizre vihetének; 's mi akkor legbizonyosabb annál, hogy én elvesszek? — Igy jártam sokáig válogatva, 's fontolóra véve mindent; mig, végre a' világszerte hires Fortunát kivánságkalapjához juték, melly viselőjét láthatlanná teszi, és szint'olly sebesen, mint Faust doctornak köpönyege, azon helyre viszi, hova kivánságai vezérlik. Ezt kértem az öreg tudóstól, 's ő szivesen tulajdon kezével általadá.

Alig lett tulajdonom, elvégzém magamban, azt tüstént próbára venni; erősen szoritám fejemre, 's kivántam magamat kedves elhagyatott Adelheid-omnál. Egek! mit kelle itt látnom! Az ifjú Vulfbert Fugger egyetlen unokám, kivel én zsenge koromban, mint iker-testvér nevelkedém, lábaihoz borulva azon édes hizelgésekkel, mellyeket a' szerelem daljaiból szedett, szerelme és szive után esdett. E' mellett rólam e' nem legjobb emlitést tevé. — „Hogyan várhatja ön töle élete boldogságát kecses Adelheid! — mondá az ifjú — töle, ki kegyedet, mit én jól tudok, naponként csak csudálatos szeszélyeivel gyötri? — 's hiszi-e? hogy az idő öt megjavitja? kegyed birtoka bőcsét még világossá 's nyilvánnyossá teendi, 's öt a' leggondatlanabb tettekre csábitandja. Ő nem elégszik-meg becsülhetlen gyémánt birtokával, söt minden szép tekintetét irigyli minden más szemnek. Éjbe és sötétbe rejtendi a' drága kincset, nehogy talán az egy más valakinek tekintetét is örvendeztesse, 's holt leend kezeiben, nem különben, mintha még az anyaföld keblében rejtöznék!"

Halál-verejték önté-el homlokomat, midőn a' tükrőt elömbe tartatni látám, 's magamat benne megismerém, mint élék 's testü ék. — Adelheidom édes hangjai, ki most szóllni kezde, részint visszaadák eszméletemet.— „Önnek valami igaza lehet Fugger Vulfbert ur! — mondá — és azon vétek, melylyel öt vádolja, mint Dietbert kedélyét disztelentő, könnyen alapos lehet. — Még is hozzám majd fölös szeretete egyedüli alapja Ámde mint felelhet-meg ön lélekismeretének vádja előtt, hogy barátjáról, kinek jelenlétemben olly sokszor hűséget és szeretetet igért, legbecsesebb javát, mellynek magamat mintegy büszkén tekinthetem, nem másképp' mint egy könnyelmü ember elidegenitni akarja? — Mi jót várhatok öntől? ki ifjúsága barátját elárulni 's eladni képes?“ — Fugger Vulfbert ur e' cspös elenbeszédre fejét fölötte lehajtá, 's azonnal eltávozék, mielőtt egy, csak ugyan ügyetlen mentségét elrebegé vala. Én pedig varázs kalapommal serényen kivántam magamat egy tanyára, mellyen több kedves barátimmal egy üveg jó frank bor mellett összejönni szoktam. Kivánatom beteljesült — Többen társim s barátim közü, körülülék a' kerekded márv. ny asztalt, mellynél már több kellemes órát tölténk, és Hug Jónás, egy ifjú kereskedő, hajdani játszótársom elkezdé: ‚Hol maradhatott ma a' mi Dietbertünk? hiszen nélküle minden holt és néma; mert éppen ez a' jó oldala ama bizonyitgatásának és vágyának mindent jobban tudni akarni, hogy időnket tölti 's végtelen sok tréfát üz!“ — „Volna csak igy — morga, a' mindig komoly 's magas asztalos művész Hildebrand — ámde nyakassága által legjobb barátit elidegeniti, 's ki mondja, hogy ő azok segéde nélkül e' világ viszonyaiban el lehetne? — Hiszen ama vén asszony Urián mestert elcsábitá, hogy az örök mélységben is barátot birhasson; a' mi Dietbert barátunk pedig képes szó-fölkapás és vitatás végett a' kegy atyjának világosságát is eloltani, mi neki még keserü gyümölcsöt hozhat“ „„Az még mitsem tenne — folytatá a' becsdús Vurmbrand Huldrich ur, egy ifjú tanár, ki nem rég a' bononiai egyetemből jöve - de ragaszkodása a gunyirathoz, szerencsétlen kedve minden emberből tréfát üzni, az, mi öt időfolytával megdöntheti. Ugyan is egy embert sem bocsát birálatlanul szemei elől, 's hol legkisebb hiányt fölfödöz, rögtön rajta van, mintegy vizsla, és nem nyugszik, mig a' szegény vadat föl nem hajtja, 's azt fél holtig ingerli. Illy tőke szabály szerint rosz kamatot hoz.“ — „„Mig nagy tekintetü szülői élnek — monda most Dollinger festész – a' birtok semmi ellenkező sorscsapás által nem rendittetik, az ifjú Dietbert ur valamennyire elnézhető: de mihelyt a' tisztes öregek szemüket zárják, 's a' szerencse istennője tőle elpártol, akkor látja csak Dietbert, milly gyümölcsöt hozott neki a' durva szó-vitavágy 's hány barátot szerzett neki elméncz gunyördöge.““

E' négy személyü beszély közben nagyon fölhevülék varázs kalapom alatt; e' rajzban lehetlen volt tetszeni magamnak is. Bármilly nagyon védém magamat elpirultt bőrömmel, mit sem használt; mert ugy érzém magamat, mintha szemeim elől egy kötés vitetett volna el, 's mintha látnám azon roszat, mellyről szó vala, keblem mélyében feküdni.

Most szülőim lakában lenni kivántam, 's ott találtam édes anyámat, midőn térdelve következő imát bocsatott érttem a' mennyei atyához: „Vedd-el o uram Dietbertemtől, kit testben és lélekben gazdagitál, azon nyugtalan 's elégedettlen szellemet, melly öt mint egy szegény 's alig lihegő vadat üzi ifjú életén által, és nyújtsd neki legfőbb kegyedet: sorsávali elégedést, és barati mérséklést mások iránt!“ —

Könyek boritá-el szemeimet e szavaira, 's magamat szivem mélyében egészen átváltozva érezém. – E' pillanatban a' csillagjós mezei lakába kivánám magamat, 's itt a' varazs-kalapot nyugodtan tevém a' mosolygó öreg kezébe, és azéta valóban boldog életet élék Adelheidom karjain.

Németből BURIÁN IMRE.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

51.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön junius 25kén **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

A' két Sforza.

(*Folytatása.*)

XI. Bianca.

Látjuk, hogy a' fejedelem Biancával terveiben mind inkább közelg a' czélhoz. A' legfőbb akadály, az atya, elmozdittatott; a' hölgy védtelen volt; 's csak egytől fél, és ez — a' magas barna férfiú volt. Anastasiónak ezeret igért, ha élve börtönébe hozza azt, 's még eddig legkisebb nyomára sem akadhattak. Anastasio cselnöklete szerint a' fejdelem egy költséges boltozatot vezettete föld alatt a' Ricciardik palotájaig; ezt kérdé a' fejdelem a' második szakaszban. Ez elkészült, 's alig várta a' fejdelem a' tiz órát; a' néma kiséretében sietett a' boltozaton keresztül a' fallépcsőkig. — „Alant várj!“ — sugá a' némához, 's az biczentve távozott: ő pedig alig vetve egy két pillantatot a' gazdag butorzatú teremekre, a' mákonyzott szobahölgy mellett könnyen becsuszott Bianca szobájába.

Angyali nyugalom virasztott az alvónak vonalain; a' fejdelem keblét tiszteletre inditó borzalom futotta-át a' vétektől, mire szilaj szenvedélyei őt ösztönzék. Lehajolt a' hölgyhöz, 's csókot nyomott a' nyugalmas arczokra. A' hölgy felébredt, 's ijedve kapott a' csengetyű után.

„Csendesen Bianca! a' házban minden alszik“ — mond a' fejdelem, viszszatartóztatva a' hölgy kezét, 's csókot nyomva arczára.

‚Vissza szemtelen zsarnok; vissza atyám gyilkosa; átkot kiált rád Ricciardi Bianca‘ — mond a' hölgy, 's vonalmiban valami ellenállhatlan magasztos méltóság ült, mi alázva távulitotta Milano fejdelmét.

„Bianca! még egyszer térdel előtted Galeazzo Sforza, megvetve Amade Bonát, Savoya herczege hugát, és esdekel szerelmedért!“— mond hévvel a' fejdelem.

‚Kéjhölgyek karjaiba temesd magad' pulya! de tiszteld a' nő erényét nyomorú szenvedély-teltt pór! nem reszketsz, hogy annyi ártatlan legyilkoltt polgárért Milano 's a' rettenetes vérszék számot kér tőled? 's téged, ki képes vagy mindent feláldozni szenvedélyeidnek, azon alkotmányra hurczoland, mellyen te Ricciardi Tiberiót ki akarod végeztetni.' — Mint egy Minerva dörgötte e' szókat a' hölgy, 's a' fejdelem nem mert felpillantani; nem mert a' mennykövező szemekkel daczolni; ott térdelt némán lecsüggő fővel és szilaj csatájú kebellel.

‚A' gyáva hódol minden kellemednek; azt hitted a' fejdelmi lény mindent meg fog vakitni? te erre számolál pulya, és átkozódol az ellen, ki ellent tud 's 's mer állni zsarnoklatodnak? Nem elégedel-meg vérsajtolta kicseikkel Milano polgárainak, ön magzataikat is neked áldozzák azok? Nem, Milano zsarnoka! az ég boszúja rövid időn megvillan, 's a' bünöst az ég nyila szegzi a' földhöz.'

„Büszke gőg — mond végre kevélyen felkelve a' fejdelem—ezt te merted nekem szemembe mondani? tudd-meg hát, atyád azon börtönben van, mellyből még egy halandó sem menekült-ki élve, 's leánya azon karok közé kerül, mellyeket, ha akarom, egy hölgynek sem szabad elkerülni.“ — Szenvedélylyel szoritá magához a' hölgyet e' közben a' fejedelem. Az szinte őrültt erővel védte erényét. Mind hijjába, ha az ajtó felől gyors léptek nem suhognak, 's a' rejtekajtó fel nem pattan, és egy magas fekete ifjú lángoló szemekkel nem rohanván a' mennyezet felé, herculesi karokkal nem sujtja földhöz a' zsarnokot.

„‚El e' termekből Galeazzo! Most másodszor és u'óljára még kegyelem: de ha ujolag igy kaplak, halál fejeden!“‘ — e' szókkal hurczolta-ki a' teremből a' félszédülttet, 's irgalom nélkül taszitá-le a' kitömött lépcsőzeten.

‚Ki merte ezt Galeazzo Sforzán elkövetni?‘ — hörgé akadozva a' zsarnok.

„Egy Sforza!“ — dörgé egy hatalmas szózat a' lépcső föléről.

XII. A' testvérek.

Tizenegy lehetett, lassú kopogás hallatszék a' fejedelem előtermén. — „Ki az?“ — kérdé egy magas alak.

‚Én vagyok édes Mariám‘ — rebegé a' hölgy a' fejedelmet gondolván kérdőnek.—„'S te késel Zoédat bebocsátni“ feddődzék a' hölgy. Az ajtózár csikorgott, 's egy barna gyönyörű hölgy lépett-be. Nem kis ijedelmére egy álarczost lele ott, 's nem Milano fejedelmét.

‚Signora! ön a' fejedelem kedvese?'

„A' fejedelem kegyeskedett magához hivatni!"

‚Illy késő időn mit gondol ön? Szereti őt?'

„Igen, én a' fejedelmet szeretem!"

‚És Olgeatót?'

A' hölgy sirva fakadt. — ‚Válassz közülök!' — mond dörgve a' néma Hakimza.

„O Maria, Isten látja lelkemet, én téged szeretlek!"

‚Zoe nézz szemembe! Ismered-e' Hesirt, bátyádat és a' tőrt.— Válasz e' két ajtó közül. Ez kivisz a' fejedelemtől, az be hozzá!' — Zoe habozott; végre a' fejdelem ajtajába lépett.

„Nem, Alláhra nem! az utósó Omajahda hölgynek fertőzetlen kell meghalni!" dörgött Hakimza, 's a' testvér keblébe zárá a' tőrt.

„A' fejedelem nincs honn; én ágyába czipelem; lelje ott áldozatját!" — mond magában az arab; 's tetté vált a' gondolat.

‚Hesir!' — suttoga egy magas alak.

„Almador te?" — kérdé kétesen a' néma.

‚Igen; én köszönni jöttem neked Bianca mentését a' hiradás által' — mond Almador nyugodtan.

„Hallod öcsém! én is egyet mentettem-meg azóta! Kövess" mond Hesir, 's karján huzva testvérét, a' fejedelem szobájába sietett. Hesir félre leplezé a' mennyezetet; az ágyon véres kebellel azon gyönyörű arab hölgy feküdt, kivel minap Olgeatót 's Albatit láttuk. Almador megrázkodott: — ‚ki ölte-meg?' dörgé.

„Én" — felelt nyugodt szivvel 's arczczal Hesir Almador leereszté tőrét.

‚Tudom bátyám, mért tevéd; köszönöm, te megmentéd e' kart egy keserves szurástól!' — mond ez, 's elfedé arczát.

‚Pszt a' fejedelem jő' — inte Hesir.

„Távozz! én a' fejedelemmel akarok beszélni. Nyisd-fel a' titkos ajtót!" parancsolá Almador. Hesir egy rugót-benyom a' szőnyeg félrelebbent, 's egy nyiltt ajtót tüntetett elő. Almador utána huzá azt; Hakimza pedig viszszavonult.

A' fejedelem elborzadt lefektekor az ágyba; nem tudott aludni, hánykódott; egy más ágyba veté magát, 's fél óra mulva erős álomba merült.

Nem sokára egy hatalmas kar rázá-fel.

„Galeazzo, te ezer aranyat tettél fejemre, ha börtönödbe hoznak; én lánczolatlan, önként állok előtted!" ezeket mondá délczegül a' hang, melly Almadoré volt.

‚Ki meri álmomat háboritni? börtön fenekére vele!'

„Lassan lassan fra Galeazzo! itt ember emberrel, nem fejdelem és polgár áll szemben egymással!“

„Mit kívánsz ember?“

„Fra Galeazzóval beszélni?“

„A' fejdelem alhatnék!“

„Azt szeretem én; de ez embernek ébren kell lenni; parancsolom. Ismerj-meg Maria! én vagyok, ki téged az álarczos vigalom ban földre teritélek. Én vagyok, ki a' vértanácskor a' lépcsőről lelöktelek. Én, ki ez előtt két órával kéjdühödből felvérelek, 's ledobtalak a' lépcsőkön.“

„Itt vagy hát? nem féled e' tekintetet? Hakimza!“

„Alszik; de hagyjuk a' dolgot. Látod e' tőrt? Ez minden perczben, akár álmodban is legyilkolhatott volna: de én kiméltem az utáltt életet. Te Galeazzo Sforza vagy, a' nagy Francescónak gyermeke, de én is az vagyok. Az utólsó Omajahda leány, végivadéka kelet főnökinek volt anyám. Ne hidd, thrónodra vágynám; ezt tenni nekem kevésbe kerülne. Én Francescóhoz méltó útódot kívántam, 's kívánni meg nem szünök. Tudd-meg, most utójára intelek, hagyd-el kéjelgéseidet; hagyd-el zsarnoklataidat, 's én a' szerető testvér ölellek-át: de ha nem, ember! akkor látod e' tört; én szét fogom tudni szakitni a' testvéri lánczokat“ — mond Almador, 's a' fejedelem füléhez tartá ajkait, 's — „Milanónak nem lesz zsarnoka!“ — sugá, és eltünt.

XIII. Az áldozat.

Sforza nem nyughatott; neki a' hölgyet birnia kellett. Ő ezt kimondta, 's csupa fogadása által is szentesitve volt.

„Anastasio! én nem nyughatom — háborga a' fejdelem — nyilvános erőszak nemde ártana? Igen igen; ez nem jó, gondolj mást.“

„Ha megengedsz felség! én megelőztelek. A' leánynak megengedtem atyját meglátogatni. Mi örömmel fogadta ő ezt! Egy szolga kiséretével jő, kit a' börtönnél nélkülözni könnyű lesz.“

„Felségesen Anastasio; a' többit értem. Tudom, a' keselyű körmei többé őt ki nem eresztik! 's a' fejdelemnek a' jel nem sokára mutatá, hogy a' hölgy megérkezett; ő egy más uton ment a' börtönbe.

„Igen, a' gőgös atya szemei előtt fogom gyönyörittasan őt átölelni — mond a' szenvedélyes fejdelem. — Ha képzelem, mi uj gyönyör őt dühülve látni!“ 's ezzel lement a' titkos ajtón, még a' némát sem vive-el.

„És ti nem emberek! ide ássátok-el az eleven holtakat? vagy eleveneket itt holtitjátok-meg? Igen, mit is tegyen-fel az ember egy Sforzáról. Dacz, alattomosság, boszú, kegyetlenség, gyönyörszomj, 's vakmerőség; ezek tüntetik-ki Milano zsarnokait nagyobb

részben — mond a' hölgy utjában — 's ezt gyáva türni Milano. Borzadok e' gondolatra. De Manfredi és neje nem fognak türni; ha maguk nem, nemzetjeik szétzuzandják az önkénynek e' setét szolgáit. Ki merte volna hinni, hogy mélyen a' föld alatt emberek élnek. De hisz' emberek-e ezek? nem szabadok, csak a' ki szabad, az ember!"

„Itt ez ajtón signora! itt el kell hagynom téged; beszélj atyáddal, mennyit tetszik! — mond Anastasio.

„Te jó ember! kár, hogy e' zsarnok udvarában vagy!"

„Magam is érzem — mond álsóhajjal a' távozó — elhivom a' gaz Manfredit, hogy őt mentse-meg; itt majd elfogadom, 's enyim a' kétezer arany!" — Igy gondolkodott útjában; mig végre Manfredit előtalálta.

Ricciardi Tiberio egyedül volt egy börtönszobában. Lánczai nem voltak; de minek is? ő szabad kezekkel sem tehetett semmit.

„Atyám!" — hangzék fülébe egy hang.

„Leányom!" orditá az ősz, 's egy rémes, borzasztó gondolat futá-át lelkét. Ő a' fejdelem cselét gyanitá. — „Leányom! bár soha se látnálak. Ártatlan angyal — könnyezeaz öreg — te tőrbe csalattál."

„Mit beszélsz atyám? Ah mennyire megtörte a' szenvedés; mi sápadt!" sopánkodék a' hölgy, 's atyja kezeit csókdosá.

„Van-e tőröd?" — mond suttogva, de szörnyű arczvonattal az atya.

„Igen" — felelt a' leány.

„Te őrülttnek, hiszesz leányom? Nem, az nem vagyok; de magamtól azt, 's tőled a' becstelenséget elakarom távoztatni. — Te a' fejdelem reczéiben vagy; ide a' tőrt!"

„Értelek Tiberio Ricciardi; itt a' tőr; most örömmel nyujtja azt által leányod!" — mond a' hölgy, 's egy pompás nyelű tőrt vont elő kebléből, 's atyjának nyujtá.

„A' fejdelem!" — sikolta a' lány.

„Egy Ricciardi-leánynak nem szabad félni; gyermekem e' helyből ne távozz! Hol van szived?

A' fejdelem ezeket nem hallá, 's meg se gondolá, hogy fegyvere lehetne, és kaczagva közelitett.

„No's vén gyermek! orditasz? Nézd, én elröpitém hozzád a' galambot, hogy ápoljon!"

„'S hogy buja karjaid közé szorithasd, ugy-e' — mond az öreg, 's még borzasztóbbat kaczagott.

„Te jól találtál; most e' tüneménynyel mulattatlak! Leány! többé karaim közül ki nem jössz — mond szilajon a' fejdelem, 's

a' leányhoz közelgett. Felülről az ajtócsörömpölés 's a' lépcsőköni robogás még sietteté a' fejdelmet.

„Atyám, jól találj!"

„Ég áldjon-meg leányom; én nem tehetek egyebet!" — mond az ősz; 's az atya átszurta leányát. Zokogva 's képét kezeivel eltakarva vonult börtönének sötét szegletébe. — „Becsülettel hunyt-el!" sohajtá a' börtönszegben.

A' fejedelem elborzadt a' lerogyottat megpillantva, a' titkos öntudat dulni kélt áldozataért.

„Börtönbe vele — mond Anastasio, 's a' fejedelmi szolgák egy magas barna ifjút hurczoltak alá. A' fejedelem gyorsan távozott, mig a' rab Ricciardihoz záratott.

„Mi még találkozunk!" — kiáltá Manfredi a' fejdelem után.

(Vége következik.)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Europai állatok Columbiában. — Az ó világ legfontosb ajándékai, mellyeket az ujnak adott, marha és gabona. Az egyetlen négylábú házi állat, mellyet az indianok ismertek, a' lama volt, mellynek, mint a' juhnak, sürű gyapja van, 's a' nedves forró sikokra nem örömest megy. De az europai szarvasmarha sikokon ugy, mint a' paramokon egyiránt elszaporodott; p. o. Antisana bérjószágán, 12—16,000. lábnyi magasságon, 4000 darab van. A' venezuelai sikokon volt csordák, mint a' buenos ayresi pampak-on, a' forradalom előtt majdnem számtalanok voltak. *) A' ló nagy szerepet játszott az uj világ politikai változásaiban. Az uj világ minden részében, kivált a' venezuelai sikokon, hihetlenül elszaporodott. A' függetlenségi háborúban Paez 's más guerillafönökök szabálytalan lovassággal is daczoltak, szarvasmarhacsordákkal tápláltatva, a' spanyol gyalogság minden eröködéseinek. Legjobb lovak azok, mellyek sikokon neveltetnek-föl, 's 4 éves korukban hegyek közé vitetnek, hol a' hidegebb égaly megedzi őket, 's csak lágy legelőhez szokott körmeik a' köves földtől felette megkeményednek. A' juh-, mint a' lamatenyésztés, a' cordillerák magasb tájaira van szoritva; a' kecskék pedig jobban tenyésznek a' sikság azon részein, mellyek forrók és szárazok; példaul Coro tartományban, hol a' lakosok főgazdaságát teszik. — De más állatok tenyésztése ellen a' legyőzhetlen akadály tornyosultnak látszik. Az eb europai urának sorsában osztozik; nyomozótehetsége 's forró égaly alatt fogy, 's mind alkata mind létegére alárendelt állattá fajul. Az erdőkben és sikokon lakó indianok, kik vaddisznóvadászathoz szoktak, e' czélra hegyekről hoznak ebeket, hol ámbár a' spanyolok arra nem igen figyelnek, a' vadászebeknek kissé vagy többé elkorcsult faja találtatik; melly a' magasokon szarvasvadászatra használtatik.

---

*) Mondják, hogy ujabban ismét elszaporodtak, jelesül a' hőrkereskedés hanyatlása óta.

A' Glommen és Wener tó közötti föld. A' Glommentól Wener-ig nyuló föld (mintegy 98—100 ang. mf.) ugy látszik, tó-láncz volt, mellyek között a' hajdani szigetek, most összikla, granit, porphyr, gneiszból és tófenékből álló egyes magaslatok ama miveltt völgyek valának, mellyekből a' fenyvessel fedett számos dombok merészen, habár ritkán is, 200 lábnyira emelkednek. Az egész Glommen és Wener közti tér csak egy kissé emeltebb a' tenger felületénél. A' Glommen Kongsvinger mellett, hol addigi irányával ellenkezőleg éles szöget képez, 's mintegy 16 mértföldnyire északnyugotnak megy, mielőtt ismét kezdett déli irányának fordulna, csak 445 lábnyival magasabb a' tenger és 308 lábnyival a' Wener felületénél. Itt egy hegygerincz nyulik-ki, a' Glommen és Wener vizeit szétosztó. Az összefüggő hegyek vagy felföld nem a' folyók folyása vagy a' tartomány vizrekesze, hanem nagy vizmedrek után idomulttaknak látszanak, mellyekben egykor széles édes vizű tavak állhattak. Ez a' nagy kavics-halmozat homok és kő-kopadékokból következtethető, mellyek nemcsak a' hegyek oldalain, hanem gyakran a' legmagasabb ormokon is találhatók. A' hegylánczok e' magas össziklák között több helyen iszapföldből alakulvák. Skandinaviának állitólagos felduzzadása, talán kielégitőbben fog a' Wener ös partja 's a' félsziget egyéb vizmedreire következtethetni, mint a' balti tengerből. Ha a' Trolhätta kis nyilása, mellyen most a' Götha-Elf a' tóból kiömlik, valamelly természetháborgás által elzárulna: a' Glommen völgyig nyuló különböző öblök ismét vizzel telnének-meg, és Scandinavia keleti része tömérdek szirt és szigettel elárasztott archipelagus és földvonal lenne. Svéd országnak mintegy harmada, 13/38, alig van 300 lábnyira a' tenger, 's 153 lábnyira a' Wener szine felett, melly utóbbi 187 lábnyival fekszik magasabban a' tengernél. A' Wennerről már annyit tudnak, hogy vizének legmagasb 's legalacsonyabb állása között 10 láb a' különbség, melly egy évtől másikig soha sem halad-meg ötödfél lábat; hanem a' viznek szaporodása az által, hogy a' mostani nyiláson Götha folyó nem ömölhet-ki, nehány év alatt, mellyekben a' kipárolgás akadályozva lesz, e nagy különbséget fogja maga után vonni Az öspartok vagy magasan fekvő iszapföldek tehát, mellyek a' Glommen és Wener közötti sziklák oldalain láthatók, korán sem olly tünemények, mellyek valamelly rendkivüli természetháborgásnak lennének eredményein (Laings Tour is Sweden).

KÜLÖNFÉLE.

Fénybogárkák. A' szellem-gőzkörének viharjai 's förgetegei a' szenvedélyek; ezek keblében halál és áldás egymás mellett nyugosznak. Ki hajóján az „elme" iranytűt (magnestű) hordja, és szeme elől az „erény" sarkcsillagot el nem veszti, annak viharok is szolgálatára állnak és életsajkáját biztos kézzel vezeti révbe. Jaj azonban a' hajósnak, kit nem ama kettő vezet utján. Mint a' dühöngő viharok labdája, segéd nélkül hányatik az ide 's tova a' csalárd hullámokon; 's ha csak valamelly csuda meg nem menti, az ásitó örvények és leselgő szirtek közül soha ki nem vergődik.

Nő és férj egy, mondja a' példabeszéd; azonban nő és férj közönségesen tiz szokott lenni; a' nő egy, 's a' férj semmi mellette.

Mennyit 's milly igaztalanul nem káromnak a' 19-ik század némberei ellen! Mi vetélkedve rágalmazza ifja 's öreg a' szegény nő-nemet; mi búvárkodva kutatják-ki nyomorú szörszálhasogatók minden aprólékos gyöngéjöket, mellyek pedig mindannyi kedveltetöségek; 's milly makacsul elhallgatják tömérdek erényeiket és jó tulajdonaikat. Nem általános panasz-e (hogy a' tömérdek közül csak egyet emlitsek és czáfoljak-meg) a' nök pazarlása, holott semmit sem könnyebb bebizonyitni, mint éppen azt, hogy a' nő, 's különösen nagy világú nő (millyent áldott századunk szám nélkül mutathat elö) ellenkező erénynyel bir. Nagy világú asszony szükségtelenné teszi férjének a' borbélyt, minthogy azt maga, még pedig néha igen is finomul borotválgatja. A' fodrászt is kipótolja, minthogy bálványzott férje fejének ékesitésében fáradhatlan. A' komornik éppen haszontalan tag lenne; tudjuk, mi könnyüséggel öltöztetik 's vetkeztetik-le a' nök férjeiket. A' komornik után ballaghat a' titoknok is; mert ezen az asszony kifog; mit a' nő ir, az irva marad. A' pipától is elszoktatja férjét, mert eleget füstöl ő maga. Mi több, még a' konyha szükségeit, ezt az örökké éhező Polyphemet, ezt a' sok gyöngédségnek felfalóját is, törpévé silányitja; mert férje száját olly szorgalmasan tömi-be, 's annyit ad elnyelnie, hogy a' férj, ha nejére tekintett, már ellakozott. Szóval, egy nagyvilágú nő valóságos arany bánya, valóságos varázsvesszö a' férjre nézve; mivel pedig korunkban mindenki kincsre vágy, nem lehet eléggé bámulni ifjaink nászizonyán. Vajha e' sorok felnyitnák szemeiket 's nászizonyuk valóságos nászdühhé változnék.

Szerelem 's kereskedésben váltó játsza a' föszerepet; azért is hasonlitnak ma mindketten a' fölváltáshoz. Hajdan a' szerelem 's kereskedésben csak kész pénznek volt becse; már ma mindkettöt papirral elégitik-ki. A' váltó- és szerelmi levelekben Istenhez folyamodunk; azért is bukunk-meg már következő perczben. A' szerelem sajátilag nem is egyéb kereskedésnél (innen van annyi társas szerelmeskedés), 's a' némberek nem mások, mint váltólevelek; mindkettöt drágábban vásárolja-meg az ember, mint valóban érnek.

Elme 's elménczség lelki két sebész; egyik lassú 's fontolgató, másik gyors és erőteljes. Amaz megválasztja, és maga készíti müszereit, kötegeit: 's tapaszait, kenőcseit gyakran olly sok szertartással keni-fel, hogy a' beteg még a' mütétel előtt meghal; emez gyors kéz és éles késsel szeli-le az üszögös részeket a' nélkül, hogy a' beteg ellenkező jajgatására ügyelne, a' seb gyógyitását pedig a' természetre bizza.

A' hajdankor minden istene közül ma csupán Janus lehetne szerencsés; mert neki két arcza, e' szerint két nyelve is volt.

A' némberszív gazdag kincs — de sárkányoktól öriztetik.

A' bölcsesség legfőbb foka az önzabolázáson alapul; ezért is nem engedik bölcsességre törekvő némbereink magukat férjeiktöl féken tartatni.

PUSZTAY IGNÁCZ.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap junius 28kán **1840.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul: postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

A' két Sforza.

(*Vége.*)

XIV. Hesir és az eskü.

Haldokolva pislogott a' gyenge mécsvilág a' fejedelmi laknak egyik teremében. A' gyászszal bevontt teremben egy koporsó nyult-el bibor tetővel, min gyönyörű halott nyugodt, 's mellette egy kellemes barna ifjú térdelt.

„Az utósó Omajahda hölgy egyik gyermeke itt fekszik — mond a' néma — egy fejedelem akarta feláldozni azt, egy testvér szabaditá-meg. Ennek meg kell boszulva lenni — dörgé Hakimza, 's magasan emelé égre kebléből előkapott tőrét. — De miképpen? itt 's egy orgyilokkal? Nem nem, a' nép előtt kell a' bujának, a' zsarnoknak elveszni.“

Gondolkodott.

„Jól van; ugy lesz — kiált-fel örömcsillant arczczal. — A' fejdelem már alszik.

A' teremből nem sokára nehány kulcscsal lopódzott-ki.

A' börtönök egyikében egy ősz férfiú és egy barna fürtű ifjú ült. Az egyik Ricciardi Tiberio, a' másik Manfredi Angelo volt. Az atyának arczán elfagyasztó jég torlott. Szilárd nyugodtak voltak a' vonások, mint az égsarki tenger jégormai; de lélek- és észfogyasztók. Mellette lecsüggő fővel 's lázas háborgó kebellel ült a' barna magas ifjú. Arczai lángoltak, szemei villogtak, kezei remegtek.

„Nem tudunk semmit tenni!“ — mond hidegen az ősz. Az ifjú nem felelt, gondolkodott, végre felugrék, végig futkosott a' szük szobában, őrültt szemei még tüzesebbek, arczai még lángolóbbak voltak; de többé nem a' kétségbeesés, hanem az első remény hajnala gyulasztá-fel azokat.

„Öreg, ősz atyám! a' holt mátkát add nőül nekem, hogy Milano mellett ő értte is boszút állhassak, mint ezt esküdtem!“

„Mit? és te tudnál?“

„Igen öreg; tudod, holnap reggel mi már lefejeztetünk.“

„És te hinnéd, hogy Milano népe eltudná nézni az utósó Ricciardi lefejeztetését?“ kérdé büszkén a' gyermektelen atya.

„Ki ennyi évekig szenvedé lánczait, bele törődik nyaka az igába, 's többet is türni tanul!“ — sohajtá az ifjú.

„Térjünk vissza tehát; én átadom leányomat; legyen az mátkád.“

„Halld öreg, 's tudd-meg, hogy én Francesco Sforza gyermeke vagyok, és fija az utósó Omajahda hölgynek. Két testvérem volt; egyiket megölte a' másik, mert a' fejedelem csábjainak engedett: másik a' néma Hakimza, a' fejedelem belső szolgája. De kit a' világ némaságában megszánt, az tud szóllni, és kidörgi a' szörnyű titkokat. Mindent hall, mindent lát; mert hisz' ő nem beszélheti-ki, gondolja a' fejdelem, 's a' megbizott előtt tárvák minden titkos termek, felzáratva a' titkos kulcsoknak terme. Ő bizonyosan megtudta itt létemet, 's ekkor mi szabadok vagyunk. Esküdjünk boszút 's halált Maria Galeazzo Sforza fejére; 's ha valaki közülünk kiszabaduland, első kötelessége legyen a' zsarnokot nyilvánosan a' nép előtt kivégezni.“

Az öreg átölelte vejét; a' két baj- 's vésztárs megcsókolta egymást, 's a' szörnyű fogadás esküdve lön. Alig hogy ez történt, a' nehéz vas zár csikorgott; nyomos léptek siettek, 's a' börtön-rács előtt Hesir al Motassem állott.

„Almador te itt?“

„Igen testvér, én itt!“

„Reméltél?“

„Bizonyos voltam jöttöd felől; — most szabaditsd-ki társainkat is!“

„Nem lehet!“ — sohajta Hakimza.

„De igen; tudom Hesir, hogy boszút táplálsz Zoeért kebledben; mi is azt, részint értte, részint másokért. Hidd-el, mi hű társaid leszünk!“

„Ám legyen Almador!“ mond Hesir, és sorban akarta nyitogatni az ajtókat; de mi előtt az elsőt kinyitná, ünnepélyesen igy szóllt: „Milano rabpolgárai! Hesir al Motassem boszúra hiv titeket fel Milano zsarnoka és mocska ellen. Akartok-e halált esküdni fejére?“

„„Halál fejére!““ — hangzott tompán tizenegy torokból. A' börtönök felnyiltak, 's a' rabok testvérileg ölelték-át egymást, 's még egyszer zengett: „„Halál Milano zsarnoka fejére!““

XV. A' gyász-alkotmány.

A' terv ki volt koholva, 's reggel a' vérpadon kell vala a' fejdelemnek kimulni, áldozatul a' dühének hódoltt annyi polgárért.

Már nap keltekor hullámzott a' végtelen néptömeg tarka vegyületben szent István egyháza körül. A' nép itt ott zugott a' házak előtt. Padokon, magas erkélyeken hevesen folytak a' viták. Élénk mozgás 's beszéd volt látható és hallható mindenfelé. Hiába a' rendőröknek minden ipara; a' fékezhetlen sok fejű szörny mindenfelé terjengett. A' néptömeg 's piacz közepén emelkedett egy fa-alkotmány, mellyen szorgos és ünnepélyes arczczal dolgozott nehány ember, mig mások fekete bársonnal vonták azt be. Nem messze ezektől két férfiú állt sötét embergyülölő hideg pillantattal; ezek bakók voltak. A' néptömeg gúnyait egy-egy kaczaj-hörögtettel viszonozták; melly jobban szóllt, élesebben kiáltott, mint a' hang: „vigyázz, kezeinkbe ne juss!"

Az idő mindig borúsabb kezdett lenni; sötét felhők tolongtak fel alá, mind inkább együvé torlasztva tornyodzó hullámaikat. A' harangok csaknem folyvást zugtak; a' néptömeg mindig sürűbben nyüsgött. A' zaj mindig nagyobb, a' zugás mindig fenyitőbb lett: mig végre kilenczóra, 's a' harangok ujra rákezdték Milano gyászát hirdetni. Az engesztelő mise kezdődék; tolongott a' nép az egyházba. Egy magas álarczos alak silány kolduszürben az egyház lépcsőjén a' néphez akart beszélni. Hangja elnémult a' harangok 's néptömeg zajgásai köztt.

„Hiába, nem lehet!" — mond egy középtermetű koldúshoz bal oldalán.

„Itt sem fog minket kikerülni!" — mond az palástját összébb huzva.

„„Hijába nem hegyeztem tőrömet"" — mond más oldalról egy deli álarczos szüken burkolódzva koldus szürébe.

„Utat a' fejdelemnek, utat Maria Galeazzo Sforzának!" — hangzott szerte, 's egy tágulat nyilt, hol rideg magányban drága kövektől csillogó öltözetű férfiú közelgett a' templom felé. Valami titkos diadalöröm-sugározta arczczal, mit ellenein vett győzedelme deritett-fel, közelgett az egyház küszöbéhez, előtte 's utána tágas ürt hagyva.

„„Halál Maria Galeazzo Sforzára, Milano zsarnokára. Ismersze engemet?"" — mond három hang egyszerre, 's a' koldus-köpenyek alól a' fejdelem öltözetét megszégyenitő pompájúak tündöklöttek elő. A' fejdelem egy lépést botorkázott vissza, 's fal-fehér lön.

„Boszút Milano elvérzett polgáraiért!" — mond Olgeato.

„Ismersz-e Sforza? többé nincs kegyelem! boszút az Omajahda virágszál letörtéért" — dörge ugyan azon időben Angelo Manfredi, mint őt Milano, vagy Almador al Motassem, mint házi köre nevezé.

„„Halál Maria Galeazzo Sforzára. Emlékezz a' börtönben dühöngő atyára, emlékezz a' gyermek-gyilkosra. Boszút, atyai boszút Bianca Ricciardiért!““

E' szavak hangoztak egyszerre a' zsarnok fülébe, 's mielőtt a' sujtó karok letartóztattak, három tőr járta-át a' zsarnok keblét, 's egy halvány, szenvedély-dulta férfiú rogyott Angelo Manfredi lábai elébe, a' Francesco thrónját bitorlott Maria Galeazzo Sforza

‚Halj te is!' — orditá Ricciardi a' közelgő Anastasióra, 's ez is földre rogyott.

„Vakmerő, és te is!“ — mond Lodovico Sforza, 's három halott feküdt a' földön. Most Olgeato közelgett: ő roszul találta a' fejdelem testvérét, 's a' rendőrök által elhurczoltatott.

‚Itt e' kebel — mond kitárva a' gyönyörű lélekteltt kebelt Manfredi — ki mer, szurjon!' — Már három halott feküdt a' földön, 's még állt a' büszke mór ivadék, a' büszke Sforza-faj. A' kitárt melltől visszaijedt minden, a' mennykövező pillantatok mindent lesujtottak.

„Ti szabadok vagytok Milano polgárai! — kezdé dörgő szózatát a' néphez emelni: midőn egy orgyilok hátulról rablá-el a' nemes lelket a' nemes testtől. — ‚Hah orgyilkos! Isten veletek, szabadok!' — hörgé, Manfredi, 's lesujtatott.

A' zsarnok elhunyt; a' szabadság áldozatjai vérökben fürödtek: de Milano nem tudott szabad lenni; és Milano jövő napon Lodovico Sforza jármába görbedt. E. PORDÁN.

ÉLETTÖRTÉNET.

Ninon de Lenclos.

Womann, the fait defect of nature. *)
Milton **)

Bátorkodom szép olvasónéim előtt a' mult világ fényképeit felidézni; a' karpit, mellyet elvonok a' képzelődés zsinegével, franczia ország legelőbbkelő csarnokai előtt nyilik, és a' gyönyörök, 's fényüzés világát tárja-fel előttünk. Ez XIVik Lajos kormányszaka; ez volt a' kéj-éldelet, pazar ünnepek, de egyszersmind finom műveltségnek legfőbb fokra emelkedési szaka. Ezen fényszaknak három hősnéjét, Ninon de Lenclost, Madame Maintenont, 's Scudery kisasszonyt fogom időnként szép olvasónéimmal megismertetni, e' hires három nőt, olly különbözőt jellemökre, 's nevezetességökre nézve hasonlót.

Lépjünk tüstént az első rámához! — Itt látják Ninont a' női világ e' rejtvényét, az ösztöni korlátlanság 's erkölcsi szigorúság e'

*) Asszony, te szép hiánya a' teremtésnek!
**) Milton vesztett paradicsoma 10 könyvének 860ik verse.

furcsa egyvelegét, kire czikkem homlokzatán álló mottóm olly igen illik. Nézzék azon szép éjsötétségű szempárt, mellyen a' szerelem tüze olly palástolatlanul átlövel; azon magas féldomború homlokot, mellyen a' kéj árnyéklata az illendőséggel párosulva terjeng; azon rózsalevél-gyengédségű virajkat, olly varázs mosolyra derültet, a' nyiltt 's még is olvadó érzékenységű arczot; a' százféle kisebb kecsek gyülhelyét, mellyen a' báj-istenkék magukat befészkelni látszanak. Vegyék még figyelemre ugy is karcsú, és az akkoron divatos abroncs-szoknya által még inkább kitüntetett derekát, 's végre vakitó fehérségű testbőrét, 's Ninon képével készen volnánk.

A'női szépség e' ritka példánya Parisban született 1615-ben, hol már zsenge korában villám-felfogású lángesze, 's napról napra kecsesebben kifejlő természeti bájai miatt a' müveltebb világ minden szemét magára voná. Nevelése egy fényes és gyönyört kedvelő udvar közelében, a' nagy város örömet vadászó örvényében történvén, különös, hogy ne mondjam ferdült irányt vön. Korán már a' legkülönösebb 's tulságosb elveket tüzé-ki magának, már széditő áligazságuknál fogva a' szép nemnek éppen nem ajálhatókat, de különösségöknél fogva megemlitendőket.

Maga igy vallja: „Láttam már ifjú koromban, milly tulajdonokat keresnek a' férfiakban, 's millyeket a' nő-nemben; láttam, hogy ez aránytalan o s z t á l y b a n nekünk minden csak gyönge 's hiú jutott: mig a' férfiak szinte valami e l ő j o g g a l a' nemesb t u l a j d o n o k a t maguknak követelik; 's e' szempillanattól fogva elhatározám magamban férfiú lenni" — 's valójában e' metamorphosisnál leginkább a' férfias gondolkozás 's cselekvési szabadság, a' függetlenség vala az, mit kiválasztva, magának tulajdonita, 's halálaig állhatatosan is gyakorla. Előbbi vallomásához hasonló emez is: „mindig csak ez volt imám az Istenhez: Istenem! tégy belőlem becsületes férfiút, csak becsületes nőt ne!" — Férfias elszántságát élete legveszélyesebb pillanatjában is megtartá. Igy halálra lebetegedvén, midőn ágyát környező rokonai sajnálnák, hogy illy fiatal korában (22ik évben) oda halna, biztatva felele: „mit is hagyok hátra egyebet e' földön, mint halandókat!"

Természeti ingerénél fogva a' szerelem kéjeinek ő korlátlanul ugyan, de nem lealacsonyitólag 's mindig csak vágyai fuvalma szerint hódola; és illy ledér hajlamához legméltóbb véleményei is voltak e' boldogitó érzelemről. Ő a' szerelmet mint röpke mulékony ingert tekinté, mint egy érzéki csalódást, egy ösztöni szükséget, mellynek hatalmát ritka kerülheti-ki; mint egy vak szenvedelmet, melly sem a' tárgy érdemessége, sem méltánysága által, hanem

csak alkalom 's pillanat viszonyai által gerjesztetik. 'S igy viszonszeretetet nem követelhet. Egy szóval, mint egy capricet, mellynek sem támadta, sem tartóssága tőlünk éppen nem függ. E' lepke-elvek következtében kedvenczeit rendre változtatá, 's mig hajlandósága imádója iránt tartott, azt igazán szereté; de midőn ez elenyészett, a' kedveltt tárgyra reá unt, 's a' gyenge köteleket, milly könnyen füződvék, olly könnyen szaggatá-szét; mind e' mellett őszinte vala ezt kegyenczeinek előre megmondani.

Szivében, egy bűvös lámpácskához nem hasonlatlanban, kegyenczeinek arczrajzai változva tünedeztek, 's egymást üzék. — Szerelme első bimbait vala szerencsés tördelhetni gróf Coligny; de e' boldogot majd hamar Villarceaux marquis váltá-fel, 's ez birá legtöbb ideig a' kecsesnek változékony szivét. Ezt követé if. Choiseul, utóbb franczia ország tábornoka. Erre mint nagyon lágy indulatúra 's érzelgőre hamar reá unván, őt, midőn egykor epedő fohászaival untatá, a' tragoedia amaz ismeretes versével, mellyet Cornelia caesarhoz mond: „Ah ciel, que des vertus vous me faites hair" végképp' elutasitá. De mit a' pálya-vesztett gróf leginkább fájlalt, az volt, hogy utódja olly méltatlan vetélytárs vala, kivel mérközni, sem hogy attól legyőzettetni, mélyen szégyenlé, 's ez Pecours, azon kor leghiresebb tánczosa vala. Ez minden alkalmat keresett a' grófnak bukását érezhetővé tenni. Igy midőn egykor a' gróf vele Ninonnál találkozék, 's őt, egyenruhában öltözöttet, gunyosan kérdezné „mellyik csapat főnöke volna" — ez még gunyosabb, de nem kis feltalálással felele: „annak, mellyben kegyed már rég óta szolgál."

Ha bár a' szerelemben a' hűtelen nevezetre érdemesité is magát, a' barátságban még is állandó volt. Igy kegyenczeinek, kiknek megszünt szeretőjek lenni, igaz barátnéjok még is legtovább megmarada. Igy volt ez Gourville urral, ki midőn a' szerelem rózsa-karjairól egy rögtöni hadi parancs által elszakasztatott, még bucsúlátogatásakor 20 ezer frankkal tölt szekrényét gondviselése alá adá. Egy hasonló summát, kétkedvén illy öszveget ugyanazon egy személyre bizhatni, egyik barátjának adá. Alig mult két hónap, midőn ledér Ninonja felejtkezve róla röpke szivével mást boldogita. Ezt Gourville meghallván, elcsüggede, szerelmével pénzét is oda veszve vélvén; annál inkább, midőn hat hónapi hadi viszontagságai után Parisba viszatérvén álnok barátja az átkezelt summát eltagadá. Ninonhoz most nem is bátorkodék menni. De Ninon, ki ugyan róla, de nem pénzéről felejtkezett-el, őt egy levélkében magához idézé. Kétkedő arczvonalmai az elcsüggedt látogatónak még komolyabbra nyulának, midőn Ninon igy kezdé bevezető beszédét: „Édesem! én elvesztém" — Gourville nem gondola egyebet, mint pénzét — „irántai hajlandóságomat" — folytatá Ninon „de nem a' viszaemlékezést, hogy ön gondom alá egy tetemes pénzmennyiséget bizott... Ime szekrénye 's benne fogyatkozás nélküli pénze. — Csak azt ne kivánja, hogy

érzelmet szi. jék ön iránt, mellyet, bár önt avval boldogitnám, nem vallhatok. Nem szeretem ugyan önt, de hű barátnéja halálaig maradok. E' szép vonásban még egész veszteségét érezvén Gourville, távozott. Mit tehete egyebet, miután olly jól ismeré Ninonnak elveihez makacs ragaszkodását. Valójában csudálni lehete illy nagy nemeslelkűség mellett erkölcs-feslettségét, vagy hogy szelidebben mondjuk, indulata változékonyságát. Ezért nagyon találólag rajzolá jellemét St. Evremont következő versekben:

L' indulgence et sage nature
A formé l' ame de Ninon,
De la volupté d' Epicure,
Es de la vertu de Caton.

Még legkésőbb korában is kellemei annyi varázszsal birtak, hogy ekkor is képesek voltak szerelmi érzelmet iránta támasztani. Igy 80ik évében Gedoyn a' szerelem legkitörőbb hévvel koldula tőle viszonszeretetet, holott az érzelgő Gedoyn alig volt 29 éves. Ezért mondá abbé Chaulieau róla, hogy még öregség-dulta arczredői megé is kegyistenkék buvának-el.

Cselekvényei és életmódja szabadossága mellett is az akkori legerkölcsösb nőktől tiszteletben 's becsben tartaték; talán azért, mert ledérségét a' legkényesebb illedelem fátyolával tudá takargatni. Elég, hogy még az angyali erényű Maintenon is annyira kedvelé társaságát, hogy Versaillesben lakást ajánla neki. Igy korának legjelesb nője Krisztina, lemondott svéd királynő is, látogatásaival tisztelé-meg-őt.

A' tudományok és szépművészetek nagy kedvelője 's részről védnője is vala. Igy az akkori tudományos 's művészi világot keresett társasága körében legtöbbször összegyüjté. Sarjadó lángeszeket figyelemre méltatott, 's hol ajánló közbenjárása, hol nyujtott segedelem által elősegité. Igy ő volt az első, ki Voltaireban a' szunyadó lángészt kitapintá, 's nagy hirét előre jósolá. Ugyan ezért neki végrendeletében is, mint kifejezé magát „könyvek beszerzésére" ezer frankot hagyott.

E' különös sajátságú nő a' legutósó szempillanatig elmejelenségét megtartá, 's még kevés perczczel kimulta előtt egy négyes versezetet (quatrain) irt, melylyel csak távozó lelke nyugtát bizonyitá-be. Megholt Parisban, 1706ban élete, 90ik évében.

K--r--g.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Kettős nyul. A' „Narrateur de la Meuse következő eseményről tesz említést, melly egyeleve hihetlennek tetszék előtte, de később félreismerhetlen tanúk állitására valónak fogadá-el. Télutó 12-kén két vadász egy nyulat pillant-meg Pierrefitte (Maas megye) környékén, melly hátán egy másikat czepelt. Egy lövés földre terité a' futó nyulat, de most az eddig czepeltt, szerepet cserélt és sebesült társát ő vitte tovább; azonban egy második lövés őt is földre terité. A' vadászok nem győztek elégge álmélkodni, midön a' két nyulat hátuknál fogva összenöve látták. Az „Echo du Monde savant" tavaszelő 18-káról azt jegyzi-meg, miképp' az 1677-ki „Journal des savants" 's bizonyos Sigand de Lafond ur „Merveilles de la nature"-jében már több illy természeti tüneményről tesz említést. — Mi azt ileti, báro de Manx is lött egy illy nyulat, mint meséli; egyébiránt az illyesekben „fides penes auctorem."

KÜLÖNFÉLE.

Válasz P—h—r ur észrevételeire.

A' Regélő idei 47-ik számában P—h—r ur e' folyóirat korábbi számaiban megjelent utazási töredékeimre némelly észrevételekkel volt szives fellépni, azokkal állításaim alaptalanságát bebizonyitandó. En utazási vázlatomban Köszeget élénktelen, 's haladási szempontból Szombathelylyel nem mérközhető városnak rajzolám.— P ur az első pont czáfolatát illetőleg következőleg szóll: „midőn H ur Köszegen keresztül u azott, az utszákat tömve szemlélte; vagy a' nép kandisága nem ingereltetik-fel a' szomszéd városból menő bucsúsok által?“ — Mint ebből kitetszik, P. ur engem a' bucsúsok zászlója alatt visz által városukon. Igaz ugyan, ezek Szombathelyről szintén e' napon indultak-el: de arról P. ur roszul van értesitve, hogy velök haladtam-át Köszegen; mert én a' bucsúsokat ott, — következőleg az utszákat is, akkor tömve nem láthattam. — Továbbá való, hogy ez uttal Köszegen nem sokáig mulattam; de Köszeget jól ismerem, 's holt utszáit többször is kalandoztam-át. P. urnak igen furcsa fogalma van a' város élénkségéről: mintha ez szükséges következménye volna a' népességnek. Lehet valamelly város eléggé népes, de mind e' mellett, részint foglalkozások hiánya, részint egyéb okokból élénktelen, terjedt. Nem is mondtam én városukat néptelennek, hanem — 's elég joggal — életnélkülinek.

Mi a' második pontot illeti: ha Szombathelylyel haladási tekintetben Köszeg mérközhetik-e, vagy nem — igen bölcsen mások itéletére bizza P. ur. Bizonyos, sem ön, sem én nem fogunk itéletet e' tárgyban hozhatni; ám azért nézeteket nyilvánitni nem szabad? Szombathelyről egyébiránt szólhaték bővebben is; de megemlekezém, hogy csak vázlatot adok. Felhozhatám több nevezetessége között a' kis, alig ötödfél ezer lelket számláló, de azért még is élénk városban most alakuló kisdedóvó intézetet; azonban ez, 's egyebek bővebb ismertetését volt okom más ismertt, remek tollra hagyni. — Meg nem foghatom tehát, mért szóllalt fel ellenem P. ur, midőn engem előszeretet 's az első benyomás hatalmától elragadtatottnak, 's alaptalannak vádol. Hiszen hova kell példátlanabb előszeretet, mint Köszeget az élénktelenség közösen ismertt vádja alól felmenteni akarni, és pedig minden ellen-ok nélkül? Nem láthatom-át, mi okból emliti elentén mindjárt munkámról, hogy a' sietés jeleit hordja magán? En itt csak töredékeket adtam, mellyek ha még is sietés jeleit hordják magukon, e' vád a' kidolgozást érheti csak Augusztusban utaztam, 's hónapokkal később je ent-meg leirásom; igy hát volt időm megfontolni: mit 's valljou meggyözödésből irok-e? 'S ha éppen körülményeim a' kidolgozást siették, mi befolyása lehet ennek a' felhozott állitások, nézetek alapossága, vagy alaptalanságára?

Soraimat, szinte mint P. ur, egy kis tanácsadással fejezem-be. Ha t. i. észrevételekkel akar fellépni valamelly tárgyról: legyenek ezek helyesek; ne csak általjában illy nemü dolgozatokról szabályok gyanánt elmondhatók; hanem közelebbről az érintett munkára es hibáira is valódi észrevételekként alkalmazhatók. Nem illik mást alaptalanságról vádolni, midőn ez állitásra alapos okok hiányában vagyunk. Legyünk részrehajlatlanok, csak azt, miről tisztán meg vagyunk győződve, képesek állitni. Ne támadjunk-meg mást egyedül azon gyenge hibáskáért, mert az igazságot lepletlenül, részrehajlatanul mondta-ki. — Egyébiránt legyen ez is t. P urnak sine odio et ira mondva. Győr, jun. 13 184⁰.

Horváth Boldizsár.

Jegyzet. Csak kivonatban közöltetik e' válasz, mint valóban olly csekély tárgyat érdeklő, melly soha sem érdemlé, hogy tollpárviadalra léptek a' t. iró urak. 'S ezzel e' harczot bevégzettnek kéri nézetni a' szerk.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi betüivel, valóságos angol vas-sajtón uri utsza 612.